

Gustaf Ekebergh

Malmö den 20/9 1873

VÅLNADEN.

ROMAN

AF

AUGUST BLANCHE.

ANDRA UPPLAGAN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1872.

Till mina vänner i Norrland!

Minnet af de sorglösa, lyckliga dagar, författaren tillbragt i eder krets, har med hvarje dag, som aflägsnat honom från detta, för hans hjerta så kära tidskifte, tilltagit i styrka och förblifver städse en af hans själs dyrbaraste tillhörigheter.

Den afundsvärda frid, som blommar inom edra tjäll, vid stränderna af edra elfvar, vet icke af andra stormar, än dem, den yttre hårda naturen skakar ned öfver edra bygder.

Oron, som bestormar, förvillar och förhärjar hjertats verld, bor företrädesvis inom stenpalatsernas brokiga väggar och kämpar sina mördande strider, än i kristallkronors glans vid ståtliga gator och torg, än i nattlig mantel i gränderna hemska djup, — men hinner ej till edra lyckliga nejder.

I förstån att njuta af eder lycka och tacka himlen derför; men eder njutning och eder tacksamhet skulle blifva än större, om I känden i hela deras vidd de tilldragelser eller "öden", — till hvilket namn menniskorna sjelfva så beqvämt omdöpa sina egna afsigter och gerningar, — som bilda den så kallade "stora verldens" hvardagshistoria; om I känden, huru småsinnet och afunden, som icke kunna tåla något öfverlägset, egennyttan, som aldrig kan mättas, hatet, som icke får offer nog, — huru, med ett ord, hela denna ormknippa af låga passioner slingrar sig i tusen bugter och färgskiftningar inom

och utom trösklarne af denna "stora verld", som är stora städer uteslutande förbehållen.

Författaren öppnar för eder ett galleri af taflor, af hvilka de flesta äro nattligt mörka och dystra. Han kan ej hjelpa det. Han kan ej "måla hin onde rosenröd", såsom ett gammalt ordspråk säger.

För öfrigt tror han, att mera vinning för erfarenheten, mera lärdom för förståndet och hjertat erhållas derigenom, att lifvet understundom tecknas sådant det verkligen är och icke alltid endast sådant det borde vara. Det är nyttigare för menniskan, att med öppna ögon se de verkliga farorna, än att med tillslutna drömma sig ett Eden bland bränningarne.

Man gagnar menskligheten föga derigenom, att man blott beskrifver rosornas skimrande prakt och vågornas jollrande lek vid tjusande stränder, men icke har ett ord för ormarna, som slingra sig kring de doftande tufvorna, eller för krokodilerna, som lura i den blommande vassen.

En och annan ljusare bild bland samlingen må likväl intyga, att författaren ej tillhör deras antal, som blindt tro på skuggornas öfvervälde eller blott svärma för kylande nattstycken Han tror ännu på det godas seger, ehuru mörkt det ofta kan se ut dermed och fastän väl många lidanden icke ändas förrän vid den mullbetäckta grafbrädan.

Vissheten om ett bortom grafven gryende lif af fullkomlig skönhet och ostörd herrlighet måste vara en innerlig och hugsvalande ersättning för jordens många brister och lidanden. Dygden kan ej lida nederlag, lasten ej sjunga segersånger i evighet.

Skulle väl den kärlek, som helande och försonande andas öfver det obetydligaste i den yttre naturen, endast för menniskosjälen vara tillsluten och kall? Ack nej! så kan det ej vara. Den gode Guden kan ej gäcka sina skapade varelser.

Man har anmärkt mot författarens arbeten i allmänhet brist på nödig affilning, rundning och elegans, med ett ord, brist på idealiseringsförmåga. Han medgifver det, men rår ej derför. Hans hand är för tung, för att kunna arbeta med tapisserisömnad och stråperlor, och han penslar mycket sämre än han stryker. Dessutom tror han sig hvarken hafva rättighet eller råd att bestå sina figurer andra kostymer, än dem antingen naturen sjelf eller deras egna tillgångar synas medgifva. Han ber derför om ursäkt, i fall de sakna kläder att "gå på visit" med. Det ligger lika litet i hans lust som i hans förmåga, att försilfra ett plank eller förgylla en gråsten. Han känner ej den konsten, att fästa näktergalstungor mellan korparnes näbbar eller att till påfågelsfjädrar förvandla ulfvarnes ragg. Han kan icke sätta serafers vingar på hvardagsmenniskor, vare sig de skrifva lyriska häften eller svarfva hjulbössor, hålla tal i Svenska akademien på stora börssalen eller svära vid sopqvasten i något gathörn. Må andra måla englar, som de aldrig sett. Författaren skall söka måla menniskor.

Den roman, som härmedelst lemnas i edra och allmänhetens händer, utgöres af en samling händelser, som verkligen inträffat och hvilka författaren under loppet af sina yngre år antecknat sig till minnes. Den, som något lefvat inom vår stockholmsverld, skall säkert igenkänna mycket deraf. Ränningen till väfven var således gifven, utan all annan förskyllan och värdighet å författarens sida, än att han icke låtit det skedda oanmärkt passera. Deremot faller sjelfva inslaget helt naturligen på hans kapitel, och beskaffenheten deraf lyder under allmänhetens och kritikens domsrätt.

Ännu en gång helsar författaren eder, I älskade långt opp bland fjällen, och tackar eder för många oförgätliga stunder. Förmår läsningen af detta hans arbete, medan i den långa vinterqvällen granen sprakar i edra spisar och

snön häfver sig i högar utanför edra fönster, väcka någon vänlig erinring af honom, hvilken kom till eder som främling och bortgick som er vän, så har han deruti en rik ersättning för mångas oblida omdömen.

Stockholm i Januari 1847.

Författaren.

Första kapitlet.

Natten.

År 1822, en Januarinatt och just under det midnattstimman som bäst förkunnades från Stockholms kyrktorn, skyndade en högväxt gestalt utför Nybrobacken å Ladugårdslandet och stannade slutligen på Nybron.

Den enslige nattvandraren var insvept i en kappa med många kragar utanpå hvarandra, såsom bruket på den tiden var, och en hatt med låg kulle och ovanligt breda bårder slokade ned öfver hufvudet, döljande ansigtets öfra hälft, medan den uppvikta kappkragen gömde den nedra.

Himlahvalfvet var stjernklart och speglade sig i den nyss tillfrusna viken, öfver hvilken Nybron då sträckte sina klumpiga trädramar. Här och der lågo några vedskutor, dem vintern öfverraskat. Nattvandraren, som stannat vid den östra sidan af bron, framtog ett knyte, hvilket han haft förvaradt under kapprocken, och sysselsatte sig med att fastare sammanknyta detsamma, under det hans blickar, skygga och oroliga, irrade mot den del af himlahvalfvet, som höjde sig öfver Ladugårdslandstrakten.

Vid de rörelser, mannen derunder gjorde med hufvudet, framstack då och då en stripig, gråsprängd hårlock, intygande, att dess egare, i trots af sin raka hållning, likväl lemnat den bästa delen af mannaåldern bakom sig. Mannen hade lagat sitt knyte i ordning och stoppat det under kappan igen; men icke desto mindre qvarstod han på bron, med ögonen oupphörligt fästade på den trakt, som nyss nämndes.

"Klockan är tolf sla-agen! . . . Gud bevare vår stad från eld och brand! . . . Klockan är tolf sla-agen!" hördes i grannskapet brandvaktens entonigt ljudande stämma.

Brandvakterna, med sina saxar, skramlor och gammalmodiga messingsbeslagna hattar, utgjorde Stockholms nattbevakning ända till år 1833, då de måste lemna rum för nuvarande gensdarmkår, hvars patruller, så rörliga de än äro, visst icke bättre betrygga allmänna säkerheten, än den gamla brandvakten, som tog sin goda lur på porttrapporna och vaknade af instinkt när timslaget ljöd, hvilket sedermera af yrvakna läppar ytterligare förkunnades.

"Klockan är tolf slå-agen! . . . Gud bevare vår stad från eld och brand! . . . Klockan är tolf slå-agen!"

Vid denna välkända melodi, som ackompanjerades af hufvudstadens tornlurar, vände gestalten på bron hufvudet åt det håll, hvarifrån ropet kom, och gaf till ett hanskratt, men studsade dervid några steg tillbaka, liksom hade han sjelf blifvit skrämd deraf.

"Gud bevare vår stad från eld och brand!" mumlade han mellan tänderna; "jo jo men . . . om Gud fader aktar på ugglalåt, så lyssnar han nog med välbehag till dessa hesa bränvinsstämmor . . . tror det dock icke . . . det är långt hädan och dit . . . englarnes basuner måtte väl öfverrösta brandvaktens käftar . . . Se så, nu börjar det på andra sidan också . . . fan i ert bevara och bevara! . . . Om Katthafvet, som med sina sophögar der gapar emot mig, ville göra skäl för namnet, så låt det sina vålnader dyka upp ur dyn och börja sina vackra låten! . . . jag vet ingenting som låter så bra som kattors jamande . . . det liknar ju spenabarns röster . . . det måste ju vara vackert då . . . och så innerligt oskyldigt se'n! . . . Bevara vår stad från eld och brand! . . . trallala! . . . Gå på med det då, tills ni storknar, edra gastar! . . ."

Efter denna besynnerliga monolog började den underliga gestalten vandra fram och tillbaka öfver bron, skådande immerfort åt öster, liksom han derifrån väntat någon eller något. Vid hvarje steg han tog ökades hans oro.

Klockan slog en qvart till ett.

Nattmenniskan spratt till och stannade.

"Om det skulle hända," fortfor han för sig sjelf, "att . . . att . . . nej, det kan inte vara möjligt . . . jag har för väl ombestyrt allt . . . Om lågan vore för liten, så att den minsta vindpust kunde släcka den . . . åh nej! . . . tvärtom! . . . vinden är eldens starkaste vinge . . . Men det är ju redan en half timme förliden . . . om jag skulle skynda tillbaka? . . . ingen tid att förlora! . . . nordanvinden biter mig i ansigtet, men

hela mitt inre brinner ... tillbaka! tillbaka! ... Jag saknar tillbörligt lugn, för att kunna uträtta något storverk här i lifvet ... jag tror mig vara en örn, men när allt kommer omkring, är jag ändå blott en padda ... Hvad var det? ... var det ett stjernfall? ... ett norrsken kanhända? ... Nej! nej! ... victoria! victoria! ... Jag är ändå någonting som duger! ... Man kan inte vara en stackare när man kan se på sådant der och ändå ha så roligt som jag! ...“

Mannen gapskrattade dervid, så att hela hans kropp skakades.

Hvad var det han skrattade åt?

Den nordöstra himmelen, som nyss förut strålat af rika stjernors glans, hade blifvit eldröd och flamma efter flamma kastades upp i rymden.

Skenet blef starkare, flammorna tätare, en himmel af eld hvälfde sig öfver Ladugårdslandet.

Klang! — der klämtslagen ifrån tornen! — Pang! — der brandskotten ifrån Holmen! — Inom fem minuter var hela Stockholm i rörelse.

Aldrig är det så mycket lif och rörelse i Stockholm, som vid eldsvådor. Brinner det vid någon af de norra tullarne, så är det strax uppståndelse vid de södra, och så tvärtom. Folk af båda könen och af alla klasser strömma utefter gatorna åt de trakter, der man tror elden vara.

Är det af allmänt deltagande eller allmän nyfikenhet? Det senare utan tvifvel mera än det förra.

Menniskokärleken är ej tidehvarfvets starkaste sida. Visserligen händer det ej så sällan, att de bättre lottade af sitt öfverflöd skatta något till den behöfvande nästan och bidraga till dess understöd vid utomordentliga tillfällen; men då måste det ske under någon imponerande form, något som lyser för verlden, något som prunkar ädelmod eller också på sätt och vis bereder enskildt reelt nöje. Man anordnar och bivistar gerna ett sällskapsspektakel eller en konsert till fromma för de nödlidande. Man har glömt, att en af ädelmodets skönaste bestandsdelar är oviljan för all yttre utmärkelse och ersättning. Den verkligt ädelsinte söker belöningen inom och icke utom sig.

Jemte nyfikenheten uppstiger känslan för det “rysligt sköna“, såsom det heter. Hvardagslifvets enformighet erbjuder så få tillfällen dertill. Men nu, när man hör klämtslagen, larmtrummorna, trumpetsignalerna, dånet af vattenkärror och

sprutvagnar; när man ser rök och gnistor betäcka himlahvalfvet, ser eld- och vattenstralar korsa hvarandra, liksom blottade klingor, ser den sammanträngda, brokiga folkmassan, öfver hvars hufvuden den uttryckta garnisonens bajonetter glindra; — da klappar hjertat med ovanliga slag och blicken tindrar storartadt. Man är genomträngd af det "rysligt sköna".

Kan man nu dertill komma så nära elden, att man får sveda någon gammal rock, som man enkom för dylika händelser brukar bära: kan man komma upp på något närbeläget tak, för att på dess ås, blodröd hane lik, sitta och skrika som en galning: kan man utspringa ur det brinnande huset med en liten sönderslagen toalettspegel i sin räddande hand; da är man strax en liten hjelte, som blott behöfver större tillfällen för att blifva en stor. Det är ju så naturligt, det.

Men ingen hade så roligt af det nattliga skadespelet, hvarom nu var fråga, som mannen på Nybron. Än höjde han sig pa taspetsarne, liksom trodde han sig öfver de mellanliggande husen på detta sätt kunna upptäcka den ugn, hvarutur dessa, såsom det syntes, välkomna lågor böljade; än vände han sig om mot de öfver bron ilande folkskarorna, beräknande, huruvida deras skyndsamhet i mer eller mindre mån kunde vara skadlig för den representation, hvarat han gladde sig.

Om någon vid detta tillfälle hade jemfört skenet på himlen med den brand, som glödde i hans blick, skulle man otvifvelaktigt hafva rakat i förlägenhet om mot hvilket föremål man först bort rikta sprutslangen. Så förfärligt lyste denna blick.

Mannen maste sjelf hafva funnit det, ty han dolde ännu sorgfälligare sitt ansigte.

"Hvar är elden lös?" frågade han en förbislamrande vattenkörare.

"Ser ut att vara på Fredrikshof," svarade denne: "det vore fan om Svea gardes hasselkäppar skulle brinna opp!"

"På Fredrikshof? . . . jo, det ska' du se, du!" mumlade mannen för sig sjelf.

Liksom han dock deraf blifvit orolig, vände han sig till en annan med samma fråga.

"Man säger det ska' vara i kruthuset," svarade den tillfrågade, hastande sina färde.

"I kruthuset!" fortfor mannen: "vid denna tid på dygnet! . . . nenej, min gubbe lilla, det brinner inte så tyst

och beskedligt då ... Då låter det rimligare på Fredrikshof ... Om det skulle vara der! ... Hör på, min vän, kan det vara på Fredrikshof, som elden är lös? ...

"Det vete tusan! ... Är väl något gammalt träruckel, som gör sig till, kan jag tro! ... Skadar inte det ... de arma satarne få då värma sig, utan att behöfva ligga fattigförsörjningen till last.

En hästgardist kom i detsamma sättande i sporrsträck öfver bron tvärtigenom folkhvimlet, som mötte honom och med möda makade sig åt sidorna af bron.

"Hvar är elden lös?" ropade flere stämmor.

"I Stenfjälls gård vid Styrmansgatan," svarade gardisten och jagade sin väg, så att det gnistrade kring hästfötterna.

"I Stenfjälls gård!" upprepade flere röster.

"I Stenfjälls gård!" tillade mannen sakta; "ha! ... det hade jag kunnat säga er förut ... skönt! skönt! ... Brinn, fördömda näste! ... det bör vara mycket lätt för dig ... det murkna timret dammar bara man rör dervid och mossan ryker som aska mellan stockarne! ... Hvad jag gerna ville vara med och se på spektaklet! ... smakar det något, så kostar det också ... ja, mig kostar det förbannadt mycket! ... Det är jag, som består kalaset ... den brinnande märgpuddingen är tillagad af mig! ... af mig! ...

"Är du smord, eller hvad kommer åt dig? tror du mitt ben är någon brandstege?" ropade till honom en arbetskarl, den han råkat trampa.

Mannen svarade ej ett enda ord, utan hastade bort. Kommen till slutet af bron, stannade han, lade handen öfver ögonen och skådade ånyo några sekunder på skenet, som allt mer utvidgade sig.

Derefter försvann han.

Malmen i tornen ljöd med fördubblad styrka och häftighet. Tätare blefvo trumhvirflarne. Starkare skränet och dånet på gatorna. Rödare himlen. Det var en hemsk natt.

Andra kapitlet.

Ruinen.

Den delen af Stockholms stad, som bär namnet Ladugårdslandet, blef omkring 400 år efter stadens grundläggning till dess utvidgande upplaten och bebyggd. Ifrån äldsta tider utgjorde denna del, såsom äfven sjelfva namnet antyder, en sträcka, tillhörig konungarnes ladugårdar, begagnad till mulbete ända till 1640, då, på gjord anhallan af Stockholms magistrat, förmyndare-regeringen under drottning Kristinas minderårighet öfverlemnade den till berörde ändamål.

Ladugårdslandet har några få gator, som blifvit särdeles väl bebyggda och begärliga allt sedan Kongl. Djurgårdens underbart sköna nejder började draga till sig Stockholms befolkning ifrån alla de öfriga tjusande lustplatserna kring staden. För att kunna gå till Djurgården måste man passera Ladugårdslandets större gator, och det råder derföre på dem mycken rörelse under den vackra årstiden, synnerligen vid de större folkfesterna, då hugade spekulanter för en enda fönsterluft vid de gator, som mest hvimla af vagnar och fotgängare, betala ända till tio riksdaler banko. Egendomspriset och hushyrorna hafva derigenom på de senare tiderna betydligt stegrats och i följd deraf utgör Ladugårdslandet icke mera någon föraktad del af hufvudstaden.

Det öfriga ganska vidsträckta området af denna stadsdel innehåller en massa af träkojor, plank och tobaksland, och är till det mesta bebodt af utfattigt folk. Hvarje morgon smyga tiggare skocktals ifrån dess aflägsnare gömslen och återvända dit om aftonen med de håfvor, de kunnat samla i bättre lottade delar af staden. Att ett större antal tjufvar äfven finnes der, faller af sig sjelft.

Men jemte dessa bedröfliga skådespel har ögat i rik ersättning att fröjda sig åt lysande representationer, ty derstädes finnas garnisonens kaserner. Öfverallt skifta uniformer, blänka bajonetter och slamra släpsablar.

Trakten anses med skäl mycket farlig för det täcka könet. Krigsguden var alltid ett med kärlekens gudinna.

Man kan taga för gifvet, att minst 4,000 mamseller och jungfrur — af artighet tiga vi med fruarna — darra af längtan och förtjusning när reveljen går och korum sjunges. Det är allt svårt att trotsa en kärlek, som kommer med flygande fanor och klingande spel, och går med pukor och trumpeter.

Kortligen, på Ladugårdslandet finnes mycken uselhet och mycket hjeltemod, många tjufband och många kärleksmöten. Det är ett brokigt samhälle, som erbjuder många rätt intressanta ämnen till taflor ur svenska folklifvet.

Styrmansgatan är en af de mest aflägsna och mest ödsliga gatorna inom Ladugårdslands församling. I förbigående må omnämnas, att flere af dessa gator genom sina namn tillkännagifva, det sjöfolk i äldre tider bebott denna trakt.

Morgondagen efter den natt, hvarom föregående kapitel förmäler, var mycket folk i rörelse på ifrågavarande gata. Rykande bränder och askhögar utvisade de ställen, hvaröfver eldsvådan framgått. Här och der stodo sprutor, färdiga att qväsa den besegrade fienden, i händelse denna skulle hafva lust att åter sticka upp hufvudet från sin glödande valplats.

Bland ruinerna syntes flere arbetare, sysselsatta med gräfning; men äfven förmärktes många bättre herrar och damer, hvilka tills nu förmått lägga band på sin nyfikenhet, och, ehuru beklagande att de ej fått tillfälle öfvervara sjelfva farans ögonblick, likväl tröstade sig med de färska spåren deraf.

"Det är för besynnerligt," anmärkte en ung dam, "att elden nästan alltid skall bli lös om natten ... hela staden kan ju brinna opp, innan man ens hinner vakna, för att skynda till hjelp."

"Men blir inte mamsell rädd när det brinner?" frågade en kavaljer, som stod bredvid henne.

"Nej, det försäkrar jag löjtnanten," svarade den sköna; "ty i går afse nästan anade jag det, och jag sade just till mamma: kors, hvad det var längese'n det var någon eldsvåda nu!"

"Det kan man kalla att vara rask och rik på aningar," inföll kavaljeren; "men om det brunne i mitt eller någon annans hjerta, måntro ni äfven då skulle ana det, min nådiga?"

Andra kapitlet.

Ruinen.

Den delen af Stockholms stad, som bär namnet Ladugårdslandet, blef omkring 400 år efter stadens grundläggning till dess utvidgande upplåten och bebyggd. Ifrån äldsta tider utgjorde denna del, såsom äfven sjelfva namnet antyder, en sträcka, tillhörig konungarnes ladugårdar, begagnad till mulbete ända till 1640, då, på gjord anhållan af Stockholms magistrat, förmyndare-regeringen under drottning Kristinas minderårighet öfverlemnade den till berörde ändamål.

Ladugårdslandet har några få gator, som blifvit särdeles väl bebyggda och begärliga allt sedan Kongl. Djurgårdens underbart sköna nejder började draga till sig Stockholms befolkning ifrån alla de öfriga tjusande lustplatserna kring staden. För att kunna gå till Djurgården måste man passera Ladugårdslandets större gator, och det råder derföre på dem mycken rörelse under den vackra årstiden, synnerligen vid de större folkfesterna, då hugade spekulanter för en enda fönsterluft vid de gator, som mest hvimla af vagnar och fotgängare, betala ända till tio riksdaler banko. Egendomspriset och hushyrorna hafva derigenom på de senare tiderna betydligt stegrats och i följd deraf utgör Ladugårdslandet icke mera någon föraktad del af hufvudstaden.

Det öfriga ganska vidsträckta området af denna stadsdel innehåller en massa af träkojor, plank och tobaksland, och är till det mesta bebodt af utfattigt folk. Hvarje morgon smyga tiggare skocktals ifrån dess aflägsnare gömslen och återvända dit om aftonen med de håfvor, de kunnat samla i bättre lottade delar af staden. Att ett större antal tjufvar äfven finnes der, faller af sig sjelft.

Men jemte dessa bedröfliga skådespel har ögat i rik ersättning att fröjda sig åt lysande representationer, ty derstädes finnas garnisonens kaserner. Öfverallt skifta uniformer, blänka bajonetter och slamra släpsablar.

Trakten anses med skäl mycket farlig för det täcka könet. Krigsguden var alltid ett med kärlekens gudinna.

Man kan taga för gifvet, att minst 4,000 mamseller och jungfrur — af artighet tiga vi med fruarna — darra af längtan och förtjusning när reveljen går och korum sjunges. Det är allt svårt att trotsa en kärlek, som kommer med flygande fanor och klingande spel, och går med pukor och trumpeter.

Kortligen, på Ladugårdslandet finnes mycken uselhet och mycket hjeltemod, många tjufband och många kärleksmöten. Det är ett brokigt samhälle, som erbjuder många rätt intressanta ämnen till taflor ur svenska folklifvet.

Styrmansgatan är en af de mest aflägsna och mest ödsliga gatorna inom Ladugårdslands församling. I förbigående må omnämnas, att flere af dessa gator genom sina namn tillkännagifva, det sjöfolk i äldre tider bebott denna trakt.

Morgondagen efter den natt, hvarom föregående kapitel förmäler, var mycket folk i rörelse på ifrågavarande gata. Rykande bränder och askhögar utvisade de ställen, hvaröfver eldsvådan framgått. Här och der stodo sprutor, färdiga att qväsa den besegrade fienden, i händelse denna skulle hafva lust att åter sticka upp hufvudet från sin glödande valplats.

Bland ruinerna syntes flere arbetare, sysselsatta med gräfning; men äfven förmärktes många bättre herrar och damer, hvilka tills nu förmått lägga band på sin nyfikenhet, och, ehuru beklagande att de ej fått tillfälle öfvervara sjelfva farans ögonblick, likväl tröstade sig med de färska spåren deraf.

“Det är för besynnerligt,“ anmärkte en ung dam, “att elden nästan alltid skall bli lös om natten ... hela staden kan ju brinna opp, innan man ens hinner vakna, för att skynda till hjelp.“

“Men blir inte mamsell rädd när det brinner?“ frågade en kavaljer, som stod bredvid henne.

“Nej, det försäkrar jag löjtnanten,“ svarade den sköna; “ty i går afse nästan anade jag det, och jag sade just till mamma: kors, hvad det var längese'n det var någon eldsvåda nu!“

“Det kan man kalla att vara rask och rik på aningar,“ inföll kavaljeren; “men om det brunne i mitt eller någon annans hjerta, måntro ni äfven då skulle ana det, min nådiga?“

"Tror inte det... Jag fruktar att Anker är lika allvarlig i den saken, som i annat."

"Men är han då galen? ... en sådan familj! ... hvad tänker han på?"

"Det kan du fråga honom sjelf, ty der kommer han."

"Jag tror väl ... han är för..odligen här, för att rädda hemgiften ... I fall den unga frun tänker försörja hushållet med tvätt, medan mannen väntar pa domsagan, sa kan det inte vara så oäfvet att lägga vantarne pa askan och af det slaget fins här Gudi nog."

Den person, hvilken den senare delen af samtalet gälde, visade sig nu bland folkhopen. Det var en högväxt, kraftfullt byggd ung man med ett ansigte, som, utan att vara hvad man kallar v..ckert, likväl gaf tillkänna mycken själfullhet och karaktersfasthet.

I förbigaende helsade han pa kamraterna och närmade sig derefter arbetsfolket.

"Na, ni har inte blifvit nagot varse än?" fragade han en af arbetskarlarne.

"Blifvit nagot varse än," genmälte karlen, i det han tog ett djupt tag med spaden; "af komsarjen, menar herrn? nehej! ... inte sa mycket som man kan lägga pa nageln en gång ... men fick jag tag i skalln pa'n, nog skulle jag betala halskakan han gaf mig i fjolas, vill jag lofva!"

"Herrn fragar efter salig komsarjen," sade en annan arbetskarl; "inte trodde jag, när jag sag honom i går morse, att han skulle vara så liten i dag, att en inte kan se till'en."

"Salig!" inföll den första, "ja, da blir hin hale salig också."

"Se så, mina gubbar," afbröt Anker, "arbeten nu flitigt, så skall ni fa hederligt med drickspenningar, om det lyckas er att fa tag i den minsta knota efter den innebrände."

"Och om vi inte lyckas?" fragade karlen, "för jag ska säga herrn, att när hin hale anammar nagot, sa gör han det rubb och stubb, utan att ens sa mycket som ett harstra ligger qvar och osar, ska jag säga herrn ... men hvad fan är det? ... hvad är det för en mölja?"

Karlen uppkastade i detsamma ett svartbrändt stycke, som spred omkring sig en vidrig lukt.

Alla kastade spadarne ifran sig och skyndade till stället för att närmare undersöka den gjorda fangsten.

"Det är magen! det är magen!" ropades från alla hall.

"Och se der bara," skrek samma karl, makande askan åt båda sidorna, "se sådan rad af kalkstycken, men se så skört det sattyget är."

"Benranglet! benranglet!" vi ha funnit honom!" skränade hopen.

"Patron Stenfjäll har gassat sig utaf attan tusan!" hördes en röst.

"Han var grof som en gödd smålands-oxe och nu har han krympt ihop som en bränd limpa," hördes en annan.

"Hvar skall vi göra af krokanbitarne?" frågade karlen med spaden.

Anker vände sig om och vinkade till sig en gumma, som följt honom, bärande en täckt korg.

I denna korg inlades den innebrändes qvarlefvor, under det Anker utdelade penningar bland arbetarne.

Derefter aflägsnade han sig och gumman följde honom med sin korg.

"Komsarjen måste då ändtligen krypa i skrinet!" ropade en af karlarne.

"Bättre att krypa i skrinet, än krypa under rådstun, som han väl hade förtjent mycket bättre än mången, som fått släppa till skinnet," ropade en annan.

"Akta sig, frun lilla, att han inte sticker näfven ur korgen och nyper henne i smalbenet," skrattade en tredje.

"Bättre smak än så hade han, den gamla skälmen!" utlät sig en fjerde, "han håfvade flickor, liksom man håfvar strömming under Norrbro."

Gapskratt och speglosor voro de blommor, man egnade kommissarien Stenfjälls minne. Den som icke en gång efter en ryslig död kan vinna försoning eller ömkan af qvarlefvande, måste hafva varit ännu rysligare i lifvet.

Tredje kapitlet.

Dottren.

Några dagar efter uppträdet på Styrmansgatan sutto uti ett tarfligt rum i en mindre egendom vid Skeppargatan inom samma församling trenne personer, samtalande med hvarandra.

Dessa voro kommissarien Stenfjälls enka och deras dotter Sofia samt vice notarien Gustaf Anker, alla i djup sorgdrägt.

Fru Stenfjäll syntes vara nära femtio år gammal och dottren, en intagande blondin af spenslig, ehuru väl proportionerad växt, kunde ej vara äldre än aderton år.

"Hvad som mest smärtar mig," sade frun, "är det rykte som elaka menniskor satt i omlopp, att Stenfjäll med flit sjelf skulle ha satt eld på huset, för att genom sjelfmord undvika en mängd lagsökningar och andra ledsamma affärer, hvaruti han kastat sig. Gud skall veta, inte gjorde han oss särdeles många glada dagar medan han lefde; men inte vill jag tro, äfven om det varit hans afsigt att beröfva sig lifvet, att han kunnat vara så elak i själ och hjerta, att han skulle velat sätta eld på det der gamla nästet och derigenom, såsom nu också skett, bringa andra i olycka, ty hvad skulle väl det ha tjent honom till?"

"Jag tror det inte heller," svarade Anker, "men ryktet kommer deraf, att man nära det ställe, der man fick reda på qvarlefvorna efter hans kropp, hittat en bösspipa. Derför tror man, att han, efter att hafva satt eld på sängkammaren, skjutit sig sjelf, men han hade ju alltid bössa och pistoler hängande öfver sängen, och som han säkert låg i sin säng när elden öfverraskade honom, är det ju så naturligt, att bösspipan skulle finnas bredvid hans kropp bland askhögarne. För öfrigt låg det ingenting i hans lynne, som gör ett sjelfmord troligt. Deremot är jag nästan öfvertygad, att någon fiende till honom af hämnd satt eld på huset, och flere förenade biomständigheter gifva stöd åt denna öfvertygelse."

"Jag har äfven hört det," yttrade enkan; "ja, till och med att min svåger . . . nej, det kan inte vara möjligt . . . det vore fasansfullt om så vore!"

"Hvarför just han skulle göra det," sade Anker, "ser jag inga skäl till... De kunde visst aldrig lida hvarandra och umgingos icke heller, men hvarken nytta eller skada kunde han hafva deraf... Han är en äfventyrare, men ingen bof, så vidt jag vet..."

"Men hvarför är han uppkallad till polisen i morgon?"

"Jag vet det inte," svarade Anker; "men troligtvis är det i anledning af de rykten, som löpa kring staden... En person lärer hafva sett honom ute på gatan samma natt olyckan skedde."

"Ja, det är rysligt!... mycket rysligt!" suckade Sofia, öfver hvars kinder den ena stora tåren efter den andra perlade.

"Men om han lefvat," inföll Anker, "hade, tro mig, ännu flere nya olyckor drabbat oss, och jag anser derför hans död, så förskräcklig den än var, såsom en verklig lycka för oss alla."

"Hvad för slags nya olyckor?" frågade frun.

"Låt oss inte mera tala derom!... nog af, det som sker här i verlden är alltid det bästa ... vi böra åtminstone tro det... Det återstår nu bara att på ett kristligt sätt få honom ner i jorden och sedan styra så till, att vi så litet som möjligt få vidkännas några vidare förluster och lidanden för hans skull."

"Samlingen blir på källaren Äplet i öfvermorgon?" frågade fru Stenfjäll.

"Ja, klockan fyra. Jag ville först undvika en dyrare begrafning, men när jag sedan tänkte på, att folket då skulle få ännu mer att prata och deras gissningar sålunda vinna mera spelrum, så fann jag att begrafningen bör vara hederlig, det vill säga, trakteringen hygglig... Få gästerna väl äta sig mätta och dricka sig pirum, så skola de, innan de tömt sista droppen, till och med gå in på att pappa Stenfjäll var den bästa menniska under solen. Sådan är verlden."

"Stackars Gustaf!" sade Sofia, slutande Ankers hand i sin; "återigen nya bekymmer och utgifter för vår skull!... hur ska vi någonsin kunna tacka dig för allt hvad du gjort för oss?"

"Om du är snäll, Sofi lilla!" svarade Anker, "och inte vill göra mig ledsen, så tala inte mer på det sättet ... Hvad jag gör för eder, gör jag ju äfven för mig sjelf ... och för öfrigt, min älskade, ersätter din kärlek på mångfaldigt sätt

alla mina uppoftringar, såsom du behagar kalla det, du lilla envisa flicka!

Anker böjde hennes hufvud mot sig och tryckte en kyss på hennes panna.

"Ja, om vi inte haft Gustaf," yttrade modren, "så hade jag och alla de mina fått vandra vid tiggarstafven ... men hvarifrån tar du då allt, stackars gosse? ... aldrig fattas oss något och likväl vet jag att du inte rosar marknaden på din tjenstemannabana.

"Min ädle Gustaf!" suckade Sofia; "du försakar allt för vår bergning och trefnad ... Du nekar dig mången gång det nödvändigaste för att öfverhopa oss med alla beqvämligheter ... jag vet det ... Dagar och nätter arbetar du och din helsa lider ... tyst! du får inte afbryta mig ... På den senare tiden har du blifvit så blek och du hostar så ofta ... ja, ja, du märker det inte sjelf, ty du tänker aldrig pa dig sjelf ... men om du visste hvad jag lider! ... Och när jag nu tänker på, att du skall förena dig med en familj, den olyckligaste familj! ... stackars min Gustaf!"

"Se så, hostar jag nu också? ... kanske jag har lungsot med? Ser jag ut som jag skulle ha lungsot, jag, din lilla toka?" ropade Anker, i det han rätade upp sin höga gestalt och satte Sofia på sin venstra arm med samma lätthet, som hade han handterat en bok papper, och bar henne kring rummet.

"En familj, så illa känd som vår," fortfor flickan; "stämplad med förakt och vanära och ..."

"Sofi! du gör mig utledsen ... du ..."

"Ack, om jag kunde göra dig utledsen på mig! ... Om jag kunde återgifva dig åt dig sjelf och befria dig från de band, som alltid skola vara till hinder för din framtid! ... Vet du, min vän, mången natt, som jag vakat och tänkt på dig, har jag bedt till Gud, att han ville låta mig dö .. och om jag inte kunde få dö, att åtminstone mitt hjerta kunde bli kallt och hårdt emot dig ... att jag kunde bli elak, så elak, att du slutligen måste fly mig, liksom för olyckan ...

"Vackra böner af en fästmö! men, ser du, Gud fader hör inte på det örat, han."

"Ja, jag känner nog det, ty hur skulle jag kunna bli elak mot dig, min dyre Gustaf? ... hur skulle jag kunna det? ... ack nej! ... Ack, hvad du har för en vacker och stolt blick, min Gustaf! ... låt mig kyssa den! ...

"Tack, min lilla unge! nu talar du ett språk som jag förstår... Tack för komplimangen se'n ... det är rätt bra att mina ögon behaga dig, ty Gud ska veta. att mitt ansigte vore väl det sista en porträttmålare skulle göra sig besvär med ... inte gjorde han det af kärlek för konsten, det vore säkert, det ... Men, det var sannt, det, du glömde väl inte i går att skrifva till Upsala och underrätta bror Fredrik om den olyckliga händelsen?

"Nej, tycker du det?"

"Nå, det var bra! Han hinner allt vara i Stockholm innan öfvermorgon ... Nå, hur är det med de andra gossarne? ... de måtte väl komma? ... ingen får uteblifva på sin faders begrafning."

"Jo, de komma ... äfven på dem har du tänkt ... du har skickat dem svarta kläder ... min stackars vän! Det fins då ingen gräns för din godhet och ditt ädelmod!"

"Bagatell! jag har ju ett helt klädstånd med svarta frackar derhemma ... En hofrättsnotarie utan juridisk skicklighet låter möjligtvis tänka sig; men en hofrättsnotarie utan svarta frackar ... omöjligt, min söta Sofi! ... Jag glömmer aldrig min första tjenstgöringsdag i Kongl. Svea hofrätt. Jag instälde mig på stora sessionsrummet med mitt protokoll i handen. Vid det långa sessionsbordet sutto hofrättsråder och assessorer med högtidligt stränga ansigten ... Det föreföll mig, som hade jag stått på en kyrkogård med snöbetäckta grafvar. Jag uppvecklade mitt protokoll med darrande händer och skulle just börja läsningen, då min oroliga blick ännu en gång kom att öfversväfva papperskanten. Jag kunde inte för mig sjelf förklara anledningen till min oro. Jag glömmer det ej så länge jag lefver. Allas blickar voro riktade mot mig; men blickarne voro fasansfulla ... jag kände mitt hjerta blöda under dem ... jag tänkte på Julius Cæsar, kringhvärfd af Bruti dolkar ... förlåten mig denna olämpliga sammanställning! — Läs! hördes en röst från bordet. Jag läste, men tungan rörde sig mellan tandraderna som ett stycke bly ... Vid hvarje rad afbröts jag af anmärkningar och tillrättavisningar, allt strängare och strängare. Jag hade nyss förut uppläst samma protokoll för en äldre och utmärkt skicklig kamrat inom verket, som högeligen hade berömt mig både för uppfattningen och stilen, och nu ... jag visst inte hvar jag var hemma. Än kände jag mina kinder brinna, så att jag mekaniskt sköt protokollet långt

från ansigtet, liksom fruktade jag att elden kunde fatta i papperet; än kände jag mitt ansigte sammandragas af många graders nordanvind och jag höll mig fast vid en stolskarm, för att ej digna till golfvet. Jag slutade ändtligen. Notarien förständigas, hördes samma röst, att en annan gång förete sitt protokoll i bättre skick, ty det går verkligen inte an att börja sin tjenstebana med slarf!... Jag bockade mig för att träda af. Notarien behagade derjemte observera, att sidovördnad mot förmän icke kan föranleda någon god och fullgiltig rekommendation inom kongl. hofrätten!... Jag studsade ... nu började de der förskräckliga blickarne ånyo mäta mig från hjessan till fotabjellet ... de flögo som synålar in i hvarje söm, mellan hvarje tråd i mina kläder ... jag såg på min rock ... Då spratt jag till, ända till ytterlighet förfärad ... Jag hade bonjour på mig ... jag hade glömt att kläda mig i frack ... Nu förstod jag allt och jag tumlade som en förlorad menniska ur sessionsrummet ... Man glömde snart de anmärkta bristerna i mitt protokoll; men aldrig har man glömt bort min bonjour ... om detta fördömda plagg talar man ännu i dag ... Alltsedan har jag beständigt gått i svart frack ... deraf kommer också mitt öfverflöd på denna Guds gåfva ... Men jag ser att du skrattar åt mig, Sofi lilla!... nå, det var också det jag ville, ty hvarje moln på din panna fyller min själ med oro ... Farväl, min lilla flicka!... farväl, goda tant!... Om en timme är jag tillbaka.“

Anker satte Sofia på soffan bredvid modren, kysste henne och skyndade bort.

Flickans ögon, glänsande af tårar, följde honom till dörren och stannade der länge sedan han gått ut. Derefter uppsteg hon, närmade sig till fönstret och såg upp mot himmelen med sammanknäppta händer.

“En engel sände honom i vår väg,“ sade modren; “genom honom hafva vi förgätit hur olyckliga vi varit ... mitt barn, om du en dag inte belönar honom såsom hans goda hjerta förtjenar, skulle jag med grämelse tänka på den stund du föddes!“

“Mamma! säg mig, kan mitt arma hjerta ersätta honom förlusten af fader och moder?“

“För Guds skull, Sofi!... hvad menar du med det?...“

“Jag vet mycket, jag, mamma! ... ganska mycket ... Jag vet, att Gustaf inte får beträda sina föräldrars tröskel, så länge han bär min ring på sitt finger ... På år och dag

har han inte sett sina föräldrars boning, ty ... han bär ännu denna ring! ..."

"Hvem har sagt dig det? ... han sjelf? ..."

"Han? ... ack nej! ... skulle han säga det? ... han som är så rädd att oroa mig med det minsta! ..."

"Men kanske du misstar dig, mitt barn ..."

"Jag skulle misstaga mig i något som rörer honom! ... mamma! ... är det då omöjligt att dö när man är aderton år! ..."

Fjerde kapitlet.

Två anklagade.

Helgeandsholmen är en af Stockholms äldst bebyggda holmar. Dit utleddes år 1320 den olycklige prins Magnus, sonen till den ännu olyckligare konung Birger. Oförberedd på det öde, som här väntade honom, måste han på detta ställe, så väl till försonande af sin faders brott, som till följd af de styrandes politik, böja sitt unga hufvud under bödelssvärdet, hvarefter hans kropp af fyra riddare bars till Fransiskaner-kyrkan, der samma grift, som inneslöt hans farfader, för honom öppnades.

Platsen, sålunda invigd åt den inqvisitoriska processens mörka makter, rymmer nu den kungliga poliskammaren. I den smala ingången dertill trängas hela förmiddagarne polisbetjenter och stadsvakter, förande mellan sig häktade personer af båda könen. Handklofvar, fotblackar och jernkedjor skramla i de trånga och mörka trapporna, och den som beträder de snuskiga förmaken till detta rättvisans ställe, ryser ovilkorligen för de syner, som från alla sidor möta honom. Eländiga, af fängelsernas förpestade luft utmärglade gestalter, inskrufvade i jern, släpa sig kring väggarne, bevakade af stadssoldater med dragna huggare, medan polisbetjenter, blinda för de likfärgade anleten, som stirra på dem, och döfva för bojornas rassel, ropande och hojtande springa fram och tillbaka.

Målsegande och annat folk, så bättre som sämre. måste armbåga sig fram mellan alla dessa figurer och ofta många timmar dväljas bland denna samhällets drägg. Ännu hafva ej vederbörande kunnat förmå sig att anskaffa en rymligare och beqvämare plats för polisärendenas behandling. Det går långsamt med reformerna här i Sverige. Man behöfver årtionden, ja sekler, för att kunna beqväma sig till den minsta förändring af det gamla. behofvet af förändringen må nu vara aldrig så mycket i ögonen fallande. Hvad som varit godt i farfars tid, heter det, duger äfven i vår; man bör icke brådstörta med något; en sak behöfver mogna och ruttna tjugo gånger, innan den bör förkastas. Detta gäller icke blott den obetydliga omständighet, som nu omnämndes, nemligen poliskammarens trånga lokal i en stad med så vidsträckt område som Stockholm: det gäller, snart sagdt, alla våra samhällsformer.

Ryktet, att den innebrändes broder skulle hafva satt eld på huset, hade redan kringflugit staden med vindens hastighet, och det var derför naturligt, att vid underrättelsen om dennes inställande inför polisen allt hvad lif och anda hade af dagdrifvare i Stockholm skulle rusa till, för att afhöra ransakningen derstädes.

Ingenting elektriserar till den grad samhällets medlemmar, som tillvaron af eller också blotta misstanken om ett gräsligt brott. Goda gerningar pläga deremot högst sällan åstadkomma något större uppseende och förorsaka visst icke några folkskockningar. Det onda spelar alltid en större rol än det goda, liksom fordrades det större kroppsliga och andliga krafter för att föröfva ett brott, än att utöfva en dygd. Men det är klart, att hvad som gagnar menniskan fäster mindre hennes uppmärksamhet än hvad som skadar eller kan komma att skada henne. Floden, som lugnt flyter mellan sina naturliga bräddar, gör på oss icke så stort intryck som floden som öfverstiger dem. Men ofta kan orsaken ligga i den naturliga benägenheten hos menniskor i allmänhet, att gerna med några sjelfgjorda tillsatser vilja öka tyngden af det onda, under det man deremot, hvad det goda beträffar, gör så många afdrag af dess värde som möjligt. Det förra kan bli rysligt nog; det senare aldrig nog affiladt.

Folkträngseln på gatan utanför poliskammaren var så stark, att den eller de, som den dagen nödvändigt måste vara tillstädes deruppe, nödgades med våld bana sig väg. Man

kan då lätt föreställa sig, hur det skulle se ut deruppe i de trånga mörka förmaken. Trängd mot ett fönster, i det närmast sessionsrummet varande förmaket, stod en till utseendet fyratioårig man, hvars väldiga armar länge stretade emot den påträngande skaran. Oförmögen att på detta sätt längre hålla de nyfikne från lifvet, tog han sitt parti, vände dem ryggen, satte armbågarne mot fönsterkarmarne och lyckades att med bakdelen af sin herkuliska kropp drifva de efterhängsne tillbaka. Klagorop och förbannelser af de undanträngde, klämde och trampade följde på denna manöver.

En fullständig plutoneld af skarpa ord och svordomar började nu, i ordets fulla bemärkelse, spela på hans rygg.

"Jo jo men," ropade en, "han blyges för att visa oss sitt ansigte!"

"Han fruktar att förråda sig, den mordbrännarn!" tillade en annan.

Om någon utifrån gatan hade kunnat skåda in i det ansigte, som nu flåsade mot fönsterrutorna, skulle han deruti hafva förmärkt någonting helt annat än blygsel eller fruktan. Det lågade raseri och hämnd i dessa blickar och blodet sipprade fram ur naglarne på de hopknutna händerna.

"Men vänta bara!" hördes en tredje, "vänta bara! ... Gamla Olle tar nog reda på den skälmen!"

"Men nog får han en halsstarrig best att göra med ... det är tvärsäkert, det!"

"Åha! ... han blir så lagom halsstarrig när bilan kysser halsknotorna."

Ett allmänt gapskratt belönade detta infall.

Det knakade i fönsterkarmarne och i detsamma sparkade mannen bakut med fötterna.

"Våld! våld!" vrålade de som blifvit träffade af hans breda fötter, och detta ord upprepades af de öfriga kringstående.

Polisbetjenter borrade sig igenom trängseln och nalkades mannen vid fönstret.

"Hvad är det om?" frågade en af dem.

"Hvem är det som vågar bruka våld härinne?" frågade en annan.

"Vet ni inte hvar ni är på för ett ställe?" röt en tredje.

"Jag vet att jag är omgifven af pack!" svarade mannen med gnisslande tänder.

"Hvad vågar ni säga, herre! ... Vet ni då inte hvilka ni har framför er?" skrek den hans rygg närmast stående polisbetjenten.

"Hvilka jag har framför mig!" genmälte den tilltalade; "jo, nog vet jag det, alltid ... Midt framför mig, der på andra sidan gatan, har jag kungens stall; men kreaturen derinne skulle inte bära sig så kreaturligt åt som de varelser jag har bakom mig!"

"Hvad säger ni, karl?" skrek polisbetjenten; "kallar ni oss för kreatur? ... Vet ni hvad det kostar att oqväda polisens tjenstemän? ..."

"Jag har inte den äran att se hvarken er eller någon annan," återtog mannen, som ännu bibehöll sin framåtlutande ställning mot fönstret; "jag dömer bara efter tungomålet."

"Vi ska ge er för att döma efter tungomålet, vi!"

"Ni blir väl spak när ni får handklofvarne på er!"

Vid dessa ord svängde mannen sig om och stod upprätt med hotande uppsyn öga mot öga emot polisbetjenterna.

"Är det på detta sätt," yttrade han med dundrande stämma; "är det på detta sätt man behandlar en borgersman i den kungliga poliskammarens förmak."

"Vacker borgersman!" hördes från alla håll.

"Lagom sturskt, herre!" svarade polisbetjenten, något qväst, såsom det syntes, af det beslutsamma så väl i mannens ord som åthäfvor.

"Jag tager alla till vittnen derpå, att denne polisbetjent hotat mig med handklofvarne!" fortfor mannen. "Jag har blifvit uppkallad till polisen i dag ... hvarför? ... det vet jag inte ... Man har öfverhopat mig med ovett ... man har trängt och knuffat mig här på ett ställe, der man borde vara fredad från slikt ... Med möda har jag undgått att bli utvräkt genom fönstren der ... och nu vågar denne karl hota mig med handklofvarne ... Är jag då en förbrytare? ... hvem vågar anklaga mig? ... hvem? ..."

Det blef tyst i rummet och de förut så ifrige sökte draga sig tillbaka. Det är lättare att vara modig på ens rygg, än i ens ansigte.

Polismästarens klocka hördes ringa inifrån och polisbetjenterna hastade in i sessionsrummet.

Utanför skranket derinne var församlingen nästan lika så talrik som i de yttre rummen, men stillatigande som muren; ty polismästaren, som innanför skranket satt vid sitt

bord, förstod att hålla respekten fastnaglad vid sin stol och sin personlighet. Gamla Olle, såsom han kallades, var ej att leka med.

Sällan förvaltade en man sitt embete med sådan kraft och duglighet, som den person, hvilken vid denna tid innehade polismästare-embetet, helt säkert den svåraste och oroligaste befattning, åtminstone inom hufvudstaden.

Begreppen: polisrätt och icke rätt äro synonyma. Okänd af allmänna lagen, ligger polisrätten alldeles utom densamma och blifver följaktligen en godtyckets makt; ett ondt, men ett nödvändigt ondt inom ett större samhälle, hvarest saker ofta förekomma, som fordra en mer summarisk behandling, än den som medgifves af den vanliga rättegången; en oordning, enkom till för att homeopatiskt motverka andra oordningar.

Salunda fordrar det i och för sig sjelf mer än vanlig skarpsinnighet och menniskokännedom hos den person som bekläder ett dylikt embete, för att polismyndigheten ej må skada, i stället för att gagna, kränka i stället för skydda. Lägger man nu dertill den stockholmska polisens organisation, i synnerhet sådan den var på den tiden, dess betjenings fatalighet inom en så vidsträckt stad som Stockholm, dess dåliga lönevilkor, hvarigenom, till beredande af inkomstkällor, mut- och korruptionssystemet lemnas fritt spelrum, så blifver chefsbefattningen i ett dylikt verk ännu tyngre att bära. Att under sådana förhållanden på samma gång betrygga den allmänna säkerheten och sundheten inom den stora staden samt derjemte bibehålla ordning och respekt inom sjelfva poliskammaren påkallar om någonsin Herkules' fintlighet vid rengörandet af Augias stall.

Men nog af dessa alltför allmänna och flerfaldiga gånger af en och hvar gjorda reflexioner, och låtom oss nu, såsom tyste ahörare, öfvervara den påbörjade sessionen.

Polismästaren, en kraftfullt byggd gestalt, lät sina blickar — blickar, för hvilka förbrytaren ofta skälfde mycket mera än för handklofvarne och prygelbänken — länge hvila på den fånge, som nu visade sig utanför skranket.

Denna figur förtjente också att tagas i synnerligt skärskådande. Medelmattig till längden, var hans kropp vidunderligt bred och klumpig. Från den oxlikt tjocka och korta halsen uppsköt ett mera vackert än fult bildadt hufvud,

omgifvet af ett mörkrödt hår, som raggigt rände fram ur skallen, liksom taggarne från en igelkott, och sammanhängde med polissonger, hvilka förenade sig under hakan i en tjock frans, som hängde långt ned på det blottade höghvälfda bröstet, hvarifrån kråslikt framstack en ännu tjockare tofvig hårbinga. Under den breda pannan framtindrade ur sällan mer än halföppnade ögonlock ett par ögon utan någon bestämd färg, men synnerligt lifliga och kringsväfvande. Näsan var lång, men väl formad och mellan de stora tjocka läpparne blänkte tvänne rader grofva tänder, som på en dogg. Hela gestalten röjde ovanliga kroppskrafter, förenade med lika ovanlig illistighet och elakhet. Ansigtet var dessutom för tillfället vanställdt af blånader och blodviten, hvilka tillkännagåfvo ett förtvifladt motstånd vid häktandet och deraf föranledd våldsam behandling.

"Du ser ut, du," yttrade slutligen polismästaren.

"Jo jo men," svarade den tilltalade; "jag har inte haft någon spegel att se mig uti, men jag kan väl i alla fall föreställa mig hur det ska se ut, för det svider som det svider efter hundbett." Dervid vände han sitt grinande ansigte mot polisbetjenterna.

"Ditt namn?" frågade polismästaren.

"Christian Storm," svarade fången, i det han trotsigt mötte polismästarens blickar.

"Har du inte något mera dopnamn?"

"Nej ... far min, som var renskrifvare, hade inte råd att bestå mig något mera."

"När och hvar är du född?"

"Jag föddes samma år som Gustaf den tredje blef skjuten ... år 1792, om jag mins rätt ... jag firar alltid min födelsedag den femte Januari ... det var som i går, det ... då fick jag de här vackra presenterna," tillade han, skakande på handklofvarne, som hopklämde hans händer.

"Passande presenter åt dig, din slyngel!" sade polismästaren; "och du ser mig ut som du skulle få behålla dem så länge du lefver."

"Tackar ödmjukast! ... bättre något än intet!" betygade Storm, bugande sig.

"Har du inte varit straffad förut, du?"

"Gud bevare mig väl! ... inte tilltalad en gång."

"Hvar är du född?"

"Hvar? ... jag har förlorat min dopattest ... jag kan inte komma ihåg min födelseort, för jag var så liten när jag kom till."

En skrattsalva skallade från alla sidor af rummet. Polismästarens klubba föll i bordet och det blef på ögonblicket tyst igen.

"Jag skall uppfriska minnet på dig, jag!" ropade polismästaren med en stämma, som kunnat jaga på flykten ett helt band korrektionister. "Jag har sett dig en gång förut, din galgfågel!"

"Väl möjligt ... och jag tror väl att det inte heller är första gången jag ser nådig lagman! ..."

Polismästarens ögon föllo ånyo på vidundret, forskande in i hvarje drag af dess ansigte.

"För tio år sedan," yttrade han derefter, "stod du på samma ställe som du nu står, med alla anlag att blifva en så förhärdad förbrytare som du nu verkligen blifvit ... Tror du inte jag känner igen dig? ..."

"Det måtte vara ett misstag, nådig lagman!" svarade Storm; "skulle jag sjelf inte komma ihåg en så angenäm stund, om så vore?"

"Du hette då Christian Ros och var betjent hos en baron Svärdfält ... Notarie, se efter i diariet för 1812 ... Vi måste bestämdt ha den der vackra pojken der nånstans."

Notarien öppnade diariet och uppläste följande: "År 1812 den 16 September. Betjenten Christian Ros, tilltalad för sedelförfalskning."

Polismästarens förmåga att, huru långt efteråt som helst, minnas dem som parerat polisen, var allmänt vitsordad.

"Ser du, jag har reda på dig!" började polismästaren åter; "ifrån sedelförfalskare har du avancerat till rånare ... Du började med anspråk på galgen och du slutar nu med rättighet till stupstocken."

Den tilltalade syntes för ett ögonblick något förlägen, men återvann snart sin fräckhet.

"Tycker nådig lagman," sade han, "mera om namnet Ros, så har jag ingenting deremot ... Jag för min del har alltid föredragit namnet Storm."

"Tycker du om Storm, så tycker du också om hasselkäppars hvinande, och du kan vara säker på att jag skall hafva ditt tycke i godt minne ... Hvad har du haft för dig under dessa tio år? ... en hop med tjufstreck, kan jag

väl tro ... sådana som du råka vanligtvis inte fast, förrän de fått hela brygden färdig ... Hvar har du haft laga försvar, du?"

"Laga försvar!" genmälde Ros; "en bra karl försvarar sig sjelf."

"Din lymmel!" ropade polismästaren; "du har äfven glömt att skicka dig inför rätta såsom sig bör ... jag vill lära dig den saken, innan jag går vidare i ransakningen."

Polismästaren nickade åt polisbetjenterna, hvarefter fången genast utfördes.

De der nickningarne hade sin stora betydelse. En nickning åt venster betydde prygel och en åt höger betydde starkare tillskrufning af handklofvarne. Till försvar för dessa extrajudiciella afstraffningar och torteringar, som allmänna lagen förbjuder, har anförts, att förhärdade bofvar, om hvilkas brottslighet man varit moraliskt öfvertygad, men som fräckt nekat till brottet, många gånger derigenom blifvit uppmjukade till bekännelse, och saker, som, utan begagnandet af ifrågavarande tvångsmedel, för evigt skulle hafva hvilat uti mörkret, till skada och olycka för samhället, ofta blifvit bragta i dagsljuset; men att, såsom jemväl är vordet skedt, använda dem i tid och otid, såsom det heter, och på blotta misstankar dermed martera en delinqvent, är upprörande för rättskänslan och menskligheten. Mången oskyldig har på detta sätt fått sitta emellan och detta skäl talar mer än allt annat för aflysandet af berörde tvångsmedel, utan afseende på den nytta de kunna vid sina tillfällen åstadkomma.

Det var en nickning åt venster, som föranledde Ros' utförande. Huru det gick till att lära en dylik discipel skicka sig inför rätta, skulle väggarne i husets källarvåning, om de haft öron och tungor, närmare kunnat upplysa.

Några smärre mål förehades nu. Flere gummor, som, för att försörja sig, ute på gatorna och i husen försalt bröd, som de bakat hemma hos sig, bötfäldes i kraft af lag och gällande författningar. Åtskilliga andra dermed beslägtade försök att ärligt kunna uppehålla sitt och de sinas lif blefvo likaledes bestraffade.

Några nickningar till venster utdelades derefter, till fromma för åtskilliga gesäller och lärgossar, som för visad uppstudsighet och försumlighet i sitt arbete af sina mästare blifvit dragna inför polisen, hvilken på den tiden hade sig husbondväldet anförtrodt.

Slutligen föredrogs målet angående eldsvådan vid Styrmansgatan.

Tornväktaren i Maria, som tagit norr för söder och klämtat två slag, i stället för tre, framstäldes för polismästaren.

"Hvarför klämtade du bara två slag? ... orkade du inte med tre, ditt nöt?"

"Jag tyckte, jag," svarade tornväktaren, "att grannen i Katrina klämtade som för söder."

"Jaså, du brukar klämta efter gehör, din gök?"

"Klämtar jag efter gehör, nådig lagman?"

"Men jag skall lära dig klämta efter noter, jag," inföll polismästaren med en nickning åt venster, och dermed var det slut på den saken.

Nu påropades före detta viktualiehandlanden Johan Fredrik Palm, och vid skranket visade sig nu samme person, som förorsakat det uppträde i förmaket, vi nyss beskrifvit.

De sammanpackade åhörarne reste sig på tåspetsarne, för att med ögonen kunna sluka föremålet för allas nyfikenhet.

"Herrn heter Johan Fredrik Palm," började polismästaren, efter att en stund, sin vana trogen, hafva noga fixerat den förestälde; "herrn är uppgifven att vara bror till den vid eldsvådan på Styrmansgatan omkomne fältkommissarien Stenfjäll."

"Vi voro halfbröder," svarade Palm, "och söner af samma moder ... Jag har blifvit uppkallad, vid hemtnings äfventyr ... Jag anhåller ödmjukast att få veta, hvarför en sådan åtgärd blifvit vidtagen mot min person och hvarför ..."

"Herrn tiger och väntar till dess jag frågar!" afbröt honom polismästaren. "Tänk att man vågat kalla herrn vid hemtnings äfventyr! ... När träffade herrn Stenfjäll senast?"

"För omkring fjorton dagar sedan ... Jag besökte honom för några affärer, som endast rörde oss båda."

"Affärer? ... Man vill veta, att herrarne sedan långliga tider stått i fiendtligt förhållande till hvarandra ... Är det inte så?

"Så är det ... något förtroligare umgänge oss emellan har icke på tolf år existerat."

"Hvad kunde det då vara för slags affärer herrarne hade med hvarandra?"

"Penningeaffärer.

"Hur skall jag förstå det? ... på tolf år intet förtroligare

umgänge er emellan och, detta oaktadt, penningeaffärer? ... Var herrn skyldig honom eller han herrn?

"Ingendera delen, herr polismästare!"

"Ingendera delen! ... jag fordrar närmare förklaring!"

"Jag kan ej afgifva den i så mångas närvaro ... ty den olycklige var i alla fall min bror," yttrade Palm med ett djupt andetag.

"Jag vill veta hvad det var för slags affärer?"

"Nå väl! ... han hade förfalskat mitt namn, och jag blef kräfd för en borgen, som jag inte underskrifvit."

"Inlöste han denna sedel?"

"Ja, jag tror det, ty jag har sedan inte hört något vidare derom."

"Godt! ... När nu herrarne träffades, uppkom en häftig ordvexling er emellan? ... herrn hotade att ange sin bror naturligtvis?"

"Ja."

"Ifrån ordvexling skredo herrarne till handgemäng? ... det är ju naturligt, det, mellan två sådana bröder."

"Han öfverföll mig, och jag försvarade mig."

"Herrn gaf honom sina fiskar varma? ... ingen undrar på det ... Det var ju så? ... han fick betaldt för sin ohemula gästfrihet?"

Palm svarade intet.

"Jag förstår," fortfor polismästaren; "nå, Stenfjäll var inte den, som gerna sväljde ett slikt traktamente ... hans hela diktan och traktan gick ut på att betala de varma fiskarne, som så der oförhappandes fallit på honom ... han svor att hämnas ... Var det inte så?

"Jo, visst svor han att hämnas; men jag förstår inte ..."

"Vänta, så lär nog herrn sig förstå ... En vacker natt följer han er på spåren, och medan ni är sysselsatt att bakom sandåsen vid Roslagstull inpraktisera några packor silkessjalar, tullbetjeningen oåtspord, öfverraskas ni hastigt och lustigt af er bror, som, med tillhjelp af några handfasta stallbröder, tager varorna ifrån er ... Herrn hör ju, att jag har noga reda på allt ... det förhåller sig ju så?"

Palm syntes träffad och stammade fram några osammanhängande ord.

"Två dagar derefter," fortfor polismästaren med dundrande stämma, "låg Stenfjälls gård vid Styrmansgatan i aska." Polismästarens genomborrande blick slungades dervid på Palm.

Åhörarne, som under tiden knappast vågat draga andan, för att ej gå miste om det ringaste af de ord, som vexlades mellan polismästaren och den svarande, började nu hviska till hvarandra sin fasta öfvertygelse om brottets upptäckt och brottslingens fällande.

Palm spratt till, liksom stungen af en orm. "Meningen med min inställelse här," ropade han nu med en af raseri darrande röst, "är då att anklaga mig för mordbrand!... men, så sannt Gud lefver, anklagelsen skall falla på den anklagande tillbaka!... Jag måste veta anklagarens namn!" Palms knutna näfvar sträcktes dervid hotande mot taket.

Sorlet af hviskningarne bortdog tvärt och allas blickar riktades mot polismästaren.

Gamla Olle var ej den, som bragtes ur fattning af stora ord och åthäfvor. "Herre!" röt han till, "det är jag och inte ni, som här eger att göra frågor!... nu vill jag veta, hvad ni hade för er den natt eldsvådan utbröt!... Ni var på Ladugårdslandet... var det inte så kanhända?"

Den tilltalade skiftade färg och tycktes något besinna sig.

"Nej!" svarade han slutligen.

"Tänk likväl nogare efter, herre!" tillrådde polismästaren; "ni har varit synlig ute på gatan ifrågavarande natt."

"Nej!... jag anhåller att få veta hvem som sagt det."

"Ni ska få veta ännu mer... ni ska till och med få veta hvem som sett er... Men för att undvika all öfverraskning, som alltid är obehaglig, gör ni klokast att fritt och otvunget erkänna att ni varit ute denna natt... Det ligger ju inte så fasligt ondt i att vara ute en natt. . det är inte alltid man kan sofva, gudnås!"

"Nej, jag har inte varit ute denna natt!" svarade Palm beslutsamt.

"Är det ert sista svar på denna min fråga?"

"Ja!..."

Tvenne brandvakter inkallades nu och hördes hvar för sig.

Den ene berättade, att han klockan mellan elfva och tolf på natten och någon stund före eldens utbrott mött en mansperson, som med raska steg gått öfver Ladugårdslandstorg och styrt kosan till Nybrogatan, klädd i kapprock med flere små kragar och bärande ett hvitt knyte, som skymtat fram under kappan.

"Kan du i den här herrn igenkänna den person, som du då mötte?" frågade polismästaren.

Brandvakten spärrade upp sina rödkantade ögon och fäste dem på Palm.

"Nå? . . ."

"Längden var ungefär densamma," svarade brandvakten; "men ansigtet kunde jag inte se, för han hade en stor hatt djupt nedtryckt öfver ansigtet, och för resten var det så mörkt och så gick han så fort, att det varit omöjligt att se hans ansigte, äfven om han varit barhufvad."

"Jag kan bevisa," inföll Palm, "att jag på en tid af flere år aldrig begagnat kappa."

Den andra brandvakten förmälte, att han klockan half elfva samma natt mött Palm på Storgatan å Ladugårdslandet i hörnet af Qvarngatan; att han mycket väl kände igen denne, emedan han för två år sedan bott i samma hus som Palm, då han, som var skoflickare, ofta lagat skodon åt honom.

Ett sorl höjde sig från alla håll i sessionsrummet, med svårighet nedtystadt af polismästarens klubba.

"Hur var han klädd då du träffade honom?" sporde polismästaren.

"I lång syrtut och med mössa på hufvudet, som han alltid brukat," svarade brandvakten.

"Och du är säker på, att den här herrn, som du mötte, inte var klädd i kappa?"

"Ja."

"Såg du om han bar något med sig, ett knyte, eller något annat?"

"Nej."

"Ni har således ändå varit på Ladugårdslandet," yttrade derefter polismästaren med en ny, ljungande blick på Palm; "hvarför nekade ni nyss för att ni varit der?"

"Vid närmare eftersinnande," svarade den tilltalade, utan att förbryllas af den ljungande blicken, "förefaller det mig nog möjligt, att jag varit der i trakten, fast jag i början inte kom ihåg det."

"Och att det var ni, som brandvakten mötte i hörnet af Storgatan och Qvarngatan klockan half elfva samma natt eldsvådan vid Styrmansgatan timade?"

"Jag tror det."

"Herre! . . . här är inte frågan om hvad ni tror, utan om hvad ni vet . . . Vet ni om ni var der, eller om ni inte var der?"

"Det var mig, som vittnet mötte."

"Godt! . . . ändtligen fick jag ett rent svar, fast det satt långt inne," sade polismästaren, som derefter vände sig till vittnet: "kan du nu erinra dig från hvilket håll herr Palm kom och till hvilket han syntes styra kosan?"

"Han kom som från torget och gick uppåt Storgatan till," svarade vittnet.

"Ni kom från torget, herre, och gick uppåt Storgatan . . . det var ju så?"

"Ja."

"Herrn bor vid Nya Kungsholmsbrogatan . . . hvad kunde förmå er att denna tid på dygnet besöka en trakt, så aflägsen från ert hemvist?"

"Jag har ofta svårt för att sofva om nätterna . . . då går jag vanligtvis ut och tager promenaden der det faller mig in."

"Nu föll det herrn in att gå till Ladugårdslandet . . . hur långt upp dit sträcktes promenaden?"

"Utom Ladugårdslandstull."

"Således, för det ni inte kunde sofva vid Nya Kungsholmsbrogatan, gick ni utom Ladugårdslandstull . . . ni gick dit endast för att motionera er och fördrifva tiden . . . en ruskig januarinatt roade ni er med att promenera utom Ladugårdslandstull . . . ni måtte ha era besynnerliga ideer?"

"Ja, jag tror det."

"Nå, hvar var ni när elden bröt ut?"

"Nära Källhagen . . . När jag hörde klämtslagen från staden, vände jag om för att begifva mig hem."

"Men ni gick inte hem . . . när ni mötte folkskarorna och hörde att elden var lös vid Styrmansgatan, följde ni med dem till elden . . . det var ju naturligt, det."

"Ja, det gjorde jag."

"Fast man är ovän med sin bror, kan man likväl ej gerna utan deltagande se hans gård brinna . . . Ni stannade qvar vid elden och biträdde, jag förmodar det, dem som sökte släcka det brinnande huset? . . . ni gjorde ju det?"

"Ja."

"Hur länge dröjde ni vid elden?"

"Tilldess glädjetrumman gick, då jag vandrade hem till mitt."

Polismästaren, som under dessa frågor sett rakt ned på de pappersark han hade framför sig, hof nu upp sina ögon,

och när de föllo på den tilltalade, liknade de lejonets, som fått sigte på sitt väntade rof.

"Ni har, vid början af ransakningen," började efter en stunds tystnad polismästaren ånyo med en stämma, dof som rösten i ett grafkapell, "fräckt nekat att ni varit på Ladugårdslandet ifrågavarande natt ... Nu har ni erkänt icke blott att ni vid berörde tillfälle varit der, utan äfven att ni varit närvarande vid elden ... Svara mig!" Polismästarens röst skrälde till dervid, så att alla innevarande ovilkorligt hoppade upp från sina platser; "svara mig ... hvar tog ni kapprocken och hatten, hvaruti ni var klädd, när ni, efter föröfvandet af er nidingsbragd, smygande skyndade från Ladugårdslandet utför Nybrobacken?"

Vare sig nu att Palm greps af något brottsligt medvetande eller skakades af den direkta anklagelsen, nog af, han kunde ej svara, utan lät sina förvirrade blickar löpa från den ena sidan af rummet till den andra.

"Känner ni denna handstil?" frågade samma förfärliga stämma, i detsamma framför Palms ögon räcktes af en närstående polisbetjent en uppvecklad biljett.

Palm kastade sina ögon på den skrifna papperslappen.

"Känner ni denna handstil?" upprepades innanför skranket.

"Det är min brors stil," svarade Palm med ökad förvirring.

"Läs!" skallade samma röst.

Palm tog biljetten, men när han närmare ögnade derpå, föll densamma ur hans skälfvande hand ner innanför skranket.

Biljetten upptogs af polisbetjenten och återlemnades till polismästaren.

Innehållet af denna biljett, som var skrifven af fältkommissarien Stenfjäll till öfvergevaldigern Titz, tvenne dagar före den märkvärdiga branden, var följande:

"Bror Titz!

"I den förmodan, att du för gammal bekantskaps skull låter denna skrifvelse gälla för hvad den gälla kan, får jag härmedelst underrätta dig, att min egen bror, Palm, som jag vet du personligen känner, haft utlåtelser både till mig sjelf och andra, som komma mig att frukta icke mindre för min personliga säkerhet, än för min egendom. Flere personer hafva sett honom de senare aftnarne smyga utanför mitt hus, förmodligen för att passa på mig, i hvilken afsigt, vete

Gud! Jag vågar ej gå ut när det blifvit mörkt utan att vara beväpnad. Det är rysligt att lefva i ett samhälle, der man icke en gång är fredad för egna anhörigas förföljelser och stämplingar."

Under uppläsandet af denna skrifvelse, hvars innehåll åstadkom den mest hemska stämning, voro allas blickar fästade på honom, som den gälde. Fasan, som i de förfärligaste drag stod tecknad på hans ansigte, kan ej med ord beskrifvas. Palm stödde sig med båda händerna mot skranket, hvilket gnisslade under den tyngd, som hvilade derpå.

Efter uppläsandet blef det så tyst i rummet, att man skulle kunnat höra surret af en i spindelns famn döende fluga.

Icke mer så skrällande, men om möjligt ännu dofvare än förut, ljöd ransakarens röst:

"Hvad har ni derpå att svara?"

Den tillfrågade for öfver pannan med sin ena hand, som fastklibbades dervid.

"Hvad svarar ni?"

"Det är rysligt! . . . det är djefvulskt!" utropade Palm på ett sätt, som skar genom märg och ben.

"Hvad svarar ni?" sporde ånyo polismästaren, med ett lugn, som tillkännagaf, att han kanske var den ende. hvars märg och ben blifvit orörda.

Palm drog ett djupt andetag, rätade upp sin sammanfallande gestalt och svarade med en fattning, som på ett förvånande sätt stack af mot de sinnesrörelser, han nyss så märkbart låtit påskina.

"Jag är oskyldig till det rysliga brott. hvarför man anklagar mig. och jag kan, i trots af skenet, som ligger emot mig, bevisa min oskuld . . . Jag nekade för att jag varit på Ladugårdslandet den natt, då min brors hus brann; men jag gjorde det af skäl. som äro helt och hållet främmande för denna fråga . . . Sedan jag, genom ett vittnes utsago, blifvit öfvertygad, att man sett mig på Storgatan, medgaf jag sanningen derat . . . jag medgaf äfven att jag varit närvarande vid elden; men sådant är icke förhållandet . . . jag har icke varit vid elden . . . jag visste icke af, att min brors gård nedbrunnit förrän klockan sju derpå följande morgon, då jag först återvände från Ladugårdslandstull till staden . . . Orsaken till denna osanning står i sammanhang med de skäl jag nyss påpekat . . . Jag kan ej framdraga dessa skäl utan att derigenom bringa andra menniskor i olycka . . . en

olycka, som icke heller har någon gemenskap med den förevarande... Min brors bref har genomisat min själ... jag fasar vid blotta tanken derpå, att jag en gång legat under samma modershjerta som han... Jag har aldrig hotat honom med försåt hvarken mot hans person eller egendom... jag har aldrig någon afton smugit kring hans bostad... Jag anhåller ödmjukast att få inför herr polismästaren enskildt andraga de skäl, hvarpå jag nyss hänsyftat... jag hoppas att den förklaring, jag då kommer att afgifva, skall bli tillräcklig för ådagaläggandet af min oskuld!“

På en vink af polismästaren öppnades dörrarne till sessionsrummet och de till målet icke hörande personer förständigades att taga afträde.

Under sorlande knot hörsammades tillsägelsen. Deltagandet för den anklagade, som vid dennes senaste öppna och frimodiga svar intagit mångens hjerta, upplöstes nu i förargelse öfver att ej få höra det intressantaste. Gissningarne började, och att de ej utföllo till den anklagades fördel, faller af sig sjelft.

Förmaken, redan förut mer än tillräckligt fullproppade med folk, blefvo nu, genom tillökningen inifrån, så öfverfulla, att vederbörande betjening måste med våld söka tränga ut det besvärliga öfverflödet. Knuffningar och slag utdelades åt alla sidor, och Gud vete hur det slutligen gått med polisbetjeningens myndighet, om icke till dess hjelp kommit något, som dragit uppmärksamheten och nyfikenheten nedåt, i stället för uppåt, och derigenom gjort ett hastigt slut på oväsendet och striden inom poliskammarens förmak.

För att kunna förklara anledningen till detta oväntade afledningsrör för tumultet måste vi taga några steg tillbaka inom tidsrummet af vår berättelse.

När Ros, eller Storm, såsom han sjelf inför kongl. poliskammaren älskat att kalla sig, till följd af polismästarens nickning åt venster utfördes ur sessionsrummet och, eskorterad af tre stadsvakter med dragna huggare, fördes utför trapporna, åtföljdes han hack i häl af en långväxt polisbetjent, hvars ansigte, i likhet med fångens, var marmoreradt med blånader och röda strimmor, mellan hvilka här och der sutto små svarta plåsterlappar, röjande ännu svårare blessyrer.

Dessa märken efter blodigt handgemäng hade samma ungdomsfriskhet som de, hvilka vanstälde fångens ansigte, så att man gerna, utan fruktan att förlora, kunnat hålla

vad, att de blifvit födda på samma dag, ja i samma ögonblick. Den blick af gränslös harm, som polisbetjenten kastade på den förutgående fången och som tycktes tillkännagifva, att den förre ännu hade mycket oliqvideradt med den senare, bevisade derjemte, att det vigtiga förtroendet att lära Ros skicka sig inför rätta icke kunde hafva kommit i bättre händer.

Flere trappor utföre passerades och det lilla honetta sällskapet befann sig snart uti ett större rum, ett godt stycke under jorden, förty de vid taket befintliga små gluggar, igenom hvilka dagsljuset med möda inträngde, lågo nästan parallelt med den stenlagda gården. Tak och väggar, svartnade af ålder, smektes af en evinnerlig fukt och en dödande kyla mötte de inträdande.

Ros mätte med sina lifliga blickar den besynnerliga lärosalen. Der fanns visserligen icke någon anspråkslös kateder för en vördnadsvärd lärare, men väl bänkar, lämpade efter de lärjungars beqvämlighet, som der undervisades. De voro endast tre alnar långa, men så breda, att en lärjunge ganska obesväradt kunde ligga på dem, till hvilket ändamål de också företrädesvis begagnades.

I ena hörnet af den enkla lärosalen stod en knippa hasselkäppar och i det andra en qvast långa björkqvistar, hvilka, i trots af sin ålder, ännu bibehöllo sin friskhet, utan tvifvel en följd af rummets källarbeskaffenhet. Källare äro, som man vet, de bästa förvaringsrum, så väl för färsk som för salt föda.

Vare sig nu, att åsynen af den faderliga agans symboler, erinrande om barndomstidens flydda blommor, inverkade på Ros, eller att han verkligen greps af en obetvingelig afsky för lärometoden, nog af, hans ögon fuktades och han drog en suck så djup, att den ovilkorligen väckte de kringståendes uppmärksamhet. Polisbetjenter och stadsvakter äro i allmänhet icke mycket tillgängliga för suckarnes ljufva inverkan. Deras beständiga sysslande kring den yttre menniskan hindrar dem ifrån att studera den inre.

"Jag tror du redan börjar mjukna, din bof!" utlät sig polisbetjenten, i det han vecklade upp ärmuppslagen på sin rock och sålunda gjorde sig i ordning till lektionen; "hvad ska du då inte göra sedan!"

"När jag ända tänker rätt på saken," svarade Ros med den vekaste stämma, "så var det här i alla fall bra

onödigt!... men jag är mig lik... en usling blir jag så länge jag lefver.“

Polisbetjenten gaf till ett gapskratt, som likväl strax upplöstes i en flod af de förfärligaste svordomar. Saken var den, att de grimaser, som det konvulsiviska i skrattet framkallade på hans ansigte, upprefvo de färska blessyrerna derpå och förorsakade en olidlig plåga. Det rysliga ödet att icke en gång kunna le utan smärta, i förening med den uppfriskande tanken på en snar hämnd, bragte polisbetjenten i raseri och han störtade emot vrån, der hasselknippan njöt sitt olycksbådande lugn.

De tre stadsvakterna placerade sina huggare mot väggen, logo och bjödo hvarandra snus ur sina näfverdosor.

“Om jag ändå i tid hade bekänt allt!“ fortfor Ros, lyftande sina tårbeglänsta ögon mot de små fönstergluggarne, “så hade jag åtminstone undsluppit denna nya tillökning i ett straff, som jag ända troligtvis aldrig kan undgå.“

Polisbetjenten spratt till vid dessa ord, vände sig om och med käppen i hand, men med mildhet i sitt ansigte, nalkades han fången.

Ros hade nemligen blifvit gripen, såsom skäligen misstänkt för att på Lilla Trädgårdsgatan hafva rånat en herre och från honom tagit en plånbok med inneliggande femhundra riksdaler banko. För den, som tillrättaskaffade denna plånbok, hvaruti äfven åtskilliga vigtiga dokumenter skulle vara förvarade, hade en summa af hundra riksdaler samma mynt blifvit utlofvad.

Polisbetjenten tillhörde dessa förståndiga menniskors antal, som kunna dölja de våldsammaste passioner i det obetydligaste vecket af en bankosedel. Det var derför naturligt, att han med mildhet skulle nalkas en person, så förhärdad som Ros, om hvars medgörlighet han knappast kunnat drömma.

“Visserligen, min gosse,“ sade han, “skulle mycket ännu kunna ändras... Vill du nu snällt bekänna för mig, så vill jag se till hvad jag kan göra för dig.“ Polisbetjentens röst antog dervid en hög grad af högtidlig myndighet och hans stolta blick föll på stadsvakterna, liksom ville han i deras minne fästa betydelsen af det värf han, såsom en polisens tjensteande, hade att utföra.

“Men herrn har slagit mig,“ inföll Ros med den ömkligaste ton i verlden; “det är herrn jag har att tacka för att hela min kropp ser ut, som om skarlakansfebern gått

öfver den! . . . utan herrn hade jag aldrig i tiden varit gripen, det är säkert, det.“

“Jojo, min gosse lilla!“ svarade polisbetjenten, högligen smickrad af ett slikt erkännande af en person med så ofantliga kroppskrafter som Ros. “Jojo men, det ska inte vara någon dufunge som springer på dig, det vet jag nog . . . också var du den värsta jag någonsin nappat tag uti . . . Ser du, jag är van att den, jag väl fått klorna i, den släpper jag aldrig, om också fan sjelf och hela sju helvetets här höll honom i benen och ville draga honom ifrån mig.“ Dervid föll hans stolta blick på stadens trenne hjeltar, hvilka nu som bäst höllo på att styrka sig med en butelj bränvin, hvilken utan glas och tilltugg vandrade från den ena munnen till den andra med korta uppehåll.

“Derför om jag skulle bekänna något,“ förklarade Ros, “så vill jag göra det för någon annan och allsicke för herrn, som så har tilltygat mig och som jag aldrig glömmer, om jag också blefve hundra år.“

“Men du måtte väl begripa,“ sade polisbetjenten, “att det var min pligt, såsom en stadens tjensteman, att göra hvad jag gjorde . . . du bör väl förstå, att om jag inte hade fångat dig, hade jag gjort mig skyldig till det svåraste ansvar . . . Du är en för klok och rättvis karl, min bästa Ros, för att du skulle klandra mig för uppfyllandet af mitt vigtiga kall . . . derföre bekänn nu allt beskedligt för mig . . . Tro mig, på mitt hedersord, du gör dig sjelf den största tjensten dermed . . . Det blir ju bara för första resan du blir straffad och . . .

“Bara för första resan! När man för första resan mister knoppen, så måtte väl det vara mer än tillräckligt!“

“Men förstår du då inte? . . . mildrande omständigheter, ser du . . . Lita på mig . . . Jag ska framställa din fria och otvungna bekännelse på ett sätt, att den ska väcka deltagande och jag ansvarar med mitt eget hufvud för att du ska få behalla ditt.“

“Ack, om herrn det kunde! . . . men om jag också får behalla halsen, så får jag ända ett halsband för hela min tid på Marstrand eller något annat odrägligt ställe.“

“I värsta fall, ja, min gosse lilla! . . . men om du också kommer dit, så blir du i alla fall inte länge der,“ hviskade polisens tjensteman under ett förtroligt leende.

"Det blir i alla fall svårt nog, när man är i sina bästa år och ännu kunde uträtta mycket godt här i verlden."

"Men betänk då," sade polisbetjenten, "du slipper lägga dig på bänken der, som en skolpojke ... du slipper ... hör du? ..."

Ljudet af regelmässiga käpprapp och ett vrålande läte från ett närbeläget rum, upplatet för enahanda ändamål, afbröto för en stund samtalet.

"Hör du?" återtog slutligen polisbetjenten med så mycken pathos som möjligen kunde falla pa en polisbetjents lott; "och jag kan ända ge mig fan*på, att det der är ingenting mot hvad jag kommer att slå och du att skrika!"

Ros syntes skälfva i alla leder och stödde sig mot väggen, liksom hade han svårt för att hålla sig på benen.

"Nå, jag vill bekänna, herre!" ropade Ros, "men ... men ... de der korfvarne?" Han pekade dervid på de tre stadsvakterna, hvilka på den tiden så brukade betitlas.

"Jag förstår ... nå, låt oss tala sakta då ... sätt dig här på bänken bredvid mig, ... så ja ... Nå, du tog planboken? ... fast den saken är ju klar och den behöfva vi inte prata om ... Du saknade arbete, du led brist pa mat och dryck, nog inser jag det ... Inte heller visste du att det var så mycket pengar uti den ... inte är det ditt fel att menniskor äro så dumma och stoppa hela sin kassa i fickan ... Du har gömt plånboken på något säkert ställe, tager jag för gifvet.

"Ja, jag har gömt den."

"Det anade jag genast, för hvad man än må säga om dig, min kära Ros, inte super du upp dina förtjenster ... Nå, hvar har du gömt den?"

"Men förlåt mig, herre!" hviskade Ros, "om jag nu säger herrn hvar den är gömd, vore det omöjligt att kunna få några styfver med, ty om jag kommer att resa i den här fördömda kölden, så behöfver allt en fattig satan något att värma sig med under vägen?"

"Det håller jag inte omöjligt," svarade polisbetjenten; "egaren sätter mesta värdet på de andra dokumenterna ... Du har väl inte förstört dem?"

"Nej."

"Godt! ... Jag ser mig derför god att kunna lofva dig några riksdaler för din beskedlighet."

"Bara några riksdaler?"

"Ja ja, när jag säger några, så menar jag inte så litet för det ... Egaren må tacka sin Gud, att han får igen så mycket ändå."

"Men herrn får sina modiga hundra riksdaler, fast jag haft största besväret."

"Kan väl vara ... men nog komma vi väl öfverens om den saken."

"Ger herrn mig sitt hedersord på att jag åtminstone får tjugo riksdaler banko?"

"Du har mitt hedersord, min gubbe lilla!"

"Men om herrn bedrager mig?"

"Det gör jag inte ... lita på det."

"I fall herrn bedrager mig, vet jag nog medel att hämnas ... Jag skulle kunna säga herrn en hel hop andra saker, som nog vore lika lönande, om inte mer, att känna."

"Aha, din lufver! ... Jo, jag kunde väl tro det ... Om du får dina pengar, så säger du äfven det för mig ..."

"Ja, men annars aldrig."

"Saken är uppgjord ... Hvar har du nu gömt plånboken, din fullpiskade skälm?"

"Jag har gömt den på Johannis kyrkogård."

"Jaså, på Johannis kyrkogård ... men hvad kommer åt dig? ... hvarför kastar du dig så der på bänken?"

"Mina händer ha svullnat!" jämrade sig Ros, vridande sig på bänken; "de fördömda handklofvarne! ... det var en helvetes smärta! ..."

"Jaså, du är generad af handskarne, min stackars gosse! ... Nå, om du är hygglig, så vill jag lossa något på dem ... säg mig bara först hvar du lagt planboken?"

"Nej, förr må man hacka mig i bitar," skrek Ros, hållande de hopfängslade händerna öfver sitt hufvud under förfärliga konvulsiviska ryckningar, "innan jag säger ett enda ord! ... man behandlar mig som det värsta rofdjur! ... Slå mig ... pina mig! ... Jag kan inte lida värre än jag redan gör! ... Mina händer! mina händer! ...

"Om du vill hålla dig i skinnet och vara som folk, så skall jag kanske låta förmå mig att vrida litet på skrufven."

"Händerna! ... händerna! ... Jag förgås af smärta! ... O, min Gud! ..."

"Du jämrar ju dig, som en gammal käring," inföll polisbetjenten, i det han vidrörde skrufven och vred den ett

hvarf tillbaka; “se så, ja ... nu kan det vara nog ... nå, hvar ligger han nu nånstans?“

“Ah, det var en Guds välgerning! ... tack, herre! ... Jo, jag har gömt den under en grafsten.“

“Under en grafsten? ... Godt! ... vill du beskrifva stället, så att man utan svårighet kan upptäcka det?“

“Ja, herre! ... Grafstenen ligger vid ... Oh! ... det bränner som en eld i mina armar! ... jag är alldeles förstörd! ... Söta goda herre! lossa ett hvarf till, för jag härdar inte ut på det här sättet! ... det var rysligt hvad det värker! ...“

“Nå ja, får gå då!“ sade polisbetjenten, som verkligen skrufvade ett nytt tag tillbaka, “men om du inte nu strax gör noga reda för mig, så skrufvar jag till igen och det ytter värre än förut.“

“Gud bevare mig väl!“ pustade Ros; “ah, hvad det var skönt! ... det var en lisa för både kropp och själ!“

“Hvar är stenen belägen?“

“Vid södra kyrkogårdsporten ... vid stenen står ett grafkors af trä öfver en skomakare, som nyligen blifvit begrafven der ... Jag kan inskriften på korset utantill.“

“Skönt, min beskedliga Ros! ... Hur lyder inskriften då?“

“Här hvilar bisittaren vid det lofliga skomakare-embetet Erik Gustaf Lundberg i en ålder af fyratio år saknad af Gud och menniskor,“ citerade Ros.

“Kostlig grafskrift!“ inföll polisbetjenten skrattande; “nå, hvad är det nu vidare med det korset?“

“Mellan denna grafsten och detta kors har jag nedgräft plånboken,“ svarade Ros.

“Ypperligt, min hedersvän!“ jublade polisens tjensteande, resande sig upp från bänken; “men för tusan, det börjar mörkna ... kan det vara så långt lidet på dagen? ... Hören hit, gossar! ... se så, min kära Ros! ner på bänken med dig! ...“

“Hvad vill det säga?“ frågade Ros.

“Du kan väl föreställa dig, att jag är tvungen efterkomma polismästarens order ... Det gör mig ondt, men pligten går framför allt ... Det sade jag dig nyss.“

“Men herrns löfte och hedersord?“

“Mitt löfte och hedersord till en sådan kanalje som du äro af noll och intet värde!“ skrek polisbetjenten, fattande hasselkäppen och vinkande till sig stadsvakterna; “du har ännu inte fått tillräckligt betaldt för märkena i mitt ansigte! ...

Ner på bänken med dig, eller . . . men det var sannt, det, jag ska först hjelpa dig på med handskarne litet bättre.“

Stadssoldaterna stodo nu omkring Ros, och polisbetjenten skulle just fatta tag i hans händer, för att verkställa hvad han yttrat, då han i detsamma störtade baklänges mot stengolfvet, träffad af ett slag i bröstet från Ros' jernbesmidda händer, och hastigare än vi hinna nedskrifva det kastades stadens trenne hjeltar med blödande hufvuden öfver polisbetjentens kropp, hvarefter Ros, sedan han slängt från sig handklofvarne, tog ett skutt öfver bänken och hastade ut på dörren.

Ros, utkommen i förstugan, satte utanlåset för dörren, flög derefter uppför trapporna och störtade sig in bland den massa af menniskor, som der trängdes, för att komma ut på gatan. Flyktens ifver gjorde honom mera våldsam än försigtigheten medgaf; han knuffade, sparkade och bet omkring sig som en galning, utan att hvarken se eller höra; han slog omkull och trampade ner allt som fanns i hans väg. Derigenom riktade han allas uppmärksamhet på sin person. Också hade han knappast vidrört det nedersta steget af porttrappan, förrän han igenkändes af flere personer, hvaribland äfven några polisbetjenter voro

“Tag fast tjufven! tag fast tjufven!“ skallade från alla håll och från alla sidor utsträcktes armar för att fasthålla honom. Lik en folkilsken vild tjur rände han igenom allt motstånd och hans grofva knöliga armar föllo som släggor öfverallt der han for fram. Dem han ej kunde komma åt med armarne buffade han omkull med sitt långt framåtskjutande hufvud. Sålunda befriad från dem, som nappat tag uti honom, ilade han fram till träbron eller den så kallade spången, som ledde ifrån Helgeandsholmen till Mynttorget. Den breda vackra jernbro, som nu pryder platsen, fanns ej på den tiden.

“Han springer till spången! Han vill öfver spången!“ skreko de eftersättande, “ha, ha, ha! nu är han fast! . . . låt honom springa bara! . . . nu är han fast! . . .“

Flyktingen, hunnen till spången, finner till sin stora bestörtning densamma i anledning af en företagen reparation upprifven. En fem à sex alnar lång öppning gapar emot honom och på ett djup af flere fot ser han Norrström vräka sina fradgande böljor mellan stora, hvassa, uppskjutande stenspetsar.

Den skränande folkskaran närmar sig allt mer och mer. Han är nära att bli gripen. Förtviflan förlänar honom i detta ögonblick öfvermenskligt mod och öfvermenskliga krafter. Han vågar ett förtvifladt hopp öfver den rofgirigt gapande afgrunden och — står nu oskadad på andra sidan derom.

Ett rop af förvåning och bedragen väntan dånar genom luften från förföljarnes sida.

Ros, utan att se sig om, rusar öfver Mynttorget och, innan de många personer, som möta honom, veta hvarom frågan var eller ens få sigte på honom, uppnår han den smala trappa, som leder upp till vestra slottsflygeln. Med en jagthunds snabbhet hoppar han uppför de många trappstegen och står nu högt på slottsmuren, stödjande sig mot bröstvärnet, flåsande och med bultande hjerta.

Han skådar ut öfver torget åt Helgeandsholmen, som hvimlar af hans vanmäktiga förföljare. Vridande sina förut vanstälda anletsdrag till ett rysligt löje, lyfter han sina armar mot höjden och knyter näfvarne hotande mot folkmassan.

Denna, som igenkänner honom, ryter af qväfdt raseri. Ännu en gång slungar han mot dem en hånfullt triumferande blick, hvarefter han kastar sig om, flyger som en pil öfver Trångsund och Stortorget samt försvinner i grändernas mörka djup.

Femte kapitlet.

Vålnaden.

På den tid, som omfattar dessa och följande händelser, kunde hvarken bröllopp eller begrafningar gerna hållas utan talrika gäster och dundrande kalaser.

Ingen brud kunde föras till brudsängen, intet lik till grafven utan dukade bord och skummande bålar. I den högsta glädje så väl som i den djupaste sorg öfverflöd af mat och dryck. Doftet af blomsterbuketter eller af granrisade trappor inandades med lika begärlighet.

När ljusen slocknat i brudkammaren eller i likrummet, raglade välbeskänkta gäster hem till sig. Det ansågs icke för något kristligt bröllopp eller någon kristlig begrafning, om man icke hade magplågor och hufvudvärk i flere dagar derefter.

Framlidne erkebiskop Wallin lärde oss slutligen, att man kan vigas lika bra och begrafvas lika bra vid en kopp buljong och några konfektsbitar. Så uppkommo de så kallade "konfektsbröllopen" och "konfektsbegrafningarne". Och Hymens fackla brann lika vacker för det och ingen vålnad steg upp ur grafvarne, för att skrämma slag på den efterlefvande fränden eller vännen, som vågat gå nykter till sängs på en sådan högtids- eller sorgedag.

När man vill slå det gamla bruket och fördomarne för hufvudet, lyckas man ej dermed på en gång. Ännu fortfara på de flesta ställen, synnerligast på landsbygden, de ståtliga gästabuden vid dylika tillfällen; men i Stockholm, der ifrågavarande reformation först väcktes, har det lofvärda exemplet i allmänhet vunnit efterföljd. Merendels begrafver man nu folk på förmiddagarne, för att undvika omkostnader för eklärering och man skiljes åt vid grafven, för att icke betunga sterbhusens kassor med onödiga utgifter och begrafningsgästernas hufvuden med öfverflödiga rus.

Källaren "Äplet" å Ladugårdslandet är en af de äldsta och mest besökta källare i Stockholm. Utom de på nedra botten befintliga mörka och nedrökta källarrummen, hvaruti gäster förnöta de långa vinterqvällarne vid tobakspipan och toddyglaset, finnes en trappa upp en ljusare och vackrare lokal, som upplåtes för större tillställningar, bland hvilka räknas så kallade bortslagningar på hästar samt begrafningar.

Föremålet för sjelfva tillställningen — hästen som bortspelas eller liket som begrafves — är ej att tillgå på stället; men alla gästerna, som skola deltaga i ceremonien, samlas der och vanligtvis går det ganska muntert till uti detta åt Bacchus helgade tempel, utan afseende på de olika betraktelser, som raffeltärningarnas rassel i bordlådan eller grafklockornas dån från den närbelägna kyrkogården äro egnade att framkalla.

Just uti denna lokal var det som, åtta dagar efter eldsvådan på Styrmansgatan, svartklädda manspersoner af alla stånd och åldrar infunno sig, för att öfvervara kommissarien Stenfjälls begrafning. Den svarta, med många stjernor och

bleckgirlander beprydda kistan, innehållande de få ur ruinens glödande aska bergade lemningarne, stod väntande i Ladugårdslands grafchor.

Hackadt granris framstack här och der ur snön, som betäckte gatan utanför källaren och immerfort ökades af det vildaste yrväder.

Begrafningsgästernas antal var stort och man armbågades med hvarandra i de rikt upplysta rummen. Vaktmästarne hade mycket svårt för att komma fram med sina stora kaffebrickor. Det ville synas som kommissarien Stenfjäll icke varit så fattig på vänner, som man annars skulle tro.

Det hör till ordningen för dagen och tillfället, att gästens ansigte icke får uttrycka någon glad känsla. Man måste synas allvarsamt stämd och luta hufvudet med ett visst deltagande, åtminstone så länge kaffet och de rhenska vinerna kringbjudas.

"Hur står det till, min bror? ... det var ju en för beklaglig händelse!" yttrade en gäst till en annan.

"Högst beklaglig, min bror!" ... svarade den andre, "att ligga i sin säng och inte ana det ringaste ... och vips kommer elden öfver ens hufvud."

"Bara man bränner sig i ett finger, så är det ju en förbannad plåga ... hur mycket mera då att bli helt och hållet innebränd, helt och hållet stekt! ... det måtte vara ett rysligt ögonblick!

"Men jag undrar just, om man inte genast qväfves? ... jag skulle nästan tro det ... och då kan väl inte plågan vara så långvarig."

"Tror min herre då att qväfningen är en så lätt sak? ... jag föll en gång i sjön vid slagtarhuset ... jag hade kommit öfver ett större parti smålandsoxar och stod just för att göra mina noteringar vis-à-vis dem, då jag i trängseln tog några steg för mycket tillbaka och damp pladask i vattnet ... Tusen gånger har jag väl predikat om att få ett staket der; men står det till att få det? ... nej, inte har det blifvit något ännu ... stadens styrelse är sig lik."

"Bror! tala inte om stadens styrelse! ... det står på min gata ett plank, som alldeles skymmer för hela den nedra våningen, som jag bebor, och gör för öfrigt alls ingen nytta ... tvärtom är det på det högsta farligt för elden, för det är af trä och är gammalt och eldfängdt ... Nu rår staden om planket, ser herrarne, och jag gick in till drätsel-

kommissionen, för att få bort det, men jag kan ge mig fan på att det står qvar både i min och mina barns tid!"

"Jo jo men, ditåt lutar det... men hvarför klämmer man inte till dem i tidningarne?... Men låt mig se... Hvar var det jag var nu igen?"

"Bror var i sjön."

"Ja, det var sannt, det... jag var i sjön... vattnet strömmade in på samma gång genom mun, näsa och öron, och när jag öppnade munnen för att ropa på hjelp, så trodde jag att jag skulle sprängas helt och hållet."

"Bror kan inte simma?"

"Hvem har haft tid att lära sig simma! Hvem kan väl ana att man ska falla i sjön!"

"Nå, bror kom väl opp igen?"

"Visst kom jag opp!... En af drängarne nappade mig i kalufven och drog upp mig... den satans krabaten höll på att slita allt håret från skalln på mig... också gaf jag honom en sinkadus när jag kom upp, så han stod på hufvudet... Jag glömmer det aldrig så länge jag lefver... det var det obehagligaste jag känt... qväfvas är minsann inte att förakta...jag råder ingen af herrarne att försöka det!"

"Herr ålderman, det är ju godt pris på smålandsoxarne nu för tiden?... hundra riksdaler bara... det är ju ett röfvarpris bröder emellan."

"Hundra riksdaler?... men så ska jag säga herr aktuarien, att det är tider då jag får betala ända till hundrafemtio riksdaler per styck."

"Men hur kommer det till, herr ålderman, att ett pund kött nu kostar lika mycket som förr?... och inte heller är det en bit bättre för det."

"Min gunstig herre! ännu har ingen kristen själ haft något att klandra på mitt kött... mitt kött, ska jag säga herrn, är det mest eftersökta i hela norra slagtarhuset... Men hur är det?... dåliga matmödrar, dåliga pigor!... Hur steker man kött nu för tiden?... All musten går bort... Man bränner steken, så att den blir torr och brun som en gammal fotsack, och genast är det slagtarens fel."

Sålunda kom man genom en hastig vändning ifrån den innebrände kommissarien till konsten att steka oxkött. Samma öde hafva nästan alla samtal. Att af början kunna döma till slutet, är omöjligt; men säkert är att slutet blir helt annorlunda än man väntat. Författaren hörde en gång några

visa män, under många springlärda termer orda om nödvändiga reformer så väl inom staten som kyrkan; men efter fem minuters ordsvall och hårklyfverier kommo de vise öfverens derom, att råttgift bör utläggas så försigtigt, att små barn icke kunna få tag i det.

"Se på bagaren der, min bror!" yttrade en jernkrämare till en bekant, i det han pekade på en äldre kort och tjock figur, som temligen glupskt åt på en stor saffranskringla; "se på bagaren, hur han slukar i sig hela den stora kringlan, fast han säkert sjelf har bakat och sålt den ... Jag har nu varit jernkrämare i femton år, men inte ätit upp så mycket som en nubb en gång."

"Du var väl uppe i polisen i går?" frågade en annan sin granne, "det lär ha varit fasligt med folk der, för att höra på den der skojaren Palm, som ..."

"Tyst, min bror!" varnade den tillfrågade, "du glömmer att han är en medlem af den sörjande familjen."

"Han blef väl häktad, efter han inte synes till på begrafningen?"

"Nej, inte den gången åtminstone."

"Inte? ... Gamla Olle plär inte vara så släpphändt af sig, han."

"I morgon förekommer målet igen och då lär han bli fast, ty man har fått nya bevis emot honom."

"Hur är det? ... han är ju bara halfbror till Stenfjäll? ... men hade inte Stenfjäll också en annan riktig bror?"

"Jo, jag har hört det ... en som varit färgargesäll och för omkring tjugo år sedan begifvit sig utomlands ... han slog sig ned i Lyon och blef en ganska behållen man. Han dog der för längese'n."

"Han måtte vara äldre än Stenfjäll ... Jaså, han var rik?"

"Jo jo men ... Ska man göra lycka, så bör man begifva sig ut, ty här i landet skär man inte guld med täljknifvar."

"Tala inte om det här landet, bror! ... det blir ett allmänt elände, ska du få se ... Du vet väl af att de börjat göra vagnar i småstäderna också, som de skicka upp hit till Stockholm och sälja till lägre pris än vi kunna göra dem för."

"Nog vet jag det, alltid ... men hvart ska det ta vägen på det viset? ... det är ju klart som dagen, att de der fuskarne i småstäderna ska kunna sälja för bättre, som inte på långt när ha så stora kontributioner som vi här i Stockholm."

"Kan du gissa hur stor kontribution jag får vräka ut i år?"

"Nej."

"Sjutti riksdaler banko."

"Sjutti riksdaler banko! ... men har du inte besvärat dig öfver det hos pröfningskomitén?"

"Det vore detsamma som att hos korpens moder besvära sig öfver att korpens unge kapat bort köttstycket för en."

"Jo jo, så är det allt, gudnås!"

En stämma hördes genom sorlet, förkunnande att stunden var inne då processionen skulle sätta sig i rörelse. Det var likbjudarens stämma, dof såsom mullens fall på kistlocket.

Likbjudaren, till kroppen en vanlig menniska, är, hvad själen beträffar, ett petrifikat, formadt mellan grafhällarne. Det är han, som ordnar och går i spetsen för likprocessionerna, han, som slutligen i sterbhuset uppbär och qvitterar kyrkans och prestens inkomster för hvarje jordadt lik, sina egna icke heller till förglömmandes.

För honom finnes här på jorden ingenting skönare, än granris på gatorna och lakan för fönstren. Ifrigare flyga ej biet och fjäriln till den doftande blomman, än han till ett hus der ett lik förvaras. Den skönaste musik i hans öron är grafklockans ljud och anhöriges suckar kring ett påskrufvadt kistlock. Men den fröjd, som dervid hoppar i hans hjerta, hoppar mellan starkt murade väggar och får aldrig dansa fram öfver ansigtets vissnade fält. Han har för längesedan glömt att le, ty löjet passar icke för hans embete. Hans ansigte bär lidandets prägel, fastän ingen lidandets tagg förmår fästa sig vid hans hjerta. Han skrider framför liket med långsamma steg och lutande hufvud, utan att han ens tänker derpå att det är all verldens väg han vandrar. Han är en vandrande cypress, omedveten af sin egen dystra betydelse. Han är trogen intill grafven, men tager också bra betaldt för sin trohet, när han väl kommit från grafven; hvarför också denna befattning inom de större församlingarne af Stockholm anses inbringa så stora inkomster, att mången högre embetsman inom Kongl. Maj:ts och kronans verk kunde slicka sig om munnen deråt.

Likbjudaren uppropade nu den ordning, hvaruti processionen skulle afgå. Rangsjukan lemnar aldrig våra landsmän. Den följer dem till och med inom dödens förgårdar. Att icke bli uppropad och placerad i det led, dit man till

följd af sin rang hörer, skulle anses för en skymf, som den döde nog finge umgälla, i fall han kunde begrafvas två gånger.

Processionen satte sig i rörelse. I sorgen gingo den aflidnes fyra söner:

1:o tertianen i Klara trivialskola Johan Adolf, 13 år gammal;
2:o aktören vid en landsortsteater Victor Leonard, 21 år;
3:o filosofie kandidaten Fredrik Theodor, 23 år, och
4:o plåtslagaregesällen Knut Sebastian, 25 år.

Johan Adolf var en vacker fast något vek gosse, men hans trenne bröder alla resliga välbildade gestalter, synnerligast den fjerde eller plåtslagaregesällen, hvilken, till längd och bredd en fullkomlig jätte, höjde sitt hufvud öfver den långa processionen.

I femte ledet gick notarien Anker, deras blifvande svåger.

Genom nordanvinden, som pep i alla knutar, trängde den högtidliga klockringningen, och lanternorna, som buros på båda långsidorna af processionen, tindrade med matt sken genom snöyran.

De nedsnöade figurerna i processionen liknade vandrande snögubbar, eller, rättare och vackrare sagdt, vålnader, som i sina svepningar nyss uppstått ur grafvarne, för att uppfriska minnet af sin sista vandring i tiden.

Vid vestra porten till Ladugårdslands kyrkogård mottogs processionen af tolf gossar från den närbelägna kyrkoskolan, hvilka i sina utslitna chorkappor och med sin kantor i spetsen uppstämde med gälla skrikande röster en likpsalm.

Liksången ute på kyrkogårdarne, som här i Stockholm numera upphört, brukades på den tiden vid alla bättre begrafningar.

Genom en massa af folk, som, trots ovädret, skyndat ut, för att se den inom hela församlingen välbekante, om ej just så välkände, fältkommissarien Stenfjälls begrafning, skred liktåget uppför kyrktrapporna emot det upplysta grafchoret.

De objudnes anmärkningar, som i kapp med snöflingorna flögo kring de bjudnes hufvuden, voro icke mildare än de vindar som rasslade i de snöbetäckta lindarne på kyrkogården.

"En sjelfmördare som får klockor och sång! . . . jo, jag tackar som bjuder, sa' han som kastades från vinden och bröt halsen af sig!" utropade en.

"Så'na der begrafvas som excellenser, medan fattigt och hederligt folk stoppas ner som hundar," tillade en annan.

"Men det är ju inte sannt, att han sjelf tagit lifvet af sig?" frågade med hög röst en tredje, "brodren har ju kokt soppan åt honom, eller hur?"

"Vet ni hvad jag tror?" yttrade en fjerde, "jag tror att Stenfjäll sjelf tuttat på gården, men dessförinnan schappat undan."

"Hvem rådde om benknotorna då?"

"Säkert hans gamla städerska, någon gammal käring, som han stängt inne och låtit masa sig för den sköna brasan."

"Det är lögn! ... jag träffade Petterssonskan i går ... hon som städade åt Stenfjäll ... hon lefver nog, för hon svor och regerade öfver att hon inte fått ut en enda styfver af sin lön på ett helt år."

"Han ska väl ha grafkors med, den lustiga patronen?"

"Ska han ha grafkors, sa du? ... jag tycker de kunde sätta upp hans hand med de långa fingrarne på, så blef det som en sol tillika, ja."

Dessa ord, som under hopens gapskratt vexlades, hunno ganska tydligt många af de i liktåget deltagandes öron. De tre yngsta sönerna nedslogo förlägna och oroliga sina ögon; men plåtslagaren, som gick i fjerde ledet, kastade vilda eldsprutande blickar åt alla sidor och understundom höjde han sin breda knytnäfve, färdig att låta den drabba ned på de hånande läpparne omkring honom, hvarifrån han med möda hindrades af de personer, som gingo i samma led som han.

Ändtligen var man i det trånga grafchoret. De trenne skoflarne mull föllo på kistlocket och det vanliga grafformuläret upplästes af en regementsprest, hvilken derefter äfven höll ett tal öfver den döde.

Deraf inhemtades att fältkommissarien Christian Adolf Stenfjäll, som på ett så beklagligt sätt slutat sina dagar, i sina yngre år varit en mycket verksam medborgare och gjort fälttågen så väl i Finland som Tyskland; att han tidigt ingått äktenskap med sin efterlefvande och djupt sörjande maka; att detta äktenskap blifvit välsignadt med fem förhoppningsfulla likaledes efterlefvande och djupt sörjande barn; att sjelfva solen har fläckar och att ingen menniska finnes som icke har sina fel; att den hädangångne, liksom andra vandringsmän på lifvets törnbeströdda bana, möjligtvis kunde hafva haft sina svagheter, men att hans vida öfvervägande dygder och förtjenster skulle i tacksamt minne förvaras; att den högste förbarmaren, som mera ser till uppsåtet än till

gerningen, slutligen för den orolige och af verldens mödor hårdt pröfvade själen öppnat en fristad i de ljusa boningarne ofvan stjernorna deruppe; att den förgråtna makan och de likaledes i tårar simmande barnen en gång skulle återfinna den saknade och begråtne maken och fadren i ett rike, der ingen sol går ned, ingen grafklocka ljuder, ingen liksång höjes och ingen skilsmässans timme slår o. s. v. — —

En ny psalm afsjöngs, efter hvars slut de närvarande stucko sina ansigten in i hattarne, för att bedja tyst och kanske äfven på samma gång beundra det vackra hattfodret med deruppå klistrad hattmakarestämpel.

Nu framträdde till katafalken den jordades fyra söner, åtföljda af sin svåger jemte tre andra unga män, och buro kistan ur grafchoret samt nedsatte densamma i den tätt invid vestra kyrkogårdsporten uppkastade grafven, hvarefter, och sedan kyrkodrängarne uppdragit ur djupet de svarta listerna, samma anhöriga fattade hvar sin skofvel och började nedvräka mull och stenar, snö och murkna menniskoknotor, så att det dånade i kistan.

Sålunda fyldes grafven till hälften och skoflarne bortlades.

Klockornas malmläppar darrade ånyo och sjöngo sitt vanliga trestämmiga farväl både åt den begrafne och begrafningsgästerna, hvarefter processionen satte sig i rörelse tillbaka till källaren med så raska steg som möjligt, ty man visste, att det stora rikligt försedda sexbordet stod fullrustadt i "Äplets" salar, för att, med tillhjelp af sina uppradade bränvinskaraffiner och porterbuteljer, begrafva hvarje tanke på förgängelsen och grafvarne. Och det blef lif, buller och stoj hela den aftonen och natten på källaren "Äplet", så att dess svaga trossbottnar darrade dervid.

Men på förgängelsens och grafvarnes lägerstad, kyrkogården, blef det snart tomt och ödsligt igen.

Endast tvenne dödgräfvardrängar höllo på med att lägga det sista snöblandade jordlagret på Stenfjälls graf.

"Se så," sade den ene af dem till den andre, i det han stötte skofveln ner i en drifva, "nu skulle den der passageraren kunna ligga säker och trygg ända till domedag, så framt man ej vore tvungen att om tre år gräfva upp honom igen, för att flytta dit en annan i stället . . . han ser inte för vacker ut i fysionomejan då, men hvem fan kan hjelpa det? . . . För resten måtte det vara ljusa och trefliga våningar dernere, efter så många beständigt flytta ditin . . . Jag går in på

"Hvita hjorten", för att ta mig en tryckare . . . det kan behöfvas, det . . . men jag hade så när glömt . . . hör du, kör ner den der brädlappen i mullen, så man vet hvar man har grafven, för det ska bli ett kors på den, gubevars! . . . Tag se'n skoflarne med dig och kom efter."

Han gick, och den andre lutade sig ner öfver den mjuka nybäddade grafkullen, för att deruti nedsätta märket.

Då hördes bakom honom ett knarrande i snön, hvarpå följde ett hest skratt.

Karlen vände sig förskräckt om.

Utur ett brustet snömoln framstack halfmånens ena silfverhorn, spridande genom de hvirflande snöflingorna några matta strålar öfver de dödas med isbommar tillstängda lägerstad. Nära invid den nyss igenkastade grafven och ofvanom en hög snödrifva fladdrade en vid kappa af svart botten och beströdd med snöflingor, liknande en stjernemantel. Öfver den uppvikta kappkragen syntes en likaledes snöbetäckt hatt med breda border. Ur öppningen mellan kragen och hatten framsköt en lång krokig näsa, öfver hvilken tvenne djupa svarta ögongropar gapade. Den besynnerliga hemska gestalten tycktes sakna både ben och armar.

"Herre Jesus!" utropade dödgräfvaren, tumlande baklänges.

Den andre karlen, som redan stod utom kyrkogårdsporten och hörde utropet, vände om, skyndade tillbaka och fann sin kamrat liggande på grafven.

"Hvad djefvulen går åt dig?" ropade han, skakande lif i den fallne.

"Vålnaden! vålnaden! . . . ser du inte vålnaden!" pustade denne, slående framför sig med händerna. Den andre karlen såg ingenting annat än grenarnes tröga rörelser för nordanvinden.

Sjette kapitlet.

Fönsterrutan.

Det kan ej falla snö och blåsa nordanvind i evighet. Dagen efter begrafningen var en af de vackraste vinterdagar

man kan tänka sig. Solen, glad att åtminstone få lysa när hon icke längre kunde värma, beprydde fönsterrutorna med de vackraste rosor och smyckade trädens kronor med tallösa briljanter. Men kallt var det, så att det knäppte i husknutarne och fotstegen knarrade i snön.

Framför den uppgjorda eldbrasan i det inre af de rum, fru Stenfjäll och hennes dotter bebodde, satt hela den sorgklädda familjen, rådgörande med hvarandra om gemensamma angelägenheter.

De döda äro qvitt sina jordiska bekymmer. De hafva lemnat dem i arf åt sina närmaste anförvandter. Sådana arf höra till lifvets hvardagligheter, och rik blir man ej genom den qvarlåtenskapen.

Det beslöts vid detta sammanträde af Stenfjälls efterlefvande maka och barn, att familjen skulle göra sig urarfva, för att på ett lagenligt sätt kunna undgå gäldandet af den aflidnes skulder, så väl kända som okända, men i hvilkas åsamkande de icke haft någon del.

Stenfjäll hade, såsom redan är nämndt, på de senare åren icke lefvat tillsammans med sin hustru. För att ostördt kunna öfverlemna sig åt de utsväfningar, han, i trots af sin framskridna ålder, ännu dyrkade, hade han jagat ifrån sig sin hustru, jemte dottren och yngste sonen, utan att sedermera bekymra sig det ringaste om dem.

Med sina öfriga söner hade han icke heller haft någon beröring på längre tid. Hans hårdhet både mot dem och deras moder hade för längesedan slitit naturens heligaste band.

Någon djupare sorg öfver hans bortgång ur tiden kunde således icke komma i fråga.

Sebastian, äldste sonen, var kanske den ende, som fadrens död gick till sinnes. Han hade, vid ett af de många tillfällen, då fadren misshandlade hans mor, trädt emellan dem och sökt hejda utbrottet af den förres vildsinthet. Derunder hade ett slagsmål uppstått mellan fader och son, ty den förre var lika stark som vild. Innan det lyckades sonen att tämja fadrens raseri, hade å ömse sidor många blodiga slag utdelats, och efter den dagen sågo de aldrig mer hvarandra.

Tanken på denna händelse, väckt af fadrens död, fördystrade nu Sebastians hjerta och ansigte. Oaktadt hans afsigt varit att försvara modren, kunde han likväl ej förgäta att han burit våldsam hand på fadren. För att nu, såsom

han trodde, kunna försona sig med dennes skugga, ville han uppresa ett kors på grafven.

Genom de pompösa begrafningar, man består sina döde, genom de blommor och silfverpopplar, man planterar eller de vårdar man reser på deras grafvar, tro sig många hafva godtgjort de hänsofna för all den orätt och alla de lidanden, de möjligtvis tillskyndat dem medan de lefde. Detta är åtminstone en tröst, som den förmögne eller den burgne kan hafva för godt köp. Den fattige stackaren, som hvarken har råd till det ena eller andra, får hjelpa sig så godt han kan.

De öfriga medlemmarne af familjen satte sig på det kraftigaste emot Sebastians förslag.

De hade redan lidit smälek för den ståtliga begrafningen, förklarade de, och en minnesvård på hans graf skulle ytterligare håna den allmänna opinionen. De ansågo derför för lyckligast både för den aflidne och dem sjelfva, om glömskan, i stället för grafkorset, finge betäcka grafven.

“Men jag,“ utropade Sebastian, “jag skall resa detta kors . . . af jernplåtar skall jag klippa det och deruti inhugga min olycklige faders namn i så stora bokstäfver, att man kan se dem från den ena kyrkogårdsporten till den andra!“

“Gör då hellre en riddarrustning åt mig,“ yttrade aktören, “ty jag behöfver den för Rudolf i Korsfararne, som jag skall spela i Norrköping nästa månad.“

“Men om man en vacker dag tager bort korset?“ frågade kandidaten.

“Reser jag upp ett nytt den andra!“ svarade plåtslagaren.

“Du kan då hitta på att få mycket arbete,“ anmärkte aktören, “hela din arbetsförtjenst kan möjligtvis stryka med på kuppen.“

“Må den stryka,“ sade plåtslagaren; “men då ställer jag mig sjelf på post vid grafven, och ve den som då nalkas den i sådan afsigt . . . jag begrafver honom på stället utan klockringning och likprocession.“

“Dermed gör du vår fader en ringa tjenst,“ invände aktören; “han tyckte aldrig om sällskap, utan älskade mest ensligheten.“

“Låtom oss icke skämta längre!“ inföll kandidaten; “men förutser du då inte, Sebastian, de besynnerliga omdömen, som skola fällas om oss alla, i fall folket får veta att vi på vår fars graf upprest ett sådant minnesmärke, som du föreslår? . . .“

"Hvad skall man säga derom?"

"Jo, man skall säga, att vi äro orsaken till den olycksaliga missämja, som varit rådande mellan vår far och oss."

"Hvarför det?"

"Emedan grafkorset skall uttydas såsom ett ångerns vittnesbörd ... har jag inte rätt?"

"Nå, om så vore, hvad vore för ondt deri? ...

"Jo, en orättvisa mot din mor och dina syskon ... eller hvad tror du, Anker?"

"Jag tror," svarade denne, "att man svårligen kan hindra Sebastian från hans fromma företag ... låt honom derför göra som han vill ... För min del tror jag dessutom, att folket snart nog glömmer alltsammans, om det inte redan gjort det ... och i denna stund hafva menniskorna helt andra saker att syssla med än den olyckliges graf."

"Men undersökningarne i polisen," invände kandidaten, "förhören med vår farbror skola nog uppfriska det döende minnet."

"Vacker farbror!" gnisslade Sebastian mellan tänderna.

"Du tror honom då vara skyldig till detta grofva brott?" frågade kandidaten.

"Jag tror honom i stånd till allt," svarade plåtslagaren. "Han har alltid haft ett horn i sidan till vår fader."

"Men han har alltid varit god och hjelpsam mot mamma och Sofi," sade Fredrik; "jag kan inte föreställa mig att den som kan vara hjertlig i ett, kan vara så helt och hållet hjertlös i ett annat."

"Än hans besynnerliga beteende under ransakningen då?" frågade Sebastian; "hans motsägelser och öfverbevista lögner? ... Anker, som är jurist, bör känna den saken bättre än vi andra."

"Jag medger," yttrade Anker, "att hans svar på polismästarens frågor voro högst besynnerliga och ofta gåfvo näring åt den misstanka, som mot honom blifvit väckt och som gaf anledning till hans uppkallande; men, detta oaktadt, kan jag ej tro honom vara skyldig ... I morgon förmiddag fortsättes ransakningen och då vill jag upp i polisen, för att vara närvarande vid densamma och ..."

"Emellertid går han lös och ledig," inföll Sebastian.

"Stadsfiskalen yrkade häkte på honom, men då detta ej kunde beviljas, så bevisar det, att det inte är så farligt med den saken som det låter."

"Men man har fått nya bevis."

"Det är det vi få se . . . Intill dess är det vår pligt, både såsom anförvandter och menniskor, att ej instämma i chör med dem, som vid första skymt till misstanka och ofta utan ringaste anledning kasta sig öfver sina likar, söndertuggande deras goda namn och rykte utan nåd och förskoning . . . Hur mången oskyldig har inte på detta sätt fått sitta emellan!"

"Men," inföll aktören med en mystisk min, "tänk om vår kära far spelat komedi med oss . . . om . . ."

"Hvad menar du?" frågade Sebastian häftigt.

"Om han inte skulle vara död! . . ."

"Inte död!" ropade alla till med en röst.

"En ny Fenix ur lågorna," skämtade aktören, "det vore ett streck i räkningen för ditt grafkors, bror Sebastian."

"En ny lögn," svarade plåtslagaren, "påfunnen af den, som anstiftat branden, och det för att vilseleda efterspaningarne."

"Utan tvifvel," tillade Anker; "att det är mordbrand antager jag för gifvet, och jag anser det alltför möjligt, att det rykte, som Victor vidrörde, kommit från samma håll der den sannskyldige förbrytaren är . . . det kommer nog någon gång i dagen."

"Man säger att kärleken är starkare än döden," yttrade kandidaten; "men jag vore snarare färdig att tilltro elakheten ännu större styrka. Visserligen är man oförmögen att vidare komma åt den döde; men man riktar tusen dödar åt hans minne."

Under detta samtal hade det blifvit så mörkt ute, att kammaren, hvaruti familjen uppehöll sig, endast upplystes af brasan från kakelugnen, kring hvilken alla hade makat sig.

Några minuters tystnad hade följt på hvad som nyss sades, hvarunder en hvar syntes liksom fördjupad i sina egna betraktelser öfver de oväntade händelser, som under de förflutna åtta dagarne hopat sig omkring dem.

"Ack, den som väl hade Johan försörjd!" utbrast slutligen modren, i det hennes tårade blick sökte den yngste sonen, som satt på en pall vid systerns fötter och halfsofvande lutade sitt hufvud mot hennes knä.

"Det blir väl någon råd för Johan," svarade Anker. "Han har goda vitsord om sig af sina lärare både för sin flit och sitt goda hufvud . . . de önska att han måtte gå läsvägen, och det vore synd att inte göra allt hvad göras kan,

för att ge honom tillfälle dertill ... Hinner han väl att bli student, så kan han lätt få sig någon god kondition och sålunda försörja sig sjelf, liksom Fredrik har gjort.“

“Hvarför kan han inte sättas in i någon lära, liksom jag har blifvit?“ frågade platslagaren något vresigt.

“Sätta Johan i en lära!“ svarade modren misslynt; “han som är så svag och klen af sig! ... stackars min lilla gosse! ... han skulle aldrig stå ut med det ... Nej, Sebastian, det ordet kom inte från ditt goda hjerta.“

“Det har kanske inte nog anseende med sig att vara handtverkare?“ fortfor Sebastian; “jo jo, mamma kan ha rätt ... ingen föraktas så mycket som den fattige handtverkaren.“

“Du gör din mor orätt med ett sådant yttrande,“ sade Anker; “det var ju blott tanken på Johans svagare kroppskrafter, som förestafvade henne de ord hon nyss fälde! ...“

“Kan väl vara,“ svarade Sebastian; “men ljuger jag kanske då jag säger att handtverkaren är föraktad? ... Ju mera skicklighet arbetarens yrke erfordrar, desto mer förbises det, och så tvärtom ... Bryggaren, som knappast vet hur det öl brygges som han säljer; slagtaren, som endast kan hvad hvarje bonddräng kan, nemligen slå en oxe för pannan; dessa herrar och deras gelikar stå högre i anseende än de som behöfva åratal, för att lära sig sitt yrke.“

“Jag medgifver det ... förlagernas storlek bestämmer oftast yrkenas anseende... men jag känner en annan orsak dertill ... Den dag, då handtverkaren sjelf vet att akta sitt yrke, skall han äfven aktas af andra såsom han förtjenar ... Borgarens slafviska kryp för allt som har utseende af förnämhet och makt nedsätter honom vida mer än allt annat.“

“Ni talen om handtverkare,“ utbrast aktören; “men hvad sägen I då om konstnärerna i vårt kära fädernesland? ... Hur behandlar man oss, som utöfva den skönaste och svåraste af alla konster, nemligen skådespelarkonsten? ... Man applåderar och bekransar oss på scenen, men vill knappt umgås med oss utom scenen ... Småstadsboerna härma Stockholm; Stockholm härmar la haute volée och la haute volée härmar de kungliga personerna ... fan må vara konstnär i dessa tider!“

“Hjeltekonungar och deras dynastier,“ tillade kandidaten, “värdera endast sådana lagrar, som man förvärfvar sig der-

igenom att man efter konstens reglor slagtar menniskor... En Ludvig XIV och en Gustaf III äro sällsyntheter på tronerna.“

“Om du inte vore bror min, så skulle jag kyssa dig för det infallet!“ ropade aktören.

“Anmärkningen kan vara riktig,“ utlät sig Anker; “men det finnes en mängd så kallade konstnärer, vid hvilkas dop säkert inga konstens genier stått fadder, men som skrika erbarmligen öfver brist på uppmuntran och utkomst här i landet, liksom landet rådde för, att de i sin blindhet fattat penseln, i stället för sylen, eller beträdt kothurnen, i stället för att sticka foten i en smedsarbetares träsko.“

“Skall det der vara en pik åt mig?“ utbröt aktören med hetta; “du har inte sett mig på scenen, bror Anker!... du skulle se mig i Hamlet... Göteborg är en kinkig stad och synnerligt granntyckt hvad sorgespel beträffar... Du kan inte tro hvad jag der gjorde för en furore... Vänta, du skall få höra den der stora monologen... det är svårt när man inte är i kostym, ty hälften af rolens utförande beror på kostymen... men jag vill ändå försöka... det är väl något för mörkt i rummet... men det skadar inte... hör på bara.“

Aktören mätte golfvet med några gravitetiska steg, strök ner håret i pannan och började följande ur Hamlet:

“Vara eller icke vara, det är frågan. Hvilket...“

“Men, i himlens namn, Sofi, hur är det fatt med dig?“ afbröt honom Anker, som härvid sprang upp från sin stol och skyndade till flickan, på hvilken i detsamma allas ögon vändes.

Sofia satt orörlig i soffan. Hennes ansigte var öfverhöljdt af en graflik blekhet och hennes ögon stirrade som en dåres mot fönstret.

“Evige barmhertige Gud!“ utropade hon med en stämma, så fasansfull, att den i ett ögonblick förvandlade allas ansigten till likhet med hennes; “evige barmhertige Gud!... ser ni inte... se!... se!... Gud i himmelen!...“

Alla följde hennes ögon och skådade mot fönstret.

De fyra fönsterrutorna, som nyss förut varit betäckta med en tjock is, hade smaningom börjat upptina för den lifliga brasan och från hvarje af dem gapade ett mörkt hål, som allt mer och mer utvidgades, under det den uppsmälta isen droppvis föll mot golfvet.

“Mitt barn! mitt arma barn! min stackars flicka! hvad går åt dig?“ ropade modren, tryckande sin dotter till sitt hjerta.

"Fönstret! . . . fönstret! . . ." mumlade Sofia, gömmande sitt ansigte vid modrens bröst, liksom sökte hon undfly någon förskräcklig syn.

Anker och hennes bröder hade skyndat till fönstret och lade sina ögon mot de ställen af rutorna, som voro befriade från isen; men de sågo ingenting annat än det rödmålade planket på andra sidan gatan, hvaruppå det svaga skenet af en närvid sittande gatlykta tindrade.

Ett rysligt genomträngande skratt bakom dem kallade dem snart tillbaka till soffan, på hvilken Sofia vred sig under de förfärligaste konvulsioner. Den bekymrade modren uppehöll hennes hufvud, badande tinningarne med ättika och eau de cologne, medan Anker och hennes söner med svårighet qvarhöllo den arma flickan på soffan.

"Har Sofi förut haft sådana attacker?" frågade Anker.

"Nej aldrig," svarade modren.

"Hvad kunde nu vara orsaken dertill?"

"Det vete den gode Guden! . . . Vi måste genast skaffa läkare! . . . O, min Gud! känn hur svettdropparne lacka från hennes panna!"

"Hon talade om fönstret," inföll plåtslagaren; "hvad kunde det vara på fönstret, som förskräckte henne så? . . . Hvad djefvulen vill det säga? . . . hvad är det för ett ansigte på fönsterrutan? . . ."

Genom ett af de mörka hålen på en af de nedersta rutorna syntes verkligen ett ansigte, som genast försvann vid det Sebastian sprang till för att närmare undersöka förhållandet.

"Vi måste på ögonblicket se efter hvem det var som glodde på rutan!" ropade Sebastian, i det han skyndade på dörren.

Ett buller i det yttre mörka rummet hejdade hans steg och kommo de öfriga ovilkorligen att spritta till.

"Hvem är det?" ropade Sebastian.

"Hvem det är?" svarade en röst i mörkret; "det är jag! . . . har jag inte den äran att vara igenkänd?"

"Hvilken jag? hvad är ni för en fågel?" fortfor Sebastian, fattande tag i en grofväxt karlfigur, som stod framför dörren i det yttre rummet.

Anker och Fredrik utkommo i detsamma, den förre bärande ett påtändt ljus.

"Farbror Palm!" ropade Sebastian, tagande ett steg tillbaka.

"Var det farbror, som nyss tittade in genom fönstret?" frågade Fredrik

"Ja, visst var det jag," svarade Palm, i det han tog af sig öfverrocken; "jag gick händelsevis förbi, såg genom fönstret att ni här voren församlade och gick derför in ... Hur är det? ... är jag välkommen eller inte? ..."

"Då var det äfven herrn," sade Anker, "som, när herrn första gången såg in genom fönstret, förskräckte Sofi, så att hon fick konvulsioner, som ännu fortfara."

"Första gangen? ... hvilken första gång?" yttrade sig Palm.

"Var farbror inte mer än en gång utanför fönstret?" frågade Fredrik; "omkring fem minuter förut fick Sofi det valdsamma anfall, som ännu räcker."

Anker hade redan skyndat in och var nu sysselsatt med att, jemte modren och Johan, söka bringa Sofia till sansning.

"Jag begriper inte det bittersta af hvad ni praten," utlät sig Palm; "jag tittade blott en enda gång på rutan och det var strax före mitt inträde här."

"Det var besynnerligt," sade Sebastian; "såg farbror, om det var någon annan som stod på rutan?"

"Nej ... Sofi är sjuk, hör jag ... Hur mår er mor?"

Palm trädde dervid in i det inre rummet, åtföljd af brorsönerna.

Sofia låg nu i den dvala, som alltid följer på dylika sjukdomsfall. Anker låg på knä framför soffan och höll hennes händer i sina.

Palm nalkades sin svägerska och fattade hennes hand.

"Det står illa till, ser jag," sade han; "jaså ... svägerskan drar sin hand tillbaka, märker jag."

"Förlåt mig, svåger!" stammade hon, "men ..."

"Men ... det osar mordbrand från mina kläder!" inföll Palm, "det är ju så? ... det klibbar broderblod vid min hand! ... det är ju så? ... Förbannad vare den i tid och evighet, hos hvilken denna tanke först väcktes!"

"För Guds skull, tyst!" varnade Anker, "om hon skulle höra det, kunde hon lätt få ett nytt anfall ... tyst!"

"Ni ber mig tiga!" återtog Palm, "men hvem tvingar dem att tiga, hvilkas djefvulska tungor skrika ut mig i alla väderstreck såsom mordbrännare och brodermördare?"

"Tyst, i himlens namn!"

"Äfven ni viljen brännmärka mig med dessa rysliga brott!"

"Nej, svåger! . . . nej!" svarade fru Stenfjäll, som, ångrande sitt förra beteende, framräckte sin hand åt svågern.

"En sådan misstanke har aldrig kunnat uppstå i våra bröst," tillade Fredrik, fattande Palms andra hand.

Sebastian teg och blickade dystert framför sig.

"Och ingen af er känner något om det sataniska brefvet, som Stenfjäll skrifvit till Titzen?" frågade Palm.

"Hvilket bref?" ropade svägerskan, som förut icke hört talas derom.

"Brefvet, hvaruti Stenfjäll beskyller mig för försåt mot hans lif och egendom . . . brefvet, som företeddes i polisen och gifvit anledning till anklagelsen mot mig . . . Brinne den hand i evighet, som skrifvit detta bref! . . ."

"Ut med er, eller vräker jag er genast genom fönstret!" röt Sebastian, störtande mot farbrodren.

Anker sprang upp och, biträdd af kandidaten, höll Sebastian tillbaka. Modren gaf till ett skrik och nedsjönk öfver sin dotters kropp. Johan stod bredvid med hopknäppta händer och lät sin skrämda blick irra från den ene till den andre.

"Jaså! du vill kasta mig ut genom fönstret, pojke!" mumlade Palm mellan tänderna, med möda dämpande sin själsrörelse, "hvarför vill du kasta mig ut genom fönstret? . . . För det din far, den skurken der han ligger, genom sin falska, lögnaktiga beskyllning, förstört mitt goda namn och rykte och gjort mig till en fasa för alla!"

"Ni hören honom!" skrek Sebastian, fradgande af raseri; "ni hören hur han smädar, hur han utfar mot vår fader i grafven . . . och ni hindren mig från att stoppa till munnen på honom! . . . på mördaren! . . . ja, mördaren! . . . min faders mördare! . . . det är jag som sagt detta ord!"

"Är du från dina sinnen, Sebastian?" ropade Anker; "se din beklagansvärda moder! . . . din olyckliga syster! . . . Vill du taga lifvet af dem båda? . . . fortfar som du börjat och du skall lyckas deruti."

"Tyst!" hviskade modren, "hon qvicknar till . . . hon andas lättare . . . hon slår upp ögonen . . ."

Allas uppmärksamhet förflyttades till den sjuka, och Anker lutade sitt ansigte mot hennes.

"Hvar är jag?" frågade Sofia, skådande omkring sig med vilda blickar, "jag lefver då! . . . hvarför fick jag inte dö? . . . det hade varit så ljuft att få dö! . . ."

"Min älskade flicka!" sade Anker. "hvarför dessa förskräckliga ord? ... Du är ju omgifven af alla, som älska dig ... Du har ju lofvat mig ditt förtroende, din ömhet, din kärlek ... och du önskar dig döden! ... Säg mig ... o säg mig, hvad det var som så förskräckte dig ... som bragte dig i ett tillstånd, som försatt oss alla i den djupaste bedröfvelse och fruktan! ... Jag besvär dig, vid minnet af våra heligaste löften, att säga mig det ..."

"Stackars min Gustaf!" suckade hon, "hvad du är god och öm mot mig! ... men," tillade hon rysande, "du vet inte, du ... du såg inte på fönsterrutan detta ansigte! ... nej, nej! ... ingen såg det! ... endast jag ... ty jag är den olyckligaste af er alla! ..."

"Sofi! det var din farbrors ansigte du såg ... det var han, som stod utanför fönstret och såg in i rummet ... han, som nu står här bredvid dig."

"Min farbror?" inföll hon med blicken forskande på Palm, hvars hemska gestalt lutade sig öfver henne, "min farbror? ... ha, ha, ha, ha! ... nej! ... det var inte han! ... Himmelens Gud! öfvergif mig inte! ... det var fasansfullt! ... hu!"

Sofi tillslöt ögonen och föll i ny vanmakt.

Förtviflade lågo moder och älskare på knä vid den bleka flickans läger. Bakom dem stodo Fredrik, Victor och Johan, mötande hvarandras tårade ögon. Längre bort i rummet mätte Palm och Sebastian hvarandra med hotande, olycksbådande blickar.

Ljuset hade brunnit ner i staken, elden kolat ut i kakelugnen. Ingen märkte det.

Det var mörkt i rummet. Mörkare i deras hjertan.

Sjunde kapitlet.

Tunnan.

Johannis församling, annex till Jakobs, intager en mindre del af Norrmalm. På samma ställe, der den fula, år 1636 uppbyggda träkyrkan nu står, reste sig i forna tider Sankt Görans kapell, som uppfördes af konung Magnus Ladulås,

men nedrefs 1527, då teglet användes till förbättrande af stadsmurarne och Stockholms slott. Trakten deromkring har således sedan äldre tider varit bebyggd och bebodd. På ömse sidor om kyrkan och den utanför södra kyrkogårdsporten befintliga så kallade Johannis plan nedstupa branta gränder, som med möda kunna passeras, i synnerhet vintertiden när glansisen betäcker branterna. Invånarne i de oansenliga hus eller, rättare sagdt, kojor, som bilda dessa gränder, måste således i ordets egentliga bemärkelse klättra uppföre, när de skola begifva sig hem till sina boningar, och, för att ej bryta af sig armar och ben, hasa sig utföre, när de skola ut, för att arbeta eller skaffa sig en nödtorftig föda från de närbelägna mörka och snuskiga salubodarne.

Det faller af sig sjelft, att endast utfattiga kunna bebo denna trakt. Endast utfattiga kunna beqväma sig till de halsbrytande äfventyr, som äro förenade med dylika bostäder. Liksom tisteln frodas på oländiga marker bland stenhögar och moras, så frodas lasten och brottet i fattigdomens sköte.

Den som om dagen, tvungen af högst maktpåliggande göromål, besöker dessa eländiga gränder, — ty för nöje skull beträdas de helt säkert af ingen, — ryser ovilkorligen vid de sönderslitande jämmerrop, som tränga till ens öra ur de stupande trädrucklena, röjande blodiga slagsmål icke blott inom de eländiga krogar, som här och der äro planterade, utan äfven mellan makar, föräldrar och barn, när bränvinet, oftast intaget för att döfva qvalen af det svidande betrycket och den utmärglande hungern, på samma gång dränker naturens och blodsbandets heligaste känslor.

När aftonen och mörkret inbrutit, aktar man sig nog för att bevandra denna trakt. Ofta har der den trasige tiggarens bedjande stämma, när den anhallne välklädde vandraren icke nog hastigt och eftergifvande lyssnat dertill, förvandlats i rånarens hotfullt befallande röst och knifven oförmodadt blänkt i samma hand, som en sekund förut darrande framräckts för att emottaga den begärda allmosan, eller också har den öfverraskade främlingen, innan han vet ordet af, funnit sig kullkastad och rullande utför branten, vid hvars slut, så framt han ej redan brutit halsen af sig, han i lyckligaste fall fått tacka Gud för det han undsluppit med sönderrifna kläder och blåslagna lemmar.

Dödgräfvargränden, som leder ifrån Johannis plan ner till Regeringsgatan, är nu något bredare och jemnare än de

öfriga, sedan på nyare tider gatan blifvit jemnad. Fortsättningen deraf, som korsar sistnämnda gata och bär ned till Norrlandsgatan, heter David Bagares backe och tillhör antalet af de vadliga ställen, vi nyss omtalat. Nu för tiden finnes visserligen i Dödgräfvargränden ett och annat hyggligare hus, hvilket bebos af ordentligt folk, som för de billiga hyrornas skull ditflyttat; men på den tid, som famnar denna berättelse, var förhållandet ej sådant. Gränden och folket, som bodde deruti, voro då illa anskrifna, och polisbetjenter smögo dagligen omkring de vederstyggliga nästena, men drogo sig visligen derifrån när skymningen inföll.

Ett större stenhus uti oftanämnda gränd, med svartgråa murar, låg och smal port samt många små sneda fönster, har sedan långliga tider ända tills i dag haft ett synnerligen fult rykte om sig. Det kallades och kallas ännu för Tunnan. Anledningen till detta namn känna vi ej, om det ej skulle hafva afseende derpå, att allt möjligt menskligt afskräde derstädes hade sina förvaringsrum. En äkta så kallad syltkrog fanns på nedra botten, hvarutur en stank af dåliga och förskämda dryckes- och matvaror natt och dag trängde. De öfriga rummen beboddes af hvarjehanda löst folk af båda könen.

Huset egdes af en rik kapitalist, som inköpt detsamma för en spottstyfver, men nu drog sin rikliga inkomst deraf, emedan hvarje hyresgäst, om han också blott hade ett enda rum, ofta hade hos sig inhyrda flere personer, hvilka för hvarje nattherberge erlade hvar för sig sex skillingar kontant, innan de fingo kasta sig ned på den plats af golfvet, som dem anvisades och der de måste sofva efter omständigheterna med hufvudet på en halmsäck eller på en tiggarpåse.

Sålunda blef det de ordinarie hyresgästerna möjligt, att till den rike husvärden betala ända till femtio riksdaler riksgäld för hvarje rum, om en slik håla så kan benämnas, och den ärade menniskoälskande kapitalisten blundade derför rätt gerna för den paragraf i det tryckta kontraktet, som förbjöd, vid äfventyr af vräkning, hyresgäst, att värden oåtspord hos sig inhyra och inhysa främmande personer. Dylika egendomar kunna således årligen afkasta inemot hälften af den summa, köparen för dem gifvit. Deras underhållande är ej heller synnerligen känbart för värden, ty när inga tapeter finnas som behöfva lappas, inga lås behöfva sättas för den fattiges dörrar och inga eldstäder kunna tagas i anspråk af folk, som ingenting har att koka och ingenting att elda med,

så blifva tapetserarens, smedens och kakelugnsmakarens årsräkningar icke mycket stora.

En trappa upp i detta hus var en lång korridor, dit någon stråle af dagsljuset aldrig oftare kom, än när någon af dörrarne till de på båda långsidorna befintliga boningsrummen händelsevis stod öppen.

Det var samma afton som i föregående kapitel.

Klockan höll just på att ringa sju i stadens samtliga kyrktorn, då en skara tiggarungar, sorlande och knuffande hvarandra, flögo genom korridoren och bultade med förenade knogar på den längst bort befintliga dörren åt höger.

“Hvem är det?“ skrälde innanför en obehagligt ljudande qvinnoröst.

“Vi, det är vi, söta moster!“ svarade de bultande.

Dörren öppnades. Barnen skyndade in och stodo nu darrande kring en storväxt qvinna af ett rödbrusigt och vidrigt utseende. Det något gråsprängda håret, som här och der framstack ur det rödrutiga huckle som var snodt kring hennes hufvud, talade om en längre framskriden ålder; men ögonen, som mönstrande öfverforo tiggarbarnens skälfvande och sammansjunkna gestalter, hade en liflighet, som syntes kunna trotsa hvilken ålder som helst.

Rummet, hvaruti detta sällskap befann sig, var egentligen ett större kök, i hvars stora gammalmodiga och sönderfallande spis eld var uppgjord och hvaruppå en stor gryta sjöd och puttrade. En rödmålad pinnsoffa, några stolar och ett skåp af samma färg samt en hög kökshylla, försedd med skålar och fat af vanlig krukmakarlera, utgjorde de enda möblerna. En mindre dörr vid sidan af spisen röjde ett inre rum.

“Nå, hvad har ni förtjent i dag, era bytingar?“ frågade madamen, i det hennes blick hakade fast vid de små påsar, som hängde vid sidan på hvarje af tiggarbarnen, fästade vid groft segelgarn, som var knutet bakom halsen.

Barnen öppnade sina påsar och hälde ut deras innehåll på bordet, hvarvid madamen stält sig, noga granskande allt.

“Bara brödbitar!“ utropade hon, “ingenting annat än brödbitar!... De tro således, de snålvargarne, att man kan lefva af bara bröd!... Jo, de ska de se, de!... Man kan bli sjuk när man ser det!... Nå, fram med slantarne nu... Ni ha'n väl så mycket slantar, kan jag väl tro, att ni dermed kunnen fylla hela rummet... Hur är det, Petter?“

Den tilltalade, som syntes vara den äldste, framträdde och lade några kopparslantar på bordet.

"Är du rysk, ditt odjur?" skrek madamen, "du har säkert gömt undan några... Olycklig du, om du det gjort!... Då sätter jag in dig på svältkur, så du ska bli tunn som ett tomt korfskinn!"

"Nej, söta moster!" stammade Petter, hackande tänderna af köld, "nej, det har jag inte gjort... Jag fick inte mera i dag, söta moster!"

"Hvar nånstans har du stått i dag då, din blånos?" frågade mostern med sin hvassaste stämma.

"På Norrbro hela Guds långa dagen," svarade Petter, "det blåste så rysligt kallt på Norrbro i dag... det går aldrig bra när det är så här kallt."

"De fördömda pelsarne och tulubberna!" mumlade käringen, "och vantarne se'n... Det är för besvärligt, kantänka, att knäppa upp och krypa fram med runstycket... Men det var ju klart framåt middan... var det inga herrar och damer ute och promenerade tillsammans?... När herrar äro i damers sällskap, så ge de slantar åt hvar tiggare de möta, för att göra sig gröna, gubevars!... Ibland ge de till och med hackor, notabene om damerna äro mycket vackra och mycket rika... Nå, Kalle, hvad har du att bjuda på?"

Den tillsporde, som var något mindre än Petter, framträdde med tårar i sina slocknande ögon.

"Jag har inte fått någonting alls," snyftade han.

"Gud förlåte mig!" skrek käringen, "tror jag icke du har förtjent dig en risbastu på qvällsqvisten!... Hvar har du uppehållit dig, din satunge?"

"Jag har stått utanför spisqvarteret på Regeringsgatan."

"Jaså, du har varit utanför Lamberts, din ljusalf! hvad hade du der att göra?... har jag inte en gång för alla sagt, att det stället inte duger för två styfver?... Der går ju bara hoboister och några futtiga bläcksuddare, som äta sin middag för en simpel hacka... De der skulle visst ge ifrån sig ett öre, de!... De nännas inte en gång kosta på sig tre styfver, för att ro öfver från Röda bodarne till staden, utan gå hellre omkring och nöta ut stöflarne, för det kostar ingenting, för de betala aldrig skomakaren... I skamvrån med dig, Kalle! der ska du få stå och sluka väder, medan dina kamrater få mat."

Kalle stälde sig snyftande i en vrå, ett föremål för de öfrigas speglosor.

"Du, Erik, ser ut som du hade räfven bakom örat," började madamen igen, vändande sig till en gosse som närmade sig med en triumferande blick.

Erik drog fram en grof yllestrumpa, hvilken han haft förvarad innanför jackan närmast bröstet. Han skakade på strumpan och log dervid åt de andras förvåning öfver det skrammel som derigenom förorsakades.

"Haller vad att du har en hel riksdaler!" jublade madamen.

Erik fattade strumpan vid foten, vände om den och höll den öfver bordet, hvarvid en mängd slantar rullade ur skaftet utefter bordskifvan.

"Jo, jag tackar jag, din tjufunge!" ropade den tacksamma mostern.

Erik fortfor att ännu hålla i strumpfoten, skådande omkring sig med de stoltaste blickar och utan att synas betagen af mosterns beröm.

"Ve mig, tror jag icke du har mera qvar ännu, din lilla skälm!"

Erik skakade på strumpan och en liten boll af hopvecklade tolfskillingssedlar föll derutur.

Mostern tog Erik i sin famn och gaf honom kyssar som liknade korksmällar.

"Jag kunde väl tro det, jag!" skrek hon med strålande ögon, "du är min raraste gosse, vet du det? ... du är min ålderdoms tröst! ... Af dig kan bli något med tiden ... Hvar har du fått allt det der, din lilla snälla byting?"

"I hörnet af Rosenbad, moster lilla!"

"Aha! vid adelssocietén, min gosse! ... jag kunde nästan gissa det ... Herrar adelsmän ha folkvett, fast de äro skyldiga Gud och hela verlden ... De äro välgörande och frikostiga ... af skryt, det förstås ... men det gör detsamma ... Gud välsigne dem i alla fall! ... Der har du en slant, Erik, att köpa dig nötter för, min snälla unge! ... Gå nu och värm dig vid spisen och du ska få mat se'n, så du inte ska hungra på fjorton dagar ... Nå, hur är det fatt med dig, Lotta? ... hvad har du nu åt din beskedliga moster för slag?

Ett flickbarn af omkring fyra år nalkades den stränga herrskarinnan och lemnade i hennes händer en liten bok med blåa permar.

"En bok! . . . hvad vill det säga?" brummade mostern, som öppnade boken, men knappt hade tittat deruti förrän hon kastade den ifrån sig langt bort pa golfvet. "En abcbok! . . . äro menniskorna galna? . . . hvem har du fått den af?

"En fru gaf mig den," svarade flickan, "och sa' att om jag läste i den och var flitig och snäll, så skulle tuppen värpa at mig så många granna saker, sa' hon."

"Jaså, tuppen skulle värpa åt dig! . . . Sa' hon så, den söta själen?" hanade madamen; "men ingenting annat gaf hon?"

"Nej, söta moster!"

"Men sa' du inte henne inte hvad jag alltid befalt dig säga?"

"Jo, moster, jag sa', att min pappa är död och att min mamma ligger sjuk."

"Nå, hvad sa' hon då?"

"Hon sa', att ett barn som narras inte kommer in i himmelriket."

"Den hycklerskan! . . . Men jag fruktar att det der ordspraket blir för gammalt . . . jag maste hitta på något nytt."

"Söta moster lilla, får jag inte igen den der vackra boken med den granna tuppen i? . . . Det vore så roligt, så roligt, om han värpte åt mig . . . jag ska vara så flitig och snäll, så får jag nog de der granna sakerna som frun sa'."

Madamen fann ej mödan värdt att egna någon uppmärksamhet åt den lilla tiggarflickans önskan, utan vände sig i stället till en åttaårig gosse, som ännu icke vågat gå ifrån den plats vid dörren, han genast vid inträdet intagit."

Denna gosse hade ett ansigte, som, i trots af svält och köld, var det vackraste och finaste man kunde finna hos ett barn. Han skiftade oupphörligt färg och stod liksom han varit fastlimmad vid sin plats.

"Nå, hvad går åt dig, Rudolf?" frågade den älskvärda matronan, "har du inte mål i mun eller rider maran dig?"

Gossen spratt till och rörde på läpparne utan att få fram ett enda ord.

"Vill du komma hit?" fortfor käringen i samma ton; "vill du komma hit, eller ska svegen visa dig vägen?"

Gossen framträdde ändtligen, svigtande, liksom han på sin rygg burit någon hårdt tryckande tyngd, och efter några skygga sidoblickar på kamraterna framräckte han sin hopknutna hand åt den förvånade värdinnan.

"Hvarför räcker du fram handen så der?" frågade hon, "hvad har du uti den för slag?"

"Tyst ... tyst!" bad gossen, nästan hviskande.

Madamen fixerade honom mycket noga en stund, hvarefter hon med sin breda näfve omslöt hans lilla hopknutna hand och drog honom med sig från de öfriga närmare till spisen. Der släppte hon hans hand, men som hon i sin egen kände någonting, som alldeles icke hade likhet med en kopparslant, höll hon insidan af denna hand mot elden, medan hon med den andra qvarhöll det skälfvande barnet vid armen.

"Hvar har du fått det här?" frågade hon sakta, men med en röst som darrade af öfverraskning.

"Jag har hittat det," hviskade den bäfvande gossen.

"Tyst och följ mig!" befalde matronan, som dervid öppnade dörren till det inre rummet och förde gossen med sig ditin.

"Slå mig inte, söta goda moster!" bönföll han gråtande.

"Nej, bara du säger mig sanningen," försäkrade mostern i det hon tillslöt dörren efter sig.

Det var mörkt i detta rum som i en säck, så att ingenting af hvad som fanns derinne kunde skönjas; men ett snarkande ljud hördes från ena sidan af den hemlighetsfulla kammaren.

"Sofver du ännu?" frågade värdinnan.

Något svar följde icke på denna fråga.

"Det är någon som frågat efter dig och du bör kanske stiga upp," fortfor hon.

Icke heller nu något svar, endast samma snarkning.

"Bekänn nu för mig!" uppmanade madamens hviskande stämma, medan hennes tjocka flåsande läppar nästan hvilade på tiggargossens fuktiga kinder; "du har tagit det! . . . bekänn beskedligt alltsammans för din goda moster och du ska få något godt af mig som du tycker om.

"Jag var uppe i ett stort hus vid Drottninggatan," berättade nu gossen, som genom mosterns uppmuntrande ord och löfte blifvit något raskare.

"Du var uppe i ett stort hus vid Drottninggatan . . . nå, vidare . . ."

"Och så kom jag in i tamburen ... der var ingen menniska."

"Nå, än se'n?"

"Men en dörr stod på glänt och jag gick in."

"Och der fanns inte heller någon?"

"Nej, ingen alls . . . det var ett mycket grannt rum med stora guldblommor på väggarne."

"Jasa . . . tyst! . . . jag tror du är vaken, din sjusofvare? . . ."

Snarkningen hade upphört, men något svar följde icke heller den gången.

"Jasa," fortfor qvinnan, "du var i rummet . . . nå, hvad gjorde du se'n?"

"Jag gick fram till bordet, som stod vid fönstret . . . det var ett så vackert bord och så mycket med papper och guldsaker låg på bordet."

"Du tog det som först blänkte dig i ögonen och sprang din väg så fort du kunde?"

"Ja, söta moster!"

"Och ingen sag dig heller när du sprang bort?"

"Nej."

"Hör du, min gosse lilla! om någon skulle få veta, att du varit der i huset, så skulle man rycka dig från din ömma och beskedliga moster och kasta dig djupt ner i en källare under rådstun, der du skulle bli biten af stora råttor som springa der, eller uppäten af stora ormar som kräla i den der källaren."

"Hu!"

"Vet någon af dina kamrater af det? . . . säg mig det, så ska jag laga så, att ingen törs tala om det för någon menniska."

"Nej."

"Det var din lycka, det . . . akta dig nu för att tala om det för någon af dem, hör du det . . . för då blir du olycklig och jag kan inte hjelpa dig."

"Nej, jag ska inte tala om det för någon, söta moster!"

"Och jag lofvar, att om du är lydig och inte gör mig något emot, så ska jag inte heller säga det för någon kristen själ, det lofvar jag."

"Jag ska vara lydig, söta moster!"

"Om någon af dem derute frågar dig, hvad vi talt om härinne, så ska du säga, att jag varit ond på dig för det du inte haft några slantar hem i dag."

"Ja, det ska jag göra."

"I morgon ska du få ett färskt franskt bröd med smör på och en stor bit bröstsocker."

"Ack, hvad moster är snäll!"

"Och så ska du få till julklapp någonting mycket vackert ... mycket vackrare än de andra få."

Gossen hoppade till och uppgaf ett rop af glädje.

"Tyst! ... du får inte heller berätta det för någon, för då får du ingenting."

"Nej, lilla söta goda moster!"

"Se så ... gå ut nu, och glöm inte hvad jag sagt."

Derpå öppnade hon dörren och sköt gossen ur rummet, hvarefter hon stannade qvar i mörkret, lyssnande länge.

"Tänker du då sofva till domedag?" frågade hon slutligen med återhållen andedrägt.

Intet svar.

Derefter återvände hon till det yttre rummet och stängde igen dörren. Hon lyfte grytan från elden och började hälla upp ärter på de grofva tallrickarne, som barnen sedan, i den ordning de af henne uppropades, afhemtade.

Den stackars Kalle var ej bland de lyckligas antal, utan stod snyftande i sin vrå och åsåg med afundsfulla blickar, hur hans kamrater med slukande ifver kastade sig öfver sina matportioner.

Mostern framtog derefter ett mindre skrin och skrapade ner deruti de på bordet liggande penningarne, frukterna af hennes små anförvandters arbete för dagen, under det hon höll följande vackra predikan:

"Mina barn! Det kostar mig mycket pengar, må ni tro, att kläda och föda er och ni dören tacka Gud, som förlänar mig krafter och helsa att sträfva för er alla, edra stackare! ... ty hur skulle det gå för er, om jag inte fanns till? ... jo, ni fick ligga ute på gatorna i den här fasliga vinterkylan och ni skulle frysa ihjäl, om jag inte förbarmade mig öfver er! ... Låt nu derför se, att ni ären tacksamma för det goda jag gör er, för om jag kommer underfund med det minsta snedsprång af någon bland er, så kör jag honom genast på dörren och han får aldrig mer komma för mina ögon ... När ni ären ute, så rusen inte fram som galningar, utan tänken noga på hvad ni sägen ... Möten ni en tjock herre, som ser ut som en bryggare, bagare eller något ditåt, så kallen ni honom först, innan ni begären något af honom, för nådig baron eller nådig grefve, så blir han genast glad och lossar på byxfickan ... Blifven ni varse en gammal herre med förnämt utseende, så heter det: lilla vackra herr kunglig sekter, och det tar, ska ni få se, för då tror han att han

ser ung och rask ut... Träffar ni en som ni tycker liknar en borgarfru, så ropa alltid på grefvinnan och friherrinnan... Möter ni en äldre fru, som är grannt klädd, så kalla henne alltid för lilla fröken eller lilla mamsell, och till en ung dam säger ni alltid nådig fru, så faller det jemt i smaken och ni ska få se, att ni inte tigger förgäfves... Kalla aldrig en gesäll för han eller en piga för jungfru, utan upprepa beständigt herre och mamsell, så tar det skruf, ska ni få se... Man bör alltid vara höflig mot menniskor och älska sin nästa såsom sig sjelf, hör ni det, edra lättingar!"

Dessa och dylika förmaningar gaf den värda pensionsfrun sina pensionärer. Den som någorlunda tagit kännedom om hur det går till i stora städer, vet att ingen öfverdrift, ty värr, ligger i denna beskrifning. Det finnes en mängd lastfulla qvinspersoner, som, beboende de aflägsnare trakterna af hufvudstaden, icke allenast lifnära sig, utan till och med lägga ihop pengar derigenom, att de i alla riktningar utskicka tiggarbarn, hvilka, när aftonen eller natten inträder, smyga till sina rysliga hem och lemna sina ännu rysligare fostrarinnor hvad de sammantiggt om dagen. Till detta ändamål dels lånar man barn af andra, dels tager man upp från gatan dem man kommer öfver, medan de arma barnens föräldrar, försjunkna i lättja och fylleri, äro rätt glada att varda befriade från munnar, som vilja dela deras usla håfvor. På detta sätt skattar esomoftast den obetänksamma gifmildheten åt lättjan och brottet. Det är polisens åliggande, att åtminstone från de större och allmännare ställena inom staden afhålla tiggare; men detta åliggande lägges merendels å sido. En och annan gång, när tiggarskarorna tagit för mycket öfverhand, brusa visserligen myndigheterna upp och man anställer då verkliga hetsjagter efter tiggare i alla vinklar och vrår; men detta är blott en paroxysm, som efter några dagars förlopp afsvalnar, då allt återvänder i sitt gamla olycksbringande skick.

Tiggar-industrien har till och med gått så långt, att man utskickar välklädda barn, som, under hvarjehanda förevändningar, söka skaffa sig både slantar och sedlar. Det ena börjar med att bjuda på friskt vatten, utan att man kan upptäcka det minsta tecken af det som bjudes; det andra bär med sig en liten portfölj med ritningar eller klippta pappersarbeten, som någon annan fabricerat, och börjar med

att visa dem såsom prof på egen konstfärdighet, men slutar med att begära en skärf i belöning. Den gifna skärfven faller som ett fruktgifvande regn öfver den groende oförskämdheten och lögnen, och tistelgården står snart i fullt flor med sina knoppar af lättja, elakhet och brott.

För att vara rättvis bör man derför icke tillskrifva polisen och presterskapet allt det onda, som genom blundandet för tiggeriet åstadkommes; den enskilde, som ger tiggaren utan att gifva sig tid till undersökning om behofvets verklighet, har sin stora andel i det ondas befrämjande och tillväxt, fast han anses för välgörande så väl i andras ögon som ock synnerligast i sina egna. Det är menskligt, ädelt och kristligt, att lindra en nöd, uppkommen genom sjukdom och andra oundvikliga olyckor; det är raka motsatsen till menskligt, ädelt och kristligt, att ömma för en nöd, som endast finnes på ljugande läppar eller blott gapar ur tiggarens trasor. Mer än en gång har på detta sätt den bättre lottades frikostighet arbetat fångvaktaren och profossen i händerna.

Men återvändom till tiggardrottningen, hvars uppbyggliga vältalighetsström länge fortfor att rinna tills den hastigt afbröts utifrån af ett hårdt klampande på trägolfvet i korridoren.

“Jaså, han är här redan!“ ropade madamen, springande till dörren, den hon öppnade.

Under mycket buller och dunkande visade sig nu innanför tröskeln en femtonårig yngling, klädd såsom hamnbusarne här i Stockholm vanligtvis äro, men linkande på träben och med en krycka under högra armen.

Hans ansigte, ehuru blåfruset och nästan glimmande af is, röjde likväl så mycken likhet med den värda madamens, att något tvifvel om deras ömsesidiga förhållande af mor och son omöjligt kunde uppstå.

“Sparfungarne äro influgna i boet, ser jag,“ yttrade han efter att hafva sett sig omkring. Derefter tog han ett skutt, raskare än man kunnat vänta af en sådan krympling som han syntes vara, fram i rummet och, sedan han kastat kryckan ifrån sig, slog sig ner på en invid spisen stående trefot.

“Du kommer bra sent hem i qväll, Olof!“ sade modren.

“Bättre sent än aldrig, mutter lilla!“ svarade sonen, “ni smörjer kråset på er... smaklig måltid!... Ärter, det duger, det... mutter har visst gömt fläsket åt sin guldgosse, det vill jag slå mig i backen på.“

"Är du tokig, Olof! ... hvem har råd att lägga fläsk i ärterna? ... det är inte så'na tider, min kära gosse! ... fläsk är inte för det här huset, ty ..."

"Och ändå säger man," inföll Olof flinande, "att de största svinen bo här i Tunnan! ... Håller vad, mutter lilla, att fläsket börjar fräsa i pannan, bara väl de der lergökarne fått ihop korpgluggarna." Hans blick föll ånyo på de glupska barnen, som gnedo med träskedarne i tallrickarne och sågo bönfallande på mostern.

"Gif dem hvar sin slef till och hushålla inte på spadet," bad Olof sin moder, "inte är det mycket att bjuda på ... går nog i dem ... ty barnamagen och stöfvelkragen, som mutter sjelf brukar säga."

"Vackert i backarne, kära Olof! ... Det kommer en dag i morgon också," förklarade madamen.

"Hur står det till med Kalle i qväll?" frågade Olof, som blef varse den i vrån stående tiggargossen, "hvarför gråter du, din skalhake?"

"Jag är så hungrig och jag får ingen mat!" svarade Kalle.

"Hvad har Kalle gjort för ondt, mutter lilla?" tillsporde Olof sin mor.

"Han är lat och dåsig af sig," svarade käringen, "och i dag har han inte förtjent ett enda kronans öre en gång, och derför så ..."

"Såå," inföll Olof, "hur mycket skulle han ha med sig hem, för att vara mutter till lags?"

"Om han åtminstone haft sex skilling i påsen, den odågan, så hade det ändå varit något."

"Se här har mutter en tolfva och det i kapprock till på köpet," ropade Olof, i det han kastade en hopkramad sedel mot sin mor, som med en jonglörs skicklighet mottog densamma i sin hand.

"Du är en tok som vanligt," sade hon. "Kom hit, Kalle, så ska du få din tallrick, eftersom Olof ber för dig."

Kalle var ej sen att hörsamma tillsägelsen.

"Och här äro fyra hackor till," fortfor Olof, "för de andra gossarnes räkning ... låt dem få en portion till, mutter!" Han kastade dervid en ny men något större sedelkula i modrens hand.

Tiggarbarnen rusade under glädjesorl fram till spisen med sina tallrickar.

“Kors, hvad du är styf i afton, Olof!“ yttrade madamen, hällande före i de framräckta tallrickarne med mycken gladlynthet och beskäftighet. “Du har gjort goda affärer i dag, min snälla pojke.“

“Tio riksdaler, mutter lilla!“

“Tio? . . . jo, jag tackar jag! . . . gå på med det, och du blir rik som en kung.“

“Hälften har jag min krycka och mitt träben att tacka för, men den andra hälften är min ryggs förtjenst.“

“Din rygg?“

“Jo, så är det . . . jag har låtit köra öfver mig och det rätt dugtigt ändå . . . En herre kom åkande i en grann bredchäs och med sin betjent bakpå . . . Här är något att förtjena, sade jag för mig sjelf och kastade mig raklång ner framför hästen, så att framfötterna trampade mig på ryggen . . . Men jag har en styf rygg, det vet nog mutter, som dunkat på den ända se'n jag fick den . . . och har den härdat ut med mutters näfvar, så äro väl ett par hästfötter en småsak. Bums blef det en stor folksamling, som svor och regerade öfver folk som kör öfverdådigt . . . Den åkande herrn och betjenten hoppade ur . . . Jag skrek och gnälde som en gris när han fastnat i en grind . . . Man reste upp mig och gaf mig fem riksdaler till ersättning för sveda och värk . . . jag stoppade pengarne i fickan och linkade min väg . . . Det var ju inte så dumt påhittadt, det, mutter lilla? . . .“

“Jo, du är god, du!“

“Skulle tro det . . . Det enda, som jag tyckte var synd, var, att den beskedlige åkande herrn på fläcken blef stämd till polisen för det han kört öfver mig, stackars krympling.“

Den lytte hamnbusen syntes något melankolisk, men framtog en qvartersbutelj bränvin och tvenne snutar, mellan hvilka en half sill låg inklämd, och spisade med den friskaste aptit i verlden.

För dem af våra läsare, som icke hafva fullkomlig kännedom om hamnbusarnes talrika slägte, vilja vi i största korthet meddela följande.

Det finnes tvenne slag af dagdrifvare inom vår goda hufvudstad. Det ena består af personer, som stiga upp klockan tio på morgonen, svepa in sig i en morgonrock af sammet, sticka fötterna in i ett par guldbroderade tofflor, dricka kaffe ur mandarinkoppar och röka deruppå den aromatiska havannacigarren. Derefter begifva de sig ut i staden.

gående, ridande eller åkande, allt efter omständigheterna och väglaget. De slå sig ned på ett kafé och ögna på dagens tidningar, förbigående med stolt förakt alla uppsatser, som synas vara af längre, besvärligare och allvarligare innehåll. Sin förmiddag tillbringa de derefter på Norrbro eller på Carl den trettondes torg, om väderleken det tillåter; hvarom icke hålla de sig hemma och, utsträckta på sina soffor, läsa en roman af Eugène Sue eller Alexandre Dumas. Middagen intages klockan mellan två och tre på något af stadens dyraste spisställen, hvarefter, och sedan kaffet med tillbehör blifvit expedieradt, de formera qvartett kring ett whistbord tilldess spektakeltimman är inne, eller timmen för ett stämdt rendezvous. Så förflyter aftonen och ett godt stycke af natten tills tider blir att gifva sömnens gudom sitt vanliga offer. Att fördrifva tiden på ett angenämt sätt, se der deras lefnads mål; att lura kreditorer och förföra oskyldiga flickor, se der deras hufvudbragder, hvaröfver de berömma sig och prisas af andra för dessa sina "bånnfortyner", såsom det heter bland civiliseradt folk. De äro eftersökta af de finaste sällskaper och utgöra salongernas lejon. Om somrarne besöka de helsobrunnarne, taga kalla bad och ställa till societetsspektakler samt kärrpartier i det gröna. Hvar de slutligen taga vägen, vete Gud och möjligtvis äfven de som icke bry sig om att bevaka sina fordringar i konkurserna efter deras död.

Det andra slaget utgöres deremot af sådana, som ännu tidigare på morgonen vakna på en bakgård, en vedskuta eller i ett portlider och ej oftare hafva tak öfver hufvudet, än när de stå utanför krogdisken. Täcke och lakan, morgonrock och tofflor känna de knappast till namnen och de ruinera hvarken skräddaren eller skomakaren. Man ser dem hela dagen på torgen, vid broarne och hamnarne, der de tillbjuda sin tjenst åt matmödrar, som icke hafva pigor med sig och derför måste anlita någon som för en slant eller par vill hembära matkorgen. De stapla ved i famnarne och såga den hemma i husen, om de äro försedda med yxa, såg och sågbock, hvilket likväl sällan är fallet. För det täcka könet äro de icke farliga, med undantag likväl af mångelskorna, som äro deras afsvurna fiender. Utan all försyn kasta de sig öfver deras äppelkorgar, sluka frukten och kasta kärnhusen i ansigtet på de skrikande madamerna. De äfventyra utan tvekan armar och ben för att komma åt en styfver, såsom då de kasta sig framför en körande herrskapsvagn

och inbilla folk att de blifvit öfverkörda. De snatta hvar de komma åt, dock sällan saker af större värde. Kalla bad hafva de för intet hvar gång det regnar och luftbad hela året igenom. Hvar de slutligen taga vägen, vete Gud och anatomisalarne, dit deras kroppar föras, för att efter döden gagna vetenskapen. De göra således på det hela taget mera nytta och mindre omak, än det förra slaget. Dock äro de flitigt eftersökta af polisbetjeningen, som på dem öfvar sin handgripliga kärlek för rättvisan, och äro fasligt illa anskrifna hos allmänheten. Det är naturligt, det. De göra i smått hvad de förnäma dagdrifvarne göra i stort. Se der hemligheten af gåtan.

Olof hade slutat sin qvällsvard och reste sig upp för att gå in i det andra rummet, då hans moder med en hemlighetsfull min närmade sig honom.

“Du tänker gå in, ser jag,“ sade hon sakta så att ingen af barnen skulle höra det, “du träffar derinne en gammal bekant.“

“Hvem?“

“Det får du se när du kommer in ... han ligger nu som bäst och sofver i min säng.“

“Jag ska nog maka upp honom, jag ... mutters guldgosse har inte sofvit på tre nätter.“

“Men om han inte låter maka upp sig?“

“Hå fan! ... tror mutter det?“

“Så låter du honom nog ligga, tänker jag.“

“Men det här träbenet, som jag inte gerna vill ta af mig i de der gräshoppornas åsyn ...“

“Kan du lägga af dig derinne ... Han, som ligger i sängen, vet nog förut, att du har ett ben mer än du behöfver.“

“Såå? ... Nå, god natt, mutter lilla!“

“Ännu ett ord, Olof! ... vet du hvad det är för slags folk på krogen dernere?“

“Nej, pass för Hvita hjorten! ... dit kommer aldrig min fot.“

“Du såg inte heller efter, om det var någon polisbetjent utanför?“

“Jag har ingenting otalt med någon polisbetjent ... jag söker aldrig tocket folks bekantskap.“

“Är det annars något nytt i stan?“

“Nej ... fast det var sannt ... en stor stöld är begången i dag, efter hvad man sagt mig.“

"Hvar då nånstans?"

"I ett hus vid Drottninggatan hos baron Svärdfält."

"Hvad ha de stulit för slag?"

"En stor kråsnål af flere tusen riksdalers värde... Men hvad kommer åt mutter?... mutter är röd i ansigtet som en brandflagga... hjerta i min talg, är icke mutter det."

"Är jag det?... jag måtte ha stekt opp mig vid elden... God natt, Olof!"

Olof tände på en dank och gick in i rummet. Madamen stod några ögonblick orörlig på den plats hon innehade när sonen försvann. Derefter gick hon närmare spisen, upptog något ur barmen, som hon höll framför elden och noga undersökte, med ryggen vänd åt barnen.

"Vackert, gudomligt!" mumlade hon mellan tänderna, "jaså, baron Svärdfält!... besynnerligt!... och att just den der gossen skulle knipa det!... Nå, sofver ni inte ännu, edra trasvargar!" skrek hon, vändande sig till barnen, "eller ska jag vagga er till sömns kanhända?"

Dermed släckte hon ut elden i spisen så att det blef mörkt i köket. De flesta af barnen hade redan somnat, sittande i soffan så många som der kunde rymmas, några på stolarne och andra på golfvet; men de, som voro vakna, hörde länge huru den fruktansvärda mostern pysslade i mörkret, liksom hade hon krupit på golfvet och letat efter något.

När Olof med sin dank i handen inkommit i det inre rummet, som var hans moders sängkammare, föll hans första blick på sängen, hvilken, jemte några stolar, var den enda möbeln i denna trånga och fula kammare.

Kroppen af en illa klädd mansperson med ansigtet mot väggen uppenbarade sig för hans ögon. Olof skred med tysta steg till sängen och höll ljuset öfver den sofvandes ansigte.

"Ros!" ropade han till, studsande några steg tillbaka.

Ropet och bullret af träbenet väckte den sofvande, som genast rusade upp, svängande en lång knif öfver sitt hufvud.

"Hvem är det?" skrek han, "kom hit så många ni ären!... jag ska kittla er mellan refbenen, edra blodhundar!... Hå fan! är det du, Olle?... Jag trodde det var din kajman i polisen!... jag drömde just om honom... Hvad glor du på?... ser jag ut som jag ville äta upp dig?"

"Mutter sa', att det var främmande härinne," svarade Olof, "men inte kunde jag tro att det var ni, Ros!"

"Mutter är en krona bland qvinnor," sade Ros, "och du har en mor att skryta med, kära Olle! ... Du tar väl inte illa upp, att jag faller till besvär?"

"Men om man finge veta att ni är gömd här," yttrade Olof, "så kunde mutter hitta på att få sitta emellan och jag med."

"Mutter kan få sitta emellan för värre saker än så," svarade Ros, i det han satte sig på sängen och kastade det ena benet öfver det andra. "Se så, min gosse!" tillade han, "stå inte der och se ut som en krubbitare, utan kom hit och sätt dig, så få vi språkas vid om nytt och gammalt."

"Gammalt är inte roligt att tala om," sade Olof, "och något nytt har jag inte att berätta."

"Tycker du det är artigt mot en gäst och gammal bekant?"

Olof svarade intet, men stälde ljuset i fönstret, satte sig derefter på en stol och löste på några remmar, som voro spända öfver hans venstra axel, hvarvid träbenet lossnade och föll mot golfvet.

"Du är vid dåliga vätskor i dag," fortfor Ros, "du har gjort skrala affärer på träbenet i dag, det vill jag svära på."

"Svär så mycket ni har lust till! ... jag är inte skyldig att göra reda för nagon," svarade Olof, i det han reste sig upp och gick helt obesväradt det förutan.

"Om Titzen fick se dig ute på ditt träben, så lagade han nog, att du fick dina två naturliga fötter under dig."

"Jag vet personer, jag, som han skulle sätta fyra fötter under, om de bara så väl hade dem," svarade Olof, närmande sig sängen. "Ni tar väl inte illa upp att jag byter plats med er, för jag är mycket trött och sömnig, ska jag säga?"

"Det vill med andra ord säga, att jag ska gå för fan i våld?"

"Det behöfver jag inte säga, för den vägen bär det nog ändå ... Hur är det? ... får jag lof att krypa till kojs i min egen mors säng?"

"Och om jag nu inte ger lof dertill? ... om det nu faller mig in att ligga qvar?"

"Så går jag ner på krogen och hyr mig rum öfver natten ... och om någon frågar mig, hvarför jag det gör, så säger jag, att Christian Ros, den hedersmannen, tagit in häruppe."

"Akta dig, pojke!"

"Hvarför det då?"

"Emedan det kunde hända, att det der träbenet, som du nyss tog af dig, inte mer blef någon lyxartikel för dig, min gubbe lilla!"

"Hur så?"

"Emedan det kunde falla mig in att låta det klättra på din rygg, du myra!"

"Jo jo, ni är allt mycket starkare än jag," svarade Olof, mätande med ögonen den herkuliske gästen, "men det är inte myran som är rädd för ormen, utan ormen som är rädd för myran."

"Och så kunde det äfven hända," fortfor Ros, "att mutter, den söta själen, inte tyckte om, att hennes lilla Olle sqvallrade om sådana der saker... Men apropå om krogen, så kunde du just gå ner och skaffa oss upp något till bästa... jag bjuder, jag, fast du är den ohöfligaste lymmel under solen."

Ros tog derpå fram en bundt sedlar och bläddrade deruti.

"Sjelf är bästa drängen," sade Olof, "och jag har dessutom slutat min qvällsvard för i afton."

"Men om du får en hacka för ditt besvär, så har du väl ingenting deremot?"

"Låt oss först fråga honom, som rår om den der sedelbundten... Går han in på att betala kalaset, så ser han inte så noga på drickspengarne heller," svarade den oefterrättlige Olof.

Ros öppnade munnen för att svara, men spratt i detsamma häftigt till, sprang upp från sängen, skyndade till dörren, sköt för regeln och lade örat mot dörrspringan. Olof följde honom med ögonen.

"Hörde du inte steg i farstun?" hviskade Ros.

Olof svarade intet, utan tog den öfvergifna sängen genast i besittning och sträckte ut sig derpå, likväl uppmärksam på den besvärlige gästens alla rörelser.

"Det knackade bestämdt på köksdörrn," mumlade Ros, bibehållande sin lyssnande ställning.

"Hvem är det?" hördes madamens stämma.

Olof hörde både knackningen och sin mors fråga, men icke det svar som följde derpå. Så mycket mer förvånad blef han, när Ros tog ett skutt fram till sängen och med den blixtrande knifven i sin hotande hand utropade:

"Det är du, din hund, som förrådt mig!"

Olof stirrade honom stinnt i ansigtet och svarade:

“Nu är ni dum som en nors! ... jag visste ju inte att ni var här.“

Ros spände ögonen skarpt in i Olofs ansigte och hoppade sedan fram till fönstret och släckte ljuset, hvarefter han på tåspetsarne åter närmade sig dörren.

“Nå, hur går det, madam Solberg?“ hördes nu tydligen en röst, så gäll, att den trängde igenom de båda dörrarne, “slipper jag in, eller ska jag bryta upp dörren?“

“Herre Gud! jag kommer, jag kommer!“ hördes madamen svara, “men jag får väl lof att ta på mig litet ... inte kan jag visa mig på det här sättet, söta herr öfvergevaljer!“

Ros sprang till fönstret, öppnade det, stack ut hufvudet, men drog det hastigt tillbaka.

“Alla helvetets djeflar! gatan är full med vakt!“ morrade han för sig sjelf, i det han låste igen fönstret.

Knarrandet af den öppnade köksdörren hördes och derefter steg af inträdande personer.

“Om du med ord eller åthäfvor låter förstå att jag är här, så bringar jag mor din på kåken!“ hviskade Ros till Olof.

“Jaså.“

“Och få de tag i mig här, så är det du som är skulden till det.“

“Hm! hm!“

“När jag först hunnit under sängen, så stiger du upp och skjuter regeln från dörren, så att ingen misstanke uppkommer ... förstår du det?“

“Ska bjuda till.“

Ros kröp derefter under sängen och Olof steg upp, öppnade varsamt dörren på glänt och tittade genom öppningen. En föga angenäm syn mötte der hans ögon. Tiggarbarnen skälfde yrvakna kring väggarne, gnuggande sig i ögonen. Vid dörren stodo tvenne polisbetjenter med grofva påkar i händerna, men midt på golfvet med ansigtena mot hvarandra syntes hans mor och en liten smal herre med lifliga genomträngande ögon. Scenen upplystes af en lykta, som den lille mannen höll mot madamens ansigte. Olof, som i den lille mannen genast igenkände öfvergevaldigern Titz, på sin tid obestridligen den förste i sitt yrke och derför med skäl en skräck för alla brottslingar, betraktade med synnerlig nyfikenhet det öfverraskande uppträdet.

“Tag hit ljus!“ befalde öfvergevaldigern, “jag ska låna er eld, jag ... den ena tjensten mot den andra, madam Solberg!“

“Jag har inte ljus, nådig herr öfvergevaljer!“ svarade madamen.

“Nå, så ska jag äfven låna er det... ser ni så beskedlig jag är!“ sade Titz, vinkande till sig den ene af polisbetjenterna, hvilken genast framträdde och påtände ett ljus, som han höll i handen.

“Ni är mor för många barn, min snälla gumma!“ fortfor öfvergevaldigern med en öfverräknande blick på barnen.

“Hå gubevars, så herr öfvergevaljern talar!“ svarade madam Solberg, “skulle alla de der vara mina? Gud bevare mig väl!“

“Jaså... de äro då inte era... Då måtte ni vara bra barnkär af er, efter ni lagt er till en sådan skara fosterbarn.“

“Ja, hvad ska jag göra, herr öfvergevaljer?... De komma hit ibland om aftnarne och jag kan väl inte vara så omensklig heller att köra ut de stackrarne i en sådan köld... Jag låter dem derför stanna qvar öfver natten.“

“Ni ger dem mat också, kan jag se på de många tallrickarne som stå der i hörnet... Hvem skulle väl kunnat tro, att ett så menniskoälskande hjerta klappade här i Tunnan?... Kan ni ha råd, ni stackars gumma, att ge så många barn mat?“

“Ibland ger jag dem litet soppa, ärter eller hvad jag kan ha... hvad ska jag väl göra, herr öfvergevaljer lilla?“

“Kan väl förstå det, kära madam!... det är svårt att neka när oskulden lider... Ni har väl en särskild sparbössa, hvari ni förvarar de slantar, som de hoptiggt här och der i staden?“

“En sparbössa!... nå, min Gud!...“

“Minsann tror jag inte der står ett litet skrin,“ inföll Titz och gick till bordet, der penningskrinet ännu qvarstod. “Hvad kan det vara för goda saker i det der skrinet?... Med madams tillåtelse, måste jag se åt... nyckeln sitter i, ser jag.“

Titz öppnade skrinet och skådade deruti.

“Jo, jag tackar ödmjukast, jag!“ ropade han, “löspenningar och sedlar med!... Utöfvar ni barmhertighet, min gumma, så har ni också Guds välsignelse och det så kontant som möjligt... Det är väl era pengar, som ni ärligt förtjent, kan jag väl förmoda?“

“Hvems skulle de annars vara, herr öfvergevaljer?“

“Men har ingen af era fosterbarn andel i denna kassa?“

“Åhjo, visst händer det, att jag gömmer åt dem några slantar, som de ha med sig när de komma hit, och det är väl bättre, det, än att de springa på krogarne med dem och skaffa sig bränvin för dem.“

“Visst är det så, madam lilla!“ svarade Titz, under det han med synnerlig uppmärksamhet gräfde bland slantarne och sedlarne i skrinet. “Men händer det inte ibland,“ återtog han, sedan han slutat leta i skrinet, “att ni får ledsamhet och förargelse för era fosterbarns skull? . . . jag gissar, att de understundom tillåta sig ett och annat snedsprång, som fyller ert moderliga hjerta med bedröfvelse.“

“Visst händer det, herr öfvergevaljer, att de storma och föra oljud, så jag är tvungen att blanda mig med i leken, men det sker dock sällan, det måste jag till deras beröm erkänna.“

“Har ni inte kommit underfund med om någon har anlag för snatteri? . . . Ser ni, min gumma, det plär alltid vara något rötägg i kullen, som man säger.“

“Nej, det har jag visst inte, och inte råder jag någon att försöka heller!“

“Men det är omöjligt för er att kunna ha reda på allt hvad de taga sig före, när de springa ute kring torg och gator . . . Har ni aldrig märkt om de ha några sådana saker hem med sig ibland, som de inte gerna kunnat komma åt genom tiggeri?“

“Nej, det har jag inte, och om de skulle ha sådant smussel för sig, så akta de sig nog för att låta mig veta det.“

“Jo jo, det kan jag väl begripa . . . Men,“ tillade han, i det han förde henne med sig närmare spisen, liksom ville han tala afsides med henne, “ni undrar väl på, att jag besökt er så här sent på qvällen och ni vill kanske veta orsaken dertill?“

“Ja, inte väntade jag mig ett så förnämt besök så här dags,“ försäkrade madam Solberg med den mest inställsamma tunga i verlden.

“Jo, saken är den . . . en betydlig stöld har i dag på morgonen blifvit begången på Norrmalm och man misstänker en tiggargosse för att hafva begått densamma, emedan en af husets tjenstefolk sett en sådan gå in i det hus, der stölden blifvit föröfvad.“

Under det Titz talade höll han sina ögon stadigt på Solbergskan, som derunder skiftade färg, i trots af sitt bemödande att se lugn ut.

"Det låter nästan otroligt," fortsatte öfvergevaldigern med en ton af förtrolighet, "att ett barn kunnat kånka af med så mycket... Föreställ sig, kära madam, ett dussin matskedar, dito teskedar och en stor sockerskål, allt af massivt silfver..."

En stråle af den gladaste öfverraskning flög öfver tiggardrottningens ansigte och hon kunde ej tillbakahålla en suck af det slag som ger sig luft när en tung börda faller ifrån hjertat.

"Och hvar är det som stölden blifvit begången?" frågade hon.

"I ett hus vid Regeringsgatan hos en stadsmäklare med namnet Röckner," svarade Titz; "nog förmodar jag madam hört talas derom."

"Jo, jag vill minnas, att jag hört det en gång förut i dag," yttrade hon med ett allt mer och mer ljusnande ansigte.

"Jag kunde väl tro det... hela Stockholm talar derom... är det inte så?"

"Jo, visst är det så, herr öfvergevaljer."

"Som sagdt är," fortsatte Titz, "det synes inte gerna rimligt, att ett barn kunnat föröfva tillgreppet."

"Jag delar herr öfvergevaljerns tanke," sade hon, "att något barn inte gerna kan ha gjort det, och hvar skulle det för resten ha gjort af med godset, för inte kan en guldsmed ha vågat mottaga så dyrbara saker af en tiggargosse?"

"Så förefaller det mig också," svarade Titz, "men emellertid måste jag taga de der parflarne något närmare i ögonsigte... de stackrarne! de se minsann inte ut för att kunna bära sig sjelfva, än mindre tvåhundra lod silfver."

Titz tog ett ljus och gick till barnen, som halfsofvande lutade sig mot hvarandra.

"Upp med ögonen, barn!" ropade han till dem, "den som inte gjort något ondt, har ingenting heller att frukta för."

Han lyste den ena efter den andra i ansigtet tills han gått hela laget om, hvarefter han började ånyo och stannade framför Rudolf, hvars oroliga blick första gången icke undfallit honom.

"Hur är det fatt med dig, min stackars gosse?" frågade han mildt, "hvarför ser du så ängslig ut?"

"Den stackars gossen har varit sjuk och är alltid så sjåpig när någon främmande talar honom till," inföll madam Solberg ifrigt.

"Tyst, kära madam!... gossen kan nog svara sjelf... Du har något på hjertat som ängslar dig!... Tala sanning för mig, mitt barn, och något ondt skall ej hända dig... Du har tagit silfret... ja ja, du har tagit det... det ser jag tydligt på ditt ansigte!"

"Se så, Rudolf lilla!" tillade tiggardrottningen något orolig, "svara nu den goda herr öfvergevaljern snällt och beskedligt... du har ju inte tagit silfret?... du har inte varit uppe i något hus vid Regeringsgatan?... du har inte..."

"Ja, min gosse!" inföll Titz, ställande sig så, att han kunde hafva det ena ögat på gossen och det andra på madamen, "något silfver har du inte tagit?"

"Nej!... något silfver har jag inte tagit," upprepade gossen, skälfvande i alla leder.

"Men kråsnålen med de granna stenarne uti tog du i dag på Drottninggatan, du?" skrek Titz till, så att det skallade i hela huset och alla de innevarande hoppade till af förskräckelse.

"Dörren till rummet stod olåst," fortfor han, "du gick in... ingen var der... du smög dig fram till bordet... du tog den granna nålen... du tog den med dig hem och gaf den åt madamen der."

Gossen föll i den våldsammaste gråt och dignade ner på soffan.

"Ja, din fördömda käring!" röt Titz, vändande sig till madam Solberg, som denna nya öfverraskning förvandlat till en bildstod, "du har lupit i fällan!... Ingen stöld är i dag begången vid Regeringsgatan, fast du hört talas derom!... intet silfver är taget, fast du hört talas derom!... saken är klar!... fram med den stulna bröstnålen, eller plockar jag sönder dig bit för bit!"

"Jag har inte sett till någon bröstnål... jag känner ingenting om den saken!" utropade hon slutligen, samlande hela sin fräckhet.

Öfvergevaldigern gaf ett tecken åt sina handtlangare, som genast lemnade sin post och började, utan ringaste aktning för det täcka könet, att afkläda henne.

"Visitera hvarje tråd hon bär på sin kropp och sedan hvarje vrå och vinkel i detta satans näste!" befalde han; "ty här måste det vara... Hvad är det?... en dörr... ha vi ett rum der också?..."

Dermed tog han ett af ljusen och inträdde i madam Solbergs sängkammare.

Olof satt på en stol och skulle just till att sätta på sig träbenet; men vid öfvergevaldigerns inträde uppsteg han, hållande träbenet i sin hand.

"Hvad är du för en passagerare?" frågade Titz.

"Min mors son," svarade Olof med sitt vanliga lugn.

"Hvad har du för dig?"

"Jag är hamnbuse."

"Det ser jag nog... hvad är det du har i hand?"

"Min spatserkäpp, som jag går och promenerar med."

"Ett träben!... aha, din spetsbof!... jag känner igen dig... du drifver med träben och krycka kring gatorna... jag har länge misstänkt dig... hvarför går du med träben, din karnalje?"

"För att spara på mina egna ben tills jag blir gammal."

Ett käpprapp belönade detta näsvisa svar. Olof strök med handen på den träffade delen af armen, men ingen rörelse i hans ansigte röjde någon smärta.

"Du är delaktig i din mors tjufstycke!" började Titz igen; "hvar har du bröstnålen, som gossen der ute tagit?"

"Jag har aldrig stulit någonting," svarade Olof; "en gång tog jag några äplen på Hötorget, men gevaljer Westerlund, som såg tillgreppet, tog dem genast ifrån mig och at upp dem på fläcken."

"Hvad har du för dig om dagarne?" frågade Titz, något förbryllad.

"Jag tigger."

"Hvarför söker du inte arbete?"

"Jag har inte lärt något annat än tigga."

"Du vill inte arbeta, din olycksfågel!"

"Nej, inte så länge det lönar sig att tigga."

"Det blir en galgfågel af dig, om du inte redan är det."

"Jag blir aldrig en galgfågel, herre!... en olycksfågel är jag... jag är född till olyckan."

Det låg något af vemod i den ton, hvarmed Olof utsade de sista orden, som gjord› intryck på öfvergevaldigern och kom hans ånyo upplyftade käpp att nedsjunka mot golfvet.

Öfvergevaldigern gick tillbaka till dörren och ropade in en af polisbetjenterna.

"Visitera här också," tillsade han denne; "i sängen ... under sängen ... öfverallt!"

Polisbetjenten vräkte ur sängkläderna, skakade på hvarje persedel och beskådade den på alla sidor. Olofs blick följde alla hans rörelser.

"Hur dags gick du ut i morse?" frågade Titz Olof.

"Klockan åtta."

"Hur dags kom du hem?"

"Klockan åtta."

"Voro alla ungarne hemma när du kom?"

"Ja."

"Han som tagit kråsnålen med?"

"Jaså, herr öfvergevaljern vet hvem som tagit den."

"Pojke! ... var Rudolf inne när du kom?"

"Ja."

Polisbetjenten hade slutat undersökningen i sängen och stack nu sin käpp under densamma.

Olof stirrade framför sig och höll andan, liksom väntade han ett nytt förskräckligt uppträde. Till hans stora förvåning inträffade dock icke hvad han väntade. Han hörde hur polisbetjentens käpp stötte mot väggpanelningen under sängen utan något vidare motstånd.

"Ingenting?" frågade Titz.

"Ingenting," svarade polisbetjenten, resande sig upp från golfvet.

Titz öppnade dörren och ropade:

"Nå, hur är det? ... har ni anträffat något?"

"Nej," svarades; "vi ha undersökt allt, men inte funnit något."

"Skulle hon kanhända varit ute redan och gömt den på något annat ställe?" mumlade han för sig sjelf.

"Vet du inte om din mor har några andra gömmor?" frågade han Olof.

"Jag känner inte min mors gömmor," svarade han.

"Vänd ut och in på dina fickor, så får jag se hvad du der har för slag."

"Jag har inga fickor."

"Hvar stoppar du då de pengar du tigger ihop?"

"I min sparbössa."

"Hvar har du den?"

“Här,“ svarade Olof, framräckande träbenet.

“Har du pengar i träbenet?“

“Ja . . . eftersom jag nu inte mera kan begagna det, så vill jag yppa hemligheten . . . det här benet står på goda fötter, ska jag säga.“

Olof tummade på träbenet. Ett hål öppnades deruti och djupt i hålet syntes en liten pappersrulle, som han utdrog och räckte åt gevaldigern, sägande:

“Det var jemt sex riksdaler riksgäld, när jag stoppade in pengarne på eftermiddagen.“

“Hvar har du fått dem ifrån?“ frågade Titz, som mottagit penningarne och räknat dem.

“Tills i morgon förmiddag,“ svarade Olof, “är en herre uppkallad för polisen, för det han i dag körde öfver en krympling . . . Krymplingen var jag och han gaf mig pengar för mitt lidande . . . Det vore synd om han blefve pliktfäld, för det var mera mitt fel än hans.“

“Om jag gjorde rätt, skulle du ha dig ett kok stryk.“

“Af den varan har jag fått mycket i mina dar,“ svarade Olof; “men det har inte blifvit bättre för det.“

Titz drog på munnen och ämnade gå ut i yttre rummet.

“Herr öfvergevaljer!“ ropade Olof; “mitt träben har andra konster att visa.“

“Hvilka konster?“ frågade Titz, stannande.

I stället för att svara vände Olof på träbenet, hvarvid en guldring föll ur samma hål, hvari sedelrullen varit förvarad.

“En guldring!“ ropade Titz; “hvar har du kommit öfver den?“

“Jag har hittat den.“

“Hittat den? . . .“

“Ja . . . den står i bladet för i dag annonserad bland hittade och tillvaratagna saker.“

“Hvem har annonserat?“

“Jag.“

“Du?“

“Så förhåller det sig verkligen, vill jag minnas,“ inföll polisbetjenten; “det står äfven, att en tiggargosse hittat den och att den på beskrifning kan igenfås i det här huset, då Olof Solberg efterfrågas.“

Det flög ett drag af mildhet öfver Titzens ansigte, detta eljest så sträfva och kalla ansigte.

"Det är godt gry i dig, din stackare!" sade han.

"Åhjo, det händer nog, det."

"Kom upp till mig i morgon bittida klockan sju."

"Hvad ska jag uppe att göra?"

"Jag ska skaffa dig en annan sysselsättning, än att gå och tigga."

"Hm, hm!" mumlade Olof, stoppande ringen och penningarne tillbaka i sitt träben.

Titz och polisbetjenten lemnade dervid rummet.

"Du vill inte bekänna, din markatta, hvar du har gömt bröstnålen?" ropade Titz till madam Solberg, som fått på sig kläderna igen.

"Jag vill aldrig ärfva Guds rike, om jag haft det ringaste med den der bröstnålen att skaffa!" svarade hon under en tjutande gråt.

"Jag ska nog få dig att bekänna, jag," sade öfvergevaldigern; "marsch med dig i kurran och det på ögonblicket!"

Derefter gick han ut. Efter honom följde de två polisbetjenterna, förande med sig tiggardrottningen, tiggargossen Rudolf och tiggargossarnes sparbössa.

Olof qvarstod i det inre rummet, lyssnande i mörkret efter de försvinnande stegen. När dessa icke mera hördes gick han till fönstret och lutade sitt ansigte mot rutan. Han såg vakten och polisbetjeningen aflägsna sig, och mellan dem framskymtade hans moders hvita halsduk. Stödjande sig på armbågarne, höll han sina båda händer för sitt ansigte och en suck bröt sig väg mellan hans sammanpressade läppar.

Så stod han lutad mot fönstret långt efter sedan gränden blifvit öde på folk, då han hastigt vände sig om, väckt af ett buller som kom ifrån sängstället.

"Olof!" hväste en röst genom mörkret.

Det sista uppträdet med modren hade så bemäktigat sig hans uppmärksamhet, att han alldeles bortglömt den hemlighet, som med sängen var förenad.

"Ha alla gått sin väg?" hördes samma hväsande röst.

"Ja," svarade Olof.

"Är du säker på det?"

"Ja."

"Låt upp fönstret och se efter, om någon står qvar utanför porten."

Olof öppnade fönstret och såg efter.

"Jag ser inte till någon," upplyste han.

"Godt! ... Se efter i köket då, min gosse!"

Olof gick ut i köket. Äfven der var mörkt.

"Sofver ni, gossar!" frågade han.

"Nej ... nej!" svarade några späda stämmor från ena vrån.

"Äro alla sin väg?"

"Ja."

Olof gick tillbaka in i sängkammaren.

"Alla äro borta," sade han, återtagande sin förra plats vid fönstret och skådande ut i gränden.

"Skönt!" svarades från sängen.

Bullret under sängen började ånyo och de tassande fjäten af en krypande förnummos.

Olof, som kände sitt ansigte beröras af en flåsande andedrägt, såg åt sidan och stötte dervid sin näsa mot en panna drypande af svett.

"Du trodde väl att fan tagit mig lifslefvande?" sade Ros.

"Visst trodde jag det," svarade Olof, "och jag blef så glad när ni inte fanns under sängen."

"Stackars gosse, som är så liten och inte mera har någon mor!" yttrade den förre, läggande sin knöliga arm om Olofs hals.

"Tackar för deltagandet!"

"Men jag ska vara din far, jag."

"Tackar!"

"Det måtte vara en dyrbar böstnål, efter Titzen sjelf gjorde sig besvär ... Med småsaker befattar han sig aldrig."

"Ni vet då ... kanske det är ni, som ..."

"Knipit den, menar du? ... Nej, min gosse, det är helt och hållet din mors förtjenst."

"Men mutter hade den inte hos sig."

"Så dum var hon väl inte."

"Då har hon den gömd här nånstans."

"Visst har hon det ... men inte här i huset ... hon har varit borta med den, det är jag säker på."

"Är ni säker på det?"

"Ja, min gosse! ... Men hör du, det bränner som eld på min tunga ... om du hemtade mig upp från krogen en butelj öl, så vore du bra hederlig."

Olof teg, liksom hade han ej hört hvad Ros bad honom om, eller också velat besinna sig innan han svarade.

"Vill du inte vara så söt och gå efter en butelj öl åt mig?" upprepade Ros.

"Jag tror det står en butelj öl i köket derute," svarade Olof; "vill ni jag ska ta fram den åt er?"

Ros tycktes förlägen, ty han dröjde något med svaret.

"Det är inte så friskt som det på krogen," svarade han slutligen.

"Jag är inte gerna springgosse åt någon," utlät sig Olof; "men för denna gången får det gå ... Hit med pengar! ... jag lägger aldrig ut för andra."

"Hå gubevars!" sade Ros; "vänta, jag ska plocka fram en hacka ... det är svårt att i mörkret ..."

"Den saken är lätt att hjelpa," inföll Olof, som tog en svafvelsticka från kakelugnen och påtände ljuset.

"Tack ska du ha, min rara pojke!" sade Ros och lemnade Olof några sedlar; "men efter du skaffar mig öl, så kan du äfven ta med dig litet bränvin med tilltugg, helst några varma bitar ... gör du det?"

"Må ske då!" svarade Olof och gick.

Utkommen i korridoren, klef Olof på med hårda och raska steg tills han kom ned i trappan. Der stannade han och trampade på samma ställe allt svagare och svagare, liksom ville han låta förstå att han verkligen gått. Länge hade han ej uppehållit sig i trappan, då han hörde köksdörren sakta öppnas och såg korridoren upplyst, men strax derpå tillslöts dörren och ljuset försvann. På tåspetsarne och med återhållen andedrägt smög han nu upp tillbaka och lade ena ögat mot en springa i dörren. Då såg han följande syn:

Midt emot dörren var köksfönstret beläget, framför hvilket bordet stod, hvarpå tiggargossarne lagt sina brödstycken. Under bordet hade Ros krupit och låg der framstupa, liksom han letat efter något. Hastigt drog han sig tillbaka, reste sig upp från golfvet, kastade skygga blickar omkring sig och vände derefter sin högra hand mot ljuset, som han haft med sig under bordet, och nu höll i sin andra

hand. Olof kände sitt öga bländas af den glans, som med ljusets alla färger strålade emot honom.

Tyst smög han sig bort från dörren och lika sakta begaf han sig utför trapporna, på hvars nedersta steg han dröjde, lutande sitt grubblande hufvud mot den kalla muren.

Hastigt, och liksom han fattat ett raskt beslut, sprang han uppför trapporna igen, skyndade genom korridoren, öppnade köksdörren så bullersamt han förmådde, flög genom köket, som var mörkt, och stod nu i det inre upplysta rummet framför Ros, hvilken, förskräckt af den oro, som syntes beherrska den inträdandes ansigte, skyndat upp från sängen, hvarpå han sutit.

"Allt är förloradt!" ropade Olof; "jag såg flere polisbetjenter nere i farstun och de ämna sig upp tillbaka!... tyst!... hör ni inte?..."

"Har då satan och hela hans anhang sammansvurit sig mot mig?" utropade Ros, kastande omkring sig vilda och förtviflansfulla blickar.

"Ni måste gömma er!" fortfor Olof med den högsta ängslan i sina anletsdrag; "ni måste gömma er, annars äro både ni och jag olyckliga!"

Under de rysligaste eder kastade sig Ros ner på golfvet och kröp under sängen. Olof tog ljuset och lyste derunder. Han såg då hur Ros öppnade en lucka af manslängd i väggen bakom sängen och derefter kröp in i en skrubb, hvars tillvaro Olof förut ej afvetat. Blixtsnabbt stälde Olof ljuset på golfvet, fattade en borr som hängde bakom dörren, sköt med ett enda tag bort sängen från väggen, kastade sig ner framför luckan och sköt regeln framför densamma.

"Helvete! hvad betyder det?" hördes inifrån skrubben röfvarens dofva stämma.

Olof satte knäskålarne mot luckan och svarade:

"Du är fångad, din spetsbof, och kommer inte ur fällan förrän jag vill."

En våldsam stöt inifrån på luckan kändes.

"Om du inte håller dig stilla derinne, ropar jag på gossarne derute och skickar dem ner på krogen, för att hemta upp folk att gripa dig!"

Ett stönande, likt ett fångadt vilddjurs, hördes från skrubben.

Olof satte munnen emot luckan och fortfor:

"Jag såg dig taga fram bröstnålen under bordet i köket och jag vet att du stoppat den på dig... Du måste gifva mig den på ögonblicket, så framt du inte innan morgonen vill sitta under Kastenhoff med black på foten och jernring om halsen!"

"Släpp mig ut, så ska du få den, din skälm!" ljöd inifrån.

I stället att svara satte Olof borren mot luckan och borrade deruti ett hål af en tums diameter.

"Stick ut nålen genom detta hål," sade han derefter, "och när jag väl fått den, skjuter jag från regeln, springer min väg och du är fri... Något ondt vill jag dig inte och det för mutters skull."

"Jag hörde inte hvad du sa'... tala genom hålet!" svarades från skrubben.

"Nej, tack ska du ha!" sade Olof; "jag kunde få kniven i stället för nålen... skynda dig, annars ropar jag på gossarne och du mister så väl det stulna som friheten... skynda dig!... hör du?"

"Jag har ingen nål," pustade röfvaren; "jag trodde att den låg på det hemliga stället i köksgolfvet, men der var ingenting annat än den här ringen."

Dervid syntes i hålet en guldring, som släpptes och föll ner utanför panelningen.

"Du ljuger, du ljuger!" ropade Olof; "jag stod utanför köksdörren och såg genom springan derpå, hur nålen lyste i din hand... Jag frågar dig derför för sista gången, om du vill ge mig den med godo?"

Ett doft rytande besvarade denna fråga.

"Eller," fortfor Olof, "kanske du hellre vill svälta ihjäl och ruttna derinne?... Jag spikar då helt enkelt igen luckan... Var då förnuftig, kära Ros!"

Efter en stund fyldes det lilla svarta hålet af ett mot ljuset strålande sken och ner i Olofs hand föll en diamantblomma af de skönaste färger. En sällsynt stor briljant, omgifven af många små, gnistrade mot hamnbusens rödstrimmiga ögon. Ett triumferande löje spelade på hans tunna läppar medan han noga vände och betraktade smycket på alla sidor. Derefter fästade han detsamma innanför sin trasiga jacka närmast bröstet, sköt ifrån regeln, reste sig upp och störtade på dörren.

Utkomnen på gatan tyckte han sig ofvanifrån huset höra röfvarens förbannande stämma, hvaruti uppskrämda barns gälla röster instämde. Han påskyndade sina steg och hade snart bakom sig lemnat Tunnans förfärliga grannskap. Hans panna lackade af svett, i trots af vinternatten, som piskade honom i ansigtet med massor af hvirflande snöflingor.

Åttonde kapitlet.

Bror och syster.

Det var på eftermiddagen och i skymningen. Vid sitt sybord i ett rikt möbleradt kabinett, en trappa upp i ett större hus vid Drottninggatan, Stockholms förnämsta gata, satt den adertonåriga fröken Amanda Svärdfält. Hon var en af dessa herrliga skapelser, som man ej gerna kunde se, utan att med fasa tänka sig den stund då antingen ålderdomen skulle böja denna blomma eller döden bryta den; men såg man djupare in i hennes ögon, ville man knappast tro på ålderdomens eller dödens isande välden.

Qvinnan, behagens drottning, behöfver ej diademet på sin panna för att bjuda vördnad omkring sig. Diademet under hennes panna, ögonens strålande par, hvaruti stolthet och oskuld bo, omslingrande hvarandra med hvita syskonarmar, se der ett smycke, som står fast och icke krossas med en fallande krona och en ramlande tron.

En sådan drottning var Amanda. Högväxt, smärt, bar hon högt sitt rika brunlockiga hufvud, icke för det att jorden och de, som omgåfvo henne, förefölio henne så små och föraktliga, utan derför att den himmel, hvaremot hon skådade, syntes henne så outsägligt skön och det mål, som, skönjbarast för de renaste, der till sig vinkar den odödliga själen, hade något så ljust, så oemotståndligt fängslande. Godheten och mildheten, som småleende hvilade på rosenbädden af de skönaste läppar, drogo alltid dem till sig, som det stolta och herrskande i hennes blick jagat på afstånd. Det var, med ett ord, en qvinna, som, hvart hon gick, ut-

sådde tillbedjare i sina spår, utan att likväl någon hade mod att inför henne föra annat språk än vördnadens.

Midt på golfvet stod med korslagda armar hennes broder, Rudolf Svärdfält, ryttmästare vid ett dragonregemente och tjenstförrättande kammarherre hos konungen, en ståtlig, trettioårig gestalt af hög, militärisk hållning och med anletsdrag liknande systerns, ehuru blicken ur det kolsvarta ögat icke, såsom hennes, syntes böjd för himmelsfärder. Det något bleka ansigtet bekransades och bepryddes af rika, svarta polissonger och mustascher; men den i sig sjelf höga pannan hade ytterligare höjt sig på hufvudhårets bekostnad, hvilket var ganska tjockt bak i nacken och mot tinningarne, men alldeles försvunnit från hjessan, ett förhållande, som, långt ifrån att vanpryda ansigtet, snarare gaf det ett kraftfullare och mera karakteristiskt uttryck. Han var civilt klädd och svärdsordens stjerna tindrade i knapphålet.

"Du var länge uppe i poliskammaren, bror Rudolf," sade hon.

"I två timmars tid," svarade han, "måste jag vänta innan målet förekom, oaktadt jag genast lät underrätta polismästaren om min ankomst... den gunstig herrn vill göra sig populär derigenom att han låter sakerna föredragas i den ordning de hafva på målslistan."

"Blir man populär genom ett så ringa bevis på rättvisa, så kan det inte vara någon konst att blifva det, och rättvisan måste vara särdeles sällsynt, efter den så der en miniature kan göra så mycken effekt... så tycker jag åtminstone."

"Såå?... du har dina egna tycken, du, jag vet det."

"Nå, fick man reda på den brottslige?" frågade Amanda, utan att upptaga brodrens anmärkning.

En käring och en liten tiggarpojke, som Titzen i går snokat upp, äro med skäl anklagade för stölden," svarade baronen; "den Titzen har ett väderkorn som är guld värdt."

"Hvad är det för en qvinna?"

"Hon... hon heter Solberg, efter hvad jag kunde höra," svarade baronen vårdslöst.

"Solberg?... det namnet har jag förut hört... Är det inte namnet på den qvinna, som ofta sprungit till dig och tiggt, efter hvad du sjelf berättat?"

"Nej," svarade han efter en stunds dröjsmål.

"Och den lilla tiggargossen?"

"Vill du veta namnet på honom också?" frågade Rudolf med en lätt darrning på öfverläppen; "qvinnornas nyfikenhet har då aldrig någon gräns!... Nästa gång får du, i stället för mig, gå upp i polisen."

"Är det då så obilligt begärdt, att vilja veta namnet på den som anses hafva tillgripit ett så dyrbart smycke?"

"Ja, i sanning dyrbart," yttrade baronen med en suck; "detta minne af vår salig far, generalen, hade jag för allt i verlden inte velat förlora!"

"Och ändå har jag aldrig kunnat se denna ovanliga bröstnål utan rysning," sade Amanda.

"Huru så?"

"Vår far fick ju den af kejsar Alexander under finska kriget!" svarade flickan med flammande kinder; "när den stora diamanten skimrade mot mitt öga, var det ibland som jag deri sett några röda droppar... droppar af Finlands dyraste blod!"

"Du är en toka, kära Amanda."

"Nå, har man fått någon vidare spaning på den?"

"Gossen har bekänt, men qvinnan nekar fräckt till all andel i stölden."

"Det arma barnet!... hur gammalt är det?"

"Det mins jag inte... Det ledsammaste är emellertid att jag ovilkorligen måste resa i öfvermorgon."

"Du kan inte uppskjuta resan?"

"Nej... jag har, som du vet, ressällskap och detta lärer visst inte vilja dröja för den här saken."

"Du får ett obehagligt resväder."

"Kan väl vara, men jag ska ta igen min skada, när jag väl en gång hunnit söderns milda luftstreck, Frankrikes sköna jord."

En betjent i rikt livré inträdde, anmälande, att en karl, som önskade få tala med baronen, väntade i tamburen.

"En karl?... hvad är det för en?" frågade baronen.

"Jag känner honom inte, men han är sämre klädd och säger sig ha något mycket angeläget att meddela."

"Angeläget?... Jag får väl då lof att gå ut och se hvad det är för en passagerare," sade baronen och gick ut, företrädd af betjenten, som för honom öppnade dörrarne till de många rum de måste passera innan de kommo ut i salen.

“Låt honom komma in,“ befalde baronen, i det han kastade sig i en af de gigantiska länstolar som stodo omkring ett stort rundt bord midt på golfvet.

Betjenten öppnade salsdörrarne och innanför tröskeln visade sig snart en undersätsig, ovanligt groflemmad gestalt, klädd i en öfverrock så lång, att den nästan släpade på golfvet.

Det hade blifvit så skumt i salen, att baronen icke rätt tydligt kunde se den inkomnes ansigte.

“Skulle be att få tala med nådig baron ensammen,“ sade gestalten vid dörren.

Baronen spratt till vid denna röst, uppsteg och närmade sig den främmande.

Baronen såg nu honom i ansigtet med forskande blickar.

“Jag måtte ha sett dig förut,“ sade han; “hvad är du för en figur och hvad kan du vilja mig?“

“Kan jag inte få tala med herr baron, utan att något långöra till trafvarlapp lyssnar på oss?“ fortfor karlen med en blick på betjenten.

“Hvad är du för en slyngel?“ ropade baronen, under det att betjenten, som icke tyckte om den lättfattliga mot honom riktade piken, öppnade salsdörren, förmodligen i tanka att få biträda sin husbonde med att utkasta en så ohöflig gäst.

Denne, utan att bringas ur fattningen hvarken af det ena eller det andra, lutade helt obesväradt sin mun mot baronens öra och hvad han dervid hviskade hade den verkan, att betjenten, till sin stora förvåning, fann sig föranlåten att, på en vink af sin herre, aflägsna sig.

Baronen och den besynnerlige gästen voro nu allena.

“Du lefver då ännu, din gök!“ började baronen efter en stunds tystnad.

“Hå bevars, herr baron!“ svarade den tilltalade, “skulle jag inte lefva? ... Jag är i mina bästa år och har alltid varit vid god helsa och godt lynne och inte ser jag ut som ett benrangel heller, skulle jag ödmjukast tro.“

“Fan måtte ha tagit ditt röda hår i förskott,“ sade baronen, “ty såsom du nu ser ut kunde jag inte strax känna igen dig.“

“Åhnej, hvad skulle det tjena till? ... fan är nog säker på mig ändå ... Jag har bara på mitt hufvud en sådan der slags mössa, som förnäma kritskallar begagna och som, efter hvad jag kan se, herr baron sjelf kunde behöfva.“

Den främmande drog dervid af sitt hufvud en stor svarthårig peruk och visade ett hufvud, hvaruti läsaren kan igenkänna den hedersmannen Ros.

"Du har väl stulit den der peruken?" frågade baronen.

"Jag har tagit den på långlån af ett sjuttiårigt kommersråd, som ville på gamla dagar se ut som en liten kunglig sekter," svarade Ros.

"Hvar har du hållit hus, din olycksfågel? ... jag har inte sett till dig på länge, Gud vare lof!"

"Inte se'n den der lilla affären i våras, då jag knäckte af ena benet på den der löjtnanten, som slog sina krokar för vår lilla dansös och superade med henne på "Tre Liljor", herr baron ovetande ... Jag såg honom häromsistens ... han ser ömklig ut som en enbent tupp."

"Nå, hvad har du att säga?"

"Ingenting om den saken, herr baron, för den är uppgjord oss emellan ... baron har gifvit mig kontant betalning och jag mitt hedersord som qvitto ... Nej, det är något annat nu ... det är för märkvärdigt! ... det ser verkligen ut som jag enkom vore född för att bevisa herr baron den ena välgerningen efter den andra."

"Tala saktare! ... hvad vill du?"

"Herr baron har förlorat sin vackra bröstnål, salig generalens kosteliga skatt och ..."

"Känner du till något om det?" inföll baronen; "kanske du har ..."

"Lagt vantarne på den? ... Åhnej! ... från mina vänner tager jag aldrig någonting utom i högsta nödfall, det bedyrar jag på min ära! ... Och om jag också i en svag stund skulle ha kommit öfver den, så hade jag nog aktat mig för att visa mig för herr baron ... så mycken delikatess har jag nog ... jag har inte alldeles bitit hufvudet af skammen heller."

"Du är mig en skön juvel."

"Men inte så skön ändå som den ifrågavarande ... Kort och godt, jag vet hvem som tagit den."

"Det vet jag sjelf."

"Det kan jag väl tro ... Är det inte för besatt ... lilla Rudolf ... hvem skulle ha trott det? ... Men det ligger i blodet ... att ärfva sin far medan han lefver ... det är så löjligt, att man kunde skratta lefver och lungor ur sig!"

Baronen mätte salsgolfvet med stora steg och oräkneliga rynkor uppstego på pannan och den kala hjessan.

"Men det var inte om det jag ville tala," fortfor Ros; "jag vet äfven hvem som nu har den."

"Solbergskan förmodligen," sade baronen som något återhemtat sig.

"Nej, hon tog den visst i förvar för sin lilla fostersons räkning, men hon har den inte mer... Hon har en son, som herr baron vet, och just den räfungen har rofvet."

"Hvarför har du inte angifvit det?"

"Hvad behagas?... Vill herr baron, att vargen skall gå fram till den beväpnade jägaren och berätta honom, att det var räfhonan som bitit gåsen?... I fall han vill sqvallra om ett sådant lappri, så går han väl hellre till någon af sina anförvandter, är det inte så?..."

"Akta dig, menniska!" utbröt baronen, som ej längre kunde tillbakahålla harmen öfver sin gästs oförskämdhet; "om jag gjorde rätt, så..."

"Så föll baron mig om halsen," fortsatte Ros, "och tackade mig för min vänskapstjenst, eller också, hvilket jag förr skulle se, sade så här: tack ska du ha, min gamla trotjenare! här har du några transportsedlar bankomynt för din beredvillighet!... Så skulle jag göra i barons ställe och så gör baron också, det vet jag... Nu har baron min hemlighet... gif nu bara min vän Titzen del deraf och han plockar nog fram nålen, om också Solbergskans son hade sväljt den... Jag har brådtom, herr baron... jag är nöjd med tjugo riksdaler i förskott... när baron väl fått igen sin skatt, så få vi vidare talas vid... jag är inte obillig, men rätt måste vara rätt, det har alltid varit mitt valspråk... Gud välsigne nådig baron för resten!..."

"Och hvem ansvarar mig för," sade baronen, "att hvad du säger är sannt och att du icke snarare hittat på den der historien, för att ånyo roffa penningar af mig?... Och om han också har det stulna i sin gömma, hvem går mig i borgen för att han kryper fram dermed?"

"Jag sade, att allt det der ska min vän Titzen göra... det är visst och sannt, det."

"Men om du varit så säker på att han hade nålen, hvarför tog du den inte ifrån honom?... hvarför har du sjelf låtit den gå dig ur händerna?... det var väl inte af delikatess, vill jag förmoda?"

Ros bet sig i läppen och vände ut och in på ögonen, liksom hade någon bitter hågkomst gripit in i hans innersta.

"Dessa frågor sätta dig i bryderi, din skurk!" återtog baronen.

"Jag har den inte! ... det har jag sagt en gång förut," svarade Ros, "men jag vill våga lif och salighet på att den förbannade pojken har den, jag har sett det med mina egna ögon."

"Du har sett det?"

"Ja," svarade Ros med en stämma, darrande af ilska, "men jag var inte i ... i tillfälle att komma åt skatten ... och dermed punkt ... Jag har en gås oplockad med den bytingen!" tillade han derefter, skakande sina knutna näfvar.

"Är det sannt hvad du sagt," fortfor baronen, "och återfår jag det stulna, så skall jag inte spara på din belöning, du kan vara säker på det ... se här har du några riksdaler att börja med." Han gaf Ros dervid några sedlar.

"Nå, får gå för det då," svarade Ros, stoppande penningarne på sig; "mjuka tjenare, herr baron! ... det var allt trefliga tider ändå, när jag var i barons tjenst, och mången gång har jag önskat dem tillbaka ... Visserligen är jag nu den friaste menniska under solen ... men aldrig är man så nära att förlora sin frihet, som när man är som friast."

Baronen närmade sig nu Ros och fixerade honom med ett besynnerligt uttryck i sitt ansigte.

"I öfvermorgon," sade han hemlighetsfullt, "reser jag utrikes och kommer inte på länge hem."

"För fan! hur går det då med återstoden, herr baron?"

"Kom upp till mig i morgon afton klockan sex ... precis på slaget sex ... jag har något högst angeläget att säga dig."

"Hå tusan!"

"Hvad jag har att säga kan bereda din lycka ... jag behöfver dig."

"Är det någon ny sprätthök, som har ett ben för mycket, nådig herre?"

"Du kommer?"

"Ja, jag kommer."

"Klockan sex?"

"Klockan sex."

"Adjö med dig nu!"

"Adjö! ... jag vill bara be nådig baron att lära sina betjenter vara något höfligare, ty härnäst någon af dem gör min af att visa mig på dörren, kastar jag honom utför trapporna."

Derefter gick han. Baronen såg en stund tankfull åt dörren, som tillslutit sig efter den bortgående. hvarefter han långsamt återvände till kabinettet, der fröken Amanda ännu satt qvar.

Ljusen i kabinettet voro tända, så att brodrens upprörda ansigte icke undföll systern.

"Är du sjuk, Rudolf, eller har någon ny ledsamhet inträffat?" frågade Amanda med en deltagande ton, som gjorde den ljufva silfverstämman ännu mer förtrollande.

"Jag är förargad," svarade han efter en stunds besinning, "när jag tänker på, att vederbörande i denna sak inte gjort allt hvad de kunnat och bort göra . . . sjelfva Titzen är en fuskare."

"Huru? . . . du berömde ju honom nyss?"

"Jag har närmare tänkt efter nu . . . jag skall lära det der sällskapet att en annan gång ha ögonen öppna!" svarade han med en högdragen, inbilsk min.

"Nå, hvad har du tänkt då, Rudolf?"

"Om jag inte bedrar mig, så har den der häktade qvinnan en son, en hamnbuse af äkta kaliber, ett värdigt äple, fallet från det magnifika trädet . . . det förvånar mig, att polisen ännu inte försäkrat sig om hans person."

"Men om han är oskyldig?"

"Det tror jag ej, och om han också är det, så skadar det i alla fall inte att närmare undersöka förhållandet . . . Jag vill våga mitt hufvud på, att han är sin mors medbrottsling . . . mina aningar hafva ännu aldrig bedragit mig . . . i saker, kinkigare än så, har jag löst knutarne mer än en gång, min kära Amanda!"

"Nå, hvad ämnar du göra?"

"Genast skrifva till polismästaren och meddela honom mina tankar i detta mål."

Betjenten visade sig ånyo i dörren och tillkännagaf att en tiggargosse begärde få tala ett ord med baronen.

"Hvarför kastar du inte sådant der pack på dörren?" ropade denne.

"Han var så enträgen," svarade betjenten, "och sade, att hans mening ej var att tigga, men att han hade något så angeläget att säga herr baron och påstod att herr baron skulle bli mycket ond om han inte fick framföra sitt ärende . . . jag kommer nu ihåg, att samma gosse varit här tre särskilda

gånger förut i dag, medan herr baron var borta, och frågat efter herr baron.“

“Jag har inte med sådana figurer att göra... kör ut honom.“

“Tag honom med er i köket,“ sade fröken till betjenten, som höll på att gå, “och ge honom litet mat, innan den stackarn går.“

Betjenten gick.

“Det är dig jag har att tacka för att tiggare öfversvämma mitt hus,“ sade baronen.

“Förlåt mig, bästa Rudolf!“ svarade Amanda, “men jag kan inte sitta i mitt varma rum och med köld tänka på de olyckliga, som i den stränga vinterqvällen kanske inte ha tak öfver hufvudet och en bit bröd att stilla sin hunger med.“

Betjenten inträdde och berättade, att tiggaren vägrat emottaga något förrän han fått tala med baron.

“Befalde jag dig inte att köra ut honom?“ röt baronen till.

“Visserligen,“ svarade betjenten; “men det föreföll mig också, som jag för en månad sedan sett honom här i huset, och Gud vet om inte herr baron sjelf då talte med honom... så påstår han äfven sjelf.“

“Nästa gång du anmäler sådant der följe, kör jag dig ur min tjenst,“ förklarade baronen.

“Om du tillåter, vill jag gå ut till honom,“ sade Amanda, uppstigande från stolen.

“Han yttrade äfven några ord om herr barons förlorade kråsnål,“ tillade betjenten, “och jag tror...“

“Gjorde han det?“ inföll baronen; “besvära dig inte, min syster!... jag vill sjelf gå ut.“

När baronen utkom i salen, voro ljusen äfven der tända. Olof, sonen till enkan Solberg, stod vid dörren utan träben och krycka och följaktligen precis sådan som vi sist sågo honom, när han natten förut flydde från sin moders bostad i Dödgräfvaregränden. Utan att afvakta någon fråga från baronens läppar, gick han honom raskt till mötes och stannade midt på salsgolfvet.

“Herr baron känner visst inte igen mig,“ sade han, “men jag är madam Solbergs son och har förut varit här, skickad af henne vid flere tillfällen, fast jag då gick på träben.“

Baronen, som med ett tecken genast aflägsnat betjenten, kastade förvånade blickar på den besynnerlige hamnbusen.

"Nu är jag, Gud ske lof, frisk och färdig som en annan menniska," återtog denne, "och det utan fattigläkarens förskyllan eller värdighet."

"Jag känner igen dig," sade baronen; "din mor har burit sig vackert åt... det är tacken för de välgerningar jag bevisat henne."

"Den ena tjensten mot den andra, hans nåd!... Men det är inte för att tala om sådana saker jag kommit hit."

"Du vet, att din mor bestulit mig, och jag vet att du innehar det stulna."

"Hur vet hans nåd det?"

"Det såg jag det första jag fick ögat på dig."

"Det gjorde hans nåd inte, utan hans nåd fick veta det af den person, som nyss gick härifrån."

Baronen såg flat ut och tummade på sin ordensstjerna.

"Lilla Rudolf tog den af hans nåd," fortfor Olof; "mutter tog den af lilla Rudolf... han, som nyss gick härifrån, tog den ur mutters gömmor, och jag... jag tog den af honom."

"Du tog den?"

"Ja, min själ, gjorde jag icke så, hans nåd... Nu kommer jag för att återlemna den vackra nålen."

Baronens ansigte flammade af den gladaste öfverraskning.

"Hvar har du den, min gosse?" ropade han, sträckande ut armen emot Olof.

"Sakta i backarne, hans nåd!" svarade denne lugnt; "den kommer nog fram i sinom tid."

"Gif hit den genast eller skickar jag på ögonblicket efter polisen!"

"Jag tänkte jag i min enfald, att hans nåd skulle bjuda mig någon hederlig vedergällning för det jag återskaffat en så dyrbar grannlåt."

"Du ska inte bli obelönt, min gosse," svarade baronen mildare; "jag medger, att jag inte väntat en så vacker gerning af Solbergskans son... det hedrar dig, och du kan räkna på min ynnest."

"Jag har gjort det, hans nåd... och se här är nålen." Olof framlemnade i detsamma ett litet paket som han haft gömdt under jackan.

Baronen ref upp det lilla paketet och trodde knappast sina ögon, när han uti det inneliggande smycket återfann sin förlorade skatt.

"Ja ... verkligen ... jag kan inte dölja min förvåning," utropade han, vändande smycket på alla sidor och förande det mot ljuset, liksom betviflade han ännu dess äkthet.

"Ja, är det inte förvånande," instämde Olof med ett hånfullt leende, "att en trashank, sådan som jag, så der med godo ger en rik och förnäm herre en sak, som han kunnat lefva af hela sin tid? ... Men d'ä' änder, d'ä' änder, sa bond', sköt kråkor."

Baronens blick flög än från diamanterna till tiggaren och än från denne till diamanterna tillbaka. Ett dylikt drag af ärlighet hade han icke ens kunnat drömma om, och som han ännu icke kunde göra sig reda för dess fullkomliga halt, sökte han gissa sig till någon annan bevekelsegrund. Det finnes menniskor, som aldrig tro sin nästa om något godt, och detta härleder sig från eget medvetande af oförmögenhet att göra det goda.

"Du har återgifvit mig detta smycke, din skälm," sade derför baronen, "emedan du ej ansåg dig kunna använda det, hvarken sälja eller låna på det ... du tänkte på den möjliga vedergällning, du kunde få för tillrättaskaffandet ... du valde det säkra för det osäkra."

"Mantro det, hans nåd?" svarade Olof med samma oföränderliga trygghet; "jag kan uppräkna tjogtals judar, guldsmeder och juvelerare här i Stockholm, som skulle köpa den der grannlaten, utan att se efter om säljaren hade blanklädersskor eller ginge barfota ... Ge mig igen nålen och jag vill försöka."

"I hvad fall som helst," sade baronen, "har du uppfört dig hederligt denna gången, och hvad begär du för det?"

"Ingenting för min räkning," yttrade Olof, fortfarande med mycken värma, "men mutter sitter i häkte, och nu, när nålen är tillrättaskaffad, tjenar det ju inte det minsta till att hon sitter der längre ... Laga att hon genast kommer ut ... ja, gör det, goda hans nåd, och jag begär sedan ingenting mera och skall inte heller begära något af hans nåd, det lofvar jag, så sannt jag hoppas att bli salig en gång! ... Det är ju så? ... hon slipper ut i morgon, i qväll ... Ack, låt henne slippa ut i qväll ... Hade hon vetat att hans nåd rådde om nålen, hade hon sjelf på ögonblicket återskickat den, det är jag säker på ... Söta lilla goda herre! skicka ett bud till polismästarn och säg honom, att hans

nåd fått igen det stulna, och bed honom släppa ut mutter... mutter är ju min stackars mor ända!"

"Jag ska göra hvad jag kan, min gosse!... i morgon vill jag..."

"Inte i morgon, utan nu... nu... nu genast måste hans nåd fara ut!... Jag får ju säga till betjenterna att de spänna för... jag ville gerna spänna mig sjelf för släden, bara..."

"Men betänk, min gosse, att din mor är i lagens våld och att, om äfven jag afstår från all talan, lagen i alla fall måste ha sin gång."

"Jag vet det nog, hans nåd; men de förnäma herrarne kunna nog, om de vilja, göra lagen om intet... de ha gjort det, som jag hört, i svårare saker än den här... det här är ju ändå bara ett lappri, hans nåd!... men det lapprit räddar min arma mor... Jag får ju säga till åt hans nåds folk, att..."

"Du är tokig, min gosse, jag har inte tid nu."

"I morgon är det för sent, för då blir det ransakning igen, och mutter, som de slå och hudflänga under rådstun, ska bekänna, och se'n är det förbi med henne!..."

"Det går inte an, hör du!... se der har du pengar... jag ska skaffa dig in i en lära... gå nu, och ställ inte till något uppträde... Jag väntar främmande och har derför inte tid nu att..."

"Herre min lefvande Gud!" utropade Olof med en så sönderslitande stämma, att betjenten, som stått i tamburen, förskräckt skyndade in.

"Nå, hvad skriker du för?" ropade baronen förlägen, "jag vill genast fara till polismästaren... jag lofvar dig det... gå nu bara och var tyst se'n!"

Olof kastade sig ned för hans fötter, kysste dem och gret af glädje, hvarefter han, utan att emottaga de erbjudna penningarne, hastade ut.

"Jag tror fan skickat mig på halsen allt pack i qväll!" mumlade baronen för sig sjelf, hvarefter han gick in i ett af sina rum, tog en bok ur bokskåpet och lade sig på soffan att läsa.

En stund derefter trädde fröken Amanda in till honom.

"Ämnar du dig ut i afton, Rudolf?" frågade hon, fixerande noga sin broders ansigte.

"Nej, hvad skall jag ute att göra?" genmälte brodren med ögonen i boken.

"Är det säkert att du inte går ut?"

"Ja."

"Och du åker heller inte?"

"Nej, hör du . . . du vet ju att jag väntar spelfrämmande i qväll . . . du vet ju det?"

"Men jag tänkte att du innan dess . . ."

"Du tigger för din sjuka mor, hör jag . . . vill du fara, så far i Guds namn! . . . men det är ju ett väder, så att inte en hund en gång skulle vilja vara ute."

Amanda gick utan att yttra något vidare och hviskade några ord i örat på betjenten, hvarefter hon hastigt återvände till sitt rum.

Under tiden stod Olof utanför porten till baron Svärdfälts hus, hackande tänderna af ångest och köld. Vid hvarje buller i förstugan ofvanom trappan spratt han till och lyssnade. När tystnad strax följde derpå, drog han en djup suck, blåste värma i händerna och gnuggade dem mot hvarandra. Så hade han stått der en qvart af evighets längd, då han hörde stegen af en person, som kom utför trappan. Han hoppade till och smög sig utmed förstuguväggen, för att lyssna.

Då hörde han, till sin outsägliga glädje, huru en karlstämma tillsade kusken att sätta för racken, och han glömde i sin lycka att värma sina händer, fastän de voro stela af köld.

Efter några minuters förlopp framkörde racken till porten och strax derpå hördes nya men lättare steg i trappan. Olof rusade närmare mellan åkdonet och porten, för att taga den nedstigande i ögonsigte. Han förmådde knappast andas för väntan och hopp. Hastigt kastade han sig tillbaka, uppgifvande ett skrik af ångest och förtviflan. Det var icke för baronen, utan för ett rikt bepelsadt fruntimmer med tjockt svart flor för ansigtet, som fotsteget till racken nedfäldes.

"Det var då inte han! . . . han far då inte!" jämrade han sig, vridande händerna.

"Är det du, min stackars gosse?" klingade genom floret en engels stämma.

"Ja! ja!" svarade Olof, störtande fram igen med sådan ifver, att han nästan kullkastat damen.

"Är det du som nyss var uppe hos baronen?" frågade samma röst.

"Ja! ja! ja!" ropade Olof.

"Baronen har inte tid att åka ut i afton, men jag, hans syster, far i hans ställe."

"Gud vare tack! Gud i himlen vare tack!" utropade Olof, fattande uti fruntimrets pels.

"Hoppa upp bakpå racken, min gosse, så ska du få följa med."

Med ett nytt rop af den högsta glädje hoppade Olof upp bakpå racken, och nu bar det af genom vind och snö. Olof höll sig fast i tofsarna bakpå åkdonet och dansade och skrattade som en galning.

"Slå bak! pojke bak! slå bak!" ropade några fotvandrare, som sågo en betjent i trasor bakpå den granna herrskapsracken.

Kusken, som icke hade hört sin matmoders ord till Olof, slog också bakut med den långa piskan; men Olof kände icke de träffande rappen, utan fortfor obesväradt att hålla sig munter och dansa på den trånga brädan.

Racken stannade utanför det hus, hvaruti polismästaren bodde. Den granna damen steg ur och ämnade sig upp för stentrappan som ledde till porten.

"Söta lilla fröken!" hejdade henne Olof; "det är en liten gosse med ... lilla Rudolf ... han som tog nålen ... han visste inte bättre ... bed för honom också ... bed för lilla Rudolf!"

"Ja, var trygg, min gosse!" svarade damen och försvann.

Efter en kort stund kom hon ner igen.

"Polismästaren var inte hemma, min vän!" hviskade hon till gossen; "men jag vet hvar han är och vi fara nu dit ... allt skall nog gå bra."

Dervid uppsteg hon i åkdonet och Olof bakpå. Piskan smälde och man kuskade af till en annan trakt af staden.

Racken stannade för andra gången, och för andra gången steg damen ur och gick upp i ett hus, hvars hela första våning var rikt upplyst. Nu dröjde hon mycket länge, hvarunder Olof för det mesta höll sig framför hästarne, smekte och klappade dem under många ömma namn, värmande sig vid deras flåsande munnar, men med ögonen beständigt fästade vid de skimrande fönstren. Kusken var nu mycket beskedlig och slog ej med piskan, ty — han sof rätt godt på sin kuskbock och i sin varma björnskinnspels.

Damen dröjde mycket länge. Olof sprang till porttrappan och betraktade med outsäglig ömhet i sin blick de

fina spåren i snön efter de små fötter, som nyss passerat uppför de fyra trappstegen. Kring hvarje spår ritade han med fingret i snön de grannaste figurer, gjorde ett hufvud ofvanom tåspetsen och ett par fötter under hälen, så att spåret skulle likna en menniskofigur, insvept i vinterplagg. På hufvudet satte han en fruntimmershatt, som skulle likna hennes deruppe. När nu hela herrligheten var färdig, böjde han sitt ansigte ner öfver figuren för att kyssa den, men rubbade derigenom sitt konstverk, hvaruti han lagt hela sin själ. Misslynt sopade han nu med händerna bort snön från trappstegen, så att dessa blefvo nakna, på det att hon, som han väntade, icke skulle halka på dem. Derefter hoppade han fram till fotstegen vid racken och sopade äfven dem rena från all snö samt begaf sig slutligen åter tillbaka till hästarne, plockade fram några brödbitar, som han hade hos sig, och trakterade dem dermed, hvarefter han stack små snöbollar in i deras käftar, för att tillfredsställa deras törst. Nu trängde från den eklärerade våningen dansmusikens lekande toner. Olof fattade hästarne vid betslen och dansade framför dem, trallande efter dansmelodien. Skuggor af dansande syntes på de hvita fönstergardinerna; men herrskaperna deruppe kände sig säkert icke på långt när så glada och lyckliga, som den fattige tiggargossen der han dansade i snödrifvan framför herrskapshästarne.

Nu öppnades hastigt porten till huset och damen sväfvade, lätt som en ande, utför trappstegen. Olof var med ett enda skutt vid hennes sida och framstack sitt blåfrusna ansigte tätt mot det svarta hattfloret, liksom ville han bakom detsamma läsa sitt ödes dom i hennes ögon; men fråga vågade han icke.

"I morgon bittida är din mor fri," hviskade damen.

"Hejsan!" skrek Olof till, kastande sin mössa högt upp i luften; "och lilla Rudolf?"

"Också fri, min beskedliga gosse!"

"Herre Jesus, hvad det var bra!" skrek han ånyo och fattade tag i hennes pels, badande den med sina tårar och vrålande af glädje.

Tiggargossens jubelrop samlade folk kring vagnen, åskådande med mycken förvåning uppträdet vid racken.

Damen, synbarligen förlägen häröfver, lutade sitt ansigte ner mot Olofs, hviskande:

"Kom upp till mig i morgon förmiddag ... du måste komma till mig ... hör du det!" hvarefter hon skyndade upp i åkdonet och tillslöt dörren efter sig.

Men Olof hörde ingenting. Ännu liggande på sina knän, stirrade han efter den bortilande racken till dess den vek af vid ett gathörn och försvann för hans syn.

Då sprang han upp och slog ihop sina händer, ropande till de omkringstående:

"Hvad vill ni? ... vill ni slåss med mig? ... vill ni boxas med mig? ... huj! det ska gå som en dans! ... den kuren duger! ... huj! ... hvad det var roligt! ... huj! ..."

Och dermed satte han af som en pil genom folkträngseln, hoppade öfver somliga snödrifvor och gjorde kullerbyttor öfver andra, skrattande, jublande, så att hans röst återskallade i gränderna.

Nionde kapitlet.

Afskedet.

Dagen derefter klockan åtta på aftonen ilade en släde ut genom Roslagstull.

Uti släden sutto tvenne karlar, den ene insvept i vargskinnspels och resmössa likaledes af skinn, hvilken nästan helt och hållet skylde ansigtet, samt den andre i öfverrock af mörkt kläde och filthatt. Bakpå släden stod en skjutsgosse.

Släden stannade några alnar bortom det så kallade Kräftriket, ett mycket gammalt värdshus, som ännu i dag bibehåller sig.

"Hör du, pojke!" sade mannen i vargskinnspelsen till skjutsgossen, "spring in på värdshuset och säg till om att vi få ett stop mumma, men varm ... du förstår väl."

"Hå ja, nog förstår jag det," svarade skjutsgossen.

"Du kan stanna qvar inne tills den blir i ordning och sedan komma ut med den ... raska dig nu! ... friska tag!"

"Husch, det ska gå som en basturök!" svarade gossen och försvann.

"Det var ju här du skulle stiga af?" frågade vargskinnsmannen sin följeslagare, efter att först med någon skygghet hafva skådat sig omkring.

"Jo jo, så var det," svarade denne, i det han steg ur släden.

"Skulle inte varit så dumt för dig, min gosse," sade den förre, "om du kunnat följa med ett längre stycke och lemnat Stockholm, det fördömda nästet, för evigt ... det måtte visst inte vara så roligt för dig att stanna qvar."

"Medgifves, pappa lilla! ... men jag har affärer i Stockholm som ännu uppehålla mig der någon tid ... pappa vet att jag är en ordentlig och hygglig ungdom, utan att jag just behöfver skryta med mig sjelf."

"Medgifves, min gosse ... men lyd en gammal väns råd, det sista han ger dig ... hör du, akta dig du för Träsktorget och Skanstull! ..."

"Dito dito, pappa lilla! ..."

"Onödigt, mitt kära barn! ... den gången beto de sig i tummarne, tror jag."

"Ja, men det fins ändå fyra fingrar qvar på hvar hand, som inte äro att förakta."

"Får taga i luften, min gosse! ... för i then natten fingo the intet."

"Lycksam resa! ... der kommer pojken redan med ett stop och en jungfru."

"Du går väl inte förrän vi fått taga fälknäppen tillsammans?"

"Tackar som bjuder! ... alltid är söta far så spendersam af sig."

Skjutsgossen kom i detsamma, åtföljd af en värdshusflicka, som bar en hvit mugg, hvilken hon räckte åt mannen i släden.

Denne förde muggen till munnen och tog några väldiga klunkar derutur, hvarefter han gaf den till karlen i klädesrocken, som ännu stod bredvid släden, och sade:

"Hon är just inte mycket varm, den der välsignade mumman."

Den andre tömde resten och lemnade derefter den tomma muggen till flickan.

"Tack, pappa lilla!" hviskade han till den resande; "bättre mumma ha vi bryggt tillsammans."

Vargskinnsmannen gaf till ett gapskratt, hvaruti hans följeslagare hjertligt instämde. Derefter framtog han penningar ur sin öfver bröstet hängande resväska och betalte uppasserskan, som genast med en nigning aflägsnade sig.

"Se så, ditt bondfrö!" ropade den åkande till skjutsgossen; "sätt dig nu i släden och sedan ska vi sätta lif i kraken din."

Skjutsgossen var ej sen att efterkomma uppmaningen, ryckande något på axlarne åt det öde som väntade hans häst.

Mannen i vargskinnspelsen vände hufvudet åt sidan, der den andre ännu stod, och, i det han höjde piskan, sade med half röst:

"Adjö med dig nu! ... tack för allt godt! ... fan vete när vi någonsin träffas mera här i lifvet! ... inte blir det i brådkastet, om det någonsin blir."

"Vi träffas hos bundtmakaren, sa' räfven till vargen!" svarade mannen i klädesrocken.

Klatsch! Släden ilade bort det fortaste hästen förmådde.

Den qvarstående såg en stund efter den försvinnande släden, hvarefter han vände om och gick med raska steg tillbaka till tullen, smågnolande på den då allmänt kända och sjungna visan:

"Halt, werda! jag tar dig fången;
Länge har du fängslat mig.
Rinaldini! framför mången
Länge har jag älskat dig!"

Han, som återvände till staden, var ingen annan än vår redan gamle bekante, Christian Ros.

Men hvem var han som reste?

Tionde kapitlet.

Också ett afsked.

Följande afton höll en stor och rymlig täckt resrack utanför baron Rudolf Svärdfälts hus vid Drottninggatan. Flere betjenter sysslade kring åkdonet, påbindande koffertar och inskrufvande magasiner, såsom fallet är vid en tillämnad längre resa.

Efter lång väntan visade sig baronen sjelf, väl omlindad af dyrbara pelsverk, och uppsteg, efter en nedlåtande nickning åt betjeningen, med dess biträde i racken.

"Hans nåd befaller ju att vi köra till Regeringsgatan?" frågade hans kusk.

"Det vet du ju förut, ditt nöt!" svarade baronen; "du vet ju att grefve Lagerhjelm skall resa i mitt sällskap . . . se så, skynda dig nu . . . det ser ut som vi skulle få betala väntpenningar vid alla gästgifvaregårdar."

Kusken besteg sin plats och tog tömmarne af skjutsbonden, som redan satt på kuskbocken.

Piskan smälde och racken satte sig i rörelse.

I detsamma hoppade en karl upp vid sidan af racken, höll sig fast dervid, oaktadt farten, och stack hufvudet genom det nedfälda fönstret in i kuren.

"Lycksam resa, herr baron!" ropade han.

"Är det du? . . . är du galen? . . . hvad vill du?" hördes inifrån i mörkret.

"Taga afsked, för fan i våld . . . ett hjertligt och varmt afsked, herr baron! . . ."

"Tackar ödmjukast! . . . gör mig den äran och hoppa ner igen."

"Undrar just, hvilken ära är större, att sitta qvar eller hoppa ner? . . ."

"Hvad pratar du för slag? . . . har du inte fått hvad du ville? . . . gör nu hvad jag vill och du får mer."

"Ja visst, ja . . . men jag har tänkt på en sak, jag . . ."

"På hvad då?"

"Att om herr baron dör under resan, så blir det, som jag skall göra, gjordt för intet ... och man gör, min själ, sådant ej för intet."

"Den som vill vinna något måste också riskera något ..."

"Jaså."

"Adjö med dig nu ... man kunde observera oss ... hör du inte? ..."

"Baron har mitt löfte i alla fall."

"Och du har mitt ... farväl!"

"Farväl då!" svarade karlen, lemnande racken, som fortsatte sin väg.

"Der far nu den andre," mumlade Ros för sig sjelf; "det var djefvulen numro två ... Hur fördömd jag än må blifva, men högre än till numro tre kommer jag ändå aldrig."

"Ha! der är han! tag fast honom!" hördes bakom hans rygg en karlröst.

Ros spratt till och ämnade, utan att se sig om, genast taga till fötterna, då han i detsamma omfattades af starka armar och fann sig omgifven af flere karlar, hvilkas påkar dansade kring hans nacke och kinder.

Slagen mera af öfverraskning än af påkarne, kom han icke ens att tänka på motstånd, utan lät sig godvilligt föras igenom den sorlande folkskocken, som under framtågandet allt mer tillväxte.

"Se så!" sade han för sig sjelf; "nu bär det af för numro tre också ... Nå, nu måtte det väl bli fröjd i himmelen och frid på jorden!"

Elfte kapitlet.

Midsommaraftonen.

Den stränga vintern hade för länge sedan nedlagt sin glittrande isspira och afkastat den bländande snömanteln. De blixtrande perlorna i dess krona voro redan af vårsolen bortplockade, luftens och lundarnes sångare hade sjungit dess drapa, blommorna hade uppstigit för att lyssna till segerhymnen, och fram steg i majestätisk glans midsommaraftonen,

vinkande med sin rosiga staf menniskorna till nytt lif och ny glädje.

Nära sjön Hjelmaren, och deruti hafvande sitt utlopp, ligger den lilla romantiskt täcka sjön Öljaren, vid hvars stränder gamla ståtliga herresäten resa sig ur lundar af ek och björk samt alla andra trädslag, hvarpå det bördiga Södermanland är så rikt. Framför de slottslika byggnaderna utbreda sig ner mot stränderna de vackraste trädgårdar, så att vindarne, som vexelvis flyga öfver det glittrande vattnet, beständigt kunna bringa de stränder, der de hamna, helsningar i de skönaste blommors doft. Ur skötet af dessa rosengårdar höja sig präktiga drifhus af sten, ur hvilkas långa fönsterrad ananasfrukten, pomeransen och drufvan, i sällskap med många andra representanter af sydländernas yppiga jordmån, glöda så inbjudande mot åskådaren. Kastar man sedan blicken ut åt de vidsträckta ängarne och åkerfälten, ser man spåren af en bättre odlingskonst, än den allmogen, fängslad i slentrianens svårslitna band, lagt sig vinning om.

Gamla adliga familjer bebo och ega dessa stora gårdar, föredragande att vinter och sommar vistas der, omgifna af underhafvande, hvilkas kärlek de i allmänhet vetat tillvinna sig, framför ett yppigt och gagnlöst lif inom hufvudstaden och hofvet.

Himmelsta, så är namnet på ett af de säterier som ligga vid Öljarens strand, egdes af hofmarskalken baron Carl Gustaf Svärdfält, köttslig farbror till kammarherren baron Rudolf Svärdfält och dennes syster fröken Amanda, hvilken senare nu jemte sin faster, fröken Marie Louise, uppehöll sig hos honom, för att på landet tillbringa midsommarshelgen. Äfvenledes voro från Östergötland ditresta hans svägerska, enka efter en annan yngre bror, och hennes ende son, en sextonårig yngling med samma dopnamn som farbrodren, hvars ende arftagare han, på grund af testamente, ansågs blifva. Hofmarskalken, som företrädesvis älskat sin yngre bror, i lifstiden major vid ett landtregemente, och som sjelf aldrig varit gift eller ämnat gifta sig, hade på denne sin broders bröllopsdag utlofvat, att dennes förstfödde arfvinge, derest det blefve en son, skulle i testamente bekomma Himmelsta sätesgard med underlydande lägenheter, utgörande trettiofem hela mantal, hvilket gods hofmarskalken sjelf genom testamente erhållit och följaktligen sjelf efter godt-

finnande kunde förfoga öfver. Blefve det deremot en dotter, skulle ifrågavarande gods på vanligt sätt gå till delning hans samtliga lagliga arfvingar emellan, hvilka utgjorde ett särdeles stort antal.

Hofmarskalkens löfte förorsakade en stor uppståndelse inom familjen, ty man visste allmänt, att han, som endast var titulerad hofmarskalk och aldrig varit tjenstgörande hofman, var mycket samvetsgrann vid uppfyllandet af ett en gång gifvet löfte. Majoren och hans unga fru bådo till Gud morgon, middag och qväll om en son. De öfriga slägtingarne slogo sina hufvuden tillsammans och bado likaledes till Gud, att i värsta fall endast en dotter finge se dagen, seende likväl helst att hvarken det ena eller det andra inträffade. Aldrig hade tillförene så mycken gudsfruktan försports inom den högvälborna friherrliga Svärdfältska familjen.

Veckor och månader försvunno, och si, den unga friherrinnan befann sig i välsignadt tillstånd. Hofmarskalkens broder i Stockholm, generalen, och hans tre systrar, tre fröknar mellan trettio- och fyratio-talen, sammanträdde, rådfrågande korten och kaffesumpen. De gladde sig storliga, ty de sågo bestämdt en brorsdotter, ja, den äldsta och klokaste af fröknarna, hvars siareförmåga stod högt i rop den tiden, tyckte sig till och med i de svarta färger, som lägrade sig kring ruterdam, den unga svägerskan, upptäcka sorgbref och begrafningsgäster, men deremot många “ljusa vägar“, “mycket pengar“ m. m. så väl för hjerterkung, generalen, som ock för hjerterdam, de tre systrarnas gemensamma representant, hvarjemte till yttermera visso för hjerterdam eller de tre fröknarna lågo många “friare till hus“ och så vidare. Samma lyckliga resultater lemnades äfven på botten af kaffekoppen.

Den sålunda med fruktan och hopp afbidade dagen kom, och anförvandterna mottogo notifikationsbref med familjevapnet i det vackraste röda lack. Icke desto mindre svartnade det för deras ögon. De uppbröto med darrande händer de olycksaliga brefven, och si, der stod i stora granna bokstäfver: “en välskapad son“. Systrarna blefvo, för första gången i sin lefnad. mållösa. Brodren, generalen, såsom det en gammal krigare egnar och anstår, förlorade deremot alls icke målföret. Han svor öfver brodren hofmarskalken, “den skurken“, öfver brodren majoren, “den skurken“, öfver den välskapade sonen, “den skurken“. öfver hela verlden. “den

skurkligan", den "skurkaktiga" svägerskan icke heller till förglömmandes. Slutligen förbannade han kortleken, den röda så väl som den blå, önskande dertill på köpet kaffesumpen och sina tre systrar hin i våld och mycket mera som ej så noga kan specificeras. Hvad han i kriget aldrig förmått, förmådde han nu, nemligen att skrämma alla han mötte.

Majoren hade icke heller underlåtit att notificera sin broder, hofmarskalken, om sin lycka, och denne, sedan han med glädjestrålande ögon länge betraktat det kärkomna brefvet, yttrade till de personer, som på Himmelsta då uppehöllo sig hos honom: "den pojken står inte på bar backe, men för att han inte må komma att göra det, eller illa använda det goda, som en dag faller på hans lott, skall han söka förvärfva sig kunskaper och insigter, hvarförutan ingen rikedom blir välsignelserik, intet stånd ädelt och ingen medborgare aktningsvärd, och om han företrädesvis bör likna den gamla adeln i något, så är det deruti, att han blir sina underhafvandes välgörare och far . . . det var mycket bra, att det inte blef någon dotter af, ty, hvad qvinnor beträffar, så hafva vi Gudi nog af den sorten!"

Orsaken till den för öfrigt så förträfflige mannens ovilja mot det täcka könet ansågs härleda sig från någon olycklig kärlek i yngre dagar. "Qvinnan," brukade han ofta säga, "liknar vinden, är än mild och än vild som den, och man kan hvarken hålla fast den med händerna eller se hvaraf den består, och den som söker bygga derpå, bygger luftslott, som försvinna i ögonblicket, tagande med sig ens lugn och lycka för hela lifvet. Gud bevare oss derför för qvinnorna! trampa de på en myra, fälla de tårar af medlidande; men deras ansigten glänsa som en romersk triumfators, när de förkrossat dussintals hederliga mäns hjertan."

Midsommarafftonen firades på Himmelsta med vanlig pomp och ståt. Bakom trädgården och parken, som undanskymde den ståtliga herrgårdsbyggnaden, var en stor gräsplan, som sträckte sig fram till de med mycken omsorg byggda och underhållna ladugårdshusen. Midt på denna plan, hvars gräs nyss blifvit afslaget, stod en ovanligt hög majstång. Mellan löf och blommor, hvarmed den rikligen var beklädd, glittrade mot midsommarsolen förgylda äggskal, pappersfransar af alla möjliga färger och en massa halmkedjor med kulörta lappar półträdda mellan länkarne. På de likaledes ornerade armarne stodo underliga, roliga och brokigt målade figurer

af trä och bleck, som surrade omkring för vinden: flickor i svängande gungor; bondgossar med rörliga liar; soldater, fäktande med sablar; dansande gubbar, m. m. Öfverst på toppen, hvarifrån en väldig röd vimpel fladdrade, stod det friherrliga vapnet i stark förgyllning. Kring majstången svängde sig vid en lifliga dansmusik af fioler och klarinetter baronens underhafvande bönder, torpare och statdrängar med deras hustrur och barn, till ett antal af öfver två hundra personer. Här och hvar stodo långa dukade bord med riklig traktering och de väldiga öltunnorna blänkte så hvita och inbjudande mellan träden. Glädjen stod i högan sky, ty om också ingen så mycket vet hvad möda är, som allmogen, så vet också ingen heller så mycket hvad glädje är, som den. Gubbar och gummor, gossar och flickor hoppade outtröttliga på den mjuka gräsvallen och skyndade mellan hvarje dans till borden och öltunnorna under mycket glam och skratt, men utan oordning och stoj. Hofmarskalkens gäster, dels från grannskapet, dels ock från Stockholm, deltogo i det lustiga laget. Bättre folk, som vanligtvis sträfvar för att ha tråkigt, tycker ibland det vara trefligt nog att ha — roligt.

Den sextioårige värden, med sitt ädla, glada ansigte, gick af och an bland folket, som en far bland sina barn, och hade städse ett godt och hjertligt ord för en hvar. Efter att sålunda hafva gått laget om, begaf han sig till en ung man, som stod något aflägsen från de dansande och var så fördjupad i läsandet af ett bref, att han ej märkte den annalkande hofmarskalken. Den unge mannen var kandidaten Fredrik Stenfjäll, hvilken sedan en månad varit engagerad såsom informator för baronens brorson Carl Gustaf.

"Herr kandidaten har fått bref, ser jag," yttrade baronen.

"Ja, från Stockholm med posten som nyss anlände," svarade kandidaten med en vördnadsfull bugning.

"Det måtte vara ledsamma nyheter i det brefvet," sade baronen; "ty redan på längre afstånd upptäckte jag rynkor på er panna ... men, för all del, bli inte brydd för min nyfikenhet ... inte vill jag söka locka ur er edra hemligheter ... Jag ville så gerna se alla glada på denna högtidsafton ... Är det inte den ljufvaste luft, den skönaste himmel och de muntraste menniskor derunder?"

"Ack jo! den herrligaste afton," svarade Fredrik, gömmande undan brefvet.

"Det är i sådana ögonblick, som man ogerna tänker på sin snara hädanfärd," återtog baronen; "ack, hur gerna önskade jag ej nu mina ungdomsdar tillbaka!"

"Kan det då vara mindre afundsvärdt," inföll Fredrik, "att äfven i sin lefnads afton kunna öfverallt, der blicken far, möta medmenniskors lycka, som man sjelf skapat, och att, vid åsynen af andras glädje, kunna säga: detta är mitt verk!"

"Ni smickrar mig, min vän ... jag har aldrig älskat denna lyxartikel."

"Då är också den obetydligaste koja inom herr barons gods blott en smickrare!"

"Tro mig, min unga vän, det är en ganska lätt möda för den rike att bereda den fattiges lycka."

"Må vara att mödan är lätt, men en sanning är det också, att den är mycket sällsynt här i verlden ... min erfarenhet är ringa, men så har jag tyckt ända."

"Men säg mig då någon rik egoist som varit lycklig, min herre! ... Blotta tanken derpå, att han ej kan taga sitt guld med sig i grafven, måste göra hans förtviflan, och hur vill han väl befria sig från denna förfärande demon, om han ej, medan tid är, använder öfverflödet af sitt goda till andras bästa? ... När hvilade väl någon välsignelse öfver girigbukens kassakista? ... Hur många exempel har man ej på giriga, som bildat hela generationer af slösare!"

"Det kan vara sannt."

"Det är sannt, min vän! ... En tillfällighet gjorde mig till en rik godsegare ... Om jag endast användt min förflutna tid för att lägga ränta efter ränta på kistbotten, hvad hade jag nu haft att fröjda mig åt? ... kanske åt arfvingar, som önskade mig tre alnar under jorden, för att sjelfva få frossa af en förmögenhet, hvilken desto mera samvetslöst kan bortslösas, som det ej kostat någon möda att förvärfva den? eller åt utmärglade och modlösa underhafvande, som önskade mig i grafven, för att slippa en omensklig tyrann? ... Om jag också ej velat göra något godt af mensklighet, så skulle jag i alla fall hafva gjort det af nödvändighet, och den gode Guden blir nog den som kommer att pröfva bevekelsegrunden ... Men jag hade något annat att säga herr kandidaten."

"Jag står till herr barons tjenst."

"Men ert bref? ... kanske ni ännu inte genomläst det en gång?"

"Jag har läst det, och det är ingenting som hindrar mig ifrån att efterkomma herr barons önskan."

"Godt!... Min svägerska och min brorson anlände först i dag hit till Himmelsta och i öfvermorgon resa de hem till Östergötland tillbaka ... jag kan omöjligen öfvertala dem att dröja här längre ... Känner ni orsaken till denna hastiga afresa?"

"Nej, herr baron!... Friherrinnan har icke inlåtit sig med mig i samtal derom och icke heller har jag sport henne något om den saken."

"Besynnerligt!" yttrade baronen; "när Carl Gustaf var barn, dröjde hans föräldrar med honom här på Himmelsta hela månader ... Han var då en glad, liflig gosse, hvars naiva infall och älskvärda ysterhet roade mig på det högsta ... Nu, när han blifvit äldre, vill det synas som modren icke gerna tilläte honom vistas hos mig ... och likväl vet hon, att jag älskar honom som vore han mitt eget barn ... För öfrigt ville jag att han skulle göra sig mera hemmastadd på ett ställe, som en dag skall blifva hans ... Carl Gustafs uppförande förefaller mig lika besynnerligt ... han undflyr mig beständigt, liksom vore han rädd för mig."

"Det kan ej vara möjligt, ty både han och hans fru mor tala dagligen om herr baron med den djupaste vördnad och anse herr baron för sin största välgörare."

"Jag skulle alltför väl," fortfor den gamle mannen, "i mitt ensliga ungkarlslif behöfva något förtroligare umgänge ... jag tror mig hafva ett slags anspråk på gossen, som både är min gudson och min ende arftagare ... men att tala till honom eller hans mor är detsamma som att tala till klippan ... de måtte säkert på något sätt vara missnöjda med mig ... jag begriper ej saken ... Kanske tycka de att jag lefver för länge?" tillade han med en djup suck.

"Jag ber om förlåtelse, herr baron; men detta yttrande kom inte från herr barons goda hjerta ... Ännu en gång vågar jag försäkra, att min discipel, liksom friherrinnan, äro lifvade af de ömmaste känslor för sin vördade frände."

"Det är förunderligt," inföll baronen med ett tankfullt utseende; "jag predikade länge för min svägerska om nödvändigheten att skaffa sin son en informator."

"Herr barons önskan derutinnan är ju också nu uppfyld," inföll Fredrik; "och det skall blifva mig en kär pligt att fullgöra mitt uppdrag så långt min förmåga räcker."

"Han följer med kandidaten till Upsala? ... det är ju afgjordt, det?"

"Ja."

"Det är bra ... han kommer då på någon tid ifrån sin mor ... jag fruktar att hon klemar bort honom ... Hur finner ni hans anlag?"

"Mycket lofvande ... han är flitig och uppmärksam på allt som säges honom ... hans förstånd och känsla synas stå i det skönaste förhållande till hvarandra ... Jag har visserligen blott en månad varit hans lärare; men denna tid har varit tillräcklig för att stadga detta mitt omdöme om honom ... Blir mitt arbete, såsom hans lärare, icke lika fruktbärande, som det är mig angenämt, så kan jag försäkra att felet för ingen del blir hans."

"Det gläder mig att höra ... Men han förefaller mig något folkskygg och som han hade svårt att skicka sig bland menniskor ... Folkvett är väl ändå alltid oumbärligare här i verlden än bokvett."

"Jag medgifver det, men jag ser inte hvarför det ena skall vara mera svårfattligt för den unge baronen än det andra."

"Gifve Gud, det vore så väl! ... Jag har ämnat honom helt enkelt till landtbrukare, men ser gerna att han tillegnade sig så mycken humanistisk bildning som möjligt ... Kunde denna bildning meddelas honom mera genom en lefvande åskådning af tingen, än genom blotta glosor och lexläsning, vore det så mycket bättre ... det är nödvändigare för menniskan att veta hvartill tingen duga än hvad de heta."

Samtalet afbröts af den församlade allmogen, som med sina spelmän i spetsen skyndat fram till hofmarskalken, hvilken, innan han visste ordet af, fann sig sittande på en stol med hvitt öfverdrag och utsirad med blommor. Hastigt och lustigt höjdes stolen i luften af fyra par bondarmar, hvarefter alla togo i ring och dansade, under de lifligaste hurrarop och viftande med hattarne, en stor polska kring den älskade husbonden, och på detta sätt bar det af från den ena sidan af gräsplanen till den andra. Aftonsolen sken så vackert på de rika silfverlockar, som fläktade kring hofmarskalkens blottade hufvud, och speglade sig i de tårar, som från djupet af ett upprördt hjerta perlade fram öfver den gamles bleka kinder.

Kandidaten, elektriserad af den allmänna entusiasmen, tycktes hafva för afsigt att medfölja den jublande svärmen, men hejdade sig och framtog det bref, han vid hofmarskalkens ankomst stoppat hos sig, och började ånyo ögna deruti.

Brefvet var från hans syster Sofia, och anledningen till de många rynkorna i kandidatens panna, som den gamle baronen anmärkt, inhemtas genom följande utdrag af samma bref:

"— — De första dagarne af denna månad begaf sig Gustaf till Westmanland, för att hålla ting. Några dagar derefter kom ett äldre fruntimmer till oss. Det var Gustafs moder. Mamma var borta. Jag förmår ej beskrifva uppträdet mellan henne och mig. Hon anklagade mig under de våldsammaste uttryck för det jag slitit en son ur hans föräldrars armar — — hon förbannade mig — förbannade äfven sin son för min skull. — — Slutligen föll hon i gråt och nästan knäfallande besvor mig att gifva henne sitt barn åter. Förkrossad, tillintetgjord, lofvade jag henne allt. Följande dagen skickade jag i ett bref till Gustaf hans ring. När min darrande hand inlade den, föreföll det mig, som hade blod droppat derur — — kunde väl annat vara? — hela mitt sönderslitna hjerta låg ju deruti! — — En afton, några dagar derefter, störtar Gustaf in till oss, blek, förstörd! — — jag glömmer aldrig den aftonen så länge jag lefver! — — Hans böner — hans tårar — hans förebraelser! — — behöfde han väl deras understöd? — hvarje åder i mitt bröst hviskar ju hans namn! — hvarje dagens stråle bär ju hans bild! — — Jag återtog hans ring, lät honom sätta den på mitt finger och drömde ånyo en ljuf framtidsdröm vid den ädles bröst. — — Han reste — och min dröm med honom. — — Samma mörka förtviflan har återigen bemäktigat sig min själ. — Jag svaga, eländiga! — — Jag beder Gud — icke om min framtids lycka — — jag beder endast, att han ville bevara mitt förstånd! — O, det är förfärligt! — —"

Kandidaten höll, vid läsandet deraf, handen öfver sina ögon, liksom ville han för den glada högtidsaftonen dölja det djupa bekymmer, som systerns bref tillskyndat honom.

"Herr kandidaten dansar inte heller?" hördes tätt bredvid honom den ljufvaste fruntimmersstämma.

Kandidaten drog handen från sina ögon och såg framför sig fröken Amanda Svärdfält och hennes kusin Carl Gustaf. Den unge baronen var ungefär af sin sköna kusins storlek och hade ett ansigte, som till och med en vacker qvinna kunnat afundas honom. De båda kusinerna bildade det skönaste par man kunde se; men när Amandas blick oförfärad och stolt omfattade allt som låg inom dess synkrets, tycktes deremot Carl Gustafs ögon skygga irra omkring, rädda för att fästa sig vid något bestämdt föremål.

Amanda var klädd i en hvit klädning, som i rika veck omslöt de sköna formerna och gick upp ända till halsen, slutande der i en fin tyllspets. Hennes hufvud betäcktes af en stor. så kallad italiensk halmhatt, som då var på modet och kring hvars kulle en frisk krans af blåklint ringlade.

Carl Gustaf hade hvita sommarbyxor och kort bonjour af svart kläde, hopknäppt till halsen, hvarifrån en fin skjortkrage nedföll öfver kragen. På hufvudet bar han en mössa af svart silkessammet med vid kulle och en smal guldgalon på. Ett ridspö af tvinnad messingstråd och med en liten guldknapp ofvanom handtaget fulländade den sköne ynglingens drägt.

“Herrar officerare,“ fortfor Amanda, “hafva slagit sig ner i paviljongen, för att, i brist på annan valplats, segra eller falla vid spelbordet ... Bättre, tycker jag, kunde man använda sin tid på en sådan afton som denna ... Kandidaten spelar inte, men läser bref i stället, och det är oftast nästan lika så tråkigt, som att skrifva dem.“

“Och ännu tråkigare,“ inföll kandidaten med konstlad glädtighet, “när de äro af så sorglig beskaffenhet, som det jag nu håller i handen ... Men fröken har rätt ... man bör inte befatta sig med slikt på en sådan dag ... derför stoppar jag brefvet i fickan och anhåller i största ödmjukhet om äran af en dans med fröken.“

“Nej, jag tackar! ... åtminstone inte på en god stund ... det var visst inte min mening, att så der bjuda ut mig sjelf ... jag dansade nyss hambo med en af statdrängarne, som höll på att kasta mig opp i granarnes toppar ... det dansgolf, som vår Herre lagt, tycks inte ämnadt för så ömtåliga fötter som stockholmsflickornas ... Bonddöttrarna skrattade rätt hjertligt åt min tafatthet, och det med skäl, jag kan inte neka dertill ... jag behöfver verkligen hemta andan efter mitt första nederlag, innan jag vågar utsätta mig för

ett nytt... Det var för en annan orsak jag sökte upp herr kandidaten."

"I sådant fall ber jag fröken om förlåtelse för min djerfhet att förmoda något annat."

"Inga onödiga artigheter, herr kandidat!... dermed kunna vi vänta tills vi träffas i Stockholm, då vi nog få tillfälle att öfva upp oss igen, i fall vi skulle glömma de gamla lexorna."

"Jag har aldrig läst de der gamla lexorna, min nådiga fröken, och tänker inte heller lära mig dem."

"Jag hör det genast, och det fägnar mig... Jag har också nyss bekommit ett bref, nästan lika så långt som majstången, men inte på långt när så roligt som den... det är ända ifrån Paris... från min bror, som nära sex månaders tid uppehållit sig i Frankrike... För en månad sedan skref han, att vi kunde vänta honom hem hvar timme och stund och bad mig ställa hans rum i ordning... Han nämner nu inte ett ord om sin hemresa... deremot finnes det ett postskriptum, som rör er."

"Mig?"

"Ja, eller också någon annan med samma namn som ni... Vill ni läsa det, så var god... se här!"

Kandidaten mottog brefvet och läste följande:

"— — Postskriptum. Då du härnäst skrifver till mig — jag hoppas du är så artig och gör det med det första — kunde du vara så söt och underrätta mig om det finnes några menniskor i Stockholm med namnet Stenfjäll, hvilka de äro, hvad de ha för sig, och om — märk noga — bland dem är någon giftasvuxen flicka, som — nog af, låt mig veta hvad jag nu önskat. — — Jag vill minnas att jag i Stockholm hört det namnet omtalas, men kan ej erinra mig något vidare derom. I fall du sjelf icke har lust att springa ur hus och i hus i Stockholm, så sätt dina tanter i rörelse... de känna hela verlden. — Glöm nu bara inte hvad jag bedt dig om! — —"

"Nåväl?" frågade Amanda, sedan kandidaten slutat läsningen.

"Hvad tror fröken sjelf?" frågade han något tankspridd.

"Hvad jag sjelf tror?... jag tror, att jag sjelf nu mera icke behöfver springa ur hus och i hus, eller sätta mina stackars tanter i rörelse, såsom min förträfflige herr bror

tillråder mig, ty jag kan ju af er få de äskade upplysningarne.“

“Hvad befaller då fröken att jag skall upplysa?“ frågade kandidaten småleende.

“Det finnes i Stockholm en familj med namnet Stenfjäll . . . det är ju så?“

“Ja, min mor och mina syskon.“

“Ni har systrar?“

“Blott en enda syster . . . och hon är verkligen giftasvuxen, och . . .“

“Såå?“ inföll Amanda, med en lätt ryckning på öfverläppen; “det är annars mycket vanligt, att allt hvad kavaljererna vilja veta om oss, stackars flickor, upplöser sig i frågan, om vi äro giftasvuxna eller icke . . . Såå, hon är då giftasvuxen? . . .“

“Ja, till och med förlofvad,“ svarade kandidaten med en suck, framkallad af tanken på den arma systerns bref, som han ännu hade i handen.

Denna suck undföll icke Amandas uppmärksamhet och det satiriska i minen försvann genast.

“Inte sannt, herr kandidat!“ frågade hon efter en stunds tystnad; “ni anser mig för en bra nyfiken varelse? . . . ni är missnöjd med mig, jag ser det.“

“Missnöjd? . . . hur vore det väl ens tänkbart att vara missnöjd med er? . . . det är ju de oskyldigaste frågor i verlden fröken behagat framställa till mig! . . . och för öfrigt är det ju för er brors skull, som . . .“

“Ack, min herre,“ inföll hon, “tro inte att det ligger i min vana att föra några rapporter hvarken för min brors eller någon annans räkning! . . . kanske jag dessutom genom min obetänksamhet uppväckt hos er någon sorglig erinring? . . . det skulle göra mig mycket ondt . . . var öfvertygad derom.“

“För Guds skull, min nådigaste fröken, tala inte så . . . Sorgliga erinringar komma nog vår bön förutan här i verlden, och fröken tillhör de få afundsvärda menniskors antal, som snarare döfva än väcka dem . . . Men tillåt mig en fråga: af hvad orsak kan er bror så der intressera sig för min familj?“

“Det vet jag verkligen inte . . . jag trodde ni skulle kunna upplysa mig derom.“

“Har han aldrig förut nämnt något om mig eller de mina?“

"Intet, det jag kan erinra mig ... ja, jag är säker på, att han för mig aldrig förut nämnt namnet Stenfjäll."

"Då jag för en månad sedan hade den lyckan att bli antagen såsom informator för unga baron, var det för första gången jag såg någon medlem af herrskapet, och jag är säker på, att icke heller någon af mina anhöriga haft någon bekantskap med frökens bror."

"Min brors postskriptum är mig således en gåta... Men, det var sannt, ni har kanske några bekanta eller slägtingar i Frankrike."

"Fröken tog just ordet ur munnen på mig ... jag hade en farbror, som för många år sedan, då jag ännu var barn, reste till Frankrike och dog der."

"Der ha vi det... han lemnade säkert anförvandter efter sig."

"Det är ganska tänkbart, fast vi inte hört något derom... men det kunde ju vara möjligt."

"Min bror har säkert under sin resa träffat dessa edra slägtingar och det är för deras skull han begärt upplysningar från Sverige."

"Jag börjar tro det ... det vore eget nog, om jag först genom en främmande skulle få kännedom om slägtingar."

"Det kan således hvarken vara er eller edra anhöriga okärt, att jag i svaret till min bror meddelar honom så mycket som ni behagar gifva mig förtroende af."

"Nej, för ingen del ... och jag får dessutom på det högsta tacka fröken för dess godhet."

"Nästa onsdag är postdag ... till dess lemnar ni mig, herr kandidat, er familjetafla en miniature."

"Ja, jag skall ha den äran att lemna den, efter fröken är så god och vill besvära sig med dess afskickande."

"Till tacksamhet för min ferma expedition måste min bror ge mig fullständiga underrättelser om edra anhöriga i utlandet ... det är ju billigt, det?"

"Det skulle glädja mig och de mina att få underrättelse om dem."

"Vi få språka vidare derom vid ett annat tillfälle ... Nu måste jag tillbaka i dansen ... jag är uppbjuden af ingen mindre person än gårdsrättarn och vill på intet vilkor mankera ... jag är nu tillräckligt uthvilad ... farväl så länge."

Amandas tjusande gestalt ilade från stället. Den unge baronen, som ämnat följa henne, stannade qvar på en vink af kandidaten.

"Det förhållande, hvari jag såsom lärare står till baron," yttrade kandidaten, "gifver mig rättighet att tala uppriktigt och utan omsvep med baron."

Ynglingens frågande blick mötte kandidaten.

"Barons onkel," fortfor kandidaten, "den vördnadsvärde, gamle mannen, är missnöjd med sin unge brorson."

"Med mig?" svarade ynglingen, darrande på rösten och med sänkt blick.

"Ja, först och främst är han ledsen öfver att afresan sker så snart . . . han hade väntat, att hans svägerska, fru friherrinnan, och hennes son skulle dröja någon längre tid qvar hos honom."

"Det är mammas vilja att vi resa i öfvermorgon," sade Carl Gustaf.

"Vidare ser han med bedröfvelse, att brorsonen undflyr honom, liksom fruktade han den gamles närhet."

"Har han sagt det?" frågade ynglingen med matt stämma.

"Ja, han har beklagat sig deröfver för mig . . . Min baron! är inte er farbror ett föremål för allas kärlek och hyllning? . . . anser inte hvar och en det för en lycka, en ära, att få nalkas hans person?"

"Jo."

"Förtjenar han inte denna kärlek, denna hyllning af en hvar?"

"Jo."

"Och detta oaktadt äro hans svägerska och hennes son de enda som undvika honom! . . . Det är dock dem, som han företrädesvis omfattat med sitt deltagande, sin tillgifvenhet . . ."

"Ack, vi älska honom så mycket . . . men . . ."

"Men att visa hur mycket ni älsken honom," inföll kandidaten, "förefaller det er då så motbjudande? . . . Betänk hvad han gjort för baron och dess fru mor! . . . Om han en dag, uttröttad af herrskapets liknöjdhet och köld, skulle vända sitt hjerta ifrån er?"

"Det vore rysligt!"

"Om denna vackra egendom, hvars egare baron är bestämd att en gång blifva, icke desto mindre skulle blifva en annans ..."

"Ack, att det vore så väl!" utbrast ynglingen med en oväntad liflighet.

"Jag förstår inte baron," sade kandidaten; "jag kan ej förstå betydelsen af detta utrop."

Ynglingens blick sjönk ånyo mot marken, men med densamma följde en tår, som icke undgick kandidatens uppmärksamhet. Rörd deraf, ehuru han icke kunde fatta dess mening, tog han sin discipels hand.

"Carl Gustaf, kom hit! ... jag vill tala med dig," hördes nära invid en fruntimmersröst.

Ynglingen drog hastigt sin hand ur informatorns och skyndade mot en äldre, prydligt klädd dam, för hvilken kandidaten tog af sig hatten och helsade.

"Hur är det med dig, Carl Gustaf? ... du har gråtit," sade hon med forskande blickar än på kandidaten och än på ynglingen.

Carl Gustaf, i stället för att svara, lutade sorgsen sitt hufvud mot hennes skuldra.

"Jag har talt med min discipel i en angelägenhet, som äfven rör fru friherrinnan," sade kandidaten; "men kanske är det bäst, att baronen sjelf meddelar sin fru moder hvad jag sagt honom ... men är det så, att hennes nåd befaller ..."

"Herr kandidaten behöfver inte besvära sig," svarade hon med en förnäm knyck på hufvudet, hvarefter hon tog sin son under armen och aflägsnade sig med honom. Kandidaten såg förvånad efter de bortgående.

Midsommarsolen hade redan sjunkit bakom granskogen och en frisk vind jagade öfver midsommarglädjens lilla, men lifliga tummelplats. Figurerna på majstången snurrade raskt omkring, den stolta vimpeln kastade sin blodröda strimma i häftiga vågor och de yfviga lockarne på bygdens dansande barn fladdrade tygellöst för vindens flägtar.

Kandidaten, med det rörliga skådespelet för sina ögon, kände dock ingen håg att deltaga deruti. Hans själ var förstämd af de många obehagliga känslor, som genomkorsade densamma. Den älskade systerns bref, den gamle ädlingens bekännelse, den unge baronens oförklarliga förbehållsamhet och friherrinnans tvära uppförande mot honom, allt detta,

nästan på en gång tillkommet och förenadt, väckte i hans bröst aningar om framtida sorger. Känsliga själar lida lika så mycket af andras smärtor som af egna. Han hvarken hörde eller såg mer det glädtiga stojet kring majstången och de dukade borden.

Under dessa betraktelser närmade han sig den närbelägna täta björklunden och beträdde en smal biväg, som slingrade sig derigenom tills den slutligen förlorade sig i den stora landsvägen, som strök fram genom det vidsträckta godsets egor.

Den nedgående solen stänkte här och der sina gulddroppar mellan de hvita stammarne och bredde dem strimvis öfver det ljusgröna gräset. Trastarne sjöngo sitt melodiskt ljufva zipp-zipp och jack-jack-jack och från det på andra sidan lunden böljande åkerfältet höjde ängsskäran, den stora fågelkonsertens oboe, sin entonigt skärande stämma.

Det låg någonting obeskrifligt fridgifvande i allt som i detta ögonblick omgaf kandidaten, och han kände inom sig, huru den ena molnbilden efter den andra upplöstes och försvann. Han satte sig ned på en vid vägen liggande sten och öfverlemnade sig åt de ljufva intryck, hvarmed den yttre naturen i så rikligt mått var begåfvad. Han kände sig smaningom allt mer och mer försonad med sitt öde, det närvarande så väl som det tillkommande.

Så hade han länge suttit, då han stördes af två karlar, som tycktes smyga sig fram mellan träden. Han igenkände i dem tvenne vandrande gesäller, som hela eftermiddagen uppehållit sig vid gården, deltagande både i dansen och trakteringen. Han hade förut, vid första åsynen af dem, rönt en obehaglig känsla, som ånyo väcktes vid deras hemlighetsfulla smygande. De närmade sig stället, der han satt, men när de upptäckte honom, ville de draga sig undan.

“Hafven ni redan tröttnat vid dansen?“ ropade kandidaten till dem.

Karlarne syntes villrådiga om de skulle stanna eller aflägsna sig, men efter några ohörbart vexlade ord sins emellan nalkades de kandidaten, dock under synbar motvilja.

“Har dansen upphört redan?“ frågade kandidaten, i det han skarpt fixerade dem båda; “jag hör inte mer till dansmusiken . . . det är väl tidigt slut, tycker jag.“

“De ha begifvit sig till logen, för att fortsätta dansen hela natten, som jag hört,“ svarade den längste af dem, tagande den med vaxduk öfverdragna hatten af sitt hufvud och tittande på kandidaten med skelande ögon.

“Och ni tänken nu lemna det glada laget, då det kanske blir som roligast?“

“Ja, vi ha lång väg att gå och nätterna är det alltid bäst att marschera.“

“Hvart bär resan?“

“Till Norrköping, der vi söka arbete ... Om Gud vill, skola vi i morgon afton vara der.“

“Och smeder ären ni båda två?“

“Ja, herre!“

“Ni kommen från Stockholm, kan jag förmoda?“

“Ja.“

“Kamraten din, som står der och som jag i eftermiddags gjorde samma fråga, sade, att ni kommit från Göteborg och att ni ämnaden er till Stockholm.“

“Gjorde han det?“ svarade karlen något förlägen; “då har herrn säkert hört galet.“

“När man inte är döf, så kan man inte gerna höra så illa, att man tar Göteborg för Stockholm och Stockholm för Norrköping, eller hur tycker ni?“

“Vi äro födda i Göteborg, men ha lärt ut i Stockholm,“ svarade nu den andre, som var mindre, men betydligt gröfre till växten än kamraten; “och vi tänka visst ge oss af till Stockholm igen, men först sedan vi arbetat någon tid i Norrköping ... så hänger det ihop med den saken.“

“Ni har en plåsterlapp öfver ansigtet ... ni måtte ha skadat er illa,“ sade kandidaten till den senare, hvars åsyn mest oroat honom.

“För någon tid sedan,“ svarade denne, “skulle jag svetsa hop en skenring, men svetsen gick opp och jag fick den glödheta jernringen midt i flinten på mig ... sådana slängkyssar vankas ofta i vår profession, och tala vi vackert vid herrn, så få vi kanske oss en liten hacka att roa oss på under den långa vägen ... Folk, som vi, hittar inte hackor på landsvägen.“

“Vandrande gesäller bruka inte tigga ... det anses förnedrande till och med af dem sjelfva.“

“Så är det, ja ... men sådana här högtider höra till undantagen.“

"Vid sådana här högtider," yttrade kandidaten, "få vandrande gesäller fri traktering på alla de gårdar de besöka."

"Ja visst, ja ... men man lefver inte bara af mat och dryck ... man behöfver lappa en stöfvel och en rock när de bli trasiga ... skomakare och skräddare ha inga stora gods, de, och inga andra än sig sjelfva att traktera ... jo jo men, ditåt lutar det, herre lilla! ... God natt emellertid och lycka till godt nöje!"

Efter dessa ord svängde sig den mindre karlen om, tryckte hatten djupt ner öfver pannan och aflägsnade sig skyndsamt. Den längre kamraten följde honom och de försvunno snart vid en krökning af vägen.

Solen hade nu helt och hållet sjunkit, och kandidaten, som erinrade sig att supétimman var inne, skyndade tillbaka till gården.

Tolfte kapitlet.

Midsommarnatten.

Midsommarnatten hade inträdt, men icke så lugn som dagen och aftonen varit. En våldsam sydlig vind brottades med ekens, lindens och björkens stammar i den stora parken, som skyddande omslöt herrgårdsbyggnaden, och, då den ej förmådde rycka dem från deras fasta rot, plundrade hämnande deras kronor på löf och blommor.

Vid fönstret i sin kammare två trappor upp i ena flygelbyggnaden satt kandidaten, lyssnande till löfvens prassel, grenarnes slag mot hvarandra och böljornas dån mot stranden. Han kunde ej sofva och hade ej heller afklädt sig. Som det var mycket qvaft i rummet, öppnade han fönstret och löste det från hakarne, hvarefter han stack ut hufvudet och insöp med begärlighet den friska nattluften. Ingen mensklig varelse förmärktes i parken, ty värden och hans talrika gäster hade för längesedan gått till hvila. Då förde vinden till hans öron ljuden af dansmusiken från

logen, der allmogen ännu firade sin midsommar. Han beslöt att begifva sig dit, för att skingra den oro, som jagat sömnen från hans ögon och oemotståndligt trängde in på hans själs innersta, utan att han kunde göra sig reda för orsaken dertill. Han gick ner och tog vägen förbi hufvudbyggnaden. Den molnbetäckta himmelen, hvarifrån då och då några spridda tunga regndroppar nedföllo, gaf midsommarnatten ett höstlikt utseende. Gående varsamt, för att ej trampa ner blomstersängarne, som lågo på båda sidor om den smala sandgången, stötte han oförmodadt emot en stor stege, som var uppstäld mot väggen af hufvudbyggnaden. Det var brandstegen, den han dagen förut hade funnit liggande invid muren. Utan att likväl egna någon vidare uppmärksamhet deråt, fortsatte han sin vandring och hade redan hunnit den stora grinden, hvarigenom man utkom på samma plan der majstången var upprest. Han kastade en flyktig blick på högtidens lysande representant och fann att stormen skonlöst farit fram med densamma. Dess armar hade förlorat sina kronor och kransar jemte andra prydnader, som aftonen förut utgjort folkets ögonfägnad och stolthet. Den långa vimpeln hade vecklat in sig bland de upprifna löfven och hela stången svigtade, liksom ville den i hvart ögonblick störta till jorden.

Han skulle just öppna en annan grind, hvarigenom man kom in på den så kallade fästigen, som förkortade vägen till ladugården, då han saknade sin tobakspipa, vanligtvis en students trognaste följeslagare, och den han sällan gick utan. Han vände om för att hemta den och befann sig snart på samma väg som han kommit. Herrgårdsbyggningens hvita mur skymtade mellan de svarta gungande träden snart ånyo emot honom.

Hastigt spratt han till och stannade lyssnande. Han tyckte sig hafva hört klangen af en utslagen fönsterruta. Tillskrifvande detta den häftiga blåsten, tog han ett steg närmare, då han ånyo stannade. Ljudet af en karlröst nådde genom vinden hans öron. Så tyst som möjligt, men med häftigt bultande hjerta, skred han fram genom en syrenhäck och såg, sjelf dold af dess täta löfverk, en karlfigur, som stod nedanför samma uppresta stege, han nyss förut stött emot. Denne karl var en af de gesäller, som han om aftonen talat med i björklunden.

Karlen satte foten på nedersta pinnen och vände ansigtet uppåt. Kandidaten följde med ögonen den riktning karlens ansigte tagit och upptäckte dervid ett öppnadt fönster i första våningen.

"Skynda dig, för alla djeflar i våld!" hviskade karlen, dock så tydligt, att kandidaten kunde höra hvad som yttrades.

Snabb som tanken kastade sig kandidaten öfver karlen, fattade honom om lifvet och slog honom till marken. Den kullkastade gaf ej ett ljud ifrån sig, men sökte, ehuru förgäfves, att lösgöra sig ur de starka armar som omslöto honom.

Ett klagande läte, afbrutet af vilda hotande svordomar, hördes uppifrån. Kandidaten tilldelade sin underliggande motståndare med knytnäfven ett döfvande slag vid tinningen, släppte honom derefter och skyndade uppför stegen. Han tittade in genom det öppnade fönstret.

Uppträdet inne i rummet belystes af en nattlampas svagt flämtande låga. Framför och lutad öfver en stor säng på förgylda lejonfötter och hvars tunga brokiga sidengardiner voro kastade åt sidan, stod den andre men kortare gesällen.

"Jag stryper er," skrek denne, "om ni ej genast ger mig byrånyckeln!"

"Skona blott mitt lif!" hördes från sängen en skälfvande stämma.

Kandidaten igenkände hofmarskalkens röst och började stiga in i rummet, men så varsamt, att hans rörelser ej skulle märkas.

"Hvar? . . . hvar ligger nyckeln? . . . tala sakta! . . . skynda!" ropade rånaren.

"Der . . . der . . . i bordslådan . . . släpp min hals, olycklige! . . . det har då kommit derhän med dig! . . . jag känner igen dig . . . ja, vid Gud, det gör jag! . . ."

"Helvetets pina! ni har känt igen mig! . . . så dö då! . . ."

Kandidaten var redan bakom röfvarens rygg. Att först fatta i klocksträngen, som hängde framom sängen, och häftigt draga några hvarf deruti samt derefter slå sina armar omkring röfvaren, var för kandidaten ett ögonblicks verk. De stridande tumlade omkull på golfvet. Kandidaten hade visserligen fått det fördelaktigaste taget och var dessutom en af de starkaste bland sina jemnåriga; men han kände, att

han i sin famn fått en massa muskler, som utspände sig med en öfvernaturlig kraft.

Den gamle baronen hade med möda upprest sig i sin säng och hans darrande händer drogo i klocksträngen. Ljudet af en aflägsen klocka hördes.

Röfvaren, som fallit framstupa på golfvet med kandidaten på sin rygg, hoppade upp med sin börda och kastade sig sedan baklänges tillbaka på golfvet med sådan styrka, att kandidaten, som dervid kom under, förlorade sitt öfvertag och nödgades släppa sin fiende. Denne, sålunda lösgjord, störtade fram till fönstret. Kandidaten, som snart var på benen igen, skyndade efter och fattade röfvaren i håret just som denne fått den öfriga delen af kroppen utom fönstret; men hur förvånad blef han icke, när han fann sig hafva en tom svart peruk i sin hand, medan ett eldrödt hufvud under ett skallande hånskratt sjönk ner och försvann för hans ögon.

I detsamma öppnades dörren till sängkammaren, som fyldes af halfnakna gäster, betjenter och pigor.

Kandidaten, ursinnig öfver att banditen undkommit honom och seende den gamle mannen oskadd och i säkerhet, hastade ut genom fönstret och utför stegen ner i parken. Der fick han sigte på den flyende röfvaren och satte efter honom af alla krafter.

Ovädret hade under tiden brutit löst i åska och störtregn, som vräkte ned öfver åkrar och ängar, genomskärande vägarne. Blixt på blixt genomkorsade i alla riktningar den svarta molnmassan som betäckte det nattliga fästet. Vid skenet deraf såg kandidaten den jagade banditens rödhåriga hufvud brinna som en afgrundsandes.

Den förföljde och hans förföljare togo vägen öfver en stor äng, vid hvars ända var en beteshage, skild från ängen medelst en hög gärdesgård. Hunnen dit, kastade sig röfvaren i ett enda skutt öfver gärdesgården. Kandidaten, fullt ut så vig som han, var äfven snart öfver densamma, och sedan han derifrån lösryckt en stör, flög han efter honom, tryggare och modigare efter det han fått ett vapen i hand. Under språnget ropade han och hojtade, för att vägleda dem som kunde vara efter honom till undsättning.

Några oxar, som här och der hvilade i gräset, reste på sig, skådande förvånade på dem som så oförmodadt stört

deras nattliga lugn. En och annan uggla flaxade uppskrämd från ena trädtoppen till den andra.

De springande, som snår och moras icke kunnat hejda, hade nu hunnit in på en liten slätt midt i hagen. Der stannade den förföljde, bugade sig ner och upptog en sten, värdig att pröfva en jättes armstyrka. Kandidaten såg denna manöver och stannade, dels för att hemta andan, dels ock för att bereda sig på försvar. Kanske insåg han nu först det äfventyrliga uti att allena utsätta sig för en tvekamp med en person, hvars kroppskrafter han nyss pröfvat. Han anade en strid på lif och död.

"Din helvetes hund!" röt banditen, lyftande stenen med begge händerna öfver sitt hufvud; "jag skall knacka ett hål i din skalle så stort, att hundra själar, om du hade dem, skulle på en gång kunna flyga derur!"

Efter dessa ord störtade han fram mot det ställe, der kandidaten stod med blicken fästad vid den anfallandes alla rörelser.

Då skallade rop af flere röster från hagen och lyktor tindrade här och der mellan träden.

"Hitåt! . . . hitåt!" ropade kandidaten.

"Har då satan släppt löst hela sitt koppel denna fördömda natt?" tjöt banditen, som i detsamma hejdade sitt språng och slungade stenen mot kandidaten, men utan att träffa, hvarefter han kastade sig om och rusade fram öfver slätten, i tanke att upphinna skogsbrynet på andra sidan.

Kandidaten var ej sen att förfölja honom med stören i högsta hugg, uppmuntrad af den hjelp som var honom så nära och hvilken han med förnyade uthållande rop påkallade. Under det han så sprang framåt med blicken på sitt undanilande mål, kände han, att marken gaf sig för hans fötter och att vattnet plaskade vid hvarje steg han tog. Anseende detta härleda sig från det myckna regnet, fortsatte han sitt lopp tills han nedsjönk i dy till knäet. Nu märkte han, att han råkat i ett kärr och arbetade som ifrigast för att komma derutur, då han hörde långt framför sig ett förtviflans skri, som öfverröstade både storm och åska.

Vid skenet af en blixt såg han röfvaren ända till midjan nedsjunken i kärret. Håren på hans hufvud reste sig, när han såg dennes oerhörda ansträngningar för att rädda sig och hörde hans svordomar skalla i den hemska natten.

Kandidaten ropade, och hans rop besvarades från hagen. Sjelf hade han lyckats komma på ett fastare ställe, och han stannade der, för att afvakta folket som sökte honom. Han hörde steg tätt bakom sig, men när han vände sig om, för att se efter hvem det kunde vara, erhöll han tvärs öfver hufvudet ett slag, som sträckte honom sanslös till marken.

Betjenter och bonddrängar med lyktor, påkar och bössor infunno sig nu på platsen. De sågo en karl fly uppåt hagen och några af dem förföljde honom, medan de öfriga stannade kring den fallne kandidaten. Längst bort från kärret hördes fortfarande nödrop och förbannelser.

Trettonde kapitlet.

Midsommardagen.

Midsommardagens sol uppgick klar öfver Himmelstas lunder och fält. Det tycktes nästan som hade nattens oväder enkom blifvit lössläppt för att förkunna himmelens vrede öfver de brottsliga anslag som hotat den älskade egendomsherrns dagar. Såsom fallet alltid är efter regn, sjöngo foglarne skönare och doftade blommorna ljufvare än förut. Nu sågo alla äfven deruti en himmelens glädje öfver de brottsliga anslagens misslyckande och bestraffande.

En talrik folkskara hvimlade på den stora slottsgården, trängde sig omkring och följde den gamle hofmarskalken, hurrande, jublande, så att berg och dalar återskallade deraf. Undersåters jubel kring en monark kan vara starkare och pompösare, men sällan hjertligare.

Af rörelse oförmögen att yttra något, gick den goda husbonden bland sina vänner och underhafvande, med möda undvikande att af dem blifva upplyftad och buren på armarne. De, som voro honom närmast, stridde om att få kyssa hans händer och kläder, och de, som ej kunde tränga sig fram, sågo med afundsfulla blickar på de förres lycka och höjde sig på tåspetsarne, skrikande sitt lefve af alla

krafter och framkastande buketter och kransar af blommor, för att på detta sätt göra sig skadeslösa. Blotta tanken på den förlust, de kunnat göra, fuktade gamlas och ungas ögon, under det läpparne jublade. Det var en glädje i tårar — en strålande sol bland regniga skyar.

Slutligen aflägsnade sig baronen och inträdde, åtföljd af sin inspektor, i sitt skrifkabinett. Inspektoren, jemnårig med baronen, tillstängde dörren och nalkades derefter sin husbonde, som nedsjunkit i en kolossal fåtölj, utmattad på en gång af nattens fasor och morgonens glädje.

"Sätt dig, min kära Stenman!" sade han efter en stunds pustande; "du har väl kläderna i ordning, som jag bad dig om?"

"Ja visst, hans nåd!" svarade inspektoren, i det han satte sig framför baronen.

"Hästen och åkdonet med?"

"Hans nåds befallning är till punkt och pricka åtlydd."

"Hvem skall skjutsa?"

"Jag höll för rådligast att låta min äldste son göra det... Hans nåd känner Erik... det är, skam att säga, en klok pojke och som inte sqvallrar ur skolan, det kan hans nåd vara säker på."

"Jag vet det och gillar ditt val... Hvad är klockan?"

"Nyss åtta."

"Vi hafva således två timmar qvar... klockan tio böra alla, som kunna det, vara i kyrkan... alla måste vara aflägsnade, hör du det?"

"Klockan tio äro alla sin kos... midsommardagen behöfver man inte mana på folket att gå i Guds hus... allra minst nu, då de hafva så många nya anledningar att tacka Gud."

Den grånade inspektorens annars så sträfva stämma blef mjuk och len som ett barns, när han sade de senaste orden.

"Min gamle vän!" inföll hofmarskalken; "vet du, jag nästan välsignar den fara, som jag varit utsatt för, emedan jag derigenom fått ett nytt bevis på de minas tillgifvenhet."

"Behöfver väl hans nåd något nytt bevis på de sinas tillgifvenhet?"

"Ack nej!... du har rätt, Stenman!... jag behöfver det verkligen inte... men de goda menniskornas oförställda

glädje gjorde ett djupt intryck på mitt hjerta. . jag hoppas till min död få behålla deras kärlek!"

"Och efter hans nåds död, hvilken, jag hoppas det, icke måtte tima före min, skall denna kärlek länge lefva i bittraste saknad."

Baronen räckte, utan att svara, åt inspektoren sin hand, som denne med den djupaste rörelse förde till sitt bröst och sina läppar.

"Förunderligt!... ja, vid den store Guden, högst förunderligt!" talade baronen för sig sjelf; "dessa tvenne personer!... Den ene vill åt mitt lif... den andre räddar det..."

Inspektoren, som förstod sin husbondes mening, betraktade honom stillatigande, men med oroliga blickar. Han hade, innan han blef inspektor på Himmelsta, varit kammartjenare hos baronen och alltid innehaft dennes fulla förtroende.

"Du sade nyss," började baronen igen, "att länsmannen i går rest längre upp i landet."

"Ja."

"Och du tror att han inte återkommer så snart derifrån?"

"Jag är säker på att han inte återkommer förr än i qväll!"

"Det bud, vi skickade i morse till honom, kan således ej träffa honom hemma?"

"Nej, hans nåd!"

"Hade det ändå inte varit bäst att dröja med dess afskickande?"

"Jag tror inte det, hans nåd, för det skulle hafva väckt uppmärksamhet och förundran... jag skyndade derför att afsända budet, ty jag visste att det inte skulle träffa honom hemma."

"Godt!... då äro vi säkra från det hållet... Har du vår vanliga lista färdig?"

"Ja," svarade Stenman, lemnande baronen ett hoprulladt papper.

Det var en förteckning på de ynglingar och flickor bland hans underhafvande, som nästinstundande höst ämnade ingå äktenskap med hvarandra. Baronen brukade alltid hvarje midsommardag mottaga en sådan förteckning, uppgjord af hans inspektor, för att på förhand göra sig bekant med

vilkoren för de trolofvades framtida utkomst, bestämma den hemgift, han borde gifva, allt med afseende på kontrahenternas frejd, samt, derest utvägar till bergning totalt saknades, kunna, i samråd med sin inspektor, gå i författning om anskaffandet af medel dertill.

Under de trettio år, baron Svärdfält innehaft Himmelsta, hade ingen arrendator uppsagt sitt kontrakt och ingen tjenare sin tjenst. Icke heller hade någon blifvit uppsagd till afflyttning. Den enda afflyttning, man inom baronens gods visste af, var den till socknens kyrkogård. När någon plats genom döden blef ledig, tillströmmade från alla orter sökande till densamma. Den bästa frejden bestämde efterträdaren. Någon annan rekommendation gälde icke på Himmelsta.

En god husbonde bildar goda underhafvande. Ett och annat undantag upphäfver icke denna gyllene regel. Våldsam behandling, utöfvad af befallande mot underlydande, kände man knappast till namnet inom Himmelstas råmärken, och ändock gick allt der sin gilla gång och ofta raskare med arbetet, än på andra ställen, der inspektorernas karbaser lurade bakom arbetarnes ryggar. Bonden och torparen odlade med muntert sinne sin jord, ty han visste, att om året blefve godt, hade han sin behållning ostörd, och om det deremot blefve ondt, finge frälseräntan innestå till bättre tider. Utmätningsauktioner hade man på många Herrans år icke hört omtalas. Flere gånger på året besöktes bönderna och torparne af hans nåd, som besåg deras arbeten och uppmuntrade dem både med ord och handlingar. Dagen före hvarje julafton utdelades på kontoret små premier för nyodling och spånad.

Resande, som genomforo Himmelstas egor, hade således att fröjda sig icke blott åt anblicken af en ståtlig herrgårdsbyggnad, omgifven af yppiga parker, fruktrika trädgårdar och välförsedda orangerier; snygghet och förnöjsamhet logo äfven ur hvarje stuga, som med sin lilla välhäfdade täppa visade sig vid vägens rand.

Efter det baronen genomögnat listan och derom rådgjort med sin inspektor samt förständigat denne att inhemta ännu flere upplysningar, steg han upp och närmade sig fönstret. Sedan han derifrån sett att folket, som nyss svärmat på slottsgården, nu aflägsnat sig, fattade han hatt och käpp och begaf sig ner.

Han tog vägen till ena flygeln och steg uppför tvenne trappor. I förstugan mötte han sina brorsbarn, Amanda och Carl Gustaf.

"Hur är det med vår stackars sjukling?" tillsporde dem baronen.

"Bättre, mycket bättre, goda onkel!" svarade fröken Amanda.

"Det är beskedligt af dig, min flicka, att så der se om vår gemensamme vän ... det anstår en ädel fröken att vårda en så tapper riddare ... men, Amanda lilla," tillade farbrodern småleende, "akta dig, att du inte, medan du läker hans sårade hufvud, med dina blickar sårar hans hjerta!"

"För att kunna såra hans hjerta, måste mina blickar först träffa hans ögon," svarade Amanda, "och det lärer väl inte nu gå för sig, ty den stackars gossen är blind ... ja, onkel, blind."

"Blind?"

"Ögonen hafva svullnat igen ... det dröjer säkert några dagar, innan han får sin syn igen."

"Är doktorn inne?"

"Ja."

"Hvad säger han?"

"Att all fara är förbi ... han ansåg för ett godt tecken att yrseln så fort gick öfver ... kandidaten talar nu redigt och har för oss berättat hur det gick till."

"Gud ske lof för det ... Nå, ni åker väl till kyrkan, kan jag förmoda?"

"Förmodligen, söta onkel!"

"Gören det, mina barn, och bedjen Gud för mig också!" sade hofmarskalken, nickade vänligt åt de unga, öppnade en dörr i förstugan och trädde in i kandidatens rum.

Med hufvudet till mer än hälften omlindadt med en hvit duk låg kandidaten i sin säng, hvarinvid satt läkaren, en äldre man, som uppsteg och lemnade sin plats åt baronen.

"Ni måste hålla er stilla," sade baronen, i det han sakta tryckte ned kandidaten, som ville resa sig upp i sängen; "ni har förut helsat mig god morgon, min unga vän! ... det var mycket tidigt i morse, det ... denna helsning kostade er ett blodigt hufvud ... men ni har derigenom förvärfvat er en vän, en gäldenär för hela lifvet ... tyst! ... ni får inte tala nu ... jag vet hvad ni vill säga ... det är alls

ingen småsak att rädda en menniskas lif och på samma gång hindra ett rysligt brott att ske.“

“Hvar och en skulle hafva gjort detsamma som jag,“ inföll kandidaten; “det är blott en tillfällighet jag har att tacka för den lyckan att hafva räddat ett för oss alla dyrbart lif.“

“Se så, ja, inga komplimenter ... En tillfällighet, säger ni ... För många skulle kanske samma tillfälle hafva erbjudit sig; men många skulle hafva stannat i villrådighet, om de antingen genast bort skynda till min hjelp och ensamma utsätta sig för faran, eller först väcka mitt folk, för att med dess bistånd rädda mig ... under denna villrådighet hade jag blifvit mördad ... Att i farans stund ögonblickligen kunna besluta sig till det bästa och ögonblickligen utföra det utan ringaste sidoblick på hvad man sjelf möjligen kunde riskera, se, detta karakteriserar ett hjeltemodigt sinne vida mera, än att på stridens tummelplats ådagalägga tapperhet och mod, då stridssignalernas och vapnens dån öka värmegraderna i en krigares hjerta.“

Bullret af flere åkdon, som uppkörde på gården, kallade baronen till fönstret, och han skådade ut på sidan af den nedfälda rullgardinen. Han såg sina gäster uppstiga i vagnarne och afresa. Snart hade åkdonen farit af och det blef tyst på gården.

“Nu fara alla till kyrkan,“ sade han, återvändande till sängen. “Herr doktorn är väl så god och stannar qvar hos oss i dag?“

“Jag skall ha den äran,“ svarade denne, “ehuru min närvaro numera icke är nödvändig för min patient.“

“Men den är nödvändig för vår trygghet, och om herr doktorn vill bereda mig och oss alla ett nöje, så stanna qvar ... Himmelsta har, åtminstone hvad det yttre beträffar, mycket godt att bjuda på, i synnerhet när man ser det för första gången.“

“Också tänker jag, med herr barons tillåtelse, genast taga den sköna parken och trädgården i ögonsigte ... jag ville bara säga till, att någon kommer in, för att dröja hos herr kandidaten och ömsa kompresserna efter föreskrift.“

“Jag har låtit nästan allt mitt folk resa till kyrkan, så att ingen annan råd för närvarande är, än att herr doktorn och jag vikariera med hvarandra såsom sjukskötare ... det går ju an, det, herr doktor?“

"I sådant fall uppskjuter jag min promenad till längre fram på dagen," sade doktorn, i det han återtog den stol, hvarifrån han rest sig.

Inspektor Stenman stack i detsamma sitt gråa hufvud in genom dörren.

"Jag måste aflägsna mig på en stund," sade baronen; "men jag skall snart vara tillbaka."

Sedan han derefter tryckt den sjukes hand och länge med ömhet betraktat honom, gick hofmarskalken ur rummet, åtföljd af sin inspektor, som bar ett stort knyte under armen.

De togo vägen ner till stranden och stannade invid ett mindre och mycket förfallet stenhus, mot hvars fot vågorna plaskade och som begagnades till ett slags sjöbod.

Stenman framtog en stor nyckel, den han satte i husets låga jerndörr.

"Jag får väl följa hans nåd in," frågade han under synbar ängslan.

"Nej, du måste stanna ute, för att se efter att ingen öfverraskar oss," var baronens svar; "hela vår plan skulle misslyckas, om någon obehörig kom öfver oss."

"Men om hans nåd ville visa sin gamle tjenare en ynnest, så tilläte han mig gå in med, för vilddjuret har tänder. som för ingen del äro att leka med."

"Ett fångadt vilddjur begagnar sina tänder blott till sitt försvar och knappast det en gång."

"Men äfven till hämnd, hans nåd!"

"Till hämnd? ... Men jag har ju inte gjort det något ondt, min kära Stenman?"

"Ja ... men ... men ... ack, låt mig gå in med ... afslå inte denna bön!"

"Gör som jag sagt ... stanna ute ... jag skall kalla på dig när tid blir ... tag hit knytet ... men det var sannt, du måste skaffa vatten."

"Jag skall genast bära hit vatten ... men ..."

"Hästen och kärran?"

"Äro snart här ... Erik håller på att sätta före och jag har bedt honom stanna nere på strandvägen ... Jag får väl åtminstone hålla mig bakom dörren, för att ..."

"För att hjelpa mig, om jag blir anfallen," inföll baronen småleende; "din toker! ... I sådant fall, hvad skulle två svaga gubbar, som vi, förslå mot den krabaten?"

"Ahå, jag är inte så svag heller! ... gubevars, det är jag visst inte!"

"Gif dig till tåls, min gubbe! ... du glömmer att karlen är bunden till händer och fötter ... märker jag oråd, skall jag ropa på dig och taga din styrka i anspråk."

Inspektoren puttrade missbelåten och uppläste dörren för sin husbonde, som tog knytet ifrån honom och trädde in i boden. Dagsljuset, som strömmade ditin från ett litet fönster, upplyste en mängd båtredskap, som lågo öfverallt på golfvet, såsom åror, rorkultar, båtshakar med mera sådant. De gråa väggarne voro betäckta med fisknät och notar, vid hvilkas maskor stora etterspindlar hade fäst sina mot dagsljuset skimrande trådar.

Baronen, som stannat midt på golfvet, vände sitt ansigte mot ena vrån, dit hans uppmärksamhet blifvit ledd af ett hårdt snarkande ljud.

I vrån syntes en ovanligt grof kropp, mera liknande en sammanfallen lerstod, än en menniska. Kroppen var nemligen helt och hållet öfversmetad med lera, som redan hunnit torka och hårdna.

Baronen närmade sig denna besynnerliga gestalt, lade handen på den hårda lerskorpan och ruskade deruti.

Ett rosslande läte lät sig förnimma och lif förspordes i lermassan. Slutligen började något, liknande en menniskas mun och ögon, med möda öppna sig, gapande och stirrande på hofmarskalken.

"Ni förmår då sofva!" yttrade denne, efter att en stund med djupt vemod i sitt ansigte hafva beskådat den förskräckliga figur han hade under sina ögon.

"Hvarför skulle jag inte förmå sofva?" hördes en hes stämma; "man har ju sörjt för all möjlig beqvämlighet ... man har bundit ihop mina armar och ben, förmodligen för att jag inte skulle kasta mig ur sängen och göra mig illa, stackars liten! ... Nu kommer man säkert och bjuder mig på en kopp kaffe med en liten knorr uti ... skulle inte skada, för ruskigt är det ... fan till midsommar det här!"

"Detta trots! ... denna fräckhet, efter hvad ni så nyligen gjort!" sade baronen, ryggande något tillbaka, på en gång förvånad och sorgsen.

"Hvad är det som jag gjort?" svarades ur vrån; "får jag lof att veta hvad jag gjort?"

“Har ni inte brutit er in i mitt sofrum och velat mörda mig i min säng?“

“Hvad är det för prat?... Hvem har kunnat anklaga mig för det?... hvem kan öfverbevisa mig om det?... Tage man fram vittnen, så får man väl se!... Jag går i min enfald förbi ett fönster i natt; jag ser en stege utanför och hör ett rop på hjelp innanför; jag springer upp för att rädda, för jag har, gudnås, ett blödigt hjerta... jag anfalles af en karl deruppe och nödgas fly samma väg jag kom... jag förföljes liksom lammet af vargen... förvillad af mörkret springer jag ner i ett kärr och håller på att dränka mig der... Hvarför uttappar man inte kärr och mossar här, liksom på andra ställen?... kallas det för god hushållning, det?... hvasa?“

“Det har gått bra långt med er, olycklige!... ni är då ohjelpligt förlorad!“

“Det är just det vi få se... jag skall nog reda mig, jag, lita på det... Men, för fan, jag glömmer att tacka för det man var så god och hjelpte mig ur det fördömda kärret... jag hade annars blifvit sommarföda för ödlorna deruti... hade varit något för god stek, det, om jag skall skryta med mig sjelf... Ber om förlåtelse, att jag inte kan tacka såsom jag ville... skulle gerna räcka hand och skrapa fot så snällt som mången, men jag är bunden... förmodligen vill man på detta sätt hålla min kropp tillsammans... det är bra... själen skall jag nog sjelf dra försorg om.“

“Känner ni igen mig?“ frågade baronen, trädande honom närmare.

“Skulle jag inte det?... baron Svärdfält, generalens broder, och baron Rudolfs älskade farbror... det var längesedan vi råkades.“

“Vi råkades sist i natt och återseendet höll på att kosta mig lifvet.“

“Herre min Gud! var det nådig baron som låg i sängen?... det var ju i grefvens tid jag då kom... man har väl gripit den skurken som ville mörda er?“

Den talandes blick sväfvade derunder forskande i alla vinklar och vrår, liksom trodde han, att några vittnen voro fördolda derinne.

“Ja, han är gripen,“ svarade baronen, “och hans fräckhet skulle inte rädda honom från ett rättvist straff, om jag ville öfverlemna honom i rättvisans händer.“

Gestalten i vrån började maka sig upp från sin liggande ställning och satt nu med ryggen mot väggen, betraktande baronen med stora ögon.

"Aha, jag börjar nu förstå," sade han; "nådig baron vill inte blottställa mig för en obehaglig rättegång ... bättre än så tänker baron om min framtid."

"Jag sökte uppfostra er till en ärlig menniska, jag satte er i en skola ... vid tolf års ålder stal ni i skolan och blef bortkörd."

"Jag hade ingen fallenhet för att läsa ... det bär alltid uppåt väggarne när en menniskas rätta anlag missförstås och vanvårdas."

"Jag satte er sedan i ett förmånligt yrke ... ni stal äfven der och blef bortkörd."

"Jag hade ingen fallenhet för att bli sadelmakare ... sitta som en käring och sy i läder, hvem kunde stå ut med det? ... hvarför fick jag inte bli kypare på en källare, som jag ville? ... det yrket föder sin man och andra med, om det kniper."

"Jag lagade, att ni kom i min broders hus."

"Som betjent, ja ... det var just hyggligt, det ... Salig generalen var en riktig öfverdjefvul ... ingen trumslagare har någonsin så bultat sitt kalfskinn, som han bultade min kropp ... lyckligtvis hade jag goda läggar."

"Ni var der till ert tjugonde år ... för min skull öfversåg man med alla de dåliga streck ni der begick ... ni blef anklagad för sedelförfalskning och kunde ej längre vara i min broders hus."

"Jag blef anklagad ... visst blef jag det; men man lät bli att fälla mig ... jag var lika oskyldig i den saken som i allt annat, man påbördat mig."

"Slutligen valde ni er sjelf ett yrke ... ni tog värfning vid Svea artilleri ... hur länge var ni der? ... Innan första året lupit till ända, var ni utstruken ur rullorna."

"Ja, det är som jag säger ... när man börjar i galig ända, så går det tokigt hela vägen ... och för resten så är det skräp med militärer i fredstid ... man blir beständigt slagen, utan att nånsin få det nöjet att slå igen."

"Hvad har ni sedan haft för er i Stockholm?"

"Litet af hvarje, herr baron! ... men jag pratar ogerna om min egen person ... baron Rudolf känner mig nog ... han har många gånger sedan den tiden hedrat mig med sin

vänskap och sitt förtroende ... skulle kunna af honom rekommenderas till det bästa, i fall så behöfdes.“

“Jag ville taga er till landet, för att gifva er en plats vid någon af mina egendomar.“

“Jag vet det ... men jag har inte heller haft någon fallenhet för landtbruket ... det fordras oxens tålamod för att arbeta i jorden.“

“Hvarför kom ni nu till landet?“

“Det var inte längre trefligt i Stockholm ... det är ett byke allt hvad Stockholm heter ... det skall bli två solar på himmelen förrän jag kommer dit härnäst.“

“Allt hvad jag gjort för er, gjorde jag för er mors skull ... kommer ni ännu ihåg henne?“

“Min mor var en vacker menniska och from som en dufva ... det vete fan hvem jag brås på!“ svarade bofven med ett groft skratt.

“Det finnes då ingen sträng i ert bröst, som anslår mildare toner?“

“En sträng? ... hvad är det för grannlåter? ... jag spelar med den fiol jag har och på de strängar jag har ... jag har aldrig bedt någon lyssna på musiken.“

“Har ni aldrig tänkt på hvad slut ett sådant lif måste taga?“

“Man bör inte sörja för morgondagen ... det har jag läst i min barndom.“

“Har ni aldrig drömt om deras lycka, som ärligt förtjena sitt bröd och belönas af sitt goda samvete med mycken annan Guds välsignelse?“

“Min mor släpade som en slaf natt och dag och aldrig gjorde hon så mycket som en mask för när ... men för hennes lycka skulle jag inte vilja ge två styfver en gång.“

“Hvem var det som förstörde hennes lycka? ... jo, hennes vanartige son!“

“Kan väl vara ... men det bevisar i alla fall, att man kan vara olycklig, utan att sjelf rå för det ... den gången tror jag nådig baron bet i sten ... smaklig måltid!“

“Är du så säker på, att din mor icke sjelf var skulden till sin olycka, och var väl du något annat än ett syndastraff?“ sade baronen, men detta endast inom sig sjelf, ty han hejdade sin tunga, för att ej nedsätta en moders minne i en sådan sons ögon. Men han kunde ej hejda den tår,

som dervid sipprade fram ur hans öga och klar rullade ner öfver den bleka kinden.

"Nå, är det slut på midsommarspredikan ännu?" frågade mannen i vrån.

"Ni kommer att sluta på ett förskräckligt sätt!" ropade baronen.

"Blir min ensak," svarades med en isande köld.

"Ännu förskräckligare blifver en gång er räkenskapsdag deroppe!"

"Också min ensak."

"Och denne förhärdade bof skulle jag återge friheten!" sade baronen för sig sjelf; "och likväl talar en mäktig stämma inom mitt bröst för verkställandet af det beslut jag en gång fattat ... men har jag väl rättighet att ..."

"Hu, hvad jag fryser!" klagade fången, skakande på sig.

Baronen spratt till vid dessa ord.

"Detta klagande ljud! ... det var som jag hört hennes egen röst!" sade han sakta. "Var det ett tecken från henne? ... vore det väl möjligt, att denne förtappade varelse kunde återvinnas åt himlen och åt henne?"

"De satans flugorna äta upp mig!" gnisslade fången, skrapande sitt ansigte mot väggen.

"Då ni ger er ut för att stjäla och råna," frågade baronen, "så gör ni väl det derför att ni inte tror er kunna på ärligt sätt förtjena penningar för att fylla edra lefnadsbehof?"

"Dum fråga? ... rådde jag om Himmelsta, så skulle väl fan någonsin falla på den tanken att riskera huden eller halsen för att komma åt mynt, så mycket jag än är begifven derpå."

"Om ni hade så mycket ni behöfde för att lefva ett lugnt och bättre lif," fortfor baronen, "så skulle ni kanske öfvergifva den väg ni hittills vandrat och beträda en annan, som beredde er dessa lugna och bättre dagar?"

"Hvad menar hans nåd?" frågade fången, spärrande upp ögonen och fästande dem på den gamle mannen, liksom ville han tränga in i hans innersta.

"Om jag vore säker på er," gaf baronen till svar, "skulle jag, i stället för att öfverlemna er i kronobetjeningens händer, såsom ni hade förtjent, försätta er i frihet och derjemte i en belägenhet, som kunde betrygga ert ekonomiska

välstånd och på samma gång blifva ett medel till er moraliska förbättring.“

Fångens blick ljusnade och det förra fräcka leendet lemnade hans läppar.

“Det är alls ingen konst att vara dygdig, när man har hvad man behöfver,“ sade han, “men ändå känner jag personer, som hafva mer än de behöfva och likväl äro mycket större skurkar än jag . . . jag kunde säga baron saker, som skulle komma håren att resa sig på ert hufvud.“

“Saker som röra mig?“

“Ja, i främsta rummet er, nådig herre! . . . er ganska nära.“

“Och det är?“

“Det säger jag inte.“

“Hvarför?“

“Jag har gifvit ett löfte att inte säga det . . . ett heligt löfte, hans nåd!“

“Ni kan då hålla ett löfte?“

“Ja, min själ kan jag icke så!“ svarade fången med en viss stolthet i sin blick.

“Hvem brukar ni i sådant fall anropa till vittne af edra löften?“

“Om det varit Gud eller fan, det kan jag inte så noga erinra mig . . . men nog har jag hållit dem som en karl . . . det är tvärsäkert, det.“

“Men har ni inte flerfaldiga gånger lofvat bot och bättring och ändå glömt det?“

“Det kan väl vara, fast jag just inte kan påminna mig, att någon gjort sig besvär med att affordra mig ett löfte i den vägen . . . man har helt enkelt misshandlat och hundfilat mig . . . och detta har gjort mig ytter värre.“

“Hvilka löften är det då som ni inte plägar bryta?“

“Jo, sådana löften som jag ger åt mina medbrottsliga . . . förstår nu herr baron?“

“Om jag, mot det vilkor att ni blefve fri och försörjd för edra återstående dagar, finge ert löfte att hädanefter föra en dygdig vandel, så skulle ni kanske icke anse detta löfte nog heligt, för att böra hållas?“

“Kan inte så noga veta . . . dock, det är sannt! . . . baron blefve då min medbrottsling.“

Baronen studsade förskräckt tillbaka.

"Det är barons skyldighet," fortsatte fången, "att kasta mig i gapet på domstolarne; men i stället släpper baron mig lös... är det inte ett brott, det, kanhända?"

"Det finnes då åtminstone ett enda ställe i hans själ, som inte helt och hållet svartnat!" sade baronen inom sig sjelf, utan att kunna dölja sin förvåning.

"Jo jo, nådig baron komme då på sätt och vis i mina händer," återtog fången med ett triumferande löje, liksom han redan varit öfvertygad derom.

"Nåväl!" sade baronen efter en synbarligen häftig inre strid; "jag gifver er friheten och med den ett årligt understöd, hvaraf ni godt kan lefva, men jag gifver allt detta endast mot ert löfte, att hädanefter icke våldföra någon hvarken till lif eller egendom... går ni in på detta utbyte?"

"Ärligt tal förtjenar ärligt svar," genmälde fången; "jag går in på det."

"Jag kan då vara säker på, att ni hädanefter hvarken sjelf föröfvar något brott eller bispringer andra förbrytare med råd och dåd derutinnan?"

"Det förstås, att när jag sagt a, så får jag också säga b."

"Ni lofvar äfven att aldrig för någon dödlig omtala den del jag haft i er befrielse... icke heller, att det är genom understöd af mig, som ni existerar?"

"Det är billigt... jag går också in på den saken... är det mera än?"

"Ni måste äfven erinra er dem som ni bedragit eller tillgripit något ifrån, för att kunna ersätta dem de förluster, de gjort genom er... det förstås att det blir jag som sätter er i tillfälle dertill... ni lofvar ju äfven det?"

"Jag blir ju ett riktigt dygdemönster!... nå, får gå för det också... är det nog nu?"

"Ja."

"Ber om förlåtelse, herr baron!... men hur länge skall vårt kontrakt gälla?"

"Så länge ni håller edra löften... Blir jag nöjd med er, kan ni dessutom räkna på ännu flere bevis på min bevågenhet... Bryter ni ert löfte, är det slut med all hjelp från mig."

"Men om baron dör?... hur går det då med baronens löften, om jag får fråga?"

"De skola uppfyllas äfven efter min död... det skall jag nog draga försorg om."

"Saken är då afgjord... jag kommer ju att må som en prins i en bagarbod... Men när skall kontraktet börja?... hur länge skall jag ligga bunden till händer och fötter?... det börjar bli något langtrådigt att ligga så här styf och hopknuten som en knippa stockfisk... det kan väl inte hans nåd undra på."

"Jag vill säga er ännu ett ord... Kom ihåg, att hvad jag redan gjort, nu gör och framdeles kommer att göra för er, är för er stackars mors skull... lär er att vörda hennes minne och det skall underlätta edra bemödanden att bli en bättre menniska."

"Min mor!... jag vet att nådig baron alltid intresserade sig mycket för mor min, salig menniskan!... också talte hon mycket om baron bittida och sent... jag har aldrig kunnat begripa orsaken... men... men säg mig... förlåt, men säg mig... rinner det kanske adligt blod i mina ådror?"

Baronen vände sig med afsky från den fräckt leende blick, som beledsagade denna fråga.

"Fan annamma, herr baron!" fortfor fången, "att jag inte är någon vanlig kropp, det känner jag pa min själ!... Ut med ruter, så bekänner jag strax!..."

"Olycklige!" svarade baronen med en suck, framkallad af något bittert minne; "er rätte fader lefver inte mer!... Om ni vill föreställa er hurudan han varit, så tänk på er egen tillryggalagda lefnad!... Ondt blef trädet, liksom kärnan var!"

"Jaså, det kom beck i vällingen," mumlade den andre; "nå nå, blif inte ond för det... frågan är fri, sa Brolund tog plåten."

"Det är tid på att bringa er i säkerhet."

"Ja, så tycker jag med... hvar ska jag ta vägen?"

"Det får ni snart se... Ni har rymt ur häktet, förmodar jag, och man lyser efter er?"

"Jag satt inne mina modiga fyra månader... ingenting kunde man öfverbevisa mig om, fast anklagelser haglade kring öronen på mig... Slutligen blef jag fäld för det jag befriat en polisbetjent från tvenne refben och satt röda plymer på tre stycken stadsvakter... Då tyckte jag det gick för långt och makade mig af en vacker dag, utan att begära permission... Nu slår man efter mig, liksom sprättarne

efter flickor på Norrbro ... men hitintills hafver Herren hulpit mig ... få nu bara se hur det gar.“

“Det är nödvändigt, att ni inte blir igenkänd.“

“Ja visst, hans nåd! ... men jag kommer nu på dygdens väg och den vägen är säkert lika obekant för polisbetjenter och länsmän som för mig, och inte heller vänta de att finna mig der ... kanske det kan göra något till saken.“

“Jag har tagit mina matt och steg ... ni kan således vara trygg.“

“Baron är en god, hederlig herre ... Jag ångrar verkligen den stund då jag satte näfven på er strupe,“ tillade fången saktare och med spejande blickar mot dörren, liksom fruktade han någon lyssnare derutanför.

“Jag gläder mig öfver er ånger och ... er mor i himlen gör det äfven.“

“Det var inte för att åtkomma barons pengar,“ återtog fången med samma sänkta röst, “som jag i natt stod uti barons sängkammare ... nej, det var det inte.“

“Af hvad orsak då?“

“Min var handen ... men jag förde den ej ensam ... akta er för ... för ...“

“För hvem?“ frågade baronen, som, förvånad öfver det besynnerliga uttrycket i den talandes ord och blick, trädt honom något närmare.

“Det är min hemlighet ... mitt löfte!“ svarade fången kort och vände ansigtet mot väggen.

“Ni vill då inte säga mig något?“ frågade baronen, darrande på rösten af en oförklarlig oro.

“Nej!“ svarade fången utan att ändra ställning, “men ligg ej så der ensam i ert sofrum ... gif noga akt på de personer som besöka Himmelsta ... släpp ingen obekant allena in till er ... Dock ingen fara för närvarande ... men framdeles, framdeles! ... ingen vet på förhand hvad som kan hända ... Jag skulle kunna säga mycket ... men fråga mig inte vidare något i den saken, ty jag kommer aldrig att svara något.“

Det knackade i detsamma på dörren. Baronen gick och öppnade den. Inspektor Stenman visade sig, fästande på sin husbonde en frågande blick.

“Allt är i ordning, Stenman?“

“Ja, hans nåd! ... kärran är framkörd och väntar på strandvägen dernere.“

"Godt! ... skynda dig då, och när allt är uträttadt, underrätta mig derom ... jag är i kandidatens rum och du kan söka mig der."

Stenman steg in i rummet, och baronen aflägsnade sig med långsamma steg, grubblande på den besynnerliga varning han nyss erhållit."

Timmen var förliden, då en parvagn slamrade fram öfver stora landsvägen och tog af ner på Himmelstas väg. I första sätet satt en mindre, smal herre, med en uniformsmössa på hufvudet af det slag, som kronolänsmännen vanligtvis bruka, samt försilfrade knappar i rocken. I andra sätet bakom honom sutto tvenne karlar af allmogen. På botten af vagnen lågo fotblack, handklofvar, kedjor och annat tillbehör, som gällt slamrade till vid hvarje stöt vagnen gjorde mot den nygrusade herrgårdsvägen.

Vagnen höll vid en grind och en af karlarne steg ur för att öppna densamma, då från motsatt håll en kärra, med tvenne personer uti, körde fram mot grinden. Länsmannen igenkände uti den ene af dem inspektor Stenmans yngste son. Den andre var en medelålders, ljuslätt herre, klädd på ett elegant och smakfullt sätt, men med ett grönt flor för ögonen, för att skydda dem för dammet.

Länsmannen och hans båda handtlangare blottade sina hufvuden och helsade mycket artigt, hvilken helsning med samma artighet besvarades af de båda i kärran.

"Hur står till på herrgården?" frågade länsmannen inspektorens son.

"Åhjo, efter omständigheterna, herr kronobefallningsman!" svarade denne.

"Det var ju fan till händelse!" sade den förre; "jag kom hem förr än jag ämnat och fick höra hvad som passerat ... genast satte jag mig i väg ... hur är det? ... fågeln sitter väl i säkert förvar?"

"Jo, det kan herr kronobefallningsman lita på att han gör."

"Skönt! ... jag skall bjuda honom på fri skjuts och reskläderna har jag med mig här i vagnen ... Nå, baron har väl inte lidit någon skada till sin person?"

"Nej, Gud vare lof! ... Hans nåd är vid lika god helsa och godt lynne, som vi."

"Så mycket bättre! ... Ni hade kunnat förlora en god husbonde ... Är inspektoren hemma?"

"Ja."

"Det är väl mycket främmande på herrgården, kan jag förmoda?"

"Ja, men de ha rest till kyrkan nästan allesammans och det för en god stund sedan."

"Adjö! ... mjukaste tjenare! ... ber ödmjukast om förlåtelse för jag uppehållit!"

"Skadar inte," svarade herrn med floret, i det han förnämt lyfte på hatten och visade en nacke med det vackraste röda hår.

Dervid foro de båda åkdonen om hvarandra och åtskildes.

Kronolänsmannen höll vid ladugårdshusen, der han steg ur vagnen och åtföljd af sina karlar, bärande bojorna, gick fram till herrgården, der han möttes af inspektor Stenman, som fryntligt log mot honom.

"Välkommen, bror Tunström!" ropade han.

"Morjens, farbror!" svarade länsmannen, mottagande den hand, som räcktes honom; "det var en hejdundrande majstång ni rest upp."

"Åhja, men den har blifvit illa tilltygad af regnet och blåsten i natt som var ... bror skulle ha sett den i går ... Men midsommaraftonen var nära att sluta på ett rysligt sätt."

"Ja, jag vet det ... hvar har ni den skurken?"

"Vi kastade honom in i sjöboden vid stranden, som bror väl känner till."

"Han är väl bunden?"

"Ja, gubevars!"

"Budet sade derhemma, att en herre blifvit illa sårad."

"Ja, unga barons informator."

"Ni skickade väl efter läkare ... det är nödvändigt för läkarattestens skull, som måste företes vid tinget."

"Det förstås."

"Hur var det? ... voro inte karnaljerna två till antalet? ... så hörde jag åtminstone."

"Jo, men den ene undkom, och det var just den som slog informatorn."

"Dumt det, bästa farbror! ... skadar inte i alla fall att förse sig med läkarattest, ty gripen blir han nog, det svarar jag för ... så vida nemligen han fins qvar inom mitt distrikt."

Under detta samtal begåfvo sig kronolänsmannen och inspektoren, efterföljda af fångknektarne, på väg till stranden.

"Känner ni inte hvad det är för en figur?" frågade länsmannen.

"Nej, vi ha aldrig sett honom förr," svarade inspektoren.

"Säkert någon förrymd fästningsfånge ... och han vill inte säga hvem han är, eller hvarifrån han kommer, den spetsbofven?"

"Nej, han är hårdnackad och blir inte god att ta sanningen ur."

"Har ingen fara, farbror lilla! ... jag har ett sätt att handskas med sådana der bofvar, som ännu aldrig slagit felt."

"Aldrig slagit felt," upprepade Stenman, "det kan jag väl föreställa mig, ty bror ska vara en riktig hudflåare, efter hvad jag hört ... men det sättet är hvarken det nyaste eller det bästa."

"Vänta bara, så ska farbror få se ... det ska just roa mig att aflägga ett prof i farbrors närvaro ... men jag borde först kanske hafva en fullständig beskrifning på hur det gick till ... låt oss börja ... hur var det? ... det var ju informatorn, som blef sårad?"

"Ja, det var informatorn, som blef sårad af ett slag i hufvudet."

"Godt! ... då var det säkert han, som kom öfver stråtröfrarne, då de höllo på att mörda baron? ... det anade jag genast, min bästa farbror!"

"Ja, det var det."

"Jag kunde förutse det ... nå, det får han sig väl en hederlig dusör för? ... det är fan hvad somliga hafva tur här i verlden!"

"Jo jo men ... hans nåd vill aldrig stå i obligation hos någon, det vet bror."

"En förträfflig herre! ... farbror må tro det inte var det behagligaste att genast efter det man kommit hem, uttröttad af resan och af brist på sömn, sätta sig uti och kuska till Himmelsta ... detta evinnerliga flängande tär på helsan, ska jag säga farbror ... jag vill inte skryta med mig sjelf, men inte sofver jag i tjensten ... en annan än jag hade, tro mig, tagit sig sin goda förmiddagslur, i stället för att bums fara till Himmelsta ... tror inte min goda farbror det?"

"Jo, nog tror jag det alltid . . . bror är allmänt känd för sitt nit i tjensten."

"Fägnar mig . . . men hvad har man för det, bästa farbror? . . . hvad har man för det?"

"Den bästa inre tillfredsställelse, skulle jag förmoda, och det duger väl det."

"Tackar ödmjukast! . . . men det blir man inte fet på, kan jag försäkra."

"Än Guds välsignelse då?"

"Vacker Guds välsignelse! . . . inga lagsökningar och fan har tagit alla utmätningsauktioner! . . . Fortgår det länge på det sättet, så svälter jag en vacker dag ihjäl med hustru och barn . . . ja, min själ, gör jag inte så."

"Gud bevars för det, kära bror!"

"Jo, jag undrar just, hvem som hjelper en i nödens stund? . . . jag behöfde mig en tvåhundra riksdaler för en angelägen affär . . . men hvar taga bröd i öknen? . . . jag undrar just, min hederliga farbror, om jag skulle säga till baron derom . . ."

"Bror kan försöka . . . men jag tviflar på att det lyckas . . . den husbonde, som ligger i förskott för talrika underhafvande, riktar inte gerna kronobetjeningen."

"Men besinna då för all del, att det just är magnaternas frikostighet mot sina underhafvande, som vållar vår ofärd och tager brödet ur munnen på oss . . . Om jag bad farbror vackert, så kunde väl farbror lägga ett godt ord för mig hos baron."

"Det vågar jag inte."

"Men kanske, och med afseende på den omständigheten, att baron på ett så underbart sätt undkommit en ryslig död, det kunde lyckas farbror att . . ."

"Jag har en gång sagt bror, att jag inte vågar det . . . kan jag tjena bror i något annat, så alltför gerna."

"Kanske farbror sjelf har den der summan att vara af med på någon tid?"

"Nej, ty värr, det har jag inte, min hjertans bror! . . . hade jag, så . . ."

"Men farbrors borgen kunde möjligtvis hjelpa mig ett godt stycke och . . ."

"Jag går aldrig i borgen för någon . . . det är en gammal föresats, min bror! . . . kan jag deremot i något annat vara bror till tjenst, så . . ."

"Men hvad fan!" inföll Tunström, "hvari kan då farbror tjena mig?"

"I något annat, min bror!"

"Hvad för annat?"

"Hur ska jag på förhand kunna veta det? ... Men se der ha vi sjöboden."

Under denna fullständiga beskrifning öfver våldet och mordförsöket på baron Svärdfält hade länsmannen och inspektoren hunnit det lilla stenhuset vid stranden.

Länsmannen, småsvärjande för sig sjelf, vinkade till sig sina handtlangare och närmade sig dörren till sjöboden.

"Här är nyckeln, bror!" sade Stenman, lemnande densamma till länsmannen.

Denne satte nyckeln i låset, tagande på sig sin vigtiga embetsmin.

"Nalkas honom försigtigt, ty han biter omkring sig som en galen hund," varnade inspektoren, "vi behöfde vara ett dussin personer, för att kunna få bugt pa honom."

"Hvad djefvulen är det?" ropade länsmannen; "dörren är uppläst!"

"Hvad säger bror?" ropade Stenman, skyndande till honom under synbar bestörtning.

"Som jag säger, dörren är uppläst!" skrek länsmannen, i det han kastade upp den och sprang in i boden.

Inspektoren och de öfriga karlarne följde honom skyndsamt efter.

Inkomne, sågo de med förvåning på hvarandra. Fågeln fanns icke i buren.

"Han är borta! ... hur har ni bevakat honom?" utropade rättvisans vårdare.

"Jag kan inte dölja min bestörtning!" svarade Stenman.

"Hur har ni bundit honom?"

"Jag är som jag vore träffad af åskan! ... se der ligger repet, hvarmed han var bunden ... någon måtte ha hjelpt ut honom! ... hvad ska baron säga när han får veta det?"

"Hvarför har man inte satt vakt utanför dörren? ... hur kommer det till?"

"Det är visst godt att få någon till det på en sådan dag, när alla vilja till kyrkan ... Skulle väl hans medbrottsling, som vi inte fingo tag uti, hafva varit här och hjelpt ut den stråtröfvaren?"

“Det hade jag kunnat säga förut! ... det kommer på farbrors ansvar, lita på det.“

“Han kan omöjligen vara utom brors distrikt ännu ... ingen fara således ... vi äro då säkra på att han i alla fall blir gripen ... det var emellertid ledsamt, att bror inte skulle vara hemma, när vi i morse skickade efter bror!“

“Jaså, kanske det är mitt fel, när allt kommer omkring! ... det är tacken för min ifver att skynda hit ... Fort ut! ... vi måste genomströfva hela trakten ... allt folket måste sättas i rörelse! ... det är ovärdigt att så illa bevaka en fånge! ... det är just en skön sak att vara kronobefallningsman bland sådana menniskor!“

Alla hastade ut, villrådiga om den väg de borde taga för att anträffa flyktingen.

“En af båtarne är borta!“ ropade Stenman, som skyndat till stranden, “de ha brutit lös kedjan och begifvit sig af öfver sjön! ... Sådan fördömd händelse!“

“Så tag honom då, den som har lust!“ svarade länsmannen, “han är utom mitt distrikt ... han är räddad ... Men se der kommer herr baron sjelf.“

Den gamle ädlingen närmade sig dem. Hans ansigte var ovanligt blekt och hans blick syntes högst orolig. Länsmannen skyndade emot honom och berättade med mycken ifver och beställsamhet hvad som händt, uraktlåtande icke heller att framställa sitt tjenstenit i den fördelaktigaste dager. Baronen förklarade sin ledsnad öfver hvad som passerat, klandrade sitt folks vårdslöshet, berömde länsmannens raskhet och lofvade belöna hans och hans följeslagares besvär, samt slutade med att bjuda dem på frukost och be dem stanna qvar till middagen, hvarefter de förnöjda aflägsnade sig med inspektoren i spetsen.

Nedslagen och dyster blickade baronen efter de bortgående, som snart försvunno bakom träden.

“Jag har eluderat lagarne,“ sade han; “jag har hämmat rättvisans gång och slutligen inför menniskor hycklat förvåning öfver en gerning, som jag sjelf begått! ... det är mycket, det, af en man, som älskat frid med sig sjelf och andra ... Men, vid den lefvande Guden, som en gång och snart nog skall bedöma mitt handlingssätt, jag kunde inte ... nej, jag kunde inte handla annorlunda!“

Fjortonde kapitlet.

Bie källor.

Några dagar hade förflutit efter nästföregående tilldragelser på Himmelsta, då, en vacker förmiddag, en beqväm resvagn med tre hästar före uppkörde på gården och stannade der. Svärdfältska vapnet var maladt på den mörkgröna vagnskorgen, och kusken, som körde densamma, bar den friherrliga familjens livré.

Uti sitt kabinett satt den gamle baronen, samtalande med de medlemmar af familjen, som uppehöllo sig hos honom. Hans gamla syster, fröken Marie Louise och hans brorsdotter, fröken Amanda, voro reskläddda. De skulle nemligen återvända till hufvudstaden i den vagn, som stod väntande på gården.

“Nu på förmiddagen reser min syster med Amanda,“ sade den gamle mannen, “i eftermiddag lemnar min svägerska med sin son Himmelsta ... det blir då tomt och ödsligt här som vanligt.“

“Landet är alltför bra,“ svarade hans syster, “ja, man skulle till och med kunna kalla det agreabelt ... men det är, minst sagdt, enformigt ... alltid lika grönt ... går an för några dagar, men på längden ledsnar man dervid ... Tacka vill jag Stockholm! ... der är lif, rörelse, folk ...“

“Mycket folk, men få menniskor, som den grekiske filosofen sade,“ inföll baronen.

“Bror sade ju nyss sjelf, att det snart blir tomt och ödsligt på Himmelsta?“

“Det gläder mig alltid, bästa Marie Louise, att vara omgifven af mina närmaste anförvandter, och jag saknar dem derför alltid när de resa ifrån mig ... det är denna saknad, som sprider ödslighet och tomhet omkring mig.“

“Goda onkel!“ yttrade Amanda, smekande den gamle mannen; “jag skulle så gerna vilja dröja qvar här ... sommar och vinter skulle jag vilja vara hos onkel ... men ...“

“Men hvarför gör du det inte? ... du skulle bli allrådande här ... du skulle bli en inspektor af det slaget, som

icke allenast kommenderar godsets underhafvande, utan äfven husbonden sjelf... Tro mig, du skulle inte komma att sakna stockholmslifvet... med kännedom af att du vore här, skulle Himmelstas parker snart hvimla af besökande från alla håll... du skulle bli ett mönster för alla provinsens damer, en drottning för alla dess kavaljerer och jag din förste hofmarskalk."

Under det han yttrade detta, lät baronen sin blick då och då hvila på svägerskans ansigte, som oupphörligen skiftade färg och förrådde mycken ängslan.

Brorsonen satt vid fönstret med ansigtet utåt gården, synbarligen liknöjd för hvad som talades inne i kabinettet.

"Ja, min söta flicka!" fortfor hofmarskalken, nypande i Amandas haka; "provinsens fröknar och mamseller, som omöjligt kunna likna dig i skönhet, skulle söka likna dig i talanger och sätt att vara... inom ett halft år skulle ortens tröga landtjunkare presentera ett nytt exemplar af riddartidens sköna blomma... mina underhafvande skulle dyrka dig, som katolikerna sin mariabild, och ändå skulle afundsjukan aldrig intaga den gamle onkelns bröst."

Svägerskan, hvars oro immerfort ökades, uppsteg från sin plats och närmade sig sonen vid fönstret, likaledes skådande ut derigenom, liksom hade hon ett behof af att dölja sitt ansigte för de innevarande.

"Och när en gång grafhvalfvet i Himmelsta kyrka öppnade sig, för att i sitt lugna sköte mottaga den gamle friherrn," fortsatte han; "hvem vet så noga, om inte... om inte ortens drottning äfven hade sitt eget lilla rike att beherrska."

Svägerskan vände hastigt om hufvudet och slungade mot Amanda en blick af glödande harm, hvarefter hon med den djupaste bedröfvelse i sina anletsdrag lutade sig öfver Carl Gustaf, hvars ansigte fortfarande bibehöll samma riktning.

Amanda, hvilken svägerskans blick icke undgått, tryckte rodnande farbrodrens hand och sade:

"Men detta rike, hvarom onkel nu drömt, bör aldrig kunna blifva en verklighet... och om det skulle kunna blifva det, så skulle jag likväl aldrig mottaga detsamma."

Friherrinnans blick föll ånyo på Amanda; den bar tviflets uttryck.

Baronen hade uppstigit och mätte golfvet med stora steg. En tystnad hade inträdt, hvilken ökade det förstämda tillstånd, som bemäktigat sig de innevarande. Slutligen stannade baronen framför Amanda, betraktande henne med ömhet.

“Vid din ankomst denna gången till Himmelsta,“ sade han, “väntade jag att finna dig förlofvad, min goda flicka!“

“Förlofvad!... med hvem då?“ frågade hon, glad öfver att samtalet fått en annan vändning.

“Hå, kors!... du lär väl inte ha ondt efter tillbedjare i Stockholm... jag gissar att du endast behöfver peka på någon i den stora ringen vid dina fötter, för att genast upplyfta honom till rang, heder och värdighet af Amanda Svärdfälts make.“

“Minsann jag ännu tänkt på det,“ svarade hon glädtigt.

“Det var besynnerligt!“

“Är det besynnerligt, att en flicka tänker på annat än att gifta sig?“

“Det tillstår jag,“ inföll fröken Marie Louise, “att bror har en bra låg och “hymiljerande“ tanke om oss fruntimmer.“

“Det är skada,“ återtog baronen, “att Carl Gustaf skall vara så ung... Om han någon gang skall gifta sig, sa borde han hafva en hustru som Amanda... ja, ja, skratten så mycket ni viljen, men jag har ofta tänkt på den saken... och som Amanda inte tycks hafva brådtom, så vore det väl inte så omöjligt att...“

“Hör du, Carl Gustaf!“ ropade Amanda skrattande, “skulle du vilja gifta dig med en så ostyrig flicka som jag?“

Carl Gustaf vände sitt ansigte från fönstret och såg på sin kusin, men svarade icke.

“Jag anser naturligtvis svågers yttrande för ett skämt,“ började nu friherrinnan, som ändtligen återhemtat sig något, “ty hvad min son beträffar, så är han visserligen, såsom svåger sjelf behagat säga, ännu för ung för att tänka på sådant, och jag föreställer mig dessutom, att det inte kan dröja så länge, förrän vi få dansa på Amandas bröllopp,“ tillade hon med konstlad munterhet.

“Jag vet inte hvad tant har läst i stjernorna,“ svarade Amanda, “men inte ett enda blad till min myrtenkrona har jag ännu kunnat upptäcka i dem... stackars Carl Gustaf! se inte så ängslig ut!... jag ger dig korgen, innan du ens begär den, och du blir inte ond på din kusin för det,

det är jag öfvertygad om ... Fördöm mig inte, goda onkel! men jag är en beundrarinna af friheten."

"Och deruti har Amanda onekligen rätt," förklarade tant Marie Louise.

"Vanliga fraser, mitt barn!" sade baronen; "en qvinnas frihet, i den mening du tager den, förblifver förr eller senare det tyngsta band hon kan pålägga sig ... eller hvad tror du, syster Marie Louise?"

"Syster Marie Louise," svarade den tillfrågade, "tror, att det är tid på att resa ... har man då ingenting annat att parlera om i en sådan stund?"

Derefter steg den gamla fröken förargad upp och gjorde min af att gå.

"Onkel menar så innerligt väl, jag vet det," talade Amanda, läggande sin ena arm om den gamle frändens hals; "men onkel har ju sjelf aldrig varit gift, och om denna frihet, hvarom vi tala, skulle vara ett band, så underligt det än låter, hvarför skulle inte en qvinna kunna bära detta med lika styrka, som en man?"

"Min goda flicka! tro mig ... jag har många gånger ångrat den föresats, som bestämde mitt ensliga lif ... jag har många gånger gjutit tårar vid tanken derpå, att jag inte haft en maka, som jag kunnat älska, och barn, dem jag kunnat uppfostra till glädje och tröst i min lefnads afton ... alla andra anhöriga äro i mer eller mindre mån kalla och egennyttiga ... rynka inte pannan, Amanda lilla, ty du är kanske det enda undantaget."

"För Guds skull, onkel! ... säg inte så!" utropade Amanda bekymrad.

"Ja, jag återtager inte ett ord af hvad jag sagt ... kalla och egennyttiga äro de ... och deras egennytta kan drifva dem ganska långt ... ja, till och med långt utom menskligheteus gräns!"

Svägerskan och hennes son vexlade med hvarandra en besynnerlig blick. Den förra bleknade och den senare gömde sitt ansigte i sina händer. Baronen följde dem en stund med ögonen. Derefter återtog han, dock alltid uppmärksam på de båda vid fönstret:

"Ja, Amanda, jag skulle vilja se dig gift innan jag dör."

"Jag vill gerna uppfylla onkels önskan och vilja," svarade Amanda muntert; "men som det lyckligtvis torde dröja

mycket länge innan onkel dör, så har jag ännu god tid på mig.“

“God tid, säger du, mitt barn!... hur lång tid har väl en sextioårig gubbe att hoppas?... hur nära var jag inte denna död nyligen?... Om jag också af min goda helsa tror mig kunna vänta en längre återstod af lifvet, hvem ansvarar väl för, att icke en dylik händelse kunde beröfva mig det?... Tyst!... afbryt mig inte... jag känner till saker, jag, dem du ej anar, Amanda!... jag vet familjer, jag, hvilkas medlemmar, ehuru de äro förenade till och med genom tacksamhetens band, likväl hade skäl att gråta vid hvarandras likkistor... ja, sina skäl... sina kraftiga, men låga skäl.“

Baronen lade synnerlig vigt på de sista orden. Friherrinnan öppnade hastigt fönstret och skådade ut, i trots af solen som brände henne midt i ögonen.

Carl Gustaf bibehöll ännu sin ställning med händerna för ansigtet.

Liksom hade han känt medlidande med deras sinnesförfattning, började baronen ånyo med en ton, den han sökte gifva en lugnare anstrykning:

“Du finner således, Amanda lilla, att du så fort som möjligt måste välja dig en make, om du vill glädja din gamle onkel... innan årets slut måste du göra ditt val, hör du det?“

Amanda svarade allvarsamt:

“Hvad jag alltid mest beklagat inom våra så kallade bättre familjer — de bättre äro inte alltid de lyckligare — är att de äldre medlemmarne som oftast tilltro sig kunna bestämma de yngres öden. Utan att ens tänka på ömsesidiga tycken och böjelser, göra de upp giftermålspartier för dem efter egna beräkningar. Om den harmoni, som bör existera mellan tvenne varelser, som skola tillhöra hvarandra för ett helt lif, göra de sig ej den ringaste föreställning, oaktadt de sorger, de sjelfva lidit och som uppkommit genom frånvaron af denna harmoni, bort kunna upplysa dem om deras misstag. Skulle onkel dö nöjdare, om han visste mig vara olycklig i mitt äktenskap, i stället för lycklig i min frihet?... Bland de kavaljerer, som omgifva mig, finnas visserligen rätt många talangfulla och älskvärda; men deras sträfvan, att synas vara för mer än de äro behagar mig inte rätt... deras beständigt glada ansigten förefalla

mig något enformiga till slut ... de äro för hala, så att min blick på dem icke kan få något fotfäste, att jag så må uttrycka mig ... deras fötter, enkom danade för att dansa på rosor, synas mig för ömtåliga, för att uthärda en stöt mot lifvets hårdare jord ... Den man, jag skulle kunna älska," tillade hon med blickar af ovanlig glans, "bör först hafva pröfvat lifvets strider och segrande gått derur ... Jag ville bli ett behof för hans hjerta ... icke blott en prydnad, hängande dervid ... I utbyte mot den ömhet, jag ville skänka honom, ville jag af honom lära, hurudant lifvet varit när olyckan och sorgen gått deröfver ... Hur skönt att kunna sammanfoga spillrorna af en krossad lycka till ett nytt lyckans tempel och sedan kunna säga: detta är mitt verk, min belöning! ... Detta må återstå för qvinnan, som icke får lefva för något annat än ett husligt lif ... Jag ville se den läran erkänd, att qvinnan är skapad för att stödja mannen ... icke blott för att stödjas af honom! ... Men skilsmässans stund är inne ... farväl, du älskade, vördade onkel!"

Den gamle baronen slöt brorsdottren till sitt bröst och kysste bort de tårar, som tanken på skilsmässan kastat fram öfver ögonens glänsande himlaglober. Derefter omfamnade han sin syster, som pligtskyldigast ansåg sig böra gråta med. De båda kusinernas omfamning var hjertlig och varm, men friherrinnan gick dyster och drömmande ifrån den ena till den andra.

Alla begåfvo sig ner till gården och nalkades resvagnen.

"Har kandidaten inte kommit hem än?" frågade baronen en af betjenterna; "det var tidigt i morse han red ut."

"Det vore ledsamt om vi skulle resa, utan att få taga afsked af honom," inföll Amanda.

"Nej, hans nåd, han är ännu inte hemkommen," svarade betjenten; "han sade att han skulle komma hem klockan åtta, för han visste att nådig herrskapet skulle resa."

"Och hon är nu tolf ... det matte väl inte händt honom någon olycka?" sade baronen bekymrad.

"Helsa honom så innerligt ifrån oss!" bad Amanda; "vi hafva ju honom att tacka för så mycket."

"Ja, frambär min komplimang," instämde gamla fröken; "en alltför hygglig karl med mycken "tournyr" och "habiljé", fast han talar illa fransyska."

Baronen lofvade att frambära deras helsningar. Nya omfamningar, nya tårar, naturliga och konstlade, om hvar-

andra — och nu bar det af med vagnen, under många: lef väl! och mycket viftande med näsdukarne.

Sedan vagnen försvunnit ur de qvarstaendes åsyn, tog friherrinnan sin son under armen och gick med honom ner åt stranden. Baronen atervände till sina rum och sag från sitt fönster efter den bortilande vagnen.

"En herrlig flicka!" sade han för sig sjelf; "hvarför bor ej hennes ande i Carl Gustaf!... Aha, min friherrinna! ni kunde inte dölja det sjuka samvetet... ni rodnade och bleknade vid de misstankar jag med flit lät undfalla mig! ... hvad skulle ni inte då göra om jag öppet sade er att ... Skulle min brorson, denne veke, saktmodige yngling, kunna vara delaktig i modrens... Hvilken ryslig olycka att afgifva ett löfte, till förfang för andra!... förr eller senare hämnar det sig sjelft!"

Kort efter det tant Marie Louise och hennes brorsdotter afrest, jagade kandidaten Stenfjäll på sin löddriga springare in på garden. Sedan han lemnat hästen i den väntande betjentens vård, hastade han, utan att ens slå dammet af sina kläder, upp till gamla baronen, som ännu satt qvar vid kabinettsfönstret.

Baronen, väckt ur sina dystra drömmar af det buller, som uppkommit genom kandidatens häftiga inträdande, reste sig något förvånad upp från stolen och gick emot kandidaten.

Denne, svettig och anfådd af den våldsamma ridten, tycktes anstränga sig, för att få fram hvad han hade att säga.

"I fall herr kandidaten brådskat så, för att fa taga afsked af min syster och min brorsdotter," sade baronen, "så beklagar jag att det skett förgäfves, emedan de nyss rest och jag således endast har att frambära deras hjertliga helsningar...men det är kandidatens eget fel... hvarför dröja sa länge? ... vi ha verkligen varit oroliga för kandidatens skull."

"Jag anhåller ödmjukast om tillgift för mitt dröjsmål och min oartighet," svarade kandidaten; "men jag har haft mina skäl hvarför jag varit borta så länge, och utan dem hade jag visst inte beröfvat mig det stora nöjet att ännu en gång få vexla några ord med herr baronens anhöriga och tacka dem för den ynnest och det deltagande, de ädla damerna bevisat mig."

"Herr kandidatens promenad har varit ansträngande, ser jag... kan detta vara helsosamt för den som så nyligen varit opasslig?"

"Jag nämnde för herr baron om skäl, som förorsakat mitt dröjsmål denna förmiddag och jag skyndar att meddela dem . . . Jag vet ej riktigt hur jag skall ställa mina ord . . . jag fruktar att min anhållan om förklaring i en högst besynnerlig sak kunde på något sätt såra den vördnadsvärde man, inför hvilken jag nu står . . . jag vet att mycket kan hända som synes obegripligt för en, på samma gång som det ligger klart för en annan, men . . ."

"Herr kandidaten förvånar mig och äfven oroar mig, jag kan ej neka till det."

"Och ändå, herr baron, är jag kanske den mest förvånade och orolige."

"Tala tydligare, herr kandidat."

"Ja, jag måste tala, om jag också skulle utsätta mig för herr barons missnöje."

"Var lugn i det hänseendet, min unga vän! . . . ni har för stora rättigheter till min vänskap och min tacksamhet, för att någonsin kunna väcka mitt missnöje . . . men för all del sitt ner här i soffan bredvid mig . . . ni har på det högsta retat min nyfikenhet . . . ni måste äfven tillfredsställa den."

Kandidaten satte sig.

"Jag kommer ifrån Bie källor," sade han, fixerande baronen noga.

"Från Bie källor?" upprepade baronen, utan att hans ansigte förrådde den öfverraskning, som kandidaten tycktes hafva väntat sig.

"Jag har varit i närheten af Birrsta," fortsatte kandidaten med samma fixerande blick.

Denna gången märkte kandidaten tydligt, hurusom baronens ansigte vexlade uttryck, som på en gang tillkännagåfvo förvirring och ängslan. Kandidaten nedslog dervid sina ögon, liksom blygdes han öfver sitt spioneri på den gamle mannens känslor, och han saknade mod till att fortsätta.

"Tala!" utbrast baronen, läggande sin hand på den unge mannens; "tala . . . jag fattar nu betydelsen af edra mystiska ord och är beredd på allt."

Kandidaten talade, och hvad baron Svärdfält fick veta, får äfven läsaren veta af följande berättelse, om

Bie källor.

I följd af det slag, kandidaten midsommarnatten erhållit i hufvudet, hade friherrinnan Svärdfält och hennes son be-

slutit uppskjuta afresan. Kandidaten, ehuru ännu ej fullkomligt återstäld, brukade hvarje morgon göra en promenad till häst och derunder besöka de närmast belägna gårdarne. Denna dag hade han tidigt begifvit sig ut, men försjunken i betraktelser öfver den herrliga natur, som öfverallt mötte och omgaf honom, hade han låtit hästen följa sin egen smak och befann sig snart på en väg, som han förut icke besökt. Der mötte han en bonde, som upplyste honom om att han hade en mil till Himmelsta och en qvarts mil till Bie by.

Kandidaten, som under sitt vistande på Himmelsta ofta hört Bie omtalas för dess ypperliga källor, beslöt nu att fortsätta färden dit.

Bie by ligger i en fruktbar dal, omsluten af höga sandåsar och täta skogar, genom hvilka stora landsvägen slingrar sig och går igenom byn, som äfven har gästgifveri. Genom dalen dansar en bäck, hvilken upptager i sig och i den närbelägna skogssjöns vård öfverlemnar det vatten, som väller ur de källor, hvarpå Bie är så rikt. Utom en mineralkälla, som genom en vacker björklund leder sin kopparfärgade åder, finnes en mängd andra källor af det klaraste, friskaste och mest välsmakliga vatten. Mineralkällan bar sedan längre tider namn, heder och värdighet af helsokälla, kring hvilken sjuka menniskobarn, i synnerhet af allmogen, hvarje sommar samlade sig.

Allt vatten, som smakar illa, har ansetts för helsosamt och derför varit behändigt för läkarekonsten att taga till, sedan farmakopeens resurser blifvit uttömda. Vid hvarje källa, som smakat illa, har man upprest brunnshus, desto större, ju sträfvare och bittrare vattnet varit. På brunnshusens väggar hänga kryckor knipptals, såsom segertecken öfver besegrade sjukdomar, ehuru osäkert är, huruvida dessa kryckor blifvit ditförda under armarne eller på armarne. Nog af, de hänga der till uppmuntran och hugsvalelse för verlden, som vill bedragas och bedrages. Författaren minnes ännu från sin barndom en vigilant herre, som samlade jernbitar till skrottunnor och gamla kryckor för brunnshusen; han minnes, huru denne köpman, när han, hvilket oftast hände, hade svårt för att få begagnade kryckor — krymplingar hafva ju ännu svårare för att lemna dem — hur han, säga vi, bestälde dem af en timmerman, som hade sig ålagdt att göra dem — så gamla som möjligt. Men hvad gör det? Blott man tror, får man vara dummare än eljest

tillåtet är, och sjelfva snillet blir ett får, när det riktigt tager sig till att tro på menniskofunder. Sålunda har man sett kring brunnshusen hvimla folk af olika stånd, olika bildning och förmögenheter. Mineralkällans najader hafva varit de gyllene kalfvar, de tillbedt, och läkaren, gudomligheternas utexaminerade tolk, charlatan, ofta utan att sjelf veta det, har skridit bland sina patienter med blickar, som utlofvat en Saras, en Methusalems ålder. Men snart kom man underfund med att mineralkällan icke var det vigvatten, hvarmed man kunde besvärja underjordens makter — de årliga förteckningarne på döda ökades snarare än de minskades. Då hittade några "spekulantenhjelmar" (uppfinningens heroer förtjena adelsnamnet) på att imitera Gud Fader och göra samma slags källor som han. Hvad som lyckats Moses i Gamla testamentets tider borde äfven lyckas för nyare tidehvarf. Man började göra Marienbader, Karlsbader, Stålpyrmonter och Emser-vatten m. m. Snart stodo de gamla brunnshusen öde, ty hela verlden satte nu munnen under apotekarnes apparater. Hvad som ej kunde hjelpas på ett naturligt sätt, skulle hjelpas på ett onaturligt. Som kuren var dyr, så kunde endast de bättre lottade begagna den och under loppet af femton à sexton år såg man skaror af de utsöktaste kavaljerer och damer på fastande mage sörpla i sig dessa varma, vidriga soppor. Icke desto mindre fortskredo dödstabellerna med samma ohjelpliga envishet som förr. Slutligen flög gräfenbergerkuren genom Europa och sopade bort alla andra vattenkurer. Man kan icke neka, att ju densamma är den mest natur- och ändamålsenliga i den vägen. Den hvilar på rationella grunder och nyttan deraf ligger klar för en hvar; men öfverdrifterna vid dess begagnande skada dess rykte. Man vill använda den mot alla möjliga sjukdomar och glömmer derjemte det gamla förträffliga ordspråket, att "hvad som duger för smeden, duger icke alltid för skomakaren". Det finnes mer än tillräckligt förråd på menniskokroppar, som behöfva återställas, utan att man behöfver fylla filtbäddarne och bassängerna med friska, eller blott inbillningssjuka, hvilkas antal alltid ökas med kurerna.

Det är gräfenbergerkuren, som Bie har att tacka för sin närvarande ryktbarhet. Dess källor, som lemna en ovanlig tillgång på friskt och godt vatten, kommo väl till pass för en sådan inrättning, och nu, sedan en af ortens mag-

nater inköpt en del af byn och börjat uppföra en mängd byggnader, som utlofva den största prydlighet och beqvämlighet, skall det ej dröja länge innan denna ort tagit lofven af andra, helst den är gynnad af en skön natur och ligger på alla sidor omgifven af de vackraste gårdar.

Det var till dessa källor som kandidaten Stenfjäll styrde sin springare på en väg, som då sällan besöktes af andra än de bönder, som bodde och odlade der, samt af resande, som derstädes bytte om hästar. Ingen anade då hvad i en framtid skulle blifva af denna skogomslutna trakt. Ingen kunde då föreställa sig, att de läckraste munnar en gång skulle finna sin njutning i dessa källors svalkande vågor, att de finaste kroppar skulle smekas af dem och att allmogens hårda körredskap skulle användas för att förlusta den fashionabla verlden. Kandidaten längtade blott att få se de naturskönheter, som det simpla bondlandet hade att bjuda på, och att få svalka sin törst i de källor, som, efter hvad han af resande hört, skulle vara de bästa inom provinsen.

Utkommen ur den mörka skogen, stannade han sin häst på åsen och betraktade med hänryckning den sköna Biedalen, som utbredde sig under hans ögon. Efter några minuters rast fortsatte han långsamt ridten och begaf sig, på anvisning af en mötande landtman, ner till den största af källorna. Bredvid densamma står, lik en skildtvakt, en hög sten. Kandidaten hade just kommit förbi densamma och styrde hästen åt höger, då han upptäckte flere bönder, som med händerna bakom öronen grupperat sig omkring en talande person, hvilken kandidaten väl hörde men icke såg.

Han höll inne sin häst och stannade, ty det föreföll honom som hade han förut hört denna gälla, genomträngande stämma. De öfrige åhörarne voro så uppmärksamme på talaren, att de icke märkte den på talet likaledes lyssnande ryttaren, som höll bakom dem.

“Som jag säger, edra bondbassar!“ hördes talaren; “ni sköten er jord, så att hin håle kunde gråta derat! . . . hvarför odlen ni inte på sandåsarne? . . . tron ni väl att sandåsar endast äro till för att grusa vägarne med? . . . hvasa?“

“Inte kan nå'n säd växa på sanda, inte,“ inföll en bonde.

“Inte det?“ fortfor talaren; “jag ska lära er att det går an, jag . . . det fins ju god tillgång på blålera, den skönaste, den präktigaste blålera? . . . är det inte så, kanhända?“

"Jo visst fins det blålera, alltid."

"Nå, der ha vi det... hvarför kör man inte opp leran på åsarne och blandar den med sanden?... hä?... blir det inte en ypperlig jord, det, kanhända?..."

"Ja, men när sola bränner på allt det dera, så blir det som ett tegel, det är visst och sannt, det."

"Jag skulle ge dig för tegel, jag, om jag gjorde rätt!... solen ska inte bränna... langen upp vatten bara och blöten på natt och dag tills det hinner smälta väl tillsammans... hvarför fins det källor, om inte för det ändamålet?"

"Det blir ju som en gröta, herr patron, och hocken kan så i tocket?"

"Sa' du, att det blir en gröt?... gjorde du det, din anka?"

"Jaa."

"Jaa," instämde de öfriga bönderna.

"Der har du sked till gröten," svarade talaren, hvarvid hördes smällen af en örfil.

Bönderna, tålmodiga, drogo sig något tillbaka, men tycktes för öfrigt icke hafva något att anmärka mot kraftargumentet.

"Hur se edra åkrar ut?" fortfor talaren lugnt, liksom hade ingenting ovanligt passerat, "äro de inte torra som fnöske?... hvarför leder man inte källorna genom åkrar och ängar?... hvarför anlägger man inte jernbruk och uppmuddrar bäcken för att få farled?... ska jag lära er det med, kanhända?... Skulle kunna bli brukspatroner allesammans... skulle kunna gå med pipan i munnen hela Guds langa dagen och trumfa på hvarandra... skulle kunna fara till Stockholm och lefva som hvar dag vore den sista... skulle kunna bli gifta med fröknar och mamseller, edra bredfotingar!... men ni begripen ingenting, ni förstån ingenting, ni ären ohjelpliga... vänta bara! jag ska lära er att vörda Gud, konung och fäderneslaud, lita på det... Hur är det, gubbar! är det någon af er som kan spela kronvägg?... jag ska lära er det... krona är det!"

Dervid singlades en slant upp öfver de omkringståendes hufvuden.

Hvad verkan den store landthushållarens tal utöfvade på bönderna, torde vara osäkert; men på kandidaten tycktes det göra ett besynnerligt intryck. Han steg af hästen och

närmade sig de församlade, som med blickarne följde slantens rörelse och makade sig ifrån det ställe der den nedfallit.

Kandidaten fick nu ögonen på talaren, just som denne upptagit slanten från marken.

"Är det någon som har lust att våga en sexstyfver?" ropade landthushållaren; "är det ingen af er, som..."

Landthushållaren fortsatte ej, ty hans ögon mötte i detsamma kandidatens forskande blickar. De omkringstående bönderna, som nu först varseblefvo den främmande herrn, togo af sig mössorna och helsade, hvarefter de drogo sig något tillbaka.

Kandidaten fortfor att mönstra den person han hade framför sig. Denne var klädd i sommarrock och sommarbyxor, men alltsammans mycket fint och städadt. Mannen höll i handen en stor silfverbeslagen sjöskumspipa och hade på sitt hufvud en ny grön skinnkaskett, hvilken stack af mot det röda, glänsande håret.

"Mitt namn är Stenfjäll," sade kandidaten till honom, "och jag har vistats på Himmelsta hos baron Svärdfält sedan midsommarafton... får jag lof att fråga, med hvem jag har den äran att tala?... det är möjligt att jag misstar mig, men jag tycker mig förut hafva sett min herre."

"Jag är också resande här på orten," svarade den tillfrågade, nedslående med en viss skygghet sina sneglande ögon.

"Och namnet, om det tillåtes?"

"Axner, bruksförvaltare från Norrland... hvarmed kan jag vara till tjenst?"

"Jaså, herr brukspatron Axner... det fägnar mig... Att det var en man af yrket, kunde jag höra på de råd, herr brukspatron nyss utdelade åt folket derborta... Hur länge har herr brukspatronen varit här på orten?"

"Hvarför vill min herre veta det?" frågade den andre, något förbryllad.

"Det var ju en mycket oskyldig fråga," svarade kandidaten, "man ska ju börja ett samtal med något, och det är alltid roligt att få språka med en långväga resande, i synnerhet så här på landsbygden."

"Det gör mig ondt, min unga herre!... men jag har verkligen ingen tid för något samtal... åtminstone nu för ögonblicket... en annan gång ska jag ha den äran att..."

"En annan gång är en skälm, som man säger," inföll kandidaten, läggande synnerlig vigt på ordet skälm.

Den rödhårige herrn slog upp sina ögon och fästade dem med ett underligt uttryck på kandidaten, hvarefter han svängde sig om på klacken, i mening att aflägsna sig från källan, hvilken glittrade tätt invid deras fötter.

"Skulle händelsevis herr brukspatron," började kandidaten åter, "ha något glas med sig, så anhåller jag att få låna det ... jag har aldrig förr smakat på detta beprisade vatten."

"Det ligger ett gammalt öskar bredvid ... får jag lof att bjuda?"

Bruksförvaltaren böjde sig dervid ner öfver källan, fylde öskaret och räckte det derefter åt kandidaten, som mottog detsamma och drack derur. Den förre tycktes vilja begagna detta tillfälle för att gå sin väg.

"Ännu ett ord, herr brukspatron!" ropade kandidaten, kastande ifrån sig öskaret och skyndande efter den bortgående.

"Hvad behagas nu igen?" frågade denne tvärt, i det han vände sig om.

"Jo, jag ville fråga, om det är en plägsed bland brukspatronerna i Norrland att spela kronvägg på morgonqvisten?"

"Jag förstår inte ..."

"Jag tyckte att brukspatronen var som bäst i taget dermed, när jag kom."

"Jaså, jo, det händer nog ibland, när jernpriset faller."

"Det är förvånande."

"Men det förvånar mig mycket mer, att min gunstig herre inte låter mig vara i fred, utan uppehåller mig så der, fast jag sagt att jag inte har tid att prata med herrn ... det är kanske en plägsed bland herrns bekanta att genera folk?"

"Det är hvarken mitt eller mina bekantas fel, om det finnes personer, som alltid måste anse sig generade."

"Ännu en gång, hvad vill herrn?"

"Veta om herrn är den person som jag tagit herrn för," svarade kandidaten med bestämdhet i tonen.

De begge samtalande hade derunder vikit af in på stora vägen, som ledde upp till sandåsen. Bruksförvaltaren tog ut stegen det mesta han förmådde, kastande skuggrädda blickar bakom sig efter bönderna, hvilka de likväl snart förlorade ur sigte. Kandidaten vek ej från hans sida.

"För hvem tar herrn mig då?" frågade mannen med sjöskumspipan.

"Med den upplysningen vill jag genast tjena er," svarade kandidaten. "Det kan inte gerna vara er obekant, att

en bof förliden midsommarnatt bröt sig in i baron Svärdfälts sängkammare på Himmelsta, för att mörda och plundra... jag öfverraskade nidingen."

"Och räddade baronen, kan jag väl förstå?"

"Ja, det gjorde jag."

"Och grep röfvaren?"

"Nej, ty värr, han undkom mig... den gången undkom han mig."

"Nå, än se'n då?... det börjar på att bli en mycket treflig historia."

"Under striden med honom kom jag honom naturligtvis så nära, att jag kunde se hans ansigte och jag har alla dess drag inpräglade i mitt minne."

"Fägnar mig... men hvarför höll ni inte honom qvar?... det hade ju varit en skön fångst, det!... inte sannt?... en sådan fågel släpper man inte gerna ur händerna."

"Han undkom mig, sade jag ju... men under flykten genom fönstret föll en peruk af hans hufvud, hvarvid jag upptäckte att röfvaren hade rödt hår."

"Hå, fan!"

"Jag hörde hans röst vid tvenne tillfällen, först i baronens sängkammare och sedan ute i fria luften."

"Anamma det, så visst!"

"Jag skulle aldrig kunna misstaga mig på denna röst."

"Nå, hvad har nu allt detta att göra med mig, om jag får lof?"

"Jo, ansigtet, håret och rösten träffa fullkomligt in på er person."

"Det var besynnerligt!... den komplimangen tackar jag inte herrn för."

"Er skygghet, ert bemödande att undvika mig styrka mina misstankar."

"Och hvad är er afsigt nu, min gunstig herre? var det för att drifva gäck med mitt röda hår, som ni trugat er på min person med en näsvishet utan like och som jag skulle tukta, om jag inte tyckte, att det var skinn om er, fast det är tunnt!"

"Ha, jag har inte misstagit mig! det är du, din stråtröfvare!" ropade kandidaten, fattande bruksförvaltaren i kragen.

Bruksförvaltaren lade sina båda armar på kandidatens axlar och sade:

"Ställ inte till något uppträde, herre!... ni kommer alltid att förlora på det."

Kandidaten ryckte sig lös och tog några steg tillbaka, i det han ropade på några bonddrängar, som arbetade på ängen nedanför åsen.

Bruksförvaltaren kastade sig i detsamma öfver kandidaten, fattade honom om lifvet och tryckte honom till sig med en oemotståndlig kraft, hvarunder han lade sina läppar mot hans öra och hviskade:

"Inte ett enda ord, menniska! var tyst som trädstammen derborta, eller kramar jag er så, att ögonen edra ska bli som en kokt aborres!"

Kandidaten fortfor icke desto mindre att höja sin röst, under det han, i stället för att söka befria sig ur det skrufstäd, han iråkat, snarare sökte fasthålla sin motståndare tills hjelp hunnit anlända.

Sålunda stodo de på sandåsen, bröst mot bröst. Bonddrängarne nedanför, som hörde kandidatens rop och sågo uppträdet mellan de båda herrarne, lemnade sitt arbete och började röra på sig, men långsamt och tvehågset, ty de förstodo naturligtvis ej meningen med omfamningen deroppe.

"Ett ord så godt som två, herre!" fortfor bruksförvaltaren lika sakta; "det lönar inte mödan att lägga vantarne på mig, ty den gamle hofmarskalken ska göra allt i verlden för att få mig lös igen... han och jag äro gamla goda vänner, lita på det."

Kandidaten släppte hastigt sitt tag. Ett ljus uppgick för hans ögon. Banditens rymning midsommardagen hade alltid förefallit honom besynnerlig och gåtlik. Sak samma med den gamle baronens förlägenhet hvarje gång samtal derom uppkommit. Nu låg det klart för kandidaten, att ett förhållande ovilkorligen måste förefinnas emellan dessa tvenne, så himmelsvidt olika personligheter, om han också ej kunde fatta dess rätta beskaffenhet. Icke vetande hvad beslut han under sådana omständigheter skulle fatta, stirrade han på den förmente bruksförvaltaren, hvilken med armarne i kors och ett hånfullt leende på sina läppar betraktade honom, utan att ens taga ett steg för att aflägsna sig.

Bonddrängarne hade nu uppkommit på åsen och omgäfvo de tvenne med frågande blickar.

"Hvad behagas?" frågade den rödhårige, vändande sig till drängarne; "kommen ni för att se på hur herrn der och

jag öfva oss i att brottas? ... kanske ni ha lust att leka med en smula?"

Efter dessa ord sträckte han ut sina båda armar, fattade uti tvenne af drängarne, lyfte upp dem båda ifrån jorden och höll dem sålunda på hvardera armen en stund i luften, hvarefter han varsamt satte ner dem igen, förde deras hufvuden tillsammans och tvang dem att kyssa hvarandra med sådant eftertryck, att begges läppar blodades. Sedan han på detta sätt välkomnat drängarne, vände han sig till kandidaten och sade med en min af förtrolighet:

"Frambär min helsning till gamla baron och säg honom, att brunnsdrickningen bekommer mig väl och att gikten börjar låta pruta med sig, och be honom för all del inte glömma bort mig ... säg honom äfven, att jag väl behöfver motion, men att han derför inte behöfver skicka folk hit för att brottas med mig, ty brottning är för stark rörelse för en brunnspatient ... Deremot blir jag honom högst förbunden, om han med det snaraste tillsänder mig en kardus Gefle vapen ... äkta Gefle vapen, hör herrn det? ... och nu god dag, min vän, sa' snickaren till katten."

Derunder stoppade han sin pipa, och när han tändt den, tog han artigt af sig mössan, helsade och gick med långsamma steg tvärs öfver vägen in åt den närbelägna beteshagen samt försvann.

Bonddrängarne gapade efter honom, förbluffade öfver det prof på kroppskrafter, brukspatronen ådagalagt, och de båda, som nyss af honom på ett så eftertryckligt sätt blifvit hissade, att de till och med, enligt gammal fostbrödrased, blandat sitt blod tillsammans, hoppade af förargelse, utan att likväl våga taga ett enda steg för att förfölja honom, eller ens yttra ett enda ord.

"Hur länge har den der herrn bott här på trakten?" frågade kandidaten drängarne.

"Skam den som inte mins," svarade en af dem, "men jag tror det var midsommardaga som han kom hit."

"Bor han här i byn?"

"Nej, han håller till på Birrsta."

"Ligger det långt härifrån?"

"Hå nej, bara en liten bit in på skoga."

"Hos hvem bor han der?"

"Hos en afskedad soldat ... Stark på Lilltorpet, vet jag."

"Kom han hit med skjutshästar?"

"Vånne jag det kan säga."

"Spektorns Erik körde honom hit," upplyste en annan.

"Hvad gör han här?"

"Hå, han dricker ju ur källa, vet jag."

"Ä' en omenskligt beskedlig herre," tillade en tredje, "för det var som i går, då han traktera på bränvin öfver lag, så gammel Pehrsson såg två solar på himla, fast han ä' blind på begge ögona."

Kandidaten återvände derefter till sin häst och begaf sig på hemvägen.

Sedan kandidaten, i enlighet med hvad ofvan omförmäldt blifvit, förklarat orsaken till den oroliga sinnesstämning han röjt vid sitt inträde i baronens rum, yttrade denne:

"Min vän! jag inser alltför väl, att denna händelse på det högsta måste förvåna er."

"Utan tvifvel, herr baron!" svarade kandidaten; "ju närmare jag nalkades Himmelsta, desto mera började jag intagas af den fruktan, att jag låtit öfverlista mig af bofven, och att allt, hvad han för tillfället yttrade, endast var en dikt, som genom sitt sken af verklighet förde mig bakom ljuset."

"Men om det inte vore en dikt, det skulle förvåna er i alla fall?"

"Visserligen, herr baron!"

"Och ni vill naturligtvis känna orsaken till denna händelse, som förvånat er?"

"Jag kan icke neka till, att min nyfikenhet är stor, men som jag begriper, att allt detta hänger tillsammans med någon familjehemlighet, som jag inte har rättighet att vidröra, så kan det ej falla mig in att blifva herr baron besvärlig med något ord vidare i den saken."

"Och er aktning för mig minskas inte derigenom?"

"Nej! ack, nej!"

"Ni har inte för någon yppat hvad som händt er vid Bie?"

"Nej, herr baron! . . . jag ansåg mig inte böra göra det, förrän jag talt med herr baron."

"Och sedan ni nu talt med mig, hvad ämnar ni nu göra?"

"Ingenting, så framt detta är herr barons önskan."

"Godt! ... jag väntade detta af er ... men så mycket mera är det min pligt, att upplysa er om allt ... Jag talar ogerna om det förflutna ... ofta kan en enda sorg uppväga alla de ögonblick af glädje man njutit och man förmår då icke ens vidröra något af dessa utan att på samma gång uppfriska minnet af den förra ... Min lefnad har i allmänhet framflutit lugn och utan just så särdeles många märkvärdigheter ... dock finnes det några sådana, som stundtals förvandlat den lugna bäcken till en brusande ström. Jag vill i korthet för er, min unga vän, afgifva en bekännelse, som skall afslöja det som ni nu anser oförklarligt."

Femtonde kapitlet.

Bekännelsen.

"År 1790," började baronen, "vistades jag i Stockholm. Jag var en tjugoåttaårig ryttmästare med ett aktadt namn, hvilket jag berömligt vårdat på ärans fält, som det sades. Jag var icke desto mindre redan ledsen vid militärståndet, ty jag kunde icke, såsom många mina kamrater, beprisa detta ärans så ofta besjungna fält. En krigslysten konung öppnar ett krig på ett sätt som kränker folkrätten. I spetsen för sina krigare intränger han på främmande område, plundrar, bränner och mördar. Hvad gör det, att kriget orättvist blifvit väckt, att folkrätten blifvit kränkt, att oskyldigas tårar och blod pressas ut, att byar och städer förvandlas till ruiner? Det är ju i alla fall ärans fält man beträder och de privilegierade .mördarne helsas som hjeltar och bekransas med lager, liksom hade de kämpat för frihet, religion och fädernesland.

"Jag, som inte kunde fatta att det hängde alldeles så rätt ihop med den saken, beslöt taga afsked ur fälttjensten, för att lemna rum åt andra med mera lifliga föreställningar om äran och dess betydelse. Jag var då fattig, ty ingenting annat än namnet hade jag och mina syskon ärft af våra

föräldrar. Jag bodde i samma hus som en tenngjutare, hos hvilken jag inackorderat mig i ett för allt.

"Tenngjutaren var enkling, men hade en dotter som förestod hushållet. Det var en skön, tjugoårig flicka med namnet Christina. Det dröjde ej länge, förrän vi älskade hvarandra med den mest glödande kärlek; men båda hade vi ingenting annat än vår kärlek att bygga på. Jag ämnade bortackordera min ryttmästartjenst och använda den summa jag derför kunde erhålla till inköp af en landtegendom, för att egna mig åt fredliga värf och göra mitt lif så nyttigt som möjligt. Derigenom trodde jag mig äfven kunna bereda min och Christins gemensamma lycka. Jag visste väl att mina andryga slägtingar skulle sätta sig deremot, men detta bekymrade mig föga. Jag hade ingenting att tacka dem för och ville inte heller hafva dem att tacka för förlusten af den sällhet, jag drömde mig i Christins armar.

"Under samma tid återknöt jag bekantskapen med en ungdomsvän och skolkamrat, hvars namn var Adolf Silfversköld. Denne var omåttligt rik, men hade en förstörd helsa, till hvars återställande han var ordinerad att företaga en resa till det sydliga Europa. Som jag var kunnig i flere språk och dessutom omtyckt af Silfversköld, föreslog han mig att blifva hans ressällskap. Att göra en sådan resa hade varit en af mina lifligaste önskningar, och jag omfattade derför detta tillfälle med mycken begärlighet, helst min vän förklarade, att han hade respengar, tillräckliga för ett dussin ryttmästare med eller utan sqvadron, samt jag dessutom ansåg mig kunna så mycket hellre mottaga hans tillbud, utan att känna min stolthet förödmjukad, som jag genom min språkkännedom trodde mig kunna blifva honom till nytta och han enkom af denna orsak behöfde en följeslagare. Jag beslöt derför att följa honom.

"Jag bortackorderade min tjenst och förlofvade mig med Christin, i trots af mina slägtingars uppenbara ovilja och harm. Efter många löften och försäkringar om ömsesidig evinnerlig kärlek, slet hon sig gråtande ur mina armar och jag reste med min vän. Under resan skref jag flitigt till henne och mottog äfven af henne bref, alla vittnande om den innerligaste hängifvenhet och djupaste längtan efter min hemkomst. Sålunda hade ett halft år förflutit, hvarunder jag och Silfversköld genomreste Frankrike. Jag var vittne till revolutionens alla fasor på denna jord, åsåg med

bäfvan de blodiga frukterna af ett mångårigt förtryck och fann huru fädernas missgerningar straffades intill tredje och fjerde led.

“Slutligen begåfvo vi oss till Rom, der vi dröjde hela fyra månader. Den eviga stadens brokiga företeelser funno dock i mig en kall beundrare, ty min själ plågades af en förtärande oro. Christin hade upphört att skrifva till mig. Förgäfves skickade jag henne bref på bref. De lemnades alla obesvarade. Vid slutet af den fjerde månaden erhöll jag från min bror i Stockholm den förkrossande underrättelsen, att Christin inlåtit sig i en kärlekshandel med annan person och att hon, såsom förförd och vanärad, vore för mig för alltid förlorad. Jag vill ej teckna min sorg, min förtviflan. Jag sökte döfva den sårade kärlekens qval genom den ömhet jag egnade vänskapen. Jag var outtröttlig i den vård jag skänkte Silfversköld, hvars tillstånd allt mer förvärrades. Mången gång hviskade han tröstande till mig: bror Svärdfält, jag skulle gerna, om jag kunde, tillbyta mig ditt sårade hjerta mot mina skadade lungor, och när jag förklarade mig hugad att ingå på bytet, skrattade han åt mig och sade: det är eländigt af en man att förtvifla, när han har bröst och armar som en romersk gladiator eller en engelsk boxare; se på mig, och tacka din Gud att du är som du är. Jag insåg att han hade rätt och beslöt jaga den trolösas bild ur mitt hjerta. Silfversköld började längta hem till fäderneslandet, för att, som han ofta yttrade, derhemma få sig en gentil graf för sina penningar. Vi begåfvo oss på hemvägen.

“När vi återkommit till Stockholm, var det jemnt ett år sedan vi reste derifrån. Jag fick der af mina fränder och vänner min brors bref bekräftadt. En dag kom jag händelsevis att vandra den gata, vid hvilken tenngjutaren bodde — jag hade sedan min hemkomst undvikit denna gata — då jag hörde följande utrop tätt vid min sida: “Herre Gud! lefver han än?“ Jag såg åt sidan och igenkände tenngjutarens piga, som stod i porten till det hus han bebodde. Jag nalkades henne. “Gud i himmelen! nu blir mamsell galen när hon får veta det!“ ropade hon, slående händerna tillsammans. Efter många frågor fick jag nu af henne veta, att man ansett mig vara död. Jag knuffade undan henne, störtade uppför trapporna och stod nu framför Christin, som vid åsynen af mig uppgaf ett skrik och

afdånad sjönk mot golfvet. Jag vill ej beskrifva det uppträde, som nu timade mellan henne och mig. Nog af, jag fick höra en ryslig historia.

"Man hade uppgifvit mig såsom död och derom hade mina ärade slägtingar dragit försorg. En bof med tröstens mask för sitt ansigte hade derefter trängt in i fadrens hus och förfört dottren. Om jag också upprördes af det förräderi, som legat till grund för hennes olycka, kunde jag dock icke glömma, att minnet af mig varit henne så föga heligt, att hon genast, vid underrättelsen om min förmenta död, kunnat kasta sig i en annans armar. Sådan är i allmänhet qvinnan och undantagen äro få. Men när jag såg Christin vid mina fötter, omfattande och fuktande dem med sina tårar, bedjande mig icke om förlåtelse, men om nåd; när jag hörde henne förbanna dem som bedragit henne — förbanna sig sjelf, som genom sitt lättsinne bragt den gamle fadren på dödssängen; — då vaknade mitt hjerta och jag förlät den arma, lofvande henne vänskap och beskydd så länge hon lefde. Några månader derefter gaf hon lifvet åt en son.

"Min vän Silfversköld fick ej länge glädja sig åt sitt hemlands sol, hvars återseende han så mycket efterlängtat. Han fick sin murade graf och jag hans hela förmögenhet genom testamente.

"Christins fader dog och hans arma dotter lefde i fjorton år efter honom. Hennes lefnad var lika exemplarisk som hennes ånger verklig och aldrig återsag hon sin förförare. Hon lefde endast för sin son. Det faller af sig sjelft, att jag betryggade begges ekonomiska välstånd. Sonen uppväxte och blef den arma qvinnans syndastraff, i trots af alla hennes bemödanden att bilda honom till en god menniska. Sorgen öfver hans många odygder och elakheter lade henne på dödssängen, hvarinvid jag mottog hennes sista suck. Döende hade hon anropat mig att icke öfvergifva den vanartige sonen och jag hade gifvit henne mitt löfte, att taga hand om honom. Hon dog med en engels leende på sina läppar, ty hon hade hört mitt löfte.

"Mina bemödanden kröntes dock icke med större framgång än hennes. Ofta reste jag till Stockholm, för att vända honom från brottets bana, som han med stora steg beträdde. Allt var förgäfves. En natt står han framför min säng med mördarens knif i sin hand. Hans försök

misslyckas och han är i mitt våld. Jag vill öfverlemna honom åt lagarnes hämnd. Då tränger genom sonens brott modrens sista leende till mina ögon och jag hör henne från sin himmel påminna mig det löfte, jag gaf henne vid dödssängen. Jag förmår ej öfverantvarda honom till det straff han förtjenat. Andra bevekelsegrunder komma dertill. Satt för lifstiden på en fästning, skall han snart bereda sig tillfälle till flykt derifrån. Nya brott skola utmärka hans återstående dagar, ty förbrytaren, liksom samhället, finner i straffet ingen försoning, utan endast hämnd. Det är ett evigt krigstillstånd mellan dem båda.

"Jag släppte honom lös. Jag vet hvad jag vågat; men det förefaller mig, som hade jag ett svagt hopp att kunna återföra honom på bättringens väg, och framtiden skall utvisa om jag blifver bedragen. Detta var den bekännelse jag ansåg mig skyldig att afgifva inför eder. Det står er nu fritt att gilla eller fördöma mitt handlingssätt."

Sedan baronen slutat sin berättelse följde derpå en långvarig tystnad, hvarunder baronen uppsteg och gick till fönstret, som han öppnade och skådade ut igenom de gröna jalusierna.

"Hvad hade ni gjort i mitt ställe?" frågade slutligen baronen.

"Jag hade gjort detsamma," svarade kandidaten raskt och utan tvekan, i det han reste sig upp från soffan och närmade sig fönstret; "vid Gud, herr baron, hade jag icke det gjort! . . . Men tillåt mig fråga namnet på den olyckliga qvinnans son?"

"Christian Ros," svarade baronen; "men namnet Ros fick han först vid regementet, som han hade gått in på . . . Han bar förut sin moders tillnamn; men detta vill jag inte nämna."

"Och inte heller hans fars?"

Baronen vände sig om och lät sina ögon länge och stadigt hvila på den unge mannen.

"Jag kan inte heller säga er hans faders namn," sade han slutligen.

Kandidatens ansigte bleknade och han tog ett steg tillbaka. Baronen vände sig ånyo mot fönstret.

"Men kan ni gissa," återtog baronen efter en stunds tystnad, "hvarför den olycklige ville mörda mig?"

Kandidaten spratt till, liksom ur en dröm, och nalkades den gamle mannen.

“Nej! nej!“ svarade han med en röst som tillkännagaf, att hans tankar voro på annat håll.

“Han var lejd att mörda mig!... ja, herre, lejd!“

“Lejd!“

“Ja, lejd af någon eller några som stå mig mycket nära,“ utbrast baronen med en stämma hvaruti sorg och harm sammansmälte.

“Herr baron förskräcker mig!“

“Kom hit till jalusien, min vän, och skåda genom den ett ögonblick,“ bad baronen.

Kandidaten gjorde hvad baronen bad honom, mer och mer förvånad.

“Hvad ser ni?“ frågade den senare.

“Jag ser friherrinnan och baron Carl Gustaf,“ svarade den förre, vändande sig derefter bestört mot baronen.

“Ser ni inte deras ögon?“ sade denne; “ser ni inte, hur deras blickar skygga irra upp mot detta fönster?... ha!... ser ni inte hur sonen gråtande sluter sig till moderns bröst och hur hon söker draga honom undan, för att icke väcka uppmärksamhet?... nu skådar hon upp mot fönstret igen!“

“Mitt blod isas, herr baron!“

“Betrakta noga dessa blickar!... säg mig, likna de det goda samvetet?“ yttrade den gamle med ihålig röst.

“Gud i himmelen!... det var ett rysligt ögonblick!“

“Säg mig, herre!“ fortfor baronen; “blixtrar det inte som mordknifvar i dessa blickar?“

“Omöjligt! ja, ja! omöjligt!“ utropade kandidaten utom sig af bestörtning, kramande hofmarskalkens ena hand.

“Jag skulle,“ svarade denne, “gifva bort hela min förmögenhet, om det vore omöjligt!“

Sextonde kapitlet.

Haga.

En söndagseftermiddag i början af Augusti månad hvimlade Haga park af åkande och gående. Den gamla prinsessan, Sofia Albertina, gaf en större middag "i det gröna", såsom det hette. Alla de kungliga skulle komma dit. "Alla de kungliga" utgjordes då för tillfället endast af högstsalig konung Carl XIV Johan och högbemälta prinsessa, ty kronprinsen uppehöll sig den sommaren i Tyskland hos sin utkorade brud, hvilken först året derpå, beledsagad af Carl XIV Johans gemål, kom till Sverige, för att blifva Oscars maka och moder för den talrika fursteätt, som nu bepryder och gläder de tvenne förenade rikena.

Carl XIV Johan älskade, som man vet, företrädesvis Kongl. Djurgården, hvilken också är hans skapelse, liksom Haga är Gustaf III:s. Det var således en sällsynthet att finna konungen på Haga, för hvilket han icke hade minsta tycke. Kunde han ej rätt med dessa tunga, dystra alleer, som hvälfde sina förmörkande skuggor öfver kanalernas tröga vatten och Brunnsvikens lugna strand? Eller tyckte han sig kanske i de rika lundarnes sus höra dödsrosslingen af en konung, fallen för mördarens hand? Allt som påminner om olyckliga furstars öden är naturligtvis obehagligt för en konung, ehuru det snarare endast borde vara och anses för lärorikt, och synnerligt skuggrädd i det hänseendet var Carl Johan, så hjeltekonung han för öfrigt var.

Hans favoritställe var som sagdt Kongl. Djurgården, hvars ovanliga naturskönhet han räckte en skyddande frikostig hand och hvilken förening Stockholm också har att tacka för en af de skönaste promenadplatser, hvarmed någon hufvudstad kan skryta. I den mån nu Djurgården uppblomstrade och försköndes, aftog smaken för Haga, som snart stod öfvergifvet och öde, ensamt med sin tjusande prakt och sina glänsande minnen.

Augustidagen var herrlig. Ett aftonen förut fallet regn hade svalkat luften och höll den stora parkens vägar och

gångar fria från damm. Öfverallt strömmade folkskaror af alla stånd och åldrar; i alla backar voro grupper lägrade kring matkorgar och knyten; fylda glas klingade och tömdes under sånger, lekar och ras. Det var en återklang, visserligen svag, men dock en återklang af den tredje Gustafs dagar, med hvilka de svenska folknöjena började och — äfven slutade.

Från ett buskage vid foten af en trädbevuxen kulle hördes, ackompanjerad af luta, en fruntimmersröst, sjungande Bellmans sång: "Fjäriln vingad syns på Haga". På en plan längre bort hade en skara af arbetsklassen slutit sig omkring en gubbe, hvars skägg, ehuru rikt på silfver, likväl tycktes sakna all kännedom af kammen och borsten. Spetsen af hans långa krokiga näsa, som hvälfde sig gamlikt öfver den bredaste mun, förlorade sig nästan i det yfviga skägget. Gubben var klädd i en lång, grå, lappig rock, och en bucklig, af många års sol urblekt hatt med breda border betäckte hans hufvud. Han spelade på nyckelharpa, den nordiska urfiolen, och han sjöng på samma gång, stampande takten och nickande åt alla sidor, under det han förvred anletsdragen i alla möjliga grimaser.

Det var Filikromen, folkscenens oumbärlige hjelte, innan ännu positivernas maskinmusik öfverröstat hans fria toner. I nyckelharpan hade han en låda, hvaruti hans entusiastiska beundrare kastade sina slantar, och för hvar och en slant han bekom gjorde han en ny grimas och en ny piruett, den ena besattare än den andra, ty han var rik på ideer, den lustige Filikromen. Det var så roligt när han sjöng, ty alla fingo stämma in i chorus — alla fingo "leka med", och det var så roligt.

Filikromens visa.

SOLO.

"Den som har öron höre, för nu jag sjunga vill
Om fältslag och bataljer och mycket mera till.

CHÖR.

För kling kling klingelej
Och trum trum trummelrej,
För kling kling kling
Och trum trum trum,
För trum kling drummeldrej!

SOLO.

Först skull' vi öfver Östersjön att Finland återfå:
Men när vi skull' marschera, så fick vi återbå'!

CHÖR.

För kling kling klingelej, etc.

SOLO.

Se'n bar det af till Tyskland med knektar och med tross,
För att mot de fransoser få kifvas och slåss.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

Så blef ett brak och smatter så röken stod i skyn,
Napoleon spände mot oss allt med en röder plym.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

Napoleon Bondeparte var ilsken som en varg,
Och ingen tordes se på'n när han blef riktigt arg.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

Först barka vi med honom ihop vid Dennewitz,
Fransosen der vi klådde, han skrek som barn för qvist.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

Han schappade till Leipzig och det i fullan fläng,
Napoleon låg derinne, drack kaffe på sin säng.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

Napoleon hopp' ur sängen och drog sin byxa på,
Att ondt ej skulle göra när vi skull' honom slå.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

Napoleon hopp' på hästen och rände sta' mot oss —
Carl Johan red emot'en, strax börja di att slåss.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

Med knytnäf och armbåge di gå hvarandra på,
Di bultade hvarandra båd' gula, gröna, blå.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

I håret och mustascherna di sliter och di drar,
Di sparkade hvarandra så det ovåligt var.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

Till slut Carl Johan rådde och slog Napoleon kull;
Nu skå du få för titta, sa han så segerfull.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

Se'n vi gjort kål på honom, måst' vi till Norge gå;
Norrbaggarna de sprungo som kycklingar små.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

Vi slog dem på smalbena och knölte på dem bra,
Se'n blefvo vi förenta, och nu så må de bra.

CHÖR.

För kling kling klingelej etc.

SOLO.

Carl Johan ska vi följa i tätaste led —
Ja vånn det bar till fanders, så följde vi ock med.

CHÖR.

För kling kling klingelej
Och trum trum trummelrej,
För kling kling kling
Och trum trum trum,
För trum kling drummeldrej!

Så sjöng den lustige Filikromen vid sin nyckelharpa; så instämde med honom kommisklädets och ylledukens anspråkslösa barn, uppeldade af de krigsbedrifter han besjöng, och de visste alla, att hvad han besjöng var sannt, ty Filikromen hade varit soldat, hade varit med i alla de krig som varit förda i hans tid och väl längre tillbaka ändå. Han kunde, medan nyckelharpan hvilade, berätta, än huru en kanonkula gått in i hans bröst och suttit der i åtta dagar tills den utskars af doktorn, och än hur han fått i ögat en kossackpik, som han sjelf ryckt ur, utan att skada ögat, samt huru han fått två stycken tapperhetsmedaljer, dem han likväl tappat under marschen till Norge; ja, han kunde väl berätta mera än det, om det gälde; men Filikromen ville icke skryta med sig sjelf, fast han alltför väl visste att om det gått rätt till, hade han kunnat vara major och mycket mera ändå, som hans blygsamhet förbjöd honom att nämna.

Filikromen var en mångsidig talang och kunde sjunga de allrafulaste visor, som jagade hela den omgifvande qvinnopersonalen på flykten; men icke desto mindre sjöng han dem så gerna, ty de lönade sig alltid bäst. Gentila kavaljerer, som rynkade på näsan åt ett vågadt, om än på det hela taget oskyldigt infall i ett bättre sällskap eller på teatern, kommo då alltid omkring honom, skrattade så att magarne hoppade, gåfvo honom sedlar och kunde aldrig få nog af de roliga visorna.

Sådan var Filikromen, som han gick och stod här i lifvet, lunkande vintertiden omkring på landsbygden med sin nyckelharpa under armen, alltid en välkommen gäst vid bondbröllop och andra högtidliga tillfällen, men med hvarje vår återvändande till Stockholm och mottagen af sitt trogna folk lika hjertligt som blåsippan och majsolen.

Ett litet brokigt sockerstånd står nära invid vägen icke långt ifrån Haga grindar, öfver hvilka — i förbigående anmärkt — Carl XIII:s gyllene namnchiffer sitter, liksom hade denne konung derigenom velat visa verlden, att han fulländat hvad hans broder börjat, eller på det att vandraren, som träder inom grindarne, skulle komma ihåg Carl XIII, när han svalkar sig i skuggan af Gustaf III:s verk. Onödig

omsorg, ty den som kommer ihåg den senare, glömmer icke heller bort den förre.

Bakom detta sockerstånd, med näsan öfver en mugg färsköl, som blifvit hemtad från det längre upp i backen belägna fribryggarestället, satt plåtslagaremästaren Lindqvist med sin familj, bestående af hustru och en dotter samt två gesäller, fyra lärgossar och en piga, hvilka alla hade lägrat sig på marken kring en stor matkorg, ty herrskapet hade varit ute hela dagen och "ätit i det gröna". Den som händelsevis gått förbi och blifvit varse detta sällskap, der det satt, omgifvet af täta hagtornsbuskar, skulle otvifvelaktigt hafva fästat sin uppmärksamhet vid tvenne personer, som hade plats bredvid hvarandra. Den ena var dottren, en tjugoårig retande blondin med fylliga rosenkinder och höghvälfd barm, denna kanske mera blottad än som ansågs passande för en handtverkares dotter, ty det är allenast de förnäma som få vara hurudana de vilja. Den andre märkvärdige personen var plåtslagaregesällen Knut Sebastian Stenfjäll, som med sitt sorgflor på hatten utsträckte sin herkuliska gestalt framför den intagande flickans fötter. De unga tu skulle blifva ett, efter hvad som syntes så väl af de förlofningsringar, de buro, som af de upptåg, de förde sinsemellan, under det de öfriga af sällskapet drucko färsköl och åto smörgåsar.

Våra hederliga borgarfamiljer brukade då för tiden om söndagarne begifva sig ut i det gröna, åtföljda af allt sitt husfolk, arbetare och tjenare. Man smorde sig med ägg och stekt strömming samt drack derpå sin mugg färsköl eller buska och man hade mycket roligt ändå. Husbönder och tjenstfolk, mästare och arbetare lefde ännu ett verkligt familjelif. Nu ger man sina arbetare kostpenningar och är sällan tillsammans med dem. Arbetaren firar sina hvilostunder på krogen och mästaren med sin fru tager sin middag eller qvällsvard på något utvärdshus. Nu mår man illa af färsk-ölet, men mycket väl af punschen och toddyn; nu är det nästan opassande att släpa en matkorg med sig, men deremot passande att tömma sin plånbok på värdshusdisken.

Men återvändom till de unga tu.

Än kastade flickan bort sin näsduk, hvilken på ögonblicket upphemtades och återlemnades af Sebastian; än slängde hon sin parasoll långt bort bland hagtornsbuskarne, hvarutur Sebastian strax drog fram den och log så godt när

han visade sina sönderrifna händer. Men flickan log äfven åt det framsipprande blodet och kastade sin parasoll tillbaka i buskarne. Detta tyckte icke Sebastian om, ty han sade med en mildt förebrående min:

"Du är bra stygg, söta Charlott!...ja, mycket stygg är du."

"Hur länge skall min parasoll ligga så der i buskarne?" svarade hon.

Sebastian sprang efter den igen och återgaf den för andra gången. Hon var icke bland de artigaste damer, den sköna, ty hon mottog väl parasollen, men tackade icke.

Sebastian lade sitt hufvud i fästmöns knä, ty det är så bruket när man är i det gröna. Charlott tog muggen af sin far och hälde dess innehåll öfver fästmannens hufvud, så att skjortkragen genomblöttes deraf. Denne hof upp sitt af färskölet fradgande hufvud och sade:

"Nu var du återigen elak emot mig... Tycker du det är beskedligt af dig, det der?"

"Jag tänkte du skulle tacka mig, för det jag skaffar dig lika vackra och knollriga lockar som jag har," svarade flickan, något tankfull.

"Hvad är det för barnsligheter, Charlott?" frågade modren.

"Hvad fan är det der för choser du har för dig, flicka?" tillade fadren.

"Åh, det är ingenting farligt alls," svarade Sebastian, i det han bjöd till att torka af sig det fluidum, som till utvärtes bruk blifvit användt på honom; "men du måste ge mig en kyss till försoning."

Sebastians mun sökte hennes, men träffade i stället hennes öra, som hon genom en rask vändning lemnade honom i ersättning för munnen.

"Ah, se herr assessorn!" ropade hon, hastigt uppresande sig från marken och framsväfvande mot en öppning i buskarne.

Sebastian, förbluffad och sorgsen, följde henne med ögonen och fick syn på en lång, smal och elegant herre, som med den artigaste helsning och det mest förbindliga småleende mottog hans fästmö.

Den elegante herrn hade ett ljuslett, fint ansigte, beprydt med det allravackraste ljusa knollriga hår och hans hållning för öfrigt tillkännagaf en fullständig man af verld.

"I sanning, ett gudomligt möte!" yttrade han till mamsell Charlott; "jag såg ifrån vägen att mamsell var här och jag kunde inte underlåta att göra min uppvaktning."

"Vet herr assessorn, vi ha varit ute hela dagen," yttrade hon.

"Varit ute med sina goda föräldrar och sin fästman, kan jag se... en herrlig eftermiddag!... jag har till häst promenerat genom det vackra Haga... för resten ensam... alldeles ensam som vanligt," sade assessorn med en suck, i det han slog sig på benet med sitt granna ridspö.

"Hvad det måtte vara roligt att sitta på den der vackra hästen!"

"Mamsells tycke smickrar min smak... min vackra Bellona står gerna den skönaste af gracerna till tjenst."

Charlott rodnade och neg djupt.

"Ack, hvad det skulle vara roligt att försöka!" sade hon; "men jag är så rädd."

"Bellona är säflig som ett lam... jag vill be mamsells mamma och pappa."

"Om hvad?" frågade Stenfjäll, som närmat sig de samtalande.

"Helt säkert mamsells fästman?" yttrade assessorn med en frågande blick på Charlott.

"Ja," svarade hon något förlägen; "Sebastian, jag får presentera assessor Levander."

"Ni är en afundsvärd ung man, min herre!" sade denne till Sebastian.

"Högst förbunden!" svarade Stenfjäll buttert; "men hvad var det herr assessorn skulle be om?"

"Herrns fästmö yttrade en oskyldig önskan att få försöka min häst, och det var derom jag tänkte be hennes goda föräldrar och äfven hennes lycklige fästman."

"Det tror jag inte hennes goda föräldrar tillåta," svarade Stenfjäll.

"Jag måtte väl få göra hur jag vill!" ropade Charlott ond.

"Men jag vill det heller inte, söta Charlott... och för resten passar det inte för en borgares dotter... och dessutom ha vi inte den äran att känna herr assessorn."

"Jag säger ännu en gång, att jag väl måtte få göra hvad jag vill!" inföll Charlott.

"För all del, mitt herrskap," sade assessorn; "låt inte mig bli orsaken till tvist mellan er båda ... Bevare mig Gud från att på något sätt förmörka er lyckas himmel! ... jag ber derför om den äran att få rekommendera mig."

Efter dessa ord tog assessorn af sig hatten och gick.

"Du är den odrägligaste menniska!" vredgades Charlott.

"Jag uthärdar inte med det här längre!" utbrast Sebastian.

"Gifve Gud det vore så väl!" svarade flickan och vände honom ryggen.

"Hör du, Charlott, du!" ropade plåtslagarmästaren; "hur känner du den der herrn?"

"Han bor ju midt emot oss," svarade hon; "och han helsar alltid på mig när han rider förbi våra fönster ... Assessor Levander är en artig kavaljer och inte som en viss person," tillade hon med en blick på sin fästman.

"Vacker assessor!" sade fadren; "han fick afsked på grått papper, för det han lade sig i svanger med den der Palm, farbror din, Stenfjäll! ... en embetsman som lurendrejar, det är inte skam till ... sitter med sin stora lön, som vi få punga ut med."

"Det ligger något lömskt i hans uppsyn," inföll Stenfjäll.

"Det kostade på Palm," fortfor mästaren, "att krypa fram med den junkern, men si han var tvungen som Dahlströms jakt, för si han måste för polismästaren yppa i hvad sällskap han var samma natt som din far blef innebränd, Stenfjäll."

"Jag vet det," sade denne; "jag har varit mycket orättvis mot min stackars farbror ... Hör du, min lilla Charlott, du får inte vara ond på mig ... jag mente inte annat än väl med dig, min lilla flicka!"

"Du gör alltid illa när du menar väl ... gör du inte det, kanhända?"

"Men du förlåter mig ju?"

"Det vet jag visst, det," svarade flickan, gick ifrån honom och satte sig bredvid modren.

"Hvad är det nu för spektakel igen emellan er?" frågade mästaren; "kom hit, Stenfjäll, så får jag tala med dig."

Stenfjäll satte sig bredvid sin mästare med ett bedröfvadt utseende.

"Det duger inte, min gosse," hviskade mästaren till honom, "att vara så der flepig mot en qvinna, för da vän-

der hon upp och ner på en, det är så säkert det, som Skebo plåtar . . . tuktas måste hon i tid, för annars så skenar hon öfver skaklarna . . . När jag friade till hustru min, så var hon kammarjungfru i ett förnämt hus, gubevars! . . . i huset var en jägare, en lång drasut, som hade nattkappa med hålsöm och kragar som gick upp till öronen och en hvit näsduk som hängde ur rockfickan långt ner på vaden . . . den der munsjörsnusen flinade alltid när han gick förbi fästmö min och ville räcka tass åt henne . . . Vet du hvad jag gjorde? . : . jag gaf honom för tass, jag . . . jag gaf honom en fot, så han inte känt maken, och så sa' jag åt henne: om du glor en gång till på den der spelevinken, din attan tusan, så ska jag klippa ögonlocken af dej med saxen i verkstan derhemma, så sa' jag, men på ett beskedligt sätt och utan allt gräl . . . Hon glodde inte mer, var du säker på det . . . så ska de botas som de äro sjuka till . . . Charlott, du!" tillade mästaren med hög röst; "hvad hade du för tissel och tassel med den der assessorn eller hvad han är för slag?"

"Han ville jag skulle lära mig rida," svarade Charlott.

"Du ska så fan ock! . . . lär dig koka gröt och sticka strumpor . . . det är bättre, det."

"Bästa farbror!" bad Sebastian.

"Om jag får se dig tala med den der linperuken en gång till, så stänger jag in dig i kålboden derhemma och der ska du få stå tills du blir hes i halsen som en ostruken takplåt . . . lägg det väl på minnet, du."

"Det är tacken, det, för han alltid talar så vackert om mamma och pappa."

"Hvad talar han då?"

"Han säger att mamma är som en matmor bör och ska vara, och att det är ett nöje att se henne gå omkring och pyssla ifrån morgon till qväll och hålla ordning i sitt hus."

"Då måtte han kunna se genom väggarne . . . men om han kan se på det sättet, så ser han väl också, hur du latar dig från morgon till qväll."

"Det är ju en alltför hygglig karl!" inföll modren; "det är säkert guldbågar han har i glasögonen."

"Och så undrar han beständigt på," fortfor Charlott, "att pappa inte för längese'n blifvit femtiäldst . . . ja, det har han mer än en gång sagt åt mig, när jag råkat honom."

"Undrar han på det?" yttrade mästaren, något mildare i tonen; "det är väl flere än han som göra det . . . jo jo

men . . . men ser du, barn lilla, jag har fullt opp med göra ändå.“

“Han tror också att pappa inte vill bli det.“

“Då tror han inte så ogalet, den goda assessorn . . . fägnar mig emellertid, att det fins menniskor som ha något förstånd åtminstone . . . Kom hit, Charlott, och sätt dig nu vackert bredvid Stenfjäll och trösta honom . . . se så, Stenfjäll, tala beskedligt vid flickan din, så blir det nog bra igen . . . du är något för häftig af dig, min gosse, men det ger sig nog . . . se så, mor, lossa på korgen och tag fram en spetsis, så ska vi dricka en skål för magistraten och . . . de femtio äldste.“

På ett annat ställe i parken invid vägen satt en qvinna framför sin korg och serverade kaffe åt diverse folk af arbetsklassen, som slagit sig ned omkring henne och hennes butik. Det var godt pris på kaffet, ty för hvarje kopp erlades två skillingar och ändå fick man en sockerbit att särskildt taga i munnen samt en rågskorpa att doppa i kaffet. Stundtals såg madamen sig omkring med spejande ögon, hvarefter hon ur kjortelsäcken framtog en grön flaska med bränvin, hvilket hon hälde i sådana koppar, som räcktes henne under vissa betydelsefulla miner. Det var nemligen förbjudet att utminutera bränvin ute på marken.

Framför henne stod en illa klädd yngling med händerna i fickorna på den trasiga jackan.

“Hör du, Olof,“ sade madamen, “du kunde just springa bort åt mig ett ärende.“

“Hvart ska jag då springa, käraste mutter?“ frågade ynglingen.

“Till tullen, till krogen der och få den här flaskan påfyld . . . ett halfstop af det som kostar tjugofyra . . . men akta dig att ingen polisglop får se det.“

“Det var inte längese'n jag trafvade efter ett halfstop, mutter lilla!“

“Tycker du det är för mycket att du gör någon nytta, du?“

“Inte är det just så mycken nytta med det, inte.“

“Du är en latmask som vanligt . . . hvar är Rudolf, den bytingen?“

"Han står på näsan för sex styfver der borta," svarade Olof.

"En rar pojke! ... han går inte och släpar sig efter vägarne som du."

"Får inte han skinn på näsan, som duger," sade Olof, "så vore det lustigt nog ... nå, nå, det kommer nog den dag, då han kun behöfva det ... jo jo, mutter lilla."

"Ropa hit honom, Olle, så ska jag skicka honom i stället."

"Är det inte synd ändå, mutter, att skicka gossen på krogen? ... bättre mans barn i alla fall ... hit med flaskan, så ska jag väl ändå dänga stad efter namnamet."

I detsamma Olof skulle gå stannade en grann herrskapsvagn på vägen. I vagnen, bakpå hvilken stod en betjent, sutto ett äldre och ett yngre fruntimmer.

"Herre min Gud!" utropade Olof, "der är hon! ... se, mutter! hon tittar på lilla Rudolf! ... nu kastar hon en sedel åt honom ... tänk om hon visste! ... om hon visste åt hvem hon ger så mycket pengar! ... Ge honom en hacka till," mumlade Olof för sig sjelf, "ge honom vagnen, hästarne, kusken och betjenten ... alltsammans! ... Nu bär det af ... stackars Rudolf! nu står han på näsan igen för en annan ... hade han fått vagnen och hästarne, hade han kanske satt näsan i vädret i stället ... kanske bäst som är ... hon såg på mig, men hon kände inte igen mig ... men nog kände jag igen henne ... ja, jag skulle känna igen henne bland tusen."

"Är du tokig, Olof? ... hvad går åt dig?" frågade modren.

"Såg inte mutter den granna vagnen som for förbi?"

"Jo."

"Såg mutter hvem som satt uti den der granna vagnen?"

"Nej, hvad angår det mig?"

"Jo, hvad det angår mutter ... det var fröken ... det var den der engeln."

"Hvad för en engel? ... jag tror du är kollrig!"

"Jo, hon som skaffade mutter ur kurran ... mins inte mutter det?"

"Jaså, var det hon? ... jag tänkte det var någon annan, jag ... nå, hur går det med bränvinet? ... får jag det i dag eller får jag det i morgon? ... du är dig lik."

"Är jag mig lik? ... mutter är sig också lik ... men vi äro inte lika hvarandra."

En herre slog i detsamma Olof på axeln.

"Patron Palm!" ropade Olof, i det han tog af sig mössan och helsade.

"Du glömmer väl inte i natt?" hviskade Palm till Olof.

"Nej, herr patron!"

"Klockan tolf."

"Kommer ihåg det."

"Vid färjstället . . ."

"Ja, jag vet."

"Du glömmer inte att hvissla."

"Nej, jag har ju instrumentet med mig."

"Och signalerna känner du."

"Känner dem."

"Godt . . . här har du en hacka att roa dig på . . . men tag bara inte för mycket till bästa."

"Tack, herr patron!"

Palm fortsatte derefter sin väg.

"Hör du, hvad ville den der afsigkomne hökarn dig?" frågade madamen.

"Ge mig pengar för att roa mig på."

"Hå, jag måtte säga! . . . hur länge har du varit bekant med honom?"

"Lika länge som han varit bekant med mig."

"Du är stursk, Olof! . . . akta dig!"

"För hvad?"

"Du är näsvis mot den som gifvit dig lifvet."

"Gifve Gud, att ni aldrig gifvit mig det!"

"Hvad säger du?"

"Det var en dålig skänk, kära mutter! . . . och inte heller är det stort värdt att hålla på den . . . af bly blir aldrig guld, hur man än bråkar . . . men det är sannt, jag glömmer bränvinet . . . bränvinet, si det är hufvudsaken, det."

Derefter stoppade Olof den gröna flaskan hos sig och försvann.

"När kungen kommer, så låten se att ni hurrar som karlar!" ropade en polisbetjent till några sjömän, som han mötte.

"Stopp!" svarade en af dem, "jag hurrade för Carl den trettonde och har inte fått betaldt för det än."

På ett grönmåladt säte närmare Haga slott satt den innebrände fältkommissarien Stenfjälls enka mellan sin dotter och yngste sonen, Johan.

"Att Gustaf inte kommer!" suckade Sofia.

"Han skulle ju inte vara här förrän klockan sju," svarade modren; "säkert är han ännu på Stallmästargården, dit han var bjuden, som du vet, och ännu är klockan inte mer än sex . . . Ge dig till tåls, mitt barn, han kommer nog."

"Bara vi inte tagit vilse om stället, mamma!" sade dottren.

"Åh nej, det var ju här vi skulle möta honom, Johan?"

"Ja," svarade sonen, "det här är ju det sista gröna sätet på höger hand."

En ryttare höll i detsamma framför sätet och betraktade en stund de deruppå sittande, hvarefter han satte sporrarne i hästen och ilade af.

"Hvem var den der som tittade på oss?" frågade enkan, "jag kände honom inte."

"Jag vet inte hvad han heter," svarade Sofia, "men en besynnerlig menniska måtte det vara, ty hvarje gång jag mött honom, har han kastat så underliga blickar på mig."

"Underliga blickar, säger du?"

"Ja, mamma, så ha de förefallit mig, fast han sett på mig genom glasögonen."

"Han hade något förnämt i sitt väsen . . . de der bågarne i glasögonen voro säkert af guld."

"Häromdagen berättade mig klädståndsfrun, som bor i samma hus som vi, att en herre, som efter hennes beskrifning liknade honom, varit inne i klädståndet hos henne och gjort henne en mängd frågor rörande oss."

"Hvad är det då han frågat henne?"

"Jo, bland annat, om jag tänkte gifta mig strax efter sorgtidens slut, eller om det skulle dröja längre dermed; hvad Gustaf hade för utsigter och om inte vår förlofning en gång varit uppslagen samt mycket annat som jag nu inte kan erinra mig."

"Och klädståndsfrun känner inte hvem han är?"

"Nej."

"Det förvånar mig, att en främmande så der intresserar sig för oss."

"Så hade han äfven frågat, om inte Gustafs föräldrar vore emot vår förbindelse."

"Äfven det?"

"Att det måtte vara en dålig menniska sluter jag deraf, att han haft en mängd förnärmande utlatelser om Gustaf."

"Hvad kan han mena med det?"

"Himlen vete det!... På samma gång hade han lofordat mamma och mig och låtit förstå, att jag vore värd ett bättre öde än att förenas med Gustaf... ingen annan än en dålig menniska kan yttra sig så."

"Det är obegripligt!... Att du inte förr talt om det der för mig!"

"Jag hade alldeles glömt bort hvad klädståndsfrun sade mig, tills jag nu, vid åsynen af honom, erinrade mig det."

"Ah! nu minnes jag också," inföll Johan, "att samma herre, som nyss red förbi, var uppe i skolan på den sista examen och talte några ord med mig på kyrkogården efter examens slut."

"Hvad sade han då?"

"Han frågade hvad jag hette, hur gammal jag var och hur många syskon jag hade... och om det var längese'n min far dog... äfven mins jag, att han frågade om Sofi skulle gifta sig snart."

"Visste han då att hon var förlofvad med Anker?"

"Han visste att Sofi var förlofvad, men inte nämnde han något om Anker."

"Och du vet heller inte, Johan, hvad den besynnerliga menniskan heter?"

"Nej, mamma."

"Mycket besynnerligt!... men kors, kära Sofi, hvad du skrynklat till sorgfloret på din hatt!"

"Har jag det, mamma?" svarade Sofia, "i bättre ordning sitter sorgfloret kring mitt hjerta."

"Sofi! du får inte tala på det sättet," sade modren mildt förebrående, "du vet hur mycket du oroar oss alla när du talar så."

"Förlåt mig, goda mamma! men jag rår inte derför," yttrade Sofia, "aldrig förmår jag besegra de sorgsna aningar som fylla mitt bröst... jag är en lekboll för dem... det är ett förfärligt spel de drifva med mig!"

"Förmår då inte den sköna naturen, som lifvar allt annat, vederqvicka ditt sinne?... ser du inte hur glada alla menniskor äro som gå förbi oss?"

"Jag ser inga glada menniskor... det förefaller mig som de alla ginge i procession efter en likkista, som bäres till grafven."

"För Guds skull, Sofi!"

"Och sjelf ligger jag i kistan med det svarta locket öfver mig och en liten myrtenkrona på locket."

"Mitt barn, du får inte så plåga din arma moder!"

"Och sjelf går jag i sorgen," fortfor flickan, stirrande framför sig, "alldeles ensam i sorgen, för ingen af de mina vill följa mig . . . ty alla har jag gjort olyckliga . . . alla ha orsak att vara missnöjda med mig . . . alla hata mig!"

"Vill du inte, mitt barn, att vi gå till slottet? . . . hör så vackert fåglarne sjunga!"

"Liksången, mamma! . . . så vackert, Johan, måste dina kamrater i skolan sjunga, när man bär bort din syster!"

Modren makade sig närmare sin dotter och såg bekymrad på henne, utan att säga något vidare. Johan fattade systerns ena hand och smekte den.

"Såg du kungen, när han åt?" frågade bakom de sittande en qvinnoröst.

"Visst såg jag det," svarade en karlstämma från samma håll.

"Hvad han såg söt ut, när han åt!"

"Hvad är det ändå mot när han är till häst på Ladugårdsgärdet!"

"Hvarför ska de kungliga visa sig så der för alla, när de äta?"

"För att visa att de äro menniskor, såsom andra, kan jag väl tro."

"Att de äro menniskor? . . . det kunna de ju visa på annat sätt, tycker jag."

"Så tycker jag med."

"Kungen rider väl ut i dag? . . . det vore förargligt om vi inte skulle få se honom! . . . han är alltid så vänlig af sig och nickar så godt åt alla . . . Jag tycker hvad det ska bli roligt i Stockholm, när kronprinsessan kommer hit! . . . hör du, hon ska ju vara så vacker?"

"Jag har sett hennes porträtt och det är mycket vackert; men man säger, att hon ska vara mycket vackrare ändå."

"Och så god se'n ska hon också vara."

"Ja, det är hon, men så har hon också godt att brås på . . . Men ser du inte hur folket springer derborta? . . . Nu kommer visst kungen . . . hör, huru de hurra!"

"Han rider inte . . . han går . . . kungen går! . . . Ack, hvad han är god! . . . Gud låt oss bara få se honom . . . Bara vi väl hinna fram . . . Ack, hvad det var roligt!"

Hurrarop skallade genom parken. Det blef den lifligaste rörelse på vägarne till slottet. Den böljande och jublande folkskaran närmade sig. Då och då syntes genom densamma Carl Johans lilla trekantiga hatt med det majestätiskt hänförande ansigtet derunder.

Hurraropen lockade till sig folk från alla delar af den vidsträckta parken, så att ställen, som kort förut hvimlat af åkande, ridande och gående, snart blefvo öde. Alla hastade att se monarken och förena sig med de jublande.

Bland de platser, som, derigenom att alla menniskor skyndade åt det håll, hvarifrån hurraropen skallade, blefvo i en hast nästan folktomma, var äfven slottsruinen, som är belägen i den tätast skogbeväxta delen af parken. Gustaf den tredje hade ämnat uppbygga ett stort slott derstädes, men fick blott grundvalen dertill färdig och efter hans död kom någon fullföljd af byggnaden icke i fråga.

Det var många gissningar rörande Gustaf den tredjes mening med det der stora slottet. Så sade man t. ex., att han ämnade inreda detsamma till fängelser, i hvilka svenska adelsmän skulle inqvarteras och förvaras. Uppbygga fängelser i lustparker, bland sprutande vattenkonster, gungande svanor och jublande fågelsång! Nej, bättre smak än så hade det konungsliga snillet. Han ansåg sig aldrig kunna göra nog för förskönandet af sitt älskade Haga, och den omständigheten torde vara tillräcklig för att göra alla andra gissningar, som kringspriddes af hans fiender, löjliga. Hans plan, att mellan detta slott och Stockholms lägga en rakt löpande gata, så att de tvenne slottens façader kunde skyldra mot hvarandra, var storartad nog och värdig sin uppfinnare.

På ruinen promenerade tvenne herrar, den ene efter den andre. Den som gick först såg ut som en förläst magister och hans kropp liknade ett S. Hans ansigte var fult, men när han uppslog de stora bruna ögonen, var det som hade ett himmelskt sken spridt sig öfver hela gestalten. Det var skalden Erik Johan Stagnelius. Han som gick efter var vice häradshöfdingen Gustaf Anker. De gingo på en mur af halfannan alns bredd och på båda sidorna om dem gapade de djup, som en gång varit ämnade till slottskällare. Andra lefvande varelser än de båda förmärktes icke hvarken på

ruinen eller i grannskapet deraf. Den förste syntes tankfull och drömmande och han hade armarne korslagda öfver bröstet. Bäst som han gick rasade stenarne och gruset undan för hans fötter och han var nära att störta ner i djupet, då han i rättan tid fasthölls af Anker, som drog upp honom.

"Det var mycket nära, min bror!" sade Anker, "att en skaldelyra nu blifvit krossad mot ruinen af Gustaf den tredjes slott."

"När ätten är utslocknad," svarade Stagnelius, ömmande på ryggen, "hvad har man då med sköldemärket att göra? ... jo, slå det emot sarkofagen, så att det krossas i tusen spillror! ... Jag vet knappast om jag skall tacka dig, bror Anker, för det du så der ryckte mig ur odödlighetens famn."

"För att nå odödligheten, behöfver du väl inte göra ett så halsbrytande hopp," sade Anker.

"Det kan just göra detsamma," svarade Stagnelius, "om man bryter halsen af sig så der ett tu tre, eller om man går år ut och år in med dödssågen i sitt bröst i fullt arbete natt och dag; och hvad odödligheten beträffar, så har man den odisputabelt när man väl är död ... Den fördömda champagnen! den slår i knävecken, utan att hufvudet och magen hafva något godt deraf ... tacka vill jag då den ärliga svenska supen."

"Du skadade dig väl inte, min bror?"

"Min rygg har alltid varit krokig som regnbågen ... nu förmodar jag att den är lika rik på färger som han."

"Det är besynnerligt," yttrade Anker, "att ingen olycka förut skett här ... man borde lägga något märke här på stället, för att varna andra ... men ingen bryr sig om Haga ... allt får obehindradt förfalla här."

"Det ginge väl an, om det bara vore Haga som förföll; men det är så mycket annat, gudnås! ... Låtom oss gå ner härifrån och sätta oss på kullen derborta."

Anker och hans vän lemnade ruinen och togo plats ett stycke derifrån på en liten kulle.

"Du är inne på ditt älsklingsthema," sade Anker; "du har en ny svanesång på ren prosa öfver den svenska vitterheten ... Men hur är det? ... du har ju i dag fått en förläggare för dina arbeten, efter hvad du sade mig nyss? ... kan inte det stämma dig för gladare toner?"

"Visst har jag sent omsider fått en förläggare," svarade Stagnelius; "men hur länge har jag inte nödgats vänta på

det! . . . För nära ett år sedan kom jag till honom och bjöd ut mina samlade poesier. Det lönar sig inte stort att förlägga poesier, sade han, ty ingen kristen själ vill köpa dem. Jag bad honom då, att han åtminstone ville se på dem; men han beklagade sig öfver brist på tid och skrufvade sig af hjertans grund. Slutligen tillät han mig af gunst och nåd att lemna honom dem. Dagen derpå kom jag till honom igen, åtföljd af en gardist, som för sex skilling släpade hela mitt Pantheon med sig på ryggen. Jag hade lagt in mina luntor i en säck, hvilken jag med mycken möda fått låna af min städerska, som inte tål mig, utan anser mig för en stackare, efter jag inte är en materiel menniska. Hvad i Guds namn har herrn i säcken? ropade förläggaren emot mig. Det är mina samlade dikter, svarade jag. Hå, jag trodde det var potatis i säcken! utropade han med en ryckning på axlarne. Var så hederlig och skala den när herrn får tid, sade jag med en supplikants ödmjukhet. Bär in säcken i magasinet der, sade förläggaren med en suck. Säcken inbars och kastades i en vrå, der den försvann i ett moln af damm. När får jag den äran att komma tillbaka? frågade jag. Var god och titta in när herrn har sina vägar här förbi, om ett halft år, eller för säkerhetens skull om ett år, för jag ska säga min tid är så upptagen, att jag, min själ, inte vet när jag skall hugga i dermed, för att kunna genomögna herrns opera omnia och bedöma deras värde. Jag bockade mig och gick. Till råga på förargelsen måste jag gräla med gardisten, som under tiden ökat sina pretentioner och ville ha tolf skilling för bördan. Förläggaren höll ord, ty halfva året och ett godt stycke af den andra hälften förgingo, utan att jag hörde något ifrån honom. Icke heller ville jag påminna honom om den stackars säcken, som låg och drömde i hans magasin under sitt gråa täcke af damm. En och annan gång tyckte jag mig i andanom se, hurusom magasinsråttorna gingo förläggaren i förväg, plockade ut den ena potatisen efter den andra och slukade den med begärlighet, eller med kritisk noggrannhet gnagde derpå. Jag erinrade mig Lings yttrande, att de asar, han presenterade för publiken, vore ett intet mot dem som råttorna åto upp. Förskräckt vid tanken på en sådan läsande publik, ville jag besöka min hederlige förläggare; men jag hade icke mod att visa mig för en person, som kunde misstänka en Apollos son för potatisodling. Till min stora öfver-

raskning och glädje fick jag ett bud ifrån honom, och jag ilade med Merkurii snabbhet till honom. Hans ansigte glänste emot mig. Saken var den, att, vid en inventering af magasinet, hade man kommit att stöta på mitt Pantheon, hvars öfvertäckande brandsegel stack en medhjelpare vid inventeringen i ögonen. Man började gräfva i säcken och tog på vinst och förlust en pappersbinge derutur, som man värdigades kasta en blick på. Det var guld i den der säcken! ropade förläggaren emot mig, och på det sättet fick jag en förläggare för mina arbeten."

"Nå, hur mycket fick du i utvexlingen för guldet?" frågade Anker.

"Kanske det räcker till att betala det halfva dussin lakan, jag trasat sönder derigenom att jag under sömnlösa nätter vridit mig på min bädd i oro och ångest öfver det förskräckliga öde, som jag bittida och sent såg hvälfva sig öfver den poetiska säcken i förläggarens magasin."

"Men du var ju för längese'n känd af den läsande allmänheten och man har ju lofordat de stycken, du låtit införa i tidningarne?"

"Vet du, min bror, att jag häromdagen fick äran att äta middag på Blå porten i sällskap med några af våra erkända skaldekungar. De värdigades tilltala mig mycket nådigt, men vet du hvad de berömde mig för?"

"Det kan väl inte vara så svårt att veta."

"De berömde mig mycket för mitt vackra språk; men för mina känslor, mina tankar, min inspiration hade de inte ett enda ord."

"Det kan jag nog föreställa mig, ty det är alltid besvärligare för en monark att se uppåt än nedåt."

"Vet du hvad jag svarade de höga herrarne?"

"Nej."

"Det minsta man kan fordra af en skald är väl, att han kan skrifva ett vackert språk, svarade jag."

"Nå, hur smakade svaret dem?"

"De sågo först på mig med stora ögon och försäkrade sedan, att jag hade goda anlag, hvaraf med tiden kunde blifva något."

"Kan man se!"

"Goda anlag!" utbrast Stagnelius dystert; "goda anlag, hvaraf med tiden, först med tiden kan blifva något! . . .

stackars min arma sångmö! då lär det väl aldrig heller blifva något! ... i grafven utvecklas inga anlag ... dödskallen är maskarnes, icke tankarnes verkstad!“

En krampaktig hosta, som dervid öfverföll skalden, ökade det hemska i hans ord.

“Anker, vill du som jag, så gå vi till Hagalund och taga sexan der.“

“Det är inte bra för ditt bröst att förtära mera spirituosa ... du hostar ju förfärligt!“

“Det är bara dödgräfvaren, som skramlar bland stenarne med sin jernbeslagna skofvel ... gif honom en sup och dito en halfva, så håller han sig nog stilla för en stund.“

“Men när han fått för mycket i hufvudet, min stackars bror, skramlar han ännu värre ... du bör lägga bort att supa bränvin ... det ruinerar din helsa.“

“Det ruinerar min helsa; men det döfvar plågorna i mitt bröst.“

“För ögonblicket blott.“

“Ett ögonblicks lugn är nog för mig ... derunder diktar jag mina bästa sånger.“

“Hvem skulle tro, att din sångmö hvarje morgon höjer sina skära vingar ur ett qvarter med denna giftiga dryck!“

“Hvem skulle tro, att blomman stiger ur den mörka jorden, att guldet hemtas ur den skrofliga klippan och att himmelens välsignelse kommer ur det svarta molnet? ... och likväl tror man det ej blott; man vet det och tackar Gud derför ... Som sagdt är, vi gå till Hagalund.“

“Jag kan det inte ... du vet ju att jag klockan sju stämt möte vid slottet med min fästmö och blifvande svärmoder.“

“Ah, det var sannt, du har en fästmö ... då är det förbi med en treflig karl.“

“Och detta säger du, som målar qvinnan med så retande, tjusande färger!“

“Jag kan inte alls med den fysiska qvinnan ... jag vill endast tänka mig henne, stående på den uppgående solens brinnande klot med vingar af strålar, blickar af stjernor, kinder af morgonglöd och barm af himmelska liljor!“

“Men vill du inte taga ner den himmelska bilden och sluta den till ditt klappande hjerta?“

“Jag vill inte oskära den himmelska fröjden med den jordiska ... vill inte draga ner det himmelska till jorden.“

“Men vill du då inte, sjelf förädlad, flyga bilden till mötes?“

“Nej, jag vågar det ej! ... hvem vet om bilden föreföllo mig lika skön, i fall jag komme den för nära?“

“Du har aldrig älskat?“

“Nej, jag har för mycket drömt om kärlek, för att kunna älska i verkligheten ... och ändå,“ tillade Stagnelius småleende, “kan jag ej neka för att jag en gång i mitt lif känt mig underbart stämd vid åsynen af en jordisk qvinlig varelse.“

“Ser du det!“

“Men denna flicka var blott ett barn.“

“Ett barn, säger du?“

“Ja, ett barn ... det var för åtta år sedan.“

“Och sedermera?“

“Har jag aldrig återsett det ... vet ej om det sväfvar på jorden eller hvilar derunder; men hvad jag vet är, att jag ofta sett det i drömmarnes lätta nattdrägt sväfva framför mig.“

“Det är förunderligt nog.“

“Men ännu mer förunderligt är det, att du står i sammanhang med en sådan dröm.“

“Jag? ... nå, det var kostligt!“

“Ja, är det inte det? ... jag vet mig sannerligen inte hvarken förr eller senare hafva drömt om någon notarie i Svea hofrätt.“

“Du måste berätta mig.“

“Ja, det var, som jag sade, för åtta år sedan, då jag en sommareftermiddag vandrade på Djurgården ... Jag skulle just taga af vägen som bär till Franska värdshuset, ty jag blir alltid sugande när jag är ute i friska luften, liksom jag också är när jag är hemma, då jag blef varse en liten flicka, som dansade, lik en vårfjäril, omkring ett äldre fruntimmer, sidenombonadt och guldbesmidt. Det var som hade jag haft för mina ögon en engel, enkom lockad ner ifrån syskonringen kring Gud faders tron, att här på jorden stå modell för konstnären, när han på altartaflan ville måla Guds englar. Jag kunde inte slita mina blickar från den lilla engeln, der hon sprang på vägen. Jag tyckte mig se rosor och rubiner glöda fram i sanden, hvaröfver hennes fot nyss sväfvat, och jag vågade knappt andas, när hon sprang emot det ställe, der jag stod. Jag fruktade, att ett andetag af mig kunde blåsa bort den ljufva till hennes rätta hemland ofvan skyn. Fy, hvad han är ful! ropade hon när hon fick se mig och

flög derefter bort till sin följeslagerska. Gud, hvad hon är skön! ropade på samma gång mitt hjerta. De båda ropen korsade hvarandra i mitt öra, och hela min själ började lida deraf. Hur kan Amanda vara så obeskedlig? hördes följeslagerskans stämma, mild som en moders. Jag fortsatte min väg och vågade inte skåda tillbaka.“

“Hon var för liten, för att kunna säga en artighet,“ menade häradshöfdingen.

“Hon var för liten, för att kunna säga en osanning,“ genmälte skalden med en suck.

“Och detta barn har du sedan endast skådat i drömmen?“

“Ja, endast i drömmen, men otaliga gånger under dessa åtta år.“

“Men hur fick du mig med på den sköna taflan? ... det ville jag gerna höra.“

“Jag tror det var i vintras. Jag hade tillbragt en sömnlös natt. Den vanliga demonen skakade sin förtärande fackla inom de snart utkolade väggarne af mitt lidande hjerta och röken deraf hvirflade upp i min hjerna, förmörkande och förqväfvande allt. Jag led af den sväraste feber. Fram mot morgonen förbarmade sig sömnens engel öfver mig och vidrörde med vallmoqvisten mina ögonlock, som knappast hade makt att tillsluta sig. Jag tyckte nu, att mina ögon vändes inåt, så att jag, blind för den yttre verlden, kunde skåda in i min egen hjerna. Jag såg da, hur stjerna vid stjerna gnistrade fram genom mörkret och fästade sig vid hjernans tak. Snart smälte stjernorna tillsammans i en enda sol och det blef så oändligt ljust och gladt derinne. Ur hjernans botten uppspirade gräs, blommor och lundar af outsäglig fägring. Allt utvidgade och förstorade sig och jag skådade med namnlös förvåning in i den herrliga verlden. Mina egna tankar togo fågelhamnar och ilade på vingar, skimrande af alla färger, från gren till gren, från blomma till blomma under sång, ljuflig som toner från serafers harpor. Högt bland de öfriga blommorna framräckte en nattviol sin doftande kalk, hvilken småningom öppnade sig. Derutur höjde sig nu en blomstrande flicka. Det var hon, det var Amanda, sådan jag såg henne för första gången, sådan jag ofta sett henne i förflutna drömmar. Hon hoppade ner från blommans kalk, som icke en gång böjde sig för hennes fot, och ilade emot mina tjusta ögon. Hastigt stannade hon och ropade: fy, hvad han var ful! Ett moln af tårar föll öfver

mina ögon, så att jag ej längre kunde se henne och den sköna verld, hvars drottning hon var. Då hörde jag en annan röst: hur kan Amanda vara så obeskedlig? Jag tyckte det var din röst, och när molnet sjönk från mina ögon, såg jag dig, bärande henne i din famn, båda småleende så huldt emot mig. Mina blickar drogos allt närmare till er båda och jag tyckte att mina ögon vidrörde edra, då jag i detsamma vaknade från min salighet i drömmen till mina plågor i verkligheten. Jag fann dig stående vid min säng, lutad öfver mig med ett ljus i handen.“

“Ah, jag kommer ihåg det,“ inföll Anker; “jag hörde genom väggen, hur du jämrade dig och gick derför in till dig . . . jag vill minnas, att dina yrvakna ögon sågo på mig så underligt, men din dröm omtalade du inte.“

“Nå, var det inte en vacker dröm?“

“Jo visst, min vän! och jag lyckönskar mig, som en gång fått vara med i den sköna verld som rymmes i ditt hufvud, ehuru den tillfällighet, som förde mig till din säng, säkert var enda orsaken dertill.“

“Du känner inte min sång till Amanda?“

“Du har äfven besjungit henne? . . . det anade jag redan.“

“Ja, fast den ännu inte är utgifven . . . du måste höra den.“

“Jag lyssnar med begärlighet.“

“Så hör då.“

Och Stagnelius föredrog sitt sköna poem:

“I blomman, i solen
Amanda jag ser.“

Under det skalden deklamerade sången till sitt ideal, med blicken höjd mot himlahvalfvet, der säkert idealet förkroppsligade sig för hans ögon, varseblef Anker ett fruntimmer spatserande på ruinen. Det var en hög, smärt gestalt. Den milda aftonvinden lekte med vecken af hennes hvita klädning och med de yppiga lockarne kring hennes hufvud. Hon hade tagit af sig hatten och gick på samma smala mur, hvaruppå häradshöfdingen och poeten förut hade vandrat.

Den senare hade slutat sin sång och vände de af hög inspiration strålande ögonen mot sin vän, för att mottaga det väntade bifallet.

“Ser du,“ sade Anker, “ser du inte fruntimret som går derborta på muren! . . . hon närmar sig stället, der du föll . . . O, min Gud! jag måste varna henne!“

Efter dessa ord skyndade han upp från marken och sprang till ruinen.

"För all del, stanna! stanna! gå inte längre!" ropade han.

I detsamma trängde ett skri genom luften och fruntimret försvann fran muren. Detta skri besvarades af ett äldre fruntimmer, som, åtföljdt af en betjent, stod pa andra sidan ruinen.

I ögonblicket var Anker pa muren, hvarifrån han upptäckte den unga damen, som, sväfvande öfver djupet, höll sig fast vid några mossbeklädda stenar, hvilka vickade till vid hvarje rörelse hon gjorde, hotande att medfölja henne ner i den murade grafven.

Anker kastade sig framstupa tvärs öfver den smala muren och fick tag i flickan just i det ögonblick stenarne, vid hvilka hon höll sig fast, lossnade, samt lyckades på detta sätt rycka henne ur den lifsfara, hvari hon sväfvat, hvarefter han bar den sanslösa till ett säkrare ställe, der han mötte den äldre damen och betjenten, hvilka, mållösa af förskräckelse, mottogo den räddade i sina armar.

Den unga damen återvann snart sansningen, mötte sin räddares ögon och räckte honom småleende sin hand.

Skalden hade äfven rusat upp och skyndat mot ruinen, men stannade pa halfva vägen, liksom hade han med ens blifvit rotfästad i jorden, och betraktade med ögon, som röjde den djupaste öfverraskning, uppträdet på muren. Han såg Anker länge samtala med de bada damerna och slutligen taga afsked af dem, hvarefter de med sin betjent aflägsnade sig, under det Anker återvände till vännen, hvars blickar fortfarande stirrade åt det håll, dit damerna begafvo sig.

"En lycklig stjerna har tindrat öfver mig i dag," sade Anker till poeten; "först dig och sedan henne... summa summarum: tvenne sköna lif inom loppet af en half timme... det är mera än mången kunnat astadkomma under hela sin lefnad."

Skalden svarade intet.

"Hvad tänker du på?" frågade häradshöfdingen; "titta på min hand, sa skall du få se något... ser du pa lillfingret den der lilla ringen med briljanterna uti?... nyss satt den på ett mycket vackrare finger, det kan jag försäkra dig, min bror!"

Skalden teg.

"Du skrifver en ny vers i mitt album," fortfor den andre, "och den juvelen skäms inte heller för sig... Men hvad går åt dig?... du svarar inte... Ser du kanhända din Amanda på något guldmoln i vester?"

Skalden tryckte hans hand i sina båda och sade:

"Hvem var hon, som du ryckte ur djupet och som du bar i din famn derborta?"

"Du har sett henne och är förtjust i henne! hur går det då med dina drömmars ideal?"

"Hvem var hon?"

"En fröken Svärdfält, och det besynnerligaste var, att hon och jag kände till hvarandra, fast vi aldrig tillförene träffats."

"Besynnerligt! obegripligt! aldrig sett hvarandra och ändå..."

"Hon är kusin till Stenfjälls discipel... du vet att han har kondition hos en friherrinna Svärdfält. I ett bref från honom till Sofi är fröken Svärdfält tecknad med så lysande färger, att man inte gerna kan misstaga sig på originalet. När hon nu fick veta mitt namn, tog hon emot mig som en gammal bekant och tvang mig emottaga den här dyrbara ringen, för att gifva den åt min fästmö, hvars bekantskap hon sade sig vilja göra... Det var ju ett högst eget sammanträffande?"

"Vet du hvem hon liknade?"

"Nej, någon så skön varelse har jag aldrig förut skådat."

"Hon liknade mitt drömda ideal."

"Hvad?... din Amanda?... o himmel, det var sannt!... fröken Svärdfält heter också Amanda."

"Ja, det var hon!" utropade skalden, "de åtta åren hafva förvandlat barnet till madonnan... du bar henne på dina armar!... min dröm! min dröm!"

"Jag kan inte komma ifrån min förvåning."

"Mitt ideal bor ej mera i drömmen... i himmelen... det sväfvar härnere på jorden... det är förbi med mina sköna drömmar!" sade skalden sorgset.

"Min vän!"

"Du glömmer att din fästmö väntar... vi måste skiljas... farväl, farväl!"

Derefter tryckte han Ankers hand och gick inåt den täta skogen.

Häradshöfdingen, qvarstående, följde honom med deltagande blickar. Han såg hur aftonsolen belyste den bortgående skalden, som deraf syntes förklarad, och han hörde länge genom skogens sus den dofva hostan.

"Arme Stagnelius!" suckade han.

Sjuttonde kapitlet.

Lurendrejarne.

Gent emot Hagas strand ligger Bellevues. Bellevue gör skäl för sitt namn. Det är icke blott en vacker park, som med sin slingrande strandväg tager sig särdeles väl ut, sedd ifrån Haga eller från Brunnsviken; stående på densamma, har man äfven de herrligaste utsigter så väl af Haga, som af Tivoli, Frescati, Albano med flere andra intagande sommarställen, hvilkas lummiga löfkronor och täcka byggnader spegla sig i den romantiska viken.

Det var natt. Augustimånen lutade sin bleka kind mot det genomskinliga örongottet af ett moln och skådade behagsjukt sin bild i det klara vattnet, hvaruti jemväl förmärktes en svart strimma, som sträckte sig mellan de mot hvarandra liggande stränderna. Det var skuggan af det tåg, som hvarje söndag spändes öfver den smala viken och vid hvilket man halade sig fram och tillbaka i en liten färja, som förde promenerande från det ena lustStället till det andra.

På Bellevues strand nära det ställe, hvarinvid färjan låg förtöjd, stodo tvenne karlar, skådande ut öfver viken mot andra stranden.

"Han måtte väl inte ha lagt sig att sofva, han på stranden der," sade den ene af dem.

"Var lugn, herr assessor, han sofver inte," svarade den andre.

"Hvem vet ändå så noga?"

"Det går an att försöka med det vanliga tecknet, om så behagas."

Den som sist talade uppgaf derefter tvenne hvisslingar, hvilka genast besvarades från motsatta stranden.

"Han är vaken ... godt!" yttrade den förre; "men hur är det? ... har han klocka på sig, så han vet hvad tiden lider?"

"Ja."

"Allt måste ske på minuten ... på sekunden."

"Förstås."

"Hvar har herrn raketstången?"

"Står vid trädet derborta."

"Godt! ... och alla karlarne äro att lita på?"

"Ja, och dertill på köpet slugare än sjelfva räfven ... skulle kunna taga hönan, utan att ens tuppen märkte det en gång."

"En vigtig natt."

"Ganska vigtig."

"Fyrtitusen riksdaler."

"Vacker summa! ... fan måtte gå miste om den!"

"Visserligen ... nu beger jag mig på min post och litar fullkomligt på er fintlighet."

"Är tid derpå."

"Lycka till!"

"Sammaledes."

"Men det var sannt, herr Palm! ... det blir väl ingen eldsvåda i natt?"

"Hur så?"

"Någon eldsvåda, som herrn är orsaken till?"

"Herr assessor!"

"Förstå mig rätt! ... någon som ni misstänkes för."

"Aha! ... hvad skulle ni förlora på det?"

"Sist förlorade jag min tjenst."

"Och hvad kunde ni förlora nu?"

"Hm! hm!"

"Jag förlorade mitt goda namn och rykte, jag ... voro också värda något."

"Tacka er bror för det, när ni en gång träffas i de saligas boningar."

"Jag tål inte ert skämt, herr assessor."

"Det var föga vänskapligt af er, att namngifva min person ... jag glömmer det aldrig."

"Kommer ni på det kapitlet igen? ... det hade varit mera vänskapligt mot er, om jag krupit i kurran, jag medger det ... men så vänskapsfull var jag inte, Gud vare lof!"

"Hm! hm!"

"För resten tycker jag vi ha annat nu att syssla med, än att prata om den snön som föll i fjor."

"I år, menar ni."

"Lika godt."

"Adjö!"

"Adjö!"

Han, som betitlades assessor, aflägsnade sig skyndsamt, men den andre dröjde qvar vid färjan.

I förbigående må anmärkas, att som Bellevue ligger inom tullen, så hafva lurendrejare ofta valt dess strand för att derstädes emottaga de varor, som de nattetid kunnat smussla öfver viken ifrån Haga eller andra närbelägna ställen.

Vid samma tid skyndade en karl in i tullstugan vid Norrtull och frågade efter tullinspektoren.

"Han sofver," svarades.

"Jag måste genast tala med honom," sade karlen.

"Hvad är det om?"

"Beslag! beslag!" ropade karlen.

Alla tullbetjenterna sprungo upp från sina stolar och omgåfvo den främmande.

Ordet beslag är för tullbetjenten hvad luntan är för svafveltråden. En af dem skyndade upp till tullinspektoren medan de öfriga slungade fråga efter fråga mot angifvaren. Men denne var fåordig och ropade endast på tullinspektoren.

Efter en kort stund nedkom denne, gnuggande sig i ögonen.

"Det lurendrejas mellan Haga och Bellevue," ropade angifvaren emot honom.

"Nu i natt?" frågade tullinspektoren, som på ögonblicket återfick sina stora ögon.

"I detta ögonblick," svarade angifvaren.

"Kors för tusan! fort till stället!" ropade tullinspektoren till sitt folk.

"Men de äro manstarka."

"Hur många?"

"Minst ett dussin och alla beväpnade med sablar och pistoler."

"Satans pack!... det måtte inte vara småsmulor då... Ekman stannar qvar, men de öfriga taga sina vapen och följa mig... ingen tid att förlora!"

I en hast voro alla beväpnade.

"Vi äro ändå bara fyra," sade angifvaren; "vore det inte rådligast att medtaga några af gardisterna, för det torde nog blifva hett ändå, i synnerhet som vi måste fördela oss på två ställen, både i Haga och Bellevue?"

"Riktigt anmärkt," svarade tullinspektoren och närmade sig posten, som ropade sitt: korpral ut.

Korporalen utkom, sväfvande på målet och osäker på benen, hvaraf syntes att han tagit sig något för mycket till bästa. Nätterna mellan söndagarne och måndagarne hafva i alla tider varit svåra pröfvostenar för de gardisters pligtkänsla, som haft vakten vid Stockholms tullar.

Det beramades nu, att tre gardister, eller alla utom korporalen och den som gick post, skulle förstärka tullbetjenternas trupp. Sålunda rustade, satte sig nu tullrättens skipare i rörelse.

Palm stod qvar vid färjan, lyssnande, liksom väntade han något tecken från andra stranden. Nu trängde genom rymden tre hvisslingar till hans öron. Han drog sig några steg tillbaka och såg på sin klocka, som ännu fattades fem minuter i tolf. Nu slog han eld och påtände en lunta, hvilken han hängde på en qvist nära invid raketstången. Derefter närmade han sig färjan igen och vidrörde det öfver viken spända tåget. Sedan han signalerat med flere uthållande hvisslingar, löste han på ett smalt rep, som likaledes löpte öfver viken, men förut ej varit synligt, ehuru det var fästadt vid det tjockare tåget och sålunda hade sitt stöd deraf.

I detta rep började nu Palm försigtigt draga, under det han vände sina spejande ögon åt alla sidor och till det yttersta ansträngde hörselns sinne, liksom befarade han någon obehaglig öfverraskning.

Vid det att Palm sålunda drog, började underliga skuggor röra sig i vattnet tätt under den svarta strimman och småningom glida fram ifrån Hagas strand till Bellevues. Det var skuggorna af smärre packor, hvilka, med en ring fästade vid det tjocka tåget, flyttades fram af samma rep, som Palm drog åt sig. På detta sätt praktiserades den ena packan efter den andra öfver viken och mottogs af lurendrejaren på Bellevues strand.

Hastigt spratt Palm till och släppte sitt rep, hvarefter han skyndade till trädet, vid hvilket raketstången var uppstäld, och tände raketen, som hväsande slingrade sig upp och smälde af i luften. I detsamma störtade tullbetjenter fram och kastade sig öfver lurendrejaren.

Denne gjorde intet motstånd, utan uppgaf tvenne gälla men korta hvisslingar, hvilka på samma sätt besvarades från Haga, på hvars strand vapen syntes blänka mot månen.

En qvart före nyss beskrifna uppträde eller strax efter det tullvakten ryckt ut, för att spåra efter lurendrejarne i Haga och Bellevue, trädde en mansperson in i tullstugan och helsade, såsom gammal bekant, på tullbetjenten Ekman, hvilken satt ensam derinne, läsande vid ett tvåskillingsljus den underbara sagan om "den tappre skräddaren", som började sina bedrifter med att på en gång slå ihjäl hundra flugor, hvilka hade satt sig på en sirapssmörgås, och slutade med att besegra lejon och noshörningar, samt lyckades på detta sätt bortbyta saxen mot kungaspiran och skräddarbordet mot en prinsessas säng.

"Åh, se Olsson! ... ute och går så här dags på natten," sade Ekman till den inträdande.

"Jag kommer ända från Jerfva," svarade Olsson.

"Från Jerfva? ... hvad har du gjort der?"

"Jag väntade på bror min, som skulle följa med salig excellensens lik till Stockholm."

"Salig excellensens lik? ... hvilken excellens?"

"Du vet väl att hans excellens Hammelhjelm saligen afsomnat på landet, men måste begrafvas i staden."

"Jaså ... var bror din i tjenst hos honom?"

"Ja visst ... det var en god husbonde och bror min får se sig om innan han får en så god tjenst."

"Och liket skulle komma i natt?"

"Ja, det kan inte dröja länge förrän det är här ... hur är det? du är alldeles ensam, tror jag."

"Ja, inspektorn och de andra äro ute på slag."

"Har man fått nys på något?"

"Jo jo men."

"Det måtte vara ett satans släp att vara vid tullen!" sade Olsson, i det han tog fram ur fickan en flaska, som han satte för sin mun.

"Du har bränvin i flaskan, din gök!"

"Bara några droppar mot nattluften."

"Sköna droppar! . . . från Blomners apotek, kan jag förmoda."

"Ja, och af helsosammaste slaget ändå . . . kanske du vill smaka på dem?"

"Kan jag tjena med så litet, så alltför gerna, min hedersbror!"

Tullbetjenten emottog flaskan och drog några dugtiga klunkar utur den.

"Ah!" häschade tullbetjenten; "de här dropparne har du lagt vantarne på, innan Blomners pump gjort bekantskap med dem."

"Man har sina utliggare bland bokhållarne, ska jag säga dig . . . sa'nt der later man bli att taga bränvinsbröd på . . . jag tror att dropparne komma tillbaka genom ögonen på dig."

"Det var fan så starkt . . . det ligger qvar och rafflar än i halsrännan på mig."

"Den ena spiken slår ut den andra, bror Ekman! . . . är dig väl undt."

"Du är en hederskrona och måtte visst inte lefva länge," svarade Ekman, hvarefter han ånyo helsade pa flaskan, sväljde och grinade.

"Det här måste jag ha en bit socker på," sade Ekman, öppnande en bordslåda och letande deruti.

"Har du en bit, så ge mig med . . . det är det ärligt värdt, skulle jag tro."

"Hvad var det?" ropade tullbetjenten; "hörde du inte ett skott?"

"Nej, minsann jag det hörde . . . det var visst bränvinet som slog lock för dina öron."

"Det lyste som en raket," menade Ekman, läggande ansigtet mot fönsterrutan.

"Allting ser ut som raketer, när man får renadt sexgradigt bränvin i sig."

Dunet af en tung vagn hördes utifrån den stenlagda gården.

"Na, ändtligen är liket här," ropade Olsson, resande sig från stolen; "den väntar inte för länge som väntar på något godt . . . kom med nu och visitera lefvande och döda."

Tullbetjenten steg upp och närmade sig dörren.

“Det var fan hvad det slog i skallen på mig!“ stammade han; “sexgradigt, sa du?... det smakte ju som rena spriten!... det går nästan omkring för mig.“

“Skynda dig nu,“ ropade Olsson och sprang ut. Tullbetjenten följde honom med en lykta i handen, men mycket osäker på benen.

Utkomna på gården, funno de en stor och mycket långsträckt täckvagn med tre svarta hästar för. På kuskbocken satt en kusk med stora svarta mustascher och polissonger samt långt hängande sorgflor på hatten. Bakpå vagnen stodo tvenne betjenter, likaledes med sorgflor, hängande både från hatten och armarne.

När tullbetjenten och Olsson visade sig, hoppade genast en af betjenterna från sin plats och sprang i famnen på den senare.

“Hjertans välkommen!“ ropade Olsson; “hur mår du, kära Erik?... det var ju en för beklaglig händelse!... Men det var sannt, här får jag presentera dig för herr tullvaktmästaren Ekman, en af våra hederligaste tjenstemän och en af mina bästa vänner... Bror Ekman! det är min bror, salig excellensens jägare.“

Olssons bror fattade tullvaktmästaren i handen och skakade den rätt hjertligt.

“Fä-ägnar mig,“ sväfvade Ekman på målet, “att få... få göra... göra beka-antskap...“

“Tillåt mig lemna de här handskarne,“ sade jägaren i det han räckte åt tullbetjenten ett par hvita skinnhandskar; “jag har befallning att ge handskar åt alla som ha någon befattning med hans excellens’ lik, och en tvåa riksgälds... var så god!“

“Men kanske de inte passa... jag skall hjelpa dig, bror,“ sade Olsson, i det han sökte hjelpa tullbetjenten på med handskarne; “nå, kan du inte bestå mig ett par med, Erik?“

“Behagar inte herr vaktmästaren titta in i vagnen?“ frågade jägaren, öppnande vagnsdörren; “men ty värr ha vi ingenting annat derinne än ett lik att bjuda på... Här hvilar den bäste af husbönder,“ tillade han, torkande sina ögon.

Tullbetjenten tittade in i vagnen och upptäckte en ovanlikt stor likkista, besållad med många stjernor och girlander af försilfradt bleck, som tindrade mot lyktan, hvilken Olsson emottagit af vaktmästaren, hvilken hade mycket göra med

de trånga handskarne, dem han hade lika svårt för att få af händerna som på.

"Behöfva vi öppna kistan?" frågade salig excellensens jägare.

Tullbetjenten gaf ett nekande tecken med hufvudet, ty han hade tvåriksdalerssedeln mellan tänderna, medan han krånglade med handskarne.

"Tillåter herr vaktmästaren att vi få köra?" frågade jägaren.

Tullbetjenten ville sticka in sin handskbeklädda hand, för att knacka på kistan.

"Akta dig, bror!" varnade Olsson, "att du inte fläckar ner dina handskar, för excellensen är redan fjorton dar gammal, ska jag säga."

"Fins det pass?" frågade gardisten, som lemnat sin post för att taga den grefliga likvagnen i närmare skärskådande och äfven ha ett ord med i laget.

"Behöfs inte," genmälte jägaren, "för hans excellens' lik är kändt i orten."

"Det var en grofhuggare till kista," anmärkte gardisten.

"Ganska sannt, herr korpral!" svarade kusken; "men hans excellens var, näst slagtar Nordström, den gröfsta karl på sin tid . . . hur är det, Olsson, hade du inte order att ge herrar gardister vid tulln hvar sitt par handskar?"

"Det ena först och det andra se'n, kära Lundberg," svarade salig excellensens jägare; "här är en liten packa på ett dussin handskar, som skall lemnas till tullinspektorn, att af honom utdelas både till herrar tullvaktmästare och till herrar gardister . . . så var hennes nåds befallning."

Dervid lemnade han packan till tullvaktmästaren, som stödde sig mot vagnen..

Gardisten bugade och tackade å egna och kamraternas vägnar.

"Du mår illa, min bror!" sade Olsson till tullbetjenten; "vill du, ska jag hjelpa dig att öppna bommen . . . hvar har du nyckeln?"

Tullbetjenten lemnade nyckeln åt sin goda vän, som genast öppnade tullbommen.

Betjenterna hoppade upp bakpå vagnen och kusken smackade åt hästarne, hvarefter vagnen satte sig i rörelse, men långsamt och värdigt, såsom det anstod en excellens' lik att färdas.

"God natt, go' herrar!" ropade de åkande.

"Tillåtes det att jag får ta plats på kuskbocken?" frågade Olsson.

"Åhja, sitt mans opp," svarades.

"God natt, min hedersbror!" sade Olsson till sin vän tullvaktmästaren och uppsteg derefter på kuskbocken.

Likvagnen rullade nu in i staden och dånet deraf mot gatstenarne blef allt svagare och svagare.

"Det fördömda bränvinet!" mumlade tullbetjenten för sig sjelf, under det han slog till bommen, läste igen den och raglade in i tullstugan.

Efter en half timmes förlopp inmarscherade på tullgården tullrättens skipare, under afsjungandet af en segermarsch, i följande ordning:

1:o, f. d. hökaren Palm och hamnbusen Olof Sohlberg;

2:o, en gardist med fäld bajonett;

3:o, tvenne tullbetjenter med en mängd packor på ryggarne;

4:o, tvenne gardister, gående efter hvarandra och bärande på sina gevär, som de lagt tvärs öfver axlarne, diverse andra packor, samt

5:o, tullinspektoren sjelf i egen hög person, likaledes med några packor på ryggen.

Den lilla truppen var sålunda väl försedd både med fångar och byte. Alla voro vid lustigt mod, synnerligast befälhafvaren, hvilken redan i andanom gjorde ett öfverslag af de många skulder han skulle betala, ty han hade varit militär innan han blef tullinspektor, samt funderade på huru han skulle komma öfver någon större landtegendom nära tullen, för att, under de långa vinteraftnarne, dit få inbjuda sina gamla kamrater på ett parti boston och en liten "knatte" m. m.; tullbetjenterna och gardisterna hade äfven relativt sina vackra föreställningar.

Truppen inryckte i tullstugan med fångar och byte. Ljuset derinne höll på att brinna ned i staken, men vid dess döende sken förmärktes den sofvande tullbetjenten Ekman med nedre delen af sin kropp på en stol och den öfre lutande framstupa öfver bordet. Han hade blifvit flintskallig sedan vi sist sågo honom, ty lågan från ljuset hade

nästan helt och hållet afsvedt hans hår, men hans händer liknade en sprätts i det ögonblick denne bjuder upp till vals, ty till hälften pådragna hvita glacéhandskar blänkte så inbjudande mot tullinspektoren och hans stab.

"Hvad kommer åt karlen?" ropade tullinspektoren, ruskande på tullbetjenten; "ämnar han sätta eld på huset? ... hvad fan är det han har på händerna? har karlen blifvit förryckt? ... se så'na handskar han har ... hur är det, vill du vakna, din slyngel?"

Men Ekman vaknade ej, utan ramlade i stället ner på golfvet, hvarifrån han icke tycktes hafva lust att resa sig.

"Jag begriper inte hvad som kommit åt honom," fortfor tullinspektoren; "han är drucken, ser jag, men det är verkligen första gången jag kommit på honom med slikt ... Vräk honom der i vrån ... han ska få betala kalaset när han vaknar."

De öfriga tullbetjenterna släpade sin förolyckade kamrat till ena vrån.

"Lösen nu opp packorna, så få vi se hvad det är för rara saker uti dem," befalde tullinspektoren; "jaså, min bästa herr Palm, ni sköter er vanliga kommers, märker jag ... brändt barn skyr inte alltid elden och krukan kan ibland gå efter vatten, fast den gått sönder."

"Herr kapten kommer att stå till ansvar för det våld, han tillatit sig mot min person!" svarade Palm.

Olof stod vid dörren med händerna i sina fickor, som vanligt.

"Jaså, jag skall stå till ansvar, ha, ha, ha!" skrattade tullinspektoren.

Tullbetjenterna och gardisterna instämde med full hals.

"Ni kunnen gå ut så länge, gossar!" sade tullinspektoren till gardisterna; "ni skolen nog få ersättning för ert besvär, det skall inte slå felt, det ... det blir allt en hel hop med supar af och inte så litet tilltugg heller."

Gardisterna aflägsnade sig med särdeles förnöjda anleten

"Se så, herr Palm!" fortfor tullinspektoren med den fryntligaste min i verlden; "se nu inte så surmulen ut ... det är inte alltid man kan ha så roligt i denna jämmerdalen; men ni bör också besinna allt det myckna besvär ni gjort oss och att det inte är mer än billigt, att ni så der ibland får sota derför."

"Herr kapten har då ännu inte erfarit hvad det vill säga, att i ett enda ögonblick svikas af alla sina förhoppningar?" frågade Palm.

"Ni är en lustig kurre," svarade tullinspektoren; "inser ni inte nödvändigheten deraf, att en lagförbrytares förhoppningar så ofta som möjligt blifva svikna?"

"Det är en himmelsvid skilnad mellan en förbrytare mot tulltaxan och en förbrytare i andra fall ... det är ett brott af staten, att lägga band på menniskans naturliga rättigheter."

"Bara prat, min bästa herr Palm!"

"Derför, om jag också skulle vara en förbrytare mot tullagarne ..."

"Skulle vara?" inföll tullinspektoren.

"Så skulle jag inte känna den minsta ruelse öfver ett sådant brott."

"Det är och blir en sak, som alls inte angår mig ... ni må gerna berömma er deraf, bara ni erlägger de böter, tulltaxan påbjuder."

"Jag tager således för gifvet, att jag inte återfår de varor, som herr kapten anammat ifrån mig i natt?"

"Yrar herrn?"

"Herr kapten kommer att ångra sig, tro mig på mitt ord."

Ett nytt gapskratt skallade i tullstugan, hvaruti först Olof och sedan Palm sjelf på det lifligaste instämde.

"Det var rätt, herr Palm!" sade tullinspektoren; "skratta åt alltsammans ... det anstår en man att finna sig i sitt öde, ty när det inte hjelper att gråta, så kan man inte göra något klokare än att skratta ... se så, karlar, hit med packorna nu, så få vi se på de rara sakerna ... herr Palm har smak, det vet jag af gammalt."

"Gör som herr kapten behagar ... skulle fägna mig om min smak öfverensstämde med herr kaptens."

"Var inte orolig för den saken ... jag tror alltid herr Palm om det bästa."

En tullbetjent lade nu på bordet en af packorna, hvilken, i likhet med de öfriga, som lågo i en stor hög på golfvet, hade svart vaxduksöfverdrag, omlindadt med segelgarn.

"Hon är tung," anmärkte tullinspektoren, lyftande på packan.

"Godt gods är alltid tungt," tillade Palm.

"Visserligen," svarade tullinspektoren, i det han med en knif afskar segelgarnet.

Alla tullbetjenterna stodo bakom sin chef, spännande ögonen i packan.

"Siden är mycket tungt, när det är starkt hoprulladt," yttrade en af dem.

"Åh, det kan äfven vara specerier," menade den andre.

Flere ljus hade derunder blifvit påtända och placerade på bordet, så att tullstugan var på ett nästan festligt sätt eklärerad.

"Det måtte ha varit ett satans besvär med emballeringen," yttrade tullinspektoren, i det han slängde ifrån sig vaxduksöfverdraget och började sprätta upp ett derunder befintligt omslag af groft lärft.

"Haller vad att det är siden," utmanade ena tullbetjenten.

"Jag påstår att det är specerier," försäkrade den andre.

"Hit med tummen."

"Här är den."

"Hvad går?"

"En frukostsup med tilltugg och öl."

"Topp!"

Tullbetjenternas tummar möttes och den saken var nu uppgjord.

Palm och Olof vexlade med hvarandra en betydelsefull blick.

"Hvad attan skock millioner är det här för slag?" utropade tullinspektoren, i det han slet bort det sista pappersomslaget.

Tullbetjenterna framlutade sina hufvuden öfver sin chefs axlar.

Icke det glänsande sidenet, icke heller de doftande specerierna logo mot de tre öfver bordet hängande ansigtena. Nej! det var äplen som rullade inunder dem, de genomskinligaste astrakaner, de största och präktigaste hvita gyllen, och här och der presenterade ett litet päron sin gröna ovala kropp.

"Frukt!" ljöd en trio, hemsk som en grafmessa.

De tre ansigtena förlängdes allt mer och mer hotfullt mot golfvet och taket.

"Bara äplen!" mumlade tullinspektorens dofva röst.

"Och päron," tillade Palm med låg stämma.

"Äplen och päron," ljöd ett eko ifrån dörren.

Tullinspektoren såg ryslig ut; men så såg han också rysliga saker. Han såg sina skulder med kapital och räntor växa allt högre och högre till ett stort stenhus, liknande nr 74 vid Hornsgatan å Södermalm; han såg på samma gång en landtegendom i lagor, såg bostonkorten flyga genom röken på svedda vingar och den trefliga "knatten" falla deröfver, som olja i böljande eld. Genom de sprakande lågorna såg han grinande munnar och hörde segerchörer från hånande halsar. Det var munnarne och halsarne på alla dem, som afundats den fattige kaptenen hans befordran till tullinspektorstjensten.

Han var nära att digna till golfvet och höll sig med möda fast vid bordet, hvarifrån den fördömda deserten gapade mot honom, utan att dock reta aptiten.

Under tiden upprefvo tullbetjenterna den ena packan efter den andra, under de vildaste svordomar. Bara äplen och päron, ingenting annat än äplen och päron. Man kunde bryta af sig benen på försåtligt rullande frukt. En och annan variation af sammanklämda stickelbär bröt visserligen den mördande enformigheten, men erbjöd en sparsam tröst.

Palm stod med armarne i kors och betraktade uppträdet i tullstugan och Olof åt med god smak på ett äple, som han upptagit från golfvet.

Hastigt rusade tullinspektoren mot vran, der Ekman låg, och sparkade honom. Men Ekman var känslolös både för själens och kroppens smärtor.

"Skulle ödmjukast be om att få ut litet i förskott," bad en gardist, som i detsamma instack sitt hufvud genom dörren.

"Tag! se här, tag!" svarade tullinspektoren, i det han böjde sig ned mot golfvet, upptog en packa med krusbär och kastade dess syltade innehåll i ansigtet på gardisten, som var för gammal för att tycka om bär och derför skyndade sin väg med bestörtning och stickelbär i sitt ansigte.

"Herre! hvad är det här?" röt tullinspektoren mot Palm.

"Frukten af kaptens fjesk i natt," svarade denne med isande lugn.

"Ha! ett rysligt bofstreck är begånget," vrålade tullinspektoren, störtande ut på dörren. Tullbetjenterna följde honom.

"Har någon passerat tullen, medan vi varit borta?" ropade han till posten.

"Jaha, herr kapten!"

"Hvem? Hvem?"

"Hans excellens Hammelhjelms likvagn, herr kapten!"

"Hammel... hammel... hvad fan säger du, karl!"

"Hans excellens Hammelhjelms lik... vi skulle få oss ett par hvita handskar per man."

"Är du galen, menniska?"

"Nej, herr kapten!" svarade posten med en blick, som frågade ungefär detsamma.

"Excellens Hammelhjelms lik!... hvita handskar!..."

"Ja, herr kapten!... vaktmästaren tog emot paketet med handskarne uti."

Tullinspektoren rusade tillbaka in i tullstugan och blef nu varse i fönstret bakom bordet ett litet paket, som han genast slet upp.

Nu framkröp ett helt dussin handskar, till råga på olyckan, ostämpladt.

"Lurad! förrådd! ruinerad!" ropade tullinspektoren, slående sig för pannan.

Ungefär vid samma tid på natten vandrade en mansperson fram och tillbaka utanför ett hus vid Stora Badstugatan å Norrmalm. Det syntes tydligen af de blickar, han kastade åt alla sidor, att han väntade på någon eller något. Nu stannade han och lyssnade, ty han hörde ljudet af klackjern mot gatan. Han skyndade åt det håll, hvarifrån ljudet kom, och mötte tvenne personer, som skyndat emot honom.

"Nå sent omsider!" ropade han; "välkommen, bror Palm!... jag har gått som på nålar."

"Nå, liket är väl bisatt?" frågade Palm, skrattande.

"Bisatt?... allt har gått lyckligt, kan jag se... jag har låtit rymma ur hela vagnshuset."

"Jojo men, det var allt ett åkdon som hette duga... är icke många excellenser som äro värda så mycket... det är väl ingen oppe så här dags på dygnet?"

"Ingen... nå, kommer vagnen snart?"

"Kommer vagnen snart?... han måtte väl för fan i våld redan vara här?"

"Här, säger du?... jag har ju i två hela timmar stått och väntat på den.

"Hvad pratar du för slag?... är inte vagnen här?"

"Nej, säger jag!... då måtte jag väl inte nu behöfva stå och vänta på den."

"Har inte assessorn varit här?"
"Nej."
"Du ljuger, menniska!"
"Kom in, får du se sjelf."
"Inte möjligt!"
"Ack, min Gud! ... tänk om tullsnokarne lagt beslag på vagnen!"
"Han for för längese'n genom tulln."
"De måtte väl inte fått tag i den sedan?"
"Nej, nej! ... det vet jag bestämdt."
"Hur ska jag förstå det?"
"Tyst! ... jag tyckte det lät som någon körde ..."
"Nej, min själ, jag hörde det ringaste kny."
Palm teg, men hans ansigte förvred sig.
"Du förskräcker mig, bror! ... hvad har händt? hvarför stirrar du så der?"
Palm fortfor att tiga, men lutade pannan mot sin ena hand.
"Har du inte mål i munnen? ... vill du ta lifvet af mig?"
"Tyst!"
"Himmel! allt är förloradt! ... jag är ruinerad med hustru och barn! ... tullen har lagt beslag på alltsammans!"
"Nej, inte tulln," svarade Palm hemskt.
"Hvem då?"
"Hin håle!"
"Hvad säger du?"
"Hin håle har anammat alltsammans!" skrek Palm, så att det skallade öfver hela gatan.
"Tyst! ... vill du väcka upp hela grannskapet?"
"Jag ville väcka upp de döda, om jag kunde! ... stanna här, du ... gå inte ur stället ... jag måste bort ... jag måste veta hur det förhåller sig ... jag anar det värsta!"
Efter dessa ord skyndade Palm bort. Olof följde honom, springande.

Klockan slog tu på natten. Hufvudstadens tornväktare utbasunade malmens orakelspråk i alla väderstreck och brandvakterna framskrålade sin gamla melodi.

Vid hörnet af Malmskilnads- och Oxtorgsgatorna stod Palm. Han tittade understundom upp åt de mörka fönstren i första våningen af hörnhuset, men oftast flög hans spejande blick utefter de båda gatorna. Ett stycke från honom stod

Solbergskans son, hvisslande på en valsmelodi och knäppande takten med fingerspetsarne. Något ord vexlades icke dem emellan.

Slutligen visade sig en tredje person, kommande ifrån Oxtorget och närmande sig huset, hvarvid Palm och hans följesven uppehöllo sig.

Palm gick raskt emot den ankommande, som genast stannade.

"God morgon, herr assessor!" helsade Palm.

"God morgon!"

"Liveqvist väntar på Stora Badstugatan, så han kan vänta benen af sig."

"Gör han det? ... nå, hvarför går han då inte och lägger sig?"

"Han väntar ju på vagnen, såsom aftaladt var."

"Jaså."

"Allt gick ju som en dans, herr assessor? ... tullinspektoren kommer visst aldrig att tåla äplen och päron mer ... det var ett ganska roligt uppträde."

"Det kan jag nog föreställa mig."

"Det lyckades inte sämre för assessorn."

"Nej, Gud vare lof!"

"Medgif att min plan var ett mästerstycke."

"Medgifves."

"Men det förvånar mig, att vagnen ännu inte kommit till Liveqvist."

"Det är väl möjligt."

"Hvar är vagnen?"

"I säkerhet."

"Det förmodar jag ... men hvar?"

"I säkerhet, har jag sagt."

Olof hvisslade allt hårdare och hårdare på sin lifliga vals.

"Hvarför kördes den inte till Badstugatan?" frågade Palm med häftighet.

"Af det enkla skäl, att den kördes till annat ställe."

"Får jag veta detta ställe?"

"Nej, hvad skulle det tjena till?"

"Herre, lek inte med mig! ... jag vill veta hvart ni kört vagnen."

"Det finner jag inte nödvändigt ... var nu så alltför god och inte uppehåll mig längre, för, sanningen att säga, är icke jag så trött, att mina ögon nästan falla tillhopa."

“Jag lägger era ögon tillhopa för evigt, om ni inte säger, hvar ni gjort af varorna!“

“Sansa er, min bästa herr Palm!... ni vet inte hvad ni säger.“

“Lemna mig igen mina varor!“

“Ni är från era sinnen.“

“Ni är en skurk!... ni vill röfva ifrån mig min egendom.“

“Jag förlåter er, ty jag är säker på, att när ni väl fått sofva, så blir ni bättre igen.“

“Jag hade bort ana det... men jag var blind... jag var en åsna!“

“Det tviflar jag inte på... till och med packåsna, om ni så ändtligen vill.“

“Jag trodde inte, att ni med embetet äfven hade förlorat hederskänslan.“

“Ni hade kunnat bli salig på denna er tro.“

“Och ni blir fördömd!... bof! säg mig hvar ni gömt godset, eller, så sannt ni nu lefver, mördar jag er på stället!“ ropade Palm, i det han drog fram en skarpslipad stilett, som han haft förvarad innanför rocken.

Olof upphörde med sin hvissling.

“Ni skulle kanske mörda mig,“ svarade assessorn, tagande ett steg baklänges; “men ni får inte göra det... jag kan inte tjena er med det, ty vid första steg ni tager emot mig, lägger jag ett kontraband af bly i hjertsäcken på er, som ingen tullbetjent skall snoka rätt på.“

Denna hotelse beledsagades af en pistol, hvars mynning myste mot Palms bröst.

Palm studsade, stirrande på pistolen som vid månens sken blixtrade emot honom.

Olof började hvissla igen.

Med sitt vapen ständigt riktadt mot Palm skred assessorn baklänges till sin port och uppläste den.

“Min hedersvän!“ sade han derefter; “ni är af en hetlefrad natur och det lönar väl inte stort mödan att tala ett förståndigt ord med er; men jag måste likväl säga er mitt hjertas mening... Ni använde mig en gång som medel för att rädda er ur knipan... nu har jag begagnat mig af er, för att få den förlust ersatt, som jag lidit just genom er... Dermed borde visserligen allt vara uppgjordt oss emellan ... men jag är ännu er vän och vill såsom sådan gifva er ett godt råd: upphör då en gång, min bästa herr Palm, att

gäcka lagarne . . . blif hökare igen, sälj ansjovis och sill . . . låt bli att bidraga till en för hela samhället förderflig lyx . . . låt bli att öfversvämma Stockholm med sidentyger och andra lyxartiklar . . . låt den minnesbeta, jag i natt gifvit er, lägga grunden till er moraliska förbättring . . .“

Nu inföll Olof med en hvissling, som i löpningar täflade med sjelfva talltrasten.

“Men skulle ni icke desto mindre framhärda i er synd,“ fortfor assessorn, “och vore ni otacksam nog, att vilja på ert vanliga ohyfsade sätt hämnas på den, som utdelat den välmenande, faderliga agan, så får jag säga er, att jag alltid bär på mig det här lilla jernriset, jemte ett annat af samma kaliber, begge färdiga att afkyla ert onda lynne . . . och dermed bjuder jag er en rolig natt!“

Efter att hafva meddelat dessa välmenande och faderliga råd och förmaningar öppnade assessorn sin port, gick in i huset och läste igen efter sig.

“Fyrtitusen riksdaler!“ sade han för sig sjelf under det han gick uppför trappan, som ledde till hans våning; “det är dock något . . . något att börja med åtminstone . . . Få nu bara se hvad som sedan kan komma!“

Men utanför på gatan med pannan mot muren stod den bedragne lurendrejaren. Mannen teg, men ryckningarne i hans kropp tillkännagåfvo de våldsammaste sinnesrörelser.

“Slut på den roligheten,“ sade Olof; “nu går man hem och lägger sig och tar något gammalt på sig.“

Adertonde kapitlet.

Ormen och katten.

Middagstiden en klar dag i Oktober månad stannade en ryttare vid Snickarkrogen, ett bättre värdshus utom Hornstull. Det var en modernt klädd herre med ljust knollrigt hår och glasögon med guldbågar öfver den fina

näsan. Läsaren igenkänner säkert i honom ryttaren i Hagaparken, lurendrejaren i Bellevue och densamme, som gaf de faderliga råden åt den olycklige vännen.

Sedan assessor Levander stigit af hästen och lemnat den åt en bonddräng, som skyndat fram för att emottaga den, slog han med handen dammet af sina kläder, under det han sade till drängen:

"Betsla af hästen, gif honom bröd och vattna honom sedan han blifvit sval; men haf ett vaksamt öga på landsvägen, och när du ser någon herrskapsvagn som kommer från Fitja, ämnande sig till staden, så skyndar du genast in på värdshuset och säger mig till."

Derefter närmade han sig trappan till värdshuset, på hvars öfversta steg en lång, vacker och välväxt värdshusflicka presenterade sig, nigande och småleende mot den fina gästen. Den lilla skära, paljettbeströdda sidenbindmössan satt så näpet och kokett på skulten af det täcka, rörliga hufvudet, hvars becksvarta lockar ringlade långt ner invid den långa, men väl formade halsen. Hon var för öfrigt klädd i hvit kjortel och svart sammetsspens, hvilken var så hårdt tillsnörd, att flickans i sig sjelft smala lif liknade en getings.

"Se lilla goda herr assessorn!" ropade hon med de allrarödaste läppar, men på en dialekt, som röjde, att Blekinge var hennes födelsebygd.

De vackraste värdshusflickorna tagas vanligtvis ifrån Blekinge och Skåne. Flickorna i det sydligare Sverige, särdeles i Blekinge, hafva i allmänhet föga gemensamt med den nordiska karakteren. De hafva mörkt hår och bruna ögon, yppigare former än våra ljusletta skönheter, samt äro synnerligt lifliga och lidelsefulla. Vidare äro de ända till ytterlighet språksamma och det skorrande ljudet i deras tal ökar det pikanta af hela varelsen. Maten och vinet smakade dubbelt bättre, när den eller det serverades af en värdshusflicka från Blekinge, hvilket nogsamt skönjdes af dricks-penningarne. Derför skickade också den tidens värdshusvärdar hvarje vinter riktiga värfvare till Skåne och Blekinge att uppsnappa rekryter för instundande sommarsejour, väl vetande, att en hel sommars vinst mer än en gång flutit ur en sådan huldinnas blick. Tillbörligt stadda, forslades de upp till Stockholm med sin friska bondnatur, oförderfvade, blomstrande och brinnande i ögonen samt med guld och gröna skogar i fantasien. Uniformsmössan sattes på dem och

de voro nu värdshusskyltar på tro- och huldhetsed för en hel sommar, tillgodonjutande för denna sin beredvillighet endast mat och husrum, men medel till kläder och oskyldiga nöjen måste de bereda sig genom drickspenningar, beroende af hvarje kunds eller gästs större eller mindre frikostighet, hvilken naturligtvis i sin ordning berodde af värdshusflickans mer eller mindre vackra ansigte och så vidare. Så blommade de en sommar, kanske två, hvarefter de försvunno från skådeplatsen, utan att man visste hvart de tagit vägen. De vackraste äro högst sällan de klokaste, eller hafva åtminstone svårast för att vara det. De flesta frestelserna lägra sig kring det vackraste ansigtet, liksom de flesta insekterna kring den största sockerbiten. De arma sköna! Så låta de sig släpas till värdshusdisken, liksom lammet till offeraltaret. Nog kunde de taga sig något bättre före, än att uppoffra sig för en liten tjock rödnäst herre till värdshusvärd, som oftast har ordet: hut! mera på läpparne än i vetandet.

Förhållandet med värdshusen och deras uppasserskor är numera icke alldeles detsamma som förr. Sedan konditorierna med sina hvitförklade "garsonger" inkräktat på värdshusens område, anser sig en "gentil" karl — och "gentila" anse sig alla — icke gerna kunna beträda tröskeln till en simpel värdshussal, af hvilken orsak de förr så ymnigt regnande drickspenningarne till det mesta torkat in. De stora spelkotterierna, som förr slogo sig ned på utvärdshusen och der kämpade sitt inbördeskrig från qväll till morgon samt från morgon till qväll, till stor vinst för värdshusflickan, hvilken fick sin goda del af polangen, hafva i betydlig mån förminskats, ty man har sent omsider kommit underfund med, att man kan blanda och bjuda kort lika bra hemma som borta samt att man sjelf kan vara polangen lika nära som andra. Detta allt i förening minskade värdshusens kredit och försvagade lockelsernas glans för de sköna samt vände slutligen deras håg från den äfventyrliga befattningen såsom prestinnor i Bacchi tempel. Konditorierna och spelpartierna hemma i husen hafva följaktligen haft någon nytta med sig.

"Se lilla goda herr assessorn!" ropade flickan på trappan, nigande djupt och med en blick, som talade om gammal bekantskap.

"God middag, min engel!" helsade assessorn, fattande om flickans nacke och tryckande en kyss på hennes mötande läppar.

Man kan näppeligen vara en "gentil" karl, en man af verld, utan att kyssa en värdshusflicka. Man kan icke heller vara en "gentil" värdshusflicka, utan att räcka sin mun åt hela verlden, och kan man det, så får man det åtminstone icke. När den skära bindmössan flyttar till nacken, så måste busbas den rodnande blygsamheten taga sitt pick och pack med sig och flytta från ansigtet. De kunna omöjligen bo och trifvas tillhopa i samma hus.

"Det har varit två torsdagar i en vecka, sedan jag sist såg herr assessorn," menade den sköna.

"Det har varit tre sedan jag sist kysste dig," svarade verldsmannen, i det han lindade en af hennes långa, svartglänsande lockar kring sitt finger.

"Ja, se assessorn han kan tala, han ... men hur visste assessorn att jag flyttat ifrån Blå porten?"

"Hela Stockholm klagar öfver att den vackra Lisett lemnat Djurgården åt sitt öde.

"Jo visst."

"Säkert, min söta Lisett! ... du vet ju att jag inte pratar i vädret."

"Men hvem sa' för assessorn att jag var på Snickarkrogen?"

"Det fick jag veta hos Klingbergs."

"Nå, hvad sa' de annars om mig?"

"Godt och väl, kan du väl förstå."

"Glosögda Charlott hade väl sina miner, kan jag tro ... Hon brukade, vet assessorn, öfva sig framför spegeln med att spänna ut ögonen, för att få dem stora, gubevars, tills de alldeles kommo på sned ... och så rakar hon hufvudet, för att få hög panna ... Jo, det är ett hyggligt stycke, det, må assessorn tro."

"Det är klart, det, min söta Lisett! ... men hvad har du för godt att bjuda på?"

"Stannar assessorn till middan?"

"Visst gör jag det, så framt jag är välkommen."

"Hvem skulle vara välkommen om inte herr assessorn ... vi ha stora sköna kräftor, ska jag säga herr assessorn ... nyss kom drängen hem med en stor korg lefvande."

"Bravo, min söta flicka!"

"Och så ha vi fågel, hjerpe och tjäder att välja på ... hvad behagar assessorn för slag?"

"Hjerpe! ... låt oss gå in då ... du har väl något rum med utsigt åt landsvägen?"

"Ja, lilla gröna kammaren."

"Nå, visa mig den lilla gröna kammaren då, älskade Lisett."

"Med mycket nöje ... det var mycket beskedligt af assessorn att helsa på, för det är bara vintertiden som det är någon lifligare rörelse här."

"Lisett gick förut och öppnade dörren till ett rum till venster i förstugan. Assessorn följde henne in i rummet och slog sig ned framför fönstret."

"Duka nu snällt åt mig."

"På stund," svarade Lisett och skyndade ut.

Det dröjde ej länge förrän hon återkom, bärande en bricka, försedd med bränvin och diverse små anrättningar för ett väl ordnadt bränvinsbord.

"Har du sett till om någon betjent ridit här förbi på förmiddagen?"

"Ja, herr assessor, och han förde med sig två lösa hästar, som kråmade sig så vackert."

"Hur längese'n var det han red förbi? ... kan du erinra dig det, min söta Lisett?"

"Det var för omkring två timmar sedan ... väntar herr assessorn resande?"

"Ja."

"Hvilka då?"

"Du är nyfiken, min flicka! ... Hur är det med dina kamrater nu för tiden? ... Aurora till exempel?"

"Aurora på Franska värdshuset?"

"Ja."

"Stackars Aurora! ... hon gick åstad och gifte sig ... det hade hon kunnat låta bli."

"Med hvem gifte hon sig?"

"Har assessorn hört något så dumt? ... hon gifte sig med en underofficer vid lifgardet till häst, en slarfver, fast han inte såg så illa ut."

"Var det så dumt, det?"

"Aurora hade pengar, vet assessorn ... det var dagar då hon kunde få ända till femti riksdaler i drickspengar, när det var spelherrar ute ... Gud vet hvad de sågo på ... hon var så välväxt, sa' de ... vackert välväxt! ... jag kunde träda in mina båda händer i en af hennes handskar ... och

hennes fötter se'n!... grefve Carl Gösta sa' åt mig, att med tu par sådana fötter som Auroras skulle hela kronbageriet kunna drifvas," yttrade Lisett, i det hon stack fram sin egen ganska nätta fot.

"Nå, hon gifte sig?"

"Ja, det gjorde hon, och nu är det slut med hennes pengar och med henne också... men hon är ändå fru, gubevars!... nu måtte väl kräftorna vara kokta," tillade hon och skyndade ut.

När hon ånyo inträdde med kräftfatet, såg hon assessorn ligga i det öppnade fönstret och titta ut åt landsvägen.

"Håller vad att assessorn väntar på någon... kanske något fruntimmer?... det är alltid så tråkigt när herrarne fara på värdshus och ta fruntimmer med sig."

"Hur lefver verlden med Amalia?" frågade assessorn, bibehållande sin ställning.

"Brandflaggan, menar herr assessorn?... hon med håret, som till och med lyste igenom kritade fönster?... jo, hon har gjort lycka, hon... hon reste till Petersburg och blef gift med en rysk furste... de största trollen ha den bästa lyckan med sig... men det är ju sannt, att ryssarne slå sina hustrur... jag ville minsann inte vara i Amalias kläder, så furstinna hon än är... Hvem väntar assessorn på?"

"Än bleka Augusta då?" frågade assessorn, i det han lemnade fönstret, satte sig vid det dukade bordet och började sin middagsspisning.

"Augusta blef kär i en bokhållare på Frisens kontor och gick i sjön från alltsammans... Gå i sjön för en karl... nej, förr må jag bli oppnäst!"

Bullret af en vagn kallade assessorn från bordet tillbaka till fönstret, hvarifrån han likväl snart gick och återtog sin plats vid middagsbordet.

"Det är som jag säger," utropade Lisett, "assessorn väntar bestämdt på någon... är det någon som jag känner?... det skulle vara så roligt att veta."

"Nå, min kära Lisett, än alla de andra Djurgårdsblommorna då, som i fjor sommar förskönade Blå porten och Franska värdshuset?" frågade den oefterrättlige gästen, som syntes hafva föresatt sig att icke i någon mån tillfredsställa den stackars flickans nyfikenhet.

"Hvilka då?" sporde hon.

"Kors! Therese med hårflätorna, Laura med örnnäbben och Adelaïde med hvita tänderna?"

Värdshusflickan slog ned ögonen och teg.

"Äro de gifta med ryska furstar eller med underofficerare vid lifgardet till häst?... eller ligga de kanhända på sjöbotten för grosshandelskontorens räkning?"

Det tycktes hafva blifvit värdshusflickans tur att lemna frågor obesvarade.

"Hvarför tiger du?... har din vältaliga tunga ingenting att förtälja om dem?"

"Jag måste se efter om inte hjerpen är färdig än," var det enda svar Lisett nu lemnade, hvarefter hon skyndade ur kammaren.

Var det förargelsen öfver gästens envishet att icke vilja upplysa henne om orsaken till blickarne utåt landsvägen, som förlamade Lisetts tunga? Nej, en värdshusflicka är van att få mycket ädlare känslor, i fall hon har dem, än nyfikenhetens obesvarade. Assessorn måtte hafva förstått meningen, ty när Lisett efter några minuters förlopp åter inträdde med den doftande hjerpen, förnyade han ej sin fråga.

Det finnes verkligen något, som man i åratal skulle kunna fråga en värdshusflicka om, utan att förmå locka ett enda svar ur hennes mun. Det är frågan efter sådana kamrater, som, under sitt kringsväfvande på lättsinnighetens bana, halkat ner i brottets och det ohjelpliga eländets afgrund. Sådana händelser förtiga de, liksom vore de bundna af en frimurareed. Är det måhända ett slags esprit de corps, som förmår dessa eljest så rörliga tungor att förtiga saker, dem de anse kunna sprida en skugga öfver dem alla? Eller är det en dunkel aning om egen lätthet att på samma sätt kunna halka på den äfventyrliga väg, dit de blifvit inkastade, som i detta fall lägger band på deras munvighet? Nog af, de tiga som muren. Om en främmande, som känner till de olyckligas öde, nämner något derom för de öfriga, så förneka de icke desto mindre sanningen deraf. De tro sig så mycket hellre kunna göra det, som i allmänhet de flickor, hvilka taga tjenst på de större värdshusen, sjelfva förse sig med andra förnamn än dopsedeln innehåller, hvarigenom ofta händt att namnen Brita, Stina och Lisa skyldrat i polisens annaler för samma qvinnor, hvilka såsom Therese, Laura och Adelaïde tjusat värdshusens kunder. Mången, som haft Therese, Laura eller Adelaïde på sitt knä, sitter nu kanske

domare öfver Brita, Stina eller Lisa. Domaren ser ned i protokollet och vänder ej ögonen derifrån, under det han håller ransakningen. Hvem vet, om det icke skymlar för hans ögon, när han tillämpar missgerningsbalken, ty hvem vet, om det icke var han sjelf, som gaf henne första knuffen mot det rysliga mål, hvarvid hon nu står, den olyckliga? Hon och hennes forna kamrater äro säkra om hans tystlåtenhet. Han tecknar domen på papperet, men tiger nog med den dömdas förra namn, ty det är allenast flickan i dess fulla vår och fulla fägring, hvars förförande det lönar mödan att triumferande omtala för verlden.

Assessor Levander hade ännu ej hunnit förtära sin hjerpe, då han afbröts af ett nytt buller från landsvägen. Hastigt lade han ifrån sig knif och gaffel samt skyndade till fönstret, som han ånyo öppnade; men knappt hade han skådat deruti, förrän han fattade sin hatt och lemnade den gröna kammaren, till värdshusflickans stora förvåning.

Levander hastade ut på landsvägen och blef der snart varse en stor resvagn, hvilken, dragen af tre herrskapshästar, långsamt skred uppför backen. Levander skyndade den till mötes.

"Håll! håll!" hördes en röst ifrån vagnskuren.

Vagnen, sedan den väl hunnit uppför backen något förbi värdshuset, stannade och ett hufvud med uniformsmössa tittade fram ur kuren.

"Du, Levander! . . . nå, det var ett lyckligt möte!" ropade samma röst.

"Hjertligt välkommen, bror Svärdfält!" ropade assessorn invid vagnen.

"Kör in på värdshusgården, så få hästarne pusta," befallde baronen sin kusk.

"Gör inte det, min bror!" hviskade assessorn; "flickan der känner oss båda och det är kanske försigtigast att ingen, som känner oss, får se oss tillsammans."

"Nå, som du vill då," svarade baronen, "jag vill gå ur vagnen, så kan den få köra något före oss . . . du är dig lik, min vän! . . . alltid den försigtige skräddaren."

"Väl möjligt . . . men så bör du också veta, att klädet är förbannadt ömtåligt."

Kammarherren och ryttmästaren herr baron Rudolf Svärdfält steg derefter ur sin vagn och skakade sin vän assessor Levanders framräckta hand.

Vagnen fortsatte i gående sin färd framåt vägen till Stockholm.

De båda vännerna gingo bredvid hvarandra ett stycke efter vagnen.

"Jag hörde af ditt folk," började assessorn. "att du väntades hem i dag och jag kunde inte motstå min otålighet att vilja rida emot dig."

"Det var hederligt gjordt af dig, min hjertans vän!" svarade baronen.

"Så är du nu lyckligen hemkommen efter din långa resa!"

"Som du ser, min gamle vän! ... allt står bra till här hemma, förmodar jag?"

"Som du snart får erfara ... Jag behöfver inte fråga dig, om du varit nöjd med din färd."

"Mer än nöjd ... det är ändå något till lif i andra länder mot här i detta jernbärarland."

"Det ämnar jag inte bestrida ... Sverige är fattigt på allt, synnerligast på händelser."

"Men ..."

"Men? ..."

"Men ju närmare jag nalkats den beprisade fosterjorden, desto tyngre blef hufvudet."

"Du fick väl mitt sista bref, som jag sände på Ystad dig till möte?"

"Ja."

"Och ditt hufvud blef inte lättare efter läsandet deraf?"

"Jo, jag kan inte neka till det ... det föll uppfriskande som eau de cologne öfver min hjessa."

"Det var så meningen också ... jag brukar vara så der hugsvalande af mig."

"Men ändå ..."

"Ändå? ..."

"På hvad fot står saken nu?" frågade baronen med en orolig blick på sin vän.

"På samma fot som jag visade dig just i detta mitt senaste bref."

"Inte avancerat längre än?"

"Det kan vara nog med det som redan är, tycker jag."

"Visserligen ... men ..."

"Det återstår nu för dig att göra resten ... jag har lagt grunden till byggnaden, jag ... grunden är ofta nog det svåraste arbetet, i synnerhet när den lägges på sank mark."

"Du har rätt ... du har bevisat mig tjenster, som aldrig nog kunna vedergällas."

"Det medgifver jag, i trots af all min blygsamhet," svarade Levander skrattande.

"Gifve Gud, det lyckades!" sade baronen; "det lönar allt mödan att ha hufvudvärk för slikt."

"Ja, min själ, gör det icke så ... går väl till millioner, tager jag för gifvet."

"Hå, hå! ... du hugger nu inte skapligt till, du ... kan väl gå an med mindre, min bästa vän!"

"Hur mycket tror du då det gör?"

"En half million eller så der omkring ... tycker du det är bara hackor, det?"

"Här i landet, i detta fattiga Sverige, är det minsann inte hackor, det skall Gud veta!"

"Jo, jag menar det."

"Men i ditt första bref till mig lät det som skulle det gå ända till två millioner."

"Säg mig ett enda kapital på en half million, som inte på afstånd skimrat med fyrdubbel glans."

"Det vet jag ... sjelfva masken har på långt när icke så stor förmåga att krympa ihop som dukaten."

"En träffande bild."

"Det var emellertid skada, att det inte var så mycket som jag förestälde mig."

"Hvarför det då?"

"Derför att ju större drifhjulet är, desto raskare går verket."

"Visserligen."

"En vacker förmögenhet i alla fall, hvilken, samlad på en hand, skulle betyda ofantligt mycket här i landet."

"Ack ja! ... vore hårdt att gå miste om den! ... ja, det vore förfärligt!"

"Det vore det."

"Att spela den i händerna på andra, när man en gång haft fingrarne derpå!"

"Det gör endast en dålig spelare, min bästa baron! ... ingen af oss skulle göra det."

"En tredje skulle kunna göra det."

"Hvarken två eller tre skola finnas, så länge vi två äro ett."

"Det har kostat mycken möda, må du tro, innan det lyckades mig att ensam få hela affären om hand och ställa så till, att någon skymt af rätta förhållandet icke flugit mig i förväg."

"Du tager också brorslotten, bror Svärdfält!... märk väl, brorslotten..."

"Men jag måste också taga bihanget i släptåg, och det blir inte det roligaste."

"Bihanget är en skugga... hufvudsaken en half million."

"Men alla olägenheterna, fördömelserna, när en dag saken, sådan den är, kryper fram inför verldens ögon?"

"När saken en gång kryper fram i dagen, förstås ej för tidigt fram, så blänker den af guld, och verldens ögon bli ljusa när de falla derpå."

"Allmänna opinionen..."

"När blef du svag för allmänna opinionen?"

"Tidningarne skola skrika sig hesa."

"Så mycket förr tystna de... och för resten läser du ju aldrig tidningarne."

"Men andra... andra..."

"Hvad betyder det?... betydde det något, så skulle det snart bli tunnsådt på höjderna... En ryttmästare, som kommenderar en sqvadron af en half million riksdalrar, strykes inte ur rullorna... en kammarherre, som kan bepryda sina guldränder från hjessan till fotabjellet med de klaraste briljanter, afskedas inte, lita på det."

"Man skall få mycket att säga om mig."

"Men har du då ingenting att säga?... har då inte lagen, som kommer på din sida, något att säga?... kunde du väl drömma om en million, du?... du drömde ju endast om salighet i en obemärkt, anspråkslös varelses famn!"

"Visserligen... men mitt inre... bror Levander!... mitt samvete..."

"Bror Svärdfält du! vill du uppföra en scen här på landsvägen för din gamle vän och akademikamrat?... ditt samvete!... tror du man väntar syrénblomman ur maskrosens stjelk?"

"Jag förstår dig inte."

"Det är inte mitt fel... men jag förstår dig ganska väl, jag, min goda baron!... du radar upp för min näsa

alla de der vackra sakerna, för att öfvertyga samma näsa, att du, som har det ojemförligt största såret, äfven måste hafva den ojemförligt största plåsterlappen ... jag skulle väl vara blind och af trä, som din reskoffert i vagnen der, om jag inte märkte det ... men ser du, min näsa vrider ingen annan än jag sjelf och inte fuktas den hvarken af egna eller andras tårar, de må nu vara verkliga eller tillgjorda."

"Du måtte väl inte hysa misstroende till min redlighet i denna affär, kära Levander?" yttrade baronen, gifvande sitt ansigte utseendet af en väns, hvars hjerta blifvit hårdt och orättvist såradt.

"Jag hyser misstroende till dig," svarade Levander; "men ingalunda för dina personliga egenskapers skull, utan derför att jag hyser misstroende till hela menskligheten ... Menniskorna, de må nu lefva i det råa naturtillståndet eller inom det borgerliga samhället, befinna sig ändock alltid i ett krigstillstånd sins emellan ... Alla vilja hålla sina hufvuden öfver vattenytan för att inandas luften och fröjda sig åt solen; men ytan saknar rum för största delen ... Hvad är då naturligare, än att man, för att ej sjelf gå till botten och slukas af odjuren, som dväljas der nere i mörkret, att man sjelf, säger jag, sparkar och slår under sig alla dem, som kafva omkring en och endast passa på tillfälle för att draga ner den första olycksbroder de kunna nappa tag uti? ... Derför har naturen gifvit menniskan icke blott de tvenne synredskapen som sitta mellan pannan och näsan, utan äfven millliontals ögon i hjernan, hvilkas pupiller kunna titta fram ur hvarje hårstrå, derest man ej går med en evinnerlig nattmössa på hufvudet ... Ja, den som inte förstår att begagna hjernans ögon, den må ligga hjernlös bland korallerna på hafvets botten!"

"Tag nu inte så hett vid dig heller!"

"Tvärtom, jag tog det kallare än du säkert önskade ... Nog skulle jag kunna rada upp en hel hop med saker, jag också ... men dermed uppskjuter jag till annat tillfälle, då det blir beqvämare att uppgöra oss emellan ... Här på landsvägen hafva vi visserligen öfverflöd på skrifsand; men det behöfs papper och penna också, min kära bror! ... nå nå, vi komma nog öfverens om den saken ... Men hvad är det der?" tillade Levander, fattande Svärdfält i armen; "ser du vid vägkanten der ... ja, jag såg rätt, ser jag ... en orm! ... tyst! ..."

Baron Svärdfält följde med ögonen assessorns rörelse och blef det andra vittnet till en högst sällsam scen.

Ur en hög af ris och stenar nära invid vägen och backsluttningen framslingrade en stor huggorm. Som solens strålar föllo på det ställe, der ormen krälade, undgick ingen enda af dess rörelser de båda herrarnes uppmärksamhet, ehuru de voro på längre afstånd ifrån honom. Huggormen eller espingen, under hvilket namn allmogen känner honom, var svart till färgen med fem à sex hvita fläckar längs bredden af öfverkäften och hans röda ögonstenar gnistrade mot solen. Nästan i samma ögonblick ormen hunnit fram ur rishögen anfölls han af en stor hvit katt, som hoppat fram ur skogsbrynet. En häftig strid uppstod dem emellan. Ormen slungade sitt äggformiga hufvud oupphörligt upp från marken, riktande mot motståndaren sina gapande käftar och blottade gifttänder. Katten undvek, med den smidighet, som tillhör hans slägte, de tidt och ofta förnyade huggen, under det han med båda framtassarne tilldelade sin fiende slag på slag. Begge kämparne hväste vildt och deras ögon brunno mot hvarandra med gula och röda lågor. Smaningom blef ormens försvar allt mattare och mattare; med möda lyfte han sitt hufvud från marken och lågorna i hans ögon blefvo allt dunklare. Katten fortfor med sina slag tills vederparten utsträckt sina slappa käftar bland markens vissnade löf, svagt rörande på den öfriga kroppen. Segraren gapade nu öfver den besegrades hufvud och knäppte till med sina nålhvassa tänder, hvarefter han, förmodligen skrämd af de begge åskadarne som närmade sig valplatsen, sprang sin väg och försvann mellan träden.

"Maken till strid har jag inte skådat förr," yttrade Levander med blicken på den döende ormen.

"Högst intressant fenomen i vetenskapligt hänseende," anmärkte baronen.

"Bara i vetenskapligt, bror Svärdfält? . . . hvarför icke äfven så gerna i psykologiskt? . . . Ormen och katten äro båda den personifierade listen; men den förre dukar under för den senare . . . hvaruti består då skilnaden dem emellan?"

Baronen såg förvånad på assessorn.

"Jo," fortsatte denne, "ormen är listen i dess råhet . . . men katten är listen i dess sofrande, dess förfinade gestalt, som heter klokhet . . . det är klart som dagen, det."

Baronens blickar hvilade länge på assessorn, liksom ville han genomforska dennes innersta.

“Vill du inte åka med till staden?“ frågade han slutligen.

“Jag tackar dig för tillbudet; men jag måste först gå in på värdshuset och betala min middag samt hemta min häst . . . sätt dig du uti och åk . . . jag skall nog hinna fatt vagnen.“

“Välkommen efter då!“ sade baronen, skyndade till vagnen och intog sin plats deruti.

Assessorn återvände till värdshuset, under gåendet mumlande för sig sjelf:

“Bara en half million! . . . akta dig, Svärdfält! . . . glöm inte, att klokhet är förmer än list . . . att katten besegrar ormen!“

Ett jämrande läte, liknande ett barns, hördes från sidan af vägen. Levander vände ansigtet ditåt och upptäckte den hvita katten, som under dödsplågor vred sig på marken.

“Hå fan!“ ropade assessorn; “han fick då dödsstynget under striden . . . var inte klokheten klokare än så?“

Nittonde kapitlet.

Julaftonen.

Det finnes en tidpunkt af vårt lif som strålar i ett ljus, hvilket aldrig kan fördunklas. Det är jultiden, solen på vår barndomshimmel, synlig ännu för blicken, i trots af alla de töcken, den mognare åldern hopat omkring oss. Julbordet med de stora grenljusen och de blänkande julkusarne uppå; julgranen med de mångfärgade brinnande vaxstaplarne och det skimrande glitterguldet uti; de många julklapparne, hvilkas konstigt tillackade och omsnodda pappersomslag man bröt med darrande händer, klappande hjerta och tillbakahållen andedrägt; sötgröten med sin skorpa af kanel och socker, som doftade så inbjudande emot en; julnatten med dess leende drömmar, återspeglande för barnasinnet all

den förflutna aftonens herrlighet; ottesången i templet juldagens morgon, då man i sina bästa kläder satt vid hulda föräldrars sida, lyssnande till orgelns och sångens toner, som i denna stund ljödo underbarare än eljest; gnabbet, kifvet, striderna, dessa lifvets hvardagsgäster, som, för tillfället jagade på porten, stodo utanför och fröso i den kalla nordanvinden, fruktlöst knäppande på fredliga murar; Frälsarens krubba i Bethlehem, som man de följande dagarne besökte, beundrande Kristusbarnet i Jungfru Marias knä, de tre vise männen, knäböjande med sina förgylda rökelsekar i händerna, timmermannen Josef med sin vandringsstaf samt stjernan i Österlanden, som i kronglas tindrade öfver den heliga gruppen; — allt samlar sig i en brännpunkt af helig barndomsglädje, som senaste ålders snö icke förmår afkyla och släcka.

Ack! vill man midt bland vedervärdigheterna, förvillelserna och lidandet, förorsakadt af andra eller af en sjelf, gråta ljufva, hugsvalande tårar, tänke man sig då sin barndoms julhögtider tillbaka!

Julaftonen år 1822, eller samma år, som bland andra större eller mindre märkvärdigheter äfven omfattar de i denna berättelse anförda händelser, var en af de lifligaste man kan tänka sig. En lagom vinter gjorde Stockholms horisont klar och dess snöbetäckta gator angenäma att promenera på. Den på vanligt sätt eklärerade julmarknaden å Stortorget hvimlade af folk, som sorlande trängde sig fram mellan marknadsstånden och de utanför Börshuset placerade borden med deras uppradade julbockar af ler och bomull samt diverse andra till lågt pris säljbara leksaker för barn. De stora granna bodar, som nu för tiden fylla Stockholm med lyxartiklar, funnos ej då, utan man köpte i julmarknaden största delen af de julklappar, man ämnade bortgifva. Derför var afsättningen och rörelsen derstädes betydligt större och lifligare då än nu.

Genom den brusande folkströmmen arbetade häradshöfdingen Gustaf Anker. Han skådade hvarken till höger eller venster, hvaraf syntes, att han icke besökt julmarknaden för att köpa något eller för att tillfredsställa sin nyfikenhet. Hans ansigte var betydligt förändradt sedan vi sist sågo honom. Öfver dess förr så vanliga lugna och godmodiga uttryck hvilade nu en dyster blekhet, märkbar vid hvarje stråle, som genom folkskaran då och då flammade emot honom från de upplysta marknadsstånden å ömse sidor. Hunnen ungefär

till midten af marknaden, kunde han ej längre komma fram, ty der var folkströmmen våldsammast, och de, som der möttes, slogos både med händer och fötter. Jämmerrop och svordomar haglade om hvarandra från alla sidor.

"God afton, herr häradshöfding! hur står det till?" pustade en stämma midt i ansigtet på Anker.

Häradshöfdingen kände nu sin näsa beröras af en annans näsa och hans egna ögon lågo tätt invid en annans glasögon, så att han genom dem kunde skåda in i de blickar, som tindrade bakom glasen.

"Assessor Levander!" sade Anker och blef om möjligt ännu blekare.

"Förbannadt trångmål det här!" yttrade Levander; "menniskor komma aldrig öfverens när de råka hvarandra för nära ... det är endast sillarne som låta sammanpacka sig utan att gnabbas och slåss."

"Såå."

"Vi begge utgöra kanske ett undantag från den allmänna regeln, ty det ser nästan ut som vi skulle komma att kyssa hvarandra."

"Jag undanber mig dessa förnyade vänskapsprof."

"Har jag haft den äran att kyssa er någon gång förut?" frågade Levander med ett besynnerligt leende; "i sådant fall hoppas jag på er förlåtelse."

"Min förlåtelse? ... mitt förakt, menar ni visst!" svarade Anker med låg stämma.

"Jag förstår er inte."

"Ni förstår väl, att om jag ville tacka er för den vänskap, ni bevisat mig, skulle jag nu kunna trycka er i mina armar på ett sätt, som förvandlade er vänskap i lifvet till en vänskap i döden!" hviskade Anker assessorn i örat.

Levander skiftade färg och såg åt sidan.

"Ni behöfver inte frukta för mig, min herre!" fortfor häradshöfdingen; "ty, såsom jag nyss sade, mitt förakt är ert skydd."

"Ännu en gång, min bästa häradshöfding, jag begriper er inte ... ert tal är mig en gåta."

"Har ni nyligen varit på besök hos mina föräldrar?" frågade Anker.

"Jag på besök hos edra föräldrar? ..."

"Kanske kommer ni nu derifrån?"

"Den ena julgåtan efter den andra, herr häradshöfding! ... skada, att jag har så svårt för att fatta och att tillfället till deras tydande skall vara så otjenligt ... det var en satans trängsel! ... kommer man härifrån med hela kläder, så är det en stor lycka."

"Jag skall tacka himlen för båda delarne i ottesången i morgon," svarade Levander, som nu först fick så mycket utrymme att han kunde blifva qvitt sin vederdeloman.

"Den fördömda käringen har då ej kunnat tiga!" mumlade assessorn mellan tänderna; "men modershjertat ... modershjertat, gubevars ... Den glopen! ... bred strupe åtföljer alltid breda skuldror, men lyckligtvis ligger alltid dumheten, som ett tjockt skinn, omkring hela den atletiska herrligheten ... Roligt sammanträffande emellertid ... och det just i dag till på köpet ... Hvad han såg ut i fysionomien! hvad skall han inte då komma att göra sedan!"

Anker h de slutligen arbetat sig ur trängseln och begaf sig ner åt Vesterlånggatan genom en af de dit ledande smala gränderna. Han gick in i ett hus vid denna gata, steg uppför tvenne långa trappor och öppnade en dörr i den mörka korridoren samt inträdde i ett kök.

"Herr häradshöfdingen!" ropade en piga, som stod framför köksspisen, arbetande med träslefven i en gryta med den kokande julgröten; "nu ska frun bli glad ... ja, det ska hon visst, det, och patron också."

"Är någon främmande derinne?" frågade häradshöfdingen.

"Nej, ingen alls ... herrskapet är alldeles ensamt."

"Har någon varit här då?"

"Nej ... jo, det var sannt ... en främmande herre gick nyss härifrån."

"Hvem var det?"

"Jag kände honom inte."

"Men du har väl sett honom förut här hemma, förmodar jag?"

"Jo, jag tror väl att han varit här förut ... men inte kan jag känna alla som gå hit."

"Hade han ljust hår och glasögon?"

"Minsann jag det kommer ihåg ... jag har stått vid gröten, jag, hela tiden ... jo, nu mins jag, glasögon hade han och guldglasögon var det."

"Min aning bedrog mig då inte," sade Anker för sig sjelf; "han har då varit här i dag också ... hvarför är

den menniskan beständigt i min väg? .. hvarför förföljer han och skadar mig? ... hvad ondt har jag gjort honom? ... hur vill jag genomskåda denna mörka hemlighet?“

Under dessa betraktelser gick häradshöfdingen genom köket in i den nästbelägna kammaren och stod nu framför en äldre fru, som satt vid ett bord och klippte ljusmanschetter af hvitt papper, men som öfverraskad uppsteg från sin plats vid den unge mannens inträde.

“Gustaf! Gustaf!“ ropade hon, läggande ifrån sig saxen och papperet.

“Jag önskar min mor en god julhelg!“ sade Gustaf, förande hennes hand till sina läppar.

“Hvad du är blek, min stackars gosse!“ ömkade modren; “sätt dig här på soffan och tala med mig ... det var längese'n du satt så här vid din moders sida ... du har glömt dina föräldrars hus.“

“Det var längese'n jag var här ... men jag har icke glömt mina föräldrars hus.“

“Du är sjuk! ... hvad ditt ansigte är förändradt!“

“Min venstra hand är också förändrad ... se på den, min mor! och ert ansigte skall äfven bli förändradt,“ sade Gustaf, i det han framräckte sin venstra hand, under ett bittert löje; “jag återför ju hit en glädje, som länge varit främmande för er ... en glädje, på bekostnad af min lycka!“ tillade han med en smärtsam suck.

“Gustaf!“

“Ni hade då ingen barmhertighet med den arma, olyckliga flickan!“

“Du hade ingen barmhertighet mot dina föräldrar, som ...“

“Som förkrossat sitt enda barns hjerta!“ inföll Gustaf, döljande sitt ansigte i soffdynan.

“Gustaf! när du en gång blifvit lugnare, skall du inse, att dina föräldrar haft rätt ... det hade aldrig blifvit lyckligt, tro din mor, ty en mors öga är skarpsyntare än andras ... Alla menniskor ha länge undrat öfver att du, som hade en så vacker framtid för dig, kunnat innästla dig med en så dålig familj ... hvad välsignelse kunde väl väntas deraf? ... jo, första frukten af denna välsignelse blef en kallsinnighet mellan föräldrar och deras enda barn, som varat i mera än två års tid ... De stunder, du har varit hemma hos oss under hela denna tid, äro räknade; men de tårar, din mor derunder gjutit, kunna inte räknas.“

"Jag förebrår mig dessa tårar; men jag hade inte styrka att lyssna till de förbannelser, min mor uttalade öfver den ädla, oskyldiga flickan."

"Den andra frukten hade du dagligen under dina ögon, nemligen flickans rubbade förstånd."

"Fadrens olyckliga död frätte på dottrens ömma hjerta och störde de förr så lugna tankarnes gång i hennes hufvud; men min närvaro var nog för att trösta och lugna henne ... Hennes rubbade förstånd! ... hon förstod dock att af kärlek till mig uppoffra sin egen lycka ... hon hade styrka nog, att kunna försaka den enda tröst, lifvet hade öfrig för henne."

"Jag beklagar henne ... men - medvetandet af att hafva gjort en god gerning bör hädanefter blifva hennes tröst."

"Medan ni, min mor, förbannade henne, bad hon mig dagligen under tårar, att öfverlemna henne åt hennes öde och återvända till mina föräldrars boning."

"Det hedrar föga din sonliga pligtkänsla," svarade modren strängt.

Gustaf lemnade sin plats i soffan och mätte en stund golfvet med stora steg, hvarefter han stannade framför modren.

"Säg mig, min mor," sade han; "har någonsin ordet arflös kunnat gå ur min moders mun?"

"Hvarför frågar du så?" sporde hon, något förlägen.

"Jo," svarade han, "emedan denna hotelse emot mig blifvit bland allt annat använd, för att förmå Sofi att för andra gången skicka mig tillbaka min ring ... denna hotelse omnämner hon i det bref hon, jemte ringen, skickade mig i dag."

"Det är möjligt, att din far eller jag, i vår billiga förtrytelse öfver den förening du ville knyta, fält ett sådant uttryck."

"Jag vågar fritaga min far derifrån, ty han tänker lika litet på sin son, som på det arf, han möjligtvis kan lemna efter sig."

"Nå, kära Gustaf, om det då endast vore jag som sagt detta farliga ord?" frågade hon, med en blick som tillkännagaf, att ömheten icke var det öfvervägande draget i hennes karakter.

"Då måste jag härmedelst förklara," sade Gustaf djupt upprörd, "att jag från denna dag afsäger mig alla anspråk på något arf efter mina föräldrar ... allt hvad jag af dem kunde bekomma skulle förefalla mig såsom blodspenningar, hvarmed man förrådt och sålt vå menniskors välfärd och

lycka. Om jag också inte mer skall tillhöra Sofi, vill jag, ehuru osynlig för henne, likväl vaka öfver henne och hela mitt lifs bemödande skall gå ut på att vara hennes beskydd.“

“Ditt beskydd torde då, förr än du väntat, blifva nödvändigt för henne, ty en vacker dag utledes kanske hennes fader till afrättsplatsen, så framt det inte lyckas dig att dölja mordbrännaren för rättvisans ögon!“ yttrade hon med en ton af förtrytelse.

“Hvad betyder detta?“ ropade Gustaf, studsande några steg tillbaka.

“Jo, helt enkelt, att fältkommissarien Stenfjäll, som för nära ett år sedan blef innebränd och derefter ordentligen begrafven i Ladugårdslands kyrkogård, icke desto mindre nu vandrar kring landet, lika helbregda som du och jag.“

“Hur har min mor fått denna falska uppgift?“ frågade häradshöfdingen.

“En resande har till och med sett honom någonstans här i Sverige.“

“Och hvem är denne resande?“

“Det vet jag inte.“

“Hvem har då berättat denna nedriga osanning för min mor?“

“Det är ju ett allmänt samtalsämne i hela Stockholm! ... det förvånar mig verkligen, att du ej hört något derom.“

“Dagarne efter eldsvådan kringfördes visserligen dylika rykten; men sedan dess har jag icke hört det minsta derom ... Om nu någon verkligen sett Stenfjäll, hvarför har man inte angifvit det? ... Stenfjäll hade inga vänner, icke en gång inom sin egen slägt ... Fattar inte min mor det på en gång gemena och löjliga i en sådan dikt? ... Säkert är, att jag, som är så mycket ute, aldrig hört ett ord om den saken.“

“Man har förtegat det för dig, ty man visste ju i hvilket förhållande du stod till familjen ... kanske fruktade man att såra dig dermed.“

“Hvarför skulle min mor vara den enda som icke fruktade det?“

“Man går den honnetta familjen ännu längre på lifvet ... man påstår till och med, att hustru och barn varit i komplott med familjefadren, att de alla vetat af hans mordbrand och flykt och att det är samvetsagget, som förorsakat dottrens svagsinthet.“

“Hvilken afgrundslik lögn!“

"Jag vet att du varit blind, stackars Gustaf! . . . men jag trodde att din otur på tjenstemannabanan skulle öppnat ögonen på dig."

"Min otur?"

"Har du inte inom loppet af några månader gått miste om fyra förordnanden, som du sökt?"

"Jag har icke sökt några förordnanden, min mor! . . . jag vet ej af något förloradt förtroende."

"Säg snarare, du har ej velat veta någonting deraf."

"Och hvarför skulle jag hafva förlorat mina förmäns förtroende?"

"För din olycksaliga förbindelses skull."

Gustaf betraktade länge sin moder stillatigande, men slutligen utbrast han:

"Munnen, som nu talar till mig, är min moders; men talet kommer icke ur en mors hjerta . . . jag tror mig känna hvem det är som vändt mina föräldrars hjertan ifrån mig . . . Utan att jag sjelf kan förklara anledningen, har jag fått en ovän, hvilken på allt möjligt sätt söker skada mig . . . Han har äfven trängt sig in i mina föräldrars hus och varit här flere gånger, jag vet det, och hvarje gång han varit här har en ny snara blifvit utlagd, för att snärja mig och dem som varit mig kära."

"Och denne person är?"

"Densamme som nyss gick härifrån . . . assessor Levander."

Fru Anker syntes något öfverraskad, men återvann snart sin vanliga trygghet.

"Denne man," sade hon, "har affärer med din far."

"Jag ryser för följderna af dessa affärer!"

"Din far, som inte mera hade något stöd i sin son, tvingas att vända sig till en främmande."

"Jag förtjenar inte denna förebråelse, min mor, ty det är han som undandragit sig mig och icke jag honom . . . Vet jag inte dessutom, att min mor alltid varit den som haft husets alla affärer om hand och alltid vårdat dem till gemensam förkofran! . . . Får jag fråga, hvad det är för slags affärer, som min mor icke kunnat sköta, utan derför blifvit uppdragna åt en främmande person?"

"Han handlar upp gamla instrumenter för din fars räkning."

"Och min mor, som beständigt varit bekymrad öfver min fars vurm för dylika upphandlingar, låter nu allt detta passera utan att vidare lägga sig deremot?"

"Jag vill inte beröfva din far den största glädje han eger."

"Äfven om denna glädje slutligen skulle ruinera honom?... Min mor känner inte den person, med hvilken han inlåtit sig i dessa affärer... han har varit en olycka för alla, som haft med honom att skaffa."

"Jag vet, att onda tungor förtala honom och han har sjelf icke dolt det för oss."

"Men de tungor, som förtala mig och Stenfjälls olyckliga anförvandter, äro alla goda?"

"Assessor Levander har inte talat annat än godt om dig."

"Inför mina föräldrar godt om mig och ondt om de andra, men inför Stenfjälls bekanta godt om dem och ondt om mig!... Ja, min mor, denne man, som hvarje rättsint menniska skyr, har förstått tillvälla sig ert förtroende... det är han, som, begagnande sig af er gamla ovilja mot Sofi och hennes slägt, fört till edra öron de falska rykten, min mor nyss omnämnt, för att öka och beväpna er ovilja mot henne. Hvad som föranledt honom dertill, känner jag inte; men något ligger under allt detta... något djefvulskt... Han har lyckats... slaget har träffat henne... och mig... Men hans seger skall icke blifva lång."

"Gustaf!... du är från dina sinnen!"

"Men har likväl qvar så mycket förstånd," inföll Gustaf, "att jag skall veta demaskera den uslingen... Sofi kan försaka mig... men jag kan inte... nej, jag vill inte försaka henne!"

"Gustaf!"

"Jag vill inte, att jag och hon skola blifva offer för en dålig menniskas plan och mina föräldrar begagnas såsom medel dertill!"

"Du vill taga lifvet af din moder!" utropade hon, kastande sig baklänges på soffan.

"Nej, nej, min mor! min ömma mor!" utbrast sonen, knäfallande vid soffan och tryckande modrens hand till sina läppar; "förlåt mig de hårda ord jag mot min vilja kanske låtit undfalla mig!... men jag kunde inte se den lidande flickan uppoffra sin böjelse, sitt hjerta, för att tillfredsställa mina vilseledda föräldrar... och nu, när, till följd af de nedrigaste lögner, vanära hopar sig kring den armas namn,

är det i dubbelt hänseende min pligt, att äfven i verldens ögon upprätthålla hennes anseende, dess omdömen om mig må blifva hurudana som helst!"

"Olycklige! du vet inte hvad du gör!... du vet inte hvilken lycka du skjuter ifrån dig!" utropade modren, dragande sina händer tillbaka.

"Hvilken lycka, min mor?"

"Du hade kunnat knyta en förbindelse, som hedrat både dig och dina föräldrar."

"En förbindelse?... hur vill jag förstå min mors mening?" frågade Gustaf, i det han reste sig från golfvet och betraktade sin mor med förvåning.

"En flicka af börd och förmögenhet hade kunnat bli din maka."

"I himlens namn, låt mig veta hvarom nu är fråga igen!"

"Fröken Svärdfält."

"Fröken Svärdfält?"

"Hon, hvars lif du i somras räddade."

"Hon..."

"Älskar dig."

"Älskar mig?"

"Ja, hon älskar dig, Gustaf!... jag vet det från säkert håll... jag vet äfven att du endast behöfver anmäla dig, för att vinna hennes hand och med denna en lycka som skulle väcka allas afund."

Anker betraktade sin mor med samma uttryck af förvåning.

"Hvem har gifvit min mor denna nya notis?" frågade han efter en stunds tystnad.

"Nog af, jag vet det... dock var det ej min afsigt att gifva dig denna underrättelse i det upprörda tillstånd, hvari du nu befinner dig."

"Ett nytt nät," sade Anker, "väfdt af samma spindel, som spunnit trådarne till de öfriga... men," tillade han lugnare, "jag blir inte den fluga han fångar... Det smärtar mig, att jag inte lyckats öfvertyga min mor om den kabal, som slingrar sig omkring oss alla... jag vill nu tala ett ord med min far."

Derefter öppnade han en dörr på samma sida der soffan stod, och gick. Fru Anker följde honom. Son och moder passerade genom tvenne smärre rum, som ännu ej fått hugna sig åt julljusens högtidliga glans. Men när Gustaf öppnade

dörren till det tredje, strömmade emot honom en ljusflod så stark. att hans ögon nästan bländades deraf.

Moder och son befunno sig i en stor sal, i hvars något hvälfda med oljefärgsmålningar beprydda tak hängde en ofantlig, gammalmodig ljuskrona med många brinnande vaxljus uti. Hvardera af de fyra väggarne var försedd med fyra lampetter med spegelglas, hvilka, likaledes rikt besatta med tända vaxljus, bidrogo till salens rikliga upplysning. Öfverallt på väggarne hängde musikaliska instrumenter, flöjter, klarinetter. oboer, fagotter samt violer och violiner af alla möjliga mästare och tidehvarf. I hvarje hörn af den stora salen stod en kontrabas med en violoncell på hvardera sidan om sig, lik en far mellan tvenne söner, och bredvid hvarje violin, viol, violoncell och kontrabas hängde den dithörande stråken. Midt på golfvet låg en splitter ny violoncell jemte några finare verktyg. röjande, att besagde instrument ännu tarfvade sista handläggningen af instrumentmakaren.

Han, som hela dagen igenom och ofta hela natten lefde och hade sin varelse inom detta grafhvalf med slumrande toner, hvilka endast behöfde vidröras af konstnärens hand för att fira sin uppståndelse, var en sextioårig man, nedanomkring hvars skalliga hjessa några tunna silfverlockar blänkte, liksom strålarne kring den klara fullmånen. Den gamle mannens ansigte såg menlöst ut som ett barns, och hans ögon lyste som ett helgons, när han befann sig i den stora salen, omgifven af sina tysta vänner. Dock, de voro ej tysta för honom. Han gick från den ena till den andra, lade örat till hvar och en af dem, dröjde flere minuter så och syntes derunder så innerligt glad och lycksalig, ty säkert hörde hans själ deras himmelska toner. Efter att sålunda hafva besökt alla, skred han till midten af salen och stälde sig der med en pinne af ebenhols i sin hand. Nu började han slå takten, ty han hörde hela sin orkester och allt gick med en ensemble, som knappast någon verklig kapellmästare får röna och fröjda sig åt.

Denne man var instrumentmakaren Anker, ett af de största originaler på sin tid. Annan vinst, än egen glädje, hade han icke af sitt yrke, ty han köpte flere instrumenter än han sålde. Fick han till exempel höra talas om något godt instrument, gaf han sig ingen ro hvarken natt eller dag förrän han gjort sig bekant dermed och, derest det fann nåd för hans kännare-ögon, köpte han genast detsamma.

Anlände till Sverige någon utmärkt konstnär, var Anker den förste som besökte honom, störtade som en furie öfver violfodralet, öppnade det, ryckte till sig violen, sade på ögonblicket hvem som gjort den och började köpslå om densamma. Icke så sällan hände det, att han, efter att sjelf hafva försålt ett instrument, långa tider efteråt ångrade försäljningen och återköpte det för vida högre pris, än han sålt det för.

En i yngre år förvärfvad förmögenhet satte honom i stånd att fullfölja och tillfredsställa denna sin vurm samt på samma gång förskaffa sig ett af de betydligare musikaliska bibliotheker, som någonsin egts af enskild person. Sjelf kunde han dock icke traktera något instrument så det var stort bevändt dermed. Han knäppte på strängarne, tog ett stråkdrag på hvardera af dem och det var allt. Han kunde af instrumentets blotta form döma till dess godhet. Han försummade aldrig någon musikpjes på operan, konsert eller annan musikalisk tillställning. Men när han kommit hem till sig, brukade han vanligtvis säga till sin hustru: "Det der var allt vackert, kära Anna lilla, och de spelte rätt bra; men hvad var det der ändå emot mina instrumenter! . . . bättre än de lefvande äro ändå alltid de döda." Sådan var instrumentmakaren Anker, vår häradshöfdings fader.

Kära Anna lilla hade varit guvernant innan hon blef fru Anker. Hon ritade de vackraste blommor och hade myrten planterad i krukor. Hon spelade klaver och sjöng rätt vackert dertill. Icke desto mindre såg hon sitt trettionde år randas utan annan utsigt, än att till döddagar få informera andras barn. Som hon nu ej kunde finna någon tröst uti att lägga patience, slog hon sig i förtviflan på att spela viol, hvilket är ovanligt för fruntimmer och var ännu ovanligare på den tiden. Knappt hade ryktet om violspelerskan hunnit till instrumentmakaren Ankers öron, förrän denne hastade upp till henne och, utan att helsa på henne, lade vantarne på den viol hon förskaffat sig. "Hvar har man köpt den här violen?" frågade han. "I ett klädstånd," svarade guvernanten. "I ett klädstånd, o du himmelens Gud!" utropade instrumentmakaren. "Hvad har man gifvit för den?" "Tjugo daler," svarade guvernanten, "och då fick jag en papperssax med på köpet." "En cremonesare och en papperssax!" suckade instrumentmakaren, som genast öppet satte ett högt pris på

cremonesaren och ville köpa den. Guvernanten, som hade skarpa ögon, afslog hans anbud och instrumentmakaren bortgick förtviflad. Följande dagen återkom han och bjöd två, tre, fyra gånger så mycket som vid första anbudet. Guvernanten slöt cremonesaren till sitt bröst och förklarade, att hon endast med lifvet kunde skiljas ifrån sin enda glädje här på jorden. Instrumentmakaren störtade hem och drömde i sju dagar och sju nätter om cremonesaren, men såg den alltid fastlimmad vid guvernantens hjerta. Han sökte visserligen draga den lös från dess besvärliga bihang, men hur han drog, följde alltid guvernanten med och öfver violens hals såg han alltid hennes. Han vaknade med svett i pannan och feber i hjernan. Han fattade nu ett djerft beslut och skyndade nu för tredje gången upp till den hårda violspelerskan. Samma lifliga propositioner och samma hjertslitande svar. Hur det sålunda ventilerades, fick instrumentmakarens samlingar en cremonesare mera och verlden en guvernant mindre. Violen och hustrun flyttade på samma gång in i Ankers hus. Några år derefter stal en tjuf ifrån honom den märkvärdiga cremonesaren; men hustrun tog ingen ifrån honom. Hon skänkte visserligen sin man i ersättning en välskapad son; men detta mildrade dock icke känslan af hans förlust. Han älskade alla musikaliska instrumenter, äktenskapsviolen undantagen. Dock lefde de begge makarne i försvarlig sämja och enighet. Mannen fick ogeneradt regera sitt på väggarne hängande kapell. Hustrun var det öde som regerade både kapell och kapellmästare. Hon var den enda pukan i hans utvalda orkester och det enda instrument, hvars toner äfven andra än hennes man kunde höra.

Vid sonens och hustruns inträdande stod instrumentmakaren sjelf vid ett bord längst bort i salen med ett stort lerkrus i handen. Midt emot honom, på andra sidan bordet, stod hans medhjelpare, en instrumentmakargesäll, med ett stort glas för munnen och som bäst i taget att tömma uti sig dess innehåll.

“Drick, drick, kära Jansson!“ uppmanade instrumentmakaren, “det smakar ju inte så illa!“

“Det slinker ner som i en gammal menniska,“ svarade Jansson, ställande ifrån sig det tömda glaset och slickande sig om munnen, på det högsta belåten med sin julafton.

“Hit med glaset igen, kära Jansson,“ sade gubben, “hit med glaset, så får jag fylla på igen . . . det är ju

bara julafton en gång om året . . . hit med glaset, min gosse lilla!"

"Tackar allraödmjukast, herr patron!" sade Jansson, i det han framräckte glaset, som hans husbonde genast fylde ända till brädden.

"Skynda dig, min gosse! . . . det är en punsch som duger . . . ingen enda droppe vatten uti." Jansson tömde glaset för andra gången och stälde det sedan på bordet.

"En gång till, kära Jansson!" fortfor instrumentmakaren, "skadar inte, min gosse! . . . en gång är ingen gång . . . du får minsann torka dessemellan."

"Åh, inte stupar jag för ett eller två glas," yttrade Jansson under många bugningar.

"Nenej, du ser minsann ut för att kunna göra slut på hela det här kruset, om du får hållas," sade Anker, fyllande glaset, så att det rann öfver bräddarne.

"Tackar allraödmjukast!" svarade gesällen och drack med ökad begärlighet.

"Du är en stark huggare," förklarade gubben, "två gånger två gör mig fyra . . . här har du fjerde remmaren . . . kan du taga den i en klunk, din krabat?"

"Om jag kan? . . . är det bara frågan om att kunna, så hjerta i min lilla låda, herr patron!"

"Kan du det, så slår jag efter med numro fem . . . så ja, din lustigkurre! . . . här har du femman som jag lofvade . . . det är inte alla som ha en sådan husbonde."

"Nej, nu tror jag det går för långt, herr patron!" menade gesällen och drog sig några steg tillbaka.

"Min skål ska du väl dricka . . . Jansson, min skål, begriper du väl!"

"Na, så herr patrons skål då," sade Jansson och tömde det femte glaset.

"Hvarför tvingar du honom att dricka så mycket, min gubbe?" frågade frun, närmande sig sin man, "han kan ju knappast stå på benen."

"Tror du att han inte kan stå på benen, kära Anna lilla?" sade Anker med glädjestrålande ögon; "hur är det, min gosse, kan du stå på benen? . . . försök om du kan stå på benen."

"Ännu hampar det sig något så när," sväfvade Jansson på målet, röd i ansigtet.

"Fruns skål då ... din matmors skål då!" ropade gubben och satte sjelf det sjette glaset för sin arbetares mun, med en märkvärdig otålighet.

"Men det der är ju rent af ett spektakel, min vän!" sade hustrun, "vill du ta lifvet af karlen? ... gå sin väg, Jansson ... han får inte dricka mera! ... gå!"

"Skål frua li-illa! ... ly-hycka till god ju-hulafton!" hackade Jansson och tömde det sjette glaset, som derefter föll ur hans hand och krossades mot golfvet.

"Ut med sig och det pa eviga minuten!" befalde frun den druckne gesällen.

"Lägg dig nu att sofva, min gosse!" tillade husbonden, "sof mans godt hela natten ... sof som en rådman eller som en brandvakt ... god natt, din puppa!"

Under det Jansson med möda letade rätt på dörren, famlande utefter väggen, lyste instrumentmakarens ansigte af ett nästan underbart sken.

"Är du då riktigt förryckt, kära Anker?" bannade hustrun, sedan gesällen väl kommit ur salen; "hvarför fyller du Jansson? ... tycker du inte han redan har anlag nog för den saken?"

"Nu måtte han väl sofva godt hela denna natt!" sade gubben jublande.

"Brist på sömn har jag heller inte hört honom vara plågad af," anmärkte hustrun.

"Men den som lägger sig drucken till sängs, går inte i sömnen ... nej, det låter han väl bli att göra!" sade mannen, allt under den lifligaste förtjusning.

"Är det för att han inte skall gå i sömnen, som du hällt i honom det ena glaset efter det andra?" frågade frun, hvars nyfikenhet stegrades.

"Kära Anna lilla!" svarade gubben, fattande hustruns hand med ett visst hemlighetsfullt uttryck i sitt ansigte, "jag ska säga dig något, jag ... förliden natt drömde jag att Jansson skulle i natt som blir förstöra violoncellen som ligger der, mitt nya dråpliga instrument, hvarpå jag i åratal arbetat och som, en gång färdigt, icke skall hafva sin like ... ja, det drömde jag; men nu skall han inte förstöra den, ty nu ligger han, den besten, med ett stop punsch uti sig ... det nitar nog fast honom vid sängen, det ... ja, Gud vare lof, gör det så ... ha, ha, ha! ... var det inte en god idé? ... ha, ha, ha!"

Instrumentmakaren skrattade så att tårarne kommo honom i ögonen. Några tårar perlade äfven fram i Gustafs ögon, men de flöto ej, såsom fadrens, ur glädjens källa.

"Du är en gammal narr," sade hustrun till mannen, "och en stor narr ändå!"

"Men mitt mästerverk är räddadt!" svarade denne, gnuggande händerna mot hvarandra.

"Ser du inte ... Gustaf är ju här!" underrättade modren, visande på sonen.

"Jaså," svarade fadren och kastade på Gustaf en likgiltig blick.

"Min goda far!" började nu Gustaf, trädande honom något närmare. "min far var så upptagen vid mitt inträde här i salen, att jag inte förr vågat helsa och frambära min sonliga vördnad och välönskan. med afseende på den innevarande julhelgen ... Jag har begått ett stort fel mot min pligt, då jag så länge uraktlåtit att inställa mig i mina föräldrars hus, och jag vill ej ens bjuda till att försvara mig; men jag bedyrar, vid allt hvad heligt är, att min kärlek och min tacksamhet för mina föräldrar äro lika oförändrade och lifliga som förr och att ingen dag gått förbi, som jag inte gjort mig underrättad om eder båda, fast jag inte haft mod och styrka att sjelf träda inför edra ögon ... Vågar jag hoppas på min fars förlåtelse?"

Fadren, som vid första anblicken af sonen röjt en ögonskenlig kallsinnighet, fäste nu sina ögon med ett sorgset uttryck på honom. Gustaf tog hans ena hand, tryckte den till sitt bröst och sade:

"Jag ser på ert ansigte, min far, att ni ännu deltager i hvad som rörer mig och att jag af er kan påräkna det deltagande, min sorg förtjenar."

"Hvarför hembjöd du inte brestianarn åt mig, barn lilla, innan du sålde den åt Béer?" var fadrens genmäle på sonens hjertliga tal.

Gustaf spratt till och släppte fadrens hand.

"En ypperlig viol!" fortfor fadren. "grof till formen, men med den solidaste ton ... fyllig som en klocka ... sådana äro alltid brestianarne ... och jag sätter dem till och med framför cremonesarne, som merendels äro för spensliga och ömtåliga ... Det vill mycket till för att förena styrka med mjukhet och klang ... derför har jag alltid satt brestianarne framför Stradivarius, Amati och Guarnerius ... ja, det har

jag gjort och det gör jag än och det kan jag försvara mot hvem som helst ... det kan jag dö på!"

Instrumentmakaren blef allt mer hänförd ju mer han fördjupade sig i sitt älsklingsämne.

"Hvarför sålde du den? ... hvarför gjorde du det?" frågade gubben.

Häradshöfdingen syntes öfverraskad och funderade på det svar han borde gifva.

"Hvarför sålde du den?" upprepade den gamle. "hvarför gjorde du det, barn lilla! ... tror du att brestianare falla från träden, liksom kastanier och ekollon?"

"Jag trodde att när jag en gång fått den," var Gustafs svar, "så var det min egendom och att jag sedan kunde göra med denna min egendom hvad jag ville."

"Du fick den vid din första nattvardsgång och den borde derför varit dig dubbelt helig, barn lilla!"

"Jag har för längese'n lagt bort att spela viol," svarade Gustaf, "och behöfde den derför icke mera; men jag var för tillfället i största behof af penningar.

"Har jag inte penningar då? ... har jag inte penningar att köpa en brestianare för? ... O, min Gud! ... jag ville inte lefva den dag då jag det inte kunde!"

"Jag ville inte oroa min far med den saken, och dessutom sålde jag den med det vilkor, att jag när som helst skulle få köpa igen den ... Béer är min vän och en hederlig man ... jag har alls ingen anledning att förmoda ett löftesbrott å hans sida."

"Du sålde den för hundra riksdaler, jag vet det, barn lilla!"

"Min far är oriktigt underrättad ... jag fick tvåhundra riksdaler för den."

"Bara tvåhundra riksdaler för en äkta brestianare ... för ett verk af Stainer! ... du får aldrig förstånd, barn lilla, om du också blefve hundra år ... Gud tröste den fader som har en sådan son! ... det blir en spik i min likkista ... Sälja en äkta brestianare för tvåhundra riksdaler! ... store Gud!"

"Innan slutet af denna vecka har min far detta instrument åter, om jag också skall tigga penningar för att dermed återköpa det."

"Det behöfver du inte, barn lilla!" svarade gubben med triumferande stämma; "det behöfver du inte, för min vän har lofvat skaffa mig den tillbaka, om den också skulle kosta tusen riksdaler."

"Min fars vän! ... får jag veta namnet på denne vän?" frågade Gustaf med häftighet.

Gubben svarade ej, utan skred i stället nästan på tå till den på golfvet liggande violoncellen, öfver hvilken han knäfallande böjde sig.

"Min vän har rätt ... Levander har rätt!" mumlade han mellan tänderna.

"Levander!" utropade häradshöfdingen, "ha! ... jag anade det!"

"Han har rätt," upprepade gubben, "stallet är för lågt ... ju högre det är, desto friare, luftigare och sublimare ljuda strängarne ... han har rätt, nu som alltid, ty hör ... hör bara ..."

Han knäppte derunder på strängarne och vände ena örat deremot.

"Tonerna af sina instrumenter söker han fatta och begripa, men tonerna ur sin sons bröst vill han aldrig förstå!" klagade Gustaf ur djupet af sitt upprörda hjerta.

Icke gladare var den julafton, som firades hos fältkommissarien Stenfjälls enka vid Skeppargatan å Ladugårdslandet. Modren satt bredvid soffan, hvarpå den bleka dottren hvilade och på en stol vid fönstret sonen Johan, läsande i en bok. Nära invid dörren till yttre rummet hade en medelålders främmande fru tagit plats, stickande på en strumpa.

"Hvilken jul! hvilken jul!" suckade den djupt bedröfvade modren.

"Öfver denna jul klagar jag inte," svarade Sofia, "ty nu sitter han, sitter min Gustaf hos sina föräldrar ... återförsonade fira de julen tillsammans och ingen skugga tränger sig mera mellan barns och föräldrars hjertan ... det är en julhögtid för mitt samvete."

"Jo, det lärer vara riktigt glädje ända upp i taket hos den der galna instrumentmakaren," sade frun vid dörren; "jag råkade nyss Strömbergskan, henne som jag nyligen hade klädståndet i kompani med, som herrskapet vet, och hon hade på aftonen varit deroppe och hon sa' att der rådde en lustighet öfver all ända."

"Hör mamma! ... jag visste ju det ... Är dörren läst, mamma? ... se efter noga."

"Ja, mitt barn."

“Att höra honom stå utanför,“ sade Sofia, “att höra honom bulta på dörren, ropande mitt namn, och inte våga springa ut emot honom och gråta vid hans fötter!... det fordrades mycken styrka dertill... jag tackar dig, Gud, som gaf mig denna styrka!“

“Men, kära mamsell!“ sade klädståndsfrun, “det kan väl bli bra igen... föräldrarne få väl taga skeden i vackra hand, kan jag tänka... större skepp än så ha seglat omkull.“

“Det måtte vara en hård, omensklig qvinna!“ tillade fru Stenfjäll.

“En mor, som älskar sitt barn, är hård emot andra,“ svarade Sofia, “och denna hårdhet varder henne förlåten för hennes kärleks skull.“

“Men skrifva ett sådant bref som hon skref till dig, stackars barn!“ sade modren, “men jag skall svara henne, jag, såsom hon förtjenar... det kan hon vara säker på.“

“Som man ropar i skogen, får man svar,“ tillade klädståndsfrun.

“Mamma skall inte skrifva något,“ sade Sofia, “hvad som är gjordt är gjordt och kan inte ändras mera... jag börjar redan känna mig försonad med mitt öde och vill inte, att någon, allraminst min egen mor, skall upprifva de sår, som min innersta tillfredsställelse redan börjar läka... medvetandet af att hafva gjort rätt är själens bästa läkemedel.“

“Mamsell talar som en bok,“ komplimenterade klädståndsfrun; “Herre min Gud, hvad den herr Johan är flitig och snäll!... han läser sig ju alldeles förderfvad.“

“Det är snart förbi med hans läsning,“ sade modren med tårar i ögonen, “stackars min lilla gosse!... han har nu förlorat sitt enda stöd!“

“Gud skall nog se till Johan,“ sade dottren, “Johan är god och Gud öfvergifver aldrig de goda.“

“Men fruns äldste son gör ju ett rikt parti,“ sade klädståndsfrun, “plåtslagaren Lindqvist rår om huset på Norrlandsgatan och har dessutom penningar utlånta... När herr Sebastian blifvit gift, så kan han väl hjelpa sin yngste bror.“

“Stackars Sebastian!“ suckade modren, “han ser inte för lycklig ut, han heller, och Gud vete om han någonsin blir det med Charlott!“

“Nå, än magistern i Upsala då?“

“Fredrik har aldrig haft hjelp af någon och har derför nödgats skuldsätta sig... dock har han aldrig glömt att

hjelpa oss i nödens stund... Hvad han ska bli ledsen när han får höra det här!"

"Af aktören lär väl inte något vara att påräkna," fortfor klädståndsfrun; "de välsignade komedianterna hafva knappast rocken på kroppen... jag hade en bror som var maskinarbetare vid stora operan och ett elände var det... Hvad tänkte frun på, som släppte sin son till teatern?"

Det knackade i detsamma på den yttre dörren. Sofia hoppade upp från soffan.

"Hörde ni inte?" ropade hon ångestfull, "om det vore han!... för himlens skull, låt inte upp för honom... jag dör vid den första blick som möter mig från honom!"

Klädståndsfrun gick på tå ut i det yttre rummet, medan Sofia borrade sitt ansigte in i soffdynan och satte händerna för sina båda öron.

"Bor enkefru Stenfjäll här?" frågade en karlröst utanför dörren.

Klädståndsfrun öppnade dörren och emottog ett bref af en person, som genast derefter aflägsnade sig, utan att invänta något svar.

"Det var då inte han, Gudi vare tack!" sade Sofia med matt stämma, när hon såg klädståndsfrun inträda med lugnt ansigte.

"En okänd lemnade in det här brefvet," sade klädståndsfrun.

"Det är från honom!" ropade Sofia, "jag vill inte läsa det!... nej, jag förmår det inte!"

"Brefvet är till herr Johan," sade klädståndsfrun, ögnande på utanskriften.

"Till Johan!" ropade mor och dotter på en gång med förvåning.

"Till mig?" frågade sonen, som lade boken ifrån sig och nalkades modren.

"Det är inte Ankers stil," förklarade fru Stenfjäll, som emottagit brefvet ur klädståndsfruns hand och likaledes betraktat utanskriften.

"Minsann tror jag icke att det till och med är ett adligt sigill!" yttrade klädståndsfrun.

"Ja, så är det med," svarade fru Stenfjäll; "nå, efter brefvet är till dig, Johan, så tillkommer det väl också dig att bryta detsamma... hvem kan det vara ifrån?"

Johan emottog brefvet och öppnade det. De begge fruarna lutade sina hufvuden nära hans, för att se hvad det märkvärdiga brefvet månde innehålla.

Ett rop af öfverraskning undföll dem alla tre, när Johan drog fram ur brefvet en splitter ny transportsedel på femhundra riksdaler banko. Brefvet, som Johan med en af glädje darrande röst uppläste, lydde som följer:

"Min unga vän!

"Som det kommit till min kunskap, att er blifvande svåger, herr häradshöfdingen Anker, sistlidne sommar, vid ett tillfälle i Haga parken, och under det jag vistades utrikes, räddat min älskade syster från en ryslig död, och jag, utan att såra hans kända grannlagenhet, icke på annat sätt anser mig kunna lemna honom ett prof af min och de minas lifliga erkänsla; så har jag, jemväl med kännedom af er flit och ert hedrande uppförande i öfrigt, begagnat mig af det tillfälle, som innevarande julafton erbjuder, för att lemna er inneliggande sedel, att tjena såsom bidrag till fullföljandet af edra studier; utlofvande derjemte, att, derest ni framgent rättfärdigar de goda förhoppningar, edra anhöriga så väl som edra lärare göra sig om er, framdeles hafva er i minne, glad öfver att på detta sätt hafva både till en del fått afbörda min tacksamhet mot er blifvande frände och på samma gång uppmuntrat en lofvande yngling till fortgång på en bana, som är den gode medborgarens.

"Om min och de minas helsning till er fru mor, edra syskon och er blifvande svåger, anhaller

"*Rudolf Svärdfält*,

"kammarherre och ryttmästare."

Johan, öfverväldigad af rörelse, kastade sig i modrens öppnade famn. Sofia reste sig till hälften upp från soffan och knäppte ihop sina magra händer.

"Hvad var det jag sade?" ropade hon med blicken mot taket, "Gud öfvergifver aldrig de goda! ... lofvad vare Hans namn!"

En låga af den heligaste julfröjd brann i sorgens boning.

"Se, det var en julklapp, det!" jublade klädståndsfrun; "baron Svärdfält är sig lik ... alltid samma frikostighet mot den fattige ... alltid lika god och öm mot den behöfvande nästan."

"Frun känner baron Svärdfält?" frågade fru Stenfjäll.

"Hvem känner inte baron Svärdfält?... den stackars baronen!... han gör andra lyckliga, men sjelf blir han det aldrig... Han tyckte om en flicka af borgerlig härkomst; men hans högdragna familj gjorde allt om intet och den arma flickan dog af sorg."

"Hon blef då åtminstone lycklig, hon!" inföll Sofia.

"Då reste han utrikes för att förströ sig," fortfor klädståndsfrun, "men det hjelpte inte för det... man säger att han ännu lider lika mycket... Gud nåde den som tynges af hjertsorg!"

"Ja, Gud nåde den!" suckade Sofia.

"Hans enda tröst är nu att göra andra menniskor godt... öfverallt der någon olycklig finnes, är äfven han, tröstande både med ord och gerningar... ja, hade han vetat af er olycka, tro mig, han hade skickat två sådana sedlar så visst som han nu skickat en... Ack, att det funnes många som liknade honom!"

"Vi skola alla i morgon besöka den Guds engeln och tacka honom!" sade modren, "ja, alla skola vi gå till honom... ja, vi borde göra det nu, om blott det ginge an."

"Får han veta," invände klädståndsfrun, "att ni för denna orsak viljen besöka honom, tager han inte emot er, derpå vill jag hålla tjugo mot ett... han känner sig mer än tillräckligt belönad af sitt eget samvete, den hederlige herrn."

"Ja, så är det," sade Sofia, "ingen belöning öfvergår den man känner inom sitt eget bröst... jag vet det genom mig sjelf... det förefaller mig nu som började de mörka bilder, hvilka förr öfversväfvade min själ, småningom upplösas och försvinna."

"Gifve Gud, det vore så väl!" yttrade modren; "Johan, Johan!... göm det der brefvet närmast ditt bröst och orden, som stå deruti, djupast i ditt hjerta!... Blif värdig din ädelmodige beskyddare och glöm aldrig den tacksamhet, du är skyldig honom!"

"Nej, glöm det inte," tillade Sofia, "men glöm inte heller honom... Gustaf... Gustaf... ty allt är ändå, näst Gud, genom honom... allt... allt!"

Sofia nedsjönk på soffan och gömde ansigtet i sina darrande händer.

»Gröten är kokt på ved,
men, ta mig tusan, den smakar som träd.»

Så rimmade plåtslagarmästaren Lindqvist, i det han stack skeden ner i gröttallricken och derefter förde den rågad till sin mun, med en blick, som väntade bifall, på sina kring bordet sittande gäster, anhöriga och arbetare. Bifallet uteblef ej heller, ty ett lifligt bravorop belönade värdens, familjefadrens och husbondens förmåga att så kunna "rimma för gröten", hvilket bruk sedan de äldsta tider ännu är gängse vid allmogens julhögtider här i Norden.

De, från hvilka det välförtjenta bifallet kom, voro: frun i huset, dottren Charlott, hennes fästman Knut Sebastian Stenfjäll, f. d. viktualiehandlanden Palm samt två gesäller i arbete hos Lindqvist. Utom dessa personer och pigan, som passade upp kring det högtidliga, af många ljus upplysta qvällsbordet, var det äfven en flicka af tio à elfva års ålder, hvilken var så upptagen af beundran öfver den granna socker- och kanelskorpan, som låg öfver grötportionen i hennes tallrick, doftande emot henne, att hon hvarken hade syn eller hörsel för någonting annat. Den lilla flickans ansigte var blekt och magert, men bebådade icke destomindre en blifvande skönhet, och i hennes stora ögon låg något svärmiskt, drömmande, som oemotståndligt drog alla till sig.

"Nu är det din tur att rimma," ropade plåtslagaren till sin blifvande måg; "fram nu dermed, innan du häfver i dig första skeden."

Sebastian, som syntes bemöda sig att vara glad, ursäktade sig och bad att få slippa.

"Du är en stackare!" förklarade mästaren; "den som har en bror som ska bli prest, en bror som är spektakelmakare, en bror som är skolråtta i Clara och en bläcksudd till svåger ... fast det är sannt, vi ska inte röra på det kapitlet ... jaså, du kan inte rimma för gröten ... jag ska hjelpa dig, jag:

Den som sitter i gröten och påtar,
han ska, hjerta i min talj, dansa
barfota på glödgade plåtar.

Hä! går det inte i er, det, kanhända?" tillade den sjelfbelåtne improvisatören.

Alla skrattade, med undantag af Sebastian, som verkligen tyckte, att Charlotts brinnande ögon förvandlade sig till glödgade plåtar under hans fötter.

"Nå, än du, bror Palm?" fortfor värden; "du har år ut och år in stått bakom disken, och en bodbetjent han kan slänga käft, han, så det går som en kappe ärter ... Nå, kommer det något nu?"

Palm försökte flere gånger, men hade svårt för att få tag i något rim, till de öfrigas och synnerligast den snillrike plåtslagarens stora förlustelse.

"Jag får väl rimma för dig också," sade den senare; "vänta, nu har jag något som passar:

Den som illa kokar gröten,
han kommer, för attan i våld,
värst uti stöten.

"Den spiken drog, eller huru?" frågade plåtslagaren med en segrares stolta blick.

Spiken drog, ty Palm blef röd i ansigtet. Troligtvis hade han i denna stund mycket annat än en matsked risgrynsgröt att svälja.

"Än du mitt barn då?" vände sig plåtslagaren till den lilla flickan med de stora ögonen; "du kan klamera som en aktris, du, det vet jag ... du är en rolig unge när du vill, du ... rimma nu för gröten, så ska du få en portion till."

Den lilla flickan syntes förlägen. Hvem vet om hon någonsin förrän nu haft någon risgrynsgröt att rimma för?

"Jo jo, det der smakar något," fortfor mästaren; "det der är annat än spicken sill och oskalad potatis, min flicka lilla."

Flickan smålog rodnande. Hon visste nog, hon, att spicken sill och oskalad potatis icke äro att förakta i den fattiges boning, fast de just icke hafva samma smak som risgrynsgröt med kanel och socker.

"Jag måste väl rimma för dig med, din lilla komediantska!" sade plåtslagaren och började:

»Den som vill hafva hjertan i ridikyln
och risgrynsgröt jemnt på faten,
måste, för skock millioner,
gå in vid stora teatern.»

Han var för rolig och oförliknelig med sina infall, den hederlige plåtslagaren. Han rimmade för alla och höll ensam målron vid makt. Slutligen hälde han "rödvin", såsom han kallade det, i sina gästers glas och proponerade den ena

skålen efter den andra, hvarvid han önskade, att blåsten under det kommande året måtte rifva jernplåtarne från alla hustaken och skorstenarne i Stockholm samt att hin håle måtte taga alla tegelbruk, som tillverkade taktegel, och så vidare.

Det var nu slut på måltiden och sällskapet uppsteg, knäppande ihop händerna till bordsbönen, hvilken den lilla flickan med den spädaste men klaraste stämma utsade, då en figur i fårskinnspels och fårhufvud med förgylda horn på inrusade i rummet, dragande efter sig en släde, hvaruppå låg en stor hög af lackade paketer. Under mycket buller skötos stolarne från bordet och alla kastade sig öfver släden, flinande åt julbocken, som bräkte och gjorde de lustigaste hopp. Det blef ett rifvande och slitande bland paketerna, ty vid sådana tillfällen blifva alla såsom barn, och alla skulle derför, enligt Skriftens ord, kunna inkomma i himmelriket, om de en julafton doge med julklapparne i famnen.

Ingen blef utan. Plåtslagaren fick af hustrun ett pipskaft med bernstensmunstycke, af dottren en pipsnodd af silke och af den blifvande mågen en plåtsax, den han genast pröfvade på sina naglar och sedan svor på, att den kunde klippa af en tumstjock jernplåt. Hustrun fick af dottren en spetskrage med klumpsöm, af Stenfjäll en tyllmössa med nackaröda sidenband och ett skålpund konfekt samt af mannen en blank skyffel af jernbleck med hennes namn uti och försedd med en rolig versstump, författad af honom sjelf i den vanliga kraftfulla stilen. Frun bjöd genast de församlade på konfekt, och den lilla flickan fick pa sin lott en stor karamell, omsluten af försilfradt papper och, förmodligen genom misstag, försedd med en begrafningsetikett, föreställande en grafvård, omgifven af myrten och lager. Men den lilla flickan blef så glad och kunde icke vända ögonen från den granna karamellen. Stenfjäll fick bland annat godt ett par hängslen och dito tofflor af fästmön. Hängslen och tofflor äro vanliga presenter af en fästmö och måste derför hafva någon särskild betydelse. Kanske skola de uttrycka den huldas önskan, att mannen, på samma gång han bör upprätthålla sitt anseende i verldens ögon, må hemma stå under hennes tukt och välde. Dottren tackade söta far och söta mor för ett halft dussin matskedar och dito teskedar af silfver med hennes namn på. Af sin fästman fick hon många vackra saker, såsom ett klädningstyg af kattun,

ett halft dussin hvita bommullsstrumpor, ett halft dito kulörta bomullsvantar, en storrutig varm yllesjal, ett par lappskor, fodrade med skinn, ett strömmingshalster samt en kaffebrännare af jernbleck, tillverkade af fästmannens egen hand och med hennes namn med en liten krona öfver, alltsammans nyttiga saker för en ordentlig husmoder. Plåtslagaren undersökte med kännaremin halstret och kaffebrännaren, svärjande på, att de voro mästerstycken, som skulle kunna pryda sjelfva konungens kök. Palm fick af sin vän plåtslagaren en stor spottlåda, likaledes af jernbleck med namnet i botten. Gesällerna åtnjöto hvar sitt par gula sämskskinnshandskar. Pigan vätte på ena hörnet af ett klädningstyg, som hon bekommit, för att undersöka om färgen kunde trotsa tvättbunken. Den lilla flickan undfägnades med en vacker rutig yllehalsduk, den hon genast satte på sig och pröfvade framför spegeln, gladare deråt. än en furstinna åt sitt diamantdiadem. Vidare fick hon en nötknäppare, som såg för putslustig ut med sin stora rörliga fyrkantiga mun och sitt tagelskägg, samt slutligen en liten docka, vid åsynen hvaraf hon skrek till af glädje och hoppade omkring rummet, slående ihop sina små händer. Julbocken var ej heller glömd, utan fröjdade sig åt två alnar grått kläde till byxor. Vidare fingo gesällerna af sin mästare sina vanliga julpenningar i små förseglade paketer och sist bekom fru Lindqvist ett litet paket med en inneliggande transportsedel på hundra riksdaler banko. Hon tackade visserligen sin man med den sötaste min, men ett skarpsynt öga skulle hafva funnit, att hennes glädje öfver de vida obetydligare julklapparne, hon förut erhållit, var vida större än öfver sedeln, ty hon visste nog, den goda frun, att innan julljusen slocknat, hade mannen redan knipit den tillbaka och lagt den i sin egen byra. Det brukades nemligen då för tiden och, som vi tro, brukas äfven nu, att de äkta männen gifva sina kära hustrur stora penningsummor i julklapp, hvilka de likväl efter gästernas bortgang återtaga. Julklappen gör emellertid effekt när den kommer, åtminstone inför gästernas ögon, hvilka nog torde vara så artiga att omtala för andra hvad de sett. Också sade plåtslagarens slipade blick, hvad han visste att verlden äfven skulle säga: "Det var fan till plåtslagare! han gaf hustru sin en splitter ny bankosedel på hundra riksdaler!"

Nu var släden tom och julbocken drog ut den ur rummet

genom verkliga drifvor af sönderrifvet papper. Alla hade mycket att syssla med sina julklappar och det var mycket trefligt under den muntre plåtslagarens tak, i synnerhet när han kommenderade fram en punschbutelj på bordet och uppmanade alla att fatta sina glas, hvilken uppmaning icke behöfde göras två gånger.

Plåtslagarmästaren proponerade en skål för de trolofvade och höll dervid ett lämpligt tal, ty han talade gerna, den hederlige plåtslagaren. Han hoppades, att nästa julafton få äta lutfisk och gröt hos sin måg, naturligtvis för den unga fruns skull, som icke ville gå bort från sin förstfödde och derför önskade se morfar och mormor hos sig.

Fru Lindqvist blef rörd och torkade sig i ögonen. Stenfjäll tryckte sin fästmös hand, men drog sin hand hastigt till sig, ty han kände ingen tryckning tillbaka. En fästmös hand, som nyss vidrört de julklappar, hon fått af sin fästman, och strax derefter omfattas af hans hand, utan att gifva tecken till lif, är visserligen svår för honom att länge qvarhålla.

Plåtslagaren kom derefter in på kapitlet om hushållning och sparsamhet. Han hoppades, att de unga tu så skulle hushålla med smekmånaden, att det icke blefve tomt i den ömsesidiga tillgifvenhetens skafferi för de återstående åren. Han kunde aldrig med folk, som smekte och kysste hvarandra hela Guds långa dagen; han kände, försäkrade han, menniskor som börjat med kyssar och slutat med örfilar; munnen är skapad, påstod han, för att äta och dricka samt att tala förstånd när det så behöfs, men icke för att hänga fast vid en annan, liksom hake och hyska.

Plåtslagarens hustru uppgaf en djup suck, som fann återljud i Stenfjälls bröst.

“Och hvad det ekonomiska för resten anbelangar,“ fortfor plåtslagarmästaren, som icke gaf akt på annat än sina egna ord, “så vill jag blott säga, att man så sällan som möjligt bör bjuda folk till sig och aldrig några andra än sina gelikar; ty bjuder man dem som bättre äro, så tro de strax att de göra oss en fasligt stor ära, och bjuder man sämre folk, så inbilla de sig att de äro lika goda som en sjelf och bli näsvisa till på köpet . . . nej, kaka söker maka, men hvarken krokaner eller ostkanter . . . En handtverkare, som vill förtjena bra med schaber, bör laga så att han kan få allmänna arbeten, ty med de allmänna medlen hushållas

aldrig ... Derför bör man göra sig bekant med vissa af stadens embets- och tjenstemän, särdeles inom drätselverket, och slå i dem en och annan middag på året, så gör det hvad det kan ... man måste vara knipslug som en hoftang här i verlden!“

Efter utdelandet af dessa och dylika visa råd tömde han sitt glas i botten och uppmanade de öfriga att göra sammaledes. Glasen blefvo snart påfylda igen, och man hörde på värdens hostningar, att en ny skål var i farvattnet.

I detsamma öppnades dörren, och in kastades på golfvet en säck, försedd med flere sigiller.

“Mera julklappar än!“ ropade alla och rusade öfver säcken, som öppnades och befanns innesluta en mängd paketer med påskrifter, af hvilka de flesta voro till mamsell Charlott Lindqvist.

Rödare, än det lack hon uppbröt, voro Charlotts kinder, under det hon lutade sig öfver denna nya upplaga af julklappar. När nu de sista pappersomslagen fallit för hennes darrande händer, framkröpo i ljuset dels de grannaste sidentyger, i form af klädningar, sjalar, halsdukar m. m., dels ock dyrbara guldpjeser för öronen, halsen och armarne. Frun i huset lät äfven sin ljusnande blick hvila på ett stycke fasoneradt siden, som kommit på hennes lott.

Plåtslagaren och hans blifvande måg sågo förvånade på hvarandra.

“Är du tokig, Stenfjäll?“ utbrast den förre; “tänker du ruinera dig, innan du ännu knappast fått något att ruinera? ... hvad är det der för galenskaper?“

“Om förlåtelse, goda farbror!“ svarade den senare; “jag hade på läpparne nästan samma fråga till farbror ... jag är alldeles oskyldig i det här.“

“Gör dig inte till nu ... hvem skulle det väl vara, om inte du? ... har du då verkligen så god råd, att du kan köpa siden och guld, för att sätta högmod i ungen der?“

“Så sannt jag lefver, farbror! jag har inte gifvit Charlott de der sakerna.“

“Men hvem har skickat hit dem då? ... det regnar väl inte manna från himlen i våra tider heller!“

“Vid Gud, jag det känner!“ svarade Sebastian, som derefter med svetten i pannan började marschera af och an mellan pappershögarne på golfvet.

"Mitt förstånd står stilla," mumlade plåtslagaren, som i detsamma bröt upp ett paket, hvars utanskrift var till honom, och drog fram ett västtyg af blommigt siden.

Under många ack! och o! vände sig nu mor och dotter nigande än till plåtslagarmästaren och än till Stenfjäll.

"Dra för fan i våld med era tacksägelser!" ropade mästaren, kastande ifrån sig västtyget; "tror ni jag är hemma på Danviken?... antingen är det Stenfjäll eller hin onde ...i beggedera fallen lika illa gjordt!... men kanske det är du, bror Palm, som varit framme och dummat dig?"

"Nej, nej!" ropade Palm, som betraktade sidentygen med de besynnerligaste ögon.

Ett mindre paket framtogs ur säcken och räcktes åt Stenfjäll, hvilken sköt det ifrån sig, fortfarande med sin drömmande gång.

"Vi ska väl se åt hvad det kan vara," menade mästaren och öppnade paketet.

"En rakknif!" ropade han; "ja, besitta mig, är det icke så!"

Stenfjäll vaknade ur sina drömmar och närmade sig sin mästare, som speglade sig i det hvassa polerade stålet.

"En rakknif!" upprepade Sebastian med dof stämma.

"En rakknif!" instämde de öfriga. Charlott skiftade färg och vände sig bort.

Palm kastade en blick af djupt deltagande på sin dystre brorson, som ropade på kökspigan, hvilken genast visade sig.

"Hvem har lemnat in den här säcken?" frågade han med vildt stirrande ögon.

"Jag såg inte hvem det var," svarade hon; "för det var mörkt i farstun, och säcken kastades derifrån in i köket."

"Såg du inte om det var karl eller qvinna, ditt blindstyre?" utlät sig mästaren.

"Nej, på min salighet, jag det gjorde!" svarade pigan, förargad öfver tillmälet i gesällernas närvaro, hvilket var så mycket mindre på sin plats, som hennes ögon, just för sin storleks skull, allmänt kallades för vindskuporna.

Frun drog nu fram det sista paketet ur den gåtfulla säcken och lemnade det till herr Palm, som vid åsynen deraf icke röjde något tecken till glad öfverraskning eller visade synnerlig böjelse för att öppna detsamma.

"Man ska få se, att derinne ligger en rakask," sade plåtslagaren; "öppna det, kära bror, hvem vet hvad vår okände välgörare kan hafva beskärt dig."

Palm betraktade sigillet, hvilket, i likhet med de öfriga paketernas, endast visade kronsidan af en trestyfversslant. Han granskade äfven mycket noga utanskriften, för att af den kunna sluta till gifvaren. Men stilen syntes med flit vara tillkrånglad och förstäld.

"Det der paketet är större än de andra," sade plåtslagaren, som tjenstvilligt hjelpte Palm att bryta lacket och upprifva omslaget.

"Tunnor tusan! hvad är det för slag?" skrek han till; "äplen! . . sådant spektakel! . . . ser du inte, Palm, att det är äplen . . . nå, det var löjligt!"

Palm bleknade och steg upp. Man kunde omöjligt se på honom, att det var löjligt.

Ur paket framrullade verkligen en mängd vinteräplen, visserligen mycket små, men ovanligt röda och glänsande.

"Vill du inte smaka på rariteterna?" frågade plåtslagaren skrattande.

Palm svarade intet; men färgen af vinterfrukten tycktes nu hafva spridt sig öfver hans ansigte, hvilket han vändt emot fönstret, förmodligen för att dölja branden deruti.

"Du kan väl åtminstone, gifvaren till ära, bita i ett," fortsatte värden, hvars munterhet nu hade behof af att gifva sig luft.

Palms tänder gnisslade mot hvarandra, hvilket bevisade, att han redan hade något annat att bita uti.

"Se der," ropade plåtslagaren, "se der ligger ett större äple . . . det var det största jag sett i mina dar . . . det är skuret uti det . . . man ska få se att det är en trapp, eller hvad det kallas . . . man ska väl se åt . . . nej, men se bara, se bara . . . har ni sett på maken? . . . kan det kallas för kärnhus i ett äple det här?"

Plåtslagaren petade nu fram ur äplet en pjes af fingerslängd och i form af en likkista.

"En likkista, bror Palm!" ropade han; "en likkista åt dig, men så liten . . . alldeles för liten."

Palm spratt till, vände sig om och gick hastigt till bordet, hvarinvid hans vän plåtslagaren tagit plats med ansigtet öfver Palms besynnerliga julklapp.

“Minsann ska det icke föreställa en snusdosa,“ fortfor mästaren; “ser ni, det ligger snus uti den . . . na, det var mig just en lustigkurre att ge julklappar! . . . lägga snus i en likkista, liksom vore en menniska inte mera värd än en pris snus!“

Mästaren beledsagade såsom vanligt sitt infall med ett högljudt skratt, hvaruti hans gesäller pligtskyldigast ansågo sig böra instämma och det sa kraftfullt som möjligt.

Palm ryckte sin julklapp ur Lindqvists hand och, i det han plockade sönder den bit för bit, sade med en röst, som genomisade alla de innevarande:

“Djefvulen har insmugit sig i detta hus och förstört allas var julfröjd! . . . jag känner egaren till denna fördömda säck . . . ja, jag känner honom och, så sannt en himmel finnes, skall han också en gång lära känna mig!“

“Hvem menar du?“ frågade plåtslagaren, som i en hast blef allvarsam.

Palm teg, men hans blick sökte plåtslagarens dotter, som vände sig ifrån honom och började stöka vid skänken med tallrickar och glas. Plåtslagaren följde med ögonen hans blick, och när han sålunda råkat dess föremål sprang han upp, tog Palm om ena armen och ropade:

“Kan du inte svara, menniska? . . . du sade att du känner honom som skickat det här sattyget till oss . . . men hvarför spänner du så der ögonen i flickungens nacke?“

En våldsam strid kämpades inom Palms bröst. Stenfjäll hade nedsjunkit på en stol, och värdinnan, stående midt på golfvet, flyttade sina förvånade ögon från den ene till den andre.

“Har du med ens blifvit stum? . . . känner du hans namn?“ fortfor mästaren.

“Ja, har jag sagt!“

“Nå, hvarför talar du inte ur skägget! . . . är han fogel eller fisk?“

“Han är svart som korpen och glupsk som hajen,“ svarade Palm.

“Namnet! namnet!“

Palm kastade en betydelsefull sidoblick på gesällerna, hvilka stodo vid dörren.

“Aha, jag förstår,“ hviskade plåtslagaren till Palm; “du behöfver inte skrika för det . . . hvad är det för en figur? . . . han må nu vara hvem han vara vill, så skall

alltsammans genast återskickas honom och det med ord och inga visor, lita på det!"

Fru Lindqvist och Stenfjäll närmade sig nu och omgåfvo Palm med frågande blickar.

"Säg mig," började nu Palm med låg röst; "i hvad förhållande står ert hus till assessor Levander?"

"Assessor Levander!" ropade de tre med en mun.

"Tyst!" sade Palm, som märkte att Charlott höll sig fast vid skänken, för att ej falla till golfvet.

Det syntes tydligt på Sebastians ansigte, att han vunnit bekräftelse på hvad han anat. Plåtslagaren och hans hustru vände mot hvarandra sina bleknande ansigten. Gesällerna vid dörren togo ingen synnerlig del i de förres sinnesrörelse, utan bytte handskar med hvarandra, och den lilla flickan gestikulerade framför spegeln, förtjust i sin vackra yllehalsduk.

Sedan plåtslagaren stått en stund eftersinnande med hakan i högra handen, nalkades han sin dotter och, fästande på henne en skarp blick, hviskade henne i örat:

"Hvarför har du fått så dyrbara saker af assessor Levander?"

"Assessor Levander?" stammade hon, blodröd i ansigtet ända upp till öronen.

"Hörde du inte hvad jag frågade?" fortsatte fadren något hårdare.

"Min Gud! . . . hur skall jag kunna rå för det, goda pappa?"

"Missbruka inte Guds namn, flicka! . . . hvad har kunnat förmå en för oss främmande person, att skänka dig presenter af så högt värde? . . . svara, men ljug inte!"

"Jag vet det inte," svarade Charlott med svag stämma och skälfvande knän.

"Olyckliga barn! din tunga kan du förvrida, men inte dina anletsdrag."

"Pappa förskräcker mig så!"

"Ditt eländiga stycke! . . . du förskräcker oss mera! . . . synd och skam stå att läsa i ditt ansigte!"

Dessa ord uttalades så högt, att de väckte allas uppmärksamhet, och allas ögon riktades mot fadren och dottren, hvilken senare vacklade mot soffan.

Modren skyndade till soffan, för att understödja den vacklande dottren.

"En ljus mor!" sade platslagaren till henne; "du har vårdat ditt barn, du, så att fan kunde gråta deråt!... sakramenskade byke jag har omkring mig!"

"En ryslig jul!" klagade modren angestfull och tog plats vid dottrens sida.

Platslagaren gick till bordet, fylde ett stort dricksglas med punsch och tömde det i ett andetag, hvarefter han begaf sig till fönstret, hvarvid Stenfjäll stod, petande med fingret på den frusna fönsterrutan och sedan strykande dermed öfver sin brännande panna.

"Stenfjäll, min gosse!" sade platslagaren sakta till honom; "den der rakknifven, som bofven skickade dig, blir inte för din strupe, vill jag lofva... Vanära och hån på en gång!... men det är inte värdt att vara ledsen för det... för det är ändå bara skräp alltsammans här i verlden... Ödet handskas ibland mycket hårdare med menniskorna, än vi med jernplåtarne... Plåtarne tiga och lida... hvarför skulle inte en menniska kunna göra detsamma?" tillade han med gråten i halsen, fast han bjöd till att synas lugn.

Sebastian svarade intet, men ett qväfdt skratt skakade hela den kraftfulla gestalten.

"Det var dumt, bror Palm!" sade plåtslagaren till denne, "att du skulle förstöra likkistan... vi skulle annars hafva pinat in skurken uti den, om vi också skulle raspat sönder honom till filspån."

Palm tryckte stillatigande hans hand.

"Tacka vill jag dig, mitt barn!" vände sig platslagaren till den lilla flickan; "du har roligt, du... tycker du inte vi också ha roligt?... man borde aldrig bli större och äldre än du nu är, för om man det blir, så är det förbi med alltsammans."

Plåtslagaren tog plats på en stol och satte flickan på sitt knä.

"Du är fattig som en skåpråtta, du," fortfor han; "och fattigt är det hemma hos de dina; men roligt har du, så att du kan göra andra menniskor roliga med... Akta dig för rikedom och flärd, för då blir det inte roligt längre!"

"Ack, hvad det är roligt!" svarade flickan, räckande mot honom sin nötknäppare.

"Tycker du inte jag ser ut som en nötknäppare, jag också?" sade plåtslagaren; "jag har nog fått mina hårda nötter att knäppa på, jag med... rasande illa, att jag inte

ska vara af trä som den der!... Hör du på, min lilla unge!“ tillade han, i det han smekte hennes kinder; “nu ska du vara snäll och klamera de der vackra verserna, som du klamerade häromsistens för oss... gör du det, så ska du få dig ett par vackra kängor att gå i julmarknaden med.“

Derefter stälde han flickan midt på golfvet och satte sig sedan på en stol midt emot henne.

Den lilla flickan såg glad på sina små fötter, ty hon såg redan på dem de nya vackra kängorna.

“Du ska röra på armarne med,“ bad plåtslagaren, “för då går det lättare att rimma, och så ser det så naturligt ut, min lilla stumpa!“

Flickan rörde på armarne, såsom mästaren önskade, och började med mera uttryck i sin späda stämma, än som vanligtvis är fallet hos barn:

»Gode Engel, o! jag känner dig,
Milda Tålamod, af lycklig öfning;
Lidandet har invigt äfven mig
I din hemlighet, med långsam pröfning.

Då den dödlige, till nöden dömd,
När sig, irrande som fjällens renar;
Då han trampad, obemärkt och glömd
Kryper fram som plantan mellan stenar:

Då han, tärd af plågors sena gift,
Tusen gånger dör och återvaknar;
Skådar i sitt lif en ryslig grift,
Men i griften hennes hvila saknar:

Lönt för nyttans dagar som Sokrat,
Och som Galilé för mödans nätter;
Då han blott känt lyckan af dess hat,
Menskor blott af deras oförrätter:

Då han sist med skumma blickar ser
Ålderns hopa sig på lifvets börda;
Då för honom intet — intet mer,
Endast han för döden är att skörda:

Trogna genius' nalkas du så skön
Döfvar smärtorna, förbinder såren;
Gör af orättvisan sjelf en lön,
Och strör blommor öfver silfverhåren.

Som, vid åskans öfverlägsna röst,
Herden stämmer upp sin hymn i dalen;
Ljuft du framgår i din hjeltes bröst,
Och melodiskt genomljuder qvalen.

Öfversvallad blott, men ej fördränkt,
Hon bekymrens svarta vågor plöjer;
Simmarns bild, som, under böljan sänkt,
Öfver den sitt fria hufvud höjer.

Lid och hoppas! — Sällheten försvann;
Men hon skall förädlad återfinnas.
Blott en enda olycka är sann:
Den, af olyckan att öfvervinnas.»

Under det flickan sålunda ur minnet uppläste ofvan intagna verser ur Valerii sköna och allmänt bekanta poem: "Tålamodet", hvilade allas blickar på henne, liksom på ett öfverjordiskt väsende. Föreföll hon dem kanhända såsom en räddande engel, sväfvande öfver stormande vågor och deribland drifvande spillror af krossade farkoster? Nog af, hvar och en glömde för ögonblicket sina själsqval vid ljudet af visdomens ord från barnsliga läppar. Så flydde Sauls onde ande för tonerna af Davids harpa.

Sedan flickan slutat den vackra sången, sprang plåtslagaren upp från sin stol, tog henne i sin famn och kysste henne.

"Gud signe dig!" ropade han med en tår i ögat; "det lägger sig som bomull kring hjertat, när du håller på så der! . . . det blir något af dig med tiden, din lilla byting!"

Den hederlige plåtslagarens spådom gick i fullbordan. Den lilla flickan, som nu gladde sig åt sin enkla yllehalsduk, fick en gång glädja sig åt vida mera lysande gåfvor. Hon, hvars späda stämma jagat skuggorna ur handtverkarens dystra boning, blef en dag oumbärlig för en hel allmänhets njutning af skön konst och förädlad smak; ty den lilla flickan var — Emilie Högqvist.

Han hade då äfven sin betydelse, etiketten på karamellen — den lilla grafvården bland myrten och lager.

Strax derefter försvann hon ur julrummet med sina julklappar och sin barndomsglädje, ty det var långt lidet på natten. Den onde anden vände snart åter till plåtslagarens hus; men harpotonen, som första gången förjagat honom, hördes då icke mera.

Tjugonde kapitlet.

Välgöraren.

"Hvad lille herr Johan dröjer länge!" sade följande juldagsmorgon klädståndsfrun till Stenfjälls enka och dotter, hvilka innehade ungefär samma platser som föregående afton; "säkert har han träffat baronen, och baronen vill inte släppa honom ifrån sig så snart."

"Jag bara fruktar," yttrade fru Stenfjäll, "att han uppehåller baronen för länge, för när Johan en gång kommer in på talet om sina lexor, så vill han aldrig sluta ... jag är bara ledsen för det."

"Det var emellertid rätt bra, att herr Johan gick till honom, för annars hade det sett otacksamt ut, eller också hade baronen kunnat misstänka, att den vackra julklappen icke framkommit."

"Ack, den hederlige herrn!" sade fru Stenfjäll; "om han visste, hur lyckliga han gjort oss i vår olycka! ... Gud skall en dag vedergälla honom för den välgerning, han bevisat oss."

"Det ska han visst, det," utlät sig klädståndsfrun, torkande sina ögon med snibben af sin halsduk.

Sofia, som låg på soffan, vände sitt ansigte mot modren med en frågande blick.

"Vill du något, mitt barn?" frågade modren, lutande sig öfver dottren.

"Ingen underrättelse från honom än?" hviskade Sofia.

"Ingen."

"Ingen biljett? ... inte ett enda ord, som kunde upplysa oss om hans tillstånd?"

"Nej, min flicka!"

"Det tillstår jag," inföll klädståndsfrun, som hade skarp hörsel, "att nog hade häradshöfdingen kunnat skrifva några rader till mamsell."

"Hvad skulle han väl skrifva om?" ropade Sofia, bestört öfver att någon hört hennes fråga till modren.

"Kors ja," svarade klädståndsfrun, "några ord till tröst åtminstone."

Sofia vände tigande sitt ansigte mot väggen.

"Vill du inte sofva något, mitt barn?" frågade modren; "du har ju inte fått en enda blund i dina ögon på hela den långa natten."

"Jag förmår inte sofva, mamma!... mitt hufvud värker så."

"Det går aldrig an, att mamsell ligger så der," inföll den omtänksamma klädståndsfrun, "mamsell bör klä på sig och gå ut i friska luften, så går nog hufvudvärken öfver... det är ju den vackraste vinterdag man kan tänka sig."

"Vill du klä på dig och gå ut i friska luften, Sofi lilla?"

"Nej, jag har alls ingen längtan derefter," svarade Sofia.

"Frun står aldrig till svars för att mamsell så der beständigt får följa sin egen vilja," menade klädståndets herrskarinna; "barn måste rätta sig efter gammalt folk, som nog veta hvad som bör vara, och jag påstår en gång till, jag, att mamsell tar lifvet af sig, om hon fortfar att vara inne och insupa den fuktiga luften... här fuktar ju som i en källare."

"Tror frun att helsan lider deraf?" frågade Sofia.

"Ja, visst gör den det."

"Så mycket bättre!... så mycket förr får jag njuta af den friska luften i ett bättre land."

"Men mamsells fru mor lider också deraf, ska jag säga mamsell."

"Önskar mamma, att jag går ut?"

"Ja, nog önskar jag det både för din och min egen skull... bara du orkar gå, mitt barn!"

"Jag är inte så svag heller," svarade Sofia, bemödande sig att uppstiga från soffan.

"Men du får lof att äta något först, Sofi lilla," sade modren.

"Det är nödvändigt, för mamsell har ju inte smakt ett Guds skapade grand på ett helt dygn," tillade den beskedliga klädståndsfrun.

I detsamma öppnades dörren, och en gosse inkom, som lemnade ett bref och gick, sedan han förklarat att han ej hade något svar att afbida.

Sofia spratt till och sträckte rodnande handen efter brefvet, hvilket också var adresseradt till henne; men när hon sett på utanskriften, återgaf hon det bleknande till modren med begäran, att hon ville uppbryta och läsa detsamma, hvilket också skedde. Brefvet var af följande innehåll:

"Min bästa mamsell!

"Jag får med några rader frambära ömma föräldrars tacksamhet till er för det ni återskänkt dem en son, som de länge ansågo förlorad för dem. Både jag och min kära man uppfatta alltför väl den stora sjelfuppoffring ni gjort och skola bedja Gud, att han i sin nad ville skänka er den tröst, som ert ädla hjerta förtjenar. Kanske skall ni i er billiga sorg förebrå oss att icke hafva befrämjat en förening, som ifrån första stund varit emot vår vilja; men en flicka, så förståndig som ni är, skall nog inse, att de afsigter, föräldrar hafva med sina barn, icke kunna vara andra än de bästa och för deras framtid lyckligaste samt att barns förbindelser aldrig kunna blifva af båtnad för dem, när föräldrars välsignelse ej hvilar deröfver. Gustaf utfor visserligen i början uti de hårdaste tillvitelser emot oss, hvilka djupt sårade våra hjertan, som aldrig upphört att älska honom och ömma för hans väl; men han har nu blifvit förståndigare och lugnare. Han blyges öfver att en qvinna skall vara starkare än en man i lidandets och pröfningens stunder. Han har lofvat att vistas hos oss hela julhelgen och att inte mer företaga något, som han vet vara hans föräldrar emot. Han helsar er genom mig och säger, att ni städse skall förblifva hans käraste minne. Hvad mig och min kära man för öfrigt beträffar, så är det vår, liksom vår sons, mening, att efter bästa förmåga vara er och edra kära anhöriga till tjenst och nytta, i det hopp, att hvarken ni eller er fru mor skola sätta er emot de anordningar, vi af innersta välmening ämna vidtaga, för att uppfylla en för våra hjertan kär och helig pligt. Inneslutande härmedelst allas vår gemensamma helsning till er, er fru mor samt edra syskon, framhärdar jag en

"ödmjuk tjenarinna och vän

"*Catharina Anker*."

"Om jag får säga min tanke," anmärkte klädständsfrun, sedan fru Stenfjäll slutat läsningen, "så tycker jag att det varit mera passande om unga herrn sjelf skrifvit till mamsell."

"Det andas högmod i hvarenda rad," tillade fru Stenfjäll.

"Han är nu förståndigare och lugnare," upprepade Sofia sorgset.

"Vidtaga anordningar till vår tjenst och nytta . . . kan man se!" mumlade modren med förtrytelse.

"Sedan man klöst ihjäl en menniska med tassen," yttrade klädståndsfrun, "så vill man slicka lif i henne med den giftiga tungan."

"Låt oss gå ut, mamma...nu behöfver jag frisk luft!" ropade Sofia med en ifver, som förvånade de båda fruarna.

Den arma flickan! hon visste alltför väl, att det var hon sjelf som sammanflätat och riktat den gissel, som träffat hennes hjerta, ty det var hon sjelf som brutit förbindelsen med Anker; men icke desto mindre föreföll det henne nu som hade slaget kommit från en annans hand. Aftonen förut gladde hon sig vid den föreställningen, att Gustaf blifvit försonad med sina föräldrar och firade sin julafton hos dem; nu smärtade det henne att höra honom vara "förståndigare och lugnare". Hon ryste för att se och tala med honom, af fruktan att då svigta i sitt en gång fattade och verkstälda beslut; men detta oaktadt smektes hennes hjerta af hoppet att han skulle återkomma och allt åter blifva såsom det varit förr. Att på en gång vilja och icke vilja utgör kanske menniskans djupaste olycka, ty det väpnar henne på samma gång mot sig sjelf och andra. Sofia led nu grufliga qval; ty den kalla verkligheten hade med ens utsläckt hoppets svagt flämtande låga, och känslan af den sjelfuppoffring, hvaröfver hennes hjerta och mun hittills varit stolta, dukade under dervid, lemnande rum för blygseln öfver egen svaghet. Sådan är menniskan. Hvem vet om så många godvilligt skulle hafva underkastat sig martyrdöden, om de förut i föreställningen förmått uppfatta hela massan af de qval, de gått till mötes.

Johan inrusade nu i kammaren med ett knyte i handen och ett ansigte blossande af glädje.

"Se, hvad jag har fått!" ropade han, i det han upplöste sitt knyte och framplockade den ena boken efter den andra; "se bara... Ack, hvad den baronen varit god mot mig!... alla de här böckerna har han gifvit mig och flere har han lofvat mig ändå... se så'na vackra band... se mamma! se, Sofi lilla! se, goda fru... Hvad han är för en engel, den baronen!"

"Och allt det der har du fått af honom!" ropade modren, delande sonens glädje.

"Ja, mamma!... det här är Livius, det var en romersk författare, det, som jag får läsa när jag kommer på gymnasium... det här är Ovidius, som jag får läsa när jag

kommer i qvarta ... här är Nya Testamentet i det grannaste band, det skulle mamma ha ... och den här vackra psalmboken skulle jag ge åt syster, sade baronen.“

“Alltid sig lik, alltid sig lik!“ utropade klädståndsfrun med den rörelse, hvaraf hon ständigt greps, när man talade om den englalike baronen.

“Men det var inte nog med det,“ fortfor Johan jublande, “jag måste tala om allt för honom, om pappas rysliga död, om mammas bekymmer, om systers lidanden och att det var slut mellan henne och Anker ... då gret han och kunde inte tala på länge ... och jag gret med, vet mamma.“

“Jo jo men, han vet nog hvar skon klämmer, han,“ inföll klädståndsfrun.

“Men vet du, Sofi, hvad baron sade? ... jo, han sade, att han skulle tala med Gustafs föräldrar och att allt nog skulle bli bra igen ... Men jag hade så när glömt ... han skref några rader till mamma, och se här är biljetten.“

Modren ryckte biljetten ur sonens hand och började läsa, under det hennes ögon svälde af stolta moderstårar.

“Högädla fru!

“Jag tycker om er son. Det är en vetgirig gosse och för sin ålder ovanligt förståndig. Jag lyckönskar er till att vara hans mor, och det skall blifva mig ett synnerligt nöje att kunna vara honom till nytta så väl under hans studier som ock när han söker sig anställning på den bana, han kommer att välja. Er son har med en uppriktighet, som jag alltid vet värdera både hos barn och äldre, omtalat för mig de olyckor, som hemsökt ert hus, och jag deltager af hela mitt hjerta deruti. Bed er dotter icke öfverlemna sig åt förtviflan, ty att häfva missförstånd, uppkommet mellan älskande eller deras slägt, är visserligen svårt, men icke alltid omöjligt ... Emellertid anser jag det nödvändigt, att er dotter söker någon förströelse, tills allt hunnit återställas på sin gamla fot. Jag tager mig derför friheten att tillbjuda er mitt ekipage på förmiddagen, för att, jemte son och dotter, göra en promenad ut genom någon af tullarne. Jag föreslår en lustfärd till min egendom Sjöberg, som ligger ett stycke utom Roslagstull, der en gammal tant till mig för det närvarande vistas. I hopp att mitt välmenta förslag icke afslås, har jag befalt en af mina betjenter att genast fara ut till Sjöberg, för att förbereda ma chere tante på ert

besök, hvilket skulle glädja henne i den enslighet som der omgifver henne. Om min tid medgifver det, är det min afsigt att sjelf resa ut i dag, och jag torde då möjligtvis få nöjet att göra er personliga bekantskap samt derjemte göra mig närmare underrättad om den brytning, som förstört er julglädje. En klok läkare måste först gå till sjukdomens källa, innan han kan ordinera. Genom egna olyckor lär man sig att deltaga i andras, och må detta lända mig till ursäkt för den frihet, hvarmed jag vågat blanda mig i familjeförhållanden, som hittills varit främmande för mig.

d. 25 Dec. 1822. "Med fullkomlig högaktning
"högädla fruns ödmjuke tjenare
"*Rudolf Svärdfält.*"

"Jag kan inte komma ifrån min förvåning!" utbrast fru Stenfjäll, efter att hafva uppläst baronens skrifvelse; "så mycken godhet har jag icke ens kunnat drömma om."

"Jag är som jag vore fastväxt vid stolen," förklarade klädståndsfrun; "men, som jag sagt, det är honom likt, det der."

"Sofi, hvad ska vi göra?... ska vi begagna oss af baronens artiga tillbud?" frågade modren.

"Jag vet inte, mamma!... allt är numera likgiltigt för mig," svarade Sofia med tankarne åt helt annat håll.

"Det dröjer visst inte länge förrän ekipaget är här," sade Johan, "för jag hörde baronen säga till sin betjent, att han genast skulle sätta före och köra hit."

"Visst bör herrskapet åka ut," tillrådde klädståndsfrun; "baronen skulle kanske taga det illa upp om herrskapet läte ekipaget fara tillbaka, utan att begagna sig deraf."

"Men att åka ut så der på helgdagsförmiddagen," anmärkte fru Stenfjäll, "skulle kanske se underligt ut i annat folks ögon."

"Säkert är det täcksläde," förmodade den förståndiga klädståndsfrun.

"Ja, mamma, det är täcksläde," inföll Johan; "jag hörde baronen säga så."

"Nå, då kan ju inte en kristen själ se hvem som åker uti den," anmärkte klädmäklerskan.

"Hur är det, Sofi, är du road af att åka ut?" frågade modren.

Sofia hörde icke sin mors fråga, men ymniga tårar lättade hennes beklämda bröst.

"Söta Sofi!" bad Johan; "far ut med, så få vi alla så roligt."

"Ni ska få se, det lyckas nog för baronen att ställa allt i ordning igen," uppmuntrade klädståndsfrun; "får han bara tala med den sturska instrumentmakerskan, så blir det nog annat ljud i skällan."

Sofia spratt till och vände sina ögon mot den uppmuntrande frun. Tårarne voro i ett ögonblick upptorkade af det solsken, som strålade från det uppgående hoppet. Men innan hon hann svara, nåddes hennes och de öfrigas öron af välljudande bjellrors klang och en stor täckt herrskapsrack höll utanför fönstret. Johan rusade under glädjerop ut, för att välkomna det friherrliga åkdonet.

"Redan här!" ropade fru Stenfjäll.

"En kusk i björnskinnsmössa med guldtofsar ... jo, jag tackar, jag!" yttrade klädmäklerskan, som skyndat till fönstret.

"Redan här!" upprepade Sofia med ett svagt småleende.

"Och sa'na hästar se'n!" fortfor klädståndsfrun; "ramsvarta och dansande framför den granna racken ... den som inte tycker om så'na hästar, den är inte menniska."

"Hvad säger du, Sofi, ska vi fara? ... orkar du kläda på dig?" frågade modren.

"Hemma eller borta, allt är mig detsamma ... låt oss då fara!" svarade Sofia.

Johan inkom, och när han såg mor och syster laga sig i ordning till färden, hoppade han af glädje, under det han letade efter sin öfverrock och mössa.

"Men om Sebastian kommer medan vi äro borta!" sade fru Stenfjäll; "det är besynnerligt, att han inte redan varit här på morgonen ... Om Johan kunde springa till honom först."

"Vill mamma, att jag springer till Sebastian?" frågade sonen; "kanske han vill följa med."

"Herr Sebastian har säkert gått i högmessan med sin fästmö," menade den kloka frun; "jag vill minnas han sade, att de skulle gå i Jakob, för att höra doktor Hedrén ... hela verlden springer nu för att höra honom, gubevars!"

"Men hur får han veta, hvart vi tagit vägen?" frågade fru Stenfjäll.

"Kors, jag stannar ju hemma, jag," svarade klädmäklerskan.

“Det är allt plats i racken för frun med,“ försäkrade Johan, som var en artig kavaljer.

“Jag är inte bjuden, jag,“ genmälte hon; “men nog skulle jag följa med ändå, om jag bara hade tid . . . jag dröjer derför hemma, för borta är bra, men hemma bättre . . . jag vill laga i ordning middagen tills herrskapet kommer hem.“

Under detta samtal svepte fru Stenfjäll och hennes dotter in sig i sina öfverplagg, hvarefter de med Johan i spetsen lemnade rummen och togo plats i den rymliga racken.

“Lycka till godt nöje!“ ropade klädståndsfrun till de åkande.

“Tack, goda fru! se väl efter hemma!“ svarades inifrån racken, hvilken derefter satte sig i rörelse och snart var ur sigte.

“Lycksam resa!“ sade assessor Levander, som, i detsamma racken försvann, framträdde från ett hörn af gatan och nickade åt klädståndsfrun, hvilken ännu stod qvar i porten.

“Ah! herr assessorn!“

“Bra, min sötaste fru! . . . det gick ju som en slängpolska.“

“Lättare än jag trodde, herr assessor!“

“Det måste väl gå, ty ni hade ju saken om hand . . . Boet är alldeles tomt, kan jag förstå.“

“Tomt som min hand,“ försäkrade frun, framräckande, liksom till bevis, handen.

“Boet må gerna vara tomt, men handen får inte länge vara det,“ svarade Levander, i det han lade en hopvikt bankosedel i klädmäklerskans hand.

Klädståndsfrun, angenämt öfverraskad, neg djupt och tackade.

“Det ska inte heller dröja länge,“ sade assessorn, “förrän den andra handen får en lika vacker handske.“

Frun visade begge tandraderna och neg allt djupare och djupare.

“Frun har ett bref att ge mig, ser jag på de klara ögonen,“ yttrade assessorn under ett fint leende.

Frun framtog ett bref ur barmen och räckte det åt assessorn.

“När kom det?“

“I går afse, herr assessor!“

"Godt! ... jag förmodar, att man inte i dag ännu sett till hans vackra ansigte?"

"Nej, Gud vare lof! ... jag var inte så litet orolig för att han skulle komma hit och förstöra alltsammans, för ännu är hon galen i honom."

"Det visste jag, och derför lagade jag så, att den gunstig herrn blef uppehallen af andra saker."

"Men om han nu kommer hit?"

"Sa är det ingenting som hindrar honom ifrån att kyssa spåret efter den älskades fot, i fall han slipper in."

"Men om gesällen, den drasuten, kommer?"

"Sa träffar han ingen hemma och gar sin väg ... för resten har han nu sig sjelf att tänka på, vill jag hoppas."

"Jo jo men."

"Om nagot nytt bref anländer, så ..."

"Sa skickas det till herr assessorn," inföll frun.

"Sa är det, ja ... Hur är det, hvar uppehåller sig fruns snälle son nu för tiden?"

"Tro mig, jag det vet."

"Vet frun om han numera har något att göra med min vän Palm?"

"Jag vet inte om han lefver eller är död ... alltse'n jag körde bort honom, så ..."

"Sa har han varit borta ... så mycket bättre ... det är alls inte skäl att aterkalla honom."

"Gud bevare mig väl för att göra det!"

"Det är en stor skälm, den der pojken, och inte att lita på."

"Han har gjort mig mycken sorg," sade klädmäklerskan med ett vidrigt grin.

"Arma modershjerta! ... men det fins en annan, som det är af högsta vigt att fa reda pa."

"Hvem då?"

"Er lilla fosterson."

"Rudolf?"

"Ja visst ... hvar är han?"

"Honom tog Olof med sig."

"Satan sa dumt! ... ni maste skaffa rätt på den pojken, kosta hvad det kosta vill!"

"Det blir allt svart, för Olof vill visst inte släppa honom ifrån sig."

"Gossen måste uppsnappas och döljas, utan att er son vet hvem som tagit honom eller hvar han uppehåller sig ... ni kommer till mig i eftermiddag, så få vi talas vid derom ... Adjö, madam Solberg! ... för tusan, fru, skulle jag säga."

Assessorn lemnade derefter den värda frun, hvilken, såsom läsaren finner, avancerat från tiggardrottning och kaffeförsäljerska i det gröna till klädmäklerska. Förra hösten hade hon gått i "kompani", såsom det hette, med klädmäklerskan Strömberg och äfven flyttat tillsammans med henne, hvilken bodde vid Skeppargatan i samma hus som enkefru Stenfjäll. Fru Solberg, som, enligt uppgift, kort tid derefter erhållit ett vackert arf efter en afliden slägting, hade strax afträdt hela rörelsen till fru Strömberg, hvilken då flyttade ifrån Skeppargatan, emedan fru Solberg, som under tiden blifvit bekant med Stenfjälls enka, för denna fattat en synnerlig vänskap och derför beslutit att bibehålla fru Strömbergs rum. Fru Stenfjäll och hennes dotter, ehuru de framför allt älskade ensligheten, kunde dock icke afvisa en granne, hvilken städse visade dem det innerligaste deltagande och bemödade sig att i allt vara dem till tjenst. Den lyckliga arftagerskan var den gladaste menniska i verlden och sökte genom muntert samtal skingra mamsell Sofias dystra lynne, hvarför hon också kallades för den trefliga klädståndsfrun, en benämning, af hvilken hon fortfarande förstod att göra sig allt mer och mer förtjent. De stunder af dagen, då Anker vistades hos sin fästmö och blifvande svärmoder, infann hon sig aldrig hos sina vänner, ty hon var för grannlaga för att vilja störa tvenne älskandes samtal och smek, men alltid talade hon väl om den gode häradshöfdingen, underlåtande dock icke att bittida och sent beklaga det svåra förhållande som uppstått mellan honom och hans föräldrar. Den trefliga klädståndsfrun hade många bekanta inom Stockholm, hvilka, när hon råkade dem ute, berättade för henne, att instrumentmakaren och hans fru sörjde öfver den förlorade sonen, så att de blifvit tunna som skuggor, att de ämnade göra sonen arflös samt mycket annat, som visserligen oroade mamsell Sofia och gaf näring åt hennes mörka föreställningar af framtiden, men på samma gång erbjöd henne sjelf tillfälle att trösta den bedröfvade flickan. Åberopade hon någon gång det vackra religionsbudet: "du skall hedra din fader och moder, på det dig må väl gå och du må länge lefva på jorden", så kom hon genast derpå

tröstande fram med ett annat som heter: "en man skall öfvergifva fader och moder och blifva när sin hustru" ehuru hon måste medgifva, att man och hustru icke vore alldeles detsamma som fästman och fästmö. När slutligen Sofia ånyo ville lösa sin förbindelse med Gustaf, för att återlifva det goda förhållandet mellan föräldrar och barn, uppmuntrades hon dagligen af den trefliga klädståndsfrun till denna ädla handling, hvilken, enligt hennes förutsägelse, icke kunde hafva annan följd, än att instrumentmakaren och hans hustru, bevekta af det storartade i en sådan sjelfuppoffring, slutligen skulle gifva med sig, till allas hugsvalelse och lycka. Sålunda tänkte och yttrade den trefliga klädståndsfrun, gifvande slutligen sina vänner ett nytt prof af sin vänskap derigenom, att hon öfvertalade dem att begagna sig af den ädelmodige baronens godhet och åka ut, för att förströ sina bekymmer i den friska luften.

Sedan assessor Levander tagit afsked af den trefliga klädståndsfrun, styrde han sin kosa åt Storgatan. Men innan han hunnit denna gata mötte han en reslig figur, som gick honom rakt på lifvet och lade sin hand på hans axel. Denne figur var plåtslagaregesällen Sebastian Stenfjäll. Hans ansigte var blekare än snön som betäckte gatan, men hans ögon sprutade eld, när han stod framför assessorn.

"Hvad behagas?" frågade denne, stirrande på Stenfjäll, liksom på en fullkomligt obekant.

"Det är ju assessor Levander?" frågade Sebastian, något förbryllad af assessorns lugn.

"Mitt namn är Alberg," svarade Levander, "kommissarie i rikets ständers bank."

"Alberg?" stammade gesällen, dragande sin hand tillbaka.

"Förlåt mig!" utlät sig assessorn; "det är ju vice komminister Alm jag har den äran att tala med?"

"Vice komminister Alm?" mumlade Stenfjäll, "jag begriper inte . . ."

"Ja, jag tyckte väl jag såg rätt," fortfor Levander med mycken artighet; "jag får be herr komministern vara god och inte glömma sitt lån i bankodiskonten, ty det lider mot slutet af andra respitmånaden och straffräntan går till pengar, ska jag säga . . . ödmjukaste tjenare, herr komminister!" tillade han derefter, lyfte på hatten och gick med långsamma steg ifrån den förbluffade plåtslagaregesällen.

Sebastian gapade en stund efter den bortgående. Derefter vände han sig om och stod snart bultande på sin moders dörr. Förvånad öfver att ingen var hemma, gick han upp till den trefliga klädståndsfrun, för att af henne få veta, hvart hans mor och syskon begifvit sig.

Assessor Levander fortsatte sin väg med raskare gång, sedan han väl kommit in på Storgatan; men utanför Ladugårdslands kyrkogårdsport hejdades han af häradshöfding Anker, hvilken icke heller såg så glad ut, att hans ansigte var angenämt att skåda.

"Jag har varit hemma hos er, herr assessor," ropade Anker.

"Jag beklagar att jag inte var hemma... får jag lof att veta anledningen till ett så kärt besök?"

"Jag har något högst angeläget att säga er, min herre!"

"Vill ni kanske återtaga den gafva, ni gaf mig i julmarknaden i går?"

"Hvilken gåfva?"

"Kors, ert förakt. vet jag... kommer ni inte ihåg det?"

"Jag kommer för att fordra räkenskap af er!" ropade Anker, med möda tyglande sin harm.

"Det var besynnerligt, min bäste häradshöfding!...jag vet mig aldrig hafva haft några affärer med er."

"Ni är en baktalare!... en eländig skurk!"

"Det är som jag alltid sagt," ropade Levander, utan att röra en enda ansigtsmuskel; "i underdomstolar är det rakt omöjligt att lära sig någon hyfsning... det är bättre att herrn går hem till sin fästmö."

"Min fästmö!... hvad har ni med min fästmö att beställa?"

"Jag träffade nyss er svåger, plåtslagaren, och han såg ut som han redan på morgonqvisten fått sig en åderlåtning på hvardera armen."

"Hvad är er mening, menniska?"

"Kors, den stackars gossen berättade mig, att hans syster fått en slagattack på morgonen."

"Sofi! store Gud!" ropade häradshöfdingen och skyndade bort.

"Den ene krabaten efter den andre," sade Levander för sig sjelf; "jag tycker så roligt de der välsignade svågrarne ska få, när de träffa hvarandra!"

Derunder skrattade den gladlynte assessorn så våldsamt, att en äldre fru, som i detsamma kom genom kyrkogårdsporten, var nära att af förskräckelse tappa psalmboken.

Hemkommen till sig, möttes han i tamburdörren af sin gamla hushållerska, hvilken med en betydelsefull min underrättade honom, att "mamsell var derinne och väntade på assessorn".

"Se så, nu börjar högmessan!" sade han för sig sjelf.

"Hon ser så gråtögd ut, vet assessorn," tillkännagaf hushållerskan.

"Jo jo, vinterkylan lägger sig på ögonen ... En herre har sökt mig medan jag varit borta?"

"Ja, en lång vacker herre, som blef så ledsen för han inte träffade assessorn."

"Hör på, min kära Johanna, om någon vacker eller ful herre söker mig, så är jag inte hemma."

"Ja."

"Synes han ledsen för det han inte råkat mig, så trösta honom med det, att jag nyss rest bort på landet och inte kommer hem på flere dagar ... förstår hon det?"

"Ja, jag förstår."

"Den ende jag tar emot är baron Svärdfälts betjent."

"Ja, jag vet."

"Hvad har hon till middan i dag?"

"Färsk bringa, grönkål och en liten snöripa ... vanlig juldagsmat, herr assessor."

"Lägg till några bakelser och hemta upp en silfverhals ur källaren, vi ha ju fruntimmersfrämmande, kära Johanna!"

"Som assessorn befaller."

Levander lemnade sin tulubb åt hushållerskan och inträdde i sin våning. Han bodde som en liten prins, den förträfflige assessorn. Först befann man sig i salongen med en stor ljuskrona i taket och en turkisk matta öfver hela golfvet, hvarifrån höjde sig ett kolossalt divansbord af mahogny, omgifvet af stora och dyrbart öfverklädda fåtöljer eller så kallade emmor. Kring väggarne voro divaner med rödt damaståfverdrag placerade, och gigantiska sällsynta krukväxter uppspirade ur porslinskrukor, stående närmast panelningarne, och beskuggade hela fönstren. Till höger om salongen såg man in i den vackra sängkammaren, hvars väggar pryddes af oljefärgsmålningar i breda förgylda ramar, och till venster hade man assessorns skrifrum, möbleradt i

harmoni med de öfriga rummen. Det var till skrifrummet Levander begaf sig. Inkommen, lät han sin blick länge hvila på soffan. På denna satt plåtslagarens dotter med hufvudet lutadt mot ena soffkarmen och slumrande på det sättet. Hennes ansigte var hvitt som marmorskifvan på assessorns chiffonnier, men rundt omkring de tillslutna ögonen slöto sig breda röda ringar, fuktiga af tårar. De lösgjorda lockarne, som nätlikt lågo öfver den fulla barmen, rörde sig vid dennas oroliga häfningar och de hemskt sprittande läpparne tillkännagåfvo, att det ej var bland sällhetens myrtenlundar på vägar af rosor, som slumrerskans drömmande själ sväfvade. En svart klädning af bombasin omslöt den sofvande flickan och de allrasomsötaste små fötter, maskerade af de finaste hvita bomullsstrumpor, blänkte fram nedanom klädningsgarneringen och hängde i kors öfver soffkanten, utan att röra golfmattan, hvarpå skorna lågo, förmodligen afkastade under den oroliga sömnen. Den högra handen doldes under slumrerskans hufvud, men den venstra hvilade på soffan, glänsande som en hopknuten ros af hvitt silkessammet.

Assessorn närmade sig på tå den sofvande och syntes fröjda sig åt den sköna synen.

“Satan så söt!“ anmärkte han för sig sjelf; “äfven då rosorna göra sitt himlasprång från kinden till ögongropen, taga de sig väl ut, de förförerskorna, i synnerhet när de sofva ... Qvinnorna borde aldrig skådas annorlunda än som sofvande ... jag hör väl tusen gånger hellre de oartikulerade ljuden från rosenläppar, hviskande i drömmarnas tunna språkrör, än deras ogrammatikaliska prat, när de äro vakna ... Sof derför sött, du tjusande oförstånd! ... finge du slumra tills jag väckte dig, så skulle du slumra i evighet! ... jag hade, min själ, god lust att med några droppar opium vattna blommorna på dina läppar!“

Assessorns mönstrande blick föll nu på flickans venstra hand.

“Ringen är borta!“ sade han med ett triumferande löje på sina läppar; “det der gråter inte guldsmeden åt.“

Derefter skred assessorn till sitt skrifbord, slog sig ner dervid och framtog det bref han fått af madam Solberg. Han bröt och läste det, derunder mumlande för sig sjelf:

“Jaså, min gode häradshöfding! Du tror då att dina föräldrars ovilja mot föreningen med den älskade Sofi mera grundar sig på andras intriger, än på de huldas eget tycke ...

Du har en fiende som stämplar mot dig och din kärlek ... du begriper inte motiverna dertill ... Den kortsynte unge mannen tror väl, att jag är alldeles förryckt, som blandar mig i hans kärlekshistoria, utan att han kan upptäcka någon orsak dertill! ... Vänta bara, den tid kommer nog, då du skall göra mig rättvisa och lära dig inse, att jag är något mera än en simpel kältring, som utan rim och reson bringar folk i lufven på hvarandra ... Hvad rang du då ger mig i stället, kan just göra mig detsamma, din snushane! ... Jaså, mammas och pappas ögon skola en gång öppnas, tror du ... Fägnar mig, min gosse lilla! ... "Var lugn, min Sofi! lita på min kärlek och på mina bemödanden för vår gemensamma lycka, jag skall besegra alla hinder, så väl dem, hvilka andra lägga i vår väg, som dem, hvilka uppkomma ur dina egna föreställningar" och så vidare ... Han väpnar sig både mot himmel och jord, den tappre häradshöfdingen ... "I dag på förmiddagen är jag uppkallad till presidenten, hvad han vill mig, vet jag inte" ... Men jag vet det, jag, min gubbe! ... "Men ifrån honom skyndar jag till dig" ... För sent, min hedersvän! ... otur på förmiddagen ... otur på eftermiddagen ... och i morgon är du på väg, för att skipa lag och rätt bland bönderna i Jemtland ... kom nu och säg, att jag intrigerar mot din befordran också! ... Ett nytt kärleksglödande bref, alldeles genomdränkt af afskedets tårar och med hoppets solstrålar genom duggregnet, kommer från dig till ... till mig, det förstås ... och detta med rätta, som kunglig hofrätten skrifver."

Efter detta samtal med häradshöfding Ankers bref till Sofia Stenfjäll öppnade han en låda i skrifbordet och gömde sorgfälligt brefvet deruti. Derpå tog han från bordet en liten ask af perlemor, plockade derutur några pastiljer, hvilka han stoppade i sin mun, och sträckte sig derefter makligt i sin stora länstol, med ögonen mot taket. Så hade han väl sutit sina goda fem minuter, då han hörde att det började röra sig på soffan bakom honom. Han fortfor icke desto mindre att betrakta de bronsfärgade sfinxerna på den breda tapetbården vid taklisten. En djup suck bakom hans rygg nådde hans öron, men hans ansigte förändrade sig icke mera deraf, än de ansigten gjorde, dem han hade ögonen på. Slutligen kände han sin ena skuldra vidröras af en lätt hand och ett svall af lockar falla honom öfver ansigtet, och han såg nu ett par tårfylda ögon, som riktades emot honom.

"Jag tror du är vaken, min söta Charlott!" sade han med den mjukaste stämma, i det han tog flickan om lifvet och satte henne på sitt knä; "du har sofvit, så dina sköna ögon blifvit alldeles röda, men jag vågade inte störa din goda sömn."

"Det är inte af sömn som mina ögon blifvit röda," svarade flickan.

"Ja, min själ, tror jag inte du har gråtit och det på sjelfva juldagen."

"Min far har jagat mig ur mitt hus och jag vet inte hvart jag skall taga vägen," snyftade hon.

"Är han galen?... jaga sitt enda barn ifrån sig... hvad har du då gjort honom för ondt?"

Flickan stirrade på Levander med en sådan förtviflan i sina blickar, att den skulle hafva förskräckt hvilken annan som helst än sfinxen i stolen.

"Du får lof att berätta allt det der för mig, stackars flicka!... det är väl inte så farligt som det låter."

"O, det var en ryslig julafton!" jämrade hon sig.

"En ryslig julafton, säger du?... hvarför var julaftonen så ryslig?"

"Hvarför skickade du mig de der olyckliga sakerna?"

"Jag förstår dig inte, min söta Charlott!... kunde jag väl låta en julafton passera, utan att skicka julklappar till dig?"

"Men dessa julklappar hafva yppat allt... jag har numera hvarken fästman eller föräldrar."

"Jag skall lära dina föräldrar hvad det vill säga, att köra sitt barn på porten!... föräldrar, som med hårdhet behandla sina barn, må skylla sig sjelfva, om de med hårdhet bemötas tillbaka."

"Förbannad vare den stund, då jag lyssnade till edra ord och blef en usling!" ropade hon, i det hon ryckte sig lös från Levanders knä och sprang upp på golfvet.

"Förlåt mig, min goda Charlott, men jag väntade inte ett så obilligt yttrande från dina läppar," sade assessorn, i det han fattade pennknifven och dermed afskar fjädern på en penna.

"Säg mig," ropade Charlott, "hvarför skickade ni mig de der sakerna?"

"Hörde du inte hvad jag nyss svarade?"

"Kunde ni inte förstå, att de skulle väcka mina föräldrars och Stenfjälls misstankar?"

"Många hafva fått presenter på julafton, utan att de någonsin fått veta hvarifrån de kommit och utan att man rört upp himmel och jord för det, min söta vän!"

"Men hvarför skickade ni äfven till Stenfjäll?"

"Också mycket vanligt, att man af artighet icke glömmer någon af gästerna, och en rakknif var väl det lämpligaste man kunde gifva en rättskaffens gesäll."

"Och hans farbror Palm?"

"Också af artighet och för gammal bek..ntskap skull ... nå, tyckte inte han heller om sin julklapp?" frågade Levander, som icke kunde underlåta att dervid draga på munnen.

"Hvad den gåfva, ni skänkte honom, betydde, vet jag inte, men han förstörde den och yppade gifvarens namn."

"Jag tror, att alla de der menniskorna äro galna ... de få julklappar och hålla ett förskräckligt oväsen ... jag har fått ingen, jag, och gråter inte för det," tillade han skrattande.

"Ni förskräcker mig, Levander!"

"Jag har burit mig dumt åt, stackars Charlott!" sade assessorn, ändrande ton; "jag märker det först nu ... När jag närmare eftersinnar, så var det mycket oförsigtigt handladt af mig; men icke förtjenar jag derför så stränga förebråelser ... Låt oss nu bara tänka efter huru saken skall hjelpas till rätta igen."

"Den kan aldrig hjelpas mera ... för mig återstår ingenting annat än döden!" svarade flickan och kastade sig baklänges ner på soffan.

Assessorns hushållerska inträdde, bärande en säck, hvilken hon, jemte en biljett, lemnade till sin husbonde.

"Hvem har varit hit med det här?" frågade han.

"En som ser ut som en lärgosse," svarade hushållerskan.

"Är han qvar än?"

"Ja, han vill ha ett bevis af mig, att han lemnat säcken och biljetten."

"Hon sade väl att jag inte var hemma?"

"Ja, visst gjorde jag det."

"Godt! ... nå, gif honom beviset då och tag honom sedan med sig in i köket och traktera honom, så han inte kan säga, att han gått bort med julen. Tag äfven med sig den här säcken och lägg honom in i kontoret."

Hushållerskan tog säcken och gick. Assessorn öppnade biljetten och läste sakta för sig sjelf:

"Sakramenskade bof!"

"Början är god," sade assessorn och tog sig ett par pastiljer till, hvarefter han fortfor att läsa:

"Jag återskickar era julklappar med den hjertinnerliga önskan, att fan måtte taga både dem och er! ... Om ni vore en rättskaffens menniska, så skulle jag med karbasen öfver ryggen på er tvinga er att giftas med min dotter, det rötägget, som just vore ett lagom stycke åt er ... Men nu är ni en bof, den största som någonsin gått i ett par skor, och derför skall jag se hjertbloden på er ... Jag skall slå in glasögonen i skallmejan på er, så ni skall se ut som en spräckt glasmästarskylt, vill jag lofva ... er usle lurendrejare ... er afdankade bläcksudd ...

Erik Lindqvist."

Assessorn genomläste plåtslagarens korta men uttrycksfulla skrifvelse väl tre gånger, innan han, hoppande på stolen af qväfd skrattlust, stoppade ner den i bordslådan.

"Det der sökte honom," sade han sakta; "den der lappen skulle vara en prydnad för en pekoraliesamling ... Sådant der folk vet nu ingenting högre än den fysiska styrkan ... Jag tycker hvad de bestarne skulle husera, om det inte funnes lag och rätt till här i verlden! ... det eländiga packet, hvaröfver religionen gråter, men hvaråt förståndet skrattar!"

"Hvad skrifver min far?" frågade en darrande röst från soffan.

"Gubben är litet kort om hufvudet, det förstås," svarade Levander; "men det var ändå artigare än jag väntade."

"Hvad skrifver han om mig?"

"Mot dig, mitt barn, tyckes han ganska foglig, och det vill synas, som han redan ångrade sitt beteende mot sin stackars dotter."

"Får jag inte läsa hans bref?"

"Alltför gerna, min söta Charlott!" svarade Levander, lemnande stolen och närmande sig soffan.

"Hvar är brefvet?"

"Jag har lagt det någonstans ... du skall få läsa det sedan ... fatta nu bara mod ... Lifvet kan bli sorgligt eller gladt, allt som man vill hafva det ... det beror bara på en sjelf att bestämma riktningen ... ingen prisar oss på våra grafvar för det vi gråtit och kämpat, om inte presten, så framt han får bra betaldt ... Låt derför bekymren flyga med vinden, men akta glädjen för den minsta vindpust! ...

Se här vill jag visa dig någonting syperbt i den vägen," tillade Levander. i det han tog fram ur sitt granna bokskåp en liten bok, den han uppslog och visade för Charlott; "det är poemet Axel af Tegnér, hvilket i dessa dagar utkommit. . . . läs den här strofen, mitt barn:

"Och när den långa natten skymmer
och menskan står vid grafvens dörr,
hur annorlunda då än förr
syns lifvet och dess små bekymmer"

"Är det inte gudaskönt?" fortfor den trösterike assessorn; "om man kunde röra läpparne och händerna när man är död, tro mig, min älskade, man skulle skratta rätt hjertligt åt alla sina dumheter eller också slita af ett hårstrå för hvarje tår man gjutit medan man lefde . . . Jag skänker dig den här vackra boken . . . Men," tillade han, fattande flickans hand, "jag hör på stolarnes placerande derute i salongen, att middagen är serverad . . . låtom oss se hvad Johanna, den hedersgumman, har att bjuda på . . . sedan skola vi tala om dina angelägenheter . . . Var lugn, goda flicka! . . . torka tårarne ur dina himmelsblå ögon och le mot din vän, såsom förr . . . han öfverger dig aldrig, och du kan lita på honom, som på Gud Fader!"

Omkring en och en fjerdedels mil ifrån Stockholm ligger vid Edsvikens strand och nära Danderyds prestgård den lilla, men täcka egendomen Sjöbérg. Dit anlände efter den raskaste färd på det skönaste slädföre enkefru Stenfjäll med sina barn och mottogs redan på gården af en betjent i Svärdfältska livreet, som förde dem in i salen, der de välkomnades af fröken Marie Louise, hvilken under det mildaste småleende och de hjertligaste ord beledsagade sina gäster genom de öfriga små, men smakfullt möblerade rummen. Glödgadt vin i silfverskålar serverades, och den artiga värdinnan, som alldeles icke syntes veta hvad bördshögmod var, började med sina gäster samtala om hvarjehanda. Den gamla fröken var utledsen på stadslifvet och kunde icke en gång om vintrarne trifvas i Stockholm. Att stöka med sitt lilla hushall och sin ladugård utgjorde hennes käraste sysselsättning. Hon skattade sig lycklig öfver att hafva fått hem sin älskade brorson efter hans långa utrikes resa.

Hon talade om hans godhet icke blott mot sina syskon och fränder, utan äfven mot alla menniskor. Hon lät förstå, att hennes brorson enkom för hennes trefnad inköpt det lilla Sjöbérg. Han var allas välgörare. Hon beklagade, att hennes brorsdotter, fröken Amanda, nu skulle vara nedrest till sin onkel på Himmelsta, tagande för gifvet, att hon och mamsell Stenfjäll skulle hafva blifvit de bästa vänner, i synnerhet som Amanda verkligen många gånger frågat efter henne och önskat göra hennes bekantskap. Hon ordade vidare om sin brorsons melankoli och trodde att han icke skulle lefva länge, ehuru hon prisade hans afsmak för stora verlden, från hvilken han alltmer sökte draga sig undan, för att få lefva i ro på den lugna och trefliga landsbygden. Hon klandrade lefnadssättet inom den stora verlden och ville icke för mycket godt bortbyta sin lott mot en öfverhofmästarinnas. Hon hade visserligen aldrig förut haft nöjet af herrskapet Stenfjälls bekantskap, men hoppades nu, att det ej vore sista gången hon hugnades med dess besök. Hon förklarade, att mamsell borde dricka mjölkbrunn nästkommande sommar och att Sjöbérg, som var ett af de skönaste ställen kring staden, vore rätt tjenligt för ifrågavarande ändamål samt att hon med nöje skulle se om mamsell ville tillbringa sommaren derstädes, såsom ett sällskap åt henne, hvilken äfven ämnade dricka mjölkbrunn. Medan hon sålunda stälde sig och sin ladugård till mamsell Sofias tjenst, tillbjöd hon unga herrn fiskrättigheten vid Sjöbérgs strand, ty det skulle naturligtvis vara roligt för systern att hafva sin broder hos sig. Hon ansåg dessutom för säkert, att frun, så ofta hennes tid det medgåfve, skulle helsa på sina barn, hvilket vore så mycket lättare, som dagligen bud skickades från och till staden.

Fröken Marie Louise var outtömlig på artighet och godhet. Fru Stenfjäll, som visst aldrig kunnat drömma om att så goda menniskor funnos till i denna usla verlden, visste ej huru hon skulle bära sig åt, för att uttrycka hvad hennes tacksamma hjerta kände. Hon stammade och hackade och slutade med några tårar, hvilka hade den effekten, att fröken Marie Louise äfven blef rörd och började föra näsduken till sina ögon. Sjelfva mamsell Sofia glömde för ett ögonblick sina sorger och smålog mot sin bror, som redan i andanom såg sig sittande i en ökstock med ett metspö i handen.

Efter en timmes sålunda fördt samtal med den sällsynta fröken gjorde fru Stenfjäll och hennes barn min af att vilja återresa till Stockholm. Men se då blef fröken Marie Louise verkligt ond. Hon hade bespetsat sig på att se sina gäster hos sig till middagen och ville derför på intet vilkor att de dessförinnan skulle resa. Hon var så glad öfver att någon gång hafva fått se menniskor hos sig, bland hvilka hon kunde vara ogenerad. Hon förklarade, att hon bestämdt skulle blifva deras ovän, om de ej stannade qvar hos henne. Hon hade dessutom sjelf ämnat på eftermiddagen resa till staden, för att träffa sin brorson och det i samma åkdon, som fört herrskapet Stenfjäll till Sjöbérg.

Efter mycket krus och komplimenter beramades slutligen, att resan skulle uppskjutas till eftermiddagen, hvilket förorsakade den ädla värdinnan icke liten tillfredsställelse och glädje.

Derefter förde värdinnan, som syntes hafva fått nytt lif af sina gästers bifall till hennes bjudning, dem omkring öfverallt i huset, visande dem köket, handkammaren, mjölkkammaren och mycket mera sådant, som var intressant för husmoderliga ögon att skåda och taga kännedom af. Allt hvad de sågo vittnade om den mest exemplariska ordning.

"Ännu har jag ej fått upp mina väfstolar, men en sak i sender," menade fröken.

En fröken med skottspolen i sin hand! en fröken med handen på väfskeden, dunkande till dermed som en torparhustru! Var då verlden nära sin sista tid, eller hade aristokratiens högborna döttrar också ingått ett "Götiskt förbund", till upplifvandet af forntida seder?

Allt väckte de främmandes förvåning och beundran. Icke ett enda ord yttrade fröken Marie Louise om sina gästers familjeförhållanden, ty troligtvis visste hon ännu ingenting derom och, om hon också afvetat dem, vore hon i alla fall för delikat för att vidröra så ömtåliga ämnen.

På det sättet förflöt förmiddagen. Värdinnan förde sina gäster till middagsbordet, tarfligt men godt. Fröken Marie Louise tyckte ej om stora tillrustningar af mat och dryck och hon delade äfven deruti sin brorsons smak, anförande, i sammanhang dermed, den ovanliga baronens yttrande, att om de rike ville inskränka sina rätter till två för hvarje dag, så skulle inga fattighus behöfva byggas och inga tiggare vanpryda gator och landsvägar. Den goda tanten kunde aldrig nog berömma sin ypperlige brorson.

Middagen var slutad och man drack sitt kaffe i det lilla trefliga kabinettet, hvarifrån man hade utsigt af Edsviken, på hvars öfverdrag af bländande snö juldagens klara sol stickade sina röda rosor. Derefter uppslog fröken en grannt inbunden postilla och läste derutur en aftonsångspredikan, som var ganska uppbygglig att höra och hvarunder den gudfruktiga fröken göt sina modiga tårar, äfven deruti föregående sitt främmande med godt exempel. Att läsa vackra predikningar var äfven hennes brorsons käraste sysselsättning, någonting högst ovanligt af en ung man, medgaf hon, ett medgifvande som fullkomligt delades af de andra. Vidare tog hvar och en af sällskapet sig en psalm och fröken Marie Louise valde en för sin brorsons räkning, den hon uppläste och förklarade vara så väl passande för honom. I allt hvad hon sade och handlade var alltid hennes brorson kronan på verket. Sällan hade man hört den ena slägtingen så beprisa den andra och lika sällan sett en så from och kristligt sinnad fröken, som den femtiofemåriga Marie Louise Svärdfält. Men huru mycket mera förvånade skulle ej fru Stenfjäll och hennes barn hafva blifvit, om de hade vetat, att den gamla frökens kärlek för landet och landthushållningen samt hela hennes fromma och kristliga väsen för öfrigt blott var en enda dags verk, så att man nästan skulle kunnat tro, att hon fått hela sin nya bättre menniska till julklapp.

Skymningen inbröt och man började ånyo tala om återresan till staden; men som Johan, hvilken strax efter kaffedrickningen skyndat ner till sjön för att pröfva ett par skridskor som han fått af fröken, ännu icke återkommit, så kunde naturligtvis ingen resa blifva af.

Nu klingade bjellror från gården.

"Man skall få se, att det är min Rudolf som kommer!" ropade fröken; "förlåten mig, mitt herrskap, men jag måste skynda ut för att taga emot honom och förbereda honom på att jag ännu har mitt goda främmande qvar."

Fröken Marie Louise lemnade dervid kabinettet och fru Stenfjäll blef ensam med sin dotter. Begges hjertan klappade af otålighet att få se och tacka den välgörare, som Försynen så underbart skickat dem i nödens stund. Modren såg i honom ett stöd för den älskade sonens framtid, och i dottrens fantasi var han den engel, som återförde ill henne den lycka, hon skjutit ifrån sig. Det faller af

sig sjelft, att de gjorde sig de skönaste föreställningar om hans utseende; men detta oaktadt blefvo de öfverraskade, när, vid sidan af den gamla fröken, en ung, ståtligt växt man, med ett manligt skönt ansigte, inträdde i kabinettet. Baron Rudolf var mycket enkelt klädd, men hans hållning var en furstes och gudars milda leende hvilade på hans bleka ansigte. Moder och dotter sågo upp mot honom, såsom till ett högre väsen, under det fröken Marie Louise presenterade honom för dem. Han fattade moder och dotter en vid hvardera handen, förde dem till soffan, tvang dem att sätta sig och tog plats mellan dem.

"Det första jag får be er, min goda fru!" sade han, "är att ni inte med ett enda ord omnämner den obetydliga tjenst, jag kunnat bevisa er son ... ni är mig derför ingenting skyldig ... hvad jag gjorde var förorsakadt af den stora förbindelse, hvaruti min familj ansåg sig stå till en person, som vi trodde skulle blifva er måg, min fru! ... jag skattar mig för öfrigt rätt lycklig att hafva gjort er bekantskap ... jag har sett tillräckligt med lyckliga menniskor, eller, rättare sagdt, sådana som anse.t sig vara det ... det är nyttigare och lärorikare att stundom få lära känna sådana som lidit och pröfvat något af denna verldens vedermödor ... jag har sjelf, ehuru född och uppfostrad i välstånd och under lyckligare förhållanden, lärt mig, att skalet icke är detsamma som kärnan ... Ack, mina vänner! ... tillåten mig att så få kalla er ... jag känner ännu föga till edra lefnadsöden; men jag läser i edra ögon hela tomer af lidanden och försakelser ... Det fins ett språk, som jordens skilda folkslag med samma lätthet kunna förstå, ehuru förbistrade deras tungomål än må vara, och det är ögats språk i den stund det återspeglar de djupa qvalen i ett ädelt hjerta!"

Efter dessa ord, mot slutet hvaraf talarens röst antog ett nästan gråtblandadt uttryck, stirrade baronen dystert framför sig, liksom hade han omedvetet råkat vidröra de ömtåliga strängarne i sitt eget bröst.

"Min lilla Rudolf!" sade tanten, i det hon närmade sig honom och smekte hans kinder; "du får inte tala så ... du vet ju, att du alltid oroar din gamla tant när du det gör ... Hur länge får jag behålla dig här i dag?"

"Goda tant!" svarade baronen, kyssande hennes hand; "tant vet ju, att jag i dag på eftermiddagen har en samman-

komst med kyrkoherden och några af hemmansegarne här i socknen, angående den der skolbyggnaden.“

“Nog vet jag det; men jag tycker att på sjelfva juldagen, så...“

“Man bör aldrig uppskjuta en god sak!“ afbröt henne brorsonen; “för öfrigt är det just vid sådana här helger, då folket är upprymdt af glädje och andakt, som man har lättast att kunna inverka något på det.“

En kammarherre, ryttmästare och baron, som på sjelfva juldagen i sträng vinter enkom reser från Stockholm ut på landet, för att med prest och sockneombud hålla tal till befrämjande af allmogens undervisning, är ett så sällsynt fenomen, att det icke kunde annat än på det högsta öfverraska tantens främmande, fastän de redan hört så mycket annat underbart af den ovanlige ädlingen.

“Nå, hur är det med den stackars Greta?“ frågade baronen.

“På samma sätt som förut,“ svarade tanten med bedröfvadt utseende.

“Högmod ochståndsskilnad finnas i alla klasser och förorsaka samma olyckor,“ sade baronen; “föreställen er, mitt herrskap, att vi hafva en gammal förmögen bokhållare på Nora, en egendom under Djursholm, hvars son förälskat sig i en fattig torpares dotter, en vacker och god flicka, som äfven älskar honom tillbaka... Men gossens fader vill inte tillåta de stackars barnen att gifta sig med hvarandra, emedan han ryser för att få en torpare in i sin slägt, och för hans högmod skola nu tvenne goda hjertan förkrossas ... det är eländigt, ja afskyvärdt!“

“Men hur vill du då ställa till med de stackars menniskorna?“ frågade gamla fröken.

“Jag har beslutit, att de skola hafva hvarandra,“ svarade baronen; “flickan får af mig en hemgift, som kan motsvara bokhållarens anspråk, och hans son gör jag till arrendator på Sjöberg, dock först sedan den beskedliga Greta blifvit hans hustru... jag får be min goda tant att meddela bokhallaren detta mitt förslag.“

“Hjertans gerna vill jag göra det, söta Rudolf!... men om gubben ändå förblir lika envis?“

“Skaffar jag Greta en annan hygglig och beskedlig man.“

“Godt och väl!... men tror du hon skall känna sig lika lycklig deraf?“

"Hon kommer att göra det, min dyraste tant! ... De så kallade lägre klasserna äro, just till följd af den bildningsgrad, hvarpå de befinna sig, icke utsatta för den massa af känslor och passioner som vi ... derför har förståndet större makt hos dem, än hos oss, och under det vi öfverlemna vårt lif åt en förtviflan som icke upphör förrän vid grafven, taga de sitt parti medan tid är och gå att i uppfyllandet af nya heliga pligter finna ersättning för hvad de förlora ... Ack, hur mycket skulle inte vi kunna lära oss af dem, som bo under den låga hyddans torftak!"

Baronen suckade djupt och vexlade derunder en blick med Sofia. Deras hjertan förstodo hvarandra, ty de hade naturligtvis lidit detsamma. Tanten gick nu ut, för att sköta sina hushallsgöromål, såsom hon uttryckte sig, hvarefter baronen öppnade ett långt samtal med fru Stenfjäll och hennes dotter rörande deras familjeangelägenheter, och hvarigenom de båda fruntimren ännu mer blefvo öfvertygade derom, att en i andras bekymmer och olyckor mera deltagande menniska icke funnes till i denna verlden. Han berömde Sofias handling, men underlät icke att på samma gång uttala sin förundran öfver häradshöfdingen, som icke med en enda rad besvarat hennes sista skrifvelse. Det vore visserligen vackert att lyda ömma föräldrars vilja, menade baronen; men detta borde dock icke hafva hindrat en ädel man, som han ansåg häradshöfdingen vara, från att skänka ett älskande och sig sjelft uppoffrande hjerta all den tröst, som tänkbar och möjlig vore. Under samtalet tyckte sig baronen ofta finna anledning till anmärkningar emot Anker, men han yttrade dem i så grannlaga och öfverseende ordalag, att hans goda hjerta äfven derigenom ådagalades. Han var långt ifrån att vilja fördöma häradshöfdingen, men i dennes ställe skulle han, baronen, hafva handlat annorlunda, så mycket trodde han sig kunna säga, utan att såra den för öfrigt aktningsvärde unge mannen. Sofia tyckte sig finna någon tröst i dessa anmärkningar och det föreföll henne understundom som hon sjelf varit orsaken till det som händt. Icke så sällan inträffar det, att äfven de bästa hjertan finna en tröst deruti att kunna ljuga för sig sjelfva. Samtalet slöts dermed, att den ädle välgöraren, trogen sitt redan förut afgifna löfte, ånyo lofvade att den följande dagen samtala så väl med häradshöfding Anker, som med instrument-

makaren och hans fru samt uppbjuda hela sin förmåga, för att återföra försoning och frid till lidande hjertan.

Nu inkom Johan, andtruten men glädjestrålande efter väl slutad skridskoåkning. En ny rörande scen uppfördes. Allas välgörare talade om den förhoppningsfulle sonens framtid och trodde sig hos honom förmärka stora anlag för det heliga andliga kallet, hvilket gaf modren anledning att berätta, hurusom Johan, när han var liten, brukade uppstiga på en stol och predika långa stunder.

"Hur lyckliga de barn," utlät sig baronen, "hvilkas anlag i tid upptäckas och vårdas! . . . mina föräldrar bestämde mig för hofvet och militärståndet, för det jag var född baron, och jag har nu bortslösat mina bästa år på de onyttigaste befattningar i verlden och för hvilka jag icke haft den ringaste lust; men mitt fasta beslut är nu, att öfvergifva beggedera och slå mig ned på landet för mina återstående dagar."

Det led nu på tiden att både baronen och fru Stenfjäll med sina barn skulle lemna Sjöberg, den förre för att begifva sig till den vigtiga sammankomsten, samt de senare för att åka till staden. Betjenten fick befallning att tillsäga om åkdonens framkörande.

Efter en stunds förlopp inträdde fröken Marie Louise och berättade med mycken ledsnad både i ord och athäfvor, att hästarne framför racken skenat i samma ögonblick den skulle uppköras på gården, och att de alldeles sönderslagit densamma, en underrättelse som naturligtvis förorsakade de största bekymmer. Baronen ville till och med försumma det ifrågavarande sammanträdet, för att kunna upplåta sitt åkdon till sitt främmande, att af dem begagnas för hemresan; men den goda tanten gjorde honom uppmärksam derpå, att en kappsläde icke kunde rymma två fruntimmer, en gosse och en betjent, hvilken måste köra den ostyrige hästen. Som nu något annat åkdon för tillfället icke var att tillgå på Sjöberg, så beslöts, att fru Stenfjäll med sina barn skulle stanna qvar hos gamla fröken öfver natten och baronen påföljande morgon utskicka ett annat åkdon, för att afhemta dem. Baronen höll dock för nödvändigt, att fru Stenfjäll med några rader underrättade någon hemmavarande anförvandt eller vän om orsaken till qvarröjandet på Sjöberg, för att skingra den oro, som hemma kunde uppstå. Johan skref till Sebastian och fru Stenfjäll till den

"trefliga klädståndsfrun", hvarefter, och sedan baronen emottagit de båda biljetterna och lofvat att ombestyra deras aflemnande på vederbörliga orter, han tog afsked af sin tant och hennes främmande. Han kysste fru Stenfjäll på hand, den artige hofmannen, och mamsell Stenfjäll på pannan, den ädle välgöraren, samt lade sin hand på Johans hufvud, den faderlige vännen. Han tillhviskade dem mod och hopp, i det han för andra gången slöt den lidande familjen i sin famn, under upprepade löften att han icke skulle gifva sig någon ro förrän han öppnat för dem alla en utsigt af lyckligare dagar.

Baronen gick, men länge hvilade de qvarlemnades tårfylda ögon på dörren, genom hvilken allas välgörare försvunnit, och de tackade med djupt rörda hjertan den evige förbarmaren ofvan skyn och stjernorna, som i deras väg skickat den hugsvalande engeln. Den boning, hvaruti de nu befunno sig, föreföll dem icke såsom en jordens tillhörighet, utan såsom en hägring högt ofvan jorden af himlars frid och lycksalighet. Men hade de sett de blickar och hört de ord, som vexlades mellan fröken Marie Louise och hennes älskade brorson, baron Rudolf Svärdfält, under det dessa åtföljdes till släden, hvilken väntade på gården, de skulle då hellre hafva önskat sig på Edsvikens mörka botten med istaket öfver sina hufvuden, än att tillbringa den långa vinternatten under Sjöbergs gästfria tak.

Tjugoförsta kapitlet.

Hamnbusen.

"Ni kom inte i går eftermiddag till mig, såsom jag bad er," yttrade påföljande förmiddag, annandag jul, assessor Levander till fru Solberg, som stod invid skrifbordet, framför hvilket han satt.

"Jag fick inte tid dertill, herr assessor," svarade klädståndsfrun, "för just som jag skulle gå hit, fick jag spaning på min lilla fosterson och skyndade strax bort för att få tag i honom."

"Och det lyckades?"

"Ja, han sitter nu mellan lås och bom hemma hos mig."

"Godt! ... hvar var han?"

"På ett bondqvarter vid Luntmakaregatan, der han höll till jemte Olof."

"Olof gaf med sig och släppte honom?"

"Olof var lyckligtvis borta för tillfället ... annars hade det visst inte gått så lätt; men hvad är nu meningen med gossen? ... det kostar att föda honom, ska jag säga."

"Var lugn! ... baron Svärdfält kommer att draga försorg om honom, såsom billigt är ... men det är nödvändigt att pojken kommer ifrån Stockholm, ty annars får er söta son åter tag i honom och vallar sin lilla baron, som han kallar honom, ifrån ena ändan af staden till den andra ... det der har redan väckt uppseende och blottställer den stora baronens goda namn och rykte."

"Kan väl förstå det, herr assessor!"

"Nå, hvad nytt för resten?" frågade Levander.

"Ett och annat, herr assessor!"

"Låt höra ... hur gick det i går, sedan jag gått ifrån er?"

"Jo, jag hade tagit nyckeln ur dörren och tittade genom jalusierna."

"Nå, hvad såg frun för goda saker genom jalusierna?"

"Först kom plåtslagargesällen och hamrade på deras dörr dernere och sedan kom han och dunkade på min dörr, men som jag inte var hemma, så gick han sin väg."

"Stackars karl!"

"Strax derefter kom häradshöfdingen och slog först på dernere och sedan på min dörr ... jag var riktigt ängslig för dörrspegeln, men jag var inte hemma, det förstås."

"Visserligen ... nå, än se'n?"

"Se'n gick han."

"Stackars karl! ... men det förvånar mig, att de inte träffade hvarandra."

"Gesällen fortsatte sin väg utför gatan, men häradshöfdingen gick tillbaka samma väg han kom."

"Det var mycket bra, att de icke råkade hvarandra ... det hade annars blifvit en ny historia, som vi fått besvär med."

"Så är det, ja."

"Nå, hur låter det hos plåtslagarens?"

"Gubben är sjuk och ligger mellan lakan."

"Gallfeber, förmodar jag."

"Det vet jag inte."

"Det är helsosamt för en sådan der nobisgubbe att ibland vara sjuk, allt för den goda dietens skull ... Än hans hustru då?"

"Hon törs inte tala om, att mamsell kommit hem igen ... för resten är hon frisk, ty hon grälade med köksan på morgonqvisten."

"De der borgarfruarna hafva en språklåda, som till och med en talare på riddarhuset skulle kunna afundas dem ... hon gaf mig ett prof på sin förmåga när hon i går var här, för att taga reda på sin dotter ... Men jag har redan glömt hennes vältalighet för hennes välgerning att befria mig från dottren ... Nå, har man hört något af för detta mågen?"

"Han har tagit sitt pick och pack med sig och gifvit sig ut på vandring ... ingen vet hvart han tagit vägen."

"Rätt bra att vi äro honom qvitt ... han postade nästan hela gårdagseftermiddagen här på min gata ... Jaså, han är borta ... men det är nödvändigt att veta hvar han uppehåller sig."

"Jag har ett nytt bref att lemna till herr assessorn," sade klädståndsfrun, i det hon räckte honom ett bref.

"Tack, min goda fru! ... hur dags kom det på morgonen?"

"Klockan sju ... häradshöfdingens städerska var till mig med det."

"Det här är då sista dufningen," anmärkte Levander, vägande brefvet i sin hand; "hade den goda städerskan något särskildt att berätta?"

"Hon sade, att häradshöfdingen skulle resa klockan åtta, att han var alldeles förtviflad deröfver och att han inte kunnat sofva på hela natten."

"Han får sofva dess bättre i släden ... Så är då äfven han sin kos ... hittills har allt gått bra ... Det här brefvet innehåller säkert det mest hjertslitande afsked, som jag redan kan utantill, fast jag ännu inte läst det ... En stackare till karl, den der häradshöfdingen! ... få korgen på ett så snöpligt sätt och ändå skrifva bref på bref till den hårda, obevekliga! ... Måtte Jemtlands snö svalka det sjudande hjertat!"

"Ja, det var en stackare till karl."

"Nå, fruns grannar trifvas rätt godt på det vackra Sjöbérg?"

"Ja, frun är alldeles förtjust i gamla fröken och hennes brorson."

"Det vill jag tro ... jag hoppas att det skall dröja länge innan de komma till staden."

"Brefvet till gesällen från herr Johan glömde jag att taga med mig, men det ligger derhemma."

"Låt det ligga ... man kan väl inte springa landet omkring, för att få rätt på brodren."

"Har herr assessorn något vidare att befalla?"

"Nej, tack för denna gången, min goda fru!"

Fru Solberg neg och gick. Hon begaf sig på hemvägen och var snart vid sin bostad på Skeppargatan. I förstugan utanför dörren till sina rum mötte hon sonen Olof. Hamnbusens ansigte uttryckte mycken bedröfvelse.

"Hvad har du här att göra?" frågade hon med sin vanliga barskhet.

"Jag har länge stått här och väntat på mutter," svarade Olof.

"Jag har ju en gång för alla sagt dig, att du inte får besöka mig."

"Mutter har besökt mig medan jag var borta."

"Hvad vill du?"

"Taga lilla Rudolf med mig, kan mutter väl begripa."

"Han är inte här, din olycksfågel!"

"Jag har en hel timme talt med honom genom dörren."

"Packa dig genast bort, eller ska du få se på annat!"

"Hvad vill mutter med den stackars gossen?"

"Jag är inte skyldig att svara på dina frågor; men om du vill veta det, så kan jag säga dig, att baronen vill ha honom tillbaka?"

"Hvarför vill han ha honom tillbaka?"

"Han vill dra försorg om hans framtid, din hjelp förutan."

"Hvarför tänker han nu först på den saken?"

"Det angår mig inte."

"Förut brydde han sig inte om den stackars gossen ... ingen i hela verlden brydde sig om honom ... ingen annan än jag tänkte på honom, för jag höll så mycket af honom."

"Du har gjort honom till en dagdrifvare, såsom du sjelf är."

"Mutter ville göra honom till tjuf, såsom mutter ville göra med mig."

"Pojke!"

"Men nu stjäl Rudolf inte mera ... han går omkring med mig och tigger sitt bröd och sina slantar ... vi komma alltid så väl omsams."

"Gossen behöfver nu inte tigga längre ... han är glad att få vara der han nu är."

"Han kan inte vara glad hos mutter."

"Gossen ska lära sig något nyttigt."

"Jag har lärt honom läsa innantill, och det kan han nästan likaså bra som jag," sade Olof med en viss stolthet.

"Krangla nu inte, Olof! ... tro mig, han stannar nog helst hos mig."

"Hör du, Rudolf!" ropade Olof genom dörren; "vill du följa med Olof?"

"Ja, låt mig gå med Olle!" hördes inifrån en späd, snyftande röst.

"Jag ska ge dig, jag, för att gå med Olle!" skrek fru Solberg: "vänta bara tills jag kommer in."

"Mutter vill slå honom, för det han vill följa med den ende vän han eger ... men mutter låter bli att slå honom."

"Ska jag låta bli? ... stå qvar i farstun medan jag går in, så ska du få höra om jag låter bli."

"Mutter är inte menniska ... det slutas aldrig väl, vet mutter!"

"Vill du gå?"

"Ja, jag vill gå ... men gossen ska jag ha med mig!"

"Om du inte går med godo, så lagar jag att du innan qvällen sitter i kurran ... jag har att göra med många förnäma herrar, jag, som nog ska dra bestyr om att du kommer dit, din lösdrifvare!"

"Hvem ska då hjelpa mutter ut, i fall mutter en gång till kommer i klistret?"

Den onaturliga modren knuffade i detsamma till Olof, så att han raglade baklänges utför den branta trätrappan, hvarefter hon hastigt uppläste kammardörren, skyndade in och reglade igen efter sig.

Olof kullrade utföre ända till sista trappsteget, vid hvilket han låg några sekunder orörlig, med händerna öfver sitt blodiga hufvud. Derefter reste han sig från golfvet, störtade

tillbaka uppför trappan och slog med begge knytnäfvarne i modrens kammardörr, så att det skrälde i hela huset.

"Om du inte makar dig af, ditt odjur!" ropade modren innanför, "så bultar jag Rudolf gul och blå."

Ett barns jämmerskrik trängde genom dörren till Olofs öron, röjande, att den omenskliga qvinnan redan börjat verkställa sin hotelse.

"Jag går! jag går!" ropade Olof; "slå honom inte... jag lofvar att aldrig komma hem!... Herre min Gud! var inte en djefvul mot det stackars barnet, för annars sätter jag eld på hela huset!... nej, nej!... jag gar... hör inte mutter att jag går!"

Jämmerropet tystnade derinne, men ett starkt snyftande förnams ännu.

"Adjö, stackars gosse!" fortfor Olof; "var bara snäll nu och gråt inte, så ska du få se att det blir bra... stjäl inte, Rudde lilla, så blir det ännu bättre, och då få vi nog se hvarandra åter... glöm aldrig Olle, för Olle ska aldrig glömma dig!"

Efter dessa ord, som utsades med den djupaste rörelse, linkade hamnbusen utför trapporna, satte sig på porttrappan och gret bitterliga. Var det sorgen öfver modrens hårdhet eller förlusten af hans ende vän, som utpressade dessa tårar? Säkerligen båda delarne. Han hade behof af att älska någon och blifva älskad af någon tillbaka. Sin moder hade han af instinkt älskat; men hans öfvervägande böjelse för det goda, som hindrade honom från att deltaga i hennes brott, hade småningom vändt hans hjerta ifrån henne. Hela sin ömhet och kärlek öfverflyttade han då pa Rudolf, med hvilken han nära ett års tid hade vandrat kring gatorna, om dagarne tiggande och om nätterna sofvande tillsammans. Tiggeriet var för honom ett yrke, och att välja något annat lofligare och nyttigare, kände han sig hvarken ega håg eller kraft till. Vid några tillfällen hade han blifvit såsom biträde använd af lurendrejare, ty han var pålitlig och tystlåten; men efter den sista affären i Bellevue hade han förlorat smaken för dylika äfventyr, förenade, såsom han tyckte, med alltför mycken oro och risk samt alltför liten ersättning. Att tigga ansåg han för ärligt. Deruti hade han blifvit uppfostrad, dervid vant sig och det försvarade han med följande talesätt, som han städse hade på läpparne:

»Frågan är fri,
Och den som inte vill ge får låta bli.»

Sålunda satt han nu ensam med sina tårar och sin saknad.

"Hvad gråter du för?" frågade nära invid honom en välklingande diskantstämma.

"Ha, jag gråter för mycket, jag . . . för ingenting, jag," stammade hamnbusen, i det han reste sig upp och tog af sig mössan för en välklädd gosse af ungefär hans storlek.

"Hvad du är sönderslagen i ansigtet, din stackare!" ropade den andre.

"Tycker lilla herrn det? . . . jo jo men, sådant händer nog."

"Har du fallit omkull i halkan?"

"Ja, jag tror väl."

"Var det derför du gret?"

"Tror lilla herrn att en gråter för så'na småsaker."

"Vackra småsaker! . . . ditt hufvud blöder ju!"

"Lilla herre, jag blöder mycket hellre än jag gråter."

"Du är hungrig . . . du fryser . . . tag den här sedeln och laga att du får något varmt i dig."

"Hvad tänker lilla herrn på? . . . det är ju en hel riksdaler."

"Jag har fått många riksdaler till jul, jag . . . ser du, jag har mycket qvar än och mera ändå har mamma för min räkning."

"Herrn har en mor . . . håller hon af herrn?"

"Ack ja, visst gör hon det!"

"Hon slass inte och skuffas, hon?"

"Hvad tänker du på? . . . jag har syskon med, flere syskon, må du tro."

"Jaså, äfven syskon!"

"Som alla äro så beskedliga emot mig . . . men bäst är i alla fall mamma . . . aldrig har hon sagt åt mig ett enda ondt ord, och hon är så man om att jag ska lära mig något godt och nyttigt."

"Något elakt vill hon inte att herrn ska lära sig?"

"Hur kan du falla på den tanken?"

"Blir lilla herrn ond om jag frågar hvad han heter?"

"Jag heter Johan, jag . . . Johan Stenfjäll och går i Klara skola . . . kommer snart upp i qvarta."

"Då kan säkert herrn många vackra saker?"

"Jo, du är så säker, du . . . du kan inte tro hvad det är roligt att kunna något . . . jag har fått premium två gånger, du, och fler till ska jag väl få."

"Premium? . . . hvad är det för slag?"

"Det är en bok som man får för det man är flitig och kan sina lexor . . . Får man inte premium i den skola, som du går uti?"

Olof stirrade på Johan, utan att svara.

"Kanske du inte går i skolan . . . hvad har du för dig då?"

"Jag? . . . jag . . . jag . . ."

För första gången i sin lefnad hade Olof svårt att uttala ordet: tigger.

"Katekesen kan du väl utantill åtminstone?"

Olof skakade på hufvudet.

"Inte en gång det, fast du säkert är äldre än jag!"

Olof rodnade, men svarade intet.

"Lefva dina föräldrar?"

"Min far dog för mycket längesedan.

"Men din mor vill väl att du ska lära dig något?"

"Min mor! . . . är också död," svarade Olof med matt stämma.

"Och du har ingen som tar vård om dig?"

"Ingen!" suckade Olof, nedslående sina ögon, för att dölja den rörelse, hvaraf han kände sig gripen.

"Hvad heter du?"

"Olof Solberg."

"Det bor i huset här en fru, som har samma namn som du."

"Ja . . . jag vet."

"Jaså, du känner henne?"

"Ja . . . nej, nej, jag känner henne inte."

"Följ mig upp till henne, så ger hon dig något, för hon är så beskedlig mot alla menniskor . . . du kan inte tro så god hon varit mot mamma och oss . . . vi bo i samma hus, vi."

Olof gapade på Johan med ett uttryck af förvåning.

"Jag har helsningar till henne ifrån mamma, som nu är på landet . . . på Sjöberg . . . den goda baron Svärdfält skjutsade oss dit ut i går . . . känner du baron Svärdfält?"

Olof fortfor att betrakta Johan på samma sätt som förut.

"Hvarför ser du på mig så der underligt?" frågade denne.

"Mutter är god mot er . . . och baron Svärdfält är också god mot er?"

"Hvad sade du?"

"Ingenting, lilla herre! . . . ingenting."

"Ah! se herr Johan!" hördes en röst från porten, hvarvid Olof ryste till.

"God middag, söta fru!" ropade Johan och sprang emot fru Solberg, som nu visade sig i porten.

"Hur ma mamma och syster?" frågade hon, fattande Johan vid. handen och dragande honom med sig in i huset; "inte ska herr Johan tala med så'na der gatstrykare... hvad sade han för slag?"

"Den stackarn satt och gret på trappan," svarade Johan.

"Kom nu upp till mig, så får jag veta när mamma och syster komma hem," sade hon och förde Johan med sig uppför trapporna.

Den "trefliga klädståndsfrun" betraktade derunder sin unge vän med något oroliga, forskande blickar.

Hamnbusen skred långsamt upp åt Storgatan. Kommen till hörnet deraf, stannade han och vände sig om, skådande tillbaka mot det hus han lemnat.

"Hvad han var glad, den goda gossen!" sade han för sig sjelf; "och han gaf mig den här riksdalern af godt hjerta, det såg jag tydligt... hu, hvad det är rysligt att va'ra så här ensam!... att inte ha någon som man kan hålla af... som man får hålla af!... att inte ha mor, inte syskon... ingen... ingen... Om jag hade det, som han har, skulle jag också vara glad, men jag har intet utom mitt elände... hu, hvad det är kallt och ruskigt!... aldrig har jag frusit så förut!"

Och ymnigare än någonsin förr runno nu hans tårar, icke mera af förtrytelse och harm, utan af sorg öfver hans eget olycksöde, hans eget förlorade lif, som han nu först uppfattade i hela dess afskräckande gestalt. Så djupt hade den lycklige gossens ord inverkat på den olyckliges hjerta. Strängar, hvilkas tillvaro han förut ej ens anat, ljödo nu i hans inre som en likpsalm öfver honom sjelf. Alla, med hvilka han förr haft något att tala eller göra, hade varit likgiltiga, befallande, hårda, och sin egen moder hade han funnit grymmast och omenskligast bland dem alla. En enda person hade han visserligen förut dyrkat som ett öfverjordiskt väsen, nemligen den goda vackra fröken, hvilken räddat hans moder; men i den mån hans tillgifvenhet för den senare aftog, minskades äfven betydelsen af den förra. Nu för första gången kände han blygsel öfver att icke kunna någonting annat än tigga, emedan en annan, som var yngre än han,

gladde sig öfver att hafva läst så mycket. Förlusten af lilla Rudolf hade uppmjukat hans innersta, förut förstelnadt af liknöjdhet och vana vid eländet. Derför slogo de ord, Johan yttrat till honom, så starka rötter deruti. Så stod han på samma ställe, länge grubblande och sörjande öfver sig sjelf, då han hastigt spratt till, liksom han blifvit fattad af en annan förskräckande tanke, i det han mumlade för sig sjelf:

"Hvad kan mutter, hvad kan baron Svärdfält hafva för gemensamt med den goda gossen och hans mor! ... nej, nej! ... det hänger aldrig rätt ihop med den saken ... När han nämnde mutter och baronen, tyckte jag att jag såg en olycka gapa öfver hans hufvud ... en olycka till och med större än min egen."

Tjugoandra kapitlet.

Kaptenen.

Det är vid middagstiden samma dag. Uti ett mindre, men furstligt möbleradt kabinett, två trappor upp i ett hus vid Norra Smedjegatan, ligger på knä framför en liten divan, med förgylda karmar och öfverdrag af rödt siden, en femtioårig svartklädd man med ett ungdomligt skönt ansigte. Framför honom på divanen står en stor silfverbricka, på hvilken ligger en mängd uppbrutna kortlekar. Han upptager från brickan den ena kortleken efter den andra och blandar den, rörande dervid läpparne som till en tyst bön, hvarefter han lägger kortleken tillbaka. Sedan han sålunda gått laget om, uppstiger han långsamt och utsträcker båda armarne välsignande öfver silfverbrickan, i det han under de högtidligaste åtbörder höjer ögonen mot taket. Derefter lyfter han brickan ifrån divanen och går in med den i ett annat ännu rikare möbleradt förmak, hvaruti flere glänsande mahognybord äro uppslagna, försedda med dyrbara marklådor af elfenben och perlemor samt upphöjda figurer på

locken. På hvarje bord lägger han två kortlekar, en röd och en blå, med synbar ängslan öfver att något kort skall komma i annan ordning, än den det innehade på brickan. Sedan på detta sätt hvarje bord erhållit hvar sitt fullständiga kortspel, går han med återstoden genom en rymlig sal, i hvilken ett stort lysande middagsbord är dukadt, dignande under en kolossal servis af förgyldt silfver samt höga fyrarmade silfverstakar med tjocka vaxljus uti, och inträder i våningens öfriga rum, liksom det första, upptagna af spelbord, på hvilka han fördelar de öfriga lekarne. Slutligen begifver han sig utföre en spiraltrappa af mahogny, som leder till första våningen, och befinner sig nu i ett rum, inredt till den praktfullaste sängkammare. Öfver den stora imperialsängen af mahogny, och hvilande på förgylda lejonfötter; faller ifrån taket ett omhänge af grönt siden, mellan hvars tunga draperier stora guldtofsar framglindra. De gröna väggarne äro beklädda med dyrbara oljefärgstaflor, framställande kärleksscener ur den grekiska mytologien. Midt emot sängen reser sig en hög chiffonnier af sällsynt konstruktion och med marmorskifva. Sedan han placerat silfverbrickan på marmorskifvan, öppnar han byrån, framdrager derutur ett tungt schatull, öfverdraget med rödt silkessammet, öppnar det och uppräknar den ena dukatrullen efter den andra. Derefter utdrager han åtskilliga lådor och kastar en blick på sedelbundtarne, ofvanom hvilka ligga papperslappar med förteckning på den summa, hvarje låda innehåller. Under det mannen sålunda mönstrar sina skatter hoppar en stor ljusgul katt upp på byråklaffen, krökande ryggen under sin husbondes smekande händer.

"I detta ögonblick," mumlar mannen leende för sig sjelf, "eger jag en förmögenhet af minst tvåhundratusen riksdaler banko ... jag skulle kunna sluta och slå mig ned i ro på mitt vackra landtgods i Östergötland ... men jag skulle dö af ledsnad och af brist på sysselsättning ... Nej, nej! ... Millioner måste man först förvärfva sig, ty har man väl dem en gång, så har man sysselsättning nog och man skall ej känna ledsnaden knappast till namnet ... Denna dag måste blifva för mig en lycklig dag ... de välsignelser, som i förgår afton nedkallades öfver mig, måste blifva rika på frukter ... jag beredde fattighusens alla invånare här i staden en julafton så lysande, att knappast en konung skulle kunna framställa ett motstycke dertill ... Man bör vara tacksam mot

Försynen och kristligt dela med sig af sitt öfverflöd, om man vill att Försynen skall vara en huld äfven för kommande dagar!.. eller hvad tror du, kissan missan min?"

Katten ser på honom med sina stora gula ögon, i det han tager med tassen åt de utbredda dukaterna.

"Tappar vinner, tappar vinner," höres en bred skorrande röst ifrån fönstret.

Mannen stiger upp och går till fönstret, i hvilket står en bur, mellan hvars förgylda gallertrådar en stor papegoja af ovanlig skönhet visar sig.

"Det slutar ändå med vinner, vackra Regina!" säger han med triumferande min.

"Vinner tappar, vinner tappar," infaller nu papegojan.

"Tappar vinner, ska du säga," yttrar mannen, räckande papegojan en sockerbit.

"Vinner tappar, vinner tappar," pladdrar papegojan.

"Akta dig, Regina!... tappar vinner, tappar vinner, hör du det!"

"Vinner tappar, vinner tappar," fortfar Regina.

Misslynt läser mannen igen byrån, öppnar en blinddörr i tapeten och inträder i ett litet rum, högst ovanligt både hvad tapetseringen och möbleringen beträffar. Rummet är svagt upplyst af en liten från taket hängande lampa. Väggarne och taket äro öfverklädda med svart tyg och midt på golfvet står en likkista af ek, öfverdragen med svart flanell. Massiva silfverplåtar pryda kistans lock och fötter. Den besynnerlige mannen närmar sig likkistan, rummets enda möbel, öppnar locket och beskådar enmansbädden i kistan med dess örngottskudde, garnerad med rika spetsar, och dess veckade täcke af hvitt siden. Efter att några ögonblick under den djupaste andakt hafva betraktat denna sin blifvande sista hvilosäng, lägger han långsamt igen locket, mumlar en bön och lemnar sedan rummet. Han går tillbaka uppför spiraltrappan och befinner sig ånyo i andra våningen.

Efter en half timmes förlopp är hela denna lysande våning fyld af de elegantaste herrar, gamla och unga, militärer och civila. Sällan ser man en artigare värd; sällan så många bildade gäster, åtminstone att döma af det yttre sättet och af ordensstjernorna, som pryda de flestas bröst. Vaxljusen tändas, ty det börjar blifva skumt, och man sätter sig till middagsbordet. Sköna flickor inträda med de läck-

raste rätter; blixtrande öfverfylda karafiner söka vinglas af förgyld kristall; gafflar och skedar af silfver klinga emot tallrickar och fat af samma metall; vid hvarje rätt som förtäres och hvarje pokal som tömmes belönas den sällsynte värden af tacksamma gästers bifallande blickar. Det lifligaste samtal uppstår, ty en tunga, som än svalkas af den friska ostran och än uppvärmes af det glödande bourgognervinet, blifver snart rörlig och qvick som spindeln i ett ur, om den ocksa af naturen är beslagen med dumhetens sega blyskifvor. Man talar om politik, om teater och slutligen om dagens historier samt Gud vete icke allt.

"Är det sannt," frågar en högre officer högt sin granne, "att baron Svärdfält blifvit hernhutare?"

"Ja. visst är det sannt," svarar grannen, som icke är någon annan än assessor Levander; "han läser bibeln och psalmboken ifrån morgon till qväll och går hvar söndag i sirapskyrkan."

En skrattsalva genomljuder den lysande matsalen.

"Har han blifvit tokig?" ropar en.

"Nej, han har blifvit klok," ropar en annan; "ty om man inte gör sina ordentliga visiter i Guds hus, så riskerar man, att han glömmer bort en vid det stora slutkalaset."

Man samtalar länge och väl om baron Svärdfälts omvändelse efter hans hemkomst från utlandet, under det man lägger för sig af kalkonsteken.

"Apropa om baron Svärdfälts omvändelse," tager nu Levander till ordet igen, "sa har jag en annan ännu underligare historia att omtala. Som herrarne kanske paminna sig, så blef jag, i början af detta år, nattetid öfverfallen på Lilla Trädgardsgatan af en bof, som ranade ifran mig min planbok med inneliggande femhundra riksdaler banko jemte åtskilliga vigtiga dokumenter. Ranaren, som jag igenkände, hade fordom varit betjent i Svärdfältska huset, hvarifrån han för åtskilliga tjufstreck blifvit bortkörd. Planboken med dokumenterna uti upphittades någonstans och återstäldes mig, men penningarne voro sin kos. Ranaren ertappades visserligen några dagar efter brottets föröfvande och häktades, men lyckades tvenne särskilda gånger att komma ur fällan, hvarefter man icke hört det minsta af honom. Jag hade för längesedan bortglömt både äfventyret pa Lilla Trädgardsgatan och den penningsumma jag dervid förlorade. Da händer sig, att i dag, just som jag skulle begifva mig

hit, får jag en påhelsning af öfvergevaldigern Titz. Till min stora förvåning uppräknar han och öfverlemnar i mina händer en summa af femhundra riksdaler banko, såsom ersättning för de penningar, hvilka vid ifrågavarande tillfälle blefvo mig fråntagna. Det förstås, att jag var nyfiken att lära känna orsaken till en så ovanlig händelse. Jag fick då af honom veta, att, under loppet af de sista månaderna, åtskilliga skrifvelser till kungliga poliskammaren ankommit med penningremisser, för att betäcka de förluster, som Ros, så hette rånaren, tillskyndat personer under den tid han strukit omkring här i hufvudstaden. Det hette i den första skrifvelsen, att Ros, som aflidit någonstans i norra Sverige, före sin död biktat sina brott för en person, som stod i något slägtskapsförhållande till honom och hos hvilken han hållit sig undangömd, samt att denne person, rörd af förbrytarens ånger och samvetsqval samt sjelf hyllande pietistiska åsigter, beslutit, att, till försoningsoffer åt missdådarens skugga, återgälda allt hvad denne i lifstiden röfvat åt sig. Hvad säga herrarne om en sådan händelse? ser det inte ut som skulle vi ännu lefva i underverkens tidehvarf?“

Alla uttrycka sin förvåning och förklara, med russin och mandel mellan tänderna, att pietismen, om den också förstör all bildning och trefnad inom de högre samhällsklasserna, likväl är af mycken nytta inom de lägre, hvilkas anspråk man anser icke böra gå ut på mera, än att lefva nöjda med sina lotter och hoppas på bättre i ett annat lif.

Desertvinerna serveras och man börjar föreslå åtskilliga skålar. Den artige värden, som erinrar sig, att en af hans förnämsta gäster i dag fyller sina fyratio år, gifver signalen till en allmän skål för honom. Föremålet för skålen reser sig från sin plats och tackar i ett kort tal, hvaraf man inhemtar, att föremålets fader dött vid fyratio års ålder och att om denne ännu hade lefvat, så hade följaktligen fader och son nu varit lika gamla. Efter denna och dylika skålar uppstiger man från bordet, hvilket strax derefter med all sin herrlighet sjunker ned genom golfvet och försvinner. Under det kaffet med tillhörande likörer serveras, begifver sig värden utför spiraltrappan och tager ånyo plats framför sin uppslagna chiffonnier. Efter hand följa honom gästerna ditner och tillvexla sig dukater, ty annat än guld får ej glänsa på de granna spelborden deruppe. Snart äro alla spelborden upptagna och värden vandrar mellan rummen, upp-

hemtande polangen och läggande den i en liten förgyld sparbössa, som hänger i hvarje rum. Man spelar “femkorts-kille“ och andra så kallade konversationsspel. Det är blott de lätta trupperna, som nu marschera framför Faraos stora armé.

Man påstår, att man vid spelbordet bäst kan lära sig känna menniskans innersta. Man hör der, hur somliga ena gången högt jubla öfver sin tur och den andra lika högt jämra sig öfver sin otur, medan deremot några bibehålla ett lugn, lika stelt och orubbligt i motgången som i medgången. Man rynkar på näsan åt menniskor af det förra slaget, anseende dem för stackare, kältringar och småaktiga varelser, men lofordar deremot de senare, seende i deras kallblodighet ett stort bevis på alla möjliga ädla egenskaper. Detta är, enligt vår uppfattningsförmåga, falskt, ty det borde snarare bevisa, att hos de förre själens ömmaste känslor ännu icke hunnit så förtorka, som hos de senare, samt att de ej, liksom dessa, äro blinda för de olyckliga följderna af en så förderflig passion, som spelpassionen, ty de svära icke blott öfver lyckan, utan äfven öfver sig sjelfva, och ångern, om den också icke har någon bättring till följd, är dock alltid mycket mera prisvärd än förhärdelsen. De hafva kanske svagare karakterer och mindre förställningskonst än de senare, men deremot bättre hjertan och större själsöppenhet, hvilket visserligen förtjenar att tagas i betraktande, innan man fördömande rynkar på näsan åt dem.

“Hvarför äro kortlekarne uppbrutna och hvarför får man inte blanda dem till första gifven?“ frågar en af spelarne, som af de öfriga blifvit tillsagd att ej blanda.

“Det är ett af värdens uttryckliga förbehåll,“ svarar en annan; “ty han blandar sjelf lekarne och läser böner öfver dem, och sådana som korten af honom blifvit hitlagda, skola de sedan gifvas med; men efter första gifven, få vi blanda så mycket oss behagar . . . var så god och lägg för, min herre!“

När värden efter en timmes förlopp inträder i ett af förmaken, blir han varse en ung man, som lemnat spelbordet och nu står vid fönstret med tårar i ögonen och vridande händerna, ett föremål för de qvarsittande spelarnes föraktliga ögonkast.

“Herrn har haft otur,“ säger värden.

“Jag har tappat allt!“ svarar den tillsporde.

"Mycket?"

"Tusen riksdaler... allt som jag hade med mig till Stockholm."

"Jag har inte förut sett min herre här... har herrn spelat förr?"

"Endast låga, obetydliga spel hemma på landet hos de mina... ve mig!... hur skall jag komma härifrån?... hur komma hem från denna fördömda stad?"

"Herrn har inga bekanta, som kunna hjelpa herrn hem?"

"Nej! nej!"

"Var god och följ mig!" säger värden, som derefter för honom med sig in i ett annat rum.

"Här har herrn hundra riksdaler banko med det vilkor, att herrn icke mera spelar höga spel, utan i morgon reser hem till de sina."

Den resande emottager penningarne högligen förvånad.

"Jag har ju herrns hedersord derpå?" frågar värden.

"Ja."

"Godt!... farväl då, min herre!... ursäkta mig, men jag bjuder inte välkommen tillbaka!"

Den resande fördjupar sig i tacksägelser, hvarunder värden för honom till tamburen, hjelper honom på med kappan och önskar honom lycklig resa.

Dylika drag af ädelmod voro icke sällsynta hos sekter Arngren. Detta var värdens namn. Hvarken före eller efter honom har något spelhus funnits, som med hans kunnat tåla den ringaste jemförelse. Hans lysande våningar besöktes merendels af de utmärktaste personer inom bördens och rangens verld. Spelare till yrket, sträfvade han efter att vara menniskovän. Årligen gaf han de fattiga stora gåfvor, och i presternas påskböcker skyldrade hans namn för den största summan, hvarigenom han också stod synnerligt väl hos Stockholms stads presterskap, hvars förnämsta medlemmar han ofta såg vid sitt gästfria bord på de dagar i veckan då det ej spelades hos honom. Ofta upptog han fattiga barn och höll dem i skolor och sedan vid gymnasier samt akademier, tills de fått den uppfostran och kommit sig så vida före, att de kunde försörja sig sjelfva. Ingen söndag försummade han att bivista den offentliga gudstjensten och höll sitt folk till detsamma. Måhända trodde han sig derigenom kunna försona himmelen med sitt yrke. Men detta hjelpte dock icke, och han måste undergå spelarens

vanliga öde. Vid de båda riksdagarne åren 1830 och 1835 lemnade Fortuna för evigt hans hus. Under det rikets församlade ständer ordnade riksbankens affärer genom den ryktbara "realisationen", sprängdes sekter Arngrens banker, medan han på samma gång förlorade stora summor på de utländska lotterierna. Han måste sälja sitt vackra och beqvämt inredda hus vid Norra Smedjegatan samt hyra sig en våning i Keyserska huset vid Röda Bodarne; men hans salonger blefvo allt tommare. Åtskilliga af hans förnämsta kunder, som gifvit tonen åt hans hus, hade dels med döden afgått och dels flyttat till landet, och inga nya trädde i stället. Förlust på förlust drabbade honom. Han började nu försälja sitt ofantliga lösörebo och undergick under loppet af några år trenne stora auktioner. År 1842 flyttade han med återstoden af de möbler, han ännu hade qvar, in i ett otapetseradt rum på nedra botten af ett hus å norrmalm, hvarifrån han tidigt på morgonen aflägsnade sig och dit han sent på aftonen begaf sig, alltid fruktande att någon skulle afveta hans olyckliga belägenhet, ty han var för stolt att emottaga det årliga understöd, som många af hans gamla kunder erbjödo honom. En dag hembars han från gatan, träffad af slag. Författaren, hvilken då bodde i samma hus och hyrt ut rummet åt honom, efterskickades och nedgick till den sjuke. Det var en sorglig syn. Midt ibland på hvarandra uppstaplade byråar, stolar och bord stod den stora sängen med de förgylda lejonfötterna. I sängen låg den sjuttioårige, förr så rike och yppige spelaren. Hans begge gamla vänner, den gula katten och den vackra papegojan, promenerade öfver sin döende husbonde, den senare ännu ropande i hans öra sitt: "vinner tappar, vinner tappar!" Hans första anhållan till författaren var: att ingen menniska, utom läkaren, finge insläppas till honom, och hans andra: att de få husgerådssaker, han ännu hade qvar, skulle öfverlemnas åt den fattiga tjenstflicka, som följt honom ända från hans bättre dagar och nu vakade öfver honom i hans sista stunder, ty katten och papegojan, sade han skämtande, skulle nog draga sig fram här i verlden utan gåfvobref eller testamente. Det enda han beklagade sig öfver var, att han ej finge ligga i den likkista, han i trettio års tid haft i sitt hus, emedan han kort förut nödgats pantsätta densamma hos en snickare på söder. Några dagar derefter afled han och begrofs i Johannis kyrkogård, beledsagad dit

af några sina närmaste anhöriga och många vänner, hvilka äfven bekostade begrafningen, säkerligen det enda kalas de gifvit honom i ersättning för de många, med hvilka de i hans hus hållit till godo. Den gula katten, som ingen numera synnerligt intresserade sig för och som icke heller sjelf syntes intressera sig för någon, smög några månader omkring knutarne af samma hus och försvann slutligen, utan att någon visste hvart han tagit vägen. Papegojan köptes af en läsarfru på Ladugårdslandet, hvilken åtog sig hennes omvändelse. Den gudliga frun sjöng sina psalmer, morgon, middag och qväll, men papegojan kunde omöjligt glömma sin gamla gudlösa visa: "vinner tappar, vinner tappar!" Men var då denna visa så gudlös? Gifve Gud, att den kunde ljuda i hvarje spelares öra!

Men vi återvända till det praktfulla spelhuset.

"Herr assessorn spelar inte," säger värden till Levander, hvilken sitter ensam vid ett mindre bord i ett litet kabinett, betraktande några fransyska gravyrer.

"Jag bereder mig på hufvudträffningen," svarar denne, "jag deltager inte gerna i de der obetydliga förtruppsstriderna."

"Jag förmodar att den der summan, som herr assessorn på ett så underbart sätt återfått, kommer att spela en hufvudroll i mitt farao."

"Jag kan inte neka till, att jag fäster stora förhoppningar vid dessa penningar . . . akta sin bank, herr sekter!"

Värden småler och aflägsnar sig, för att emottaga de nya gäster, som nu inträda och beklaga sig öfver, att de nödgats tillbringa några besvärliga timmar i familjelifvets sköte, men nu glädja sig öfver att få taga sin skada igen.

Den efterlängtade stunden är snart inne, ty tiden flyger förbi spelborden med fördubblad fart, liksom blygdes den för att länge dröja på denna tummelplats för den vildaste bland passioner.

Faraobordet är uppslaget. Öfverst vid detsamma sitter värden, med det guldfylda schatullet vid sin sida. Nära invid hans händer, som sköta korten och rulla lyckans hjul, ligger den lilla guldslefven, hvarmed han skrapar till sig vinsterna. Kring bordet, och med fingrarne på de utvalda parerande korten, sluter sig gästernas ring. Det är en djup tystnad, afbruten endast af markörens "tappar vinner, tappar vinner", entonigt och hemskt, liksom pendelns knäppning i ett tornur, när midnatten öfver urtaflan höljt sitt

svarta täcke. Hvarje sekund föder ett nytt lif af förhoppningar eller bäddar en ny förhoppningarnes graf. Än framtrollar vinsten ett skimrande palats; än ramlar det, vidrördt af förlusten, i rykande ruiner. Omsättningen af guld är ofantlig, ty man håller icke allenast mot markören, utan äfven på samma gång sins emellan. Aldrig har penningen så litet värde som vid spelbordet. Personer, som kanske dagen förut grälat bort en halftimme, för att kunna pruta af en tolfskilling på handtverkarens räkning, låta nu dukater näftals springa, utan att beledsaga dem med ett enda ord. Men man ser hur ögonen brinna, man hör det bultande hjertats slag. Spelpassionens demoner utföra sin fackeldans i den olyckliges hjerna, tills förstånd och besinning kolat ut, och med hvarje bloddroppe, som det pressade hjertat lemnar ifrån sig, bortflyter en känsla af menskligthet och dygd. Vill man måla afgrundens glädje eller sorg, skåde man menniskan vid spelbordet! Champagnen och glacerna, som kringbjudas, för att svalka de spelande, hafva samma verkan på dem, som vatten på brinnande stenkol.

Bland de spelande är en medelålders herre med skuldror, armar och bröst som en Herkules, samt försedd med det grannaste svarta hår, ögonbryn och mustascher. Han har dessutom ett blågult band i knapphålet, men röjer genom sin tafatthet och okunnighet, att det nu är för första gången han är på ett spelhus. Han säger icke många ord och vågar inga stora insatser, men håller till godo den kringbjudna trakteringen med en glupskhet, som väcker de öfrigas munterhet. När tevattnet serverades, tömde han, till allas förvåning, hela konjaksflaskan i sin kopp och drack ut alltsammans i ett enda andetag. I spelet följer han blindt de andras exempel och vinner nästan alltid, men för hvarje dukat, han sopar åt sig, ger han till ett gapskratt, och tappar han, utöser han en kötted, som kommer de öfriga att draga på munnen. Man är nyfiken att veta något närmare om detta naturens barn, och man får veta, att han först på aftonen uppkommit, åtföljd af en possessionat från Småland, hvilken är gammal bekant på stället.

“Hvad är han och hvad heter han?“ frågar Levander sakta possessionaten.

“Han har varit kapten vid ett landtregemente och heter Strabeck,“ upplyser possessionaten lika sakta; “jag

känner honom för öfrigt inte vidare, än att vi haft ressällskap med hvarandra från Småland.“

“Herr kapten har aldrig spelat farao förr?“ yttrade Levander derefter till kaptenen, som vunnit åtskilliga parier mot honom.

“Fan så trefligt spel!“ svarade kaptenen, utan att se på den frågande; “mycket trefligare än sala hybika.“

Alla slå upp sina ögon och skåda flinande på naturbarnet, som i sådant sällskap vågar nämna ett så simpelt spel. Naturbarnet, i den mån det vinner, blifver allt djerfvare och besvarar Levanders parier med sådan framgång, att det icke allenast vinner af honom de femhundra riksdaler banko, denne på ett så besynnerligt sätt återbekommit, utan äfven en grabbnäfve dukater till på köpet.

Levander är en försigtig spelare och har alltid, för hvarje afton han spelar, en bestämd summa aflagd, hvaröfver han aldrig går, utan slutar derför när han tappat densamma. Denna summa är bortspelad, och assessorn sitter nu qvar vid bordet endast såsom åskådare. Han märker, att naturbarnet alltid vänder bort sitt ansigte, när han betraktar det, hvilken omständighet ännu mera fäster hans uppmärksamhet vid den lycklige vederparten.

“Jag begriper inte,“ hviskade assessorn till sin andra granne; “men jag har bestämdt sett den der karlen förut ... kapten Strabeck ... det namnet har jag aldrig sett i vår statskalender.“

Grannen runkar på hufvudet och fortsätter sitt spel, utan att kunna gifva assessorn någon upplysning om kapten Strabeck.

Denne fortfar att stå väl hos lyckan och stoppar rock- och västfickor fulla med guld.

“Herr kapten har en briljant tur,“ yttrar Levander till honom mycket inställsamt.

“Kostar det på herrn?“ svarar kaptenen temligen oartigt och med bortvända ögon.

Levander är ej den som bringas ur fattningen af så litet.

“Vid hvilket regemente har herr kapten tjenat?“ frågar han.

“Anamma! ... det kom beck i vällingen!“ ropar naturbarnet, som i detsamma tappar en mindre insats.

“Det var ingen välsignelse med de der femhundra riksdalerna, herr assessor,“ säger en herre till Levander; “de

ha just passerat vackra händer... först rånarens på Lilla Trädgårdsgatan... sedan Titzens... och slutligen..."

"Satans!" infaller assessorn, skarpt fixerande kaptenen.

Kaptenen blifver under afhörandet af detta korta samtal allt oroligare, lemnar faraobordet och går ut i de yttre rummen. Levander reser sig äfven upp från sin stol och bereder sig på att följa den utgående.

Kaptenen genomgår de lysande förmaken och kabinetterna med raska steg och närmar sig salsdörren. Vid dörren står en hög mahognyskänk och på denna en stor silfverbål med punsch uti. Naturbarnet lyfter upp bålen, sätter den mot sina läppar och tager några väldiga munnar derutur, till vaktmästarnes stora förvåning, hvilken likväl snart förvandlas i det mest förekommande leende, ty kaptenen nickar rätt hjertligt åt dem, när han beder om sin tulubb och sina galoscher. Den ene vaktmästaren sätter på honom tulubben och den andre galoscherna, hvarefter de följa honom ut i tamburen, bugande och med blickar, som bönfalla om drickspengar. Naturbarnet förstår ej dessa blickar, utan vidrör dörrlåset för att gå.

"Vi trodde... vi trodde..." säger den ene.

"Hvad trodde ni, era tallrickslickare?" frågar kaptenen.

"Att vi skulle få litet drickspengar," svarar den andre, något modigare.

Naturbarnet fattar dem hvardera vid näsan och vrider den ett hvarf omkring, hvarefter det skyndar utför trapporna. Portvakterskan, en äldre madam, nästan lika så tjock som porten är bred och med en kort trubbig näsa, niger på det artigaste, ty, van att studera deras ansigten som gå ut och in i detta hus, ser hon på kaptenen, att han vunnit, och utsträcker sin hand, beredd på att emottaga den vid sådana tillfällen vanliga dusören. Naturbarnet utsträcker äfven sin hand och gifver henne precis detsamma som vaktmästarne nyss fått, skyndande derefter ut på gatan, beledsagadt af madamens temligen starka tacksägelser och välönskningar, hvilka likväl snart öfverljudas af tornlurarne, som förkunna att klockan är tio slagen.

Kaptenen har ännu ej lemnat Norra Smedjegatan, då assessor Levander träder ut ur huset och följer honom på afstånd. Så bär det af för dem båda öfver Norrbro, genom slottet och utföre till Österlånggatan. Assessorn ser, hur kaptenen tager af åt höger på besagde gata, går in i hvalf-

gränden, som heter Bennikebrinken, och derefter försvinner genom portgången till ett fyravåningshus. Levander tager noga märke på huset och skyndar sedan bort det fortaste han hinner.

Kapten Strabeck, som icke märkt att någon varit så artig och beledsagat honom ända till porten, stiger uppför tre långa, smala och mörka trappor samt inträder i de tvenne rum, han såsom resande bebor. Han slår eld på ljuset och sitter snart i sin präktiga morgonrock och guldbroderade rökmössa framför ett bord, hvarpå han utbreder den ena bankosedeln efter den andra och uppradar hög på hög af dukater.

"Gubben har allt rätt," säger naturbarnet för sig sjelft med förtjusta blickar på penningarne; "det har nog sin välsignelse med sig att lefva som hederlig karl ... vackra summor! ... och så lätt åtkomna se'n, utan minsta risk och utan att behöfva frukta det arbogaöl, som kopparmatte brygger! ... Det är allt roligt att vara bland gentilt folk, och inte är det konstigt alls ... När man ser de der granna herrarne svansa sig ute på gatorna, skulle man tro att de äro fan så styfva ... har ingen fara ... de tala bara om väder och vind, om konkurser och damerna vid baletten ... vänta bara ... får jag vara med litet, så ska jag nog hitta fatt de der smalbenta sprätthökarne, som jag skulle kunna bryta af bara med tummen och lillfingret ... Men jag undrar just hvad den hedersgubben ska säga när han får veta, att jag begifvit mig af till Stockholm igen? ... Men hur ska jag väl kunna trifvas på landet hela min tid? ... Och så är det väl billigt, att jag inte helt och hållet ligger honom till last ... jag är ju inte ett barn heller ... något måste jag förtjena sjelf ... och när jag förtjenar på ett ärligt sätt, så bör väl inte gubben bli ond för det ... Bara man inte känner igen mig ... den der fördömda assessorn glodde på mig så ... kanske är det ändå rådligast, att ..."

Ett starkt bultande på porten ifrån gatan afbryter kaptenens sjelfbetraktelser, och han spritter upp från stolen. Slagen på porten tilltaga i styrka, kaptenen skyndar till fönstret, hvilket han öppnar. Han hör ifrån djupet af den smala brinken ett oredigt sorl af röster och ser, vid skenet af en lykta dernere, flere karlar, som stå utanför porten till det hus han bebor.

"Har den satan igenkänt och förrådt mig?" mumlar han för sig sjelf, i det han rusar tillbaka till bordet, skrapar sedlarne och guldet ner i fickorna på morgonrocken, fattar en grof knölpåk, som står invid sängen, släcker derefter ljuset och skyndar ut i förstugan, der han stannar, öfvervägande hvad beslut han bör taga.

Nu förnimmer han det knarrande ljudet af porten som öppnas, och han hör fotsteg i de nedersta trapporna. Han tycker sig äfven höra en pockande röst fråga, hvar kapten Strabeck bor.

"Jag anar blodiga skallar!" morrar han, kramande knölpåken så att det värker i händerna.

Fotstegen närma sig och rösterna blifva tydligare. Kaptenen smyger på tå uppför trappan som leder till fjerde våningen. Han fortsätter derifrån sin väg uppför en ännu smalare trappa af trä och befinner sig nu på vinden. Famlande derstädes i mörkret, stöter han på en skorstenspipa, hvarinvid han upptäcker en stege. Han klifver upp på stegen och stöter hufvudet mot en jernlucka, placerad mellan tvenne takstolar. Han skjuter på luckan, hvilken gifver efter för hans starka armar. Den bitande nordanvinden susar kring hans öron och himlens klara stjernor möta hans ögon. Han tager några steg till och sitter snart på den försigtigtvis af honom tillslutna jernluckan samt klagar nu öfver sitt olyckliga öde för skorstenarne, hvilkas hvita pelarrader från alla håll omgifva honom. Att en sträng vinternatt sitta på en snöbetäckt takås kan möjligtvis gå an för en kråka eller skata, men icke för en menniska, hon må vara huru mycket naturbarn som helst, i synnerhet om naturbarnet är klädt i nattrock och rökmössa. Kaptenen andas visserligen något lättare, men han börjar frysa så att tänderna skallra, och tanken på att den höga ställning i lifvet, han nu så oförmodadt råkat förskaffa sig, möjligtvis kunde komma att räcka hela den långa natten, har icke heller någonting upplifvande och värmande för honom. Han är förtviflad öfver att han glömde taga på sig sin sköna tulubb, hvilken han nu i föreställningen ser obehöfligt hänga öfver en polisbetjents magra arm. Han tänker med rörelse på landsbygdens lugn och förbannar sin kärlek för stockholmslifvet. Han svär och bedyrar, vid himmelens alla stjernor, i hvilkas grannskap han nu tycker sig vara, att hädanefter icke befatta sig med annat än potatisodling och körsel med

oxar, sedan han likväl först hackat hjernan ur skallen på honom, för hvars skull han nu nödgats göra intrång på sotarens, plåtslagarens och kråkornas område. Han skulle vilja bortgifva alla sina sedlar och allt sitt guld, som han har i morgonrocken, för en brandstege, eller ett tåg, eller, i värsta fall, för en flaska bränvin, hvarmed han kunde muta sina skälfvande läppar. Han fördjupar sig nu i en teoretisk undersökning af takrännornas konstruktion, beräknande, huruvida de kunna nedpraktisera till jorden annat än regnvatten, men finner intet tillfredsställande resultat. Det enda han finner, är att han måste röra på sig, för att ej blifva förvandlad till en isstod och slutligen stanna qvar bland de öfriga skorstenarne, hvilkas like han redan i andanom tycker sig vara, ty han är stel som de, är tunnklädd som de, har rökmössa som de och måste hålla sig på taket som de. Han sopar med händerna bort snön, hvilken ligger framför honom, och börjar hasa sig grensle fram utefter takåsen, kanske äfven i det hopp att kunna påträffa någon annan vindslucka, som kunde föra honom ned i ett annat hus. Hur han sålunda hasar sig fram, blir han varse tvärs öfver gränden tre stora vindskupor, hvilkas fönster äro upplysta. Att knacka på dessa fönster och slippa in, vore väl icke så omöjligt, tycker han; men huru komma dit öfver den fatala gränden, som är äfventyrlig för åkdon att köra in uti, men ännu äfventyrligare för en menniska att hoppa öfver? Takryttaren utöser dervid några eder öfver husvärdarne i staden, som icke lägga små broar mellan husen, hvilket vore så nyttigt vid eldsvådor och andra utomordentliga tillfällen. Hastigt ljusnar hans blick, ty han erinrar sig, att det är en så kallad hvalfgränd och att de båda husraderna, som bilda densamma, småningom närma sig hvarandra och slutligen förena sig i ett hörn, som vetter åt Österlånggatan, hvarifrån man genom hvalfvet inkommer i brinken.

Denna erinring lifvar hans mod och krafter. Han styr nu kosan åt detta hörn, dels hasande sig fram och dels kringgående de skorstenar, som resa sig i hans väg, alltid med mycken varsamhet, ty han vet, att det minsta felsteg är ett steg i grafven. Han hvilar sig ej förrän han väl hunnit det efterlängtade hörnet. Han lyssnar och tycker sig förnimma ljud af röster och springande personer nerifrån gatan och brinken. Han ler inom sig rätt hjertligt deråt och fortsätter sin underliga färd ifrån hörnet inpå

taket af det hus, som börjar husraden på andra sidan brinken, samt befinner sig slutligen rakt ofvanför de upplysta vindskuporna, som varit målet för den besvärligaste af alla resor. Derefter halar han sig långsamt och försigtigt ned ifrån takåsen och vinner lyckligen fotfäste på den mellersta kupan, på hvilken han sätter sig, dels för att pusta ut något litet, dels ock för att öfverväga hvad han vidare bör företaga. Han inser visserligen det ovanliga uti att så sent på dygnet och genom en sådan öppning som ett fönster fem trappor upp, samt klädd i nattrock och rökmössa, inkomma och göra besök hos obekanta menniskor på sjelfva annandag jul; men han inser också, att det för det första måste vara varmare derinne än på taket, och för det andra finnas trappor, med hvilkas tillhjelp en dödlig sedermera kunde aflägsna sig, i fall bemötandet blefve ogästvänligt. Han fattar sitt beslut, halar sig derefter vidare ned från kupans tak och lägger sitt öra mot rutan, lyssnande derigenom, ty den nedfälda rullgardinen hindrar honom ifrån att kunna se in. Han tycker sig höra ljudet af flere röster i förening med slammer af knifvar och gafflar, hvaraf han drager den slutsatsen, att man håller på att spisa qvällsvard derinne. Detta, långt ifrån att afskräcka takvandraren, uppmuntrar honom, och han knackar genast på rutan, lyssnande efter den verkan, som deraf kunde följa. Det är alldeles tyst derinne. Han knackar för andra gången, hvarefter han hör stolar skjutas från bordet och ser skuggor af menniskohufvuden på gardinen. Han knackar för tredje gången. Gardinen upprullas, och han ser framför sig flere ansigten, tillhörande båda könen, hvilka betrakta fönsterrutan med det djupaste uttryck af öfverraskning och förvåning.

“Ursäkta mig!“ börjar nu kaptenen med läpparne tätt invid rutan; “men var så god och släpp mig in.“

Ansigtena derinne titta på hvarandra, utan att något svar följer.

“För all del, mitt nådiga herrskap,“ fortfar kaptenen, “fundera inte länge på den saken, utan öppna fönstret . . . jag fryser annars ihjäl!“

Ett ljus innanför sättes nära emot fönsterrutan. Kaptenen, som fattar meningen deraf, sätter sina mustaschbeprydda läppar ännu närmare mot glaset, sägande:

“Dröj inte så länge, mitt allrasomsötaste herrskap, utan lyft bara litet på fönsterhakarne, så ska jag sedan hjelpa

mig sjelf... hederlig vedergällning utlofvas, och jag begär ingenting annat än att derefter få gå utför trapporna."

Kaptenen drager dervid en bundt bankosedlar ur fickan och för den till rutan. Åsynen af detta rekommendationsbevis måste hafva gjort verkan, ty fönstret öppnas på glänt och en karlröst inifrån höres:

"Hvad är ni för en fan, som står på fönstret?"

"Jag är resande," svarar kaptenen.

"Resande?... på en sådan väg!"

"Jag är en högt uppsatt person."

"Ja, det se vi nog... hvad har ni på taket att göra?"

"Jag är öfverstlöjtnant i armén och riddare af svärdsorden och flere ordnar till... Var så god och öppna fönstret litet mera, så att jag kan komma in."

"Öfverstlöjtnant och riddare!" yttrar en annan röst, något höfligare, "men hur har herrn kommit på taket?"

"Jag har gått vilse... jag... jag brukar gå i sömnen... jag har gått hit upp i sömnen och hittar inte ner igen... För Guds skull, låt mig komma in, för annars faller jag ner och bryter halsen af mig... jag betalar hederligt om jag slipper in."

Personerna derinne synas villrådiga och börja hviska sins emellan. Förmodligen äro de osäkra, huruvida all gåfva, som kommer ofvanifrån, är god. Kaptenen sticker in sedelbundten genom fönsteröppningen, hvilken slutligen vidgas allt mer och mer, ty penningen är en god gåfva, den må nu komma från hvilket håll som helst. Kaptenen träder först in med ena benet och sedan med den öfriga delen af kroppen samt står nu sent omsider i ett varmt rum, omgifven af herrar och fruntimmer, alla i helgdagskläder.

"Ber om förlåtelse, att jag kommer så här dags!" utbrister nu kaptenen, under många bugningar till höger och venster; "ack, hvad det är skönt och varmt härinne!... hur står det till?... låt inte mig genera... var så god och visa mig hvar dörrn är... hu, hvad jag fryser!"

Alla se på den besynnerliga gästen, hvilken så der fallit på dem direkte från skyarne, och anse honom för ingenting mindre än klok; men en dåre med bankosedlar i handen och slamrande mynt i fickorna, ty den främmandes morgonrock gjorde vid dess egares inträdande ett fasligt väsen af sig, är alltid vida mer välkommen och omhuldad än jordens alla vise. Höfliga ord och åtbörder möta kaptenen

eller öfverstlöjtnanten från alla sidor, och han å sin sida utvecklar en krigares hela förmåga i komplimenter.

En liten knubbig ung fru, med en grann mössa på hufvudet, beder honom stiga fram. Kaptenen träder fram i rummet och blifver varse ett dukadt bord, fullt af mat och dryck.

"Herrskapet håller på att spisa," säger han; "låt inte mig störa matron ... en ypperlig julskinka ... med fruns tilllåtelse vill jag smaka på den ... minsann står inte det en bränvinsflaska här ... herrskapet kan inte föreställa sig så kallt det var på taket."

Dervid slår kaptenen bränvin i ett dricksglas och tömmer det till botten.

"Skönt bränvin!" utropar han; "hvar köper frun sitt bränvin? ... var så god och slå sig ner kring bordet, mina herrar och damer ... der ha vi senap ... skönt! ... senap och skinka äro som man och hustru ... gutår på halfvan ... lycka till god jul och godt slut på året!"

Kaptenen är i full fart vid bordet. Värdinnan och hennes gäster göra honom sällskap under många höflighetsbetygelser, ty att så der bjuda sig sjelf och taga för sig sjelf, värd eller värdinna oåtspord, kan endast en förnäm och verserad man tillåta sig. Naturbarnet på norr gälde för en man af verld i staden.

"Frun är enka?" säger kaptenen, mumsande af hjertans grund.

"Nej, herr öfverstlöjtnant ... min man har gått ut på en stund, men kommer snart tillbaka ... det var ett så'nt rysligt spektakel på gatan, så han måste ner."

"Det var väl slagsmål som vanligt?"

"De ha fått spaning på en tjuf, som ska vara här i grannskapet."

Kaptenen gör en grimas, som väcker uppmärksamhet.

"Tusan till senap att vara amper!" yttrar han; "vackert julväder! ... trefligt att promenera uti ... gentilt väglag!"

Kaptenen synes redan hafva glömt sin promenad på taket.

"Har frun sett Korsfararne?" frågar han värdinnan; "är det surstek, det der?"

Kaptenen höjer sig öfver bordet, sticker gaffeln i ett stekfat, som står midt på bordet, och fångar sig en skifva.

"Får jag inte lof att dricka kusins skål?" proponerar derefter den artige kaptenen, i det han klingar mot värdinnans glas.

Värdinnan rodnar, förvånad öfver så mycken nedlåtenhet, men kastar derefter en stolt blick på sina öfriga gäster och bifaller propositionen under det ljufvaste småleende.

"Herre min Gud!" ropar en mamsell, som sitter midt emot kaptenen; "herr öfverstlöjtnanten tappade sin mustasch i glaset!"

Alla fästa med ökad förvåning sina ögon på krigarens öfverläpp.

"Besitta och regera!" ropar kaptenen något förlägen; "ligger den icke der . . . saken är den, att . . . att i förgår fingo vi, öfverstlöjtnanter i armén, order att . . . att raka bort mustascherna . . . och i går fingo vi order att . . . att ha mustascher igen . . . och derför ser herrskapet, så måste vi . . . derför ser kusin lilla," tillägger han, under det han lindar sin ena arm om värdinnans hals, "så . . . men det var sannt, kusin lilla, vi skulle väl pussas också, för utan en puss, så . . ."

Kaptenens tunga förstummas, ty han får i detsamma ögonen på en lång herre, hvilken han förut ej sett, men som nu står midt emot honom på golfvet, förvånad öfver den säkert oväntade bordscenen.

"Jaså, du är här, Örman!" ropar värdinnan, i det hon stiger upp från bordet och närmar sig den nyss inkomne; "du dröjde så länge, så vi slutligen måste äta . . . och så ha vi fått en . . . en . . . men hvad kommer åt dig? . . . hvarför . . ."

Hennes och de öfrigas blickar flyga mellan Örman och öfverstlöjtnanten. Den förre står liksom vore han förstenad, och den senare börjar skrufva sig fram och tillbaka på stolen med ögonen än på dörren och än på fönstret. Gästerna resa sig oroliga från bordet.

"Hur har den karlen kommit hit in?" utbrister slutligen mannen på golfvet.

"Genom fönstret," svara alla med en mun; "hvem är han? hvem är han?"

"Tjufven, som vi söka efter!" ropar Örman; "bofven, mördaren! . . . det är Ros!"

Alla skrika till och tränga sig omkring den ropande.

Vid denna nya presentation springer kaptenen upp från bordet.

"Så har jag dig då ändtligen!" fortsätter Örman, gnisslande tänderna af raseri; "mins du under poliskammaren, du! . . . alla de slag, du gifvit mig, ska du nu få betala, din niding! . . . Spring efter de andra, som stå dernere!" tillägger han, vändande sig till sin hustru, hvilken genast skyndar ut.

Den så med ens degraderade öfverstlöjtnanten kastar en betydelsefull blick på fönstret och suckar ovilkorligen vid tanken derpå, att han gjort sig så mycken möda samt äfventyrat armar, ben och lif, enkom för att falla i sin svurne fiendes händer, viljande derför gifva bort hälften af sin kassa om han åter vore på det anspråkslösa tak, som kort förut utgjort hans förtviflan. Inseende det omöjliga deruti, börjar han nu med allvar tänka på sitt försvar och drager åt sig bordet, skjutande det på tvären, så att han emellan sig och sina fiender har en ganska god barrikad, samt skrapar åt sig allt som finnes på bordet af knifvar, gafflar, tallrickar, fat, glas och buteljer, hvarigenom han blifver försedd med rätt farliga vapen, oberäknad den proviant, som ännu i ymnigt mått återstår till den belägrades uppmuntran.

Sålunda rustad, öfverräknar nu Ros sina fiender, hvilka stå stridsfärdiga på andra sidan bordet. De utgöras af fem karlar, anföraren inberäknad, och tre fruntimmer. Denna styrka framkallar blott ett leende på den belägrades läppar, hvilket snart försvinner vid tanken på den qvinliga kusinen, hvilken han snart väntar sig få se i spetsen för en fruktansvärdare styrka till de belägrandes understöd. Lik en försigtig general, vågar han derför först ett steg på underhandlingarnes bana.

"Herr öfvergevaldiger!" säger han; "jag medger, att ni har skäl till missnöje med min person . . . då vi sist träffades, var jag kanske något hårdhändt mot er . . . men det var ert eget fel . . . ni hade lofvat mig förskoning, såsom belöning för den uppriktighet, hvarmed jag för er yppade den plats, der jag gömt den der plånboken, ni vet . . . ni höll inte ert löfte den gången, och som jag hade beslutit, att aldrig underkasta mig ett så skymfligt straff, som möjligtvis en skolpojke kan tåla, men inte en förståndig karl, så bör herrn inte undra på, att jag sökte befria mig på hvad sätt som helst . . . herr öfvergevaldigern hade gjort detsamma i mitt ställe."

Han, till hvilken detta korta tal stäldes, tycktes icke lägga något deraf på sinnet, utan talade sakta med de öfriga karlarne, förmodligen med dem rådslående om bästa sättet att anfalla och besegra en så farlig motståndare.

"Herr öfvergevaldiger!" återtager nu Ros efter en stunds tystnad; "var god och kom ihåg, att jag redan sökt ersätta er allt hvad ni lidit för min skull ... jag vet bestämdt, att ni kort före jul erhållit en större summa penningar i skadestånd ... jag ger mig fan på, att det inte är någon annan än jag, som satt er i tillfälle att se era vänner på supé denna afton."

"Ack, din bof!" var det enda svar, som kom från Örmans läppar.

"Jag är ingen bof," förklarar Ros; "jag har fört en exemplarisk vandel ... från den stund då vi skildes åt och ända tills nu, då vi ånyo råkats, har jag endast lefvat bland hederligt folk."

"Jag ska föra dig bland hederligt folk igen, jag," svarade gevaldigern hånleende.

"Det är just det jag tviflar på," genmäler Ros; "men innan det sker, får jag förklara, att jag ämnar slå in ögonen på alla som taga ett steg närmare detta bord, och jag råder er, herre, att akta de refben, som ni ännu har qvar ... Men viljen ni vara som menniskor, så skall jag på stående fot bevisa er min tacksamhet derför ... mina fickor äro fulla med pengar, och jag lofvar er, att för hvarje steg ni aflägsnar er från dörren der, så att jag kan komma ut, gifva er en stor bankosedel pr sugga, såsom det heter."

Ros utbreder dervid en bundt stora bankosedlar för de belägrandes ögon.

"Dessa pengar," säger han, "har jag ärligt förtjent, och jag bjuder er alltsammans för min frihet ... det tjenar till rakt ingenting att häkta mig, tvärtom gören ni er sjelfva den största tjensten genom att släppa mig lös, ty, som jag nyss sade, jag kommer annars att sprätta ögonen ur er, liksom man sprätter knappar ur gamla rockar."

Gevaldigern och hans gäster gapskratta och kasta rofgiriga blickar på penningarne.

"Om ni tror, godt folk!" fortfar han, uppfattande betydelsen af deras blickar, "att man kan komma åt dessa pengar på samma gång man lägger vantarne på mig, så blir

man lurad, ty jag sätter eld på hela rukan det första jag blir anfallen.“

I detsamma inträder värdinnan, åtföljd af flere manspersoner, bland hvilka äfven visa sig polisbetjenter och några stadssoldater med dragna huggare, de flesta af dem gamla bekanta till Ros. Denne, nu inseende omöjligheten af att undkomma, i fall han verkligen förut dårat sig med ett sådant hopp, sätter sedelbundten öfver ljuset och påtänder densamma. Fiendens anförare rusar fram, för att rädda bundten, men kastar sig häftigt och rytande tillbaka, träffad i ansigtet af några tallrickar, slungade emot honom af röfvarens kraftfulla hand. Vid åsynen af de brinnande sedlarne flamma Ros' ögon till, liksom hade en gnista af de förra lifvat ett oväntadt, ehuru förtvifladt, beslut i hans hjerna. Fienderna, för ögonblicket hejdade af det missöde, som vid första anfallet drabbat deras anförare, skåda nu med bäfvan, hurusom Ros först drager af sig morgonrocken, den han kastar emot fönstergardinerna, och huru han derefter med ljuset tänder eld på både rock och gardiner. Fienderna uppgifva ett gällt skrik och draga sig några steg tillbaka.

“Se så, frua lilla!“ ropar Ros; “kusin lilla!... nu befriar jag er från besväret att tvätta och stryka den grannlåten mer.“

“Gripen honom lefvande eller död!“ ryter gevaldigern, som återhemtar sig och nu störtar för andra gången fram emot bordet, hållande en stol framför sitt ansigte. De öfriga följa hans exempel, och hufvuddrabbningen börjar, under det qvinnorna skrikande knuffas i dörren, för att komma ut ur det fasansfulla rummet. Ros är outtröttlig. På de anfallande kastar han knifvar, tallrickar, buteljer och allt som finnes på bordet. Under svordomar och jämmerrop draga sig angriparne för andra gången tillbaka. Rök tränger nu fram ur fönstersmygen, hvars poster och tapeter elden äfven fattat uti, och Ros står som en afgrundsande bland rök och lågor, slungande tillbaka de stolar och andra lösören, som blifvit kastade på honom, till vedergällning för de gåfvor, hvarmed han i så rikligt mått undfägnat gevaldigern och dennes gäster. Under förnyade uppmaningar till hvarandra störta de fram för tredje gången, fattande i bordet, hvilket dervid kastas omkull. Ros fattar i bordets andra ända och hvälfver det öfver sina motståndares hufvuden, hvarefter han, beväpnad

med en eldgaffel, kastar sig in på de öfriga, slående omkring sig, och lyckas verkligen att öfver fallna och sårade bana sig väg till dörren. Men nu instörtar en ny trupp af beväpnad vakt, som tillstänger utgången för honom. Elden sprider sig utefter väggarne, och rummet fylles af rök. Ros rusar emot den inträdande vakten, i tanke att, gynnad af den förvirring, som en uppkommen eldsvåda alltid förorsakar, kunna blanda sig bland folket och på detta sätt försvinna. Han lyckas också utkomma i förstugan, ty vakten, förskräckt af röken och elden, som slogo emot den, har dragit sig tillbaka och bör icke kunna igenkänna honom i mörkret derute. Men det stod i ödets bok, att den djerfve röfvaren denna natt skulle hafva otur i allt, så· när som på i faraospel. Gevaldigern Örman, hvars julkalas på ett så förskräckligt sätt blifvit afbrutet och stördt, hade, vid det tillfälle då Ros kastade öfverända matbordet derinne, råkat, jemte några andra, falla derunder. Snart hemtade han sig dock från denna öfverraskning. Han framkryper, reser sig upp och, öfverfarande valplatsen med sina blickar, saknar han sin fiende. I ett ögonblick är han ute i förstugan, och i detsamma Ros är nära att slingra sig igenom vakten, som med sin vanliga obeslutsamhet och liknöjdhet icke vet antingen den skall begifva sig in i rummet tillbaka eller tåga ner utför trapporna, fattar han röfvaren bakifrån om lifvet, ropande: här är han! här är han! Tolf händer gripa dervid på samma gång i Ros, hvilken slår omkring sig i mörkret med armar, starka som björnens ramar. De öfriga personerna i rummet, jagade derutur af elden, störta nu efter ut i förstugan, vrålande af blessyrer och hämndkänsla, samt kasta sig öfver den redan under hvinande hugg och slag dignande röfvaren, hvilken slutligen, öfvermannad och bunden till händer och fötter, af polisbetjenter och soldater släpas utför de många trapporna.

“Det har man för det man vill lefva som hederlig karl!“ suckar den besegrade, under det han bortföres.

Nu först tänker man på att elden är lös i huset och skyndar att hämma dess vidare framfart, hvilket, efter många ansträngningar, ändtligen lyckas.

Så slutade den beryktade kapten Strabeck sin korta, men äfventyrliga bana. Inom loppet af knappa två timmar hade han gjort hvad kanske ingen dödlig före eller efter honom åstadkommit. Han hade spelat med grefvar och

baroner och vunnit pengar af dem på det noblaste af alla spel, nemligen faraospelet. Han hade derefter med tusen riksdaler på fickan, klädd i morgonrock, spatserat en half timme på taket af ett fyravåningshus i den strängaste vinternatt. Vidare hade han, ehuru obekant, klifvit in genom ett fönster i vindsvåningen och med sin närvaro hedrat en polisgevaldigers julkalas, druckit kusinskål med värdinnan samt slutligen bränt upp sin vinst, satt eld på ett hus och ensam slagits mot en hel skara polisbetjenter och stadsvakter. Också emottogs den tappre med höga jubelrop af rådstuguhäktets talrika invånare, hvilka sörjt honom såsom död, men nu gladde sig åt hans uppståndelse.

Tjugotredje kapitlet.

Ett balsameradt lik.

Dagen efter nyårsdagen år 1823, eller jemt åtta dagar efter nästföregående händelse, sutto baron Rudolf Svärdfält och assessor Levander i den förres kabinett.

"Ingenting är för tidigt, när det är nödvändigt," sade den förre.

"I synnerhet när det lyckas," tillade den senare; "jag gratulerar dig, min bästa baron! . . . hittills har allt gått bra."

"Det sista brefvet från fru Anker till flickan gjorde beräknad effekt," yttrade baronen; "när den sköna fick höra, att hennes forna älskare redan hade andra giftastankar i hågen och att modren för sin käre son bestämt den maka, han borde taga, samt att den nya fästmön, som är dotter till en brukspatron i Jemtland, instrumentmakarens barndomsvän, redan emottagit den unge mannens tillbud, blef hon först vild som en tigrinna."

"Ingenting är lättare än att förvandla en qvinna till ett lam, notabene sedan hon nyss förut varit tigrinna."

"Jag prisar din menniskokännedom."

"Du har skäl dertill . . . Nå, vidare?"

“Nu kommer min goda oförlikneliga tant,“ fortfor baronen, “och med tårar i ögonen berättar, såsom ett prof på menniskors elakhet, huru det ryktet går kring staden, att kommissarien Stenfjäll icke är död, utan vandrar kring landet med sina anhörigas goda minne.“

“En ypperlig historia, som jag också har heder af,“ inföll assessorn; “ett tveeggadt svärd, som skurit åt båda hållen.“

“Visserligen . . . också må du tro . . .“

“Jag vet allt, bror Rudolf! . . . familjen, redan förut olycklig, ser sig nu äfven vara ett föremål för vanäran . . . Då träder en hugsvalande engel, baron Svärdfält, inför de förgråtnas ögon, förklarande sig vilja återupprätta familjens anseende, och erbjuder den stackars flickan sin hand och sitt eget sönderslitna hjerta, ty tvenne hjertan, som hafva lidit detsamma, kunna ju lyckliggöra hvarandra . . . Modren är af förtjusning färdig att knäfalla för honom, och dottren, öfverväldigad af så många bevis på ädelmod, sjunker till hans bröst, svärjande trohet i lif och död.“

“Något ditåt, min vän . . . Flickan stirrade på mig, liksom på en ande från himmelen . . . modren kysste mina händer . . . ögonblicket var rörande . . . jag slöt modren och dottren i min famn och saken var uppgjord . . . I eftermiddag förlofvas vi.“

“Som sagdt är, jag gratulerar dig, eller rättare, jag gratulerar familjen, som genom dig blifver upphöjd i friherrligt stånd, ehuru mången blifvit friherrinna för mindre . . . Nå, hvad sade sonen?“

“Pojken?“

“Nej, den långe.“

“Plåtslagaren, redan förut rörd af det deltagande jag visat honom derigenom, att jag emottagit honom i mitt hus och återfört honom till de sina, tryckte min hand, så att jag i fem minuter var lam i fingrarne deraf.“

“Skönt! . . . du får en vacker hustru . . . flickan ser inte så oäfven ut.“

“Ett snömos, min vän!“

“Under snön grönskar den herrligaste brodd . . . lycklig du! . . . hon blir en eftergifvande varelse, som du kan linda om fingret.“

“Jag måste väl slitas med denna välsignade tårpil.“

"Med blad af silfver och blommor af guld."

"Jag skall stänga in henne mellan en bibel och en psalmbok... kan man önska sig en skönare infattning?"

"Omöjligt!... en hustru skall vara sin man undergifven, annars blir hon öfvergifven."

"Verlden skall tro, att jag blifvit galen."

"Det tror den redan, tack vare mina bemödanden... Man har länge i de förnäma sällskapskretsarna begråtit dig som en förlorad son... man skall inte förundra sig öfver mesalliansen."

"Och när sista akten af skådespelet uppföres?"

"Skall man skatta dig för den lyckligaste ost, och alla våra kammarherrar och dragonofficerare skola önska att bli hernhutare på samma vilkor."

"Visserligen."

"Men hvad skall din syster säga?"

"Min syster?"

"Hon, som känner din rätta trosbekännelse?"

"Hon är ju, som du vet, på Himmelsta hos min vördade onkel."

"Men hon skall väl, för fan i våld, underrättas om saken?... hon skall väl vara brudtärna på brölloppet?"

"Det rör mig inte... Gifve Gud, att det så väl vore bröllopp som förlofning i dag!"

"Hvad var det jag sade?... flickan är inte så oäfven."

"Har du läst det här brefvet från Paris?"

"Nej, låt mig se."

Baronen lemnade ett uppbrutet bref till assessorn, som uppvecklade och med synnerlig uppmärksamhet läste detsamma.

"Du har rätt," sade han efter slutad läsning; "det står verkligen för lifvet... saken löper fara att hvarje ögonblick komma i ljuset... Men hvad vill man göra?"

"Jag kan ej göra annat, än taga ut lysning nästa söndag; men på tre veckor kan mycket hända."

"Har man kunnat skrinlägga saken hela sex månader, så måtte väl tre veckor vara en småsak."

"Vår minister i Paris, hvilken det så länge lyckats oss att hålla i mörkret, känner nu till att karlen var född i Sverige och att han har lefvande slägtingar här hemma. Min kommissionär derute har den största möda för att hindra tidningarne att intaga notisen derom... snart går det inte för sig längre, och en vacker dag vet man väl af det här."

"Våra embetsmän, så lägre som högre, äro inte så särdeles ferma i expeditionerna."

"Visserligen ... men när det gäller pengar ..."

"Så börjar sjelfva sågbocken springa med stock och allt, menar du ... Låt mig se på brefvet en gång till."

Levander tog brefvet och såg på dess datum.

"Nästa söndag första lysningsdagen," sade han; "inom tre veckor bör allt vara undanstökadt ... för henne en krona af myrten ... en krona af guld för dig ... Skulle någon underrättelse under tiden hinna hit, så är det derför icke så gifvet, att den skall hinna deras öron, och om den också skulle göra det, så bör det visst inte vara ert giftermål till hinder och du derför behöfva frukta någon korg ... nej, tvärtom, den sköna skall med desto större säkerhet träda i brudstolen, som hon då vet, att hon är något mera än blott och bart ett nådehjon, endast beroende af ditt ädelmod."

"Men är du då galen? ... än affären med mina herrar svågrar då? Har du då alldeles glömt den?"

"Har du inte redan modrens och plåtslagarens skriftliga och lagligt gällande afsägelser från allt arf, till förmån för dottren och systern?"

"Visserligen, det var en lätt sak, det ... Modren, förtjust af den ära, som vederfors hennes dotter, och icke drömmande om möjligheten af något henne tillkommande arf, fann mitt förslag billigt, då jag sade henne, att jag, för att tillfredsställa min förnäma slägts motvilja mot min förening med hennes dotter, måste hafva en försäkran af Stenfjälls familj, att den aldrig skulle väcka anspråk på arf efter min friherrinna samt derjemte till hennes förmån afstod från allt hvad dem tillkomma kunde genom arf eller gåfva från annat håll."

"Och lika lätt fick du ju plåtslagarens förbindelse?"

"Hänryckt af mitt löfte att sätta upp en större verkstad åt honom, och i synnerhet rörd af min försäkran att på allt upptänkligt vis söka hämnas på den niding som förfört hans fästmö, skref han under med glädjestrålande ögon."

"Då är, som du finner, det svåraste undangjordt ... För den karlen fruktade jag mest, ty det var en jernskalle, som aldrig kunnat uppmjukas på annat sätt ... De der praktiska menniskorna äro alltid kinkigast att tagas med ... Hade han blifvit den täte plåtslagarens måg och derigenom kommit i en oberoende ställning, hade han, tro mig, förr

låtit lägga sig mellan valsverket, än gått in på ett sådant förslag... Att göra allt det der om intet har kostat mig mycket arbete, och jag borde derför i belöning minst hafva hans lott."

"Du räknar då den vackra plåtslagardottren för ingenting?"

"För ganska mycket, min bästa baron... men detta uppväges fullkomligt af det obehag man lider genom verldens omdöme."

Baronen gaf till ett gapskratt.

"Jag förlåter dig ditt lustiga lynne," sade assessorn småleende; "du vet, att jag just inte mycket frågar efter verldens omdöme; men lika goda eröfringar kan man väl göra ändå, utan att slå plåtslagargesäller ur brädet och dergenom utsätta sig för sådana krabaters grofva näfvar... Tänk om den der karlen med sin oxstyrka råkat mig när han var som bäst i taget, han hade, min själ, krossat armar och ben på mig, och verlden hade dervid skrattat rätt hjertligt på min bekostnad... Jag vill hellre vara hjelten i tio femaktstragedier, än i en enda enaktskomedi."

"Nå, jag vill visst inte förringa värdet af din bedrift... Men de andra båda bröderna?"

"Magistern och aktören förhålla sig till plåtslagaren som tvenne såpbubblor till ett smedstäd... En aktörs hela tillgifvenhet och vänskap köper man för en enda applåd, ty han tänker inte längre än näsan är lång, och hans själ lefver och dör med ljudet af några klappande händer."

"Men magistern?"

"Den lärde liknar krokodilen deruti, att han aldrig oftare söker stranden än när han är hungrig... Gif honom derför bara en god matsäck och han begifver sig genast till djupet igen, der han uppehåller sig så länge matsäcken räcker... Det är blott i de ögonblick då magen är tom, som den lärde kommer ihåg att han tillhör jorden."

"Du har inte med sista posten hört något från Upsala eller Nyköping?"

"Nej, jag har ej heller med sista posten väntat någon underrättelse från dessa båda städer; men jag får det nog, och jag är säker på, att hvad jag då får veta, är till min fullkomliga belåtenhet och följaktligen äfven till din, min bästa baron!"

"Godt! jag litar fullkomligt på dina anordningar."

"Fägnar mig! ... jag är stolt af ditt bifall ... Men sedan vi nu talat om första kapitlet, torde det vara i sin ordning att vidröra det andra ... första kapitlet om menniskan, hvars horoskop man ställer, och det andra om hästen, som drager hela kodiljen ... Vågar jag draga dig ifrån kärlekens heta atmosfer ner till vänskapens svala lundar? ... Vågar jag nu börja talet om mig?"

"Om dig? ... alltför gerna ... man kan väl inte tala om något intressantare."

"Det fina skämtet är inte skapadt för dina läppar, min bästa baron! ... låt oss derför tala allvarsamt."

"Jag fruktar att allvaret blir en främmande gäst på dina."

"Jag vill taga dig ur din villfarelse ... Om tre veckor är du en mäkta rik man ... jag tager inte i beräkningen din äktenskapliga lycka, din unga vackra gemål."

"Det är liberalt."

"Om tacksamhetens känsla hade en plats i ditt hjerta, skulle du redan hafva tänkt på den stora förbindelse, hvaruti du står till mig."

"Hur vet du, min vän, att jag inte redan tänkt på den saken?"

"Du har tänkt på den; men, såsom fallet vanligtvis är med menniskor som röna välgerningar, har du endast tänkt på, hur du för möjligast billiga pris skulle kunna komma ifrån mig ... du bör inte kunna tillvita mig brist på uppriktighet."

"Visst inte ... men jag har äfven tänkt, att man inte kan köpa skinnet förrän björnen är skjuten, och att ..."

"Och att när björnen är skjuten," inföll Levander, "och skinnet levereradt, man kan trakassera säljaren hur man behagar ... betala det med så litet som möjligt, i fall man inte rent af har för afsigt att behålla det som god pris ... är det inte så? ... och jag undrar inte på det heller, ty visserligen äro vi goda vänner, men vi äro ännu bättre affärsmän."

"Får jag veta dina anspråk?"

"Du får två millioner i hemgift."

"Två millioner!"

"Jag vill ha hundratusen riksdaler banko med, såsom ersättning för de stora vänskapstjenster jag bevisat dig och utan hvilka du aldrig kunnat inbringa en så stor skörd."

"Är du från förståndet? ... jag har ju sagt dig, att det på långt när inte går till två millioner."

"Nå, får gå för en million då... en million är i alla fall mycket mer än hundratusen riksdaler."

"Men det går ju bara till femhundratusen?"

"Femhundratusen äro alltid mer än hundratusen."

"Men jag har ju dem inte än?"

"Du får dem ... du har ju redan dokumenterna i ditt våld."

"Visserligen har jag dokumenterna i mitt våld, men jag har ännu ingen rättighet till penningarne."

"Jag vill inte heller nu ha pengar af dig ... jag fordrar bara dokumenter, jag också."

"Hvad menar du?"

"Jag vill ha reverser på hundratusen riksdaler af dig."

"Det är väl tidigt, min vän! ... jag är ju inte gift än, och inte heller har jag fått magisterns och aktörens förbindelse."

"Du får dem i denna vecka."

"Låt oss dröja till dess."

"Till en del kan du ha rätt, min bästa baron! ... jag nöjer mig således med ett litet förskott."

"Huru litet?"

"Du förvånas kanske öfver min medgörlighet ... jag begär fyra reverser på femtusen banko hvardera, stälda till innehafvaren och förfallna till betalning efter en månad."

"Tjugotusen! ... det är ju hela min enskilda förmögenhet!"

"Du är för modest, min baron! ... det är bara hälften."

"Nej, det är allt hvad jag eger."

"Ja, jag begär ingenting mer."

"Nåväl, jag ger dig denna summa ... är du nöjd då?"

"Ja, för det närvararande ... nästa vecka vill jag ha förbindelse på resten."

"Du är en blodsugare! ... besinnar du då inte, att flickan kan dö innan hon blir min hustru?"

"Det är aldrig exempel på att en nittonårig flicka dött under lysningsdagarne."

"Jag kan få en process på halsen efter bröllopet."

"En process är en process och en half million är en half million."

"Men om jag skulle förlora processen?"

"Hvila icke dina rättigheter på lagligt gällande förbindelser? ... Jag har brådtom ... sätt dig ned och skrif de fyra reverserna."

"Och detta kallar du för vänskap?"

"En stor författare har sagt, att man så bör umgås med sina vänner, att man kan bli ovän med dem hvar dag som helst."

I detsamma inträdde en betjent, anmälande, att öfvergevaldigern Titz var ute i salen och önskade tala med herr baronen.

"Bed honom vänta," befalde denne; "du dröjer väl qvar, Levander . . . jag undrar just hvad den figuren vill mig."

"Skynda dig, Rudolf! . . . jag skall under tiden laga skrifsakerna i ordning," sade Levander.

Baronen lemnade kabinettet och fann öfvergevaldigern i salen.

"Får jag tala med herr baron i enrum?" frågade Titz.

"Alltför gerna," svarade baronen; "var så god och stig in i det här rummet."

Baronen öppnade dörren till ett rum på andra sidan salen och gick ditin, åtföljd af öfvergevaldigern.

"Hvaruti kan jag vara till tjenst?" frågade baronen.

"Vi ha en fånge i rådstuhäktet med namnet Ros," svarade Titz.

"Ja, jag har hört att man lyckats få fast i den karlen."

"Han var för flere år sedan betjent hos herr baron."

"Inte just hos mig, utan snarare hos min salig far."

"Lika godt! . . . det är emellertid angående honom jag ville tala med herr baron."

"Hvad kan jag ha för gemensamt med den bofven?"

"Samma fråga har jag gjort mig sjelf . . . Det är emellertid ett högst eget förhållande med den karlen . . . I fall herr baron läst tidningarne för de senare dagarne, så vet herr baron, att penningar redan långt före hans gripande blifvit skickade till kongl. poliskammaren, för att dermed betäcka de förluster, karlen tillskyndat åtskilliga personer."

"Man måtte väl inte misstänka mig för att hafva skickat dessa penningar?"

"Nej, men hans enträgenhet att vilja tala med herr baron förefaller något besynnerlig . . . Han säger sig hafva högst angelägna saker att afhandla med herr baron."

"Har han inte bekänt hvarifrån de der penningarne kommit?"

"Han förnekar numera all kännedom derom, ehuru han vid det tillfälle då han greps af gevaldiger Örman i flere

vittnens närvaro påstod sig veta, att Örman kort före jul erhållit en summa penningar till försonande af det våld, han föröfvat på denne och för hvilket han redan i fjor våras dömdes till fästning.“

“Och den uslingen är nog fräck att blanda mig i saken?“

“Han påstår, att han har saker af vigt att säga herr baron, att han skulle kunna skada herr baron, om han ville, men att han inte vill göra det för gammal vänskaps skull, så föllo hans ord.“

“Den stråtröfvaren! ... och man inser inte, att hans afsigt är att tigga pengar af mig, på grund af hans forna förhållande såsom betjent i vårt hus?“

“Det är allt troligt; men jag, inför hvilken han androg denna sin önskan, ansåg mig, af aktning för herr barons familj, böra framföra den innan nästa förhör inför polisen, då han torde vara nog djerf att offentligen förnya sin anhållan.“

“Jag stannar för det i förbindelse hos er, min herre ... Jag bedyrar, på min ära, att jag med den karlen inte haft det ringaste att skaffa sedan han bortkördes ur min tjenst.“

“I sådant fall är det alldeles onödigt för herr baron att genera sig genom ett samtal med en så dålig person.“

“Visserligen.“

“Vid hvad han enskildt eller offentligen kan säga rörande herr baron kan naturligtvis intet afseende fästas, och jag får derför den äran att rekommendera mig?“

“Men om han vid förhöret i poliskammaren skulle vara nog oförskämd, att, i hvilken afsigt det vete Gud, dikta något förhållande mellan sig och mig?“

“Så kunde det hända, att herr baron blefve uppkallad och konfronterad med honom.“

“Högst obehagligt!“

“Jag kan inte neka för det.“

“Han har inte sagt hvad han vill mig?“

“Nej.“

Baronen såg fundersam ut och sneglade derunder på Titz, hvilken stod orörlig som en bildstod.

“Det går inte an,“ började han derefter, “att jag blottställer mig för ett förhör tillsammans med den menniskan.“

“Nog går det an ... men inte är det att eftersträfva.“

“Hur skall jag kunna tala med honom, utan att någon får veta det?“

"I fångvaktmästarens rum skulle jag kunna låta föra upp honom, och der kunde baron ostörd få emottaga honom."

"När inträffar nästa förhör?"

"I öfvermorgon klockan elfva förmiddagen."

"I morgon afton kunde jag möjligtvis få tid att infinna mig under rådstun ... Har herr öfvergevaldigern tillfälle då?"

"Ja, jag ska bjuda till."

"Klockan sju på aftonen."

"Klockan sju är jag att träffa i fångvaktmästarens rum."

Titz bugade sig och gick.

"Att den karlen ännu skall vara i lifvet!" mumlade baronen för sig sjelf; "den skurken skulle ... fördömda händelse! ... till hvad pris som helst måste jag köpa hans tystlåtenhet ... Blir jag väl en gång gift, så stannar jag inte många dagar qvar i det här landet."

Baronen återvände derunder till kabinettet.

"Hvad ville Titzen dig?" frågade Levander.

"Att jag skulle tillhålla mitt folk att sopa gatan utanför mitt hus," svarade baronen.

"Har den karlen också tillfälle att sköta sundhetspolisen?"

"Förmodligen."

"Vill du nu vara god och författa de der reverserna? ... papperet och pennan ligga der och vänta på dig."

"Du är en förekommande vän, det måste jag tillstå."

"Jag skattar dina reverser högre än dina komplimenter."

Med synbar motvilja satte sig baronen vid skrifbordet och skref de fyra reverserna, hvilka Levander noga granskade och derefter högst förnöjd stoppade hos sig.

"Farväl nu, min bror!" sade han; "du reser nu ut till din fästmö, kan jag förmoda ... hur gerna hade jag inte velat vara närvarande vid er förlofning!"

Baronen svarade ej, utan kastade sig på soffan, blossande af qväfd harm.

"Du är ond på mig, min nobla vän!" yttrade Levander; "otack är verldens lön, det är gammalt, det ... Det der sökte dig, det ser jag ... men jag hoppas det ska gå lättare för dig, när du pungar ut med de återstående åttiotusen ... Det finnes menniskor, som bråka för lapprisstyfrar, men äro franka när de skola ut med stora summor ... Du är bland deras antal ... Adjö nu, min bästa baron, och ännu en gång, lycka till!"

Levander aflägsnade sig.

“Jag önskade, att hundra takstenar regnade ned öfver ditt hufvud när du träder utom porten!“ gnisslade baronen efter honom; “om jag visste något medel att blifva qvitt den vargen!“

Baronen sprang upp från soffan med ett ljusnande ansigte.

“Ha!... jag känner en som skulle kunna göra mig den tjensten... det var en herrlig idé!... Tag dina tjugotusen, Levander!... med några hundra riksdaler skall jag betala dig resten, och du skall ändå tiga som muren!“

Assessor Levander tog vägen till sitt hem, högst glad och upprymd till sinnes.

“De der adelsmännen äro sig lika,“ sade han för sig sjelf; “de fordra, att hela verlden skall bevisa dem tjenster för ingenting; men dig, min kära Svärdfält, vill jag så uppfostra, att du aldrig skall förgäta den som åtagit sig den mödosamma befattningen att vara din guvernör... Det går emellertid rätt bra... jag är nu tjugotusen riksdaler rikare än jag var.“

Assessorn teg och tvärstannade, ty just som han skulle vika om hörnet, som ledde till den gata, hvarinvid han bodde, blef han varse Palm, hvilken gick rakt emot honom. Levander tog ett steg tillbaka och for med handen in i bröstfickan på sin tulubb.

“Var så god, min herre, och kom mig inte för nära,“ sade han; “ty, som ni vet, har jag här i fickan en liten vän, hvilken är som att tända eld i krut.“

“Var lugn, herr assessor!“ yttrade Palm; “det är för gammalmodigt att låta kroppen gälda hvad själen brutit.“

“En vacker tanke, min vän!“

“Ni gaf mig i fjor en lexa, som haft ett helsosamt inflytande på mig.“

“Gläder mig!... jag visste nog att det skulle bekomma er godt.“

“Jag har derför sökt använda kuren på andra och det med mycken framgång.“

“Ypperligt, min bästa herr Palm!... ni får på det sättet hela tullbetjeningens undergång på ert samvete... men ändamålet helgar medlen... Det enda, jag har att anmärka, är, att ni så der pladdrar om edra goda gerningar

för andra ... så gör inte jag ... följ derför äfven i det afseendet mitt exempel ... ursäkta, men jag har inte tid att ...“

“Ni beskylde mig en gång för otacksamhet,“ svarade Palm, hindrande Levander från att gå; “jag fordrar nu, att ni återtager denna beskyllning, ty jag har bevisat er en återtjenst, hvarigenom vi nu i det närmaste blifvit hvarandra qvitt.“

“Hvad menar herrn?“

“I fall ni vill vända om, ty motion skadar inte, och begifva er tillbaka till Drottninggatan samt stanna ett ögonblick utanför diversehandlaren Adelins bod, så ... men hvad fattas er? ... ni bleknar! ... gif er tillfreds, herr assessor! ... de nyttigaste medikamenterna smaka alltid värst.“

Levander hade verkligen bleknat, men raskt återhemtat sig.

“Hvad har jag att göra utanför Adelins bod?“ frågade han.

“Ingenting att göra, men mycket att se,“ svarade Palm; “Adelin gör stora affärer i detta ögonblick ... han afyttrar största delen af sitt rika lager.“

“Han afyttrar sitt lager ... hvad ligger för ovanligt deruti?“

“Jo, han afyttrar det till kunder, som inte pruta på så mycket som en vitten en gång, nemligen till en tullinspektor och fyra tullbetjenter.“

“Hvad angår det der mig?“ frågade Levander med tvunget skratt.

“Om det inte angår er,“ svarade Palm, “så begriper jag inte, hvarför ni bleknar så bra och skrattar så illa.“

Efter dessa ord aflägsnade sig Palm med skyndsamma steg. Assessorn stirrade efter den bortgående, hvarpå han skyndade tillbaka till Drottninggatan och fann en mängd folk samladt utanför Adelins diversehandel.

“Hvad är orsaken till folksamlingen här?“ frågade han med dämpad oro en person som kom ur boden.

“Det är ett beslag, och det är en fet stek som tullen fått i dag.“

“Är det mycket som de kommit öfver?“

“Så mycket, att värdet af de stämplade varorna icke räcker till att betala fjerdedelen af böterna för de ostämplade.“

“Då är den stackars karlen totalt ... ruinerad!“ stammade Levander.

"Utan tvifvel... Golf, väggar och tak i boden äro alldeles upprifna, så att det ser ut som man hölle på att reparera derinne... vacker reparation!"

"Ni är här ändå, fast det inte angick er!" hviskade Palms röst i Levanders öra; "ni har en fordran hos Adelin på trettiotusen riksdaler för likvagnen, som ni körde till honom i fjor somras... ingen skulle nu vilja gifva er tre styfver för den skuldsedeln... allting är underkastadt förgänglighet... det enda, som är temligen väl konserveradt, är hans excellens Hammelhjelm... det är följden af ett balsameradt lik!"

Tjugofjerde kapitlet.

Förlofningsdagen.

Snöflingor hvirflade i massor öfver Sjöbérgs egor, och med matt sken blänkte månen genom vinterqvällen. Vindarne, fruktlöst skakande på sina isbojor, gnisslade mellan trädens nakna, stelfrusna grenar och kastade sig qvidande mot knutarne af åbyggnaden, hvars alla fönster voro rikt upplysta, så att de, som färdades på Edsvikens öfversnöade isbanor, kunde på langt håll med afundsfulla blickar betrakta den eklärerade byggningen och ana, att något särdeles högtidligt försiggick på Sjöbérgs högländta strand.

Något särdeles högtidligt var det också, ty en kristlig trolofning firades mellan högvälborne herr baron Rudolf Svärdfält och mamsell Sofia Stenfjäll. Gästernas antal var ringa och bestod, utom af de begge kontrahenterna och deras anhöriga, tant Marie Louise, fru Stenfjäll jemte hennes söner Sebastian och Johan, endast af kyrkoherden i socknen med sin fru och syster, en gammal hvassnäst mamsell, samt tvenne officerare vid samma dragonregemente som baron Svärdfält.

Baron Svärdfält, i civila svarta kläder med svärdsordensbandet i knapphålet, satt på soffan bredvid sin fästmö, hvars

svarta sidenklädning stack af mot den blekhet, som i ännu högre grad än eljest betäckte hennes ansigte. Kyrkoherden Lundström, en fryntlig, lefnadsglad man, konverserade flitigt med de äldre damerna, men de begge officerarne promenerade tillsammans ur det ena rummet in i det andra fram och tillbaka.

"Har jag roligt, herr magister?" frågade den ene krigaren den andre vid ett tillfälle då de ensamme befunno sig i den lilla salen.

"Svärdfält är galen, det är det enda svar jag i afton kan gifva dig på alla dina frågor," genmälte den andre.

"Utan börd, utan skönhet, utan förmögenhet ... min förvåning stiger vid hvarje ögonblick."

"Hennes ansigte är hvitt som ett bandtler och mager är hon som en nötskrika vintertiden."

"Hvem kan fatta sympatiernas välde?"

"Sympatiernas välde? ... du har rätt, de måtte sympatisera väl tillsammans ... har du observerat hur hennes ögon stirra framför sig, liksom hon ej visste hvar hon vore hemma?"

"Visst har jag det."

"Hvad skulle vi här att göra? ... det hade verkligen varit mera på sitt ställe, om man skickat hit ut tvenne vaktkarlar från dårhuset, ty jag förutspår en väg ditåt, belyst af Hymens fackla."

"Hade du ögonen på bruden, när ringarne vexlades?"

"Nej, jag stod då och betraktade yrvädret genom fönstret och tänkte med bekymmer på vår hemresa, ty, fan ta mig, jag stannar här öfver natten, om också snöflingorna fölle så stora som ugnspannkakor! ... Nå, hvad var det du sade om bruden?"

"När Svärdfält satte ringen på hennes finger, blef hon gul i ansigtet som ett saffran och hon måste nappa tag uti den lycklige brudgummen, för att ej falla till golfvet."

"Hvad kom åt henne då?"

"Hvad vet jag? ... kanske öfverväldigades hon af den stora ära som vederfors henne."

"Stackars Svärdfält! ... jag tycker hvad man skall roa sig på hans bekostnad, när han presenterar sin fru på hofvet."

"Dit kommer han säkert aldrig mer ... han ämnar ju lägga in om afsked både från hofvet och regementet."

"Det röjer åtminstone ett spår till förnuft ... tro mig, det kommer ingen att afråda honom från det steget."

"Men det förvånar mig, att ingen sökt hindra denna löjliga förbindelse."

"Vi ha gjort det något hvar, men våra bemödanden hafva varit fruktlösa."

"Än hans slägt då?"

"Du ser ju sjelf, hur den tandlösa tanten fjäsar både för dottren och de öfriga medlemmarne af den värda familjen."

"Det går öfver mitt förstand."

"Hvad säger fröken Amanda? ... men det är sannt, hon är också en svärmande varelse och underlig på sitt sätt."

"Hon är ännu i Södermanland ... det är skada ... en präktig flicka i alla fall, som skulle komma oss väl till pass här."

"Hvem är den der långa krabaten som sitter derinne?"

"Hörde du inte, att det var den sköna brudens bror ... i gevär! ... han är platslagargesäll."

"Mjuka tjenare! ... det blir allt bättre och bättre."

"Om man åtminstone kunde få sig ett parti vira!"

"Det ser väl inte så omöjligt ut ... vi ha ju en prest på stället."

"Det var sannt, det ... hafva vi ingenting annat att tacka statskyrkan för, så måste vi likväl erkänna, att den skänker oss de bästa viraspelare i landet."

"Låt oss genast mana ut honom!"

"Topp! ... men om det inte fins kort och marker? ... du kommer väl ihåg, att vår förträfflige Svärdfält numera tagit barnkolten på sig, för att lura sig in i himmelriket?"

"Låtom oss bikta våra bekymmer för hans ärevördighet!"

"Må ske då!"

Officerarne gingo in i samtalsrummet, togo kyrkoherden afsides och talade några ord med honom. Följden af detta samtal blef ett buds afsändande till den närbelägna prestgården, för att skaffa materialier till ett väl ordnadt spelbord.

"Min älskade Sofi!" hviskade baron Rudolf till sin bleka fästmö; "du har då inte en enda vänlig blick för din vän? ... du fyller mitt hjerta med den djupaste bedröfvelse!"

"Förlåt ... förlåt mig, herr baron! ... jag ..."

"Hvarför dessa främmande ord, min älskade? ... hafva då de ringar, vi i dag vexlat med hvarandra, ingen innerligare betydelse? ... är du missnöjd med mig? ... hvarmed har jag gjort mig oförtjent af din ömhet?"

"Haf undseende med mig! ... jag har länge inte vetat hvad jag säger eller gör."

"Hvarför inte yppa ditt hjertas bekymmer för en man, som skall älska dig, så länge hans hjerta slår? ... om du visste hvad jag lider af att se dig så förstämd på en dag, som för mig visat den första skymten af en verklig lycka! ... är det då mitt eviga öde, att icke kunna njuta ett enda ögonblicks glädje utan ängslan och qval? ... för hvarje tår, jag kunde förjaga ur dina ögon, ville jag gifva en droppe af mitt dyraste blod."

"Hvad du är mild! hvad du är god! ... nej, jag skall inte gråta mer! ... inte klaga mer! ... Gud skall gifva mig krafter att blifva för dig hvad jag bör vara! ... Gud skall höja mig upp till dig!"

Baronen tryckte en kyss på den bleka panna, som dervid lutade sig mot hans bröst.

"Nej, men se på Svärdfält!" hviskade den ene officern till sin kamrat.

"Hvad är det att se på?" frågade kamraten lika sakta; "de sitta ju och smeka hvarandra som turturdufvor ... fan så sött! ... Svärdfält är ju i sjunde himmelen!"

"Ja, min själ, kom han inte nu dit igen ... det var en best att kunna hoppa högt i ett enda tag! ... du skulle ha sett honom nyss när han kysste fästmön på pannan ... då såg han ut som han hade stått djupt nere i sjunde helvetet."

"Gjorde han det?"

"Fan satt bestämdt och tittade ut genom fästmannens ögon, det såg jag tydligt."

"Det är märkvärdigt hvad du väl känner igen gamla bekanta! ... Men det der är ju högst vanligt bland de kära ... Du vet kanske inte, hvaraf kärleken består, eller huru han fick sina vingar? ... det skall jag säga dig ... Vår Herre ämnade förse den junkern med tvenne hvita vingar, ljusa som diamanterna i hans stjernekrona; men knappt hade han satt fast den ena, förrän den ostyrige pojken begaf sig af mot jorden så ekiperad han var ... Det var klart, att med en enda vinge blott skulle det bära af rakt till fanders, och det gjorde det också ... Då passade Beelzebub på och limmade fast vid gossens andra skuldra en eldröd vinge ... Sålunda fick kärleken sina båda vingar, den ena af himmelen, den andra af afgrunden, och flaxar mellan dessa tvenne ställen, utan att rätt veta, hos hvilkendera af dem

han står i största förbindelsen... När han flyger, och det gör han beständigt, ser det ut som han hade de vackraste skäraste vingar... hvitt och rödt tillsammans, du förstår väl?... Men under det han så far fram öfver den arma jorden, kastar han omkring sig himmelska liljor med ena vingen och afgrundsgnistor med den andra... en artig röra, som man må be Gud bevara en ifrån!... Men se der kommer punsch sent omsider... jag har den äran, herr prost!... hurudant år få vi i år?... är det mycken käle i jorden?“

“Åhja.“

“Fins det orgelverk i kyrkan?“

“Ja gubevars!“

“Det spelas väl mest boston här på landet?“

“Till det mesta.“

“Är det långt till kyrkan?“

“En fjerdingsväg.“

“Än till prestgården då?“

“Ett stenkast blott.“

“Det var en krabat till betjent att dröja länge!... vi hinna knappast få polangen full.“

“Du är så tyst, Sebastian!“ sade fru Stenfjäll till denne, som satt för sig sjelf vid ett fönster; “hvad tänker du på?“

“Jag tänker på, hur lycklig jag kunnat vara och hur olycklig jag är,“ svarade Sebastian.

“Tacka din Gud, som öppnat dina ögon medan tid var.“

“Och ändå kan jag inte glömma henne.“

“Inte glömma henne, den brottsliga... den dåliga.“

“Ack! det fanns stunder, då jag tyckte att hon höll så mycket af mig.“

“Tänk inte mer på denna qvinna... gläd dig i stället åt din systers lycka.“

“Min systers lycka?... se så förfärligt blek hon är.“

“Det är naturligt... dessa åtta dagar hafva förflutit som en dröm... brytningen med Anker... förlofningen med baronen... detta hastiga ombyte af olycka och lycka kan skaka den starkaste själ... Men låtom oss tacka himlen, som styrt allt till det bästa!“

“Mycket förefaller mig ändå besynnerligt, min mor!“

“Ja, jag sade ju att allt varit som en dröm.“

“Om det endast vore en dröm, skulle hvad som skett under dessa åtta dagar icke förefalla mig besynnerligt.“

"Hvad är det då som synes dig besynnerligt? ... den gamla frökens och baronens godhet emot oss kanhända?"

"Nej, det är visst inte omöjligt, att så goda menniskor kunna finnas, fast det är mycket sällsynt."

"Tycker du det är underligt, att Sofi så snart kunde fästa sig vid baronen?"

"Nej, qvinnorna äro sig lika ... från den ena till den andra, så fort de hinna," svarade Sebastian med bitterhet; "Gustaf Anker var en hederlig menniska ... han skall känna sig djupt sårad af Sofias uppförande."

"Han tröstar sig dock ganska lätt hos sin nya fästmö i Jemtland."

"Vet då min mor så säkert, att han redan har en annan fästmö?"

"Du har ju läst hans mors bref?"

"Det har jag; men hvar är det brefvet, Anker lemnade till fru Solberg samma dag mamma med Sofi och Johan reste hit ut?"

"Fru Solberg sade, att hon förlagt det någonstans hemma och har inte hittat rätt på det än."

"Jag träffade Gustaf samma förmiddag och vexlade blott några få ord med honom ... den dagen var jag så från mina sinnen att jag trodde mig aldrig kunna bli menniska mer ... men jag erinrar mig nu hans yttrande om en komplott, som skulle vara uppgjord mot oss alla och hvaruti assessor Levander, den skurken, hade del ... Sedermera träffade jag inte mera Gustaf, ty han reste dagen derefter."

"Och baron Svärdfält, vill du säga, är med i den komplotten?"

"Gud bevare mig väl för att tro det, min mor, ty hvad skäl skulle väl han hafva dertill? ... en familj så missaktad som vår ... en flicka utan pengar, utan anseende för öfrigt ... det är inte mot olyckan och fattigdomen man uppgör komplotter."

"Ser du det, min son ... Hvad den der andra herrn haft för afsigter med oss, känner jag inte, liksom jag inte heller känner hans person; men kanske hade den dåliga menniskan samma spekulationer på Sofi som på den olyckliga Charlott."

"Jag famlar i ett mörker och kan inte reda mina tankar."

"Det har ej funnits någon gräns för dessa menniskors godhet och ädelmod emot oss," yttrade modren; "knappt

hade vi för baronen omtalat din olycka, förrän han genast skyndade att föra dig hit bland de dina, och han har sedan gjort allt i verlden för att skingra din sorg.“

“Jag vet det, och jag är djupt rörd deraf; men detta oaktadt, kan jag ej se honom sitta der på soffan bredvid min syster, utan att en oförklarlig oro gnager mitt hjerta.“

“Det är tanken på Charlott, som ännu plågar dig, min stackars gosse!“

“Jag har äfven tänkt mycket på gårdagens händelse, min mor!“

“Hvilken händelse?“

“Jag har ännu inte kunnat begripa, hvarför baronen var så ifrig att få de der skriftliga intygen af oss ... att afsäga oss alla framtida anspråk på arf efter Sofi.“

“Du hörde ju orsaken dertill ... baronen har en morbror, som är mycket rik och som lofvat testamentera baron Rudolf hela sin förmögenhet med det uttryckliga förbehåll, att egendomen, i fall Rudolf inte får barn med sin hustru, derefter skall tillfalla Rudolfs syster eller hennes efterkommande ... Baronen vågade derför inte nämna ett ord om sitt giftermål för den gamla onkeln, utan att på samma gång lemna honom en sådan förbindelse af mig och mina öfriga barn.“

“Nå, om den saken är klar, min goda mor, så förstår jag likväl inte, hvarför min mor och vi skulle afstå, till förmån för Sofi och hennes man, allt det arf, som händelsevis kunde falla på vår lott.“

“Äfven den saken låter förklara sig, min goda Sebastian! ... Baronen har med sin vanliga uppriktighet sagt mig allt ... han fruktade, att den gamla högmodiga onkeln icke desto mindre skulle sätta sig emot hans giftermål med en fattig, ofrälse flicka ... Derför har han låtit gubben förstå, att vi hade något arf att påräkna i en framtid, men att jag, af kärlek för mitt barn, och ni, af kärlek för er syster, öfverlemnat åt henne alla våra rättigheter till detta arf ... Han beklagade sig öfver att nödgas framföra en osanning till sin onkel, men gubben ska vara mycket konstig och svår af sig ... Sådana der små knep äro vanliga bland de förnäma, och Gud gifve att alla vore så oskyldiga som detta! ... Ingen kan förlora något derpå och allraminst vi, som visst inte ha något arf att påräkna.“

"Nej, tyvärr! ... men jag tycker att allt det der är något förnedrande för oss ... Vi borde åtminstone hafva dröjt med våra underskrifter till dess vi fått veta, huru Fredrik och Victor göra."

"Ingen af oss har skäl att beklaga sig öfver baronen ... Till döddagar får jag vara hos min dotter ... åt dig uppsätter han en verkstad ... Fredrik och Victor få hvardera sin penningsumma att rangera sig med och Johans uppfostran har han lofvat ombesörja ... Böra vi inte ända till grafven vara tacksamma för så stora välgerningar?"

"Det är förödmjukande att emottaga välgerningar, utan att kunna på något sätt afbörda dem, och följden blir, att man förr eller senare måste underkasta sig välgörarens alla nycker ... När jag tänker på att jag kunnat förskaffa alla de mina en oberoende ställning och en säker bergning för kommande dagar, så vida inte ... ja, det är rysligt att lefva som nådehjon på andras bekostnad!"

Samtalet afbröts af kyrkoherdens stämma, hvilken proponerade en gemensam skål för de trolofvade, hvarefter, och sedan alla tömt sina glas, baronen tackade för skålen i de vackraste ordalag, deruti han hembar sitt hjertas tacksägelse till Försynen, som beredt honom den största sällhet genom att skänka honom en maka, enkel och flärdlös som han sjelf, med flere dylika vackra fraser, hvilka lockade tårar ur damernas ögon och uppväckte en svag hosta i officerarnes bröst.

Baronen bjöd derefter armarne åt sin fästmö och blifvande svärmoder samt förde dem ut i salen, der de länge promenerade tillsammans af och an, samtalande om idel husliga angelägenheter. Fästmöns ansigte hade blifvit något lifligare efter det fästmannen förmått henne att tömma det champagneglas, som med anledning af den nyss proponerade skålen blifvit henne serveradt. Fru Stenfjäll rätade på sig så mycket som möjligt, föreställande sig med förtjusning de dagar, då hon vid sidan af sin förnäma lysande måg skulle promenera på hufvudstadens gator, hållande hans ena arm, under det dottren, hennes nåd fru friherrinnan, stödde sig mot den andra. Kyrkoherden och de begge officerarne hade slagit sig ner kring det efterlängtade virabordet och Sebastian stod bredvid såsom tyst åskådare. Johan beundrade ett planschverk, som baronen haft med sig från Paris och denne nu gifvit honom på systerns förlofningsdag. Fröken

Marie Louise, pastorskan och dennas svägerska lade patience, för att i de betydelsefulla korten kunna läsa det unga parets lefnadsöden.

Det unga paret och den öfverlyckliga modren fortforo med sin sentimentala promenad på salsgolfvet. Deras samtal vände sig omkring den stundande bröllopsdagen. Baronen ville ej på något vilkor uppskjuta densamma. Dels vore det hans gamla vana, att hastigt verkställa hvad han en gång beslutit, dels hade han förut lidit så mycket i sina dar, att han numera ej hade råd att undandraga sin lycka en enda minut en gång, och dels ansåge han det af högsta vigt för Sofi, att hon med det första finge, genom de nya heliga förbindelser hon såsom hans maka iklädde sig, både ett skydd mot minnet af förflutna lidanden och en borgen för framtida lugn. Vidare måste baronen innan månadens slut tillträda en större landtegendom, som han nyss köpt och der han ämnat sätta sig ned i ro, sedan han väl fått sina långt för detta inlemnade afskedsansökningar beviljade, hvarpå han hvarje dag väntade. Det vore så nödvändigt för honom, att, på samma gång han tillträdde egendomen, äfven hafva sitt lilla hushåll i ordning. Dessa och många andra skäl talade för nödvändigheten af att låta nästa söndag blifva första lysningsdagen. Fru Stenfjäll sekunderade sin blifvande måg på det kraftigaste och hade mycket att orda om det olämpliga och äfventyrliga uti långvariga förlofningar, hvaraf den stackars Sofi sjelf borde hafva erfarenhet.

Den bleka fästmön gjorde visserligen många invändningar, men så matta, betydelselösa och föga sammanhängande med hufvudsaken, att man tydligen förmärkte, att hennes tankar alls icke dansade på de rosor, som fästmannen i så rikt mått strödde omkring henne. En gång blef modren så ond öfver sin dotters ogrundade motsträfvighet, att hon tog henne afsides och allvarsamt lexade upp henne.

“Du tröttar alldeles ut den ädelmodige mannen!“ sade hon något strängt.

“Mamma,“ svarade flickan; “jag är en eländig varelse! . . . hans ädelmod förskräcker mig ibland.“

“Hvad säger du, flicka?“

“Men så är det,“ fortfor Sofia; “för den svaga har sjelfva Guds majestät något förskräckande med sig . . . Jag behöfver baronens tålamod . . . det är det enda jag bedt honom om.“

"Glöm inte hvad vi alla äro skyldiga honom!"

"En gång bad mamma mig inte glömma våra förbindelser till honom ... till Gustaf ... Hur har jag uppfylt denna bön!"

"Du måste åtminstone uppfylla denna min sista bön, om du vill bereda din mors och dina syskons välfärd."

"Ack ja! ... din lycka, min mor! ... mina syskons lycka! ... då har jag ju också beredt min! ... jag vill, jag måste älska honom ... tillbedja honom! ... Evige Gud! väck en enda gnista af kärlek i mitt mörka, ödsliga hjerta!"

Efter detta konvulsiviskt frampressade yttrande skred hon fram till baronen, som stod vid fönstret. Hon vacklade emot honom och lade sig i hans öppnade famn med ett tillkonstladt leende på sina läppar. Derefter vände hon ansigtet mot modren och, i det hon höll sina armar lindade kring fästmannen, kastade hon på modren en blick, som ville säga: moder, jag är i himmelen; men som sade: moder, jag har helvetet i mitt bröst!

Vinternatten blef allt kallare och vildare. Det ena snömolnet efter det andra jagade förbi månen och sållade ned sina hvita kalla rosor öfver jorden.

Ute på gården, med ansigtet mot de upplysta fönstren, stod en hög gestalt, öfverhöljd af snö och orörlig som en klippa. En dräng, som gick öfver gården, studsade tillbaka vid åsynen af den hemska gestalten.

"Ett ord, min son!" ropade denne.

"Fan är din son och inte jag!" svarade drängen.

"Är bruden derinne vacker?"

"Hvad angår det er?"

"Kors, det är ju bröllopp eller förlofning der i huset."

"Ja, hvad har ni med det att göra?"

"Hur ser brudens mor ut?"

"Vill ni kanske fria till enkan?"

"Är det flere af brudens slägtingar med på kalaset?"

"Vill ni vara med, så kommer ni just lagom, för de hålla nu på att duka bordet derinne ... var så god och stig in!"

"Hvem är brudens far?"

"Det är visst ni, det ... ni kommer något sent ... men ju senare på aftonen dess vackrare folk."

Gestalten ryckte något på sig, vände sig bort och tog ett steg för att aflägsna sig.

"Hvad är ni för en stryker?" frågade drängen allt modigare; "ni är kanhända en tjuf, som smyger omkring för att passa på luntan ... Vänta ett ögonblick, så skall ni få matsäck med er på vägen."

Gestalten stannade och vände sig om.

"Kom närmare, min gosse!" sade han.

"Hvad vill ni mig?" ropade drängen, ryggande några steg tillbaka.

Gestalten svarade intet, utan svängde öfver sitt hufvud en lång knölpåk, hvars jernskodda spets blixtrade till i månskenet. Drängen hastade förskräckt tillbaka uppför porttrappan till byggningen.

"Hvad går åt mamma?" ropade Johan till sin moder, bredvid hvilken han stod framför fönstret i det innersta rummet, hvarifrån ljusen nyss förut blifvit borttagna och utburna i salen samt placerade på det nyss dukade qvällsbordet.

"Johan, såg du inte karlen på gården derute?" ropade hon, hållande sig fast vid fönsterposten; "såg du inte när han vände sitt ansigte mot månen? ... hvilken ryslig syn! ... bloden stelnar i mina ådror!"

"Mamma mår illa! ... jag vill ..."

"Tyst! ... för all del, tyst! ... det var bara en svindel ... nu är det bra igen ... nämn inte för någon att jag mådde illa ... låtom oss gå ut till de andra ... men tyst! ... tyst, för Guds skull!"

"Hvem var det du talte med?" frågade Sebastian, som, i det han skulle gå ut, mötte drängen i förstugan; "jag tyckte rösten var så bekant."

"Rösten bekant?" stammade drängen, skälfvande i alla leder; "det var ... det var ..."

"Hvem?"

"Vålnaden!"

"Vålnaden? ... hvad för en vålnad?" ropade Sebastian, med en stämma som tillkännagaf, att äfven han blifvit fattad af den förskräckelse som gripit drängen.

"Smeden som dränkte sig i höstas ... när det lider mot midnatten, så går han alltid omkring och spökar ... och jag som talte med honom! .. Gud nåde mig, fattig syndig menniska!"

"Din stackare! ... hvart tog han vägen?"

"Der . . . der . . . se . . . se . . . nej, nu är han borta . . . han sjönk ner i jorden . . . en eldröd gaffel hade han i handen och en stor hästsvans släpade efter honom . . . Ve mig olycklige, som tilltalte och hotade honom! . . . det är ute med mig!"

"Ja, vore det också djefvulen sjelf, så skall jag se hvitögat på honom!" utropade Sebastian, som blygdes öfver sin nyss visade fruktan och nu störtade fram öfver gården åt det håll, drängens darrande hand utpekat.

Han vadade genom snödrifvor, utan att rätt veta hvart det bar för honom. De på snön rörliga skuggorna af träden, som svigtade för nordanvinden, förvillade honom och något menniskospår upptäckte han icke. Slutligen öppnade sig utsigten för hans ögon och han befann sig på ett berg, som nästan lodrätt stupade ner i viken. Det hade nu upphört att snöga och månen göt sin fulla strålbägare öfver den hvita jorden. Men i samma mån luften blef klarare, tilltog kölden, så att det brände som eld på nattvandrarens kinder.

Sebastian kastade en forskande blick öfver viken, hvars vågor slumrade under ett täcke af alntjock snöbetäckt is. Det hade nu blifvit så klart, att han kunde urskilja föremålen på vikens andra strand, och han såg, hur månen glittrade mot fönsterrutorna på de derstädes befintliga boningshusen.

Bäst han nu stod så der på berget, villrådig om han borde vända tillbaka eller söka sig en väg ner till isen, såg han dernere på viken en jätteskugga långsamt skrida ifrån Sjöbergs strand åt det motliggande landet och upptäckte snart, att det var skuggan af en fotvandrare, som styrde kosan rakt öfver viken. Tagande för gifvet, att denne vandringsman var densamme, som den förskräckte och vidskeplige gårdsdrängen talat med och hvilken äfven kommit honom sjelf att bäfva, tänkte han hasa sig ned utför berget, för att söka upphinna honom, då ett rysligt tjut från andra stranden kom håren att resa sig på hans hufvud och han såg en flock af rörliga figurer ila ner på isen ifrån andra landet, ställande sin färd mot det ställe, der gestalten gick.

Sebastian igenkände vargarnes tjut och ryste för vandrarens öde, ty det var den tid på året, då dessa rofdjur, våra boskapshjordars fiender och skräck, rasande af hunger och köld, icke sky för att angripa menniskor, i synnerhet om de nattetid möta dem på heden eller den frusna sjön.

Han vände bäfvande sin blick mot isvandraren och märkte, att denne, som redan hunnit halfvägs öfver viken, hade stannat. Derpå hörde han en gäll menniskoröst stämma in i vargarnes tjut. "Med vargarne måste man tjuta," säger ett gammalt ordspråk, och det är också den enda möjliga hjelpen för den som vid sådana tillfällen ej är försedd med eldvapen. Sebastians första tanke vid åsynen af vargarne var, att, ehuru obeväpnad, störta ner på isen, för att om möjligt rädda enslingen på viken från den rysliga död, som hotade denne; men ljudet af denna menniskoröst, som trotsande genomträngde rofdjurens vilda skrän, gjorde hvad den trettiogradiga kölden icke mäktat åstadkomma, nemligen förvandlade honom till en isbild på klippan der han stod.

Gripen af en dödskyla, som genomskar kropp och själ, förmådde han icke röra sig ur stället, men hans ögon följde oaflåtligen den hemska vinterscenen på isen. Vargflocken, som, vid det utmanande ljudet af menniskorösten, gjort ett ögonblicks halt, började nu sprida sig åt båda sidor utefter viken, bildande på detta sätt en ofantlig cirkel med menniskogestalten till medelpunkt. Småningom sammandrog sig och förminskades denna rysliga cirkel, som med allt tätare och tätare periferi närmade sig medelpunkten. Sebastian såg de långa ur rofdjurens käftar hängande tungorna blänka blåhvita mot månen och den gulbruna utspärrade raggen glänsa som silfverborst. Stödjande sig mot en trädstam, tillslöt han ögonen och stoppade fingrarne i sina öron, i afsigt att göra sig blind och döf för det fasansfulla uppträde han väntade sig.

Så hade han stått några sekunder, då han tyckte att det gnistrade för hans ögon. Han öppnade dem och såg nu tydligt, att gnistorna flögo kring gestalten inom vilddjursringen, och innan han hunnit eftersinna betydelsen af detta fenomen blef han varse det flämtande skenet af en fackla, som i glödande gnistrande ringar flög midt ibland rofdjuren. Nu förändrade sig scenen på isen. Vargarne flydde åt alla sidor för den brinnande trollkretsen, vrålande af raseri öfver att hafva gått miste om sitt rof, och gestalten jagade efter dem under skallande hånskratt och svängde facklan omkring sig, så att han mera liknade en kolonn af lågor och gnistor, än en varelse af kött och blod.

En fasa, men af annat och ännu förfärligare slag, bemäktigade sig åskådaren på Sjöbergs strand. Var det väl

en menniska han sett dernere på isen, besegrande de glupska rofdjurens talrika flock? Eller var det en ande ur afgrunden, som rasade ut sin eldhämnd öfver vilddjuren på jorden, sedan han för en stund tröttnat vid de fördömdas marter under jorden?

"Är det då en sanning," mumlade Sebastian doft för sig sjelf, "att de döde icke finna ro i sina grafvar, när de onda gerningar, de lemnat efter sig på jorden, krypa fram ur mörkrets och midnattens sköte, för att rycka i svepningarne och draga fram liken ur deras kistor till nya stämplingar mot de lefvandes frid?"

Och Sebastian föll på knä, sträckande sina armar mot stjernehimmelen. Han bad till stjernornas skapare och herre för sin olycklige faders själ.

Tjugofemte kapitlet.

Discipeln.

Uti en mindre kammare en trappa upp i ett trähus vid Svartbäcksgatan i Upsala bodde kandidaten Fredrik Stenfjäll. Det var tidigt på morgonen, dagen efter förlofningen på Sjöberg, och ljuset brann ännu i kandidatens studerkammare. Sjelf satt han framför ett rödmåladt skrifbord, betäckt af böcker och skrifna kollegier. En dragkista, en tältsäng och några pinnstolar, alltsammans perlfärgadt, utgjorde de öfriga möblerna i detta rum. Det är i sådana boningar som fliten hafver sin varelse och trefnad; det är under blixtrande kristallkronor och på sidenbeklädda resårdynor, som lättjan utsträcker sina hemorrhoidaliska lemmar. Kandidaten hade en grön pappersskärm öfver ögonen och han drog täta bloss ur sin tobakspipa, under det han lutade sitt grubblande hufvud öfver bokhögen. Månget frö till lager har slagit rot vid sidan af tobaksplantan.

"Kaffet serveradt, herr kandidat!" hördes en qvinnas röst genom den på glänt öppnade dörren, hvilken derefter genast tillslöts.

Kandidaten steg upp, lade ifrån sig pipan, knöt ihop sin gråa morgonrock och lemnade studerkammaren. Midt emot i den smala förstugan öppnade han en dörr och inträdde i ett större samt med en viss beqvämlighet och prydlighet möbleradt rum, på hvars med en grann matta betäckta golf ett dukadt bord uppbar sin lilla kaffeservis af silfver och ostindiskt porslin. I detsamma kandidaten inträdde, kom från ett inre rum hans discipel, den unge baron Carl Gustaf Svärdfält, klädd i en lång morgonrock af rödt sammet, som gick upp ett godt stycke på halsen och med guldbroderade tofflor på sina små välformade fötter. Discipeln, hvars ovanligt vackra ansigte var något blekt, gick emot sin informator och helsade honom en god morgon, hvarefter de båda satte sig vid kaffebordet. En tredje person, nemligen qvinnan, hvars röst nyss kallat kandidaten från hans studier, visade sig nu och serverade den aromatiska morgondrycken. Hon var storväxt och fyrtiårig, men hennes blick hvilade med ett uttryck af den ömmaste uppmärksamhet vid den unge baronens alla rörelser.

"Jag kan berätta baron en nyhet," sade kandidaten, sedan han gjort sig underrättad om sin elevs helsotillstånd och funnit detsamma tillfredsställande.

Baronen kastade på informatorn en nyfiket frågande blick.

"Baron och jag hålla på att komma i slägtskapsförhållande till hvarandra," fortsatte kandidaten, läppjande på den rykande kaffekoppen.

"I slägtskapsförhållande? ... på hvad sätt då?" frågade discipeln.

"Jo, i går förlofvades min syster med barons kusin, kammarherren ... Nationsvaktmästaren hade lemnat på mitt bord ett bref från Stockholm, som i går middagstiden med posten anländt, men som jag först när jag steg upp i morse blef varse ... Brefvet, som är från min mor, har meddelat mig denna högst oväntade nyhet."

"Men herr kandidatens syster skulle ju gifta sig med en annan?"

"Med förra posten fick jag den underrättelsen, att förbindelsen mellan min syster och häradshöfding Anker var upplöst."

"Och nu ... så snart? ..."

“Ja. underliga händelser hafva inom kort tid timat bland de mina ... Hur olyckligt, att jag skall vara hindrad af min tentamen från att resa till Stockholm.“

Hon, som passat upp vid bordet, aflägsnade sig nu ur rummet och gick in i sängkammaren.

“Äfven jag fick i går bref från min mor,“ sade baronen.

“Med gladare nyheter?“

“Min onkel har ändrat sitt testamente och anordnat största delen af sin förmögenhet till förmån för mina kusiner.“

Kandidaten fixerade derunder skarpt sin discipel.

“Men det är inte denna omständighet som oroat mig och jagat sömnen från min bädd hela denna långa förfärliga natt, ty hvarför skulle väl jag ensam blifva egare till allt?“

“Hvilken omständighet då?“

“Min onkel har förbjudit mig och min mor sitt hus ... vi få aldrig mer återse den vördade mannen,“ svarade ynglingen, utbristande derefter i tårar och gråtande som ett barn.

“Känner baron orsaken till denna olyckliga förändring?“ frågade informatorn efter en stunds tystnad.

“Min kusin Amanda,“ svarade discipeln snyftande, “skrifver mig äfven till.“

“Hvad skrifver hon?“

“Hon vet af att onkel ändrat testamentet, men känner inte anledningen till hans missnöje med oss ... Den goda, den ädla Amanda! hon tror sig kunna trösta mig dermed, att hon afstår sin del åt mig.“

“Det var henne värdigt.“

“Och jag skulle kunna trösta mig dermed? ... inte mera få se honom! ... inte mera få lyssna till hans röst, som så vänligt ljöd emot mig i min barndoms dagar! ... O, jag är rysligt olycklig!“

Ynglingen, som derunder uppstigit från bordet, föll nu tillbaka på stolen under den mest konvulsiviska gråt.

Stenfjäll skyndade till honom och lade hans hufvud mot sitt bröst.

“Gråt inte så bittert, stackars gosse!“ sade han; “den gamle baronen har hedrat mig med sin tillgifvenhet, sin vänskap ... han måste höra mig och han skall tro på mina ord ... jag skall säga honom, hur god och hur flitig ni är ... hur mycket ni älskar honom ... men ni måste hafva förtroende till mig ... ni måste säga mig allt ... säga mig, hvad som ...“

"Hvad skulle jag säga er?" utropade ynglingen, ryckande sig ur informatorns famn; "hvad var det jag skulle säga er?"

"Det föregår något i ert inre, som ni vill dölja för verlden ... något som ..."

"Ja, denna rysliga hemlighet beröfvar mig förståndet!" jämrade sig ynglingen.

Kandidaten studsade, ty uppträdet på Himmelsta stod nu lifligt för hans ögon och i hans öron ljödo ånyo den gamle ädlingens ord: "Jag skulle vilja bortgifva hela min förmögenhet om det vore möjligt!" Men medlidandet för ynglingens tårar och qval vaknade ånyo i hans själ och han fattade med ömhet sin discipels hand.

"I ert bröst kämpas en strid mellan det goda och det onda," sade han med en faders mildhet i tonen; "det goda är ert eget hjerta ... det onda har kommit utifrån ... Förtro er åt er lärare, er vän ... ingenting skall minska styrkan af min vänskap för er, ty ni är ett ädelt, oskyldigt barn, det vet jag ... det skulle jag kunna dö på!"

Ett himmelskt leende började sprida sig öfver ynglingens sköna anletsdrag, men som snart släcktes af den storm, hvilken ännu rasade i hans innersta.

"Jag oskyldig!" utbrast han med sönderslitande stämma; "jag oskyldig! ... jag, som med falskhet, lögn och bedrägeri ... Store Gud! låt mig dö! ... låt mig dö!"

I detsamma störtade qvinnan, som varit i det inre rummet, ut och, knuffande undan den bestörte informatorn, slog sina armar om ynglingens hals.

"Ni tar lifvet af honom!" skrek hon; "ja, ni tar lifvet af honom! ... alla vilja det arma barnet ondt! ... men jag skall skydda honom, jag ... jag, som burit honom vid mitt bröst och vet hur innerligt god och ren han är! ... kom, mitt barn, följ mig in ... jag är i mors ställe, jag! ... Om ni visste, herre, hvarför han lider, hvarför han tynar af, så att det snart inte är mera än ben och skinn qvar ... om ni visste hvarför det stackars barnet gråter hela Guds långa nätterna ... om ni såge honom när han ligger på sina knän och ber till Gud att få dö, fast han är så ung och vacker! ... men ni vet ingenting ... ni ser ingenting! ... men Gud vet och ser, han ... han skall döma öfver oss alla."

Under det hon så talade, tog hon ynglingen på sina armar och bar in honom i sängkammaren samt tillreglade dörren efter sig.

Stenfjäll, hvars sinnesrörelser vid detta uppträde icke kunna beskrifvas, nalkades sängkammardörren, för att söka slippa in, då en knackning på dörren till hans studerkammare kallade honom ut i förstugan.

“Jag trodde inte kandidaten var hemma,“ yttrade till honom en hes, obehaglig stämma.

“Var så god och stig in, herr Rölin!“ bad kandidaten med en viss darrning på rösten.

Stenfjäll och den främmande herrn inträdde derefter i studerkammaren. Herr Rölin var en liten mager och skinntorr gubbe med ett gulblekt ansigte och stripigt hvitt hår, som glänste fram under en sidenkalott, hvilken ursprungligen varit svart, men ljusnat af ålder. Ur ögongropar, ornerade med oräkneliga stadigvarande rynkor, plirade mot kandidaten tvenne askgråa ögon. Stenfjäll gaf sin gäst ett tecken att sätta sig och tog derefter plats framför sitt skrifbord.

“Mycket kallt i dag,“ puttrade herr Rölin; “tjugosju grader i morse ... intet afundsvärdt att vara ute så här tidigt.“

“Nå, hur stå våra affärer, min bästa herre?“ frågade Stenfjäll.

“Har varit mig omöjligt att med bästa vilja kunna utverka något anstånd ... Om inte summan är betald innan klockan tolf i dag, går utslaget i verkställighet ... det gör mig mycket ondt, men jag kan inte hjelpa det.“

“Jag sade ju herrn i går, att jag skulle skrifva till en person, som jag vet hjelper mig ... i dag går posten och inom åtta dagar har jag summan ... Trehundra riksdaler äro väl inte hela verlden.“

“Trehundra riksdaler äro mer än hela verlden, när man behöfver dem och inte har dem ... och för resten är ju herr kandidaten stämd för åtskilliga andra skulder ... en olycka kommer aldrig ensam ... börjar en, så har man strax de andra på halsen ... det har jag nog fått erfara, gudnås!“

“Ja, jag vet det,“ suckade kandidaten; “jag kan inte förstå, hvarför alla mina fordringsegare nu så häftigt ansätta mig ... Men det var sannt, herr Rölin, hur har min skuldsedel till Hagman kommit i herrns händer?“

“Kandidatens skuldsedel till Hagman eller order,“ svarade Rölin, “tog jag i qvittning af innehafvaren, med hvilken jag ligger i affärer.“

“Detta bevisar ju, att min kredit inte är att förakta och att herrn hade förtroende till mig.“

"Jag visste ju, att kandidaten var informator för en rik arftagare."

"Nå, kan herrns förtroende till mig icke utsträcka sig till en tid af ytterligare åtta dagar?"

"Nej! ... hade det varit möjligt, hade inte kandidaten behöft bedja mig derom ... är sjelf i knipan ... måste draga mig derur på hvad sätt som helst ... hvar och en är sig sjelf närmast."

"Men herrn är känd för att vara en rik man."

"Är da misskänd i det som i mycket annat."

"Om jag finge omsätta lånet på dessa åtta dagar, så ..."

"Hvad tänker kandidaten på? ... nya omsättningar igen! ... det är ju att rakt ruinera sig ... samma obetänksamhet råder hos hela den studerande ungdomen ... på det sättet växa skulderna till ett enormt belopp ... gerna hjelper jag unga hyggliga menniskor."

"Jo jo men."

"Men jag har fattat för princip, att icke mera tillåta några omsättningar ... God morgon, herr kandidat! ... glöm inte klockan tolf i dag."

Derefter tog herr Rölin sin hatt och gick. Knappt hade han aflägsnat sig, förrän en annan figur under mycket buller inskyndade i kandidatens rum. Det var en ungdomlig gestalt med mycken glädje i sitt ansigte, men mycken vårdslöshet i hela sitt väsen.

"Morgens, min söta bror!" ropade han; "var det från dig som procentarn kom? ... jag kände igen honom på andedrägten."

"Ja, min kära Moje! ... du kom som du varit efterskickad ... jag behöfver verkligen se ditt sorglösa ansigte, för att inte dö af bekymmer och förargelse."

"Jag anade att visiten gälde dig ... den skurken har alltid påstått, att jag dragit honom vid näsan ... den som har namnet bör också göra gagnet, tänkte jag, och derför, när jag mötte honom i trappan, vred jag näsan omkring på honom tre hvarf, det första för kapitalet, det andra för räntan och det tredje för expenserna."

"Den menniskan har förföljt mig under en hel månads tid ... han har uppköpt alla de skuldsedlar, jag haft ute hos andra, och ansätter mig nu för alla på en gång."

"Det är vanligt, det ... för några lumpna riksdaler köpa de sig rättigheten att martera en menniska under hela lifvet."

"Om jag inte har trehundra riksdaler innan klockan tolf i dag, så är jag bysatt innan aftonen."

"Hvad gör det? ... skaffa dig du ett brädspel, en killelek, en kanna arack och ett halft skålpund socker, så skall du må rätt hjertligt ... hvad ondt ligger väl deri, att några månader bo på Upsala slott? ... du omgifves der af stora minnen ... du får tala med den galne Erik den fjortondes skugga och med Sturen, som kysste dolken, hvilken Erik stötte i hans bröst, och derför var mycket galnare än han ... men det bästa är, att du får andas under samma tak som landshöfdingens döttrar, som inte äro så tokiga."

"Det är godt och väl; men jag vill inte låta bysätta mig ... innan klockan tolf måste jag hafva denna summa på hvad vilkor som helst."

"Hur vill du bära dig åt då? ... vill du låna af mig en riksdaler, så måste jag neka ... vill du hafva min borgen för tjugotusen, så har du den."

"Efter åtta dagar kan jag betala allt."

"Den som lofvar betala efter åtta dagar, tänker aldrig betala ... det är fan hvad vi sympatisera! ... Slå bort sorgen, ty jag är hitkommen för att bjuda dig och din baron på frukost i dag ... Stenberg fick rekommenderadt bref i går och bjuder på ett litet rätt hjertligt rummel i dag ... treflig pojke, den der Stenberg!"

"Jag har hvarken tid eller lust dertill."

"Den som skall bysättas klockan tolf, behöfver äta frukost klockan tio."

"Fick Stenberg mycket pengar med posten?"

"Jag tror det, för han sade, att frukosten skulle räcka till morgondagen."

"Jag undrar om jag kunde få låna af honom?"

"Försök."

"Jag tycker inte om Stenberg ... det är en lismare ... en baktalare."

"Men han har fått rekommenderadt bref, min bror!"

"Vet du, om han är hemma nu?"

"Nej, han skulle ut och styra om frukosten."

"Hvar skulle jag kunna träffa honom?"

"På Tidlunds källare klockan tio."

"Godt, jag kommer dit."

"Men den lilla baron måste med."

"Det tror jag inte han vill ... han mår inte väl och får dessutom aldrig vara med på några pokulationer ... det är hans mors befallning."

"Men är du då galen, bror Stenfjäll, som uppfostrar pojken på det sättet? ... Törs du inte släppa honom från amman? ... en driftkuku, den der baronen, som inte kan resa till Upsala med sin informator, utan att också hafva sin amma med sig ... har man någonsin sett så befängdt? ... det är ett spektakel, bror!"

"Jag medgifver att det skulle vara nyttigt för honom, att få vara ute ibland, men ..."

"Jag har lofvat kamraterna, att han skall vara med på frukosten ... ja, jag har till och med hållit vad derom, att han skulle komma."

"Det var oförsigtigt gjordt af dig."

"Får han dricka brorskål med ett dussin studenter, så skall du få se, att han blir en annan menniska."

"Väl möjligt."

"Klockan är åtta ... jag måste bort ... du kommer då? ... klockan half tio springer jag upp och hemtar dig och din discipel ... Helsa din fröken och det rätt hjertligt!"

Moje skyndade derefter på dörren och försvann.

Kandidaten, något lugnad af hoppet att få låna de penningar, han behöfde, ämnade gå in till sin discipel, för att göra sig underrättad om hans tillstånd, då en tredje person inträdde i hans rum. Denne var en ung och utmärkt väl klädd herre, hvars ansigte var kandidaten fullkomligt obekant.

"Det är ju herr kandidaten Stenfjäll jag har den äran att tala med?" frågade den främmande med den artigaste bugning.

"Ja."

"Mitt namn är von Döhlen, kammarjunkare ... jag är från Stockholm och reser igenom Upsala ... herr kandidatens blifvande svåger, baron Svärdfält, som fick veta att jag skulle fara igenom denna stad, uppdrog åt mig att framföra ett bref och ett ärende från honom till herr kandidaten."

Dervid framtog kammarjunkaren ett bref och lemnade det till kandidaten, hvilken, sedan han bedt den obekante sitta ned och ursäktat sig för den oordentlighet, som röjdes i den torftiga studentkammaren, uppbröt och läste det.

Brefvet började med: "Min kära svåger!" och innehöll en mängd vackra fraser af det slag, som en förälskad man är så frikostig på, jemte en hel massa af smickrande loford till fromma för hela den Stenfjällska familjen, hvars medlem han skattade sig lycklig att blifva. Hela denna början gick mycket lätt att genomögna. Men slutet af brefvet måste hafva varit af mera hårdsmält innehåll, ty kandidaten genomläste detsamma visst sina tre gånger, innan han vände ögonen derifrån. Slutet lydde som följer:

"Men det är menniskans öde, att icke kunna njuta af någon sällhet här i lifvet, utan att förföljas och störas af de mest prosaiska förhållanden. Jag har en slägt, visserligen hederlig och aktningsvärd i alla sina göranden och låtanden, men fördomsfull och besynnerlig till sina grundsatser. När skall den tid komma, då bördsaristokratien fullkomligt böjer sig under de lagar, som böra gälla lika för alla? Åtskilliga medlemmar af min familj, af hvilka jag på sätt och vis är beroende, beskärma sig öfver den förbindelse jag går att knyta. Ack, om de rätt kände min Sofi! om de kände fjerdedelen af det guld, som ligger i hennes hjerta! om de visste, hur innerligt och hur barnsligt rent hela hennes väsen är! om de hade sig bekant den själsstyrka hon visat i pröfningens och lidandets stunder! De skulle då beundra, ja tillbedja henne. Vore hon af hvad man kallar börd, eller hade hon så kallad förmögenhet, hon skulle då lysa i allas ögon, vore hon än den mest bortskämda varelse i verlden. Dessa värda medlemmar af min familj hafva, innan de låtit blidka sig, tvungit mig till några koncessioner. Min ungdomsvän, kammarjunkaren von Döhlen, känner orsaken till de steg jag nödgats taga, hvilka, ehuru egentligen formella och utan någon inre betydelse, likväl kränka min billiga stolthet, och dem jag derför icke skulle hafva underkastat mig, derest min stolthet hade varit större än min kärlek. Von Döhlen kommer att visa dig ett dokument, underskrifvet af din mor och din äldste broder, men hvilket äfven du, jemte Victor, så framt min och er systers lycka är er kär, måste underteckna. Hela dokumentet är en löjlighet ifrån början till slut; men det gör min förening med din syster möjlig, utan att blottställa min ekonomiska välfärd, ty som jag nu lagt in om afsked från mina båda tjenster vid hofvet och regementet, för att lefva i ro på en af mig nyss köpt landtegendom, så är det af desto större vigt för mig att

stå i godt förhållande till min familj och till den ändan gå deras önskningar till mötes, hur besatta dessa än äro. Som det är min vana, att aldrig fordra af en annan något medgifvande, utan att derför visa min tacksamhet, så har jag gifvit min intime vän, v. Döhlen, det uppdrag att genast lemna dig ett tusen riksdaler banko. Denna gåfva bör icke kunna sära din stolthet, när den kommer från din systers trolofvade och snart med Guds hjelp blifvande make.“ — —

Derefter följde ytterligare många vackra och förbindliga talesätt, som slutade med underskriften: “Din tillgifne svåger och vän, Rudolf Svärdfält.“

Stenfjäll hade svårt för att begripa allt detta och visste icke hvad han skulle tänka om saken.

“Det synes af baronens bref,“ sade han, “att herr kammarjunkaren har i sin ego en skrifvelse, undertecknad af mina anhöriga.“

“Ja, så är det,“ svarade v. Döhlen, framräckande ett papper åt kandidaten, hvilken ögnade derpå och fann det vara en i laglig formaffattad samt behörigen bevittnad handling, hvarigenom hans mor och äldste broder icke allenast afsagt sig alla anspråk på arf efter Sofi, utan äfven tillerkänt henne rättigheten att bekomma all den egendom, som genom någon oförutsedd händelse, af hvad slag den vara måtte, kunde tillfalla den Stenfjällska familjen.

“Jag har äfven i min ego en summa penningar,“ yttrade kammarjunkaren, efter det Stenfjäll genomläst dokumentet, “hvilken jag, på anmodan af baron Svärdfält, skulle öfverlemna till herr kandidaten.“

“Jag finner äfven det af brefvet . . . jag kan inte dölja min öfverraskning . . . min förlägenhet.“

“Jag inser väl det, men jag kan bedyra, att Svärdfälts öfverraskning och förlägenhet icke voro mindre, när han fick kännedom af detta uttryckliga förbehall från hans slägts sida.“

“Men hvartill tjenar allt detta? . . . Alla, som känna min stackars familj, veta ju att vi äro fattiga och att vi icke hafva den minsta utsigt till något arf.“

“Det är, som Svärdfält ofta sagt, en löjlighet “

“Icke kan detta förbehåll vara gjordt af hofmarskalken på Himmelsta . . . jag är personligen bekant med honom och är dessutom informator för hans brorson.“

“Hofmarskalken är en fördomsfri, förträfflig man, det vet jag nog; men det finnes några gamla tanter i familjen,

dem jag misstänker för att vara mödrar till det narraktiga förslaget . . . jag tycker nemligen, att det smakar rätt mycket af qvinlig enfald.“

“Kan jag få behålla det här dokumentet några dagar?“

“Oändligt gerna skulle jag tillåta det; men jag reser i eftermiddag och måste hafva det med mig till Stockholm.“

“Men herr kammarjunkaren tager ju vägen genom Upsala på återresan?“

“Nej, det gör jag bestämdt inte.“

“Jag kan ju sjelf skicka det till Stockholm.“

“Baron Svärdfält gaf mig ingen instruktion för ett dylikt fall och inte heller kom jag att begära den af honom . . . jag tror derför att jag måste återtaga handlingen, antingen herr kandidaten underskrifver den eller icke.“

“Jag kan då få hafva den qvar till eftermiddagen . . . jag ville gerna rådfråga någon jurist.“

“Hvartill skulle det tjena?“

“Visserligen inte till mycket, det medger jag; men som jag inte rätt kan göra mig reda för det här och dessutom alls inte förstår mig på sådana affärer, så . . .“

“Vi kunna ju helt enkelt följas åt till någon, som herr kandidaten har förtroende till . . . var god och bestäm någon tid på förmiddagen.“

“Nå, det kan gå an . . . Har herr kammarjunkaren tillfälle, så kunna vi genast . . .“

“Omöjligt på morgonen, ty först skall jag besöka några af lärarne här vid akademien, som äro mina gamla bekanta, och sedan har jag lofvat mig bort på en frukost, som jag inte gerna vill gå miste om . . . Klockan ett kunna vi ju träffas, om det då är kandidaten lägligt.“

“Nå ja, klockan ett da,“ svarade Stenfjäll, något släpande på orden.

“Hur ska vi göra med penningarne jag har med mig?“

“Återigen en förlägenhet, herr kammarjunkare! . . . jag har aldrig ens sett baron Svärdfält, och jag vet minsann inte, hur jag skall kunna begagna mig af hans frikostighet.“

“Herrarne blifva ju svågrar . . . jag tycker för resten det inte vara mer än en skyldighet att den ene slägtingen hjelper den andre, så vidt möjligt är, och efter hvad jag hört, så hafva herr kandidatens fru mor och herrar bröder icke dragit i betänkande att emottaga flere bevis af sin blifvande frändes välvilja och godhet . . . Förmodligen har han

hört af dem, att kandidaten kunde behöfva någon hjelp i och för sina studier.“

“Det är sannt och, uppriktigt att tala, så skulle denna summa i detta ögonblick för mig hafva mångdubbladt värde; men att mottaga den som gåfva, dertill kan jag icke förmå mig.“

“Vill herrn gifva en skriftlig förbindelse på pengarne, så är ju det en affär herrarne emellan.“

“Jag behöfde då ej så mycket, och efter pengarne nu fallit på mig snart sagdt från himmelen och nöden icke har någon lag, så skulle jag med största glädje emottaga trehundra riksdaler, emot revers, det förstås.“

“Som herr kandidaten behagar ... det der kunna vi ju rangera, när vi träffas i middag klockan ett.“

“Jag tyckte herr kammarjunkaren sade, att penningarne genast vore till hands,“ yttrade Stenfjäll med tanken uteslutande på den dom, han nyss hört ifrån procentarens läppar.

“Visserligen; men jag måste tänka efter, huruvida jag kan hafva rättighet att utlemna något af summan, innan jag fått herr kandidatens underskrift på det ifrågavarande dokumentet, ty hvarken jag eller baron Svärdfält förutsågo några modifikationer i den vägen.“

“Men det är ju högst besynnerligt ...“

“Nog begriper jag, att alla de der petitesserna, som de med skäl kunna kallas, måste förefalla herr kandidaten, som är en lärd man, högst besynnerliga; men för en affärsman är icke en gång ett runstycke en petitess ... Men jag tror visst, att det inte kan vara baron Svärdfält emot att i hvad fall som helst vara herr kandidaten till nytta ... baron Svärdfält är en besynnerlig menniska, men han är en af de hederligaste och mest välgörande jag känner.“

“Hvar träffar jag herr kammarjunkaren?“

“Jag bor på gästgifvargården och är hemma klockan ett,“ svarade v. Döhlen, återtog dokumentet och gick.

Så många oförväntade händelser på en enda morgonstund förbryllade alldeles vår kandidats hjerna. Discipelns olycka, herr Rölin med sitt bysättningsutslag, den blifvande svågern med sina tusen riksdaler, det underliga, af hans mor och bror undertecknade dokumentet — allt detta bestormade på en gång den unge lärdes hufvud, och han kastade sig baklänges på sängen, för att bilda sig ett klart begrepp,

som kunde lysa honom igenom den mörka labyrint, hvaruti han så med ens blifvit kastad.

Då hördes skrik och stoj i trappan, och strax derpå fyldes kandidatens rum af en flock glada och lefnadslustiga studenter, bland hvilka voro frukostvärden Stenberg och den rolige Moje.

"Vi komma för att hemta dig direkte till Tidlunds källare," ropade Moje.

"Nej, jag vill inte äta frukost i dag!" förklarade Stenfjäll; "jag har helt annat att tänka på ... låt mig vara i fred!"

"Du får pengar af Stenberg," hviskade Moje till Stenfjäll.

Stenfjäll sprang upp från sängen.

"Kan du låna mig trehundra riksdaler på åtta dagar?" frågade han Stenberg.

"Jag tror visst," svarade denne; "men först frukosten och sedan vigilansen!"

"Träffadt!" inföll Moje; "men blott med det vilkor, att lilla baron kommer med ... är det inte så, Stenberg?"

"Jo, det förstås," svarade denne; "han måste med."

"Men han mår inte väl och har aldrig varit med på något rummel förut," invände Stenfjäll.

"Han måste då invigas i mysterierna ... så mycket bättre!" ropade Moje; "jag går in och bjuder honom, jag."

"Hvad det skall bli roligt!" hviskade till Moje en ljushårig student med namnet Rolf; "det ska ju vara den dummaste och högfärdigaste valp på jorden."

"Den som det sagt, kände inte dig, bror Rolf!" hviskade Moje tillbaka.

"Min discipel har fått ledsamma underrättelser hemifrån," yttrade Stenfjäll; "jag tviflar derför på att det går an."

"Flaskan är ledsnadens fiende ... pojken måste med, om vi också skola bära honom fram till glaset," ropade Stenberg.

"Men han kommer att illa göra skäl för sig, ty min discipel dricker nästan ingenting annat än vatten," menade Stenfjäll.

"Dricker bara vatten!" genmälte Moje; "hur fan kan en baron vilja likna boskapen, när han inte en gång vill likna menniskor? ... Men vill han studera hydrauliken, så behöfver han bara studera vinsorterna på våra källare."

Skrattsalvor följde på detta infall, under det de lustiga bröderna vände upp och ned på kandidatens möbler.

"Mine herrar! fatten edra glas och tömmen en skål för våra vidtberömda herrar professorer, hvilka gjort oss den äran att med sin närvaro . . . icke hedra vår lilla frukost! . . . en skål för dem och deras hus, de gästfriaste som finnas, det vill säga, de från gäster mest fria hus i verlden . . . herrar professorers skål!"

Denna skål, som emottogs och tömdes med odelad förtjusning, proponerades af Moje nere i Tidlunds källarsal, dit Stenberg och hans gäster begifvit sig, efter att förut en trappa upp hafva intagit sin frukost. De voro församlade kring en bal, det vanliga efterspelet till ett studentkalas. Bland gästerna voro Stenfjäll och hans unga discipel samt kammarjunkaren v. Döhlen, hvilken, såsom resande och bekant med värden, varit med på Stenbergs frukost. Den unga baronen satt skygg och blyg som ett barn vid sin informators sida, och denne hade all möda i verlden att freda sin elev från de brorskålar och satiriska infall, som från alla håll regnade öfver den på Bacchi slippriga tilja debuterande "fröken", såsom den unga ädlingen allmänt betitlades. I synnerhet hade han lidit smälek för sin amma, hvilken på friherrinnans uttryckliga befallning medföljt baronen och hans informator till Upsala och hushållade för dem. Slutligen hade det lyckats Stenfjäll, att genom åtskilliga skarpa och träffande repliker, för hvilka sjelfva Moje, det qvickhufvudet, dragit sig tillbaka, förskaffa sin discipel fred, hvarefter de vanliga syndabockarne för driften ånyo attackerades.

"Du måtte visst skrifva dina poesier om natten," yttrade Moje till en student, som skref vers och redan hade vunnit tvenne pris i Svenska akademien.

"Hvaraf tror du det?" frågade poeten.

"Jo," svarade Moje, "emedan de gifva läsaren den goda sömn, de tagit från poeten."

Upsalapoeten teg och drack. Hvad frågade han efter om hela verlden slumrade vid hans skrifter, allenast han fick gälla som ett ljus vid Upsala akademi och då och då hugnades med de adertons uppmärksamhet och bifall!

"Jag vill bevisa er, att jag är starkare än Simson," förklarade Rolf, som gerna ville anses för att vara qvick.

"Hur vill du bevisa det?" tillsporde honom Moje.

"Jo, på bränvinsbordet deroppe fanns den ypperligaste gamla ost, man kan tänka sig . . . jag åt opp osten ensam . . . betänken då hvilken mängd lif jag på en gång förgjort."

"Det är sannt," medgaf Moje; "men så har också Rolf begagnat samma vapen som Simson, nemligen en åsnakindbåga."

Infallet senterades och man skrattade på den förlägne Rolfs bekostnad.

"Hvarför bjuder du aldrig på något?" frågade Moje en student med namnet Schonkel, den rikaste, dummaste och snålaste student på sin tid.

"Jag har inte råd till det," svarade Schonkel; "jag har inte ett runstycke på fickan."

"Du skulle förskaffa dig en sådan hatt som min, sa behöfde du aldrig betala hvad du tar in," förklarade rolighetsministern.

"Hvad är det för en hatt?"

"Se på den här, du," svarade Moje, i det han visade Schonkel en gammal hatt; "den här köpte jag af en lappgumma för några år sedan... När jag tagit in dricksvaror, ty den gäller bara för sådan förtäring, så går jag bara fram till disken och, på samma gång jag frågar hvad jag är skyldig, slår jag med hatten tre gånger i disken, då kyparn strax svarar, att det är betaldt."

"Äh, du bara drifver med mig," sade Schonkel.

"Kors, vill du inte tro det, så kan du låta bli; men du kan ju låna hatten på ett försök... Flere af mina landsmän hafva ibland fått låna den af mig."

"Men om jag bjuder och får betala?"

"Så lofvar jag och de andra, att honorera för dig... är det inte så, kamrater?"

"Jo," skreko alla med en mun.

Schonkel ropade fram en butelj champagne, som genast framsattes och tömdes, hvarefter han med Mojes hatt i handen gick till disken, slog deruti tre gånger och frågade: "Hvad är jag skyldig?"

"Det är betaldt," svarade kyparen.

En stund derefter tog Schonkel sin vän Moje afsides.

"Vill du sälja den der hatten åt mig?" frågade han med en bönfallande blick.

Moje nekade länge, men gaf slutligen efter och sålde den för femton riksdaler, dem Schonkel genast kontant erlade. Han beslöt nu, att med ens tillkämpa sig anseende för frikostighet, och tog genast in tre buteljer champagne, hvilka, under sånger och skålar till Schonkels ära, tömdes. Trium-

ferande och högst belåten med sin morgon, trädde han derefter fram till disken.

"Hvad är jag skyldig?" frågade han, slående trollhatten tre gånger i disken.

"Aderton riksdaler," svarade kyparen.

"Hvad är jag skyldig?" upprepade Schonkel med högre stämma, i det han förnyade de tre slagen med hatten.

"Aderton riksdaler," fortfor den envise kyparen med en dragning på munnen.

"Är du galen, menniska? ... hvad är jag skyldig?" skrek Schonkel, dängande hatten i disken så att kullen lossnade.

"Jag sade ju, att det var aderton riksdaler," skrek kyparen honom i örat.

En skrattsalva från kamraterna vid bordet genomträngde salen. Schonkel var nära att digna mot golfvet. Moje skyndade till hans bistånd och liqviderade vinet med de penningar han fått för hatten, hvarefter han höll ett nytt tal till Schonkel, å egna och kamraternas vägnar, för de tre buteljerna, hvarpå denne bjudit. Schonkel afhörde icke talet till slut, utan störtade ursinnig på dörren.

Under dylika upptåg förflöt tiden, och Stenfjäll spratt till, när han såg på klockan och fann den vara tolf. Han steg upp och förde med sig Stenberg till andra sidan salen.

"Ursäkta att jag påminner dig om ditt löfte," sade han; "men jag ser att klockan snart är tolf och jag måste genast ha de trehundra riksdalerna, så vida inte ..."

"Kors så fördömdt!" utropade Stenberg, i det han slog sig för pannan; "ett sådant nöt jag var! ... det hade jag alldeles glömt bort, och jag gaf nyss ut alla mina pengar till källarmästaren, den hajen."

"Store Gud!" ropade Stenfjäll bleknande; "du kan då inte låna mig?"

"Nej, nej! ... allt gick för fan i våld ... men hvarför påminte du mig inte?"

Stenfjäll sjönk ned på en stol. Han hade litat på att få pengarne af Stenberg och i denna förtröstan deltagit i kamraternas glada pokulationer. Pendylen öfver källardisken slog i detsamma tolf. Stenfjälls ångest ökades med hvarje sekund. Discipeln vid bordet såg ej sin informators lidande, ty de lustiga bröderna begagnade dennes frånvaro, för att tvinga i den unga friherren det ena spetsglaset efter det andra. Nu närmade sig en af kyparne Stenfjäll med den

underrättelsen, att tvenne karlar, som ville tala med honom, stodo väntande i förstugan.

"Nu nalkas gnistan svafveltråden," hviskade Stenberg till v. Döhlen; "rätt som det är springer minan."

v. Döhlen log och sneglade åt sidan på Stenfjäll. Moje, som nu äfven fick ögonen pa sin bleke vän, skyndade till honom.

"Jag får inte pengar af Stenberg," suckade Stenfjäll; "klockan är tolf och de stå redan och lura på mig derute i förstugan!"

Moje, hvars ansigte genast förlorade sitt glada uttryck, rusade fram mot Stenberg och talade allvarsamt med honom, men denne beskärmade sig blott och kunde ingenting göra. Moje gick förargad ifrån Stenberg och sprang ut i förstugan med ett fullt glas i hvardera handen. Efter en lång stund återkom han med tomma glas och dystert ansigte. Han hade förgäfves anlitat hela sin vältalighet, hvars alla skimrande vågor brutit sig mot bysättningslagens diamanthårda klippa. Förargelsen hade gjort honom nykter igen, men han hade ingenting annat än tröstande ord för sin olycklige vän, hvilken han af själ och hjerta var tillgifven.

Bäst nu Stenfjäll under stum förtviflan stirrade framför sig, blef han varse v. Döhlen, som gick tvärs öfver salsgolfvet och gjorde min af att lemna sällskapet. Stenfjäll sprang upp och hejdade honom.

"Von Döhlen!" stammade Stenfjäll, som under dryckskalaset druckit brorskål med den artige proponerande kammarjunkaren; "bror hade ju tusen riksdaler att lemna mig?"

"Ja, visst hade jag det."

"Om jag nu begärde trehundra riksdaler, skulle bror nu kunna lemna mig dem mot revers? . . . bara på åtta dagar?"

"Derom få vi ju talas vid klockan ett, ty jag har inte tid att tala om den saken nu . . . jag måste bort, för att . . ."

"Men jag behöfde penningarne nu, ty . . . ty . . . ja, hvarför kan jag inte öppet säga det? . . . jag har ett bysättningsutslag på halsen."

"Hvad i Guds namn säger du?"

"Hela mitt lifs tacksamhet tillhör dig, om du lånar mig dessa penningar!"

"Jag har ingen styfver för egen del att låna ut . . . det är ju, som du vet, baron Svärdfälts penningar jag har på mig."

"Ja, jag vet ... men efter han vill skänka mig tusen. så måtte han väl kunna låna mig trehundra."

"Visserligen ... men jag har tänkt närmare efter ... jag kan inte ge ut en enda fyrk, förrän du satt ditt namn under det der löjliga dokumentet, som du fäster så mycken vigt vid ... Har du frågat någon till råds än?"

"Jag begriper inte hvartill underskriften skall tjena ... jag vet inte, men jag har en sådan motvilja för att underteckna den."

"Nå, du har ju tid på dig, för att fundera på saken, till klockan ett."

"Nej, nej! ... jag har inte tid! ... jag måste hafva pengarne nu! ... annars är jag olycklig för hela mitt lif."

Kyparen kom nu ånyo fram till Stenfjäll med den underrättelsen, att karlarne derute omöjligt ville vänta längre.

"Så tag då hit den fördömda skrifvelsen!" utbrast kandidaten förtviflad: "förrän jag låter bysätta mig, vore jag nästan färdig att förskrifva mig till hin håle!"

"Ursäkta mig, min bästa kandidat!" svarade kammarjunkaren med en ton, som tillkännagaf att han var djupt förnärmad; "men jag är mätt på alla dessa bevis på misstroende till menniskors välvilja och redlighet ... otack är verldens lön, detta är en regel, hvars undantag inte äro att finna här i Upsala, märker jag ... jag ville vara ifrån hela denna affär, lika så narraktig till sitt upphof som skandalös till sina följder ... jag anhåller endast att få slippa höra utlåtelser, som såra både min hederskänsla och min vän baron Svärdfälts ... farväl! ... intet ord mera om denna sak! ... jag rekommenderar mig!"

Von Döhlen tog ett steg åt dörren. Stenfjäll höll honom tillbaka.

"Förlåt mig, min bror!" bad kandidaten; "sådan var ej min afsigt ... men när knifven sitter på strupen, är besinningen borta ... du får inte gå förrän vi fått talas vid ... kom in i det här rummet ... jag bönfaller derom!"

Dervid drog kandidaten kammarjunkaren med sig in i ett annat rum. Von Döhlen kom strax ut tillbaka och tog med sig från dricksbordet Stenberg och en annan student, förmodligen för att begagnas som vittnen. När von Döhlen och Stenfjäll efter en stunds dröjsmål derinne återkommo i salen, lyste belåtenhet i bådas ögon. Stenfjäll hastade ut i förstugan, hvarifrån han snart återvände med en uppsyn,

som utvisade, att en tung börda fallit från hans bröst. Han skyndade fram till bordet och kastade en blick på sin discipel. Denne satt med pannan lutad mot bordet, oförmögen att röra sig ur stället. Kandidaten, som såg hur det var fatt, förebrådde kamraterna deras oförstånd och tog sin elev om lifvet samt bar honom ut ur salen. Strax derefter aflägsnade sig både Stenberg och von Döhlen.

"En skål för vigilansen!" proponerade Moje, som återvunnit sitt glada lynne och nu höjde det sista glaset.

"Skål för vigilansen!" skränade kamraterna med full hals.

"Lefve herr Rölin! ... måtte fan ta honom!" fortfor Moje; "lefve Beelzebub för Rölins skull!"

Källarsalen darrade under skrik, handklappningar och stampningar.

"Jag äskar ljud!" skrek ordföranden; "denna dag är den tredje af det nya året ... hastom åstad att önska herr Rölin ett godt nytt år!"

"Ja, ja, ja!" ropades från alla håll.

"Hvem ska betala sista bålen?" frågade den lilla tjocka, korthalsade källarmästaren, i det han nalkades studenterna.

"Har inte Stenberg betalt?" frågade Moje, något förbluffad.

"Nej, han gick, han."

"Men han har ju gifvit bror fyrahundra riksdaler, det sa' han sjelf."

"Hvad för slag? ... fyrahundra riksdaler? ... han blef skyldig mig tio riksdaler på frukosten ... hvad är det för prat? ... herrarne få repartisera till bålen, ty jag ger ingenting på kredit mera."

"Hvem tänker begära kredit af dig, bror söta?" ropade ordföranden; "räkna efter hvad vi äro skyldiga."

Källarmästaren gick innanför disken, satte sig och började skrifva på griffeltaflan. Moje gaf en vink åt sina kamrater, hvarefter de alla uppstego och stälde sig framför disken.

"Nå, min bror, hur mycket går det till?" frågade Moje sin vän källarmästaren.

"Sexton riksdaler och tjugofyra skillingar," svarade denne utan att se upp från taflan.

"Sexton riksdaler? ... nu högg du till, bror! ... i Upsala förstå de sig på den saken ... Jag har fått en räkning från jernkrämarn på Kungsängsgatan ... är det inte synd och skam till räkning? ... han nöjer sig inte med att taga sju

för tu, den krabaten! ... se sjelf, bror! ... har du sett maken till räkning?"

Moje höll dervid ett skrifvet papper för källarmästarens ögon. Denne fattade deruti och började stafva sig fram genom de svårlästa raderna.

"Hvad är det?" mumlade han, hållande papperet nära ögonen och läsande; "nie ... nie hundra ... nie hundra ... nittio ... nittionie ... nitnaglar ... hvad för slag? ... nie hundra nittionie ... nitnaglar ... hm, hm! ... nie hundra ... nittionie ... tjufpojkar!"

Källarmästaren kastade papperet ifrån sig och hof upp sina ögon. Han blef blodröd i ansigtet och kunde icke få fram ett enda ord, ty, utom honom och hans båda kypare, fanns ingen lefvande varelse i den nyss så stormiga salen. Medan källarmästaren studerade jernkrämarens räkning, hade alla smugit sig sin väg.

Studentskaran, med Moje i spetsen, marscherade under skrål och skratt till Dragarbrunnsgatan, en af de fulaste gatorna i Upsala, samt gjorde halt utanför porten till ett mindre, något stupande trähus. Efter några minuters rådplägning smögo sig studenterna under den djupaste tystnad in genom porten och stannade på gården. Moje och en af kamraterna gingo uppför en liten trätrappa vid denna gård och knackade på en dörr ofvanom trappan.

"Hvem är det?" hördes en hes röst inifrån.

"Ursäkta, goda herr Rölin," sade Moje, förställande rösten; "jag är studerande af Roslags nation och behöfde låna mig tio riksdaler på den här lilla guldklockan."

Dörren öppnades, och Rölin stack ut sitt hufvud. Men i detsamma drogo Moje och den andra studenten upp dörren, fattade tag uti procentaren och förde honom utför trappan ner på gården med sådan hastighet, att han icke hann sätta sig till motvärn. Det var en af de strängaste vinterdagarne på året och Rölin var endast klädd i nattrock, kalsonger och tofflor. Studenterna slogo en ring omkring procentaren, som förgäfves sökte komma derutur.

"Vi hafva lemnat vetenskaperna och lärosalarne," tog Moje nu till ordet, "för att, å egna och hela den studerande ungdomens vägnar, önska er ett godt nytt år."

"Hvad vill det här säga? ... hvarför drar man mig så här ut på gården?" frågade den öfverraskade procentaren.

"Offentlig som ert lif skall ock er hyllning blifva," fortfor ordföranden; "alltsedan menniskan gick okammad med orakad haka och på fyra fötter i paradiset, har det icke funnits någon varelse på jorden sådan som ni, ädle, oförgätlige man! . . . Homo est animal socialis, eller, på svenska, menniskan är ett sällskapsdjur och det rätt hjertligt."

"Släpp mig! släpp mig!" skrek procentaren; "jag är ju så godt som naken."

"Naken, enkel, okonstlad, som hela er lefnadsbana!" inföll talaren; "redan när ni som litet barn frambars till dopet, tog ni med edra späda händer at de pengar, som klockarn för tillfället insamlade för de fattigas räkning."

"Men, mina nådige herrar! . . . det är ju tjugofyra grader."

"Vid tjugofyra års ålder," fortsatte talaren, "knuffades ni ur assistansen, och hvarför? . . . jo, för det ni, endast vägledd af ert menniskoälskande hjerta, utan afseende på personen, lånade ut pengar på persedlar, dem en barbarisk lag stämplade såsom tjufgods och dem ni behöll för egen räkning. och hvarför? . . . jo, för att icke lägga sten på börda, för att icke lägga fyrtio par på en rygg, som redan svidit under tjugo . . . Laudatur ab his, culpatur ab illis, han kysses af somliga och utsparkas af andra och det rätt hjertligt."

"Hu! . . . hvad det är kallt!" skälfde procentaren.

"Är det kallt?" upprepade Moje; "ack! hvarför kan jag inte uttrycka mig med tropikens värma? . . . Så kilade han af till Upsala och blef en civis academicus, den gamle glade! hur har han icke tagit vård om de obetänksamma, lättsinniga studenter! . . . han är en borstpojke för deras själar, en städerska för deras affärer, ett lysande verktyg för deras befordran . . . hur mången af dem har han inte redan presenterat på slottet!"

"Aj, min gikt! . . . min gikt! . . . jag känner hur mina lemmar sammandraga sig!"

"Har ni gikt, känslofulla menniska? . . . Ni beror då af luftens inverkan, ni känner er befryndad med ethern! . . . herr Rölin, ni är en etherisk varelse!"

"Jag fryser ihjäl! . . . jag dör!" jämrade sig procentaren, blå i ansigtet.

"Nej, ni får inte dö . . . en man, som ni, kan inte dö . . . han lefver i de skrifter han efterlemnar . . . ert minne, ert karterade minne, skall söka och finna oss och finna och

söka oss ånyo ända till grafvens bläcksvarta rand ... Homo homini lupus, den ena reversen löper efter den andra.“

“Ack, min Gud! jag fick håll i hjertat!“ skrek Rölin, i det han med händerna för bröstet började hoppa, för att hålla sig varm; “jag fick håll! hjelp! hjelp! ... jag fick håll!“

“Håll, dröj en stund ... sök ej med vingarne stjernornas land ... Måtte den stund dröja länge, då grafvens maskar skola ropa till er: valuta bekommen, som reverseras, och det rätt hjertligt!“

Procentaren förmådde nu icke längre hålla sig på benen, utan sjönk ned i snön. Moje lade sin hand på hans hjessa och deklamerade med den högtidligaste stämma:

> Lätt kyrkans drängar skola föra
> till jordens stoft hans magra kropp:
> men englarna få värre göra,
> att dra hans själ till Abra'm opp.

Derunder upplyfte studenterna den fallne och kastade in honom i hans rum, hvarefter de, sjungande en marsch, aftågade från stället.

Medan studenterna på detta sätt önskade den gamle procentaren ett godt nytt år, släpade kandidaten Stenfjäll med sig hem sin druckne discipel och bar in honom i hans sängkammare, der han lade honom på sängen. Den trogna amman och hushållerskan var ej hemma. Förmodligen hade hon, som var borta när studenterna förde med sig informatorn och hans elev till frukosten på Tidlunds källare, skyndat ut i staden, för att söka dem. Kandidaten, hvilken efter inträdet i det varma rummet sjelf kände verkningarne af det omåttliga drickandet, började nu afkläda den medvetslöse ynglingen, för att få honom mellan täcke och lakan. Han drog af honom rocken och knäppte upp västen, då — då informatorn, med ett anskri af den djupaste öfverraskning och förvåning, kastade sig baklänges ifrån sängen och derefter fastnaglades vid golfvet.

Hvaraf detta? — Jo, från sängen, åt hvilken hans ögon stirrade, häfdes emot honom i oroliga vågor en sextonårig flickas liljehvita barm med sina knoppar af brinnande purpur. En sådan syn gör den nyktre berusad, men den berusade nykter igen. Informatorn kände, hurusom de i hans hufvud uppstigande dunsterna af det började ruset småningom sjönko tillbaka, och det föreföll honom som kringfläktades hans

brännande panna af svalkande, osynliga andar. Allt, som fanns i den lilla sängkammaren, syntes antaga en annan gestalt för hans ögon, och han vågade knappast draga andan, af fruktan att störa det lugn, som ensamt borde råda på detta fridlysta ställe. Tyst och på tå skred han fram till bädden, lade med en moders omsorg täcket öfver den yppade och yppiga helgedomen samt föll på knä invid sängen med blicken öfver den slumrandes bleka, sköna anletsdrag. Han erinrade sig nu en af händelserna inom den Svärdfältska familjen, vilkoret vid den gamle baronens testamente, till följd hvaraf det förstfödda barnet till hofmarskalkens yngsta bror skulle blifva egare till Himmelsta, så vida det blefve en son, men i annor händelse egendomen gå till skiftes, enligt lag, mellan hofmarskalkens alla brorsbarn. Orsakerna så väl till det understuckna spel, han nu kommit under fund med, som med de mystiska förhållanden, hvilka följt deraf, lågo nu klara för hans ögon.

"Sköna, beklagansvärda varelse!" sade han för sig sjelf med den innerligaste rörelse; "hvilka våldsamma strider mellan sanningskärlek och barnslig ömhet hafva ej kämpats inom detta unga bröst!... nu förstår jag hvad du lidit och hur oskyldig du är... ack! kan det väl trifvas något annat än oskuld under detta ljufva intagande väsen?... förlåt mig de rysliga misstankar, som ofta, vid åsynen af dina förvirrade blickar, bestormade min själ!... Ja, du skall återse din välgörare... ingen skugga skall mera tränga sig mellan den sextioåriga och den sextonåriga dygden... de skola förstå och än en gång älska hvarandra... Intrigernas och egennyttans stormar skola icke mera rasa bland din ungdoms blommor... Gud bevare dig för alla onda drömmar, du slumrande gosse... du vaknande flicka!"

Tjugosjette kapitlet.

Befrielsen.

Midnattstiden, trenne veckor efter händelsen i Upsala, stod vid hörnet af Myntgatan i Stockholm och den smala

gränd, som under namn af Rådstugränden löper ner till strömmen mellan rådhuset och den så kallade Gamla Malmens källare, en sämre klädd karl med skinnmössa på hufvudet, hvilken dolde den öfra delen af ansigtet, under det den uppvikta rockkragen betäckte den nedra, spejande åt alla sidor och vändande esomoftast örat åt gränden, från hvilken de afmätta stegen af stadssoldaten, som postade utanför långsidan af rådhuset, hördes knarra mot snön. På denna sida äro nemligen nära invid gatan de gluggar belägna, hvarigenom dagsljuset sparsamt nedtränger till de fångar, som förvaras i rådhusets källarhvalf. Understundom närmade sig stadssoldaten karlen som stod vid hörnet och hviskade några ord till honom, hvarefter han återvände till sin post.

Hastigt vände karlen med skinnmössan ansigtet mot vestra ändan af gatan och varseblef en figur, hvilken, klädd såsom en man af arbetsklassen, kom ifrån Mynttorget och närmade sig det ställe der den förre stod. Skenet af en gatlykta föll på den ankommandes ansigte, under det denne vek af in i den midt emot belägna Kolmätargränden och försvann i dess mörker. Karlen i hörnet spratt till och drog sig några steg in i Rådstugränden.

"Såg jag väl rätt?" mumlade han för sig sjelf; "hvarför smyger äfven han förklädd i denna trakt? ... har han väl läst i mina tankar? ... har han fått spaning på mitt förehafvande? ... det är inte möjligt ... säkert var det någon annan ... men bågarne i hans glasögon blänkte som af guld."

Posten närmade sig ånyo och sade sakta till honom i hörnet:

"Gallret är nu uttaget och stenarne gifva efter ... för all del, skynda ... klockan slår snart ett och då ha vi aflösningen här ... tyst, det kommer någon!"

Posten gick skyndsamt tillbaka på sin plats, och karlen, med hvilken han talat, såg nu en annan men bättre klädd mansperson, som likaledes gick in i Kolmätargränden och snart var ur sigte. Mannen i skinnmössan egnade deråt blott en flyktig uppmärksamhet och skyndade derefter djupare in i gränden tills han kommit framför den sista af de ofvannämnda gluggarne, hvilken, till följd af något arbete inifrån, alltmer utvidgades. De förenade ljuden af lossnande jernstänger, rasande stenar och grus samt en menniskas stånkande läto sig förnimmas. Snart visade sig i öppningen ett hufvud, vidare ett par breda skuldror och slutligen hela den öfriga

kroppen af en groflemmad karl, som kröp ut och, med tillhjelp af den andre, snart stod upprätt på den snöbetäckta marken.

"Förträffligt! du är räddad!" utbrast den hjelpande; "nu fort på med hatten och pelsen ... der vid muren ligga sakerna."

"Jag är sönderbråkad i alla lemmar," flämtade den befriade, i det han böjde sig ned, upptog hatten och pelsen samt svepte in sig deruti.

"Fort nu att binda mig!" yttrade postkarlen, ställande geväret ifrån sig mot muren.

Denna besynnerliga anhållan af en fullt beväpnad soldat efterkoms på det sättet, att de begge andra snodde kring hans armar och ben ett tåg, som enkom för detta ändamål tycktes hafva blifvit medtaget, och satte en kafle i hans mun, hvarefter, och sedan de vräkt omkull honom invid rådstumuren, de skyndade från stället.

"Så är jag då fri och ledig igen!" jublade den befriade; "jag ska aldrig i tiden glömma denna hederstjenst, som herr baron ..."

"Tyst!" inföll den andre; "jag begär din tacksamhet i handlingar och icke i ord."

"Det ena goda förskjuter inte det andra, menar jag."

De hade nu kommit till hörnet och skulle vika af till venster in på Myntgatan, då ett hjertslitande jämmerrop trängde till deras öron ifrån djupet af Kolmätargränden. De stannade lyssnande.

"Hvad var det? ... hörde du inte?" hviskade mannen med mössan till sin följeslagare.

"Det lät som när man spetsar folk," svarade denne.

Jämmerropet hördes ånyo, svagare och rosslande, liksom en döendes.

"Det är någon som mördas!" ropade den förre.

"Låt oss se åt," sade den senare, görande min af att vilja skynda dit hvarifrån ropet hördes.

"Är du tokig?" frågade den andre, hållande tillbaka sin följeslagare; "är du redan mätt på friheten?"

"Nej, min själ, jag det är eller någonsin blir; men jag tycker ändå, att man borde hjelpa den arma satan, som håller på att sätta lifvet till, eller, hvad som än värre är, mister plånboken."

"Du följer mig pa ögonblicket ... jag har inte lust att blanda mig in i några vidare äfventyr ... Bort ifrån dessa fördömda nästen!"

Derefter fortsatte de med stora steg vägen till Mynttorget och försvunno i natten.

Tjugosjunde kapitlet.

Brölloppsdagen.

Middagstiden derpå följande dag hölls nedanstående samtal mellan baron Rudolf Svärdfält och assessor Levander i den förres skrifrum:

"Är du nöjd nu?" frågade baronen, i det han lade ifrån sig pennan och öfverlemnade till assessorn flere skrifna postpappersark.

"Ja," svarade denne; "allt är i sin behöriga ordning ... det är som jag alltid sagt ... du är snål i smått, men frikostig i stort ... det gick lättare för dig att författa de här reverserna på attiotusen, än de förra på tjugotusen."

"Nu är du väl sa god och ger mig hvad jag skall hafva?"

"Också i sin behöriga ordning," sade Levander, läggande fram på bordet ett ark skrifvet papper; "der har du nu alla namnen, modrens, plåtslagarens, studentens och aktörens jemte vittnesunderskrifterna, så att numera icke en gång hin håle sjelf skulle kunna protestera emot dokumentets lagenlighet ... Från studenten slapp du för godt köp, han nöjde sig med trehundra och derpå har du här hans revers ... en hederlig ung man!"

"Sa mycket bättre ... hvar har du de återstående sjuhundra?"

"Dem glömde jag hemma."

"Saa ... Na, gjorde aktören många svårigheter?"

"Vårt förträffliga ombud träffade honom efter ett spektakel i den konstälskande staden Nyköping och behöfde blott säga honom, att Hjortsberg och Åbergsson voro skolpojkar emot honom, för att få honom till hvad han ville ... Om-

budet, som har ett menniskoälskande hjerta, betalte derefter för honom en källarräkning på femtio riksdaler."

"Och de återstående niohundrafemtio?"

"Dem har jag också glömt hemma... jag går ogerna med så mycket pengar på fickan."

"Små summor tynga mera än stora... de åttiotusen, du nu stoppar på dig, genera dig inte."

"Ju större summa, ju lättare att bära, notabene när man bär den hem till sig."

"Kan väl begripa det... Nå, jag är inte så nogräknad af mig heller... du kan behålla alltsammans tills vidare."

"Det är billigt... det behöfs nog för bestridandet af en mängd utgifter i och för vår stora affär."

"Vårt ombud gjorde emellertid sin sak bra och förtjenar en hederlig dusör... hvad är det han heter nu igen?"

"Almberg... han har varit länsman, men passar till kammarjunkare... du kunde just förorda honom till din efterträdare vid hofvet."

"Han förtjenar ditt förord."

"I dag smäller det... i eftermiddag blandar du dina tårar med den öfverlyckliga brudens och i morgon skrattar du åt alltsammans."

"Ja. slumpen har på ett undransvärdt sätt gynnat mina planer."

"Gif slumpen assessors karakter och Levanders namn, och du har rätt."

"Som du behagar, min vän!... jag skall aldrig glömma det kraftiga biträde jag haft genom dig!... Ack, om jag endast hade på detta vigtiga papper den yngsta pojkens namn!... hvarför är han inte tjuguett år så väl som femton? ... på det sättet går ändå en vacker summa ifrån mig."

Levander gaf till ett gapskratt.

"Hvad skrattar du åt?" frågade baronen med tillgjord förvåning.

"Hå kors, jag tänkte på madam Solbergs misslyckade försök häromaftonen... gumman hade öppnat luckan till den djupa källaren hemma i huset, der hon bor, och din blifvande unga svåger, när han gick ifrån den omtänksamma frun, hade säkert i mörkret fallit ner emot de spetsiga stenarne, som med sådan omsorg blifvit nedburna och lagda på källargolfvet midt under luckan, om han inte i tid blifvit varnad af hennes son, den der hamnbusen, du vet... Du

kommer väl ihåg, huru du, jag och madam Solberg svuro tillsammans öfver den fördömde tiggarslyngeln, som mer än en gång korsat våra planer rörande din barhalsade svåger ... han följer ju honom öfverallt som en skyddsande ... Det var dumt, att han inte fick behålla sin guvernörsbefattning öfver den lilla baronen på sidolinien, ty alltsedan han förlorade den och derigenom blef bekant med den andra pojken, har han haft ett vaksamt öga på alla våra företag."

"Tala inte så högt," sade baronen med låg stämma; "jag hyser en afgjord motvilja för alla våldsamma åtgärder och hädanefter får inte ett hår krökas på den oskyldige gossens hufvud."

"Alltför gerna för mig."

"Men apropå, har du hört omtalas den der rysliga händelsen förliden natt?"

"Hvilken händelse?"

"Mordet på hökaren Palm ... man har ju i morse funnit hans döda kropp i Kolmätargränden midt utanför porten till det hus, der han hade sin bostad."

"Minsann jag det har hört förrän nu," svarade Levander med oförändradt ansigte.

"Du kände den der hökaren, vill jag minnas."

"Ja, jag tror väl att jag haft affärer med honom för mycket längese'n ... Nå, vet man hvem som mördat honom?"

"Nej ... jag tänkte att du skulle veta någonting derom."

Levander kastade en djupt genomträngande blick på baronens ansigte, kring hvars mun ett underligt leende spelade.

"Af hvad anledning tror du, att jag borde känna till något rörande denna händelse?" frågade han slutligen med en viss sväfning på rösten.

"Du kommer ju utifrån och jag har varit hemma alltsedan i går afton ... kan du undra på, att jag är nyfiken att få veta någonting vidare om denna rysliga olycka, som träffat en person, med hvilken jag snart på sätt och vis skulle ha blifvit slägt? ... jag har aldrig sett honom, men han var ju halfbror till den innebrände kommissarien Stenfjäll ... jag visste att du var bekant med honom ... jag kommer mycket väl ihåg, att den der Palm, för att skydda sig mot beskyllningen att hafva påtändt sin brors hus, måste bland andra äfven åberopa dig till intygande af sin oskuld ... du hade många olägenheter af den saken, som du väl inte har glömt."

"Nå, hvad har nu allt detta med mordet att göra?"

"Vidare hörde jag af min betjent, som i morse berättade mig händelsen, att misstanka redan yppats mot diversehandlanden Adelin, hos hvilken för någon tid sedan, på Palms angifvelse, skett ett större beslag."

"Hvad angår det der mig?"

"Man påstår, att du haft någon del i de der ostämplade varorna och att du genom beslaget förlorat en större summa penningar."

Nu skiftade Levanders ansigte färg, i trots af det leende han framtvang på sina läppar, under det baronen betraktade honom med en viss triumferande blick.

"Ett ljus uppgår för mig!" utropade assessorn efter en kort stunds tystnad; "jag börjar ana hvem som är mördaren."

"Jaså, du börjar ana..."

"Man berättar ute i staden, att den beryktade stortjufven Ros, han som för längese'n var betjent hos dig och som för en månad sedan arresterades, i natt ånyo praktiserat sig ur rådstuhäktet och kommit på fri fot."

"Hå, berättar man det?"

"Man berättar ännu mera, min bästa baron!... man berättar, att Ros har mäktiga gynnare, som hjelpt honom ur fällan... ja, man är till och med så oförskämd att misstänka dig för delaktighet i hans rymning, ty man vet, att du några gånger besökt honom i fängelset och talat med honom, och du känner ju redan förut de många ryktena derom, att det är du som hållit honom undangömd hela den långa tiden han varit på fri fot samt att det är du som skickat de der besynnerliga penningremisserna till polisen."

"Visst har jag hört de der enfaldiga historierna, som likväl redan vederlagt sig sjelfva," svarade baronen, hvilken nu i sin ordning blef orolig.

"Det var emellertid ganska oförsigtigt att ställa dig i beröring med en sådan figur, ty hvad är naturligare, än att man i anledning deraf tror, både att du fordom stått i något förtroligare förhållande till honom och att du nu ryckt honom ur lagens hand."

"Jag vill minnas," yttrade nu baronen, höjande rösten och riktande blicken på väggen midt emot, "att det var genom din försorg, som Ros sista gången häktades."

"Ja, visst var det så," svarade Levander, något förundrad.

"Och du tror, att det är han som i natt mördat den olycklige Palm?" fortfor baronen med samma höga röst.

"Ja, jag tror det ... men jag begriper inte, hvarför du nu talar så högt, när du nyss knappast vågade hviska fram orden," tillade Levander, skådande sig omkring i rummet.

"Ja, du har rätt," yttrade Svärdfält, "det är, min själ, inte saker att skrika ut för verlden."

"Hör du, Svärdfält," sade Levander i det han lade sin arm på baronens ena skuldra; "jag skådar förunderliga ting i djupet af din själ ... men låtom oss icke, på samma gång vi bedraga verlden, äfven bedraga hvarandra, ty då äro vi båda ohjelpligen förlorade ... tig! ... inte ett ord mera! ... från denna stund äro vi hvarandra qvitt ... men ve dig, om du följer mig i fjäten, i hvad afsigt det vara må! ... Det är du som räddat banditen ... du var ute i natt, jag vet det ... intet pansar af förställning trotsar udden af min skarpa blick ... Nyss gaf du mig de der reverserna med en lätthet, en medgörlighet, som ... som nu mera ej förvånar mig ... men tag dig tillvara, Svärdfält!"

"Ha, jag såg då rätt!" ropade baronen, glömmande sig; "det var då du! ... dödsropet i Kolmätargränden!"

"Tig, tig!" hväste Levander, fattande baronen med båda händerna om halsen, så att denne blef blå i ansigtet; "jag vet inte hvad du menar! ... hvad vågar du säga? ... hvad är det för dödsrop du talar om? ... du är galen! ... men blif inte så galen, att du glömmer, det jag är klok! ... farväl!"

Derefter tog Levander sin hatt och lemnade rummet. Svärdfält, blek och rysande, lutade sig mot skrifbordet. Sedan han stått en stund grubblande, sprang han till dörren och sköt regeln för densamma, hvarefter han skyndade till ena väggen och vidrörde tapeten, hvilket hade den följd, att en blinddörr öppnade sig, hvarigenom utträdde en förfärlig gestalt, hvars ansigte var hvitt som taket, hvars läppar skälfde blödande mot hvarandra och hvars röda hufvudhår spärrade ut sig, liksom mahnen på ett retadt lejon.

"Du har lyssnat ... du hörde hvad han sade," yttrade baronen.

"Jag har under hela tiden blott haft en enda tanke," svarade gestalten, med möda åtskiljande de hårdt sammanbitna tandraderna, "nemligen att spränga dörren, störta öfver den uslingen och qväfva honom mellan mina ramar!"

"Lyckligtvis stannade det blott vid tanken," sade baronen; "du skulle då ha stält vackert till för mig... du hinner honom nog, lita på det."

"Jasa, det är jag som begatt mordet i natt!" hänskrattade Ros, ty det var, som läsaren redan vet, ingen annan än han.

"Så påstod han... det gick beqvämt för sig, att vältra skulden på dig, stackars karl!"

"Den nidingen!... och ändå går han välklädd och ansedd på gatorna... jag skall kläda om honom jag och det i gazkläder till på köpet... jag skall bädda under honom ett bolster af hyfvelspån och hänga öfver honom en sänghimmel af svartmålade bräder, och han skall sofva ända tills domsbasunen väcker honom."

"Du talar, så ingen menniska kan begripa det... du glömmer väl inte det tacksamhetslöfte du gifvit mig?"

"Nej."

"Alla de papper, du finner i hans byrå, lemnar du till mig... sedan skaffar jag dig ur staden, ur landet och gifver dig så mycket att du kan lefva utan bekymmer i all din tid."

"Godt."

"Du får inte dröja här länge... när det blir mörkt släppes du ut... tyst!... jag tyckte det gick någon i förmaket... fort in i ditt gömställe!"

Dervid sköt han Ros tillbaka in i skrubben och reglade igen om honom, hvarefter han begaf sig till andra dörren, öppnade den och gick ut i förmaket. Der mötte han sin syster, fröken Amanda, hvars sköna anletsdrag nu förrådde en upprörd själ.

"Hur är det fatt med dig, Amanda?" frågade brodren; "du har inte sofvit ut efter resan... hvarför hvilar du dig inte tillräckligt?... se dig i spegeln och du skall knappast känna igen ditt eget ansigte."

"Rudolf!" genmälte Amanda, "om mitt ansigte är förändradt, så är det visst inte af resan... inte heller af trötthet... Dessa oväntade, besynnerliga tilldragelser inom vår familj hafva i sanning makt att förändra både ansigten och hjertan."

"Ja, det må du visst säga, min syster... det var ju en rätt vacker historia med den der metamorfoserade baronen... Vår salig farbror, majoren, och vår tant, den värda friherrinnan, spelte ju ett vackert spel med oss alla... en

slipad fint nog för att undanstjäla oss vår lagliga rätt... skada, att den inte lyckades bättre... men så går det alltid med onda anläggningar till slut."

"Ja, så går det alltid med onda anläggningar," upprepade Amanda, med ett betydelsefullt uttryck både i orden och blicken.

"Vår hederlige onkel på Himmelsta blef väl topp rasande när han fick veta, att vår familj så der i en hast fått en baron mindre och en fröken mer?"

"Onkel har förlåtit vår stackars kusin... den arma varelsen har lidit nog för sina föräldrars egennytta; men..."

"Men hennes mor, vår charmanta tant, har naturligtvis bannstrålen träffat?"

"Äfven hennes ånger och tårar hafva rört den gamle ädle mannen."

"Onkel är ju sjelfva kristendomens princip, sjelfva godheten och kärleken."

"Men det finnes en annan medlem af vår familj," yttrade Amanda med stränghet; "ja, en annan, som han aldrig skall förlåta och som aldrig skall göra sig värdig deraf!"

"Du talar i en ton som riktigt förskräcker mig... hvem menar du med den der oförlåtlige och ovärdige medlemmen?"

"Dig!" utropade systern, i det en hög rodnad af förtrytelse genomflammade hennes kinder.

"Du yrar, Amanda!... jag förmår inte tyda feberns hieroglyfer."

"Det finnes ett annat språk, hvilket äfven förefaller dig som hieroglyfer, och det är dygdens och sanningens språk... detta har du aldrig kunnat tyda och, hvad värre är, du har aldrig velat det."

"Du talar som en skolmästare, min kära syster!... får den stackars skolgossen fråga, hvarför du är så sträng emot honom?"

Amanda betraktade honom länge stillatigande, under det några tårar sipprade fram mellan hennes långa glänsande ögonhår.

"Du väntade mig inte till staden i går," sade hon slutligen.

"Jag har väntat dig beständigt, ty du är alltid lika välkommen, antingen du tager din sträfva eller mjuka min på dig."

"Först i dag tidigt på morgonen fick jag veta, att du i eftermiddag gifter dig."

"Ja, har det inte gått hastigt och lustigt med den saken, min goda Amanda?"

"Nog har det gatt hastigt; men lustigt?... är det verkligen lustigt, Rudolf?"

"Du elaka!... du har alltid ansett mig otillgänglig för alla ljufvare känslor... du ansåg mig oåtkomlig för Amors pilar... du letade efter grandet i brodrens öga, men glömde bjelken i ditt eget."

"Hvarför har du inte underrättat din slägt om ditt giftermål?"

"Jag tänkte inte gifta mig så snart... det har sina orsaker, må du tro... det gifves tillfällen då en brud måste gifta sig så skyndsamt som möjligt," tillade han med ett lätt grin.

"Du är förfärlig!... nej, du är afskyvärd!" yttrade Amanda, vändande sig ifrån honom.

"Ni visste ju redan alla, att jag var förlofvad," sade baronen, låtsande som han ej hört hvad hon sade,

"Du hade förlofvat dig med en annans brud."

"Som varit en annans brud, ville du säga."

"Men huru blef hon din?... genom ett nät af låga intriger har du smugit dig in i den olyckliga familjen... du hör, att jag, fastän under hela tiden boende på landet, likväl känner till åtskilligt."

"Hvem kan motstå kärlekens makt?... och för öfrigt var ju flickans förra förbindelse redan upplöst, innan jag ännu sett henne."

"Men huru upplöstes den?... Rudolf! du hopar vanära öfver våra hufvuden!"

"För det jag gifter mig med en fattig, ofrälse flicka?"

"Fattig, ofrälse?... hvad betyder den skriftliga förbindelse du tagit af flickans slägt?... Kandidaten Stenfjäll, som nyligen varit på Himmelsta, har sagt mig, att du genom en mängd besynnerliga tillställningar förskaffat dig af honom, hans mor och syskon en handling, hvaruti de afsagt sig alla anspråk på arf efter flickan... hvad betyder det?... Vidare har du föregifvit, att du måste hafva ett sådant dokument, för att ställa din slägt tillfreds... hvilken af din slägt har fordrat en sådan handling af dig?"

"Det var många frågor på en gång."

"Det är flere än... Jag har fått ett bref från Jemtland, från häradshöfding Anker... det är upplysande i myc-

ket ... jag har genomläst det flere gånger med rysning, ja med förtvitlan ... Jag väntade att han redan skulle vara i Stockholm, för att fordra räkenskap af dig ... I hvad förhållande står du till assessor Levander? ... jag såg honom nyss gå härifrån ... i hans lömska ögon läste jag vår familjs vanära.“

“Du yrar.“

“I ett bref, som du i fjor midsomras skickade mig från Paris, bad du mig meddela underrättelser om Stenfjälls slägt ... hvad var din afsigt med det?“

“Du är en toka.“

“Rudolf! jag besvär dig vid vår fars ... nej, vid vår mors minne! ... detta giftermål får inte ske!“

“Är du från dina sinnen?“

“Jag blir det, om du låter viga dig vid denna flicka.“

“Du blir brudtärna på denna flickas bröllopp.“

Amanda ryste tillbaka några steg. Hennes bröst arbetade våldsamt och hennes läppar darrade.

“Det är då sanning, en förskräcklig sanning!“ utropade hon med brinnande ögon; “den som så kan handla i ett, är också skyldig till annat! o min Gud! har du alldeles öfvergifvit honom ... och oss alla?“

“Är det någon ny sentimental scen, söta syster?“

Amanda nalkades ånyo sin broder och, i det hon hopknäppte sina händer och såg på honom med en blick så rörande, att den kunnat smälta en sten, sade hon:

“Egennyttan har då släckt hvarje gnista af natur och menskliget i ditt bröst! ... olycklige! när sålde du dig till mörkrets makter?“

Baronen lutade fram sitt hufvud och stirrade in i systerns ögon.

“Rudolf! Rudolf!“ utropade hon genom en ström af tårar; “du har stämplat mot den i ära och redlighet grånade mannens lif!“

“Hvad vågar du säga?“

“Nåd! nåd! du himmelens Gud! ... min bror är ... mördare!“

Baronen studsade och Amanda, hvars krafter nu öfvergåfvo henne, sjönk ner på soffan med händerna för sina ögon.

Svärdfält började stönande vandra af och an på förmaksgolfvet. Obeslutsamheten knöt sina skarpa händer om hans förhärdade hjerta. Såg han kanske engeln, som från vinter-

skyn i öster vinkade honom till sig från brottets och det eviga förderfvets afgrund?

"Ingen tid att förlora!" mumlade han för sig sjelf; "fort till Sjöberg!... jag måste stå brudgum i dag, om jag också skall bjuda afgrundens andar till gäster på mitt bröllopp!"

Derefter störtade han ut ur förmaket. Den olycklige! han såg ej den vinkande engeln.

Utanför det hus vid Skeppargatan, hvaruti fru Stenfjäll med sina tvenne yngsta barn hade bott, stod vid middagstiden en grann släde, i hvilken satt en svartmuskig betjent, klädd i det Svärdfältska livreet. Några alnar bakom släden stod Solbergskans son med händerna i fickorna och stampande så väl af oro som af köld. Under armen höll han en grof knölpåk med en lång jernpik till doppsko. Hastigt drog han sig tätt intill husväggen, ty han hörde några talande röster i porten.

"Helsa mamma och syster så mycket!" sade fru Solberg; "säg dem hur ledsen jag är öfver att jag inte kan få vara med på mamsells bröllopp; men doktorn har förbjudit mig att gå ut så länge det är så här kallt... Gud signe den goda mamsell Sofi!... ack, hvad hon blir lycklig! men det förtjenar hon också, det söta barnet!... hon blir visst inte så förnäm af sig, att hon glömmer bort sina gamla vänner."

"Mamma och syster bli säkert mycket ledsna," svarade Johan, "när de få veta, att frun inte kommer med på bröllopet... och jag, som fick låna barons vackra häst och släde enkom för att föra ut frun."

"Ja, den goda baronen! Gud signe honom!... men jag har en så'n snufva, en så'n bröstvärk, att jag inte kan tala om det en gång... Gud vet hvad det ska bli af... ack! hur är det med herr Sebastian?"

"Ännu mår han mycket illa, fast han är så skaplig ändå, att han kan gå uppe."

"Herre Gud, hvad det var väl!... helsa, helsa så mycket till söta mor... sakerna har jag lagt ner i släden och blommorna med, som mamsell ska ha... hvad det snöar!... när det snöar i brudkronan, så betyder det silfver ...adjö, lilla herr Johan! svep in sig väl i pelsen, så han

inte förkyler sig . . . nej, men se så'n häst, så'n släde . . . den baronen! . . . helsa, helsa så mycket!"

Under dessa komplimenter, interfolierade med många fnysningar och hostningar, från den trefliga klädståndsfruns läppar, uppsteg Johan i släden och satte sig vid betjentens sida. Den herrskapliga piskan smälde och släden sattes i rörelse. Olof, som hittills hållit sig undangömd för modrens ögon, hastade nu efter släden och hoppade upp på medarne.

"Olof, Olof!" ropade fru Solberg, hvars ansigte blef blodrödt, när hon varseblef sonen bakpå släden; "kom hit du, kom hit, din stryker! din . . ."

"Inte stå bak, inte stå bak!" ropade den körande betjenten, brytande på franska, ty baronen hade tagit honom med sig hem från Paris.

"Lilla söta herre! låt mig åka med en liten bit," bad Olof.

"Är det du, gosse?" sade Johan, som nu först kände igen honom; "stå qvar du, om det roar dig."

Betjenten brummade och gaf hästen snärt på snärt; men när han hunnit Norrtull, höll han med släden, vände ansigtet bakåt och ropade:

"Nu gå åf, nu gå åf!"

"Lilla herrn tillater ju att jag får följa med ett stycke till?" frågade Olof Johan; "det är så roligt att åka."

"Gerna får du åka," svarade Johan; "men det är så kallt och du har så litet på dig, din stackare."

"Husch nej, fryser jag, så springer jag mig varm . . . har ingen fara . . . det är så roligt att stå på medarne när det går fort."

"Vara tungt . . . hästen inte orka," mumlade betjenten.

"Bry sig inte om det, han," svarade Olof; "hästen orkar nog, om det också vore dubbelt så stort lass."

"Låt honom vara," sade Johan till betjenten.

Denne utöste några eder på franska och började köra vidare.

"Låt mig få följa med ända fram," hviskade hamnbusen till Johan.

"Hvad skall du framme att göra?" frågade Johan.

"Se på bruden . . . herrns syster står ju brud . . . Gud låte det bara . . ."

Olof fortsatte ej meningen, ty han märkte, att betjenten lutat sitt ena öra närmare, för att lyssna på dem.

Sålunda fortsattes resan och man ilade snart förbi Jerfva och Ulriksdals slott tills man skulle köra ner på Edsviken, för att öfver isen fortsätta vägen direkte till Sjöbérgs strand. Nu höll betjenten ånyo med släden.

"Inte sta qvar, inte stå qvar!" ropade han till Olof.

"För Guds skull!" hviskade Olof i örat pa Johan: "låt mig följa med öfver sjön ... får inte ensam öfver isen med den karlen!"

Johan såg förvånad på tiggaren.

Betjenten gjorde i detsamma sin ena arm ledig och riktade en puff emot Olofs bröst; men denne undvek puffen, höll sig fast vid släden med ena handen och lyfte med den andra sin käpp öfver betjentens hufvud, i det han sade:

"Han håller sig i skinnet, för han är blott betjent och lilla herrn der är herre ... annars kittlar jag honom i nacken med den här käppen på äkta svenska ... begriper han det, herr trafvarlapp?"

"Inte köra längre om han stå qvar," förklarade betjenten; "baron blifva ond, myke ond."

"Stig nu af gosse," bad Johan; "baronen tycker kanske inte om att någon står bakpå hans släde."

"Baroner tycka alltid om att ha folk bakpå sina åkdon ... det är bara dumheter af det der svartskägget."

"Men sådana som du tycker han kanske inte om," invände Johan.

"Kan så vara ... men det har sina randiga skäl, det ... bara vi väl kommit öfver på andra stranden, så springer jag af och ingen behöfver se mig vidare."

"Sacre Dieu! vilja inte åf!" skrek betjenten.

Johan kastade på tiggaren en bönfallande blick, men hade icke hjerta att befalla honom lemna släden.

"Herre, jag måste följa med öfver isen!" ropade Olof ångestfullt; "om herrn hade hört hvad mutter sade till betjenten, så ..."

"Hvad för en mutter? ... hvad menar du?"

Olof teg. Af den ängslan, som beherrskade hans ansigte, syntes det, att en våldsam strid kämpades inom honom.

"Du maste stiga af nu," sade slutligen Johan; "ty de kunna bli onda på mig, när jag kommer fram."

"Nej, onda bli de inte ... men långnästa bli de, och det misskläder aldrig förnämt folk."

Betjenten knuffade i detsamma till Olof; men denne, förberedd derpå, höll sig fast och betalte på ögonblicket knuffen med ett slag af påken, som träffade betjentens bakåtsträckta arm med den verkan, att betjenten skrikande hoppade upp i släden. Hästen, skygg för ropet och den svängande påken, satte nu af i halft skenande ner på isen, så att betjenten måste med begge händer fatta i tömmarne, för att hejda det lifliga djurets språng. Medan det sålunda bar af, så att snö och is kastades upp i släden, skrek Olof i örat på betjenten:

"Om du knuffar hit en gång till, din slyngel, så knäcker jag hufvudskålen på dig . . . jag vet hvad du har i sinnet, din bof; men jag lägger knölpåken på ditt sinne, jag, så du ska minnas det!"

Antingen nu betjenten förstod dessa ord eller blott tänkte på att hålla inne hästen, nog af, han hade ingenting vidare att invända, ehuru han i sin nacke kände knölpåkens kittlande pik. Johan svepte in sig i pelsen, grubblande öfver Olofs besynnerliga ord till betjenten. Släden for nu längst öfver viken med de högländta förbiilande stränderna på hvar sin sida, ännu följande den stora uppkörda vägen, tills man hunnit några alnar förbi Sjöbérgs strand. Nu tog betjenten af till höger från stora vägen och körde in på en smalare och, såsom det tydligen förmärktes, nyss uppskottad väg. Der stannade släden.

"Taga tömmarne, monsieur," sade han, "måste gå åf . . . monsieur köra genvägen . . . jag komma efter."

Dervid lemnade han tömmarne åt Johan och steg ur släden. Olof, som misstänkte att denna manöver gälde honom, följde alla betjentens rörelser, i det han höll påken framför sig, beredd till försvar. Men betjenten tycktes ej vidare hafva något i sinnet emot honom, utan stod qvar på vägen, under det hästen, körd af Johan, sprang fram på den nya vägen.

"Den här har visst blifvit uppskottad sedan jag for ifrån Sjöbérg," anmärkte Johan, "ty när jag i morse for med mjölkbudet till staden, körde vi ingen annan än den vanliga vägen."

"Nyss uppskottad?" skrek Olof till, i det han lutade sig öfver Johan, fattade tag uti tömmarne och stannade hästen, hvarefter han kastade en blick tillbaka. Betjenten,

hvilken de redan lemnat ett godt stycke efter sig, stod ännu qvar på sin plats, med ansigtet vändt mot släden.

“Jaså, det var då här, som...“ mumlade Olof; “tag nu tömmarne, lilla herre, så ska jag gå förut och undersöka vägen, för jag ser tydligt, att ingen före oss farit den ... håll bara stilla och kör inte förrän jag säger till.“

Johan såg på Olof med stora ögon; men denne, utan att yttra något vidare, skyndade förut på vägen, stötande deruti med påken. Ju mera Olof aflägsnade sig från den stillastående släden, desto tunnare tyckte han att isen blef, ty för hvarje stöt han gjorde, bräckte och dånade det i isen. Hastigt stannade han, ty vid en ny lindrig stöt hade hans påk till hälften gått igenom isen. Han drog den upp igen och kastade en lång forskande blick framför sig. Då såg han, att vatten trängde upp och genombröt den tunna snöskorpan, — en stor våt graf öppnade sig för hans ögon.

“Ha! ha!“ hånskrattade han, vände sig om och hastade med lätta steg tillbaka till släden.

“Nå?“ frågade Johan.

Olof teg och hoppade upp i släden vid Johans sida, ryckte tömmarne ur hans hand och körde tvärs öfver snön ifrån den lilla vägen rakt in på den stora. När han återfunnit denna, vände han ansigtet mot betjenten, grinade och räckte ut tungan åt honom, hvarefter han gaf hästen ett slag med påken.

“Håll, håll! vi ska väl vänta på betjenten,“ ropade Johan.

“Ih, nej!“ svarade Olof; “han väntade visst inte att finna oss... trafva, Svarten!“

“Är du tokig?... hvarför slår du hästen så der?... vill du ha honom att skena? håll! håll!“

“Hoppsan, hejsan!“ skrek Olof, ryckande på tömmarne och svängande käppen öfver sitt hufvud; “i galopp, Svarten, så att buken sopar snön!... husch, hvad det ränner af!... trallala! trallala!“

Snart hunno de Sjöbérgs strand, och när släden väl kommit på landbacken, steg Olof ur och återgaf Johan tömmarne.

“Se så, lilla herre,“ sade han med ett triumferande småleende; “kör nu fram till gården, jag vill inte åka längre; men möt mig om en halftimme här på samma ställe ... jag har så mycket att säga då... adjö, adjö!“

Derefter sprang han ner tillbaka på isen och förlorades snart ur sigte af Johan, som, gripen af en oförklarlig oro, långsamt fortsatte vägen upp till gården.

Olof mötte på isen betjenten, hvilken med blekt ansigte och hopdragna ögonbryn närmade sig stranden. Hamnbusen sprang genast emot honom, och innan denne hann sätta sig i säkerhet, fick han på sitt ena ben ett hårdt slag af Olofs jernskodda påk.

"Der har du betaldt för hästen," ropade Olof, "och der för släden!" hvarefter han äfven gaf honom ett slag på andra benet.

Betjenten kastade sig omkull på isen och vred sig skrikande omkring i snön, med händerna på de slagna benen.

"Monsieur, pardon! monsieur, pardon!" skrek han oupphörligt.

"Jag ska lära dig svenska. jag!" svarade Olof, utdelande slag på slag.

Den slagne, i afsigt att bevara ansigtet för den förfärliga påken, vände sig qvidande på magen med ansigtet i snön. Derigenom råkade han att vända i luften den kroppsdel, hvarförutan det vore omöjligt att sitta på kuskbock. Olof lyfte upp sin påk med båda händerna.

"Och der har du till uppmuntran för nya vägars anläggning!" ropade han, läggande på ifrågavarande kroppsdel ett slag af sådan effekt, att betjenten kastade sig upp ett godt stycke från marken och vrålade till, så att det nästan hördes kring hela viken.

"Vill du löga menniskor och djur midt i smällkalla vintern, du?" fortfor Olof, hoppande kring den fallne och dunkande på honom med outtröttliga armar; "vill du skicka oss ner, för att ljustra aborrar på sjöbottnen, du? . . . jag ska ljustra och fjälla dig, jag, du karnalje till dräng med ännu större karnalje till husbonde!"

Gud vete hur denna affär slutligen hade aflupit, så framt icke några drängar, tillkallade af de gälla nödropen, skyndat ner ifrån stranden och närmat sig valplatsen.

Olof tog, vid åsynen af dem, till flykten och jagade af, så att snöflingor och isstycken dansade omkring honom.

———

Det var klockan omkring fyra på eftermiddagen. Uti ett mindre, af fyra vaxljus upplyst rum, en trappa upp i

herrgårdsbyggningen på Sjöberg, satt Sofi Stenfjäll framför toiletten, smyckad till brud. Hon smålog i spegeln åt myrtenkronan, som beprydde hennes ljuslockiga hufvud, men detta leende var mera barnets åt den skimrande leksaken, än brudens, vid tanken på de ljufva förbindelser, hvarat hon med lif och själ går att öfverlemna sig. På hvar sin sida om henne stodo fru Stenfjäll och fröken Marie Louise, sysselsatta att med hårnålar fästa den betydelsefulla kronan.

“Kors, hvad den klär Sofi!“ utropade den gamla fröken; “myrten på blondt hår tar sig alltid bättre ut än på mörkt.“

“Men passar illa till ett blekt ansigte, ville tant säga,“ inföll bruden.

“Nej, mitt barn, det ville jag inte säga,“ genmälte fröken; “Gud bevare oss väl för de röda ansigtena! . . . jag vet ingenting så fult som röda ansigten . . . de kunna anstå bonddöttrar och deras gelikar; men folk af stånd och anseende . . . aldrig, min söta vän!“

“Den röda färgen är det gladas och friskas färg,“ svarade Sofi; “ack, hvad de äro afundsvärda!“

“Jag mente blott,“ sade fröken, “att kronan lutar något för mycket framåt.“

“Den lutar åt mitt bleka ansigte,“ tillade bruden; “det betyder att kronan lutar mot grafven.“

“Mitt lilla barn!“ afbröt henne modren, i det hon tryckte en kyss på flickans panna; “du har lofvat mig att vara lugn och glad.“

“Ack ja! det har jag lofvat; men jag visste inte då, mamma, att vigseln skulle ske så snart, så oförmodadt.“

“Några timmar förr skada ju inte,“ förklarade tanten, “lyckan kan aldrig komma för tidigt . . . Jag sade ju dig, att Rudolf i morse fick befallning från hans majestät att klockan sju i afton spisa middag på slottet . . . derför måste han hals öfver hufvud resa hit till middagen, för att ombestyra, att vigselakten finge gå för sig fortare än han ämnat, för att han sedan må kunna hinna till staden innan klockan half sju.“

“Han reser då genast tillbaka till staden!“ utropade Sofi med en stråle af glädje öfver de kalla anletsdragen.

“Stackars min Rudolf!“ beklagade tanten; “att inte en gång få ro på sjelfva bröllopsdagen, det är mycket hårdt, det! . . . Men hvar äro blommorna, som Johan hade med sig från staden?“

"Här," svarade fru Stenfjäll, tagande bakifrån spegeln en stor blomsterbukett; "hvar är Johan?"

"Han och Rudolf äro nere i lilla byggningen hos Sebastian," svarade fröken.

"Jag begriper inte hvad som kommer åt gossen," undrade frun; "när han i middags kom från staden, såg han så blek och lidande ut, att jag riktigt blef rädd för honom ... och inte fick jag tid att tala med honom."

"Säkert var han olustig efter resan," svarade fröken, "för det var ju den rysligaste väderlek när han kom."

"Bara inte han också blir sjuk, liksom den stackars Sebastian."

"Sebastian är mycket bättre i dag, kusin lilla!"

"Ända se'n förlofningsdagen har han varit illamående," anmärkte frun.

"Det kommer förmodligen af brist på rörelse." yttrade tanten; "Sebastian är van att arbeta och det långvariga stillasittandet kan derför inte bekomma honom väl ... det liknade sig till frossan, och det var verkligen en stor lycka att han i tid tog in det der kinamoset, jag gaf honom."

"Men han mådde sämre derefter," sade frun; "han har fått en så svår hufvudvärk."

"Men frossan har inte hörts af ... hufvudvärken ger sig nog."

I detsamma hördes bjellror klinga från gården.

"Ah, nu ha vi kyrkoherdens här!" ropade fröken glad; "jag måste ut och ta emot dem ... se så, min vackra friherrinna, tag nu brudminen på dig ... nu är den vigtiga stunden inne!"

Derefter kysste den muntra tanten sin brorsons brud och skyndade ut.

"Nu är den vigtiga stunden inne!" skrek Sofi till, i det hon sökte resa sig från stolen, men af mattighet qvarhölls på den; "o, jag förmår inte! ... nu är den vigtiga stunden inne! ... hörde inte mamma dessa ord?"

"Jag förstår dig inte, min flicka!"

"Jag har hört dessa ord förut en gång ... ja, jag hörde dem i natt som var ... hu!"

"Min Gud, hvad du gör mig orolig igen! ... hvarför blir du så förskräckt öfver dessa ord?"

"Luta dig emot mig, mamma! . . . så här, ja . . . låt mig hålla i dina händer . . . nu är den vigtiga stunden inne! . . . ja, så var det!"

"Men säg mig då . . ."

"Hör! . . . jag skall berätta allt . . . jag kunde inte sofva i natt . . . jag låg och lyssnade till vindens tjut och räknade timslagen från pendylen, som sitter ofvanför sängen härinne . . . Bäst jag så lyssnade och räknade, tyckte jag att det började klämta och att jag hörde trummor hvirfla och trumpeter smattra och att jag var i Stockholm . . . Jag var på en kyrkogård, tyckte jag, och jag stod nära korset på pappas graf . . . det var natt, men hela himlen brann och vid skenet såg jag en mängd folk, brandvakter och soldater, bekanta och obekanta om hvarandra . . . Jag, mamma och alla syskonen stodo på kyrkogården . . . fru Solberg såg jag midt emot mig ibland en mängd rysliga figurer . . . äfven baronen var der i sin trekantiga hatt . . . alla voro röda som eldslågor . . . alla brunno och flammade, tyckte jag . . . Längst bort såg jag ett brinnande hus, som kastade högt upp mot himmelen sina hväsande eldtungor . . . Det föreföll mig som började svettdropparne rinna utför våra pannor . . . Då . . . då, mamma, såg jag öfver lågornas spetsar ett ansigte titta fram . . . det var samma ansigte jag såg genom fönsterrutan derhemma dagen efter pappas begrafning . . . detta ansigte liknade pappas . . . ju mera jag såg på ansigtet, desto tydligare igenkände jag anletsdragen . . . ja, det var han . . . det var min far . . . Jag sökte i mitt hjerta efter en bön, men det var öde och tomt i mitt bröst . . . mitt ansigte brände, men hela mitt inre frös! . . . Gud! . . . Då hörde jag en röst tätt vid mitt öra: nu är den vigtiga stunden inne! . . . det var gamla frökens röst . . . Jag kände mina ben svigta och jag började sjunka till marken . . . Då vidrördes mina kinder af en mildt lifvande andedrägt, och när jag slog upp min blick, fann jag mig omsluten af . . . af Gustafs armar . . . Han grät när han såg på mig, men för hvarje tår, som föll ur hans ögon, tyckte jag, att en brand släcktes och en låga dog . . . Och slutligen blef det mörkt igen . . . trummorna och trumpeterna tystnade, dånet, skriket och klämtningen förbyttes i en graflik tystnad . . . och klara stjernor började småningom tindra emot mig genom natten . . . jag såg på dem och kände igen dem, ty stjernorna voro mammas ögon . . . mina syskons och min . . . Gustafs ögon!"

Modren, lika så djupt skakad som dottren, måste stödja sig mot stolen under hela berättelsen om denna hemska dröm, och förmådde icke framstafva ett enda ord, sedan dottren slutat. Båda tego och skådade dystert framför sig i rummet.

Nu öppnades dörren af fröken Marie Louise, och efter henne inträdde baron Rudolf Svärdfält i kammarherre-uniform och med den glänsande ordensstjernan på bröstet.

Brudens bröder, Sebastian och Johan, uppkallade för att öfvervara vigselakten, skredo långsamt i mörkret öfver gården, den förre stödjande sig på den senare, ty han var så matt att han med möda förmådde gå.

"Det går underligt till här i huset," sade Sebastian; "att vigas strax på eftermiddagen innan ännu största delen af brölloppsgästerna anländt . . . Gud låte bara allting slutas väl."

"Att inte Fredrik och Victor ännu äro här!" undrade Johan.

"Victor fick väl inte tillfälle att resa till Stockholm; men jag begriper ej hvarför inte Fredrik kommit . . . de måtte väl bara vara bjudna!"

"Baron sade, att han skickat dem bjudningskort redan för åtta dagar sedan."

"Men det förvånar mig äfven, att inte en enda rad hvarken från Fredrik eller Victor kommit oss tillhanda . . . vi veta inte om de äro friska eller ej."

"Om de varit sjuka, så hade vi nog fått bref derom."

"Men hvarför hafva de inte svarat på de flere bref, mamma och vi skrifvit till dem?"

"Ja, det är besynnerligt."

"Du har väl lemnat brefven ordentligt på posten?"

"Nog ha de kommit ordentligt på posten, för jag lemnade dem alltid till fru Solberg, som lofvade skicka af dem."

"Du var då inte dit med dem sjelf?"

"Nej, jag tyckte det gjorde detsamma, när fru Solberg . . ."

"Fru Solberg!" inföll Sebastian; "vet du, Johan, jag har aldrig kunnat rätt med den der menniskan."

"Hur kan du falla på en sådan tanke? . . . hon har ju alltid varit så god emot mamma och oss."

"Baronen och den gamla fröken hafva också varit goda emot oss, men deras godhet har många gånger kommit mig att rysa . . . Ofta har jag tänkt . . . vet du, det var högst

besynnerligt ... dagen efter förlofningen började jag må illa, ty säkert hade jag qvällen förut förkylt mig ... det var en fasansfull qväll ... bevare dig Gud för att någonsin se och höra hvad jag då hörde och såg! ... Jag råkade vid frukosten yttra, att bröllopet inte borde ske så snart och att det borde uppskjutas tills vi fått tala med Fredrik ... Under det jag sade detta, kom jag att fästa ögonen på baronen och gamla fröken ... jag glömmer aldrig de blickar de kastade på mig ... jag trodde att de skulle sluka mig der jag satt på stolen ... På eftermiddagen intog jag ett kinapulver, som fröken lemnade mig ... hon syntes mycket orolig under det hon räckte mig matskeden, men när jag väl intagit kinasatsen, lyste hennes ögon af en högst underlig eld ... jag kunde inte förklara orsaken för mig sjelf, men hvad jag vet är, att jag blef mycket sämre efter medikamentet."

"Och detta har du inte talt om förut!"

"Jag erinrade mig det först då du talte om för mig den lika besynnerliga händelsen på färden öfver viken i dag ... Jag säger ännu en gång: Gud låte bara allt slutas väl!"

De båda bröderna hade nu hunnit till porttrappan och skulle bestiga densamma, då Johan kände sig vidröras af en främmande hand och hörde en röst utropa:

"Hvarför kom inte herrn ner till stranden, som jag bad om?"

Johan, som igenkände Olofs röst, drog foten tillbaka från trappsteget. Sebastian stannade äfven.

"Är det du, gosse?" frågade Johan förvånad; "hvarför är du qvar än?"

Olof förnyade sin fråga, utan att besvara Johans.

"Jag hade glömt det," svarade den senare.

"Det var mycket illa, det," utlät sig Olof med bekymrad stämma; "mycket illa, för jag ska säga, att baron Svärdfält ..."

"Baron Svärdfält!" utropade Sebastian och Johan på en gång.

"Baronen är en katt, fast han gömmer klorna under de silkeslena håren," sade Olof, "och många råttor fångar han i ett enda tag."

"Hvem är du, gosse?" frågade Sebastian.

"Han, som var med mig från staden i dag," svarade Johan, "han, som jag talte om."

"Jag har i flere timmars tid," började nu Olof igen, "tassat häromkring för att få tag i herrn; men den som fick

tassa förgäfves, det var jag... Nu ha de kånkat fram med kullerstolarne derinne och presten har tagit på sig prestkappan, det såg jag genom fönstret, för de ska kopplas ihop i flygande fläng, har jag hört."

"Du talte om baronen?" sade Sebastian ifrigt.

"Baronen är en erkeskälm, så baron han är," genmälte Olof; "han ville i dag bada sin lilla svåger, för att till bröllopet få honom hvit i ansigtet som ett stycke krita... men jag färgade drängen gul och blå, jag, så han ligger och kipar efter andan dernere i drängkammaren... ja, min själ, gjorde jag icke så... men när Olof Solberg hyfvar till, så tar det skruf, fast han inte ätit en bit på hela dagen."

"Stackars gosse! har du inte fått någon mat?" utropade Johan.

"Hur vet du, att baron är en erkeskälm?" frågade Sebastian, fattande Olof vid armen och ledande honom längre ut på gården.

"Han hade en liten son, som gick länge och tiggde på Stockholms gator, utan att han det minsta brydde sig om honom," svarade Olof; "sedan stal han honom ifrån mig, för det jag höll af den lilla gossen, som också höll af mig."

"Nå, vidare då?"

"Och så har baronen mycket att skaffa med... med mutter... som..."

"Med mutter?... hvad menar du?" inföll Sebastian.

"Med... med... madam Solberg... ni känner ju madam Solberg?" utbrast Olof, med hörbar ansträngning.

"Ja, visst känna vi henne," sade Sebastian; "men hvad har hon att skaffa med baronen?"

"Jo... men det kan jag inte säga, för..."

"Hvad pratar du då?" ropade Sebastian med ökad otalighet; "hade baronen någon del i händelsen på viken i dag?"

"Jo, det var han som radde om såpan och tvättbunken ... tvättvattnet skulle lilla herrn bestå sig sjelf."

"Hvad säger du?" skrek Sebastian.

Johan kunde af förskräckelse icke öppna munnen.

"Jag säger, att... att om man inte lagar så att tungspen faller ner på presten derinne, så han förlorar målföret, eller att bruden säger nej i stället för ja, så... så håller prosten liktal öfver oss allesammans om åtta dagar."

"Evige, barmhertige Gud!" utropade Sebastian, fattande sin skälfvande broder hårdt i armen; "min aning! min aning!"

"Rusa in! slå benen af brudgummen, så att han inte kan stå i brudstolen!" väsnades Olof; "jag ville hellre sofva i vargens famn, än vara brud denna natt!"

Sebastian och Johan, utan att ens veta hvad de ämnade göra, hastade uppför trappan och inrusade i salen. Olof skyndade efter dem och gluttade genom den öppnade dörren. De inrusandes öron nåddes af följande ord:

"Så äro de nu icke tu, utan ett. Det Gud hafver förenat, skall menniskan derför icke åtskilja."

Sebastian och Johan lutade sig baklänges mot dörrposten, slagna och stumma. Olof stack in handen och ryckte den ene efter den andre i kläderna, men de kände det icke.

Med ryggarne vända mot dörren stod brudparet, baron Rudolf Svärdfält och mamsell Sofia Stenfjäll, framför kullerstolarne, på hvilkas andra sida kyrkoherden stod med sin handbok, fullföljande de till ceremonien hörande bönerna. De öfriga personerna voro fru Stenfjäll, fröken Marie Louise, kyrkoherdens fruntimmer, tvenne herrar i uniform, som med hvar sin trearmade ljusstake i handen officierade i egenskap af marskalkar, samt tjenstfolk af båda könen, som grupperat sig på begge sidorna om ingången.

"De äro ohjelpliga, de arma satarne!" mumlade Olof mellan tänderna och drog sig tillbaka ut i förstugan, ty han hörde i detsamma ljudet af resbjellror ifrån gården. Nu varseblef han nära invid porttrappan en nyss anländ kappsläde, ur hvilken sprang en reskladd herre. Olof steg åt sidan och såg den främmande herrn skynda uppför trappan mot salsdörren och, utan att aftaga reskläderna, öppna den för att stiga in. Nyfiken följde Olof efter, men var nära att blifva omkullkastad af den resande, som, innan han ännu hunnit sätta andra foten inom salströskeln, störtade ut tillbaka i förstugan och under utrop: "för sent! för sent!" sprang utför trappan ner till släden. Olof, som i detsamma hörde inifrån en hjertslitande qvinnostämma ropa: "Gustaf! Gustaf!" skyndade derefter ner på gården och hoppade upp bakpå kappsläden, just som denna, med den resande uti, satte sig i rörelse.

"Far herrn till staden?" frågade Olof.

Den resande svarade icke, utan styrde den galopperande hästen ner mot stranden, så att släden, kastad än mot träd-

stammar och än mot klippstycken, hvarje ögonblick löpte fara att stjelpa eller krossas.

"Får jag följa med till staden?" bad Olof.

"För sent! för sent!" mumlade den körande.

"För sent! för sent!" upprepade Olof.

Herrn i släden spratt till, men hvarken sade han något eller vände ens om hufvudet. Trodde han sig kanske, i trots af vinterqvällen, hafva hört ett eko af det klagoljud, som, sprunget ur ett qvalfullt bröst, banat sig väg genom hårdt sammanpressade läppar?

När, några timmar derefter, kyrkoherden med sin fru och gamla syster begåfvo sig ifrån bröllopsgården sade han till dem:

"Det var ett sorgligt bröllopp... jag fruktar, att en stor familjeintrig ligger till grund för detta äktenskap... aldrig har någon vigselförrättning förefallit mig så underlig som denna... ända från det ögonblick bruden visade sig vid sidan af brudgummen kände jag en tryckning öfver bröstet, som fortfor under hela ceremonien... bruden syntes mig som ett lik, så jag nästan var färdig att tillgripa ritualen för jordfästning..."

"Obegripligt!" svarade frun; "hon gjorde ju det briljantaste parti man kan tänka sig... börd, rikedom, den vackraste karl... en man vid hofvet... en..."

"Men hvarför dånade bruden efter aktens slut?" frågade systern; "hvad betydde det der ropet på Gustaf?... svägerskan hörde väl det?... Annars var hon rätt gentilt klädd... hvit florsklädning på kjortel af hvit taft tager sig alltid bra ut... men kornetterna, tyckte jag, voro för korta."

"Den arma qvinnan!" mumlade kyrkoherden; "jag vill hellre tappa en kodilj på omköp, än viga ett sådant par."

"God natt, Johan!... jag vill sofva... gå upp till vår mor och se åt hur det är med henne," bad Sebastian sin broder, sedan han gått till sängs i sin kammare.

"Men om du vill något, så är det ju bäst att jag är hos dig," sade Johan; "du har feber, för ditt hufvud bränner så."

"En besynnerlig åkomma," yttrade Sebastian; "mitt hufvud är ständigt så tungt och mina ögon vilja jemt falla

tillhopa, antingen jag ligger eller står ... Nu är sömnen mig välkommen! ... Hvilken olycksdag ha vi ej upplefvat! ... stackars Sofi! hvilket öde ha vi ej beredt henne! ... det är vi som äro skulden till hennes olycka ... modrens fåfänga och brödernas blindhet, se der orsakerna till allt ... Johan, i morgon bittida resa vi till Stockholm ... jag vill hellre dö på landsvägen, än dröja en dag till i detta fördömda hus!“

“Men syster! ... men mamma!“ klagade Johan.

“Vi måste öfverlemna dem i Guds beskydd ... När jag tänker på allt som händt under denna korta tid, vore jag frestad att tro, det Gud för alltid öfvergifvit oss, ty hvarför skulle icke olyckan en gång tröttna vid att förfölja oss? ... Det rysligaste är, att jag inte kan upptäcka ett enda giltigt skäl till dessa nya missöden ... Hvarför har baron Svärdfält, denne fordom så högdragne adelsman, velat gifta sig med vår syster och med sådan ifver påskyndat bröllopppet? ... hvarför fordrade han af oss den der skriftliga förbindelsen, som äfven Fredrik och Victor underskrifvit? ... hvarför stämplar han mot ditt lif? ... kanske äfven mot mitt? ... Nej, det kan inte vara möjligt, jag kan inte tro på sannfärdigheten af den der tiggarpojkens ord ... hvart tog han vägen?“

“Jag vet det inte, jag har inte sett honom sedan han talte med oss ute på gården.“

“Och Ankers uppträdande sedan! ... är det dröm eller verklighet? ... är du säker på att det var han?“

“Ja, jag kände tydligt igen honom, och Sofi gjorde det äfven ... det var derför hon föll i konvulsioner.“

“Och du såg inte till honom sedan?“

“Nej, han försvann lika hastigt som han kom.“

“Ja, detta ställe är invigdt åt hemska uppenbarelser ... jag har haft en annan, jag, här på samma jord! ... Gifve Gud, vi väl vore härifrån! ... God natt, Johan! helsa vår stackars mor!“

“Har käringen gått upp och lagt sig än?“ frågade brudgummen sin tant, under det han gick af och an på salsgolfvet.

“Ja, hon gick nyss ... jag tog godnatt af henne,“ svarade fröken Marie Louise.

“Hon och dottren hafva väl lipat några verser tillsammans innan de skildes från hvarandra ... Må de lipa ...

jag har hunnit mitt mål, hur många bemödanden det än kostat mig ... En minut senare och allt hade varit förloradt ... Hade Levanders bud, med underrättelsen om den der tingsstutens ankomst till Stockholm, kommit en minut efter min afresa från staden, hade allt varit förbi ... Levander aktade sig för att förlora fatalierna, han visste att det gälde hans åttiotusen ... ha, ha, ha! ... vi äro ännu inte qvitt hvarandra, min kära Levander!“

“Gud vare lof, att det nu är slut!“ himlade sig tanten; “dessa fyra veckor ha varit horribla, i synnerhet för mig, som bittida och sent nödgats göra les honneurs för det der herrskapet ... Dina båda herrar svågrar sågo kostliga ut, må du tro ... I morgon bittida begifva de sig till staden.“

“Jag tänker inte qvarhålla dem ... min goda tant behöfver således inte längre lägga vallmo och bolmört i plåtslagarens kaffe ... Hur är det med Frontin?“

“Han kan inte stödja på benen, den stackarn.“

“Och man vet ännu inte hvem som slog honom?“

“Nej, Frontin kände honom inte; men han såg ut som en tiggarpojke och Johan var bekant med honom, så sade Frontin.“

“Hm, hm!“

“Hvem tror du det var?“

“Jag anar det ungefär.“

“Hvarför öfverfölls Frontin?“

“Det vet jag inte ... vi få undersöka närmare i morgon.“

“Amanda hedrade inte med sin närvaro ditt bröllopp.“

“Lyckligtvis inte ... jag talte ju om för tant uppträdet derhemma ... det anar mig ...“

“Hvad då?“

“Att det är Amanda jag har att tacka för den korta och oförmodade visiten ... han hade ju skrifvit till henne att han skulle komma till Stockholm, för att ställa mig till ansvar ... Ack, de dårarne!“

“Han var dock så artig och genast for sin väg.“

“Och sparade mig besväret att låta mitt folk kasta ut honom ... den tölpen ... hvad sade man annars om det der intermezzot?“

“Bruden ...“

“Det vet jag ... hon dånade ... det var naturligt, att hon skulle dåna ... det der är en oart, som de sämre fått lära sig af de bättre.“

"Brudens mor . . ."

"Vet jag också . . . några passande fraser tillfredsstälde henne snart . . . Men min kära Stålarm, marskalken gubevars, vågade kasta på mig några vreda blickar och tycktes hafva något på hjertat som han ville säga mig."

"Ryttmästaren hviskade till mig några ord innan han for."

"Och dessa ord?"

"Jag vill förmoda, sade han till mig, att Svärdfält uppfört sig som en man af ära."

"Sade han det? . . . Akta dig, min kära Stålarm! . . . en vink af mig, och du sitter med afsked, men utan rättighet att begagna uniform, på gäldstugan i Stockholm . . . Nå, hade Liljenå, den andre marskalken, något att säga?"

"Bruden är ovanligt blek, sade han, men hon kommer nog att rodna, om ej inför sin man, åtminstone för honom."

"Jaså, jag måste vänja dig af med dina qvickheter, min hederlige Liljenå."

"De reste utan att taga afsked."

"Men de superade likväl först och tömde mina viner . . . de äro inte alldeles oförbätterliga . . . Det är ju bäddadt åt mig i förmaket?"

"Ja, som du önskade . . . men jag trodde . . ."

"Hvad?"

"Att din brud . . ."

"Min goda tant! Mitt arkadiska herdelif är nu slutadt, vill jag hoppas."

"Men du borde väl ändå . . ."

"Önska henne en rolig natt, det förstås . . . jag vill genast taga min hulda egendom i ögonsigte, men Gud bevare mig för alla snyftande qvinnor! . . . God natt, älskade tant! . . . dessa fyra veckor, ni arbetat för min lycka, ha förvärfvat er rätt till min evinnerliga erkänsla . . . god natt!"

Baronen kysste tanten på hand och öppnade dörren till förmaket, för att gå in, då ett anskri från frökens läppar hejdade hans steg.

"Hvad var det?" frågade han.

"Hu, hvad jag blef skrämd! . . . det stod någon vid fönstret och tittade in," ropade fröken.

Baronen kastade en blick på fönstret, men såg ingenting.

"Det är för besatt, att det inte skall vara luckor för fönstren," sade han; "det är så mycket pack som stryker förbi här . . . Släpp åtminstone ner rullgardinerna . . . Se för

all del efter att porten är igenstängd ... Säg åt Ekman, att han lägger fram mina pistoler på förmaksbordet.“

“Tänk, om det var vålnaden!“ utbrast fröken, smygande sig med ökad förfäran närmare sin brorson.

“Vålnaden?“

“Ja, du har väl hört omtalas vålnaden, som, när skymningen inträder, smyger kring gården ... flere af domestikerna ha sett honom.“

“Sådana historier! ... barn och gamla qvinnor se spöken midt pa ljusa dagen.“ anmärkte baronen.

Derefter inträdde han i förmaket, hvars soffa blifvit förvandlad till en bäddad säng, på bordet hvarinvid stodo tvenne brinnande vaxljus. Baronen drog af sig uniformsfracken och bytte ut den mot en morgonrock af svart sammet, hvilken var så lång att den nästan släpade på mattan, samt trädde de från paradstöflarne befriade fötterna in i ett par guldbroderade tofflor af samma tyg och färg som rocken. Sålunda klädd, närmade han sig en annan dörr och lade först ena örat till densamma. Derefter vidrörde han låsvredet, öppnade sakta dörren och inträdde i rummet. Hans första blick föll på brudsängen, som med sitt skära sidentäcke och sina med rika spetsar garnerade örngottskuddar reste sig högt invid rummets venstra sida. Brudsängen saknade likväl sin skönaste och mest fängslande prydnad, nemligen bruden. Brudgummens blickar, efter att hastigt hafva förbisväfvat myrtenkronan, som låg på bordet, och brudklädningen, som hängde öfver en stol, upptäckte nu vid högra väggen af sängkammaren på en liten mahognydivan en i bländande hvit drägt liggande qvinlig gestalt, hvars ansigte och armar doldes under ett guldsvall af rika lösta lockar och hvars sidenbetäckta fötter framstucko, med en beundransvärd finhet och skönhet, ur den yfviga, i tallösa veck fallande nattdrägten. Baronen kände sig öfverraskad vid denna syn; men ännu mera öfverraskad blef han, när lockarnes guldsvall föll i tvenne hälfter åt hvar sin sida och mellan dem framglänste ett ansigte och tvenne armar, hvitare än sjelfva den bländande nattdrägten. Baronen kände sitt hjertas slag ökas och sina kinder blifva hetare, när han mötte den liggande qvinnans blickar, ty hvarje hennes blick glittrade som en regnstråle, genomgjuten af den nedgående dagens purpurglöd.

Han hade väntat att finna en brud, visserligen sorgbunden och underlig till sinnes, men som, detta oaktadt, skulle

småle emot honom med uttryck af den tillbedjan och vördnad, som en brud af hennes stånd och uppfostran måste hysa för en brudgum på den upphöjda plats i samhället, han innehade. Han hade väntat att finna ett så kalladt beskedligt väsen, något gråtmildt, något melankoliskt kanhända, men som, darrande under tyngden af den ära henne vederfarits, skulle böja sig under lagen af hans höga vilja, kännande i djupet af sitt hjerta en grad af erkänsla, för hvilken läpparne icke kunde hafva något namn. Han hade aldrig erkänt eller velat erkänna någon annan bevekelsegrund för menniskans handlingar, än egennytta och beräkning, och denna grund trodde han sig hafva funnit allt starkare och tätare, ju längre han nedsteg bland folket eller de plebejska racerna. Och hvad qvinnan särskildt beträffade, kunde han visserligen smeka henne, men som man smeker en trogen pudel, hvilken, tacksam för den nåd han stundtals åtnjuter, deremellan måste tålmodigt böja sig under den hand eller den fot, som slår eller sparkar honom. Att tåligt lida var i hans ögon äfven ett slags egennytta, och gick endast ut på att köpa sig medlidande och med detta hela hopen af lekamliga och andliga fördelar.

Baronen kunde icke vända sina ögon från gestalten på divanen, och han förvirrades af de tårade blickar, som derifrån blixtrade emot honom. Hvarom talade väl dessa blickar? Talade de om första brudnattens stundande sällhet? eller talade de om öfverraskning af lycka eller ära? Nej, brudgummen sökte förgäfves att sålunda tyda deras språk. Det låg i dem någonting på en gång rörande och trotsande, förebrående och befallande. Detta, i förening med den förföriska tunna drägten, som lätt gaf efter för den häfvande barmens alla rörelser, de ljusa lockarne, som i rika vågor böljade kring det bleka fina ansigtet, de hvita armarne, genomskinliga som en andes, samt dessa fötter, hvilkas skönhet skulle för ett ögonblick hafva kommit Fidias att glömma de bojor, hvarmed han belönades af ett otacksamt fäderneslands, — allt detta gjorde henne i brudgummens ögon så "pikant skön", för att begagna oss af hans eget tankeuttryck i denna stund, att han, när han nu närmade sig divanen, tänkte på ingenting så litet, som på sin förut fattade föresats att endast önska henne en rolig natt och derefter genast aflägsna sig.

"Min friherrinna!" sade han med en stämma, som ej behöfde bemödandet för att vara mild; "hvarför välja detta ställe för hvilan under en sådan natt?"

Gestalten reste sig från soffan och intog en halfsittande ställning med samma riktning och uttryck i sina blickar.

"Hvad du är skön, Sofi!... hvilka tjusande fötter!" fortfor han, i det han lade sin hand på en af dem.

Bruden ryste till, sprang upp från soffan och drog sig tillbaka mot väggen.

"Hvarför fly för mig?" ropade baronen, sträckande efter henne sina armar; "är jag inte din brudgum?... är du inte min brud?"

"Bort, bort!... rör mig inte!" skrek hon med en röst, som nästan förskräckte honom.

"Min friherrinna!... hvad betyder detta bemötande?" frågade han, återhemtande sig.

"Jag trodde ni skulle resa er väg!" svarade hon under fortfarande ångest.

"Min fru!" sade han, återhemtande sig; "jag tänkte resa... jag borde hafva gjort det... men... men ditt tillstånd oroade mig... jag skulle inte för alla monarkers onåd här i verlden hafva kunnat lemna dig ensam qvar här... du vet ju sjelf, hur du oroade mig under hela den högtidliga akten... hur du sedan hela aftonen nedstämde både mig och våra gäster... Jag väntade nu att finna dig mera lugnad och derigenom sjelf återfinna mitt lugn."

"Om mitt lugn är er kärt," bad bruden, "så lemna mig."

"Är detta lönen för min ömhet, min kärlek?"

"Låt mig vara allena, det är det enda jag bönfaller om."

"Sofi! jag är din make!"

"Min make!... store Gud! det är då sanning att jag är hans maka!"

"Din make inför Gud och menniskor."

"Inför Gud?... har Gud välsignat denna dag?... ack nej, hans välsignande hand har ej vidrört mitt hjerta... det var blixten från hans straffande öga som nådde det!"

"Du tillhör mig... du måste tillhöra mig!"

"Ja, ni har rätt... jag har försvurit mig till... till er!" ropade hon med fasa.

"Hvad vågar ni säga, min fru?... det är er man, er förolämpade man, som fordrar förklaring deröfver... hvem

är den förmätne, som vågat ställa sig mellan oss båda... som vågat ingifva er en sådan förskräckelse för mig?" yttrade baronen, uppretad af det oväntade motstånd han rönte.

"Inför Gud har jag aldrig tillhört er!" sade hon med isande allvar; "jag skall heller aldrig tillhöra er inför menniskor!... Vår brudsäng är ej bäddad i himmelen... icke heller på jorden... djupt nere i de fördömdas mörker är den bäddad."

Brudens kinder, ifrån att hafva varit hvita som snö, öfverflammades vid slutet af dessa ord af den starkaste rodnad. Hon syntes i detta ögonblick så öfverjordiskt skön, att baronen med den största häpnad frågade sig sjelf, om det var samma qvinna, med hvars färglösa väsen han förut lekt och åt hvars enfald han inom sig sjelf, så väl som inför sina medbrottsliga, så många gånger skrattat. Den vildaste passion genomglödgade i denna stund hela hans själ och sjelfva det rika materiella mål, han ansåg sig hafva vunnit genom vigselceremonien, trädde i bakgrunden för den rika njutning, han trodde sig kunna vinna i hennes armar. Darrande, utan att ens känna blygsel deröfver, trädde han henne ett steg närmare och utsträckte sina armar mot henne.

"Sofi! min brud! min maka!" ropade han; "bringa mig ej i förtviflan!... jag... jag..."

"Fly! fly!... nalkas mig ej!... jag är ej qvinna mera ... icke menniska mera... bort! bort!..."

Baronen föll på sina knän och fattade uti hennes klädning. Den sanna kärleken, när den ber om belöning, den vilda passionen, när den tigger om tillfredsställelse, föra samma språk och ligga på samma knän. Det är i sådana ögonblick man lättast tager vilse om himmelen och afgrunden.

"Kom! kom!" stammade han, med den tygellösa passionens feberglödande blickar; "min älskade! min brud! min maka! kom!... blif hvad du är! blif min!... må jord och himmel remna! blif endast min!... förkrossa mig, döda mig! men blif min!... min!..."

Dervid slog han sina armar om hennes lif, drog henne ner till sitt bröst och öfverhöljde hennes ansigte med sin brännande andedrägt. Hvad han kort förut hånande skrymtat, blef nu för honom en verklighet, men fasansfull, förtärande. Det var, som hade sjelfva afgrunden hämnats på honom för det han gäckat himmelen.

"Barmhertighet! förskoning!" qved bruden, öfverväldigad, maktlös och liksom magnetiskt fjettrad vid den vulkaniske mannen; "förskoning! ... nåd! ... nåd!"

Baronen uppreste sig derunder långsamt och förde henne småningom ifrån väggen. Men qvinnans själ, som för några sekunder inslumrat, återvaknade och dermed äfven den kraft, för hvars besegrande den fysiska styrkan icke eger några muskler och senor.

"Gud!" skrek hon till, slet sig lös och störtade till ena fönstret, hvars gardin icke hade blifvit nedfäld.

"Hjelp! hjelp! rädda mig!" utropade hon, famlande med händerna efter fönsterhakarne, liksom ville hon öppna fönstret och derigenom taga flykten.

Baronen, fattande hennes mening, skyndade efter till fönstret, för att hindra henne, då han i detsamma med förlamad tunga och förstelnade ögon ryggade tillbaka för ett utrop från brudens läppar och en syn på fönsterrutan.

Utropet var: Jesus!

Synen var ett magert, blekt och hemskt ansigte, som utifrån tittade in i brudkammaren.

Ett gällt skratt från brudens mun vände nu baronens ansigte från rutan tillbaka på henne. Han hade nyss bäfvat för den förtviflan, han då såg tecknad på hennes ansigte. Hans bäfvan blef nu mångdubblad för det leende, som mötte honom från samma anletsdrag.

"Du kommer så sent, så sent," sade bruden, i det hon närmade sig den bleke brudgummen; "din vän har väntat dig så länge ... så länge ... Men så blek du är ... vänta, jag skall låna dina kinder de blommor jag har på mina ... döden kan inte bryta dem, för, ser du, det är kärleken, som planterat dem ... Kom, min Gustaf! ... hvarför ser du på mig så der? ... hvar har du gjort af dina vackra ögon? ... Ha! ve mig! du har gråtit bort dem! ve! ve mig! ... Men, ser du, min vän, jag har ett par nya, mycket vackrare ögon att ge dig, jag ... det är tvenne stjernor, så vackra ... så vackra ... Den ena fick jag af Gud när du föddes ... den andra gaf mig jungfru Maria, och den låg uti vigselringen du räckte mig ... ingen såg den, utom jag och alla de heliga englar, ty de stodo alla med hvita lampor omkring oss när vi vigdes ... Tyst! ... släpp inte in baronen, som står och tittar på fönstret ... bed honom gå du, min Gustaf, för dig lyder han nog ... du kan draga honom för tinget, du ...

du kan döma honom, du... Hör du, min vän! gif honom din brud, så får du hans tillbaka... Tyst!... se efter om han står qvar än på fönstret... Hjelp! hjelp!... ser du inte facklan i hans hand?... ser du inte att han sätter eld på gården?... Rädda! rädda!... det brinner, det klämtar, det brinner!... Ser du det der ansigtet bland lågorna?... elden fattar i de gråa lockarne... Till hjelp!... det är min fars gråa lockar... hjelp! hjelp!“

Ett uthållande skrik från hennes läppar genomskar brudgummens öron. Hans straff hade börjat. Bruden var vansinnig.

Tjugoåttonde kapitlet.

Arfvet.

Tvenne dagar efter brölloppet mötte på en gata i Stockholm plåtslagaremästaren Lindqvist sin för detta gesäll och måg, Sebastian Stenfjäll. De skakade förtroligt hvarandras händer.

“Du ser ut, du, min gosse,“ sade den förre, “så man kunde läsa Dagbladet igenom dig, och ändå har du fått en baron till svåger... Det är som jag alltid sagt, man blir inte fet på de förnäma bekantskaperna... Men, för tusan, du måste berätta mig, hur det hänger ihop med hela den der historien.“

Sebastian afgaf en kort berättelse om det som händt honom och hans anhöriga alltsedan han såg sin gamle mästare. När han hunnit till slutet, som rörde den vansinniga systern, afbröt honom plåtslagaren med följande:

“Vi äro dårar litet hvar; men den innestängde dåren är lyckligare än vi andra, ty han vet inte af sina olyckor, medan vi kallhamras af dem både natt och dag, så det rister ända ner i stortån... I cellen vet man inte af slika saker... man dansar, sjunger och skrattar der, så mungiporna stå ända upp till öronen... aldrig har jag hört någon riktigt galen beklaga sig öfver sitt öde.“

"Det är sannt," yttrade Sebastian; "men dårens anhöriga och vänner lida desto mera ... det är ett elände hemma hos min syster, så jag inte kan tala om det en gång ... sjelfva bröllopsnatten föll hon i ett raseri, som hittills utan ringaste afbrott fortfarit ... Vi voro visserligen inte oförberedda, ty Sofi har alltid varit nedstämd och underlig till lynnet ... men min stackars mor, hon är kanske mest att beklaga ... hon tillägger sig skulden till Sofis olycka ... jag fruktar äfven för hennes förstånd."

"Nå, än din högvälborne herr svåger då?"

"Han beskärmar sig mycket, men huru det rätt hänger tillsammans med hans sorg, det vete den gode Guden! ... jag hade dagen efter bröllopet en ordvexling med honom, som slutades på det sättet, att någon dylik visst inte kommer i fråga vidare, ty jag har beslutit att aldrig mera stiga öfver hans tröskel ... Den karlen är en obegriplighet för oss alla."

"Är han qvar på Sjöberg?"

"Nej, han reste i går med min syster och min mor hit till Stockholm ... I morse hörde jag att det är fråga om att skicka min syster till något hospital ... hvilket, det vet jag inte."

"Du har nu talt om dina och de dinas olycksöden," yttrade mästaren; "vi ha inte haft för roligt hemma hos mig heller ... Jag har, som du kanske vet, legat sjuk hela fjorton dagarne ... Vår Herre lägger ibland den ena tyngden efter den andra på oss arma satar ... och det skadar inte, för stora kaxar äro vi alltid när det bara går oss väl i händer."

"Och Charlott?" frågade Sebastian med svag stämma.

"Det gör mig ondt om det kräket," svarade mästaren; "jag tänkte i början inte lägga fingrarne emellan; men hvad fan ska man göra när man är far och blott har ett enda barn? ... Jag körde bort henne två gånger, men modren fiskade rätt på henne igen ... Så blef jag sjuk ... flickungen vakade öfver mig hela Guds långa nätterna, fast hon sjelf knappast kunde stå på benen ... hon är som en hafresoppa i ansigtet och går som en tomte mellan dörrarne derhemma ... det gör mig ondt om henne i alla fall."

"Stackars Charlott!"

"Hon talar om dig beständigt, och då gråter hon, så jag skulle kunna vattna en hel trädgård med hennes tårar ...

jag borde samla dem uti ett kar och sedan dränka deruti hennes förförare, den karnaljen."

"Farbror har inte sett honom sedan?"

"Nej, lyckligtvis för honom och äfven för mig!... om jag också hade lagt honom i ässjan och gjort en hets på honom, så hade inte flickan blifvit renare för det... när räfven bitit hufvudet af gåsen, inte får jag gåsen till att kackla för det att jag sedan flår räfven lefvande?... Hvad som är gjordt är gjordt, si det är nu tvärsäkert, och hvem kan svära på, att det man sedan vill göra är det bästa?... För resten är han inte död än, den bofven."

"Ack, jag ville gerna se henne ännu en gång!" yttrade Sebastian med en suck.

"Vill du det?... nå, det var fan så bra!... det kan du också stå ut med... Jag är inte van att slå några krokar, jag, och derför vill jag säga dig uppriktigt, att jag, sedan jag blef frisk, många gånger dragit stöflarne på, för att leta rätt på dig och dra dig hem till oss, om det också vore vid lufven... Visst har flickan kommit litet på sned... det är inte alla som lefva efter vattenpass här i verlden... men om det är sannt, att jorden rullar som en pajas hals öfver hufvud kring solen år ut och år in, är det väl då så underligt, om menniskorna ibland bli litet yra i nacken?... Kom upp med, min gosse... ta dig en frukostsup och tala några tröstande ord med flickan... hon har väl inte stulit och mördat heller!... du behöfver inte gifta dig med henne för det... vill jag ge henne man, så går nog det för sig ändå... hon har redan att välja på två källarmästare, tre notarier och fyra löjtnanter, fast hon numera inte ser på långt när så bra ut som på den tiden du kramade tass med henne... men hon vill inte ha någon... Synd med de der kjortlarne i alla fall! bara en enda söm går sönder, så är det förbi med alltsammans... men vi, byxor, få vara hur skrala och lappade som helst, så kunna vi ändå se folk i ögonen, utan att behöfva skämmas... krystiljöst deladt här i verlden!"

Derefter tog mästaren sin gesäll under armen och de gingo in i porten.

Mamsell Charlott Lindqvist satt i salen och fållade på en fönstergardin. Hon var mycket blek och såg mycket intressant ut. De bleka se alltid intressanta ut, så påstå de sjelfva och andra med för artighets skull. Det i guld

skiftande håret föll i stora så kallade "korkskrufvar" utefter tinningarne och kinderna. Hennes morgonklädning var af blått bombasin, ty mamsell Lindqvist förstod att kläda sig med smak. Hon var i detta hänseende ett mönster för alla handtverkardöttrar i Stockholm. Hon kunde också vara det ostraffadt, ty hennes far egde ett stenhus, värdt trettiotusen riksdaler banko, och förtjenade årligen i ren behallning ett tusen riksdaler samma mynt endast på stadens bekostnad. Konsten att kläda sig med smak borde häntöras till de sköna konsterna, dels af den orsaken, att den i och för sig sjelf är vacker för ögat, dels ock derför att den i främsta rummet tillhör de sköna samt utöfvas för det skönas egen skull. Man förvarar guldnipper och ädla stenar i sammetsaskar. Hvarför skulle icke de qvinliga behagen också förtjena en finare omboning? Blomman i en kruka af porslin tager sig alltid bättre ut, än i en af vanlig lera. En vacker och välbildad qvinna, som är slarfvigt och illa klädd, förefaller oss lik en bild, hvars hufvud, armar och ben bära vittne om den store konstnärens snille och smak, men hvars draperier blifvit öfverlemnade åt en fuskare att hugga eller måla. Det måste finnas skönhetssinne så väl i det ena som i det andra, finnas harmoni i allt.

Platslagardottren var derför, i trots af sin blekhet, rätt söt der hon satt med sin nål och sin rullgardin. Fadren inträdde i salen, bullrande som vanligt.

"Morgens, dockan min!" helsade platslagaren; "här kommer en gammal bekant, som vill veta hur det står till med helsan, om ej just med kärleken."

Vid dessa ord släppte Charlott både nålen och rullgardinen samt blef röd i ansigtet som ett lingonland, ty hon kände igen stegen i förstugan. Hon sprang upp för att fly, men qvarhölls af fadren. I detsamma visade sig Stenfjäll i dörren.

"Stig mans på, min gosse!" uppmanade platslagaren; "det är inte första gången du klampat öfver tröskeln der . . . hvar är hustru min? . . . vi ska ha fram en frukostsup och det i flygande."

Han styrde kosan till dörren och hviskade i förbigåendet till Stenfjäll:

"Hon ser ut som en kokt kräfta i ansigtet, du . . . en flicka, som kan rodna, du, är inte alldeles för fan i våld heller."

Derefter gick han ur salen och lemnade de unga tu allena.

"Hur ... hur står det till med ... med mamsell?" stammade Sebastian, som tyckte att han borde fråga något.

"Åh jo ... hur mår ... mår herr Sebastian sjelf?" stammade hon, som tyckte att hon borde svara något.

"Mamsell är så blek så."

"Herr Sebastian är också så blek så ..."

Detta var en osanning, ty i denna stund hade båda rätt röda och friska kinder, men förmodligen tyckte de, att de borde se bleka ut.

"Jag har lidit ganska mycket!" sade derefter Sebastian med mera allvar och bestämdhet i tonen.

"Ja, äfven jag har lidit mycket!" yttrade hon med nedslagna ögon.

"Farbror bad mig gå upp."

"Ja, jag kunde väl tro det ... hvarför skulle pappa göra det? ... är jag inte nog straffad förut?"

"Stackars Charlott!" utlät sig Sebastian.

Nu framkom i flickans ögon qvinnans allsmäktiga hjelptrupp med vapen af blixtrande tårar.

"Förlåt mig!" snyftade hon; "nej, förlåt mig inte ... haf blott medlidande med mig och ... gå ... gå ..."

Sebastian gick, men gick henne några steg närmare och fattade hennes hand. Charlott vacklade, och som Sebastian icke gerna kunde låta henne falla till golfvet, så tog han henne i sina armar.

"Stackars flicka!" beklagade han.

"Stackars Sebastian!" suckade hon.

"Du får inte gråta så der ... du får inte ..."

"Nu kunde jag gerna dö, för ... för du föraktar mig inte mera."

"Charlott!"

"Och när ... när du nu skiljs ifrån mig, så fördömer du mig inte mera."

"Jag har aldrig fördömt dig ... jag har endast beklagat dig."

"Du har beklagat mig, fast jag inte förtjent det ... du är god ... det har du alltid varit ... men jag såg det inte, för jag var inte god sjelf."

"Charlott! spring ner i källaren efter en butelj porter," hördes plåtslagarens röst.

Charlott slet sig utur Sebastians armar och sprang på dörren.

"Bra, min gosse!" ropade mästaren och slog Sebastian på axeln; "du har inte förlorat handlaget, ser jag ... och det ska jag säga dig, att en brusten plåt, som hopsvetsas igen, blir mycket starkare än han förut varit ... ta mig fan, är icke det sannt och derpå ta vi oss en liten perla."

När Sebastian några timmar derefter lemnade plåtslagarmästarens hus, glänste hans ansigte af belåtenhet och fröjd. Från ett af fönstren i detta hus glänste äfven ett annat ansigte, lifvadt af samma känslor. Det var mamsell Charlotts. Allt hade således blifvit godt och väl igen. Systerns olycka, i förening med eget själs- och kroppslidande, hade uppmjukat Sebastians sinne och gjutit försonlighet deruti. Kanske bidrog äfven dertill tanken på de två källarmästarne, de tre notarierna och de fyra löjtnanterna. Qvinnan har aldrig större värde i en karls ögon, än när han vet att många fjäsa för henne och i det ögonblick han är färdig att för alltid förlora henne, hon må nu hafva spelt honom hur stora spratt som helst. Detta gäller i synnerhet om hon är rik och derför ej, ehuru hon en gång fallit, behöfver frukta för att komma på öfverblifna kartan. Men är hon deremot fattig, och kan hon af detta skäl icke gerna hoppas på någon "laglig kärlek", såsom det heter, då är det den ringaste konst i verlden att förbanna hennes felsteg och öfverlemna henne åt hennes olyckliga öde. Att så handla är ett af vårt köns sjelftagna prerogativer och gäller med urminnes häfd. Vi äro starka mot de svaga och svaga mot de starka, såsom förhållandet är med tyranner i allmänhet. Vi vilja ej säga, att vår axelbreda plåtslagargesäll till alla delar anfäktades af den avtokratiska principen, ty han hade aldrig upphört att älska sin mästares dotter; men när han lemnade sin mästares hus och kastade en öm afskedsblick upp mot fönstret, hvaruti Charlotts hufvud visade sig, flögo hans ögon derefter öfver alla husets fönsterrader och han kunde ej slita sig ifrån den beräkningen, att samma hus i hyror årligen inbringade ett tusen attahundra riksdaler banko. Sebastian Stenfjäll var som folket är mest, och en karl behöfver icke vara annorlunda för att kunna vara hjelte, vare sig i romanen eller i verkligheten.

Sebastian hade hunnit nära sitt hem, då han öfverraskad stannade vid åsynen af tre unga män, som skyndade honom till mötes.

"Fredrik! Victor!" utropade han.

Det var nemligen hans begge bröder, kandidaten och aktören, åtföljda af deras systers för detta fästman, häradshöfdingen Gustaf Anker. De omfamnade hvarandra midt på gatan. Men glädjen rådde ej ensam om detta ögonblick. Bekymren och sorgen sväfvade öfver dem på sina svarta vingar.

"Hvarför har ni inte förr kommit till staden?" fragade Sebastian; "hvarför inte till bröllopper ... det olyckliga bröllopper?"

"Vi ha ej vetat något derom," svarade kandidaten; "först i dag efter vår ankomst hit fingo vi underrättelse derom."

"Men baronens bjudningskort? ... våra bref till eder?" yttrade Sebastian.

"Vi ha ej sett några bjudningskort eller fått några bref från Stockholm," svarade aktören.

"Nej, hvarken det ena eller det andra," tillade kandidaten.

"Ha! det var då som jag anade!" ropade Sebastian; "man har då bedragit oss alla!"

"Ja, på ett skändligt sätt bedragit oss!" utropade kandidaten; "olyckliga syster! olyckliga moder!"

"Ni vet då allt?"

"Ja, vi veta allt," utbrast Fredrik med förtviflan; "men för sent ... för sent! ... Orsaken till det nedriga spel, man drifvit med oss, är icke mera någon hemlighet för oss eller verlden."

"Hvad säger ni? ... hvilken orsak? ... store Gud!"

"Du har inte läst tidningarne för dagen?"

"Nej, nej! ... hvad står det i tidningarne?"

Anker, utan att yttra ett ord, framtog ett tidningsblad, som han uppvecklade och derefter höll för Sebastians ögon, i det han för honom utpekade de rader denne borde läsa.

Sebastian läste, men innan han hunnit läsa till punkt tyckte han att det svartnade för hans ögon och han måste fatta tag uti Anker, för att kunna hålla sig på benen.

"Rysligt! djefvulskt!" voro de enda ord hans bleka läppar förmådde framstamma.

"Djefvulskt!" instämde bröderna, fradgande af raseri.

"Slaget träffar mig i första rummet!" utbrast Sebastian; "det är min eländiga svaghet, som är skulden till allt ... jag såg att en olycka skockade sig öfver oss alla, men jag hade inte kraft att förekomma den! ... ve mig!"

"Olyckliga vänner!" tog häradshöfdingen till ordet; "slaget har träffat oss alla ... det återstår oss endast att bära det som män ... Det onda spinner ofta så sina nät, att man ej upptäcker dem förrän man sitter skälfvande och blödande under spindelns klor ... Men det finnes en vedergällningsrätt så väl på jorden som i himmelen ... Vi ha ej kunnat undvika att blifva offer; men ifrån denna stund äro vi något mera ... vi äro domare och hämnare! ... räkenskapsdagen är inne!"

Assessor Levander satt, middagstiden samma dag, på soffan i sitt arbetsrum. Framför honom stod madam Solberg.

"Jaså, han begrafves i afton," sade Levander; "hans brorsöner skola väl med på begrafningen, kan jag förmoda."

"Det vet jag inte," svarade madamen.

"Jag tänkte så, efter de i dag kommit till Stockholm ... Nå, man har inte fått tag i hans mördare?"

"Nej."

"Vi ha en vacker polis ... det lärer väl ända inte vara någon annan än Ros ... det är rysligt, att en sådan missdadare så länge får gå lös! ... man tror ju allmänt, att han är den skyldige?"

"Ja ... men ..."

"Men? ... eller misstänker man ännu Adelin för mordet? ... det har ju varit förhör med honom i polisen, och deraf blef ju ingenting."

"Nej ... men ..."

"Hvad menar frun med sina men?"

"Titzen var oppe hos mig i dag på morgonen."

"För tusan, han månne väl inte misstänka frun heller?"

"Nej, han var smilande som vanligt ... han ville först veta, om jag visste något om Ros, och lofvade mig guld och gröna skogar, om jag kunde laga så, att han komme i polisens klor."

"Och frun lofvade det?"

"Jag lofvade att försöka ... assessorn vet, att jag alltid är hjelpsam af mig."

"Det vet jag ... Nå, hvad ville han vidare?"

"Se'n frågade han, om jag nyligen varit hos herr assessorn."

"Hvad för slag? ... hur vet han att frun känner mig?"

"Den menniskan vet allting."

"Hvad svarade frun?" frågade Levander, något orolig.

"Jag svarade, att jag väl sett herr assessorn, men att jag aldrig varit hos honom eller ens talat med honom."

"Det var förståndigt svaradt, och det skall inte frun ha gjort för intet ... Nå, hvad sade han vidare?"

"Han frågade se'n, om jag hört talas derom, att herr Palm i lifstiden varit bekant med herr assessorn."

"Aha! ... och frun svarade?"

"Att jag inte kände det minsta derom."

"Den spionen! ... jag begriper inte, hvarför han blandar mig tillsammans med Palm, Gud fröjde själen! ... Man skall få se, när allt kommer omkring, att man misstänker mig för att hafva mördat den der stackarn! ... ack, sådana dumhufvuden! ... Yttrade han inte något sådant der?"

"Nej, men han lofvade mig hundra riksdaler, om jag kunde utspionera, hvar herr assessorn var den natten, då Palm mördades."

"Den skurken!" utropade Levander, i det han reste sig från soffan; "det skall komma att kosta honom! ... Nå, frun lofvade det också?"

"Ja, jag lofvar allt, jag; men denna gången hade jag kunnat göra mycket mera än bara lofva," svarade frun med ett betydelsefullt leende.

"Hvad vill det säga?" sporde assessorn, sväfvande på målet.

"Jo, jag visste redan, att herr assessorn var ute denna natt."

"Är ni galen?"

"Nej, och så galen var jag heller inte, att jag sade det för Titzen."

"Hvem har kunnat säga er att ..."

"Densamme som i afton kommer till mig."

"Och denne är?"

"Ros."

"Ros!" utbrast Levander med en rysning, som han förgäfves sökte dölja.

"Hur han fått veta det, känner jag inte," svarade madamen.

"Svärdfält! Svärdfält!" mumlade Levander för sig sjelf.

"I morse hade jag således kunnat få mina hundra riksdaler," yttrade Solbergskan.

"Visserligen, min fru!" svarade Levander med ett tvunget småleende, "i fall polisen och annat förståndigt folk vore lika lätta att inbilla som ni är ... Hur kan ett så klokt fruntimmer, som ni, tro på en sådan der stråtröfvares ord? ... inser ni inte, att det der är ett vanligt knep, för att undkomma sjelf."

"Kan väl vara, herr assessor; men den der karlens ord äro inte så att förakta heller ... blir han gripen, skulle det lätt kunna hända, att han, för att freda sig sjelf, säger de der orden."

"Prat! Hur skulle han kunna bevisa dem? ... och hvad förtroende kunde väl lemnas åt dem?"

"Jag vet inte, men han tycktes vara säker på sin sak ... det bästa vore att köpa dem."

"Hur menar ni?"

"Ros kommer till mig i afton, som jag nyss nämnde ... den stackarn är utblottad på allt, och ingenting har jag heller att ge honom ... I fara att hvart ögonblick råka fast, vill han lemna staden, för att gömma sig någonstans på landet ... men det fattas honom pengar ... Det vore den lättaste sak i verlden att befria oss ifrån honom, om man blott gaf honom hvad han behöfver."

"Men efter han förtrott er en lögn," anmärkte Levander, "så har han väl äfven sagt er något som är sannt ... det är ju baron Svärdfält han har att tacka för det han nu åtminstone andas frisk luft ... hvarför söker han inte hjelp hos honom?"

"Den stackars baronen har nu helt annat att tänka på ... det var ju för fasligt med hans unga fru ... Men för resten är baron inte den som är rädd för att öfverge sina vänner, när han det kan och hans fördel det fordrar ... Det är allt rådligt att tysta munnen på Ros ... och har man en gång väl fått hans löfte, så låter han förr slita sönder sig, än han ens med en halfdragen anda bryter det."

"Ja, ni kan ha rätt ... jag kan naturligtvis inte med liknöjdhet höra att ett sådant befängdt rykte utsprides i staden ... jag vill fundera på saken."

"Ros är mycket ond på herr assessorn, ska jag säga."

"Jaså, det var beklagligt ... hvarför är han ond på mig?"

"Han tror, att det är herr assessorn, som var orsaken till hans gripande i julas."

"Jaså ... den ena historien efter den andra."

"Jag vill säga herr assessorn öppet och ärligt, hur det är ... Ros har sagt mig, att om han inte tills i afton klockan åtta får så mycket pengar han vill ha, så later han bums polisen veta af, att det är herr assessorn som stuckit ihjäl herr Palm i Kolmätargränden."

"Tig, menniska! ... hur djerfves ni ..."

"Ursäkta, det är hans ord och inte mina."

"Men jag hör dem lika ogerna i andras mun som i hans ... Frun inser väl, att det der är alldeles uppåt väggarne ... hvad intresse skulle väl jag hafva af den der afsigkomne hökarns död? ... Men jag medger det riktiga deruti, att slika rykten qväfvas i födseln, ty de skada i alla fall mycket mera än de gagna ... Hur mycket behöfver den der krabaten, för att komma från staden?"

"Det vet jag inte ... derom får herr assessorn sjelf tala med honom."

"Sjelf tala med honom? ... det har jag något svårt för ... Ros är en figur, som jag inte gerna träffar på tu man hand."

"Hvad vore det för fara?"

"Han står i alltför nära förhållande till vår nådige baron, för att jag inte skulle hafva mina skäl att frukta honom."

"Jag vill också minnas, att Ros yttrade till mig, det baronen sökt förmå honom att på hvad sätt som helst söka stjäla ifrån herr assessorn några reverser, som han utgifvit till assessorn."

"Se der ha vi det ... jag har anat det."

"Det var också för den orsaken, som baronen var så angelägen att skaffa Ros ur kurran."

"Jag vet det ... frun finner således ..."

"Men ros har numera förlorat lusten för så'na der halsbrytande äfventyr ... derför har också baronen blifvit missnöjd med honom och vill inte mera veta af honom ... Jag tror derför, att assessorn bör tala med honom sjelf."

"Men om det vore en snara?"

"Hur kan det vara det?... herr assessorn behöfver väl inte taga de der reverserna med sig... och för resten är det ju hos mig, som herr assessorn råkar honom."

Levander funderade några ögonblick tyst för sig sjelf.

"Hur dags kommer han till frun i afton?" frågade han slutligen.

"Mellan sju och åtta," svarade Solbergskan.

"Jag kommer half åtta... i ena fickan har jag pengar med mig och i den andra ett par pistoler med dubbla pipor ... det skadar inte, om frun underrättar vår vän Ros derom."

"Som herr assessorn befaller."

"Vid samma tillfälle får jag uppgöra den räkning som ännu står oss emellan... ingen skall beskylla mig för brist på erkänsla."

"Herr assessorn har alltid varit god emot mig."

"Farväl nu så länge, min goda fru!... i afton..."

"Klockan half åtta väntar jag herr assessorn."

"Jag väntar att ni ställer så till, att ingen öfverraskar oss... vi ha spelt för vigtiga spel tillsammans, för att tillåta någon se i våra kort... den förargelse, som kunde träffa mig, kan ej undgå att äfven drabba er, min goda fru."

"Herr assessorn behöfver inte påminna mig derom."

Derefter tog den trefliga klädstandsfrun afsked och gick.

"Jag har begått en dumhet," mumlade assessorn för sig sjelf: "det ögonblick, då man tillfredsställer hämndkänslan, är ljuft; men följderna äro obehagliga... Jaså, man börjar således misstänka mig... Svärdfälts reverser måste realiseras i dag, och i morgon reser jag min väg... försigtigheten fordrar det... Aha, min vän Svärdfält!... du stämplar emot mig, det har jag anat... du vill för godt pris blifva mig qvitt... vänta, vi få väl se... Jag har begått en dumhet, det är sannt, men spåren skola så igensopas, att man inte en gång skall kunna upptäcka dem med mikroskop."

Levander hade blott en dumhet att beklaga sig öfver. Det föll honom icke in, att han hade ett rysligt brott att förebrå sig.

En fjerdedels timme var knappast förliden efter det madam Solberg aflägsnat sig, då baron Rudolf Svärdfält trädde inför sin värdige stallbroder. Baronens ansigte tillkännagaf, att hans själ var djupt upprörd. Levander gaf deremot sina anletsdrag det lugna uttryck, som han merendels så väl förstod att i kritiska ögonblick förläna dem.

Dock kunde han icke, eller brydde han sig icke om att tillbakahålla ett visst skadeleende, som nu spelade kring hans läppar.

“Välkommen, min bästa baron!“ sade han, i det han utvisade för denne en plats i soffan; “jag har inte sett dig sedan bröllopsdagen ... jag förmodar, att den unga gifta mannen befinner sig väl.“

Baronen förblef tigande och stående midt på golfvet.

“Att det är si och så med din unga fru,“ fortfor Levander, “det vet jag, och jag beklagar dig; men storm och solsken, sorg och glädje om hvarandra, se der lifvets hela betydelse, hvaröfver icke ens dagakarlen anser mödan värdt att grubbla.“

“Hvad säger du om tidningsartikeln i dag?“ frågade baronen.

“Hvilken artikel?“ frågade assessorn med synbar likgiltighet.

“Artikeln rörande mig ... jag förmodar att du redan läst den.“

“Minsann jag ännu haft tid att läsa någon tidning i dag.“

“Han ligger likväl framme på ditt bord, ser jag, och, märkvärdigt nog, visar sig just mot dagsljuset den vackra strof, hvarom nu är fråga.“

“Är det så? ... så mycket bättre då, min bror! ... tål den vid dagsljuset, så är det väl heller ingen fara med den ... Hvarom handlar den?“

“Du känner det inte?“

“Inte ännu ... men att döma af dina blickar, anar jag dess innehåll ... jag gissar att hemlighetens oroliga stunder äro förbi ... Hvad ondt deri, min bror? När man står torrskodd på land, skrattar man rätt godt åt de arga vågorna och man plockar helt ogeneradt upp de dyrbara snäckorna, utan att fråga det ringaste efter vindarnes tjut.“

“Men skrattar man åt den våg, som rullar upp för att sluka en och draga en med sig ner i djupet tillbaka?“

“Man sluter till ögonen och håller sig fast vid något säkert stöd, och hvilket stöd är väl säkrare, än en kista med millioner guld? ... Vi skola väl då taga under ögonen den märkvärdiga artikeln.“

Levander fattade uti tidningsbladet och läste högt:

"I Juni månad sistlidet år afgick i Lyon med döden i en ålder af 70 år en fabriksegare med namnet Carl Fredrik Vernon, hvilken efterlemnat en förmögenhet af fyra millioner francs. Vernon hade tjugo år förut kommit till Lyon och var då blott en fattig flykting från Sverige, der han arbetat såsom färgaregesäll. Namnet Stenfjäll, som han då hade, utbytte han mot namnet Vernon. Genom kloka spekulationer, i förening med den största sparsamhet, lyckades det honom att förskaffa sig ofvannämnda respektabla förmögenhet, hvilken, emedan han ogift och utan barn i Frankrike aflidit, kommer att tillfalla hans närmaste anhöriga i Sverige. Hans enda och lagliga arfvingar äro enkan och barnen efter fältkommissarien Stenfjäll, som för omkring ett år sedan lefvande innebrändes vid den eldsvåda, som öfvergick hans vid Styrmansgatan å Ladugårdslandet belägna egendom, hvarom länge hölls undersökning i kongl. poliskammaren, emedan en halfbroder till den omkomne, f. d. hökaren Palm, hvilken i dessa dagar, såsom kändt är, funnits rånad och mördad på en af Stockholms gator, misstänktes för att hafva påtändt sin broders hus, men lyckades, på sätt polisprotokollerna gifva vid handen, att fria sig från åtal derför."

Levander tog ögonen från tidningen och sade:

"Nå, det här är ju som det skall vara ... jag begriper inte hvad du har att beskärma dig öfver."

"Läs vidare," uppmanade baronen med dof stämma.

"Jaså, det är mera än, ser jag," yttrade Levander; "nå, vi skola väl fortsätta då."

Han läste vidare:

"Några högst besynnerliga omständigheter förknippa sig med denna ovanliga tilldragelse. För det första har det väckt förundran, att, ehuru Vernon, eller Stenfjäll, hvilket är hans rätta namn, för mera än ett halft år sedan aflidit, någon underrättelse derom icke förrän nu kommit hans arfvingar tillhanda, fastän dessa, efter hvad som berättas, hittills befunnit sig i torftiga omständigheter och således i främsta rummet hade bort vara intresserade af att få veta något både om den aflidne och det stora arfvet. Vidare har en kammarherre hos hans majestät konungen, herr baron Rudolf Svärdfält, hvilken för några månader sedan återkom till Sverige efter en resa i Frankrike, i dessa dagar

ingått äktenskap med en dotter till den omkomne fältkommissarien. Detta giftermål väckte ett visst uppseende af det skäl, att den Stenfjällska familjen var i små vilkor och således icke kunde vänta eller hoppas på en förbindelse med en så förnäm och ansedd slägt som den Svärdfältska. Några hafva derför velat insinuera, att bemälte herr baron under sin resa i utlandet redan haft kännedom om det arf, som genom den rike farbrodrens i Lyon död vore för dennes efterlefvande slägtingar här i landet att tillgå, ehuru han funnit för godt att hålla det doldt för bemälte slägtingar, förmodligen i den afsigt, att, efter väl försiggången vigsel, kunna bereda sin unga friherrinna och hennes anhöriga en glad öfverraskning, — en öfverraskning, som utan tvifvel bör hafva blifvit ännu större, så vida det är sanning, hvad vi från tillförlitlig källa inhemtat, nemligen, att högvälborne herr baronen före bröllopsdagen haft den omtankan att förse sig med ett lagenligen utstyrdt dokument, undertecknadt af hans nuvarande hustrus medarfvingar, dennas moder och trenne till myndiga år komne bröder, hvarigenom dessa till fromma för den unga friherrinnan afsagt sig alla anspråk på arfsrätt."

Levander lade ifrån sig tidningen och fästade ögonen på baronen.

"Det der låter visserligen något maliciöst," sade han; "men det är ju öfverensstämmande med sanna förhållandet."

"Läs vidare," var baronens fortfarande svar.

Levander smålog för sig sjelf och återtog tidningsbladet, fortsättande läsningen deraf:

"Huru herr baronens svärmoder och svågrar hafva upptagit denna öfverraskning, har redaktionen sig icke bekant; men af mindre anledningar än så hafva processer uppkommit. Skulle det kunna styrkas, att hr baronen, i det ögonblick han affordrade sin hustrus slägtingar ifrågavarande dokument, afvetat arfvet i Lyon, vore det icke otänkbart, att detta mål, åtminstone inför högsta domstolen, blefve en opinionsfråga, hvilken, lösgjord från civillagens stränga bokstaf, kunde föranleda ett prejudikat, till förmån för de klagande."

"Ja, om det kunde styrkas," yttrade Levander; "men huru skall man väl kunna det? . . . du har ju sjelf, i likhet med din svärmor och dina herrar svågrar, blifvit öfverraskad af de der millionerna . . . Var lugn, min bästa baron! . . . handlingen är, tack vare din väns omtanka, så lagligt bin-

dande, att ingen domstol, utan att rent af våldföra gällande lag. skall våga upphäfva och förinta den."

"Läs vidare," fortfor baronen.

Levander fortfor:

"En annan fråga blir, huruvida man eger afsäga sig arfsrätt. till förfång för andra. Fältkommissarien Stenfjäll har äfven efterlemnat en fjerde son, hvilken, såsom ännu varande omyndig, icke kunnat underteckna merberörde dokument. hvilket, i följd deraf, icke är gällande för honom, utan eger han att tillträda sin del i det stora arfvet. Skulle nu t. ex. någon eller några af dennes bröder med döden afgå, eger han ej i alla fall, och i trots af brodrens eller brödernas arfsafsägelse, rätt till anspråk på dennes eller dessas del?"

"Detta är en sanning," anmärkte Levander; "jag har inte förrän nu kommit att tänka på den saken; men jag vill nu minnas, att vi hafva några prejudikater i dylika fall ... Dock hvad betyder det? ... dina myndiga svågrar se inte så dödliga ut, att du inte har god tid på dig att förstöra alla millionerna, innan någon af dem kånkas till grafven."

"Läs vidare," mumlade Svärdfält.

Levander fortfor:

"Vidare torde det äfven kunna hända, att, i fall de myndiga svågrarne träda i äktenskap och lemna barn efter sig, dessa barn i en framtid, likaledes, och obehindrade af fädernas afsägelse, kunna väcka talan om arf efter baronens fru, så vida hon nemligen skulle dö utan bröstarfvingar. Vi se i andanom redan ett yppigt fält öppnadt för framtida advokaters verksamhet och skicklighet."

"Ganska snusförnuftigt," yttrade Levander; "den värda redaktionen kan gerna drömma om det blifvande yppiga fältet ... du kan skratta deråt, min bästa baron ... du är herre på täppan, åtminstone för det närvarande."

"Läs vidare," fortfor baronen.

"Det vill synas," sade Levander, "som hade hela din svada reducerat sig till de der två orden: läs vidare ... Du har säkert upptäckt någon knut på yttersta ändan af snärten ... jag är nyfiken att lära känna den ... Låtom oss se åt då."

Assessorn började läsa igen:

"Emellertid har nu, genom giftermål med en ofrälse flicka, ånyo en större förmögenhet influtit i bördsaristokratiens icke alltför välförsedda kassakista. Det talas väl ständigt om, att stora summor årligen lemna våra förnäma ätter och sprida sig ner åt samhällets lägre klasser, att de stora adelsgodsen dels intecknas, dels försäljas och så vidare; men om man noga efterräknar antalet af de kullerstolar, som våra rika ofrälse pappor och mammor upprada till högadliga mågars beqvämlighet, så torde debet och credit gå jemt ihop samt tiggarstafven följaktligen icke så snart vara att befara för adliga händer."

"Ganska riktigt," utlät sig Levander; "det är som jag alltid har sagt ... De höga stamträden fånga med sina utgrenade rötter den mjukaste och fetaste delen af jorden, under det den ofrälse barrskogen får darrande hålla sig fast vid sandåsarne och bergen."

"Läs vidare," upprepade baronen med ökad otålighet.

"Det var en välsignad artikel att vara lång," sade Levander och uppläste slutet med pinande långsamhet:

"Det är att förmoda, det nu omyndige Stenfjäll, af skyldig erkänsla för den ära, som, genom systerns förening med en friherre, vederfarits honom och hans slägt, en gång skall lyckliggöra någon fröken, hvars behag och börd endast uppvägas af den allt revolterande fattigdomen, så framt Försynen unnar honom att uppnå dertill erforderlig ålder, hvarmed hittills sett ganska mörkt ut, då, enligt hvad oss från trovärdigt håll blifvit meddeladt, denne yngling, endast under loppet af åtta dagar *och under högst besynnerliga omständigheter*, varit i fara, först att bryta halsen af sig, och sedan att köra ner i ett strömdrag på Edsviken, under färden till den friherrlige svågerns egendom, i dennes eget ekipage."

"Aha, der ha vi knuten," utropade Levander; "ack, de tidningarne, de tidningarne!"

"Är det der allt du har att säga om dessa nedriga insinuationer?" frågade baronen med bleka, darrande läppar.

"Hvad vill du jag skall säga, min hjertans vän?" sporde Levander, i det han steg upp från skrifbordet.

"Hvar hafva vi den tillförlitliga källan? ... det trovärdiga hållet?"

"Fråga redaktionen."

"Hvem har meddelat tidningen dessa notiser?"

"Fråga redaktionen."

"Jag är blottstäld till heder och ära."

"Anklaga redaktionen för brott emot tryckfrihetslagen."

"Förbannad vare handen, som skrifvit detta!"

"Skjut redaktören för pannan, eller, i fall du fruktar för duellsplakatet, bjud honom på en lustfärd på Edsviken."

Doft rytande, som en gillrad björn, sjönk baronen ned på soffan, med händerna öfver den fuktiga pannan.

Det var klockan fem på eftermiddagen. I mörkret ute på Skeppargatan invid porten till det hus, hvaruti madam Solberg bodde, stodo en karl och en qvinna, sakta samtalande med hvarandra.

"Lilla frua är säker på att han kommer hit i afton?" frågade karlen.

"Ja, jag skickade middagstiden ett nytt bud till honom och sade, att ni promt ville träffa honom i afton."

"Bra ... och när han kommer, uppehåller lilla frua honom så länge som möjligt, att jag hinner ..."

"Det förstås ... men ni får lof, kära Ros, att passa på, när han går hemifrån, så kan ni ha en hel timme på er ... och mera behöfs det inte."

"Så är det, ja."

"Och ni har säkra don?"

"Ja, vasserra."

"Och ni glömmer inte min andel?"

"Nej ... som öfverenskommet är, är jag hos frua lilla klockan elfva i natt."

"Har Ros varit hos baronen nyligen?"

"Nej, jag ger honom fan."

"Det är dumt, det ... han har ärft flere millioner, han ... så står det i tidningarne ... det får han med sin fru ... hvem kunde tro, att Stenfjälls dotter hade så mycket pengar?"

"Stenfjälls dotter?"

"Ros vet ju, att han är gift med henne."

"Ja, det har jag hört."

"Den innebrände kommissarien hade en bror utomlands, som dött och lemnat så mycket pengar efter sig så ..."

"Hvad säger frun?" ropade Ros med en stämma som röjde, att han nu först blifvit intresserad af notisen.

"Jo, det är sannt, det; men ingen af sönerna får en hvitten, för det har baronen varit man för ... och nu är friherrinnan från förståndet också ... Hade fältkommissarien lefvat, så hade han knipit alla schaberna."

Ros mumlade några otydliga ord för sig sjelf.

"Men jag står och blir kall," yttrade frun; "som sagdt är, klockan elfva väntar jag er efter välförrättadt ärende ... då har jag en liten sexa i beredskap ... god afton, kära Ros! ... lycka till, lycka till!"

Derefter åtskildes de. Ros tog vägen upp till Storgatan och vek af från denna gata in på Ladugårdslands kyrkogård. Han styrde sin gång mot vestra kyrkogårdsporten, men stannade vid åsynen af en högväxt gestalt, hvilken stod lutad framför det kors, som reste sig öfver fältkommissarien Stenfjälls graf. Det var så mörkt, att Ros icke kunde se den besynnerliga gestaltens ansigte. Ros kände sig underligt stämd och närmade sig gestalten. Denne vände sig i detsamma om. Ros studsade dervid några steg tillbaka, utropande:

"Vålnaden! vålnaden!"

Bullersam var den scen, som något senare på eftermiddagen uppfördes hemma hos baron Rudolf Svärdfält. Sjelf stod han med korslagda armar och stödjande sig mot kakelugnen i sitt skrifrum, men framför honom stodo hans trenne svågrar, kandidaten, aktören och plåtslagaren samt häradshöfdingen Gustaf Anker. De fyra unga männen ansatte baronen på det skarpaste, men denne tycktes hafva föresatt sig, att med ett hånfullt lugn bemöta alla de häftiga ord och rörelser, som riktades mot honom.

"Herr baron!" sade Anker, sedan det lyckats honom förmå bröderne Stenfjäll att tiga och lemna ordet åt honom; "jag är dessa mina vänners ombud och talar å deras vägnar ... Jag hvarken kan eller vill plantera på hälleberget ... jag har hvarken håg eller vilja att vidare hålla för edra ögon hela den tafla af låga och nedriga medel, ni icke aktat för rof att använda mot menniskor, som aldrig gjort er något ondt, för att mätta en egennytta, som gått öfver alla gränser. Att vädja till en sådan persons samvete och rättskänsla vore en dårskap, hvartill jag icke kan göra mig skyldig. Den sanna betydelsen af heder och ära frågar ni lika litet efter,

men ni förstår att desto mera uppskatta skenet deraf, ty ni kan inte med fullkomlig likgiltighet emotse den verkliga brännmärkningsprocess, hvarmed ert namn hotas. Detta sken måste ni i det längsta söka bevara . . . ni måste bevara det till hvad pris som helst, ty eljest är ni ohjelpligen förlorad.“

“Jag har nyss bedt er, min gunstig herre,“ yttrade baronen, “att betänka med hvilken ni talar och på hvilket ställe ni befinner er . . . det ligger i mitt skön att höra eller inte höra er, allt som det faller mig in . . . faller det mig in, att be er lemna mitt hus, så måste ni genast rätta er derefter . . . var framför allt obekymrad om min heder och ära, ty dem skall jag opåmint veta försvara, när jag finner det nödigt . . . nu för närvarande ser jag ingen fara i den vägen . . . Kort och godt, hvilka äro mina kära svågrars pretentioner? Ligga de inom billighetens område, så är jag visst inte så otillgänglig, som ni eller de föreställa sig.“

“Jag trodde,“ svarade Anker lugnt, “att er klokhet skulle säga er, att då mina hufvudmän valt er egen bostad, i stället för domstolen, hvilken hade varit tjenligare för slitandet af dylika tvister, så bevisar det redan en eftergift å deras sida, som borde förtjena er tacksamhet . . . De hafva velat göra ett försök på denna fredliga väg, ty de vilja ännu fästa afseende å det slägtskapsförhållande, hvaruti de tyvärr stå till er, herr baron.“

“Mina svågrar äro ju de habilaste kavaljerer i verlden . . . deras tankar och känslor hafva, sedan de gått igenom er, min herre, blifvit särdeles distillerade och delikata . . . Får jag den äran att höra deras pretentioner?“

“De fordra, att herr baron till dem återställer det dokument med deras och deras moders namn under, som baron nu har i sin ego.“

“Hade denna motion blifvit föredragen inför mig i går,“ svarade baronen med den allvarligaste min i verlden, “så hade den icke mött det ringaste motstånd från min sida; men jag har i en af dagens tidningar läst en underlig historia, hvaruti bland annat förekommer, dels att ett arf skall vara fallet efter en farbror till min olyckliga hustru, dels att jag haft kännedom derom, men hållit tyst dermed, för att undansnilla min hustrus anhöriga deras lagliga rätt . . . Ingen annan än en förklarad fiende har kunnat införa denna gemena historia . . . Jag eger blott en enda fiende.“

“Och denne fiende är?“ frågade Anker.

"Ni . . . ni, min herre!" svarade Svärdfält fräckt.

De fyra unge männen, öfverraskade af så mycken oförskämdhet, sågo stumma på hvarandra.

"Må vara, min herre," fortfor baronen, vänd till Anker, "att ni, i er egenskap af förskjuten rival, egt skäl att hysa missnöje med en lyckligare; men en till den grad låg hämnd, som denna, hade jag icke väntat af er."

"Låt mig krossa pannan på den bofven!" ropade Sebastian, i det han närmade sig sin svåger ett steg, under min af att vilja verkställa sin hotelse.

Anker höll honom tillbaka. Baronen drog sig närmare ena kakelugnsvrån och fattade tag i en deruti stående värja, hvars långa trekantiga stukatlinga han blottade och sträckte framför sig.

"Jag borde visserligen redan," sade han, "vara öfvertygad derom, att jag inkommit i en vansinnig slägt: men som jag inte är skyldig att tåligt fördraga någon annans galenskap, än min hustrus, så får jag be er, mina herrar, hålla eder på tillbörligt afstånd och att framför allt föra ett hyfsadt språk, så att jag inte nödgas fatta i klocksträngen, för att inkalla mina betjenter."

"Ni anser då den der berättelsen om arfvet för en dikt?" frågade Anker lugnt och utan att bevärdiga baronens tillvitelse minsta uppmärksamhet.

"Ja, jag anser den för en dikt, min gunstig herre!"

"Nå, om så är, hvad uppoffring ligger då uti att öfverlemna dokumentet?"

"Jag vill inte, att någon skall säga, det jag låtit en tidningsartikel bestämma mitt handlingssätt."

"Det faller af sig sjelft, att ni måste på något sätt tillbakakasta den offentliga beskyllningen . . . månne icke detta fullkomligt skulle lyckas er, om ni kunde förklara, att ni icke eger ett sådant dokument i ert våld? . . . Jag vågar till och med å mina hufvudmäns vägnar försäkra, att, derest de återbekomma sina underskrifter, de till och med af skyldig grannlagenhet skola intyga, att ni aldrig af dem begärt, än mindre erhållit en sådan handling."

"Jag värderar edra hufvudmäns grannlagenhet och skulle visserligen begagna mig deraf, så vida det fölle mig in att replikera ett dylikt paskill."

"Ni tänker således inte vederlägga artikeln?"

"Nej. detta har aldrig kunnat falla mig in ... jag kan inte uppträda inom det skrank, som omsluter eländiga smädeskrifvare."

"Men om det likväl vore sannt hvad som påstås uti ifrågavarande uppsats ... om det icke desto mindre kunde ådagaläggas ..."

"Hvad?"

"Att i Lyon en fabriksegare med namnet Vernon aflidit och att denne efterlemnat en förmögenhet af fyra millioner francs?"

"Det är möjligt, att en sådan man funnits och aflidit."

"Och om det vidare blefve klart, att han verkligen är broder till er frus aflidne fader?"

"Så vore det en högst lycklig affär för min hustru och hvarför inte äfven för mig ... men jag tror inte förrän jag ser."

"Men det vore deremot högst olyckligt för mina hufvudmän. hvilka. genom utgifvandet af den handling ni ännu innehar, beröfvat sig sin lagliga arfsrätt ... Inser ni inte, att opinionen skulle blifva den, att ni afvetat arfvet, men tegat dermed, för att kunna bedraga mina hufvudmän?"

"Opinionerna äro mångahanda, nog vet jag det."

"Men om ni återstälde handlingen, skulle denna opinion förlora hela sin udd."

"Nej, det skulle den inte ... snarare skulle jag sjelf genom en dylik svaghet gifva stöd åt smädeskriften ... det skulle då heta, att jag, kommen i knipan, nödgats krypa fram med dokumentet, för att nedtysta saken."

"Men om mina hufvudmän, i enlighet med hvad jag nyss föreslagit, gåfve er ett bevis derpå, att de aldrig till er öfverlåtit ett sådant dokument och att icke heller ni företagit någon åtgärd, som haft för ändamål att beröfva dem deras lagliga rätt?"

"Så skulle detta icke gälla inför opinionen ... den skulle i alla fall misstänka mig för en dålig handling, om jag också handlade som ett helgon."

"Ni frågar ju alls inte efter opinionen ... ni föraktar den opinion, som är öfvertygad derom, att ni begått en dålig handling, men ni fruktar den, som endast misstänker er derför."

"Jag är nu trött på detta förhör," förklarade Svärdfält "min tid tillåter mig ej att längre hålla herrarne sällskap."

"Och ni vägrar då att ingå på detta mitt förslag till förlikning?"

"I går hade jag kanske gjort det."

"Men i dag gör ni det inte ... kanske är ni mera hugad i morgon?"

"Hvad jag i morgon eller framdeles kommer att göra, beror af mina herrar svågrars uppförande mot mig ... jag har redan haft tillfälle att bevisa dem åtskilliga prof af min välvilja och jag torde kunna vara dem än ytterligare till nytta, den der löjliga historien om arfvet må vara sanning eller inte."

De tre svågrarnes harm hotade nu att öfversvämma de vallar af tålamod, som Anker påtvingat dem. Ånyo trädde han emellan dem och baronen, hvilken med sin vanliga fräckhet mätte dem från topp till tå, under det han, liksom på lek, gjorde några så kallade blindstötar med värjklingan.

"Jag måste påminna er, herr baron," yttrade Anker, "att om ni är värd i detta hus, så är mina hufvudmäns syster på samma gång värdinna, och skulle hennes olyckliga tillstånd hindra henne från att iakttaga gästfrihetens lag, så får jag nämna, att vi fyra infunnit oss på er systers, fröken Amandas, inbjudning ... och som hon är boende här, så betrakta vi oss såsom hennes gäster ... till följd deraf anhåller jag, att ni nu sticker er värja in i slidan."

Baronen skrattade och krökte klingan mot golfvet.

"Det återstår oss således ingenting annat," fortfor Anker, "än att vid laga domstol väcka och fullfölja vår talan."

"Visserligen," svarade baronen; "men det torde väl vara nödvändigt att dermed dröja så länge, tills vi blifvit närmare underrättade om förhållandet med arfvet, ty annars kunde det blifva en tvist om påfvens skägg, som det heter."

"Herr baron har rätt," sade Anker; "saken kan verkligen inte blifva föremål för någon process, förrän vi inhemtat närmare underrättelse om arfvet, hvars tillvaro är baronen en hemlighet ... men deremot fins det en annan sak, hvilken när som helst kan företagas till laglig behandling, nemligen de tvenne mordförsöken mot barons omyndige svåger, Johan Stenfjäll."

"Ja, äfven derom insinuerade den vackra tidningsartikeln," svarade baronen lika otvunget som förr; "ja, jag vill minnas det."

"Om det skulle kunna bevisas, att man stämplat emot ynglingens lif, så ..."

"Så vore det genast ett nytt brott att beifra och bestraffa," inföll baronen.

"Det kan ledas i bevis, att en af edra betjenter, i samråd med en illa anskrifven qvinna, uppgjort en plan att förgöra ynglingen, och att planen varit nära att fullbordas på Edsviken samma dag ert bröllopp stod ... en son till samma qvinna upptäckte planen och tillintetgjorde den ..."

"Hvarför anklagar ni då inte betjenten och qvinnan?" frågade Svärdfält; "ni har ju ett rikt experimentalfält för er med civillagen på ena sidan och kriminallagen på den andra ... skada blott, att betjenten redan lemnat min tjenst och nu är på väg till sitt fädernesland; men qvinnan måtte väl finnas qvar."

"Ni har också ett experimentalfält för er," ropade Sebastian, oförmögen att längre styra sig; "med galgen på ena sidan och stupstocken på den andra."

Baronen förde handen till klocksträngen, men innan han hunnit fatta deruti, drog han den hastigt tillbaka, ty både hans och de öfrigas uppmärksamhet fängslades oemotståndligt af en underlig hemsk sång, som hördes ifrån de yttre rummen.

Sången var:

Se lågorna brinna,
till hjertat de hinna —
och hjertat förvandlas
till vittrande aska.
Men askan än lefver
och lider och blöder,
ty blodiga tårar
falla ur ögat
på vittrande askan.
Då lifvas den åter
och lider och blöder,
kan aldrig försvinna,
fast lågorna brinna,
ty tårarne aldrig
upphöra att rinna.

"Den arma! den arma!" utbrast Anker, som igenkände stämman.

Samma hemska sång hördes ånyo, men högre och närmare.

"Hvem har släppt ut henne?" ropade baronen och skyndade ut ur rummet.

Anker och de tre bröderna följde honom. Utkomne i förmaket, möttes de af fröken Amanda.

"Tyst!" sade hon; "den olyckliga är i salen ... när hon sjunger, är hon lugn och stilla som ett barn."

"Hvarför håller man inte henne innestängd på sitt rum?" frågade baronen uppretad.

"Låt henne vara der hon är," bad Amanda; "hon var så våldsam inne på sitt rum, att vi inte förmådde qvarhålla henne ... nu är det mycket bättre ... kom, men stör henne inte!"

Alla skredo nu tysta och på tå ut i salen. Hemskare än sången var den syn, som der mötte deras ögon. Midt på salsgolfvet stod Sofi i en tunn hvit klädning och med utslaget hår. De svarta ringarne kring hennes ögon gjorde ett rysligt afbrott mot det magra, bleka ansigtet. I handen höll hon en stor hvit duk, hvilken hon beständigt förde till ögonen, liksom för att aftorka sina tårar; men inga tårar förmärktes i de stillastående, glasartade ögonen. Bakom henne syntes den djupt nedtryckta modren, hvilken dessa få dagar gjort ett tiotal år äldre. Bredvid henne stod Johan. Vid salsdörren visade sig tvenne betjenter i Svärdfältska livreet.

Sofi sjöng:

De komma från östan,
de komma från vestan,
från norr och från söder,
bruden att skåda,
ty vacker är kronan
af grönskande myrten:
snöhvita blommor
sitta vid bladen.
Brudklädningen hvita
glänser som månen
och stjernorna alla.
De rödaste rosor
sitta vid barmen
bland siden och blonder.
Hvad bruden är vacker,
så ropa de alla;
de niga och helsa
och alla de ropa:
hvad bruden är vacker!
Men ve! ve! nu börjar
sig kronan att röra
och vidgar sig ut

öfver tinningar bleka
En orm hade flätat
sig hop till en krona,
som liknade myrten.
fast ingen det visste.
Nu rosorna röda.
som sutto vid barmen,
begynte att glöda
och färgade brudens
bleknade kinder
så vackra och röda.
Se, hur de springa.
de rysa och springa
och skrika. så liken
i grafvarna vakna.
En springer dock icke,
han stannar hos bruden
och rycker från henne
den sargande ormen.
den lustiga kronan
med gaddar till blommor.
Pappa! pappa! pappa!

Hennes röst. som vid utsägandet af de sista orden blifvit allt mer klagande och jämrande, förlorade sig småningom i en knappast hörbar hviskning, hvilken slutligen bortdog; men man såg den olyckligas läppar röra sig, liksom ville hon upprepa orden, men saknade krafter dertill.

"Se der ert verk," sade Anker halfhögt till baronen; "det goda ni förstört kan ni inte återställa... en hel mansålder af ånger kan inte försona hvad ni brutit!"

"Fören friherrinnan tillbaka på hennes rum," befalde baronen betjenterna.

Dessa framträdde. men stannade på en vink af fröken Amanda.

"Jag skall föra in henne," sade hon, hvarefter hon närmade sig sin broder och hviskade till honom:

"Rudolf!... brister ej ditt hjerta vid denna syn?... lyssna för sista gången till din systers varnande röst!... förbittra inte denna familjs dagar värre än du redan gjort... känn djupet af din egen olycka, ty den är större än denna arma qvinnas... hennes slutar på denna sidan grafven... din börjar kanske först på den andra, men räcker i evighet!"

"Är jag då omgifven af idel dårar?" utbrast baronen med ökad vrede. i det han knuffade undan sin syster; "det

måste bli slut en gång på dessa dårhusscener . . . Hörden ni inte hvad jag befalde? . . . fören friherrinnan till hennes rum!“

I detsamma uppslogos salsdörrarne på vid gafvel och på salströskeln visade sig en lång gubbgestalt i tiggarkläder. Hans gråa skägg, krokiga näsa och djupt liggande ögon gåfvo åt det knotiga ansigtet ett förfärande uttryck. Också stirrade alla på den hemska gestalten, liksom hade de haft för sina ögon en vålnad ur grafvarne. Alla stodo orörliga på sina platser och det var så tyst i salen, som i ett grafchor nattetid. Endast den vansinniga gaf något tecken till lif, ty hennes förr så stela ögon började nu röra sig åt alla sidor, under det de leende läpparne sjöngo sitt:

En springer dock icke,
han stannar hos bruden
och rycker från henne
den sargande ormen,
den lustiga kronan
med taggar till blommor.
Pappa! pappa! pappa!

Utrop af fasansfull öfverraskning skallade från alla sidor af salen, och den vansinnigas moder sjönk sanslös i sina till hjelp skyndande söners armar.

Baronen, i början gripen af den fasa som förstelnat de öfriga, återhemtade sig först och gick emot den främmande.

“Hvem är ni? hvad vill ni här?“ frågade han med pockande röst, ehuru han ej alldeles kunde qväfva sin oro.

“Hvem jag är? hvad jag vill?“ svarade tiggaren under ett vildt hånskratt.

“Ja . . . hvem . . . hvem är ni?“ upprepade baronen, tagande ett steg tillbaka.

“Jag är er svärfar . . . god afton, min måg!“ var det svar, som med kraften af ett åskslag genomskrälde baron Svärdfälts öron.

“Min . . . min svärfar . . . hans . . . hans måg!“ stammade Svärdfält, som tyckte att jorden öppnade sig under hans fötter.

“Ja, er svärfar! ni är hans måg!“ ropade Anker i baronens öra, under det han förde den dignande till en stol; “blif sanslös för alltid, om ni kan! . . . Guds dom har redan i tiden drabbat ert hufvud!“

Tjugonionde kapitlet.

Hämnden.

Klockan slog åtta på qvällen i Ladugårdslands kyrktorn, då madam Solberg satte nyckeln i sin kammardörr och uppläste densamma.

"Hvad ni har dröjt länge, min goda fru!" ropade emot henne assessor Levander, som satt på soffan i Solbergskans rum.

"Jag har gått förgäfves," svarade madamen; "jag begriper inte hvar han håller hus, och inte heller har han hörts af här hemma?"

"Nej ... han måtte väl inte ha fallit i polisens händer på aftonen."

"Det tror jag inte ... men obegripligt är det i alla fall, att han inte kommit ... han visste ju att herr assessorn skulle komma hit och att han skulle få pengar ... jag är gränslöst orolig för honom ... men ännu kan han hinna komma ... bara assessorn har tid att vänta."

"Hon slog åtta nyss."

"Om herr assessorn kunde vänta till half nie, så vore det så mycket bättre ... jag har bestämdt en aning om att han kommer innan dess."

"Jag skall vänta till half nie ... Vet frun, jag har funderat på en sak."

"Hvad då, lilla goda herr assessor?"

"Innan frun nyss gick ut, för att söka vår vän Ros, så språkade vi litet grand om den der roliga artikeln, som stod i tidningen."

"Ja, det var en för rolig bit ... jag har skrattat deråt ute på gatan, så folket trodde jag var tokig ... jag läser så gerna tidningarne, så."

"Mins frun, att der stod en liten släng om Johan Stenfjälls åkning på isen?"

"Tyst! för all del, tyst!" ropade madamen ängsligt.

"Har ingen fara," lugnade Levander; "jag undrar just, om inte Palms mord står i något sammanhang med de der stämplingarne mot den omyndige svågern."

"Herr assessorn tror då att ..."

"Palm var halfbror till den der rika knösen utomlands," fortfor Levander, "och kunde hafva några anspråk på det der stora arfvet ... det är ju klart, det?"

"Ja vasstre."

"Hans undanrödjande borde derför inte vara så dumt ... mindre backar än så hafva blifvit jemnade."

"Herr assessorn förstår nu allting."

"Vår baron är en slipad skälm ... det är alltid bra att kunna kasta skulden på andra ... det är första medlet att undslippa sjelf."

"Ack! menniskorna äro så elaka, så."

"Nu inser jag hvarför han inbillat vår vän Ros, att det är jag som befordrat den stackars Palm till odödligheten ... Baronen har varit min vän och jag har gjort honom stora tjenster ... jag väntade inte en sådan belöning af honom ... den egennyttan, den egennyttan!"

"Ack! menniskorna äro så egennyttiga, så."

"Frun är min vän, det vet jag, och frun kunde så lätt vara mig till tjenst i denna sak."

"Hvad jag gerna vill tjena lilla goda herr assessorn!"

"Frun behöfde bara säga Titzen, när han nästa gång talar med frun, att frun misstänker vår nådige baron för närmare kännedom om Palms mord på samma skäl, som jag nyss nämnt för frun."

"Det ska jag visst göra, herr assessor."

"Om frun det gör, blir min tacksamhet värd mycket penningar."

"Herr assessorn är en så god herre, så."

I detsamma hördes någon knacka på dörren, hvilken var oläst och derför strax öppnades af Solbergskans son, hvilken inrusade i rummet under sådana åthäfvor af glädje och triumf, att han var nära att skrämma slag på sin hulda moder.

"Nu ville jag hellre," ropade han, "äta tegelsten till frukost, gråsten till middag och flintor till qväll, än vara baron med stjerna! ... Hi! hvad det var roligt!"

"Hvad har du här att göra, din odåga?" ropade madamen och sprang emot sin son.

"Det var en vålnad som hette duga, det," jublade Olof; "gammal som gatan, men lif i alla ändar ... sluka väder, herr baron! sluka väder, mutter lilla! ... tjenare, herr assessor! ... håll till godo med samma anrättning!"

"Hvad är det du säger?" frågade modren, hvars vrede gaf vika för nyfikenheten; "hvad är det du säger, kära Olof?"

"Komsarjen är inte död, inte innebränd mer än mutter och jag!" skrek Olof.

Levander sprang upp från soffan.

"Nu är han hos sin måg," fortfor Olof; "det är ett kattrakande hos nådig baron, så ... nu, mutter lilla, behöfs inga källarluckor ... inga vakar på Edsviken ... inga ..."

Madamen rusade öfver sin son och lade sin breda hand på hans mun med sådant eftertryck, att dennes näsa sprang i blod.

Olof slingrade sig med en ekorres vighet ur modrens armar och ropade, utan att bry sig om sin blödande näsa:

"Hejsan! hvad det är roligt! ... de kloka bli galna, den galna klok och den som hvarken är galen eller klok, skrattar sig lungsot på halsen, för

Hopp sasa, hipp sasa!
Nu tar hin bofinkarna!"

Under denna ofta upprepade refräng störtade Olof på dörren och försvann.

Assessorn och madamen sågo på hvarandra. Glädjen hade icke med Olof försvunnit ur kammaren, ty den fröjd, som beherrskat dennes ansigte, var ett intet mot den glada öfverraskning, som nu bestrålade Levanders. Utan att säga ett enda ord vidare tog han sin hatt och gick, i trots af alla värdinnans bemödanden att qvarhålla honom. Madamen följde honom till dörren och när han gått sköt hon regeln för den, hvarefter hon öppnade dörren till ett stort hörnskåp, hvarutur trädde ingen mindre person än sjelfva öfvergevaldigern Titz.

"Den fördömda pojken," sade han, "kom illa till pass ... jag fick inte veta allt hvad jag ville veta ... men det är dock något att börja med ... Tack emellertid, kära madam, för hvad som redan är! ... när allt blir som det bör vara, kan ni vara viss om er belöning ... Nå, det är ju säkert att det är i Starkens koja vid Tyskbagarbergen?"

"Ja, men Ros är endast gömd der om dagarne ... han går aldrig derifrån förrän det mörknar och aldrig hem förrän det dagas ... det lönar inte mödan att söka honom der förrän i morgon."

"Jag inser det ... ert nit att tjena mig försonar mig med ert förflutna lif ... god natt, kära madam!"

När Titzen gick utför den smala trätrappan, mumlade han för sig sjelf:

"Jag har dem, jag har dem... innan morgon afton har jag hela ligan inom lås och bom... höga och låga om hvarandra... vänta du deroppe, ditt satans troll, du skall nog få din belöning!"

Sedan öfvergevaldigern gått sade den trefliga klädståndsfrun för sig sjelf ungefär så här:

"Knip gerna Ros i morgon... i natt klockan elfva träffar jag honom här hemma hos mig, och när jag väl först delat vinsten med honom, smyger jag mig bort, så att Titzens näsa, om den också vore hundra ganger finare, icke ska vädra upp mig en gång... De lura hvarandra... men jag lurar dem alla."

Levander hastade, under allt detta, på vägen till baron Svärdfälts hus. Der fick han af en betjent, hvilken han brukat använda till spion på baronens ord och handlingar, bekräftadt, att den för död ansedde fältkommissarien Stenfjäll oförmodadt uppenbarat sig i sin mågs hus och derstädes förorsakat en faslig uppståndelse.

"Hur lyckligt," tänkte han, "att jag kom att förvandla de der reverserna i penningar, innan man fick veta, att millionären blifvit fattigare än gatstenarne under mina fötter ... Innehafvarne få långa näsor; men det är bättre, att de få dem, än att jag skulle hafva gått med en sådan i alla mina dar... Min bästa Svärdfält! svinhugg går tillbaks så väl i lifvet som i killespelet... antingen rymmer du eller skjuter du dig för pannan... lycksam resa!... jag riskerar ingenting mera... du tager både egna och andras synder med dig i hvilket ekipage du än väljer, bondkärran eller likbåren... Stenfjäll uppstånden!... hvem kunde föreställa sig, att en historia, uppfunnen af mig, skulle blifva en sanning?"

Levander intog sin qvällsvard på den så kallade Adelssocieteten vid Rosenbad, det förnämsta spisstället i Stockholm på den tiden. Han träffade der flere bekanta till Svärdfältska familjen. Samtalet vände sig omkring det stora arfvet, hvarom med dagens utländska post närmare underrättelser ankommit, bekräftande morgontidningens uppgift. Om denna artikel ordades likaledes och tankarne voro delade. Somliga funno baron Svärdfälts handlingssätt i högsta grad lågt och nedrigt; men andra deremot tyckte, att en flicka

utan börd och verld aldrig nog dyrt kunde betala en högvälboren make. I sammanhang dermed omtalades det, att saken väckt uppseende vid sjelfva hofvet, der man skulle hafva yttrat mycket missnöje med baronen, och att fråga derstädes till och med uppstått om hans entledigande från sin innehafvande kammarherrebeställning. Enhvar hade någon anmärkning eller något tillägg att göra. Vid ett tillfälle, då anspelningen i tidningen på den lifsfara, som öfversväfvat den omyndige Stenfjäll, vidrördes, inpassade Levander några ord om Palms mord. Detta inpass gaf ökadt lif åt deras svada, hvilka med nöje omfatta hvarje tillfälle att förklena nästan, i synnerhet om nästan genom andliga eller timliga företräden öfverskjuter vanligheten. Baron Rudolf saknade dock icke alldeles dem som försvarade honom, ty tanken på fyra millioner besoldar redan på förhand anhängare af egaren till dessa millioner. Men när nu Levander omnämnde den hemska slutkatastrofen, den dittills förmente döde fältkommissarien Stenfjälls uppträdande på skådeplatsen; när det blef bekant, att den närmaste arfvingen till dessa millioner ännu var i lifvet, färdig att genast göra sin rätt gällande, med uteständande af alla andra; — då ströko alla försvararne på foten och ifrån detta ögonblick var baron Rudolf Svärdfält ohjelpligt tillspillogifven.

Efter sålunda välförrättadt ärende och högst belåten med sin afton, hvilken slutligen nedgick i ett perlhaf af champagne, aflägsnade sig Levander och tog vägen till sitt hem. Sällan beträdde han trapporna till sin trefliga våning med gladare lynne än nu. Allt hade gått honom så väl i handom, tyckte han. Han ensam hade åtnjutit fördelarne af denna affär, hvars drifvande hjul han förnämligast varit. Han prisade sin omtanka att, mot lindrig rabatt i tid och medan baronen ännu gälde för millionär, hafva realiserat dennes skuldsedlar, hvarigenom han nu var i besittning af en ganska aktningsvärd förmögenhet. Den förlust, han genom Palms åtgörande lidit, hade han blodigt hämnats och följderna deraf, som kunnat blifva för honom sjelf obehagliga, kastade sig nu så godt som sjelfmant på en annan, den han af själ och hjerta önskade allt möjligt af den sorten. Baronen och han hade aldrig varit vänner, ty vänskap kan endast råda emellan goda, såsom den store romerske talaren sade. Begge, de kallaste egoister, behöfde hvarandra och kunde lita på hvarandra i allt som gick ut på att bedraga

och skada andra; men på samma gång opererade de emot hvarandra, afundsjuka på hvarandra för de fördelar, den ene möjligtvis kunde tillvälla sig framför den andre. Levander var Svärdfälts hemlige fiende alltifrån den stund då den senare sökte öfvertyga den förre att det ifrågavarande arfvet endast utgjordes af femhundra tusen riksdaler, och Svärdfält var Levanders ifrån det ögonblick den senare affordrade den förre reversen på tjugotusen. När Svärdfält på sjelfva brölloppsdagen utan ringaste motsträfvighet öfverlemnade sin stallbroder reverser till ett belopp af åttiotusen, misstänkte Levander att någonting låg derunder, som stod i sammanhang med Ros' befrielse ur häktet, ty han visste, att röfvaren sedan förra åren varit baronens lifegne och blinda verktyg samt vore färdig till alla möjliga bofstreck, både för egen och husbondens räkning. Han hade derför varit mycket försigtig och höll sig alltid hemma när det blef mörkt, och måste han nödvändigt ut någon gång, så sväfvade hans ögon åt alla sidor af gatan, mönstrande noga hvarje person han mötte, alltid beredd till försvar. Fruktan att misstänkas för det å Palm föröfvade mordet hade stört den jemna gången i hans beräkningar. Orsaken, hvarför Svärdfält fallit med sin misstanke på honom, kunde han ej utleta. Dock trodde han sig ej hafva något att befara från baronens sida; men när han genom madam Solberg fick veta, att Ros delade sin f. d. husbondes misstankar, greps han för första gången i sitt lif af förskräckelse och fann att han på hvad vilkor som helst måste göra sig Ros förbunden. Derför var han så beredvillig till det möte med denne, som madamen föreslagit. Den vändning, händelserna i detsamma tagit för en af hufvudpersonerna i det skådespel, till hvars författande han bidragit, gjorde honom äfven i det hänseendet bekymmerfri. Baronen borde nu hafva helt annat att tänka på, än att göra Levander någon förargelse, och Ros, åt sig sjelf lemnad, vore en för obetydlig person, för att vidare kunna skada honom.

Under dessa och dylika hugnesamma betraktelser slog han på ringklockan, som hängde öfver hans tamburdörr, för att kalla på sin hushållerska, hvilken hade sitt rum midt emot i förstugan, hvarefter han läste upp dörren och trädde in. Han genomgick salen och befann sig snart i sin sängkammare. Der väntade han i mörkret några minuter, i tanke att hushållerskan skulle komma efter med på-

tända ljus. Men ingen hushållerska hördes af. Förundrad deröfver, gick han tillbaka ut i förstugan och bultade på hennes kammardörr, men bekom intet svar. Han ropade henne vid namn, men innanföre var det tyst som i grafven. Småsvärjande för sig sjelf öfver Johannas sömnsjuka, hvaröfver han hittills icke haft skäl att beklaga sig, återvände han till sina rum och tände ljusen vid platinalampan, som stod på det förgylda bordet i hans förmak. Han tog nu ljusen med sig in i sängkammaren och stälde dem på skrifbordet. Nya anledningar till småförtret yppade sig. Visserligen var hans stora präktiga säng bäddad; men det lilla bordet med sin vattenkarafin, glas och nattlampa, som alltid brukade stå invid sängen, fanns icke på sin vanliga plats. Äfven saknade han sitt nattlinne, som eljest brukade ligga på den fine ungkarlens bäddade säng.

"Jag begriper inte hvad Johanna tänkt på i afton!" mumlade han mellan tänderna, vid det han började kläda af sig, ty han kände sig tung i hufvudet af champagnen han druckit.

Han makade sjelf fram det lilla bordet till sängen, stälde ljusstakarne derpå och lade bredvid dem tvenne små puffertar med konstigt arbetade pipor, hvilka han nyss tagit fram utur öfverrocken. Derefter öppnade han byrån, framdrog några lådor och bläddrade igenom flere penningbundtar, som deruti lågo förvarade. Den som säger, att ingen blick strålar rikare, än den en förälskad flicka kastar på sin älskling, har aldrig skådat in i en girigs öga, när det hvilar på guldet. Levander läste snart igen byrån och lade sig slutligen.

"Gud fördöme den käringen, så hon bäddat åt mig!" ropade han, resande sig till hälften upp i sängen; "jag känner alls inte igen henne i qväll."

Men de små molnpunkterna upplöstes snart i den ljusflod af segerfröjd, som genomströmmade hans hjerna. Han brukade vanligtvis kasta en blick på dagens tidningar, innan han somnade. Förr voro de kanske mera sömngifvande än nu. Han fattade den tidningen som redan på förmiddagen utgjort Svärdfälts förtviflan och läste om just samma artikel, som rörde denne.

"Hur dumt, att jag inte förr kommit att tänka på den der saken, innan jag sammansmidde det här vackra halstret för min noble vän! . . . hur lätt hade det inte varit för mig

att tillägga en liten glödgad ten, angående salig Palm ... men det kan gå för sig i morgon ... Stackars Svärdfält ... du måtte inte ha för rolig natt i natt! ... jag ville inte för mycket godt byta med dig.“

Derefter lade han ifrån sig tidningsbladet, påtände nattlampan, släckte ljuset och insomnade under de ljufvaste föreställningar. Men de ljufva föreställningarne stannade utanför de tillslutna ögonlocken och sluppo ej in i den verld, som öppnades af drömmarnes gäckande féer. Ack, hvad det ofta ligger för en himmelsk vedergällning uti dessa hulda geniers gäckeri! Hur månget slumrande öga, som endast genom tårars dimma skådat dagens sol, har ej i nattens och drömmarnes famn tjusats af de klaraste bilder! hur ofta har ej deremot lyckans och glädjens skötebarn qvidit på sin bädd och svettats ångestsvett vid de föreställningar af aldrig anade lidanden och qval, som drömmens varnande gudom framkallat! Det var en dröm af det senare slaget, som anfäktade Levander.

Han tyckte, att han hade all sin förmögenhet vexlad uti dukater och att dukaterna voro lagda i flere högar, som pyramidaliskt reste sig från golfvet, samt att han sjelf låg makligt utsträckt på sin soffa med ögonen fästade vid de glänsande guldpyramiderna. Bäst han så låg och fröjdade sig åt dessa pyramider, som oupphörligen växte och utvidgade sig, började det droppa från dem, först droppar af guld, men hvilka småningom förvandlades till droppar af blod. Nu begynte pyramiderna draga sig till hvarandra, bildande en menniskogestalt, som närmade sig soffan, hvarpå Levander låg. Ju tydligare anletsdragen blefvo, desto våldsammare kände Levander sitt hjerta krympa tillsammans. Slutligen stod för hans ögon Palms blodiga lik, vinkande honom till sig med ena handen och pekande med den andra på sina blödande sår.

Ofta tycker man sig under sjelfva drömmen hafva ett dunkelt medvetande deraf, att det icke är något annat än en dröm, och, i fall den är elak, arbetar man af alla sina krafter för att blifva vaken. Levander arbetade för att bli vaken och vaknade också med ångestsvetten i pannan.

“Gud ske lof, att det bara var en dröm!“ pustade han, gnuggande sig i ögonen med täcket, för att öfvertyga sig att han var vaken.

Men det var ett underligt uppvaknande, ty fastän Levander, för att göra sig ännu mera förvissad derom att han ej drömde, satte sig upp i sängen och fattade med händerna i den hvita sänggardinen, kunde han likväl ej befria sina ögon från den förfärliga syn, han haft i drömmen. Han såg ännu, att ett ansigte riktade sina vilda ögon på honom och att ett blodrödt hår flammade kring detta ansigte. Allt detta såg han tydligt vid nattlampans dunkla sken. Han kände igen nattlampan och det lilla bordet, hvarpå den stod; han kände igen sängkammarens alla möbler; allt var som det borde vara; — men — men dessa vilda ögon, detta bleka ansigte, dessa blodröda lockar, denna breda gestalt, hvars konturer blefvo allt tydligare, hur ville han förklara sammanhanget dermed?

"Kan jag då aldrig bli vaken en gång?" ropade han och stack ena benet utom sängkanten, för att lemna bädden.

"Ligg stilla, ty ni kommer aldrig ur denna säng!" hördes en röst, som förlamade Levanders ben och pressade nya svettdroppar från hans panna.

"Ros ... Ros!" skrek den yrvakne, skakande tänderna af dödskyla.

"Vi ha gått om hvarandra på aftonqvisten," sade skräckgestalten; "för medan ni gick att söka mig, så gick jag och sökte er, och hur det var, så råkades vi slutligen."

Nu fann Levander ändtligen att han var vaken; men han skulle hafva gifvit bort allt hvad han egde, om han kunnat byta bort denna fasansfulla verklighet mot den fasansfullaste dröm. Hastigt repade han mod, reste sig upp igen och tog raskt efter puffertarne, som han visste sig hafva lagt på nattbordet; men de utsträckta händerna drogos tomma tillbaka, ty endast nattlampan fanns på bordet.

"Johanna! Johanna!" ropade assessorn och sjönk tillbaka ner på kudden.

"Johanna vaknar inte, om man också aflossade edra begge puffertar vid hennes öron," sade Ros med hånlöje, i det han sköt bordet ett stycke bort ifrån sängen; "medan ni var borta, bjöd jag den goda gumman på en kopp thé och jag svarar för att hon sofver till morgon middag ... men hvad är det mot hvad hennes husbonde kommer att sofva!"

"Hjelp! hjelp!" stönade Levander med en af fasa förstelnad tunga.

"Ni svor nyss öfver den stackars gumman för det hon bäddat så illa at er; men ni kommer inte att gräla på henne för det, vill jag lofva ... jag bäddade sängen åt er ... var det inte gentilt, det? ... och sedan kröp jag sjelf under den och lade mig der ... var det inte ödmjukt, det?"

"Hvad är er mening, menniska?" ropade Levander, som småningom återfick sin sans och med denna äfven hoppet om räddning.

"Min mening är den enklaste i verlden," svarade Ros; "min mening är bara att ..."

Meningen fortsattes af den hotande svängningen med en lång knif, som Ros framdragit ur sin barm.

"Tag mina pengar! ... tag allt! ... tag ..."

"Behöfver ni inte be mig om," sade Ros; "en sådan som jag blir inte kammartjenare för inte ... men innan jag bevisar er den sista tjensten, vill jag säga er några ord ... Jag har så långt jag kan minnas tillbaka varit en förhärdad bof ... jag är inte fallen för skryt, det hör ni ... En gång lejdes jag af en ännu större, för att mörda en ädel gråhårsman ... himlen slog fan med blindhet den gången, ty jag misslyckades ... Vet ni hvad den ädle gråhårsmannen gjorde? ... han hade kunnat förvandla mig till korpmat på någon skogsbacke i grannskapet ... men han gjorde det inte ... han ville göra folk af mig, och vet ni, det var nära att han hade lyckats ... jag började lära mig att älska, i stället för att hata ... jag begynte finna, att en redlig vandel inte var att förakta ... jag var glad när jag lade mig om aftonen och glad när jag steg upp om morgonen ... Da drog mig en ond ande från min lycka hit till denna fördömda stad, och jag träffade er på det der spelhuset, ni vet ... Om jag då hade tappat mina pengar till er, så skulle ni lagt vantarne på dem och blundat för den tappande, om ni också hade vetat, att dessa pengar varit stulna ur en kyrka eller röfvade från en skeppsbruten ... men nu tappade ni i stället och ni hämnades på ett uselt sätt ... tig, låt mig tala till slut! ... Vidare begick ni sjelf ett mord på en arm satan, ty en bof är ni, fast ni bor i granna rum och sofver på ejderdun ... ni beskylde mig för detta brott ... men, ser ni, jag har inte begått något mord än, fast det var en tid då jag tyckte att äfven det var en småsak ... ni tyckte jag kunde passa till mördare och ville derför göra mig till det ... verket prisar mästaren ... som ni ville hafva

mig, är jag nu ... jag skall derför göra mitt mästerstycke och det på mästaren sjelf!“

Medan Ros sålunda talade, hade Levander, som derunder återvunnit sin vanliga kallblodighet, sina ögon oupphörligt fästade på väggen midt emot. På denna vägg hängde hans jagtredskap, tvenne bössor och en lång skarpslipad jagtknif. Han visste, att om han väl vore vid denna vägg, skulle han kunna försvara sig, ty han var öfvad i vapens handterande och förenade med en stark, vig kropp mycken oförskräckthet, när det gälde. Men mellan honom och hans vapen stod den förfärlige hämnaren, bevakande alla hans rörelser med en roffågels ögon. Om han hastigt kunde kasta sig ur sängen, fatta röfvaren om benen och kullkasta honom samt, gynnad af denna öfverraskning, uppnå väggen, vore han viss om segern. Så tänkte han. Handlingen följde blixtsnabbt på tanken. Han kastade sig ur sängen ner på golfvet och fick röfvaren om begge benen, så att denne föll framstupa öfver bädden, hvarefter han genast sprang upp, rusade mot väggen och lyckades verkligen nå sin jagtknif, innan den öfverraskade Ros förmådde hindra det. Denne var dock snart på benen igen.

Der stodo de nu emot hvarandra öga mot öga och stål mot stål, begge fullt förlitande på sin skicklighet och sina krafter.

„Se så, din lönmördare, nu skola vi talas vid!“ ropade Levander, ställande sig i posityr och upplifvad af den framgång, som redan i så betydlig mån krönt hans bemödanden.

„Mången al har slingrat sig lika så bra som du, men ändå har jag sett hans tomma skinn hänga på spisjernet,“ svarade Ros, i det han närmade sig sin dödsfiende.

Vid skenet af den flämtande nattlampan började nu i den trånga kammaren en kamp på lif och död. De begge kämparne voro hvarandra betydligt olika så väl till kroppsbildningen som till rustningen. Levander, hvilken nu icke hade mera än linnet på sig, var mycket mager, ehuru musklerna och senorna pa hans armar och ben röjde både spänstighet och styrka. Ros, hvars kropp omslöts af en tjock klädesrock, syntes vara tre gånger så groflemmad som Levander och hade, hvilket redan är bekant, en jättes krafter. De liknade dock hvarandra i hårets färg och i branden, som glödde i begges utspärrade ögon. Deras vapen voro ungefär lika långa, men Levanders damascherade jagtknif

skiftade med hvit och blå glans, då deremot den andres knifblad var rödt af rost och endast dess yttersta spets blank genom nyss verkställd slipning. Utan synnerlig svårighet parerade Levander de första stötarne, som riktades mot hans bröst af röfvarens herkuliska hand, och den senare, som mötte ett kraftigare motstånd än han väntat, drog sig efter några fruktlösa anfall ett steg tillbaka.

"Du är ingen dufunge, du," sade Ros; "men sa mycket bättre . . . jag slagtar hellre höken än dufvan."

Derefter nalkades han Levander ånyo, något varsammare än förut och hållande venstra armen framför sig till sköld. Levander, som funnit att hans motståndare hade mindre skicklighet än styrka, framskred emot honom och, sträckande jagtknifven framför sig som en värja, gjorde han utfall på utfall, enligt fäktkonstens reglor, alltid uppmärksam på sin fiendes rörelser. Ros, som varit soldat, var icke alldeles främmande för vapens handterande. Dock kände han ofta sin venstra arm träffad af den slingrande jagtknifven och snart såg han en blodstråle spruta ner ifrån denna arm mot golfvet, medan motståndaren, ännu osårad, allt häftigare ansatte honom. Tänkande med fasa på möjligheten af att sjelf duka under i denna strid, drog han sig tillbaka mot den andra väggen. Levander, hvars visshet om seger blef allt klarare och klarare, trängde in på honom med allt tätare stötar.

"Ställ dig der mot väggen, din spetsbof," ropade Levander med triumferande stämma; "på hvilket ställe af tapeten vill du att jag skall nita dig fast?"

Dessa ord beledsagades af en mot röfvarens bröst riktad stöt, men hvilken ögonblickligen uppfångades af dennes venstra arm. Stöten var så kraftig, att jagtknifven fastnade mellan underarmens begge ben. Ros, rytande af raseri, knyckte på den genomborrade armen, så att det deruti fastnade stålet, vridet ur motståndarens hand, nedföll mot golfvet, hvarefter Ros, samlande hela sin styrka, utföll, tilldelande Levanders blottade hals ett styng, som afskar dennes venstra pulsåder.

Med ett halfqväfdt rop af smärta och förtviflan nedböjde sig Levander, för att upptaga sitt vapen, men sjönk i detsamma maktlös ned på golfvet och låg der nu i sitt blod, oförmögen till minsta rörelse.

"Hjelp! hjelp! ... jag dör!" våndades den fallne med bleknande kind och stelnande öga.

"Jag sade dig, att dina slingringar inte skulle hjelpa dig," sade Ros, i det han hånskrattande sparkade till sin öfvervunne fiendes kropp.

Derefter, och utan att bry sig om sina egna blessyrer, som för öfrigt ej voro dödliga, skyndade han till byrån, uppläste den och började visitera lådorna deruti.

Då såg den förblödande, men ännu vid full sans varande assessorn, huru hans mördare plockade fram den ena penningbundten efter den andra och stoppade dem i sina fickor; han såg äfven sitt briljanterade guldur och öfriga dyrbara nipper på samma sätt försvinna. En djup suck bröt sig dervid rosslande fram ur hans stannande hjerta.

Ros närmade sig honom och, i det han höll en af penningbund'arne nära hans ögon, sade han gäckande:

"Splitter nya sedlar, min gubbe! ... tack för hvad du samlat at mig ... du blir på sätt och vis min välgörare ... du kunde väl aldrig föreställa dig, att du skulle bli någons välgörare här i tiden."

Levanders ansigte förvred sig och hans blånade läppar framhviskade orden:

"Nå ... nåd ... nåd!"

"Ber du mig om nåd?" hånade Ros, lutande sig öfver honom.

"Gud ... nåd ... Gud!" rörde sig den döendes mun.

Ros bedrog sig. Levander såg ej mera sin mördare. Han såg sin domare — den evige domaren öfver himlar och jord, lefvande och döda.

Trettionde kapitlet.

Omfamningar.

Ljusen, som hela natten brunnit i baron Svärdfälts sängkammare, brunno ännu, fastän februarimorgonens sol tittade in i rummet och belyste med sitt röda sken baro-

nens ansigte, som, hvilande i dennes begge händer, var vändt emot det höga fönstret med dess purpurröda, i tunga veck fallande gardiner.

Dörren öppnades och baronens kamrat vid regementet, ryttmästaren Stålarm, inträdde. Baronen vände långsamt sitt ansigte åt dörren, men återgaf det sedan samma riktning som förut. Stålarm gick tigande fram till sängen, som röjde att ingen denna natt slumrat i dess sköte. Han böjde sig fram deröfver och fattade de begge pistolerna, som hängde på väggen öfver sängen på hvar sin sida om baronens guldklocka. Han öppnade fängpannorna och blåste i piporna. Derefter tog han, med en ryckning på axlarne, ett kruthorn af konstigt arbetadt silfver, som likaledes haft sin plats på samma vägg, och närmade sig nu med dessa saker bordet, framför hvilket baronen satt, samt tog plats nära honom på en stol vid samma bord.

"Svärdfält!" sade han, i det han lade ifrån sig den ena pistolen på bordet och började ladda den andra; "du har stält så illa till åt dig som någon mensklig varelse kan göra ... jag såg redan på din förlofningsdag, att du fiskade i grumligt vatten ... på bröllopsdagen såg jag, att det var fan till fisk du drog opp ... nu gapar vidundret öfver dig och du kan inte räddas ... Svärdfält, du är från denna dag förbjuden att visa dig på hofvet ... se der, nu har jag laddat den ena pistolen."

Stålarm lade derunder pistolen på bordet framför baronen, tog sedan den andra och började ladda den. Svärdfält svarade ej ett enda ord.

"Svärdfält!" fortfor Stålarm; "du var en narr när du glömde, att till egennyttan äfven hör, att försvara ett aktadt namn och att vårda den kårs anseende, till hvilken du hörde ... Du kan ej mera tjena vid regementet ... bryt af din klinga och kasta stumparne deraf i en skrottunna ... sälj sedan din uniform i något klädstånd ... se der, nu har jag laddat den andra pistolen."

Stålarm lade dervid den andra pistolen på bordet. Baronen teg fortfarande och stirrade stinnt framför sig. Stålarm steg upp och gick några hvarf öfver sängkammargolfvet. Slutligen nalkades han ånyo bordet och lade sin ena arm om baronens hals.

"Det fanns en tid," sade han med en ton af rörelse, "då du var ansedd för en god, tjenstvillig kamrat ... du har

gjort mig många tjenster och jag tackar dig derför, fast jag nog, när tid blir, får betala mina skulder till ditt sterbhus, och det är billigt, det, fast det nog kommer att stå hårdt ... men så fattig jag är, Svärdfält, skulle jag, så sannt Gud lefver, vilja vara dig skyldig tio gånger så mycket till, om jag endast kunde utsäga och försvara dessa ord: Svärdfält var ingen skurk, Svärdfält var en bra soldat och kunde icke vara en ereförgäten usling! ... Farväl! ... för sista gången farväl! ... låt mig, innan jag lemnar detta olyckliga hus, blifva öfvertygad derom, att, om du också icke lefvat som en man af ära, du åtminstone dött som en man af mod! ... Gud förlåte dig, beklagansvärde broder!"

Stålarm omfamnade honom länge och innerligt, hvarefter han lemnade sängkammaren. Utkommen i förmaket, stannade han en stund, lyssnande vid den dörr, han nyss tillslutit. Derefter steg han långsamt ut i salen, der han mötte fröken Amanda. Hennes ansigte var marmorhvitt och hennes ögon svullna af tårar. Hon räckte stillatigande handen åt sin broders kamrat och kände umgängesvän.

"Min fröken," sade Stålarm; "det behöfves nu alla edra älskvärda egenskaper och hela den välförtjenta, ända till afguderi drifna hyllning, hvarmed ni omgifves af alla, för att kunna utplåna den svarta fläck, som nu beskuggar ert ädla hus."

I detsamma nåddes begges öron af tvenne tätt på hvarandra följande pistolskott.

"Store Gud! hvad betyder det?" utropade Amanda, darrande af förskräckelse.

"Det betyder," svarade Stålarm med glädje i sitt ansigte och stödjande den maktlösa flickan, "det betyder, att ni inte mera har någon bror ... det betyder äfven, att den svarta fläcken går sitt utplånande till mötes."

Nära invid de å Ladugårdslandet belägna så kallade Tyskbagarbergen fanns på den tiden en liten rödmålad träkoja, som beboddes af en skoflickare med namnet Stark, en tvetydig person, hvilken visserligen var försedd med de till hans yrke hörande verktygen, men som knappast hade så stort upplag af läder, att det skulle kunnat räcka till en skinntuta på ett finger. De personer, som besökte hans hus, tycktes

icke heller vara af det slag, som tager skomakarens arbetsförmåga synnerligt i anspråk. Det lofliga skomakareembetet befarade således icke af honom något farligt intrång och lät honom derför vara i makligt lugn, hvilket skulle hafva varit fullkomligt, derest icke polisen stundtals tagit sig till att störa detsamma, likväl utan att hittills hafva lyckats till fullo förvissa sig om rätta beskaffenheten af det yrke, Stark dref.

Hos denne misstänkte person uppehöllo sig samma morgon tvenne karlar, af hvilka den ene satt vid ett rankigt bord och sysslade med sin venstra arm, lindande deromkring några linneremsor, medan den andre, en gubbe med markerade anletsdrag, satt på motsatt sida af bordet med blickarne på den förre. Midt på golfvet stod värden, en lång medelålders gestalt med skelande ögon, hållande en bränvinsflaska i ena handen och en liten träkopp, full med sockerbitar, i den andra.

"Ska det inte vara en bäsk, gubbar små?" frågade värden.

"Tag hit," svarade gubben och räckte fram handen.

Värden lemnade flaskan åt denne, som genast satte den för munnen och tog några klunkar.

"Nå, än du, Ros?" frågade värden den andre.

"Nej," genmälte denne tvärt.

"Inte? ... ha, så nykter du blifvit ... du kommer inte att lefva länge."

"Det är allt möjligt, det, du," sade Ros; "men jag får nog ända mina bäska droppar, utan att du behöfver bjuda mig derpå ... vill du göra mig en tjenst, Stark?"

"Två, min bror! ... hvem kan neka röda Christian något?"

"Här ser du ett bref," yttrade Ros, i det han framtog ett förségladt bref ur bordslådan; "kan du läsa utanskriften, ditt blindstyre?"

"Om jag kan! ... du frågar, du, så man borde svara dig med knogarne ... har gått i Tyska skoln, din fyrbåk!"

"Så läs då."

"Till hofmarskalken Carl Gustaf Svärdfält från Himmelsta," läste Stark med en stämma, som började med käckhet, men upplöstes i ängslan.

"Ja, du läser ju som en prest," förklarade Ros; "meningen är att du ska taga detta bref och öfverlemna det egenhändigt till sin egare."

"Ska jag egenhändigt öfverlemna det?" frågade Stark: "ska jag marschera ner till den der satans egendomen, som vi besökte midsommarnatten i fjor, utan att ha det allra-

minsta för besväret? ... Om du är road af att bada dig i kärret en gång till, så har jag åtminstone ingen lust att gå med svullen skalle den här kalla årstiden."

"Du behöfver inte gå längre än till Bergstrahlska huset ... hofmarskalken kom till staden i går eftermiddag och bor i detta hus ... du beger dig på ögonblicket dit, och när du väl uträttat ditt ärende, så går du inte förrän du fått svar på brefvet."

"Ska jag vänta på svar också? ... du är riktigt treflig, du."

"Svaret består uti hederliga drickspengar, som jag bedt hofmarskalken ge dig ... det står något i brefvet om det också ... du kan lita på det ... du vet att jag alltid håller hvad jag lofvat."

"Det vet jag nog ... men om ..."

"Bekymra dig inte, du ... det är blott mig han känner, och af den bekantskapen har han haft nog ... Se så, skynda dig nu ... der har du något på förhand som sätter fötter under dig."

Ros räckte dervid en sedel på tre riksdaler åt Stark, hvilken, uppmuntrad deraf, tog brefvet och skyndade ur kojan.

"Nu har jag godt och väl undanstökat den saken med," sade Ros; "jag känner mig nu lättare till mods ... Jag har aldrig förut sett någon menniska dö ... men när jag hörde den der skurken be och såg honom rysa i dödsstunden, då kände jag att det fanns en vedergällningsrätt efter döden och att det andra lifvet inte är att leka med ... Pengarne, blodspengarne, jag tagit ur hans byrå, började röra sig i mina fickor, så tyckte jag ... jag kunde inte behålla dem ... nej, det kunde jag inte."

"Hvar gjorde du af dem?" frågade gubben.

"Jag lade alla de stora sedlarne, det var visst flere tusen riksdaler, i ett paket med utanskrift till öfverståthållaren och en liten lapp inuti, hvarpå jag skrifvit så här: Af en person, som önskar vara okänd, öfverlåtes hela summan till fördelning mellan Stockholms fattiga ... Jag lemnade paketet tidigt på morgonen till en betjent hos öfverståthållaren ... När jag det hade gjort, föll den första stenen från mitt bröst, och när jag nu skickade af det der brefvet, så föll den andra ... Men det är ett helt berg qvar ännu ... fan anamma den assessorn! ... det der hade jag ändå kunnat låta bli!" tillade han, i det han med högra knytnäfven

slog på sin sårade arm, så att blodet sipprade ut genom förbindningen.

Derefter uppsteg han och började, gnolande på en visa, vandra fram och tillbaka på golfvet. Efter en stund stannade han framför den gamle.

"Det går för besatt till här i verlden," sade han; "men något så besatt, som kära far tillstält, har väl ingen före eller efter honom gjort ... först gräfva upp en gardist ur Ladugårdslands kyrkogård, sedan kånka af med honom till Styrmansgatan och föra honom i elden, hvaruti han säkert aldrig såsom lefvande varit ... så bestå honom en begrafning för andra gången och en så lysande begrafning till på köpet ... slutligen sätta ett kors på grafven med kära fars namn på ... Ingen hade på den tiden i hela Stockholm så roligt som jag, för jag var den ende, utom kära far, som visste hur det hängde ihop med allt det der ... Men det besattaste af allt var att komma tillbaka ... hvad tänkte kära far på, som kom tillbaka? ... det var redan hufvudlöst gjordt, och ännu hufvudlösare blir det, när de väl fått tag i er."

Den gamle pekade på en stol, till tecken åt Ros, att han skulle sätta sig derpå bredvid honom, hvarefter han började följande berättelse:

"När jag vid Kräftriket den der aftonen skildes från dig, min kära Christian, och befann mig på väg till Grisslehamn med Stockholm bakom mig, tyckte jag att jag kastat fan öfver bord. Jag kände mig så glad till sinnes, för jag hade vändt ryggen åt alla förargelser, både stora och små. Jag kom öfver till Finland, efter den sväraste färd öfver Ålands haf. Dagen efter framkomsten förlorade jag största delen af de penningar jag tagit med mig. Någon hade stulit dem ifrån mig. Jag fann således, att den lede frestaren icke hade öfvergifvit mig, utan troget följt mig öfver hafsvågor och isstycken. Jag sväfvade omkring några månader, utan att veta hvad jag skulle taga mig före. Då träffade jag en sjökapten, som händelsevis kom att omtala, att han i Calais uti Frankrike träffat en person, hvilken var bosatt i Lyon och kallades Vernon, men som sagt sig vara född i Sverige och egentligen heta Stenfjäll. Jag spetsade öronen och fann, på närmare beskrifning, att det icke kunde vara någon annan, än min äldste köttslige broder, som för många Herrans år se'n begaf sig hemifrån. Sjökaptenen trodde, att denne numera vore en förmögen man, och detta gaf mig

anledning att söka begifva mig till honom, för att taga hans slägtkärlek i anspråk. Med möda hjelpte jag mig fram öfver vintern, hvarunder jag i en tidning från Sverige fick läsa ransakningen med min halfbror, den jag försatt i en vacker knipa. Det gjorde mig ondt om honom. All sjelftagen hämnd kommer efter som arbogaölet. Med första fartyg, som våren derpå lemnade Finland, for jag till Hamburg, der jag insjuknade samt låg länge och väl på ett hospital. När jag sent omsider tillfrisknade och utsläpptes, var det redan långt lidet på sommaren. Det lilla, jag hade med mig till Hamburg, hade strukit åt under min sjukdom. Jag slog mig på tiggeri, och som en svensk, i allt hvad han företager sig, alltid har bättre lycka i annat land än i sitt eget, så seglade jag, ehuru med slappa dukar, förbi hungersdöden. En dag träffade jag i hamnen den finska sjökaptenen, hvilken anländt från franska hamnar. Jag frågade naturligtvis genast efter Vernon. Då fick jag veta att min bror, den hedersmannen, saligen afsomnat. Sjökaptenen visste det bestämdt, ty han sade sig vara mycket bekant med bror min, som alltid hvarje år en längre tid plägade uppehålla sig i Calais. Det hör till min vanliga otur, tänkte jag och gick ifrån sjökaptenen. Det var således inte värdt att tänka på någon resa åt det hållet vidare, i fall jag också haft medel dertill. Inte kunde jag förmoda, att min bror skulle lemna så mycket penningar efter sig, och inte heller visste jag om han varit gift och hade barn, ty det glömde jag att fråga kaptenen om. Så gick jag länge och drog på gatorna i Hamburg tills det led mot slutet af hösten. Då kom jag en vacker dag i slang med några smyghandlare, och som jag inte var alldeles så ovan vid yrket och svenskan var mitt modersmål, så blef jag en välkommen kamrat, emedan bolagets affärer förnämligast gälde södra kusten af Sverige. På detta sätt kom jag öfver till Skåne, der jag qvarlemnades. Det var mitt eget fel, ty jag försof mig en morgonstund, och mina tyska vänner, som inte visste hvar jag uppehöll mig och inte heller hade lust att för min skull komma i krakel med kustbevakningen, hissade segel och lemnade mig åt mitt öde. Nu började jag min promenad mot norden, dit en oförklarlig längtan drog mig, fastän jag alltför väl kände, att mordbrand var ett brott som lagen belägger med lifsstraff. Jultiden kom jag till Stockholm. Jag ville uppenbara mig för min hustru

och mina barn. Jag tänkte begära af dem något understöd till en ny utländsk resa, hvilket jag inte ansåg omöjligt, helst min dotter skulle gifta sig med en ung tjensteman, som hade förmögna föräldrar. En qväll, ty jag aktade mig för att synas om dagarne, gick jag till min hustrus boning, men fann ingen kristen själ hemma. Slutligen fick jag veta, att de rest ut till landet och uppehöllo sig på egendomen Sjöbérg. Jag marscherade dit, men fick veta på Danderyds prestgård, att dotter min samma dag skulle förlofvas med ingen mindre person, än en baron Svärdfält. Det var fan att ro opp sig, tänkte jag och lunkade fram till Sjöbérgs gård. Under den korta vägen fick jag många funderingar i min skalle. Jag hade gjort de mina många ledsamheter och sorger i mina dar. Borde jag väl då förstöra den lycka, som nu så oförmodadt fallit på deras lott? Jag kunde inte förmå mig till det, fast jag skälfde af hunger och köld. Jag smög kring den upplysta boningen länge och väl tills jag tog mitt parti och gick min väg. Jag ämnade mig öfver Edsviken till andra stranden. På isen höll jag på att bli uppäten af vargarne, som visst inte hade fått någon fet stek. Men som jag inte en gång unnade dem så mycket och jag hade hos mig några torrvedsstickor, ty jag tillverkade sådana till försäljning under vägen, så tände jag på dem och lyckades på detta sätt förstöra vargarnes aptit. Jag uppehöll mig sedan i trakten ända till den dagen då min dotter stod brud, boende hos torpare och backstuguhjon, alltsom jag fann lägligt. Mången qväll derunder vandrade jag kring det hus, hvaruti de mina bodde, alltid rädd för att igenkännas af dem. Bröllopsdagen var inne. Jag såg gäster komma och slutligen afresa. Jag hörde att någonting underligt passerat derinne och att bruden fallit i vanmakt. En känsla af medlidande för den stackars Sofi vaknade i mitt bröst och jag kunde inte slita mig från knutarne af byggningen. Det led mot natten. Jag såg att det var ljus i några af rummen, och jag ilade ifrån det ena fönstret till det andra. Men när jag kommit till det sista, stannade jag länge framför detsamma, ty jag fann på tillrustningen innanför, att det var sjelfva brudkammaren. Då såg jag en underlig syn. Jag såg bruden och brudgummen tvista med hvarandra samt bruden slutligen slita sig ur brudgummens armar och springa till fönstret, utanför hvilket jag stod med ansigtet tätt intill rutan. De måtte ha sett mig, ty jag hörde min dotter skrika till och såg baronen

stirra pa mig. Jag flydde det fortaste jag kunde. Dagen derefter fick jag höra, att min dotter förlorat förståndet och att jämmer och elände herrskade på gården. Det klack i mitt hjerta och jag kände det för första gången i mitt lif blöda. Olyckan följde mig som ett syndastraff, och min blotta närvaro, om också obekant för andra, var tillräcklig att förstöra andras lycka och frid. Skakad och oförmögen att fatta något bestämdt beslut, vandrade jag tillbaka till Stockholm och tog in på ett bondqvarter, der jag höll mig gömd två dagar och två nätter. I går, när det mörknat, begaf jag mig till Ladugårdslandet och gick till det hus, som min hustru bebott. Dörren var läst och luckorna tillskrufvade. Jag såg inte till någon, men min olyckliga dotters bleka ansigte hade jag för mina ögon hvart jag gick. Jag erinrade mig då det intryck hon gjorde på mig, när jag i fjor, aftonen före min resa från Stockholm, såg henne genom fönstret sitta vid eldbrasan med min hustru och mina söner. Jag ämnade återvända till mitt aflägsna nattqvarter och tog vägen öfver Ladugårdslands kyrkogård, den jag en gång förut strax efter min återkomst besökt. Jag stannade framför det kors man upprest på min förmenta graf. Denna gången kunde jag inte le; nej, jag önskade, att detta kors inte varit en lögn och att denna graf inte varit någon annans än min egen. Jag träffade dig. Af dig fick jag veta allt, min broders efterlemnade millioner och baron Svärdfälts skurkstreck mot min dotter och mina öfriga anhöriga. Utan att ens tänka på följderna, skyndade jag till det friherrliga huset.“

“Kära far blef mycket välkommen, kan jag väl tro?“ frågade Ros.

“Jag råkade hela familjen,“ svarade den gamle; “jag presenterade mig för min måg ... hans näsa blef lång som snabeln på en elefant ... men,“ tillade han rysande, “jag uthärdade inte länge åsynen af de mina ... hvarje ord från det vansinniga barnets läppar gnagde som en borr i mitt hjerta ... jag flydde, och ingen tycktes hafva mod att qvarhålla mig ... Jag flydde hit till detta ställe, der vi stämt möte med hvarann.“

Den gamle tystnade, och äfven Ros teg. Begge gjorde länge ingen min af att bryta tystnaden. De tänkte båda för sig sjelfva, och tankar, rika på sorg eller glädje, äro merendels fattiga på ord.

“Jag blef då oerhördt rik, endast för att bli oerhördt olycklig!“ mumlade slutligen den gamle halfhögt för sig sjelf.

“Låt oss fly tillsammans... vi passa för hvarandra!“ ropade Ros.

“Fly?... hvart?“

“Lika godt, endast bort härifrån... Hvartill gagnar det röda guld, när det kostar en det rödaste blod? Försvinn ånyo, och de skola snart tro derhemma, att det blott var er vålnad de sett.“

“Och låta baronen behålla hela det stora arfvet?“

“Men kära far får behålla sin hals... kära far tappar inte på bytet, minsann.“

“Jag har aldrig älskat de mina,“ sade gubben; “på de senare tio åren har jag lefvat skild från dem, och Gud vet hur de kunnat draga sig fram... jag har söner som kunna utgöra en fars stolthet, en hustru mild som ett lamm och en dotter som... förbannelse öfver den bofven, som gjort hennes olycka!... Men hvem ropar jag förbannelse öfver?... hvem har egentligen gjort hennes olycka?... hvem, om inte jag?... ve mig!... jag har nedkallat förbannelsen öfver mitt eget hufvud!“

Ros fattade med en åtbörd af deltagande den gamles hand. Denne såg på Ros med en blick, som röjde den grad af själsspänning, som endast är tänkbar hos den, hvilken sent uppvaknat efter en lång natt af brott och förhärdelse och slutligen i en enda blick uppfattat hela den fasansfulla vid denaf ett sålunda tillbragt lif.

“Äfven dig, dig har jag fört till förderfvets brant!“ ropade gubben under ökade själsqval.

“Måntro det?“ svarade Ros, med ett uttryck af bitterhet; “jag trodde tills dato, att det var min egen förtjenst.“

“Ja, det är jag som doppat din hand i blod, olycklige!“

“Så för fan i våld! Skulle jag kanske vara oskyldig sjelf?“

“Äfven du skulle förbanna mig, om du visste hvem jag vore!“

“Vet jag då inte, hvem kära far är?“ frågade Ros, dragande på munnen.

“Nej, du vet det inte.“

“Det var besynnerligt!... hvem är ni då?“ sporde Ros, något förbluffad.

“Kommer du ännu ihåg din mor?“ frågade gubben med matt stämma.

"Nämn henne inte!" ropade Ros, i det han sprang upp från stolen, "hon skulle vända sig i sin graf, om våra läppar uttalade hennes namn."

"Jag måste nämna henne, på det olycksmåttet en gång måtte bli fullt ... Din mor var din välgörares trolofvade ... nuvarande hofmarskalken baron Svärdfälts brud."

Ros lutade sitt öra tätt intill gubbens läppar, liksom fruktade han att förlora det minsta ord af hvad denne vidare skulle säga.

"Medan din välgörare var på utrikes resor, förförde jag hans brud, som trodde honom vara död ... frukten af detta brott är du ... fadersnamnet, som du så många gånger på gyckel tilldelat mig, är en sanning ... Olycklige, du är son till en ännu olyckligare far!"

Ros hade nedsjunkit på stolen med händerna för sina ögon, liksom blygdes den ene förbrytaren öfver att hafva upptäckt en blodsfrände i den andre.

"Jag ville hämnas på din moder för det förakt hon visade mig efteråt," fortfor den gamle; "min hämnd var djefvulsk ... Då jag vände barnets hjerta från dygden, måste jag träffa hjertat i modrens bröst!"

Ros reste sig ånyo från stolen och stälde sig midt emot den gamle. Han lade sina båda händer på dennes skuldror och stirrade honom stinnt i ögonen, sägande:

"Ni sådde i tacksam jord, hedersgubbe! ... jaså, jag var då blott en slagtarknif i en annans hand, enkom smidd och hvässad, för att utgjuta det snöhvita lammets hjertblod? ... tvi tusan! ... ni är den största satan jag någonsin hört talas om, så far min ni än är ... Om jag strypte er der ni nu sitter, måntro det skulle föras mig till last på den yttersta dagen?"

"Knäpp du till, min gosse!" svarade gubben lugnt; "lif för lif ... far för moder!"

"Far för moder, sade ni?" utropade sonen; "hu, sådan försoning det skulle bli!"

Derunder skakade han gubben våldsamt och släppte honom sedan. Hans ansigte hade blifvit askgrått och en blodhinna spände sig öfver hvitögat.

I detsamma hördes utifrån röster och fotsteg af menniskor. Ros sprang till fönstret och lade örat emot den af tumtjock is betäckta fönsterrutan.

"Här skulle han ju vara," hördes en röst utanför fönstret; "Solbergskan sade att ..."

"Tyst!" hördes en annan.

"Polisen! polisen!" ropade han; "fan söker mig, ty fans mor har förrådt mig!"

"Så är då allt förbi," sade gubben, uppresande sig; "må de komma!... jag undflyr dem icke!"

Ros skyndade till dörren och sköt regeln före. Derpå följde hårda slag på dörren utifrån jemte tillsägelser att öppna samt befallningar att slå in densamma.

"Christian! Christian!" ropade gubben, utsträckande sina armar emot Ros, som kastade vilda blickar omkring sig; "allt är förbi!... den eviga skilsmessans stund är inne... låt mig sluta dig för första och sista gången till mitt bröst... kom! kom, medan den första och sista tåren bränner mitt öga!... kom!... jag var din onde ande... men jag är ändå din far!"

Det låg något i denna stämma som darrade ömhet och skälfde bön. Ros kastade sig i gubbens armar.

"Moder! moder!" ropade han; "bed! bed!... sonen omfamnar sin far!... mördaren trycker mordbrännaren till sitt hjerta!"

Spillrorna af den inslagna dörren flögo kring rummet, som snart fyldes af polisbetjenter och stadssoldater, hvilka med förvåning åskådade omfamningen midt på golfvet.

Ros greps utan ringaste motstånd och utan att yttra ett enda ord. Gevaldigern, som anförde vakten, närmade sig gubben och betraktade noga hans ansigte.

"Ni ser rätt," sade den gamle; "ni kom för att finna en... ni får två i stället och ändå icke en för mycket... jag är fältkommissarien Stenfjäll, mordbrännaren!"

De begge förbrytarne syntes till den grad slagna och fängslade af själens boja, att vakten icke ens tänkte på att begagna de bojor af jern, den förde med sig.

Polistruppen aflägsnade sig med sitt byte och lemnade snart Tyskbagarbergen långt bakom sig. De begge fångarne gingo bredvid hvarandra, stillatigande och med blickarne stirrande mot marken. Det var klockan tio på förmiddagen, så att mycket folk redan var i rörelse på de gator och torg, förbrytarne, omgifna af sin eskort, passerade. Eskortens ovanliga talrikhet, i förhållande till dem som medfördes, väckte uppmärksamhet, i följd hvaraf och sedan det blifvit bekant, att den ene af de gripne var den för död dittills ansedde fältkommissarien Stenfjäll, en stor folkmassa snart

hade bildats, som åtföljde och på alla sidor omgaf eskorten. Denna hade nu hunnit till Gustaf Adolfs torg och närmade sig Nya bron.

När Ros satte ena foten på vestra trottoiren, kom han händelsevis att slå upp sina ögon. Ögonblickligen förvandlade sig hans ansigte, så att detta, ifrån att vara likblekt, nu flammade som en eldkula. Hans ögon hade upptäckt madam Solberg, som stod på samma trottoir och med ryggen mot barrièren mönstrade de fångne med hånande blickar.

Hastigare än vi hinna beskrifva det, slog Ros omkull de soldater som omgåfvo honom, och flög emot madam Solberg, kring hvars lif han slog sina väldiga armar, hvarefter han, sålunda omfamnande denna qvinna och utan att någon hann hindra det, kastade sig öfver barrièren och störtade med henne ner i den brusande strömmen. Ett anskri från folkmassan hördes, och allas blickar följde nu de vilda strömhvirflarnes strid om det dubbla bytet, som snart försvann under ena brohvalfvet. Den sorlande folkmassan hastade öfver till den motsatta trottoiren och såg, hurusom dödsparet, ännu sammanknutet, nedfördes af strömmen, stundom flytande på ytan och stundom neddraget derunder, tills det slutligen helt och hållet försvann mellan de segrande strömfårorna, hvilka återtogo sitt vanliga lopp, döljande för nyfikna ögon dödskampen som kämpades i djupet.

På den vestra trottoiren qvarstod ännu den gamle, omgifven af sin bevakning; men på den östra stod bland det larmande folket en illa klädd yngling. Det var hamnbusen Olof. En djup suck banade sig väg ur gubbens bröst och en klar tår perlade fram ur ynglingens öga

Sucken sade: "detta har jag gjort!"

Tåren sade: "detta kunde jag icke förhindra!"

I ett praktfullt möbleradt kabinett en trappa upp i Bergstrahlska huset, hvaruti jemväl på den tiden rum funnos för resande att hyra, satt, middagstiden samma dag, på soffan en gammal man med silfverlockar på sitt hufvud och nordstjernekraschanen på sitt bröst. På hvardera sidan om honom befunno sig tvenne svartklädda flickor, lutande sina bleka men bildsköna ansigten mot den gamles skuldror, under det han, omfattande deras smala lif, tryckte dem till sig med en faders ömhet i de ädla vördnadsbjudande anletsdragen.

En betjent inträdde, anmälande häradshöfdingen Anker och kandidaten Stenfjäll. Den vördnadsvärde gamle lösgjorde sig ur de fyra liljehvita armar, af hvilka han varit omsluten, och gick ut i en stor sal de ankomne till mötes. De tvenne unge männens ansigten beherrskades af den nedslagenhet och det lidande, hvartill de senaste tilldragelserna ytterligare gifvit anledning. Den silfverlockige tryckte deras händer under ett trösterikt leende. Denna dag tycktes det vara ålderdomen förbehållet, att stödja och trösta ungdomen.

"Jag kommer ifrån rådhushäktet," sade kandidaten; "jag har talt med min olycklige far."

"Huru försonar han sig med sitt öde?" frågade gubben.

"Han begråter sina förvillelser och brott," svarade kandidaten; "med rörelse nämnde han min mors namn ... han talade om oss alla under ånger och böner om förlåtelse ... han sade sig längta efter det straff, som skulle försona honom med menskligheten, samhället och Gud."

"Låtom oss tacka den Evige, som öppnat hans hjerta för ångerns heliga känsla!" yttrade den gamle mannen; "våra gemensamma olyckor skola förmildras genom vissheten derom ... Hur mår er syster?"

"Jag kommer ifrån henne," underrättade Anker; "fadrens uppträdande framkallade en kris ... hon börjar tala med mera redighet än förut, men i den mån själen återvänder till klarare begrepp, tycker jag att hennes kroppskrafter aftaga ... Måtte hon icke duka under för det slag, som från lagens sida skall drabba hennes fader!"

"Vet hon af sin mans rysliga död?"

"Ja, jag sade henne allt ... läkaren tillrådde mig det."

"Hvad verkan åstadkom denna underrättelse?"

"Hon yttrade: jag har aldrig haft någon make och har derför aldrig kunnat förlora någon."

Efter en stunds ömsesidig tystnad vände sig den gamle mannen ånyo till kandidaten.

"Har man ännu fått rätt på de drunknades lik?"

"Nej, men man håller nu som bäst på att dragga efter dem ... Herr hofmarskalk, hvad jag i fjor midsommar misstänkte, vet jag nu för säkert ... min olycklige far talade om sin olycklige son."

"Se här ett bref, mina olyckliga vänner, som jag för en timme sedan bekom ... det är skrifvet af Ros ... efter genomläsandet deraf skall man äfven tacka himlen, som icke

låtit denne syndare helt och hållet dö i sin synd... det mörker, som betäckte den olyckliges själ, var åtminstone några dagar före döden genombrutet af renare strålar.“

Kandidaten tog brefvet och läste det; dess innehåll var följande:

“Herr baron!

Med en hand, som ännu dryper af en mördad varelses blod, skrifver jag dessa rader — hur det skall sluta för mig, vet jag inte, men nu gör det mig detsamma — jag måste likväl säga herr baron, att jag icke for till Stockholm för att stjäla och mörda — fan missunnade mig herr barons tillgifvenhet och narrade mig hit. — Assessor Levander igenkände och förrådde mig — jag kom ånyo i kurran — baron Rudolf Svärdfält hjelpte mig derur, för att få mig till att röfva ifrån den der karlen en hop reverser, som baronen gifvit ut till honem — jag hade en gås oplockad med honom för det han angaf mig — jag fick en ny gås oplockad för det han beskylde mig för att ha mördat Palmen, fast han sjelf hade gjort det — i natt plockade jag begge gässen, men jag mår nu inte bättre för det — blod följde med fjädrarne och dunet och faller nu kanntals öfver mitt eget samvete — att jag har ett samvete derför har jag att tacka er, herr baron — i alla fall är det bättre att ha, än vara utan det, om det också ligger som ett smältande blystycke i bröstet och bränner hål i lefver och lungor — roligt vore det att kunna plåstra ihop de många såren igen — Herre Gud, om det bara inte vore för sent — mod har jag aldrig saknat, herr baron, men att hädanefter visa mig för herr barons ansigte är jag lika rädd för, som fan är rädd för att visa sig för Gud Fader — derför makar jag mig af från Stockholm — jag vill vända näsan mot något annat land, der ingen känner mig — jag är stark som fyra — jag skall arbeta som åtta och ändå inte ta mer än vanlig dagspenning — jag skall arbeta så jag blir trött som en utkörd oxe, när det lider till qvällen — en utkörd oxe plågas inte af några rysliga drömmar — lättjan är fans sängkammare, det har jag nu kommit underfund med — det behöfs hammarslag, för att en sådan hjerna som min skall komma till förnuft — ett ord till afsked vill jag ge och det kanhända så godt som två — akta sig för sin brorson baron Rudolf — jag känner den karlen — han är en af dem som jag inte skulle

skämmas inför — det var han som lejde mig att mörda er, för att jag skulle komma åt ett testamente, som ni gjort för ett annat brorsbarn och som inte fallit honom på läppen — det är en söt pojke — han har redan fått betaldt för gammal ost och det missunnar jag honom inte, men nog har han så mycket qvar af ostkanten, att han kan sätta det i struppröret på en hederlig man, för att få honom likblå i ansigtet — akta sig för den besten — det är visst sannt att jag brutit mitt löfte till honom — men när jag som en stackare höll mitt löfte till er, så tycker jag det inte lönar mödan att hålla på de öfriga — något vidare har jag inte att säga, men försmå inte mördarens tacksamhet för det goda ni menat och gjort för honom — jag läste i min barndom om att vår frälsare inte föraktade röfvarens ord på korset — jag sitter nog fastnaglad på mitt kors jag också och inte är det rosor heller som sitta i mina händer och fötter, men Gud vet om någon skall svara mig hvad frälsaren svarade den andra — Gud välsigne er, gamle, ädle herre — tänk gerna med ovilja, men icke med fördömelse, på den stackarn

Christian Ros

P. S. Var hederlig och ge karlen, som framlemnar detta bref, några hackor till drickspengar, för jag har lofvat honom det — förlåt de illa skrifna raderna. — Gifve Gud, att jag inte gjort något sämre i mina dar!“

Kandidaten hade uppläst brefvet under mycken rörelse, som lika innerligt delades af de båda andra

“Den vilseförde fick inte tillfälle att pröfva styrkan af sin fattade föresats,“ sade baronen; “men det ligger något djupt rörande i hans okonstlade bekännelse och uppriktiga anger ... Det himmelska fröet var då icke helt och hållet förqväfdt i hans bröst! ... Gud vare den arme syndarens själ nådig!“

“Han är således Levanders mördare,“ sade Anker; “man har funnit i den mördades gömmor flere bref, dels skrifna af mig till Sofi och af hennes bröder till deras mor, dels ock af baron Rudolf Svärdfält till Levander, hvaraf man finner bekräftelse derpå, att de spelat under samma täcke ... de hafva dyrt fått plikta för sina låga stämplingar ... viggarne, de samlat öfver andras hufvuden, hafva äfven drabbat deras egna ... Deras straff må vara deras försoning på denna sidan

grafven ... Måtte Gud hafva miskund med deras skuldbelastade själar!"

"Stigen in, mina herrar!" bad hofmarskalken, i det han gick förut och öppnade dörren till det inre rummet.

Häradshöfdingen och kandidaten följde honom. Inkomne, möttes de af de tvenne svartklädda flickorna, som, under ett svårmodigt leende, räckte de unga männen sina händer till helsning.

"Mina barn!" sade hofmarskalken, i det han lade sina händer på flickornas hufvuden; "I tillhören mig båda, liksom blommorna ännu tillhöra det gamla mot jorden lutande trädet ... I skolen följa mig till mitt sköna Himmelsta, och der skall er ömhet förljufva gubbens sista stunder ... Stockholm skall förblifva för oss tre en främmande jord, der vi begrafvit alla våra sorger, och minnena deraf, som vi medföra derifrån, skola vara för oss de skuggor, som endast äro till för att framställa de få ljuspartierna i vår familjetafla i desto klarare och skönare dager ... Amanda! jaga tåren ur ditt oskyldiga öga, att din blick, strålande som förr, må kunna sprida lif och glädje i den gamle onkelns natt! ... Rosalie, du mitt stackars lidande barn, du, öfver hvars rena själ den gamles ovärdiga misstanke en gång vågade sänka de mörkaste vingar, du skall blomma vid min Amandas sida och finna ersättning för det förflutna i den faderskärlek, den ångerfulle morbrodrens hjerta vill egna dig ... Ingen manlig telning bär mitt namn till kommande tider, och mitt friherrliga vapen skall snart krossas mot den siste Svärdfälts bår; men på min graf skolen I båda blomstra, ett skönare monument än hvad konstnären och marmorn kunna åstadkomma, medan den välmenande gamles ande från ett bättre land nedkallar himlens välsignelse öfver sina tvenne brorsbarn ... sitt lifs tvenne, enda hugsvalande rosor."

Den gamle friherrn slöt sina brorsdöttrar till sitt hjerta. Det var en herrlig omfamning. Under det glansen af englars skönhet omstrålade de tvenne ungdomliga väsen, som lutade sig mot den ädle gubbens bröst, lyste Guds majestät i dennes ögon. Det är i sådana ögonblick den bleka ålderdomen är skönare än den skönaste ungdom.

Trettioförsta kapitlet.

Lugn efter stormen.

Det var en af de första dagarne i derpå följande Maj. Våren hade kommit ovanligt tidigt. Snön var försvunnen från Stockholms gator, och träden i dess trädgårdar och på dess promenadplatser buro knoppar, utlofvande tidig mognad och utsprickning. Solen, hvilken redan lockat fram de späda grässtråna, var så varm och glödande, att man nästan trodde sig framflyttad till midten af Juni. Med ett ord, för första gången på många år gjorde Maj skäl för tillnamnet: blomstermånaden.

Klockan var öfver fem på eftermiddagen Mycket folk, synnerligen af de lägre klasserna, skockade sig omkring ett nyligen uppfördt träskjul på Brunkebergs torg, hvilket på den tiden icke hade på långt när det fördelaktiga utseende som nu. De stora vackra hus, som nu pryda detsamma, funnos icke då, utan omgafs det till största delen af höga rödmålade plank.

Ofvanom porten till ifrågavarande träskjul hängde en stor tafla, föreställande ett lejon och en tiger, som gapade emot hvarandra. Nederst på taflan stod i stora förgylda bokstäfver namnet: "Charles Bredonnier, djurtämjare från Paris".

Representationen var ännu ej början, ty man väntade på att klockan skulle bli half sex, då porten till menageriet skulle öppnas, och man lyssnade med otålighet till vilddjurens hemska läten inifrån skjulet.

Bland dem, som ifrigast trängde in på den bräckliga träväggen, var Olof Solberg i sin vanliga tiggardrägt. Dock höll han sig ej vid porten, såsom de öfriga, utan vid en af de andra väggarne, hvarpå fanns en lucka, den han ofta vidrörde med sina knogar. Slutligen öppnades luckan på glänt af någon inifrån och en späd darrande gossröst frågade:

"Är det du, Olle?"

"Ja, Rudde lilla, det är jag," svarade Olof, i det han stack hufvudet in genom öppningen.

"Om han får se dig, så blir jag olycklig," hviskade gossen.

"Jag har sagt honom, att om han gör dig något för när, så tänder jag eld på hela rucklet," sade Olof; "hvad ska du göra för konster i dag?"

"Jag ska krypa in i lejonets bur och stoppa armen i dess gap."

"Är du inte rädd för det, stackars gosse?"

"Lejonet och tigern ä' mycket beskedligare emot mig än han... Men i dag är jag rädd för lejonet, för herrn har slagit och stuckit det med knifvar, så det inte vill lyda alls."

"Du får inte gå till lejonet, hör du det?"

"Då slår han mig."

"Har han slagit dig något i dag?"

"Sedan du i går kände igen mig och ville springa bort med mig, så har han varit så rysligt elak emot mig... jag har varit innestängd hela dagen och jag får aldrig gå ut, om inte han är med.

"Hvar fick han tag i dig nånstans?"

"Moster hade skickat mig långt bort på landet och jag slet så ondt der... då for han förbi med sina djur och fick se mig, för jag hjulade och gick på händerna när han kom ...och så gaf han mig namnam, och så vackra kläder fick jag... och jag följde med, jag, för jag tyckte det var så roligt i början... men sen så..."

"Rudde lilla," hviskade Olof; "kan du krypa igenom det här hålet, så skynda dig."

"Jag törs inte."

"Skynda dig, för bara du kommer ut, så springa vi bort så han inte får tag i oss... och se'n ska det inte gå någon nöd på dig, för jag känner så många beskedliga herrar och fruntimmer, som vill ta emot dig och ge dig mycket bättre mat och mycket vackrare kläder, så du ska bli som ett herrskapsbarn."

"Men moster..."

"Moster är död, Rudde lilla."

"Stackars moster, som skulle dö!"

"Nu slipper du stryk af henne... skynda dig... jag ska hjelpa dig ut, jag."

Olof slog upp luckan helt och hållet samt fattade tag i Rudolf, för att hjelpa honom, då denne i detsamma skrikande drog sig tillbaka och lemnade rum för ett svartskäggigt ansigte.

"Vara der igen, karnalje! ... slå ihjäl dig, om jag få ag i dig!" ropade svartskägget.

"Jag känner nog hvem ni är, jag," svarade Olof, gulblek i ansigtet af harm; "ni vill kanske göra med den der lilla gossen som ni gjorde med den större i vintras ... grina ni bäst ni orkar, men om ni inte släpper lös gossen, så anger jag er för polisen ... jag kan gå ed på, jag, att ni är densamme som ville dränka herr Johan i vintras .. derför om ni inte strax ..."

Svartskägget skrattade högt, drog sig tillbaka och slog igen luckan efter sig. Olof dunkade på luckan och sparkade på väggen det mesta han förmådde. Hastigt vände han sig om, ty någon ryckte honom i jackan. Hans vrede förbyttes i leende vid åsynen af Johan Stenfjälls milda ansigte.

"Hvar har du varit hela långa tiden?" ropade Johan; "vi ha sökt dig öfverallt."

"Jag har sökt efter lilla Rudde, jag, och nu har jag fått rätt på honom," svarade Olof; "han är derinne och slipper inte ut ... men vänta bara ... jag ska nog ha honom, jag."

Han började ånyo dunka och sparka på väggen, men knuffades derifrån af en polisbetjent, som blifvit varse hamnbusens ofog på väggen. Johan begagnade detta ögonblick, tog Olof vid handen och drog honom med sig ur trängseln.

"Nu ska du följa mig hem till mamma och syskonen ... de ha frågat efter dig flere gånger."

"Tack, men jag måste ha gossen med mig ... han har ingen annan vän i hela verlden än mig."

"Jag ska be mamma och bröderna, så slipper han nog ut ... hvarken du eller han behöfva gå omkring och tigga mera ... kom nu bara ... hvad de ska bli glada derhemma!"

Olof stannade och tycktes fundera på saken.

"Det var allt bra för herr Johan och hans slägt med, att hans pappa dog," sade Olof; "Herre Gud, hvad det ändå var väl!"

Johan teg och vände bort sitt rodnande ansigte.

"Jag fick veta det af häradshöfdingen i middags," fortfor Olof; "för jag var hos honom och han blef så glad när han fick se mig ... han lofvade komma hit, för att hjelpa ut lilla Rudde ... Men innan han kommer, så ... aha, nu öppnas porten och folket går in ... jag ska in, jag med, om jag också ska stångas som en tjur."

Efter dessa ord störtade Olof in bland folket och lyckades få sig en biljett till representationen. Rummet inuti skjulet var medelst en afplankning deladt i tvenne lika stora hälfter, af hvilka den yttre var fyld af åskådare. Den andra hälften utgjorde sjelfva scenen, hvarpå tvenne ofantliga jernburar, inhysande lejonet och tigern, voro placerade. Midt emellan burarne stod den fantastiskt utstyrde djurtämjaren monsieur Bredonnier från Paris, såsom den förre betjenten Frontin numera kallade sig. Han hade, sedan han i Januari månad lemnat baron Svärdfälts tjenst, för att begifva sig ur landet, i Skåne påträffat en landsman, som fört lejonet och tigern med sig, ämnande sig med dem till Stockholm, för att visa och förtjena penningar på dem. Till honom hade Frontin sällat sig och under dennes ledning förvärfvat sig någon kännedom om vilddjurens skötande. Under uppresan afled läraren, och lärjungen, som utan vidare ceremonier gjort sig till arftagare både af den dödes namn och qvarlåtenskap, fortsatte resan till Stockholm.

Vid djurtämjarens sida stod en liten gosse i hvita byxor och röd sidenjacka. Olof höjde sig på tåspetsarne och nickade åt gossen, men denne, rädd och darrande, hade ögonen fästade på sin husbonde. På ett tecken af denne började nu gossen, öppnande på detta sätt representationen, roa publiken med hvarjehanda putslustiga språng och gymnastiska rörelser. Den lilla gossen var mycket snäll och vig, så att han flere gånger belönades med de starkaste bifallsyttringar. Men Olof förmådde hvarken ropa: bravo! eller klappa händerna, ty det skar honom så djupt i hjertat, när han såg sin älskling göra så der underliga hopp. När djurtämjaren, efter denna introduktion till hufvudspektaklet, närmade sig lejonets bur och gaf ett tecken åt gossen att följa sig, då kände Olof sitt hjerta klappa så våldsamt, att han tyckte, att den sköra tiggarjackan, han hade på sig, började brista i alla sömmar.

Den lilla gossen skälfde som ett asplöf och, oaktadt sin nyss adagalagda rörlighet och vighet, tycktes han nu helt och hållet sakna förmåga att flytta sig från den plats han innehade. Detta var dock mindre att undra på, ty lejonet hade rest upp sig i sin bur och vände sig från den ena galleryäggen till den andra, med utspärrad mahn, sträckt svans och gnistrande ögon, fattande stundtals med ena ramen i jernstängerna och skakande dem under det vildaste rytande.

Djurtämjaren gaf tecken på tecken till sin elev, men förgäfves. Publiken, som, enligt affischen, väntade sig att få se monsieur Bredonniers unga förhoppningsfulla elev inträda i lejonets bur och der sticka sin arm in i dess gap samt icke var hugad att frånträda någon af sina pretentioner, började medelst stampningar gifva sin otålighet tillkänna. Djurtämjaren bet ihop tänderna af raseri och närmade sig gossen med hotfull uppsyn.

“Gå inte till buren! akta dig för lejonet, Rudde lilla!“ ropade Olof med en röst, hvaråt hans ångest gaf fördubblad styrka.

“Visst fan ska han in i buren,“ hojtade en annan mera opartisk åskådare.

“Nå, hur går det? ... hvad är det för spektakel?“ tillade en tredje.“

“Akta dig för lejonet, akta dig för lejonet!“ skrek Olof, öfverröstande de andra.

Stampningar och svordomar dånade om hvarandra. Den lilla eleven, vidrörd af sin oblidkelige lärares arm, uppgaf ett gällt skrik och sprang ifrån honom med den djupaste fasa på sitt ansigte.

“Det stackars barnet!“ ömkade en äldre qvinna bland de åskådande; “stick in armen sjelf, herr långbyx, så får han se hur godt det smakar.“

“Ja, det kan han göra sjelf,“ tillade Olof; “hör han det? ... det kan han göra sjelf ... det är synd om gossen ... det är ju bara barnet ... en så'n kruka, den der herrn, som inte törs gå till lejonet sjelf, utan vill köra fram den stackars gossen ... stå på dig, Rudde lilla!“

“Jaha,“ instämde flere; “maka sig in sjelf ... in med handen i gapet bara!“

Djurtämjaren sprang fatt gossen, grep honom och ville med våld släpa honom till buren. Då passade Olof på och kastade i ansigtet på djurtämjaren en grabbnäfve sand, som han upptagit från marken. Denne släppte dervid gossen och tog svärjande med händerna åt sina ögon. Gossen, begagnande sig af denna öfverraskning, hoppade öfver afplankningen och emottogs under gälla bifallsrop af Olof.

Tumultet tilltog och den första sandportionen åtföljdes snart af flere. Det kan möjligtvis gå an för en konstnär att få apelsiner i ansigtet, såsom bruket är utomlands; men att få sina ögon inmurade af sandkorn, icke alltid så fint

sållade, att icke då och då en liten sten kan smyga sig fram till målet, det är starkare, än hvad till och med en djurtämjare kan härda ut med. Denne insåg, att han hade att välja mellan vilddjurets tänder och publikens näfvar. Förmodligen fann han de senare vara af vådligare art än de förra, ty han närmade sig, ehuru långsamt, det rytande lejonet med den ödmjukaste min, liksom ville han hos vilddjuret söka skydd mot menniskan.

"Bra! bra!" ropade publiken och afvaktade derefter under den djupaste tystnad representationens utlofvade storverk.

Mumlande några otydliga ord, liknande besvärjelseformler, gjorde monsieur Bredonnier åtskilliga tecken åt lejonet, hvilkas betydelse detta måtte hafva förstått, ty det lade sig framstupa med nosen emot gallret, synbart lydigt som en hund.

Knappast ett andetag en gång hördes från den väntande publiken, men allas blickar mätte det allt mer minskade afståndet mellan djurtämjarens hand och lejonets hufvud. Den förre drog nu en handske af sämskskinn på sin högra hand och stack slutligen in den genom gallret samt började smeka skogarnes konung, hvilken fortfarande låg stilla, med ögonen fästade på djurtämjarens alla rörelser.

En stark salva af handklappningar belönade detta prof på menniskans herravälde öfver djuren, problematiskt efter syndafallet.

Den befriade eleven var den ende, som med ängsliga blickar följde det sceniska uppträdet.

"Lejonet viftar inte på svansen," hviskade han till Olof.

Uppmuntrad af det stormande bifallet, föll nu monsieur Bredonnier på sitt ena knä tätt invid buren och närmade småningom sin högra hand till lejonets mun samt trädde slutligen in den ända till handlofven i det halföppnade gapet, under det han tog af sig den plymagerade sammetstocken med den venstra och, svängande densamma öfver sitt hufvud, komplimenterade på detta sätt den respektive publiken.

Gossen i sidenjackan gömde sitt bleknande ansigte vid Olofs bröst, men publiken stampade och skrek af förtjusning.

Då öfverröstades bifallsropen af ett anskri af smärta och fasa, och man såg djurtämjaren kasta sig baklänges ifrån buren ner på marken, upplyftande en arm, som, i stället

för en handskbeklädd hand, nu visade åskådarne en blödande stump. Denna blodiga syn förlamade på en gång de nyss så lifliga tungorna och fötterna.

Det fanns dock en, hvars tunga och fötter icke förlamades. Det var hamnbusen Olof Solberg. Nu först började han stampa, klappa och jubla af alla krafter.

"Det var rätt åt dig, din mördare!" ropade han med full hals; "men det var synd på handen."

Några få rusade öfver afplankningen till den qvidande djurtämjarens bistånd; men de öfriga skyndade under hemskt sorl ur skjulet. Bland de senare voro Olof och hans lilla fosterson, den han lyftade upp från marken och kysste, under utrop:

"Rudde lilla! nu är det slut på ditt elände!... och på mitt också!... ha, ha, det var lugn efter stormen, det... Gud straffar, men är god ändå!"

Ungefär i samma stund skyndade häradshöfdingen Gustaf Anker upp åt Regeringsgatan och inträdde i ett större hus, uppför hvars trappor han mera sprang än gick. Snart stod han i den lilla men vackra våning, som beboddes af den rika, men olyckliga Stenfjällska familjen. I salen mötte han kandidaten, som med en tår i ögat tryckte den ankomnes hand.

"Hur lyckligt att du kom!" sade kandidaten halfhögt; "hon har frågat efter dig flere gånger."

"Jag blef uppehållen hos polismästaren," svarade Anker.

"Hvad svar fick du?"

"Din far får begrafvas i tysthet och följaktligen utan andra ceremonier än vanlig jordfästning... Hvilken lycka i olyckan, att han dog, innan dödsdomen afkunnades... hade han efteråt aflidit, skulle hvarken edra tårar eller rikedomar hafva kunnat rädda hans döda kropp från afrättsplatsens vanärande jord."

"Himlen ville inte i sin godhet och nåd, att vi skulle lida mera för hans skull, än vi redan hafva gjort," yttrade kandidaten.

Fru Stenfjäll, mera lik en skugga än en lefvande, kom i detsamma från ett inre rum ut i salen och nalkades häradshöfdingen med en frågande, af tårar omsluten blick. Anker förstod denna blick och gaf modren samma tröstande svar, som han nyss gifvit sonen.

"Jag har något att lemna tant," tillade han, i det han framtog ett litet hopviket papper, som han räckte åt henne; "det är en lock af den olyckliges hår... Fångknekten hade, på Stenfjälls egen begäran, afklippt den, hvarvid den döende bedt karlen skicka locken till oss med den bönen, att vi ville bedja Gud för hans arma själ."

Enkan emottog med darrande händer det lilla pappersomslaget och öppnade det samt betraktade länge den deruti liggande gråstrimmiga hårlocken, hvarefter hon gömde den vid sin barm, sägande:

"Om en hårdt pröfvad makas böner och tårar förmå någonting inför den Högste, så har den olycklige redan funnit nåd i ett bättre land... Men hvad makan inte förmådde, skall hon derinne, dottren, den snart förklarade, förmå ... ty..."

En ström af tårar qväfde hennes röst och hon lutade sig, öfverväldigad af smärta, mot sin sons skuldra.

De lemnade nu salen och stodo snart framför den säng, på hvilken den unga enkefriherrinnan Sofia Svärdfält hvilade. Utom läkaren, hvilken höll den sjukas hand i sin, voro hennes öfriga bröder redan derinne. Den bleka lidande qvinnan var således nu omgifven af alla de sina, af alla som voro henne kära och dyrbara.

Läkaren lemnade den sjukas hand och drog sig några steg tillbaka från sängen.

"Hon har snart kämpat ut," hviskade han till häradshöfdingen.

"Ja, jag har snart kämpat ut," upprepade Sofi, som hört läkarens ord.

Anker närmade sig sängen, föll på knä derinvid och fattade hennes hand.

"Jag trodde du inte skulle komma," sade hon till honom med en blick, hvaruti all den kärlek, hvaraf ett qvinnohjerta är mäktigt, hade samlat sina klaraste strålar; "jag kunde inte dö förrän du kom."

Anker förde till sina läppar den kalla, fuktiga handen och hans tårar föllo på den.

"Vet du, Gustaf," fortfor hon, "att när dina tårar falla på min hand, tycker jag det blir så varmt i mitt hjerta... låt mig kyssa dina tårar... något annat läkemedel behöfver jag ej."

Gustaf lutade sin mun till hennes. Hon slog sina armar om hans hals och kysste honom länge och innerligt, liksom

ville hon ur djupet af hans varma trogna bröst locka till sig några gnistor af sitt eget slocknande lif. Och lifvet återvände för en stund. Det blickade ännu en gång ut genom de stelnande porerna och fläktade fram en lätt rodnad öfver den döendes kind.

Långsamt lösgjorde hon sina armar från sin älskares hals och vinkade till sig modren och bröderna, hvilka böjde sina hufvuden öfver henne.

“Mamma! syskon!“ sade hon, resande sig till hälften upp i sängen; “det var en tid då vi voro mycket fattiga och arma... hvad var icke då Gustaf för oss?... hvad hafva vi gifvit honom för alla hans uppoffringar, hans ömhet och kärlek? ... Bekymmer och sorger gåfvo vi honom ... och ändå klagade han aldrig ... ändå knäfaller han nu vid hennes dödsbädd, hennes, som förstört hans hela ungdomsglädje ... Du min goda, min älskade Gustaf! ... hur gerna skulle jag inte försakat jordens alla skatter och himlens hela lycksalighet, för att få lefva med dig, om också den bittraste fattigdom skulle ha bebott vårt hem!“

“Sofi! min älskade! du får inte anstränga dig ... inte tala så mycket!“ bad Anker, som bemödade sig att lägga ner hennes hufvud på örngottskudden.

“Låt mig sitta så här!“ bad hon med oemotståndligt rörande stämma; “låt mig tala ... snart tystnar min tunga och då får den hvila länge ... mycket länge ... Mamma ... Fredrik ... Sebastian ... Victor ... Johan ... vi äro nu rika alla, så har man sagt mig ... alla kunna vi lefva i det högsta öfverflöd ... Gustaf har ingenting, han ... ingenting annat än sitt kärleksfulla hjerta och sitt bekymmerrika hufvud ... Moder! syskon! hören den döendes röst! ... Allt hvad jag eger gifver jag honom ... allt som skulle bli mitt, blifve hans! ... ack! lofven mig det! ... sorgen vid dödsbädden är helig .. heliga de eder man svär vid den.“

“Ja, min syster!“ sade Fredrik och lade sin hand på systerns; “ja, du goda lidande engel! ... din Gustaf är vår broder ... vår mor har en son mer ... himmelen bevittne våra löften!“

Modren och de öfriga bröderna framräckte sina händer öfver den döendes hufvud och beseglade Fredriks ord. Gustaf lutade sitt ansigte mot sängkanten. Läkaren torkade bort en tår, som skymde hans blick.

"Nu är jag lycklig... nu vill jag dö," sade Sofi, läggande sig ned; "nu är allt fullkomnadt."

Derefter log hon emot Gustaf, som ånyo närmade sitt ansigte intill hennes.

"Min vän!" hviskade hon till honom; "nu skall du lofva mig, att inte mera träla för andra, såsom förr... inte arbeta så att din helsa lider... du skall skaffa dig ett fridfullt hem... en... en maka, som är dig värdig... och om hon det är... om hon förljufvar dina stunder... så... så tro då, att det är din Sofi, som... som från sin himmel... utsett henne åt dig."

En stråle af den nedgående vårsolen ilade in under den nedfälda rullgardinen och bildade en glittrande båge öfver den döendes säng. På bågen satt dödsengeln, som, sänkande sig ned mellan modrens, syskonens och älskarens tårar, lade sitt hvita insegel på dottrens, systerns och älskarinnans läppar.

När solstrålen flög tillbaka ur kammaren, bar dödsengeln, som red på densamma, i sin famn en glänsande snöhvit dufva, och aftonvindarne, som mildt susade kring de höga murarne, ljödo som en segerhymn af englaröster, allt mer försvinnande i det oändliga fjerran.

Skymningen började småningom ordna sina skuggor kring dödsbädden; men ännu hvilade öfver den förklarades anlete ett strålande sken af outsäglig salighet, förkunnande lugn efter stormen.

Trettioandra kapitlet.

Slutet.

En tidrymd af fjorton månader vaggade sina lugnande vågor mellan det förflutna och det närvarande.

Det förflutna, eller, rättare sagdt, den del af det förflutna, som denna roman innehåller, var en kedja af intriger och strider, smidd af egennyttan, roten till så mycket ondt

här i verlden, ehuru redan i tiden krossad af den hämnande rättvisans hand, så att de brustna länkarne med förstörelsen fallit tillbaka öfver upphofsmännens egna hufvuden.

Det närvarande var en julimorgon af året 1824, hvars klara sommarsol lekte sin strålande lek med Öljarens böljor, som af milda vindar fördes till Himmelstas tjusande strand.

Omkring en hög och tät berså nära invid stranden var församlad en mängd folk af herrgårdens underhafvande, som sysselsatte sig med att smycka bersån med kransar och kronor af blommor, hvilka der och hvar af lindens och björkens grenar uppehöllos, för att med brokig prakt få triumfera några stunder af morgonen, innan solens glödheta strålar hunnit bränna färgerna ur blombladen och förtorka de stjelkar, som ännu buro ängarnes och trädgårdens doftande älsklingar.

Den, hvilken tycktes hafva anordningen sig ombetrodd, var en sjutton à aderton års yngling i fina, modernt sydda sommarkläder, men hvars ansigte och händer röjde en person af den lägre klassen. Han satt på ett trädgårdssäte, och under det han utdelade sina befallningar åt höger och venster, arbetade han sjelf på sammanbindningen af löf och blommor till tvenne initialbokstäfver af kolossal storlek. Han slutade nu sitt arbete och beskådade, med den innerligaste belåtenhet i sitt ansigte, ett F och ett R, dem han utbredt framför sig på gräset.

I detsamma kommo tvenne betjenter, bärande hvar sin stora bricka, dignande under det finaste förgylda porslin samt de dyrbaraste kannor och skålar af konstigt arbetadt silfver, hvaruti det Svärdfältska friherrliga vapnet befanns ingraveradt.

“Herr bokhållare,“ frågade en af betjenterna beundraren af blomsterbokstäfverna; “är det färdigt, så vi få duka derinne?“

“Först måste vi fästa upp de här namnen,“ svarade denne; “herrskapet kan väl inte vara uppstiget än?“

“Hans nåd är redan klädd,“ underrättade betjenten, “och han har frågat efter bokhållaren, men jag sade, att bokhållaren höll på med bersån härnere, och då sade hans nåd, att han skulle gå ner hit.“

“Ställ brickorna på marken och hjelp mig fästa upp bokstäfverna midt öfver ingången.“ ropade bokhållaren, i det han från marken upptog det betydelsefulla blomsterarbetet och närmade sig dermed bersån.

Betjenterna hörsammade tillsägelsen och snart hängde de grannt utsirade F och R öfver ingången, till allas synnerliga ögonfägnad och högljudda beundran.

"Se så, nu är allt i ordning!" ropade bokhållaren; "duka nu bordet, och se'n må de nygifta och det öfriga herrskapet komma när som helst.

"Det blir något till ungmor, det!" yttrade en bondgumma; "ack, hvad den nådig fröken var söt som brud... aldrig glömmer jag gårda'n, så länge jag lefver... hon nicka så godt åt oss alla och såg så omenskligt glad ut när hon staunte framför kullerstola... Men se denna kommer hans nåd."

Hofmarskalken visade sig nu i den stora alleen, som sträckte sig ända ned till stranden. Den unge bokhållaren sprang honom till mötes med mössan i handen.

"God morgon, min gosse!" ropade den gamle baronen emot honom; "du har haft mycket bestyr, du, på morgonen ... till tacksamhet vill jag också meddela något, som skall glädja dig rätt mycket... jag har helsningar till dig från din lilla fosterson."

"Från lilla Rudolf!" utropade ynglingen, kastande mössan högt upp i luften; "hur mår han?... ack! har han helsat till mig?... det var snällt af lilla Rudolf att inte glömma Olle, fast Olle inte är hos honom."

"Jag har fått bref från hans nuvarande fosterföräldrar," sade baronen; "din lilla vän är flitig och snäll, så att alla äro så nöjda med honom... Med nästa post skrifver jag till dem och låter dem resa hit med Rudolf... då får han vara hos oss några veckor... du tycker ju om det, kära Solberg?"

"Om jag tycker om det?" skrek för detta hamnbusen, i det han fattade i hofmarskalkens begge händer och kysste dem; "Herre Gud, hvad hans nåd är god!...om jag hade tusen lif, hvad jag gerna ville ge bort dem allesammans för hans nåds skull, fast jag ändå nu tycker, att det är roligt att lefva!"

Den gamle ädlingen såg med djup rörelse på ynglingen, som nu hade nedkastat sig för hans fötter och i ordets fulla bemärkelse badade dem med sina tårar.

"Stig upp, min gosse!" sade han; "knäfall för Gud, ty det är Gud du i första rummet har att tacka för det du fått beträda en annan väg, än den du förr bevandrade... för det han upplyst ditt förstånd och förlänat din goda vilja

äfven kraft att blifva en duglig menniska ... Fortfar som du börjat och jag skall blifva lika nöjd med dig som jag hittills varit ... du har nu ett helt år varit min gamle sjuklige Stenmans biträde här på egendomen ... du kan med tiden blifva hans efterträdare ... du har din lycka i Guds händer och i dina egna ... Stig upp, min vän, och visa mig nu hvad du uträttat denna morgon ... det yttre är mycket vackert, det ser jag redan, men nu vill jag taga kännedom om det inre.“

Hofmarskalken gick nu in i den granna löfsalen, följd af ynglingen, hvars blickar, med ett uttryck af gränslös erkänsla, hvilade på den ädle vördnadsvärde gubben.

Flere herrar och damer syntes nu uti alleerna, närmande sig det ställe af stranden, hvarinvid den blomstersirade bersån var belägen. Bland dem befunno sig fru Stenfjäll samt hennes söner, Johan, Victor och Sebastian, den sistnämnde ledande vid armen sin unga fru, plåtslagardottren, med hvilken han sedan tvenne månader varit gift. Den gamle friherrn besvarade deras helsningar och anvisade dem platser inuti bersån omkring det serverade dyrbara kaffebordet, ofvanom hvilket tvenne bredvid hvarandra stående höga förgylda karmstolar lemnades lediga.

Strax derefter inträdde fröken Amanda Svärdfält och nalkades sin onkel, hvars kind hon kysste.

“Brudparet kommer snart,“ hviskade hon till honom.

“Ännu saknas vår häradshöfding,“ yttrade onkeln, i det hans blick öfverräknade det församlade sällskapet.

“Häradshöfdingen gick tidigt ut,“ tillkännagaf Olof, som stod uti ingången, uppmärksam på baronens ord.

“Hvar träffade du honom?“

“Vid stranden ... han var ensam och såg mycket sorgsen ut ... men jag vågade inte störa honom.“

“Spring och sök rätt på honom,“ befalde baronen Olof, hvilken genast skyndade bort utefter stranden och försvann ur ögonsigte.

I detsamma visade sig föremålet för allas väntan, ett ungt par med armarne om hvarandras lif. Det emottogs af baronen och de öfriga på ett sätt, som visade, att det för dagen äfven utgjorde föremålet för allas hyllning.

Den ena af paret var en sjuttonårig, skön, rodnande fru, klädd i en hvit tyllklädning, som gick upp ända till halsen.

och med en smakfullt ordnad ungmorsmössa öfver de mörka lockarne.

Den andra var en herre i svarta kläder, med lyra och lagerkrans af svart silke på den svarta sammetskragen.

Det var docenten vid Upsala akademi, herr Fredrik Stenfjäll och hans maka, fröken Rosalie Svärdfält: det var den öfverlycklige informatorn med sin förvandlade discipel.

Sedan de nygifta emottagit de närvarandes lyckönskningar, intogo de högsätet, och snart förenade sig mokkabönans aromatiska ånga med blommornas tjusande doft.

Det var en af dessa stunder i lifvet, då tvenne goda varelsers lycka meddelar sig åt alla, som omgifva dem, och lyfter alla upp till randen af den himmel, inom hvars skära genomskinliga förlåt de sjelfva befinna sig, allt för och genom hvarandra — hvarandras verld, mål och belöning.

En enda fanns dock derinne, som, ehuru sjelf skön och god som en engel, likväl för det närvarande icke syntes följa sällskapet på den himmelsfärd, som öppnades af de nygifta.

Denna enda var Amanda. Hon syntes orolig och tankfull. Vid hennes sida satt en ung ståtlig man af förnämt utseende.

"Min fröken!" hviskade han till henne; "hvad de äro lyckliga! ... hur är det möjligt, att, vid åsynen af så mycken lycksalighet, icke fattas af afundens svarta vingar? ... hvarför skall denna lycksalighet icke vara alla här i lifvet beskärd?"

Amanda svarade icke, utan skådade tankspridd mot sjön, hvars vågor glittrade genom grenarnes prasslande löf.

"Frökens tankar vistas i denna stund på helt andra ställen än här?" anmärkte hennes kavaljer med en suck.

"Ja, herr grefve," svarade Amanda, "hvarför skulle jag förneka det? ... Men förlåt mig! jag rår inte derför ... jag saknar styrka att bekämpa mina tankars välde."

"Om dessa sköna tankar för ett enda ögonblick ville dröja hos mig," sade grefven, "skulle jag offra mitt hela lif, ett offer, visserligen obetydligt i edra ögon, men genom sin innerliga välmening måhända förtjent af något deltagande."

"Äfven om dessa mina tankar saknade den minsta föreningspunkt med edra förhoppningar?" frågade Amanda.

"Min fröken! detta ljuder som en dödsdom öfver mig!"

"Skulle ni då hellre lyssna till den dödsdom, som afkunnades öfver mitt eget hjerta?" svarade den sköna flickan, i det hennes blick med ett betydelsefullt uttryck mötte grefvens ögon; "nej, ni är för ädel för att vilja det... Om jag hos ert ädelmod sökte skydd mot edra öfriga känslor, skulle ni vägra mig detta skydd?... jag högaktar er för mycket, för att kunna tro er om sådant."

Efter dessa ord uppsteg hon och sväfvade ut ur bersån. Grefven stirrade nedslagen och bestört efter henne.

Amanda aflägsnade sig från den festliga löfsalen och beträdde den smala strandvägen, med Öljarens vågor på ena sidan och Himmelstas rika löflundar på den andra. Hennes blickar ilade forskande långt framför henne, liksom väntade hon att finna någon. Denne någon måtte slutligen hafva blifvit funnen, ty hon stannade.

På en grönmålad soffa nära invid stranden satt en ung man, stödjande högra armen mot soffans ena gafvel och derunder hvilande hufvudet mot samma arm. Amanda närmade sig sakta den sittande.

Det frasande ljudet af hennes sidenklädning väckte grubblaren ur hans dvala och den unge mannen uppsteg från soffan, helsande den ankommande med en djup bugning.

"God morgon, herr häradshöfding!" sade Amanda; "sällskapet är redan församladt i stora bersån och man saknar er."

"Ack! jag har redan fått bud derom och jag skyndar att afbedja min försummelse," svarade Anker, ty det var ingen annan än han; "men jag förmådde inte slita mig ifrån denna sköna strand... Jag såg, hur den ena lilla vågen efter den andra, efter sin farliga färd bland klipporna derute, slutligen hamnade bland strandens mjuka gräs och hur de sedan, upplösta i tusentals perlor, skimrade mot solen bland grässtrån och blommor... Jag igenkände i dessa vågor våra vänners öden... deras förra oroliga bana... deras nuvarande lycka och frid."

"Och när ni fröjdat er åt deras lycka i den upphunna hamnen, återstod det kanske ändå något annat, som fängslade er vid denna strand?" sade Amanda med en lätt darrning på rösten.

"Ja, min fröken, det återstod verkligen något annat ... Jag sökte efter någon våg, som kunde bära min bild, men jag har sökt förgäfves... Säkert vaggar han ännu derute på djupet och har långt qvar ännu, innan han hunnit

hit ... kanske skall han dessförinnan kastas mot klipporna och förgås."

"Hvarför denna sorgsna föreställning?" yttrade Amanda rodnande; "hvem vet så noga, om inte den våg, ni sökte, redan hunnit stranden, innan ni ännu börjat era forskningar?"

"Ack nej, det har den inte!" svarade Anker, skådande ut åt vattnet; "glädjen, i stället för sorgen, skulle då beherrska min själ."

"Men," frågade Amanda leende, "upptäckte ni ingen våg med mina anletsdrag? ... jag är ju också en af era vänner?"

Anker vände nu mot Amanda sina blickar, hvaruti på en gång glädje och sorg kämpade med hvarandra.

"Jo, jag såg äfven er bild," svarade han slutligen; "men den flydde till en annan strand, än den, på hvilken jag stod och ..."

"Gick då tvärtemot vinden?" inföll Amanda med okonstlad naiveté.

"Ja, det var en strömhvirfvel af mitt olycksaliga öde, som ändrade dess bana, i trots af den vänliga vinden ... Men förlåt mig! ... vågornas sorl hafva förvirrat mitt hufvud ... jag vet knappast hvad jag säger eller gör ... Befaller fröken att vi begifva oss härifrån till sällskapet?"

"Ännu inte, herr häradshöfding! ... Ni är ond på mig, jag vet det, men jag vill äfven veta orsaken dertill."

"Jag ond på fröken?"

"Ja, hvarför undvek ni mig i går hela aftonen?"

"Om jag det gjorde, så skedde det visst inte af brist på uppmärksamhet eller artighet ... jag fruktade ..."

"Hvad fruktade ni?"

"Att med min närvaro störa den trollkrets, ni dragit omkring grefven."

"Det var ett hårdt ord, min herre! ... hur kunde ni få en så ovärdig tanke om mig?" frågade Amanda med stränghet både i ordet och blicken.

"Hvarför skulle denna tanke vara så ovärdig? ... grefven är en man af rang och inflytande ... han är derjemte en redbar karakter och af ett intagande väsen ... han är i alla afseenden värdig er."

"Detta medgifver äfven jag; men skulle en flicka uppdraga trollkretsar kring hvarje man af grefvens egenskaper och som i mer eller mindre mån behagade henne, så finge

hon mycket att göra ... detta mitt yttrande bör ju lända ert kön till ära,“ tillade hon med ett nytt leende.

“Jag tyckte mig likväl finna ...“

“Att jag kring grefven bildade en sådan trollkrets, som ni behagade nämna? ... Ack, ni har mycket misstagit er om mig ... Jag högaktar grefven, och så länge hans uppmärksamhet mot min person icke sträckte sig längre än till vanliga artighetsbetygelser, ansåg jag mig inte böra bemöta honom med sårande köld.“

“Store Gud! skulle jag då hafva misstagit mig?“ utropade Anker med hänryckning.

“Ja, min herre!“ svarade Amanda; “och ni borde derför vid mina fötter bedja om förlåtelse för den sömnlösa natt, ert uppförande tillskyndat mig.“

“Ack ja, jag ville dö vid edra fötter!“ utropade Anker, färdig att knäfalla.

“Nej, ni får det inte,“ hejdade honom Amanda; “jag tycker inte om sådana åtbörder af en man som ni och inte sådana fraser heller ... men ni måste lyssna till hvad jag säger.“

“Ack, tala, tala!“

“Då ni för tvenne månader sedan uppehöll er på Himmelsta i sällskap med er vän docenten, numera min kusins man, anhöll han, å edra vägnar, om min hand ... Hvarför gjorde ni det inte sjelf? ... en man, som vid så många tillfällen varit andras målsman, hvarför skulle han inte kunna vara sin egen?“

“Jag vågade det inte ... jag har heller aldrig vågat be Stenfjäll derom; men han kände mitt inre och trodde sig, af vänskap för mig, böra meddela fröken mina känslor ... Icke heller voro mina vilkor sådana, att jag vågade begära ett fruntimmers hand af den börd och förmögenhet som fröken ... Mina vilkor äro icke bättre nu ... jag är utan ordinarie tjenst och saknar äfven andra tillgångar, ty min far lemnade vid sitt frånfälle ingenting efter sig.“

“Ni afslog den rika gåfva, som den döende Sofi skänkte er och den hennes slägtingar af bästa hjerta sökte öfvertala er att mottaga.“

“Om jag deruti gjort rätt, vet jag inte; men hela mitt inre satte sig deremot.“

“Ni afslog äfven en fördelaktig tjenst, som man tillbjudit er.“

"Ja, emedan jag visste, att jag för denna tjenst icke skulle haft att tacka mina egna förtjenster, utan Stenfjällska familjens vänskap och rikedomar... jag har alltför många gånger klagat öfver relationernas tryckande välde, för att sjelf vilja fly dertill."

"Det var ädelt, det var värdigt handladt!" utropade Amanda med strålande ögon; "mitt hjerta fyldes af stolthet, när man omtalade detta för mig... så bör en man handla, som vill vinna aktning af verlden!... Mins ni det svar, som Fredrik framförde till er från mig?"

"Skulle jag inte minnas den första verkliga känsla af glädje och lycka, som intagit min själ?"

"Han sade er, hur innerligt ni värderades af mig och att ni skulle få mitt svar på min kusins bröllopsdag, då jag visste att ni skulle komma hit... var det inte så?"

Anker saknade förmåga att svara. Han stod med sammanknäppta händer och tårade ögon framför den höga, majestätiskt sköna flickan.

"Anker!" sade hon, läggande sin högra hand på hans skuldra och skådande med en obeskriflig ljuflighet in i hans ögon; "jag behöfde dessa tvenne förflutna månader, icke för att derunder få tid att pröfva och uppskatta ert värde såsom menniska och medborgare, ty detta värde kände jag långt före detta, utan för att pröfva och uppskatta mitt eget... jag ville för mig sjelf veta, om jag kunde ersätta er de förluster, ni lidit genom en medlem af min familj... om systern kunde hela det sår, som den brottslige, olycklige brodren gifvit... Min vän!... viljan fann jag stark i min själ... jag skall bedja himmelen om förmågan!"

Amanda tystnade och lutade sitt hufvud mot den lyckliges bröst. Han lade sin arm om hennes lif och böjde sitt ansigte ned öfver den marmorhvita pannan. Hon höjde sina ögon, dessa himmelska ögon, upp till honom och när deras läppar möttes, möttes på samma gång deras tårar. Han kände sitt hjerta genomströmmas af himlarnes salighet och intet sorgligt minne vågade beskugga den ljusa verlden, ty en engel vaktade vid dess gyllene port.

"Mins du ruinen i Haga?" hviskade hon; "då, liksom nu, hvilade jag mot ditt bröst... Mången gång sedan dess framkallade erkänslan i mitt bröst min räddares bild för mina ögon... hvarje tillfälle, vi derefter råkades, var en sorgens stund, som ändå alltid hade sin ljusa sida, ty alltid

såg jag en sida af ditt goda hjerta ... Din första brud, som nu välsignande sväfvar öfver oss på sommarskyn, skall bli nöjd med din andra... vi måste blifva lyckliga, ty vi hafva aldrig varit det förr ... Ack! den sanna lyckan födes och utbildas ej på en bädd af rosor ... på den kala, branta klippan, omgifven af storm och våg, står dess vagga."

"Amanda! mins du hvad jag en gång berättade dig om ungdomsvännen, om skalden, den bortgångne och saknade ... om honom, som förstod allt i denna verlden, utom sig sjelf? ... Stagnelius! din dröm är besannad ... dina drömmars skönaste ideal är min brud ... Hvarför blir det nästan alltid hvardagsmenniskans afundsvärda lott, att njuta verkligheten af den salighet, hvarom den stackars skalden blott får drömma? ... Du fick endast i blomman och solen skåda din Amandas bild ... hur mycket sällare jag! ... jag skådar blomman på Amandas kind och solen i Amandas öga!"

En mild harmonimusik ljöd ifrån sjön, på hvars glänsande yta en med mångfärgade flaggor utsirad segelslup vaggade, den festliga morgonen till prydnad och ära. Ett trefaldigt hurrarop från den närbelägna löfsalen helsade musikens toner. Men de båda älskande på stranden vände sina ögon hvarken mot löfsalen eller mot sjön. De hörde och sågo blott sig sjelfva i hvarandras blickar.

Kärleken hvilar på egennyttans grund. Men Gud fördömer ej denna grund, så länge dygden och oskulden omhägna densamma.

107100210002